

VASILIE ALECSANDRI

OPERE COMPLETE

PARTEA ÂNTÊIA

TEATRU

VOLUMUL III.

COMEDIĬ.

(al Operelor complete Vol III.)

BUCURESCĬ

Editura Librărieĭ SOCECŬ & Comp.

7. Calea Mogoşóeĭ 7.

1875

Stabil. Litho-Typografic: SOCECŬ, SANDER & TECLU.
[3990].

COMEDIĬ

IORGU DE LA SADAGURA

PERSOANE:	ACTORĬ:
Pitarul Enachi **Damiean**.	D-nul *Greceanu.*
Iorgu, nepotul luĭ Damiean	„ *Carageali.*
Sulgerul **Gângu**	„ *Idierĭu.*
Comisul Agamemnon **Kĭulafoglu**. .	„ *Boncĭu.*
Zoiţa, femeea luĭ Kĭulafoglu	D-la *Marghĭóla.*
Gahiţa **Rosmarinovicĭ**.	D-na *Masse.*
Baron fon **Klaĭne Şwabe**	D-nul *Teodorini.*
Iţic, zaraf	„ *Urzică.*
Un prieten	„ *Nastase.*
Iftimi, fecĭor a luĭ Damiean. . . .	„ *Sterĭean.*

Musicanţĭ, şarlatanĭ, slujitorĭ, prietenĭ, sătenĭ, lăutarĭ.

Damiean, de 55 anĭ; pórtă haĭne largĭ: antereŭ, brêŭ, blană şi căcĭulă brumărie.

Gângu, de 50 anĭ; pórtă asemene costum ca pitarul Damiean.

Prietenii, de deosebite vîrste: sûntŭ înbrăcaţĭ ca boĭeriĭ provincialĭ.

Kĭulafoglu, de 45 anĭ; pórtă ochelarĭ, cravată albă, giletcă galbĕnă, surtuc lung şi fes roş mare pe cap.

Zoiţa, de 22 anĭ; este simplu înbrăcată.

Gahiţa Rosmarinovicĭ, de 40 anĭ; pórtă toaletă pretenţiósă şi ridiculă: beretă cu pene, rochie unflată de culóre vie si evantaĭl. Umerile şi braçele eĭ sûntŭ góle, obrazul dres cu roş şi înpestriţat cu benghĭurĭ.

Klaĭne Şwabe, e un neamţ sarac de 35 de anĭ.

IORGU DE LA SADAGURA

SÉŬ

NEPOTU 'Ĭ SALBA DRACULUĬ

COMEDIE ÎN TREĬ ACTE

representată pe teatrul naţional din Iaşĭ, în beneficiul artiştilor românĭ, la anul 1844.

Scenele se petrecŭ în Moldova. Actul I-iŭ se petrece la moşiea pitaruluĭ Enachi Damiean.

ACTUL I.

Teatrul represintă o odae mobilată după moda veche în provinçie: un pat lung în stânga cu perine la părete, şi maĭ în fund o sobă; uşă în fund; altă uşă în stânga care dă în odaea pitaruluĭ Damiean; o a treia uşă în dreapta, care duce în sala de mâncare, şi o feréstă alăture.

SCENA I.

Damiean. — (intrând în fund) Sĕ daĭ degrabă curcaniĭ la bucătărie, sĕ 'ĭ puĭe 'n frigare... şi sĕ spuĭ luĭ Gheorghi bucătarĭul ca sĕ mi'ĭ rumineascĕ frumos, că

'ĭ-oĭŭ da bacşis bun... (viind în scenă) Ah!.. ḑiua de astăḑĭ este cea maĭ norocită pentru mine!.. Astăḑĭ vine Iorgul de la Sadagura, unde 'l-am trimes sĕ 'nveţe carte!.. De doĭ anĭ nu 'l-am vĕḑut, şi când gândesc că poate peste-un ceas am sĕ 'l strîng în braçe... par' că 'mĭ furnică ceva pin inimă... ochiĭ mi se painjinescŭ... şi 'mĭ vine sughiţ... (cu dragoste şi ştergêndu'şĭ ochiĭ) Iorgule! dragul moşuluĭ!.. Gugulea moşuluĭ!.. cât necaz o mâncat el pin ţĕrĭ străine!.. cât s'o strădănuit drăguţul cu învĕţătura pin afcademiile din Sadagura!.. par' că 'l vĕd ḑi şi noapte cu ochiĭ pe carte, nemâncat, nebĕut şi nedorind altă 'n lume de cât sĕ se procopsască, după cum 'mĭ-aŭ scris în toate răvaşele... Dragă gugule! bine ḑicea rĕposatul dascalul Ieni, Dumneḑĕŭ sĕ 'l erte, c'aĭ s'agĭungĭ om mare!.. Sĕ dee Domnul, fĕtul meŭ, sĕ mi te 'nalţĭ ca cĭocârliea, şi cu tine sĕ 'ţĭ înalţĭ şi neamul!.. Sĕ dee Domnul s'agĭungĭ şi ispravnic, pentru ca sĕ facĭ stare mare!.. Dar' ce staŭ eŭ ca sĕ vorbesc singur ca un nebun, când am o grămadă de trebĭ?.. Astăḑĭ daŭ masă mare prietinilor de buna venire a luĭ Iorgu... Am poroncit sĕ 'ĭ facĕ borş cu găluşcele, şi curechĭŭ cu raţă, şi mămăliguţă... că ştiŭ că 'ĭ plăcea pĕn' a nu sĕ porni, şi le-a fi dorind ca nişte zaharicale, dragul moşuluĭ!.. Am adus înadins pe Barbul de la Ieşĭ, ca sĕ 'ĭ cânte: „Frunḑă verde..." pentru că pe-acolo, pin afcademiile din Sadagura, nu cred sĕ maĭ fi auḑit cântece de-a noastre de cele bĕtrâneştĭ... Măcar că şi pe-acolo or fi mojîcanţĭ... da geaba... n'aŭ haz... Eŭ când aud ţîrlîiturĭ de cele nemţeştĭ, îmĭ vine

sĕ 'ĭ ĭeŭ cu toropala... Îţĭ scârţie, frate, câte două ceasurĭ la ureche nişte bazaconiĭ, de nicĭ dracul nu 'ĭ înţĕlege... ş'apoĭ ḑicŭ că facŭ corçent... mări, ducă-se la naĭba cu corçentu-le cu tot!..

SCENA II.

Damiean, Iftimi.

Iftimi. — (intrând cu sieală pe uşa din fund) Cucoane Enachi... cucoane Enachi.

Damiean. — Ce este, prostule?

Iftimi. — Cucoane!.. am dat curcaniĭ la bucătărie...

Damiean. — Ş'aĭ spus bucătarĭuluĭ sĕ 'ĭ rumineascĕ bine?

Iftimi. — Ba nu...

Damiean. — Ce fel, ba nu?

Iftimi. — D'apoĭ... n'are cu ce sĕ 'ĭ rumineascĕ.

Damiean. — Ce ḑicĭ, măĭ?

Iftimi. — După ce n'aĭ cumpĕrat rumineală din târg...

Damiean. — Eşĭ afară, dobitocule... Auḑit-aĭ tontul!.. sĕ rumineascĕ curcaniĭ cu rumineală!

Iftimi. — Eĭ; doar' nu sûnt bucătar...

Damiean. — Haĭ, lipseştĭ şi du-te de stă la poartă ca sĕ 'mĭ daĭ de ştire când a veni Iorgu.

Iftimi. — Eaca mĕ duc.

Damiean. — Aşteaptă!.. Fost-aĭ, după cum 'ţĭ-am ḑis, sĕ pofteştĭ la masă boĭeriĭ la care te-am trimes?

Iftimi. — Am fost şi la boĭerĭ şi la boĭeriţe...

Damiean. — Nu cumva aĭ făcut ear' vr'o dobitocie, după obiceĭul tĕŭ?

Iftimi. — Da cum, Doamne eartă-mĕ?.. am fost pe la toţĭ şi le-am spus curată vorbă: M'o poftit boĭerĭu sĕ vĕ poroncesc ca sĕ veniţĭ la masă la d-luĭ.

Damiean. — Ce fel? sĕ le poronceştĭ?.. măĭ, hoţule, tot pe dos aĭ sĕ vorbeştĭ?

Iftimi. — Eĭ; ear' m'aĭ apucat la sucit ca pe-un fus... Dă'mĭ pace sĕ vorbesc cum pot... ce dracu! dac' aşĭ fi şi eŭ prost ca d-ta, n'aşĭ fi un bĭet boĭer.

Damiean. — Ear'?.. bată-te cucul sĕ te batĕ!.. Haĭ, du-te de te pune la pândă.

Iftimi. — Mĕ duc... şi cum oĭŭ videa pe cuconaşu Iorgu...

Damiean. — S'alergĭ ĭute sĕ'mĭ daĭ de ştire.

Iftimi. — (în parte) Mĕ duc la crâşmă peste drum, doar' 'l-oĭŭ videa maĭ degrabă. (ese prin fund.)

SCENA III.

Damiean. — Maĭ pe dos om n'am vĕḑut de când sûnt, şi slavă Domnuluĭ! sûnt de multişor. Toate lucrurile le spune şi le face anapoda; când îĭ ḑic sĕ'mĭ aducĕ dulceţĭ, el îmĭ aduce ligheanul de spălat; când îĭ ḑic sĕ'mĭ aducĕ de spălat, îmĭ aduce cafe. Maĭ dĕunăḑĭ îl trimet în târg sĕ'mĭ cumpere de ḑĕce parale tabac, şi el îmĭ aduce pipĕruşĭ roşĭ...

SCENA IV.

Damiean, Gahiţa (intrând prin fund mânioasă.)

Damiean. — Cine vine?.. A!.. Cucoana Gahiţa Rosmarinovicĭ!.. Sĕrut mâna, cucoană Gahiţo.

Gahiţa. — (dându'şĭ vênt cu evantaĭlul) *Bonjour mon cher arhon* pitar... Ean spune'mĭ, *je vous prie*, de unde-aĭ luat moda sĕ trimeţĭ mojiciĭ din ogradă ca sĕ facĕ invitaţiĭ în case cinstite?

Damiean. — Ce spuĭ, cucoană Gahiţo?.. argaţiĭ meĭ aŭ făcutŭ vr'o bazaconie la d-ta în casă?.. nu mĕ 'nebuni!

Gahiţa. — Nu te face, mĕ rog, că nu ştiĭ...

Damiean. — De ştiŭ ceva, sĕ fiŭ afurisit!.. Da cum socoţĭ c'aşĭ da eŭ voĭe sĕ se facĕ acest fel de lucrurĭ?.. Mĕ rog, cucoană Gahiţă, nu mĕ socoti un om aşa făr' de ispravă, în cât eŭ însuşĭ sĕ poroncesc slugilor mele ca sĕ facĕ pozne în case străine... Pĕn' acum, slavă Domnuluĭ! pitarĭul Enachi Dămiean n'aŭ dat sĕmne de nebunie, şi numele luĭ aŭ fost tot-de-auna cinstit...

Gahiţa. — Da cine 'ţĭ vorbeşte de nebunie şi pozne?.. Cine'ţĭ ḑice că n'aĭ reputaţie bună?..

Damiean. — Apoĭ dacă am *respuntaţie* bună, cum o chĭemĭ d-ta... ce ḑicĭ că am trimes oameniĭ din ogradă?..

Gahiţa. — Da n'aĭ trimes pe Iftimi sĕ mĕ poftească la masă?.. şi tocmaĭ pe el 'l-aĭ găsit maĭ cu cap pentru ca sĕ 'mĭ facĕ invitaţie?

Damiean. — Da ce 'ţĭ-aŭ făcut? pentru numele luĭ Dumneḑĕŭ!.. ce 'ĭ *inghitaţiea* ceea?

Gahiţa. — Nicĭ învitaţie nu ştiĭ ce însĕmnează?.. Eleĭ! *mon cher arhon* pitar, tare eştĭ *arièré.*

Damiean. — Ce sûnt?.. *rierel?* Mări, ce vorbe sûntŭ aeste? Ha, ha, ha... Audĭ, *înghitaţie, rierel, bonjur?..* Audĭ parascoveniĭ pocite?.. Nu cumva, soro dragă, s'o mutat ţara Moldoviĭ din loc?.. Nu cumva sûntem franςuzĭ, nemţĭ, jidovĭ?.. şi noĭ, ca nişte proştĭ, ne credem tot Moldovenĭ!.. Ha, ha, ha, *rierel, înghitaţie!..*

Gahiţa. — D-ta rîdĭ, pentru că nu te-aĭ adăpat de delicateţa, de eleganţa şi de sublimitatea limbeĭ françese.

Damiean. — Ce sĕ fac?.. Sĕ mĕ adăp?.. Trebuĭe sĕ ştiĭ, cucoană dragă, că numaĭ vitele s'adapă, dar' oameniĭ beŭ... şi sĕ mĕ ferească Dumnedĕŭ de *cateţie,* de *ganţ* şi de *bliblitatea* d-tale!.. Când mi'ĭ sete, eŭ beŭ vin de Cotnar şi de Odobeştĭ; beŭ vin de cel moldovenesc curat, ear' nu *ganţurĭ* nicĭ *bliblităţĭ...* Aşa sĕ ştiĭ.

Gahiţa. — Îĭ *superflu* sĕ maĭ *cozarisim* împreună asupra acestuĭ *suget,* pentru că nu ne înţĕlegem.

Damiean. — *Superflĭur* saŭ *nesuperflĭur...* nu ştiŭ... dar' că nu te înţĕleg?.. asta 'ĭ adevĕrat... şi mĕ pot gĭura pe ceĭ patru-dĕcĭ de sfinţĭ părinţĭ, de pricep ceva din toate cimiliturile câte le înşiraţĭ d-voastră, iştĭ de vremea nouă, care vĕ diceţĭ... cum Doamne eartă-mĕ?.. *civirasilisiţĭ...* Ha!.. *civirasalisiţĭ;* d-voastră, ipochimene alese, cărora vĕ este ruşine a trăi şi a grăi ca părinţiĭ voştri; d-voastră, oamenĭ procopsîţĭ şi maĭ ales pricopsîţĭ, care vĕ faceţĭ momiţele altora, împrumutând de la străinĭ numaĭ cele rele, ne maĭ putênd trăi de

cât cu *bonjur*, cu *blamange* şi cu *parle, marle chesche-vu;* şi cărora în sfêrşit vĕ e ruşine sĕ fiţĭ Moldovenĭ curaţĭ, Românĭ get beget. . . (în parte) De 'mĭ-a veni şi Iorgu cu *superfliururĭ*, îl cĭomăgesc.

Gahiţa. — Cucoane Enachi... n'am venit în casa d-tale pentru ca sĕ mĕ ofansariseştĭ... şi dar te poftesc sĕ 'ţĭ maĭ ţiĭ gura, c'apoĭ...

Damiean. — C'apoĭ poate mi'ĭ cere duel?.. Atât ar maĭ trebui... sĕ easă şi femeile la duel!.. c'apoĭ s'aŭ pricopsît de tot bĭata Moldovă! (cu blândeţă) Ean ascultă-mĕ, dragă cucoană Gahiţă... nu te mâniea... eŭ te-am vĕḑut mititică cât o şchĭoapă, ş'am fost bun prietin cu tatăl d-tale şi cu bărbatul d-tale, Dumneḑĕŭ sĕ'ĭ erte!.. în urmare, mi se poate trece câte le ḑic. În vremea mea, dragă cucoană Gahiţă, bĕtrâniĭ aveaŭ voĭe sĕ grăească ce le plăcea, pentru că pe-atuncĭ tot omul cu pĕrul alb era cinstit... şi cred că străiniĭ nu ne-aŭ stricatŭ încă toate obiceĭurile cele bune.

Gahiţa. — Departe de a ni le strica, *arhon* pitar, străiniĭ ni le-aŭ adusŭ în perfecţie.

Damiean. — În ce, mĕ rog?

Gahiţa. — În gradul civilisaţieĭ care domneşte astăḑĭ în Europa.

Damiean. — Unde?..

Gahiţa. — Aicĭ în provinçie nu poţĭ gĭudeca *reformaţiea* care s'aŭ întrodus în ţară; dar' du-te *je vous prie*, în capitalie; du-te de veḑĭ magaziile luĭ *monsĭu* Miculi; du-te de veḑĭ paveoa cea nouă...

Damiean. — (în parte) Ba că chĭar! hodoronc-tronc.

Gahiţa. — Du-te de te întêlneşte cu cavaleriĭ de acolo... şi sĕ admirezĭ amabilitatea lor... sĕ 'ĭ audĭ ce complimente delicate îţĭ facŭ; ear' nu cum faceţĭ d-voastră, care vĕ slujiţĭ de cuvinte groase şi diceţĭ fie-căruĭ lucru pe nume, fără a vĕ închietarisi de urechile damelor!.. Du-te... intră în saloanele brilĭante, unde ardŭ sute de *bugiĭ*, ear' nu lumînărĭ de sĕŭ ca pe-aicĭ... du-te de vedĭ oglindile acele marĭ care îţĭ reflectarisescŭ tot trupul... canapelile acele elastice care te saltă cu plăcere, ear' nu scaune de lemn ce 'ţĭ intră în oase... Du-te maĭ ales de vedĭ damele acele educarisite, care staŭ toată diua la oglindă de 'şĭ împodobescŭ graţiile figureĭ şi a trupuluĭ, ear' nu ca pe la noĭ, sĕ meargĕ la bucătărie şi la spălătorie, ca sĕ 'şĭ feştelească rochiea şi degetile. Du-te de le vedĭ toate acele, ş'apoĭ mi'ĭ dice dacă influenţa străinilor ne-aŭ stricatŭ mintea, saŭ dacă ne-aŭ *developat-o.*

Damiean. — Vel-Lopată?.. Destul!.. Am înţĕles. (în parte) Săracă limbă!.. de te-or fi sucindŭ şi peacolo tot aşa, apoĭ te-aĭ sfinţit! eştĭ bună de pus la svêntat în pod... (tare) Cucoană Gahiţă! aĭ toate dreptăţile, şi eŭ sûnt un nătărăŭ!.. te mulţĕmeştĭ cu atâta?

Gahiţa. — Fie... îţĭ daŭ *pardon.*

Damiean. — Foarte mulţĕmesc. (în parte) De 'mĭ-a veni şi Iorgu în doaga eĭ, îl trimit la Goliea.

SCENA V.

Damiean, Gahiţa, Gângu (viind din fund.)

Gângu. — (vorbind tare ca un surd) Eĭ, măĭ Enachi!.. adevĕrat că vine astăḑĭ Iorgu de la Sadagura?

Gahiţa. — (în parte) Carnacsĭ! că m'aŭ spăriet... *quel manant!*

Gângu. — 'Mĭ-aŭ spus-o aḑĭ Iftimi, când o venit sĕ mĕ poftească... Când aĭ şti cât îĭ de veselă Marghĭoliţa, fiĭcă-mea, că 'ĭ vine logodnicul?.. par' că are argint viŭ într'însa... Sare pin casă, frate, şi gĭoacă drăgaĭca ca o nebună!.. Măĭ, măĭ, măĭ!.. Ce 'sŭ fetele este!.. cum le pomeneştĭ de bărbat, îţĭ sarŭ în cap de bucurie... Marghĭoliţa, cât pe ce era sĕ mĕ gâtuĭe...

Gahiţa. — (în parte) Of! nu pot sĕ sufĕr surdul ista... răcneşte par' c'arŭ fi toţĭ surḑĭ ca dênsul.

Gângu. — (către Gahiţa) Aud?.. bunătatea matale... eŭ sûnt sănĕtos... da mata?

Gahiţa. — Nu te-am întrebat cum te afli.

Gângu. — Eştĭ sănĕtoasă?.. îmĭ pare foarte bine... Veḑĭ mata, dragă... sănĕtatea 'ĭ ca o eapă albă... cum trece dealul, nu se maĭ vede.

Gahiţa. — (în parte) Auḑĭ vorbe de provinçie!

Gângu. — Sĕ te păzeştĭ, dragă cucoană Gahiţă, pentru că la vîrsta noastră, cataroile sûntŭ foarte şugubeţe.

Gahiţa. — (mânioasă) Cine 'ţĭ-aŭ spus d-tale că am cataroĭ?..

Gângu. — Precum ḑicĭ foarte bine... ele de-odată,

nitam nisam, te trântescŭ alivanta plăcinta 'n groapă... maĭ ales la vîrsta noastră.

Damiean. — (în parte, rîḑênd) Alta 'ĭ ḑice, alta 'ĭ rĕspunde... are haz...

Gahiţa. — (apropiindu-se de Gângu şi strigându'ĭ tare la ureche) N'auḑĭ, surdule?.. ţine'ţĭ vorbele 'n gură şi nu te obrăznici maĭ mult...

Gângu. — Eĭ!.. aud!.. ce strigĭ aşa tare?.. că doar' nu 's surd.

Gahiţa. — (în parte) Îmĭ vine nu ştiŭ ce sĕ 'ĭ fac... *Quel manant, oh ciel!*

Gângu. — Măĭ Enachi! ce are Rosmarinoviciŏaea, de 'mĭ ḑice că mĕ obrăznicesc?..

Damiean. — (tare) Ce-o năpăstueştĭ şi tu de 'ĭ ḑicĭ că pătimeşte de cataroĭ ca babele?

Gângu. — D'apoĭ n'o spus-o ea singură maĭ dinioare?.. ce dracu, doar' aud bine... nu 's...

Gahiţa. — Destul, *je vous prie*, cu astfel de vorbe, c'apoĭ mĕ 'nchin cu plecăcĭune.

Gângu. — Bine-aĭ face, bine-aĭ face, cucoană Gahiţo... Ceaĭul de soc, după cum ḑicĭ, îĭ tare folositor pentru cataroĭ; dar' socot că floarea teĭuluĭ îĭ şi maĭ bună... Întreabă, dacă nu mĕ creḑĭ, pe baba Angheluşa ştiĭ... cea care face dresurĭ de obraz... o cunoştĭ...

Gahiţa. — (luĭ Damiean) *Mon cher arhon* pitar, se vede că doreştĭ ca sĕ es din casa d-tale, de vreme ce *sĭuportariseştĭ* o astfel de *infamie.* (se pune pe un jêlţ în dreapta, mânioasă.)

Gângu. — (Gahiţeĭ) Aud?.. Grăsimea de gâscă îţĭ pare maĭ bună?

Damiean. — (trăgênd de o parte pe Gângu) Tacĭ, măĭ Gângule... nu veḑĭ că cucoana Gahiţa 'ĭ damă de moda nouă, care cu cât înbĕtrâneşte, se socoate maĭ tênĕră?.. Ce dracu 'ĭ vorbeştĭ tot de leacurĭ?

Gângu. — (riḑênd) Ba ḑĕŭ?.. Eaca dracul!.. şi poate maĭ gândeşte la măritiş?

Damiean. — Maĭ ştiĭ pozna?

Gângu. — (riḑênd) Da bine, măĭ Enachi, dacă le-a veni în cap babelor sĕ se mărite... ce-or face fetele?.. de pildă: Marghĭoliţa mea?

Damiean. — Pentru dênsa nu'ĭ nicĭ o grijă... Ştiĭ c'amŭ hotărîtŭ amêndoĭ s'o dăm după Iorgu...

Gângu. — Şi când gĭucăm la nuntă?

Damiean. — Într'o sĕptĕmână.

Gângu. — *Işala!*

Gahiţa. — (în parte) Carnacsî! ear' m'aŭ spăriet... par' că 'l-aŭ umflat Rusaliile.

(Se audŭ paşĭ la uşa din fund.)

SCENA VI.

Damiean, Gângu, Gahiţa, prietenĭ.

Damiean. — Ce s'aude?.. vinŭ prietiniĭ... Eată'ĭ buluc!.. Bine-aţĭ venitŭ, prietinĭ bunĭ, sĕ vĕ împărtăşiţĭ de bucuriea mea!.. Astăḑĭ soseşte Iorgu, şi cred că'ţĭ bea cu toţiĭ voĭniceşte în sănĕtatea luĭ.

Un prieten. — Las' pe noĭ, vere Enachi... dacă'ĭ

treaba pe 'nghite-Agachi... Helbet! nu te-omŭ da noĭ de rușine.

Gahița. — (în parte) Ean audi'ĭ cum vorbescŭ!.. ș'apoĭ maĭ aŭ curaj sĕ critice tineriĭ noștri!

Prietenul. — Vere Enachi! scos-aĭ încalte vin de cel din vremea luĭ Han-Tatar?

Gângu. — (apropiindu-se de el) Aud? Eŭ sûnt sănĕtos, slavă Domnuluĭ! da d-voastră? cum o maĭ duceți?

Prietenul. — Ce sĕ ducem, vere Gângule?

Gângu. — O duceți bine?.. mĕ bucur... Vedeți d-voastră că sănĕtatea 'ĭ șugubeață!.. când îĭ diciĭ: „Sus Gahițo!“ îțĭ rĕspunde: Cârc Frangoleo! (toțĭ ridŭ, afară de Gahița.)

Gahița. — (în parte) Ear' sĕ leagă surdul de mine... se vede că'l paște pĕcatul astădĭ.

Damiean. — Da ean poftim, fraților... ce șideți în picĭoare? că doar' nu vinŭ Turciĭ... Poftim de șideți în...

Gahița. — (curmându'ĭ vorba) Pe scaune.

(Toțĭ se punŭ pe divan și pe scaune. Gângu șede în picĭoare.)

Damiean. — Vere Gângule, da nu șĕdĭ?

Gângu. — Ba mi'ĭ foame, dar' oĭŭ maĭ aștepta pĕn' ce-a veni Iorgu.

Prietenul. — Vere Enachi... Eau maĭ spune-ne ceva de Iorgu... ce-o maĭ făcut el pe-acolo, pin țara Neamțuluĭ?.. ce-o maĭ învĕțat?.. trebuĭe sĕ fie acu plin de az buki ca un stup.

Damiean. — Maĭ știŭ eŭ, fraților, câte-o maĭ învĕțat bĭetu copil!.. El 'mĭ-aŭ scris că aŭ trecut din scoarță 'n scoarță și Miftorloghia și Fisolofiea și Mantemadica și

Historia!.. unde sĕ le ţin minte câte 'mĭ-aŭ înşirat pe hârtie?

Prietenul. — Bre! s'a fi făcut dobă de carte, ş'a fi întrecut pe rĕposatul dascalul Ieni, Dumneḑĕŭ sĕ'l erte!

Damiean. — Ce întrecut, vere!.. 'l-o lăsat în urmă, cale de-o poştă.

(S'audŭ afară pocnete de biciŭ.)

Prietenul. — Na poştă; când vorbeştĭ de lup, lupu'ĭ la uşă. Oare nu cumva îĭ Iorgu, vere Enachi?..

SCENA VII.

Ceĭ de'nainte, **Iorgu.**

Damiean. — (alergând la uşa) Ba 'ĭ el!.. Inima 'mĭ spune că 'ĭ el... Eată'l!..

Iorgu. — (intră şi se aruncă în braçele moşuluĭ seŭ) *Mon oncle!*

Damiean. — Vin', gugulea moşuluĭ! (îl sĕrută ş'apoĭ caută la el cu dragoste) Ean videţi'l ce motpan mare s'o făcut! par' că'ĭ Alecsandru Machedon.

Iorgu.— (în parte) Uf! (tare) *Mon cher oncle*, cât sûnt de fericit!..

Damiean. — D'apoĭ eŭ, fĕtul meŭ! d'apoĭ eŭ!.. Vin' sĕ te maĭ sĕrut odată... (plângĕnd) Când gândesc că nu 'l-am vĕḑut doĭ anĭ de ḑile!.. Ce vĕ pare, fraţilor?.. aşa că'ĭ nostim? aşa că'mĭ samĕnă mie?

Gângu. — Aud?.. câte ceasurĭ?

Damiean. — (luând pe Iorgu de mână) Vină sĕ facĭ cu-

noştinţă cu prietinii meĭ. D-luĭ îĭ slugerĭul Gângu, un prietin vechĭŭ a băbacă-tĕŭ. Nu 'ţĭ aducĭ aminte de el?

Iorgu. — Ha... Ean stă... Nicĭ de cum.

Damiean. — Da cum dracu 'l-aĭ şi uĭtat?.. El te-aŭ purtat în braçe... adă'ţĭ aminte când te gĭucaĭ de-a baba-oarba cu Marghĭoliţa, cu fata luĭ.

Iorgu. — (căutând cu lornĭonul la Gângu) Ha... acum mĕ *suvenarisesc.* (apropiindu-se de Gângu) *Mon cher monsĭu* Gângu, îmĭ pare bine că reînnoesc amiciţiea cu d-ta.

Gângu. — Aşa ş'aşa, nicĭ prea prea, nicĭ foarte foarte... numaĭ că mi s'aŭ cam lungitŭ urechile de foame. (în parte) Ce dracu are de se uĭtă la mine prin geam?.. (tare) Ean ascultă, Iorguşorule, nu cumva aĭ prins orbul găinilor ?

Damiean. — Cu adevĕrat; Iorgule, ce însĕmnează stecluţa asta care 'ţĭ-o tot bagĭ în ochĭ?

Iorgu. — *Mon cher oncle,* cetirea necontenită a uvrajelor, 'mĭ-aŭ cam slăbit puterea raḑelor visuale.

Damiean. — Ce 'ţĭ-aŭ slăbit, fĕtul meŭ?

Gahiţa. — Puterea raḑelor visuale... Aceste cuvinte tehnice, vreaŭ sĕ ḑicĕ că 'ĭ-aŭ slăbit *ochelnica.*

Iorgu. — (în parte) Cine sĕ fie dama asta care mĕ înţĕlege atât de bine?.. (apropiindu-se de Gahiţa) *Madamă,* cu toate că n'am avut *felicitatea* de a'ţĭ fi recomendat, dar' mĕ folosesc de ocasiea aceasta, pentru ca sĕ te rog sĕ mĕ norocestĭ cu *declinaţiea* numeluĭ d-tale.

Damiean. — (cu mirare, în parte) Ce dracu 'ĭ ḑice?

Gahiţa. — *Monsĭu Georges, desirul* unuĭ cavaler amabil ca d-ta nu poate rĕmânea neîmplinit... *par*

consequence, mĕ grăbesc a'ţĭ *declinarisi* numele meŭ... eŭ mĕ numesc Gahiţa de Rosmarinovicĭ, *votre servante.*

Iorgu. — Eŭ sûnt, *au contraire, votre serviteur madamă*, şi de doresc ceva, este numaĭ sĕ se presenteze vr'o ocasie, pentru ca sĕ'ţĭ pot dovedi admiraţiea de care sûnt cuprins pentru graţiile persoaneĭ d-tale.

Gahiţa. — (în parte) Na cavaler!..

Damiean. — (luând pe Gângu de o parte) Măĭ Gângule, înţĕlegĭ tu ce limbă vorbeşte Iorgu cu Gahiţa?

Gângu. — Ḑicĭ c'a ploua?.. Nu cred... n'am auḑit buraticul aḑĭ dimineaţă.

Prietenul. — (către alt prieten) Pare-mi-se, vere Constandine, că şi Iorgu s'o nemţit.

Damiean. — (în parte) Oare nu cumva o uĭtat şi Iorgu româneşte. (tare) Iorgule, Iorgule! ean maĭ întoarce-te şi spre noĭ... maĭ spune-ne ceva de la Sadagura... despre călĕtoriea ta...

Iorgu. — *Pardon, mon cher oncle;* n'am vreme acu, că presentez *omajurile* mele secsuluĭ frumos... asta 'ĭ datoriea fie-căruĭ galant om.

Damiean. — Mări, băete, lasă de-oparte *majurile* şi sescul şi rĕspunde'mĭ curat la ceea ce te 'ntreb.

Iorgu. — Apoĭ ce sĕ'ţĭ spun, *mon cher oncle?*.. Când aŭ trăit cineva într'un târg civilisat ca Sadagura, şi când este silit în urmă a veni într'o ţară ticăloasă ca a noastră, contrastul i se pare atât de piramidal, în cât nu poate găsi cuvinte destul de energice, pentru ca sĕ esplice ceea ce simţeşte în lăuntru.

Gahiţa. — *Rezon...* are *rezon, monsĭu Georges!..*

Eaca de pildă eŭ, care am voĭajarisit, şi care am fost la Cernăuţĭ... nu pot sĕ mĕ deprind nicĭ de cum cu Moldova... Of!.. de-aşĭ scăpa maĭ degrabă de ţara asta!

Damiean. — Da bine, mĕ rog, ce are Moldova de nu vĕ maĭ place cum aţĭ călcatŭ peste graniţă?

Iorgu. — *Ah mon cher oncle!*.. nu mĕ sili sĕ'ţĭ spun câte are şi câte n'are...

Damiean. — Da spune, spune... N'are şi ea târgurĭ?.. N'are şi ea oamenĭ ca şi cele-l-alte ţĕrĭ? N'are munţĭ, copacĭ, ape, vite?

Gahiţa. — Ba are prea multe... prea multe!

Damiean. — Nu te 'ntreb pe d-ta. (luĭ Iorgu) Spune ce 'ĭ lipseşte bĭeteĭ Moldove?.. Nu 'sŭ oameniĭ bunĭ şi cu frica luĭ Dumneḑĕŭ?.. Nu este grâŭ bun? Nu este vin bun?.. Nu 'ĭ în sfêrşit belşug în ţară!.. ce vĕ trebuĭe maĭ mult?.. N'am dreptate, vere Gângule?

Gângu. — (căutând la ornic) Aud?.. opt ceasurĭ.

Iorgu. — *Ah mon cher oncle!*.. Ce'mĭ pomeneştĭ d-ta de grâŭ, de vin şi de vite?.. Aceste materiealurĭ sûntŭ bune cu adevĕrat, dar' nu aducŭ nicĭ o înaintire inteligenţiĭ... Ce ne foloseşte că avem cele trebuincĭoase pentru hrana trupuluĭ, dacă mintea moare de foame?

Prietenul. — (către alt prieten) Ean auḑĭ, vere Constandine, ḑice că mintea moare de foame... (pufnesce de ris.)

Iorgu. — Ce 'ĭ o ţară fără canalurĭ, fără comerç, fără industrie, fără drumurĭ, fără lib...

Gângu. — (strenută tare) Aferim!

Prietenul. — (către alt prieten) Auḑĭ, vere, ḑice că n'avem drumurĭ?.. dar' el pe ce-o venit cu poşta?..

Damiean. — Eau ascultă-mĕ Iorgule... dacă vreĭ sĕ'mĭ facĭ mulţĕmire, te poftesc... altă dată sĕ nu mĕ maĭ ameţeştĭ cu astfel de fleacurĭ... Ţara Moldoveĭ îĭ binecuvêntată de Dumneḑĕŭ! şi cine nu ştie s'o ĭubească şi s'o preţuĭască, nu'ĭ vrednic sĕ'ĭ mănânce pânea şi sarea.

Gângu. — (strenută) Aferim!.. vreĭ tabac?

Damiean. — (luând o priză) Foarte mulţĕmesc. (strenută.)

Toţĭ. — Sĕ'ţĭ fie de bine.

Damiean. — Amin.

(Se audŭ lăutariĭ afară.)

Damiean. — Eaca şi scripcariĭ!.. Haĭ sĕ ne punem la masă.

Toţĭ. — Haĭdeţĭ, haĭdeţĭ!

Iorgu. — (dă braçul Gahiţeĭ) *Madamă*, fi-voĭŭ destul de *felice* ca sĕ nu'mĭ *refusariseştĭ* braçul?

Gahiţa. — Ce se potriveşte!.. sûnt foarte *flatarisită*...

Iorgu. — Fiind lângă d-ta la masă, mĕ voĭŭ crede în sînul civilisaţieĭ din Sadagura.

Gahiţa. — Nu maĭ puçin şi eŭ mĕ voĭŭ *suvenarisi* de Cernăuţĭ.

(Lăutariĭ întră cântând pe uşa din fund, trecŭ scena şi esŭ pe uşa din drépta. După eĭ esŭ Iorgu şi Gahiţa dându'şĭ braçul, pe urmă esŭ prieteniĭ, şi în sfêrşit Damiean şi Gângu).

Damiean. — (luĭ Gângu) Tare 's îngrijit, măĭ Gângule, despre Iorgu!.. ce socoţĭ şi tu?

Gângu. — Dac'a ploua, pun rĕmăşag. (esŭ amêndoĭ.)

(În tot timpul sceneĭ a 8-a, se audŭ lăutariĭ în culisele din drépta şi din timp în timp câte un Vivat!)

SCENA VIII.

Iftimi (întră beat pe uşa din fund.)

Pĕn' acu am şĕḑut la pândă 'n crâşmă, şi degeaba... cu toate că m'am şi uĭtat eŭ într'o părere, doar' 'l-oĭŭ zări... Se vede că cuconaşu Iorgu n'are de gând sĕ vie astăḑĭ... Facĕ cum a vrea... De-a veni, a fi bun venit; ear' de nu, nu. Ean sĕ videm eŭ pe degite: (numĕrând pe degete)... n'a veni, a veni, n'a veni, a veni, n'a veni!.. curată socoteală... Mĕ duc dar ear' la crâşmă sĕ'l pândesc... Moş Niron m'aşteaptă c'o sângeapă de pelin... şi ce pelin!.. când gândesc, îmĭ vine sĕ cânt: (cântă) „Frunḑă verde peliniţă."

(Se audŭ răcnete de Vivat! alăturea.)

Măĭ!.. cine chiue în sofragirie?.. Îra!.. boĭeri 'sŭ la masă... Ean veḑĭ-ĭĭ cum chilesc!.. Înghite-Agachi... sĕ te vĕd... ânc'odată... ha... dăĭ, dăĭ, dăĭ. (în parte) Dacă 'sŭ boĭerĭ, tot maĭ voĭnicĭ de cât noĭ!.. beŭ boĭereşte, cu oca. (uĭtându-se ear' pe uşă) Cine 'ĭ flăcău cela care nicĭ nu bea, nicĭ nu mănâncă?.. ce dracu 'ĭ tot şopteşte cucoaneĭ Gahiţeĭ la ureche?... şi 'ĭ place babeĭ... ĭĭ place, da... Dec! se scoală flăcău de la masă şi vine 'ntracoacĭ?.. dos la faţă, ş'amandea la moş Niron. (ese, alergând pe uşa din fund.)

SCENA IX.

Iorgu. — (întră pe gândurĭ, avênd şervetul prins de frac) Uf!.. am scăpat!.. Sĕ mĕ maĭ rĕsuflu puţin... Borşul 'mĭ-aŭ

înăcrit stomahul; mămăliga mi s'aŭ prins în gât, şi curechĭul cel cu raţă... (oçerindu-se) brrrrr... de-aşĭ avea un pic de colonie sĕ 'mĭ maĭ dreg mirosul... (cu desperare) *Ainsi donc!* Eată viitorimea ce mĕ aşteaptă!.. eată vieaţa ce mi se pregăteşte!.. Bucate ţĕrăneştĭ cu ceapă şi usturoĭŭ, pentru plăcerea gureĭ!.. Miros de curechĭŭ murat, pentru plăcerea nasuluĭ!.. Scârţiiturĭ şi răcnete ţigăneştĭ, pentru plăcerea urechilor!.. şi privelişteа unor persoane urîte, ruginite şi necĭoplite, pentru plăcerea ochilor!.. Eată în ce se 'nchee tot traĭul ce am sĕ sufĕr, pĕn' la moartea me!.. O! Sadagură, Sadagură?.. Unde sûntŭ mulţĕmirile ce cuprindĭ în sînul tĕŭ?.. Unde 'sŭ chiflele? Unde 'ĭ berea? Unde 'sŭ cartofele? Unde 'ĭ şniţelul tĕŭ cel chesaro-crăesc?.. Dar valţurile tale cele şvăbeştĭ?.. Dar soçietatea ta cea plină de graţiĭ?.. Vaĭ ş'amar!.. Ce-o sĕ mĕ fac?.. îmĭ vine sĕ ĭeŭ câmpiĭ, sĕ fug în lume... departe de casa părintească; departe de provinçialiĭ aceştĭ fără de sentimente şi fără ideile veaculuĭ meŭ; departe de toţĭ... şi de rude, şi de ţiganĭ, şi de curechĭŭ cu raţă...

SCENA X.

Iorgu, Gahiţa; *maĭ pe urmă* **Damiean.**

Gahiţa. — *Monsĭu Georges...*
Iorgu. — (tresărind) Cucoana Gahiţa!
Gahiţa. — Ce aĭ, *mon cher monsĭu Georges?..* vĕ-

ȡênd că te-aĭ sculat de la masă, am gândit că te-aŭ apucat vr'o durere la...

Iorgu. — La suflet?.. dar!

Gahiţa. — Eştĭ cu adevĕrat *indisposé?*

Iorgu. — Şi mĕ maĭ întrebĭ?.. Ah! nu veȡĭ palida mea façă?.. nu veȡĭ progresurile durerіĭ pe trăsăturile obrazuluĭ?.. nu veȡĭ că, de când am întrat în casa asta, mĕ usuc, mĕ topesc din picĭoare, ca o pansea arsă de vênt.

Gahiţa. — Ce nu beĭ o leacă de apă de nintă?

Iorgu. — Apă de niută!.. Ah!.. nicĭ o bĕutură nu poate vindeca patimile sufleteştĭ şi *intelectuale.*

Gahiţa. — (oftând) Te înţĕleg!

Iorgu. — (apropiindu-se de ea şi luând-o de mână) Mĕ înţĕlegĭ?.. A! Slavă domnuluĭ! că am găsit în sfêrşit un suflet botezat care sĕ mĕ înţĕleagĕ!

(Damiean cu şervetul legat de gât apare la uşă şi ascultă.)

Damiean. — (în parte) De înţĕleg ceva sĕ mĕ ĭee dracul!.. ean s'ascultăm...

Iorgu. — (cu foc) Simţeştĭ ce sufere inima mea aicĭ, în atmosfera asta barbară, unde nu rĕsbate nicĭ o raȡă a civilisaţieĭ?.. Eŭ care sûnt copilul eĭ şi care 's hrănit cu laptele eĭ!..

Damiean. — (în parte) Cu a cuĭ lapte?

Iorgu. — Gândeşte ce efect 'ţĭ-ar pricinui, când 'ţĭ-ar pica peste cap turnul Trisfetitelor... Asemine efect îmĭ pricinuescŭ toate lucrurile ce mĕ 'ncungĭură... Nimic nu 'mĭ place, nimic nu mĕ mulţĕmeşte!.. par' că 'mĭ stă o greutate nemistuitoare la stomah... Nu ştiŭ ce sĕ fie? mămăliga, saŭ altă?.. dar' te rog, scapă-mĕ

din haosul acesta în care, cu cât merg, mĕ daŭ de-a rostogolu maĭ afund.

Damiean. — (în parte) O 'nebunit!

Gahiţa. — *Mon cher monsĭu Georges!*.. eŭ nu doresc altă de cât sĕ te scap... dar' cum?

Iorgu. — (cu mare foc) Cum?.. jĕrtfindu'mĭ toate simţirile inimeĭ tale celeĭ pline de poesie, de melodie, şi de melanholie!.. Dă'mĭ amorĭul tĕŭ cel de ânger *tutelaire;* căcĭ de mĕ poate scăpa ceva pe lume, este numaĭ dragostea ta, *vergură* divină şi senină!

Damiean. — (în parte) Ce sĕ 'ĭ dee?.. Îmĭ vine mie sĕ 'ĭ daŭ o palmă.

Gahiţa. — (în parte) *Ah! quel bonheur!* mĕ ĭubeşte! (tare) *Pĭudórea* secsuluĭ meŭ nu mĕ eartă ca sĕ rĕspund îndată dorinţelor d-tale, dar'... (coboară ochiĭ.)

Iorgu. — Ah! Gahiţo!.. suflet ceresc şi 'naripat!.. nu mĕ *ecrazarisi* cu astfel de vorbe!.. Lasă modestiea oamenilor de rĕnd; las'o la de-al de Gângu... la persoane ne 'nsufleţite de spiritul veaculuĭ, precum sûntŭ provinçialiĭ de aicĭ.

Damiean. — (în parte) Aşa!..

Iorgu. — Ear' tu, Gahiţo!.. tu care 'ţĭ-aĭ desvĕlit mintea ca o conopidă la căldura civilisaţieĭ; tu care aĭ făcut voeajurĭ; tu care aĭ vĕḑut Cernăuţiĭ!.. nu te supune la nişte cuvinte deşĕrte, precum modestiea şi *pĭudórea*... Mărturiseşte *ritos* sentimentele inimeĭ tale... spune'mĭ: *Georges* te ĭubesc!.. precum îţĭ ḑic eŭ în patru limbĭ: Gahiţo! Gahiţo! te ĭubesc! *sas agapo! ich liebe ihnen! je vous aime!* (cade în genunchĭ) Ah! fiie'ţĭ

milă şi mĕ mângâe de nenorocirea ce-am avut a mĕ întoarce în ţara mea şi 'n casa asta!..

Damiean. — (apropiindu-se de Iorgu, tare) Aşa, tĕlhariule!.. Casa părintească 'i o nenorocire pentru tine?.. Afară sĕ eşi, neruşinatule!.. afară, ticălosule... şi sĕ nu te mai arăţi în ochii mei, că, sĕ n'am parte de bĕtrâneţile mele...

(Prietenii intră, unul cu şervetul la gât altul cu paharul în mână, şi încungiură pe Damiean, căutând sĕ 'l liniştească.)

SCENA XI.

Cei de'nainte, **prietenii;** *mai pe urmă* **Gângu** şi **Iftimi.**

Prietenii. — Ce este?.. ce este?..

Damiean. — Auḑiţi, mĕ rog, fraţilor?.. Dumnealui cuconu Iorgu, nepotul meŭ, găseşte casa moşului sĕŭ o năpaste pentu dânsul!.. auḑit-aţi aşa lucru?.. Eŭ care m'am strădănuit, Dumneḑĕŭ ştie! pentru ca sĕ 'l trimit în şcoli, cu cheltueli mai pe sus de cât starea mea... Eŭ care 'l-am dorit şi 'l-am plâns doi ani de ḑile... Eŭ care 'l-am aşteptat din ḑi în ḑi, din ceas în ceas, cu bătaie de inimă... şi toate aceste pentru ca sĕ 'l fac om de treabă!.. auḑiţi rĕsplătirea ce'mi dă, ticălosul?.. auḑiţi!.. casa moşu-sĕŭ! casa unde s'aŭ născut el! casa unde-aŭ murit maică-sa!.. îi o nenorocire pentru dânsul!.. Afară, pĕn' nu uit de tot că 'ţi sûnt moş.

Iorgu. — (în parte) Îmi vine sĕ mĕ 'npuşc!.. (ese prin fund foarte turburat.)

Gahița. — (în parte) Acu 'ĭ vremea sĕ 'ĭ dovedesc ce este *pasiea* amorĭuluĭ... Mĕ duc sĕ fiŭ ângerul *tutelaire* a luĭ *mon cher Georges!* (ese după Iorgu.)

Damiean. — De geaba vrețĭ sĕ mĕ mângâețĭ, fraților!.. de-acum toate nădejdele mi s'aŭ stînsŭ!.. Un nepot am avut, ș'acela... 'l-am perdut!.. Blăstĕmat sĕ fie ceasul când 'mĭ-aŭ venit în gând sĕ 'l trimit peste graniță, la Sadagura!

Gângu. — (întră ĭute) Cum aĭ ḑis, vere Enachi?.. vreĭ tabac? (îĭ dă tabacherea.)

Damiean. — (svêrlindu'ĭ tabacherea jos) Du-te la dracu cu tabacu'țĭ cu tot, surdule.

Gângu. — (în parte) Eaca!.. Se vede că s'o cârchit vĕrul Enachi.

Iftimi. — (alergând pe ușa din fund) Cucoane, cucoarne... de când zăresc n'am pândit pe nime.

Damiean. — (furios) Lipseștĭ, prostule, că te ĭe dracul.

Iftimi. — (eșind, fuga) Sĕ te ducĭ duluță...

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Actul se petrece în casa comisuluĭ Kĭulafoglu, la Iaşĭ.

Teatrul represintă o salĕ nemobilată cu treĭ uşĭ; una în fund, care duce afară; alta în drépta, ce dă în odăile luĭ Iorgu; şi o a treĭa în stânga, care se deschide în apartamentul luĭ Kĭulafoglu. Lângă uşa din fund, un dulap mare cu pendulă şi cu o ferestuĭcă sub cadran. Scaune pe 'npregĭur.

SCENA I.

Iorgu (întră pe uşa din drépta, posomorît şi pe gândurĭ.)

De când m'o alungat moşul meŭ din casa luĭ, fatalitatea s'aŭ legat de capul meŭ!.. toate 'mĭ mergŭ pe dos, şi nu 'ĭ ḑi în care sĕ nu am câte-o supĕrare!.. Am alergat aicĭ în Iaşĭ, nădĕjduind c'oĭŭ găsi distracţiĭ care sĕ 'mĭ gonească gândurile cele posomorîte; în zădar!.. Cine caută distracţiĭ în capitala noastră, samĕnă cu nebunul ce caută caĭ morţĭ sĕ le scoatĕ potcoavele... Am cercat de toate, făr' a da de mulţĕmire!.. 'Mĭ-am sdruncinat şelile pin droşce pe paveoa noastră... cea vêndută carêtaşilor!.. făr' a câştiga altă plăcere, de cât o durere în şoldurĭ, care m'aŭ ţinut la pat vr'o douĕ sĕptĕmânĭ... Am alergat ca un ĭepure pe câmpul Copouluĭ, făr' a căpăta alt ceva de cât o ocă de colb în pept, şi deplina încredinţare că locuitoriĭ Iaşuluĭ aŭ fostŭ şi sûntŭ oameniĭ ceĭ maĭ colbăiţĭ din toată lumea... Am fost la balurile măscărite... vreŭ sĕ ḑic, măscuite... şi m'am întors acasă cu ideea, că ceĭ maĭ mulţĭ care 'şĭ punŭ mască, o facŭ pentru că le 'ĭ ruşine de obrazele lor!.. În sfêrşit m'am dus la opera nemţască, la vo-

devilul françez, şi la bĭetul teatru naţional, sĕrmanul!.. când moare, când învie... da 'ĭ maĭ mult rĕposat!.. Şi ce mulţĕmire am tras din toate aceste pitrecerĭ a le Iaşuluĭ?.. Nimic!.. (se preumblă puçin pe gândurĭ) D'apoĭ creditoriĭ care 'mĭ staŭ de strajă la uşă, cum se face ḑiuă... dă!.. par' că eŭ le-am ḑis sĕ 'mĭ facĕ credit... D'apoĭ Iţic zaraful căruĭ sûnt dator douĕ sute de galbinĭ, cu dobîndă de şĕĭ-ḑĕcĭ la sută pe lună!.. şi care mĕ îngrozĕşte pe tot ceasul c'a da jalbă la Agie... (cu mânie) Dă!.. cine dracul 'mĭ-aŭ ḑis mie sĕ mĕ potrivesc Gahiţeĭ!.. Las' că din pricina eĭ m'aŭ dat moşul meŭ afară din casă... dar' apoĭ s'aŭ şi legat de mine, nebuna, ca un scaĭŭ!.. Nu pot sĕ mĕ desfac de dênsa nicĭ pintr'un chip!.. De şĕse lunĭ acum de când şĕde cu mine tot într'o casă... Ce sĕ fac?.. Am scris moşuluĭ meŭ sĕ mĕ erte, şi nicĭ nu 'mĭ-aŭ rĕspuns... Cum dracul sĕ scap de Iţic şi sĕ plătesc chiriea odăilor comisuluĭ Agamemnon?.. (stă pe gândurĭ) O! ce idee!.. Comisul Kĭulafoglu şĕde tot într'o casă cu mine; (arĕtând în stânga) eată apartamentul sĕŭ... eată şi al meŭ... (arată în drépta) Comisul Agamemnon îĭ, după alte pĕcate, şi însurat cu o femee frumuşică ce nu 'mĭ pare prea haină... Tot îĭ fac ceva curte... eau s'o strîng maĭ de-aproape... poate că... maĭ ştiĭ ce?.. Ĭubindu-mĕ cu nevasta, bărbatul negreşit trebuĭe sĕ 'mĭ facĕ credit, şi poate că m'a şi împrumuta cu banĭ!.. Bărbaţiĭ aŭ fostŭ tot de-a una birniciĭ amorezaţilor... Bravo Iorgule! se vede că 'ţĭ-aĭ ascuţit mintea pe tocila civilisaţieĭ din Sadagura!.. A!.. cine vine?.. De-ar fi cu-

coana Zoiţa, femeea comisuluĭ! (zărind pe Gahiţa) A!.. eaca dracul pe uscat!

SCENA II.

Iorgu, Gahiţa (intrând pe uşa din fund, cu capela pe cap şi cu şalul pe umerĭ.)

Gahiţa. — Ah! *Georges*, îmĭ vine leşin de mânie!

Iorgu. — Ce aĭ?

Gahiţa. — Pune'ţĭ în gând, *mon adoré*, că m'am dus la Miculi ca sĕ 'mĭ aleg o coafĭură verde cu pene roşiĭ, şi aflu că aŭ luat-o comisoaea.

Iorgu. — Care comisoae?

Gahiţa. — Femeea luĭ Agamemnon Kĭulafoglu, gazda noastră.

Iorgu. — Şi numaĭ pentru atâta îţĭ vine istecicale?

Gahiţa. — Numaĭ pentru atâta?.. Ce 'ntrebare 'ĭ asta... Îmĭ pare curios, *Georges*, sĕ 'mĭ facĭ o astfel de 'ntrebare mie, care am jĕrtfit pentru tine şi *reputaţie*, şi nume, şi...

Iorgu. — Mĕ rog, nu mĕ maĭ ameţi cu pomelnicul jĕrtfelor d-tale... le ştiŭ şi ear' le ştiŭ pe de rost... Slavă Domnuluĭ! nu 'ĭ ḑi în care sĕ nu 'mĭ aducĭ aminte; că te-aĭ legat de capul meŭ ca boala de om sănĕtos.

Gahiţa. — Ce vorbe sûntŭ aceste?.. Tu, *Georges*... care mĕ numeaĭ âugerul tĕŭ *tutelaire!*.. tu care mĕ numeaĭ *vergură* lină şi senină! tu sĕ 'mĭ ḑicĭ că 'ţĭ-am picat năpaste!.. Ah! câtă deosebire 'ĭ între tine şi între nobilul baron *von Kleine Schwabe*, care...

Iorgu. — Care te slăvea când aĭ fost la Cernăuțĭ?.. știŭ... 'Mĭ-aĭ spus povestea asta de-o mie de orĭ... o cunosc!.. Îĭ chĭar degeaba dar sĕ 'mĭ maĭ pomeneștĭ de el.

Gahița. — Audĭ, audĭ tiranie!.. nicĭ nu mĕ lasă acum sĕ vorbesc! (plângĕnd) Ah!.. vĕd că amorĭul tĕŭ începe a sĕ rĕci, și că nu 'mĭ maĭ rĕmâne altă, de cât sĕ mor!..

Iorgu. — Nu 'țĭ maĭ uda basmaoa degeaba!.. Schimositurile aceste mĕ strîngŭ de gât!.. În toate dilele tot țipete și bocete!.. destul, pentru numele luĭ Dumnedĕŭ!.. că m'am săturat acum.

Gahița. — Te-aĭ săturat de-a mĕ videa plângĕnd, om fără suflet ce eștĭ!.. Când tu însuțĭ eștĭ pricina că mi s'aŭ schimbatŭ ochiĭ în pîrae de lacrîmĭ... Vaĭ de mine! cât sûnt de nenorocită!.. Eŭ care 'ĭ-am jĕrtfit toate *palpitațiile* inimeĭ mele! și care 'l-am rîdicat în *fantasiea* mea pĕnă la al nouĕ-spre-dĕcelea cer!.. Ce *descepție* crudă! ce deșteptare fiĭoroasă!.. ce...

Iorgu. — Și cele-l-alte multe... Le știŭ pe de rost... și de vreĭ, pot sĕ ți le spun eŭ însumĭ... (imitând pe Gahița) Ce desnădĕjduire amară! ce lovire cumplită pentru inima mea! ce durere sfășiitoare!.. Toate aceste, soro dragă, sûntŭ bune în Malvina și în Gonzalv de Cordova... ear' pentru mine, toate aceste suspinărĭ mĕ facŭ sĕ casc pĕn' îmĭ strămut fălcile... și cât pentru lacrîmile cu care mĕ stropeștĭ necontenit, trebuĭe sĕ știĭ că 'mĭ daŭ gutunarĭŭ.

Gahița. — (cu mânie) *Infame!..* cum de îndrĕzneștĭ sĕ mĕ calcĭ în picĭoare, pe mine care te-am învĕluit în

toate fericirile lumeştĭ, şi te-am legănat pe sînul meŭ ca un copil rĕtăcit în calea vieţiĭ?..

Iorgu. — Şi aceste le ştiŭ... aşteaptă... (imitând pe Gahiţa) Pe mine care te-am legănat şi te-am învieat, ca pe-o floare vestejită, la radele amoruluĭ meŭ!.. şi care priveghind ca un ânger binevoitor asupra ta, am depărtat toate furtunele ce arŭ fi pututŭ sĕ sbucĭume coardele inimeĭ tale!.. şi cele-l-alte... Vedĭ, cucoană Gahiţă, că le ştiŭ toate de-a rêndul, de şi nu le-am învĕţat şi eŭ din romançurĭ ca d-ta... În sfêrşit însă, vreŭ sĕ mĕ tălmăcesc curat... Cucoană Gahiţă, m'am săturat de toate parascoveniile şi de toate farafastîcurile d-tale.

Gahiţa. — Farafascoveniĭ, eŭ!.. *Oh ciel!*

Iorgu. — Dar; din pricina d-tale am făcut pe moşul meŭ sĕ mĕ dee afară din casa luĭ... Atuncĭ eram un nebun, ş'acum mĕ căesc... aĭ înţêles?.. De şĕse lunĭ de dile, de când te-aĭ legat de mine, m'aĭ scos din toate minţile şi maĭ adus aicĭ în Iaşĭ...

Gahiţa. — Ingratule!

Iorgu. — Aicĭ, nu numaĭ că m'aĭ înglodat în datoriĭ pĕn' în urechĭ, ba încă m'aĭ şi făcut sĕ'mĭ lepăd numele tătâni-meŭ!.. şi sĕ ĭeŭ pe-al d-tale... Audĭ poznă!.. sĕ nu mĕ maĭ chĭem eŭ Dămiean, ci *de* Rosmarinovicĭ!.. dicêndu'mĭ că Rosmarinovicĭ bate maĭ bine la urechĭ.

Gahiţa. — *Miserable!*

Iorgu. — Şi eŭ, ca un prost, mĕ potrivesc eĭ!.. Ce-ar dice moşul meŭ când ar afla că 'mĭ-am schimbat porecla familieĭ, şi că mĕ alungŭ datornicĭĭ pe uliţĭ?..

Destul, cucoană Gahiţă!.. foarte'ţĭ mulţĕmesc de dragoste, şi te rog de-acum înainte sĕ'mĭ daĭ bună pace.

Gahiţa. — O! *quel infame!*.. Sĕ'ţĭ daŭ pace, după ce m'aĭ comprometarisit?.. Ah! ştiŭ eŭ de ce mĕ depărtezĭ tu acum de la sufletul tĕŭ... pentru că ĭubeştĭ pe alta, pe comisoae.

Iorgu. — Aĭ 'nebunit?

Gahiţa. — Te-am înţĕles eŭ de mult că 'mĭ calcĭ într'aĭurea... însă bun îĭ Dumneḑĕŭ!.. 'Mĭ-a veni prilejul sĕ'mĭ rĕsbun... ş'atuncĭ... cerĭul va fulgera, mările s'or clătina şi pămêntul s'a cutremura! (ese turburată pe uşa din drépta).

Iorgu. — Şi dracul te-a lua!

SCENA III.

Iorgu. — Du-te Rusalie pe ceea lume, şi sĕ viĭ înapoĭ când or eşi caraşiĭ fripţĭ din Bahluĭŭ!.. Mĕ mir cum de-am putut trăi şĕse lunĭ de ḑile cu o dihanie înveninată ca dênsa?.. Da de-acum, sĕ ştiŭ c'oĭŭ videa târgul Iaşuluĭ curat şi fără jidanĭ! mĕ duc de-aicĭ... fug unde m'or duce picĭoarele, ca sĕ scap şi de Gahiţa, şi de Iaşĭ, şi de Iţic...

SCENA IV.

Iorgu, Iţic (în fund.)

Iţic. — Par' che vorbeaĭ de mine, chicănaşule... poate che aĭ banĭ?

Iorgu. — Pieĭ drace!

Iţic. — Acum o trecut de mult vadeoa sinetuluĭ... Cred che mi'ĭ pleti aceĭ douĕ sute de galbinĭ...

Iorgu. — Gĭupâne Iţic, nicĭ vorbă nu'ĭ că 'ţĭ-oĭŭ plăti, dar'... maĭ târḑiŭ.

Iţic. — Maĭ tirḑiŭ nu pot; trebue se me refueştĭ îndată... destul de chind me porţĭ cu vorbe.

Iorgu. — Dragă gĭupâne Iţic... maĭ îngădui-mĕ măcar vr'o douĕ lunĭ.

Iţic. — Douĕ lunĭ?.. nicĭ douĕ ceasurĭ... Pleteştĭ indată, saŭ me duc pe Agie? ḑic ḑeŭ!

Iorgu. — Iţicule dragă! nu te mâniea; ce dracul! doar' sŭntem prietinĭ.

Iţic. — Nu ştiŭ nimichi... Frate, frate... brênḑa 'ĭ pe banĭ.

Iorgu. — Iţică, Iţicuţule...

Iţic. — Aşa mi se cade mie dache am a face cu birbanţĭ.

Iorgu. — (mâniindu-se) Măĭ târtane, ce te obrăzniceştĭ?.. nu te gândeştĭ că 'ţĭ-oĭŭ smulge percĭuniĭ?

Iţic. — (cam cu frică) Percĭuniĭ? nu me tem... Percĭuniĭ meĭ sintŭ sudiţĭ.

Iorgu. — Ean aşteaptă sĕ ţi'ĭ sudiţesc eŭ maĭ bine.

Iţic. — Nu veni, nu, che strig *ghevalt*, ḑic ḑeŭ!.. Ce! vreĭ sĕ mi şi baţĭ dache nu'mĭ pleteştĭ?.. Am se te spun pe Conţu.

Iorgu. — Măĭ târtane, se vede că te mănâncă chica.

Iţic. — Eŭ n'am chichi; eŭ sint ras.

Iorgu. — Batĕ'ĭ crucea ĭuḑĭ!.. de 'ĭ-ar da maĭ degrabă afară din ţară, sĕ scăpăm de dênşiĭ...

Iţic. — Mie nu'mĭ pasă, che am banĭ.

Iorgu. — Du-te draculuĭ cu bani'ţĭ cu tot, Litfă afurisită!..

Iţic. — Me duc, dar' se ştiĭ che am se mi 'ntorc cu totă Agie, ca se te ridic pe sus.

Iorgu. — (alergând după el) Eaca Litfa că nu ese...

Iţic. — (fugând) *Ghevalt!..*

SCENA V.

Iorgu. — Îĭ în stare s'o facĕ târtanul... Cum sĕ scap?.. De m'aşĭ întêlni cu cucoana Zoiţa, poate c'aşĭ îndupleca-o sĕ pue pe bărbatu-sĕŭ chizĕş... Cine esă din apartamentul comisuluĭ Kĭulafoglu? (se apropie de uşă şi se uĭtă) El îĭ tocmaĭ, cu femeea luĭ... Mĕ duc degrabă sĕ'mĭ fac toaleta, ş'apoĭ... vaĭ de capul tĕŭ, *kir* Agamemnon! (ese pe uşa din drépta.)

SCENA VI.

Kĭulafoglu, Zoiţa, (intrând amêndoĭ pe uşa din stinga.)

Kĭulafoglu. — (fără surtuc, cu fes mare şi cu ochelarĭ) *Ma psihi mu,* Zoiţa, nu m'aĭ inselato... crede *mu* che nu m'aĭ inselato... *eţi na ziso!*

Zoiţa. — Eĭ! te cred, te cred... dă'mĭ pace.

Kĭulafoglu. — *Ma ohi eţi.* Se me creḑĭ din tot sufletu mataluţi.

Zoița. — Și din tot sufletul matalulți, dacă vreĭ... Te cred... maĭ mult poftești?.. De când amŭ pusŭ ĭedeș amêndoĭ, n'am cap sĕ mĕ odihnesc.

Kĭulafoglu. — *Mite ego; ma* çe se façem?.. ĭadesu'ĭ mare... stiĭ?.. Un salo pentru mata daca mi'ĭ insala, *ke* o chisa de *capnos* cusuta pentru mine, daca te-oĭŭ insala *ego* pe matalulți... *Lipon*, fiind che mune nadazduesco a me façe ispravnicos, *elpizo* se castigo tot odata si chisaoa pentru *sohpeti.*

Zoița. — (cu bucurie) Ḑĕŭ, mânĭ te facĭ ispravnic?

Kĭulafoglu. — *Oriste?*

Zoița. — Mânĭ te punŭ în slujbă?

Kĭulafoglu. — *Malista;* de mult alergo, *psihi mu; omos* imprezurerile nu 'mĭ-aŭ fostu cu favori... *Ostoson tora ime siguros.*

Zoița. — Cât îmĭ pare de bine! îmĭ vine sĕ te sĕrut de bucurie.

Kĭulafoglu. — (zimbind) Saruta, *matia mu,* saruta.

(Zoița voĭesce sĕ'l sĕrute; Kĭulafoglu o opresce.)

Kĭulafoglu. — Ba nu, sirata çe esti; vreĭ sĕ'mi daĭ o sarutare, s'apoĭ se ḑiçĭ ĭadesi?.. (rîḑênd) *Acus* sirata! cum vrea se me insele ca se castize *to sali...* *Ma* si eŭ *palicaris...* nu me prindo asa lesne.

Zoița. — Ha, ha, ha... da fricos maĭ eștĭ?

Kĭulafoglu. — *Ego* sinto comisos Agamemnon Kĭulafoglu, si am capo nu *kefali...* çe ḑic eŭ?.. nu bostani... A! vreĭ mata numaĭ de chit se porțĭ salo de ispravniçesa? *ma* cu asta fel de *tesmecheriĭ* nu me prinḑĭ pe mine... Veḑĭ... *Zoi mu,* sint necontenit cu

ghindul tot la ĭadesi, si pentru ca se nu'l uĭt, am hoterito se ḑic stiŭ! de dimineaţa *eos tin* seara... *Paradigmatos harin;* chind mi aduçe fiçorul dulçeţĭ, eŭ ḑic stiŭ!.. chind me 'ntreaba çineva de sint senatos, ḑic stiŭ!.. de'mi ḑiçe çineva: *Arhon* comise, femeea d-tale... stiŭ, fraţico, si ear' stiŭ!

Zoiţa. — (în parte) Bine, bine.

Kĭulafoglu. — *Ma* se lasemu *ĭadesu* de o parte... Ean spune'mĭ, *psihi mu*, a platito chiriea odailor *monsu de Rosmarinopulos?*

Zoiţa. — Ba âncă nu.

Kĭulafoglu. — Çe fel nu?.. *omos* vadeoa a trecut-o de mult, *fos mu*, si eŭ am trebuinţa acum de parale, pentru ca se me fac ispravnicos maĭ degraba.

Zoiţa. — Lasă, frate, că 'ţĭ-a plăti; maĭ îngădue'l puçintel.

Kĭulafoglu. — Pentru *hatiro mataluţi* çe n'asĭ façe?.. daca vreĭ, zocu *to piperi.*

(întră o slugă cu un răvaş.)

Sluga. — Eaca un răvaş pentru d-ta, cucoane Agămemnule.

Zoiţa. — (luând răvaşul) De unde sĕ fie oare?.. na, dragă, deschide'l.

Kĭulafoglu. — (întinḑênd mâna şi trăgênd'o ĭute înapoĭ) Stiŭ... A! sirata! ear' aĭ vruto se me prinḑĭ, *ma* 'ţĭ-am spuso che sint *palicaris...* (ĭea răvaşul riḑênd) Se videm çine'mĭ scrie. (citesce):

«Cu frăţască dragoste mĕ închin d-tale *arhon* Agamemnon!»

„Maĭ ântêĭ nu lipsesc a cerceta despre întregimea fe-

„ricireĭ sănĕtăţiĭ d-tale, ca aflând că eştĭ după cum do-
„resc, nu puçin sĕ se bucure sufletul meŭ; al doilea veĭ
„şti că, din mila cerescnluĭ împĕrat, şi eŭ sûnt sănĕtos;
„al 3-lea te înştiinţĕz că vin la Iaşĭ, că sĕ caut pe ne-
„potul meŭ Iorgu, care 'mĭ-aŭ scris că s'aŭ pocăit pen-
„tru cele trecute. Decĭ, în puterea prieteşuguluĭ nostru,
„am gând sĕ trag la d-ta în gazdă, rĕmâind al d-tale

„prea plecată şi supusă slugă

Enaki Dămian, pitar."

Zoiţa. — Pitarĭu Enachi Dămian?.. cine'ĭ, dragă?

Kĭulafoglu. — Un prietinos vechĭŭ a meŭ, cu care am fuzito peste Pruto, in vremea Turçilor.

Zoiţa. — Ce fel? aĭ fugit?.. Par' că 'mĭ-aĭ spus că te-aĭ bătut cu dênşiĭ la Sculenĭ?..

Kĭulafoglu. — *Malista psihi mu*, m'am batut-o, *ma* de departe... Eŭ sidemu pe çelalalt mal a Prutuluĭ chind a sosit urdiea turçesca si recneam „*Elate kakohrononaki diavoli... Ela* incoaçe, daca ve da inima, se ve aretu eŭ"... *ma* niçĭ unu n'a indreznit-o se treca Pruto, che pe toţĭ îĭ façeam *kes*.

Zoiţa. — (riḑênd) Auḑĭ voĭnic?

Kĭulafoglu. — *Ma* cum socoţĭ?

Zoiţa. — Ştiŭ că eştĭ din ceĭ care întră 'n doĭ ca 'n doĭ-spre-ḑĕce şi nu'ĭ potŭ scoate nicĭ douĕ-ḑĕcĭ şi patru.

Kĭulafoglu. — Ean lasa saga; *ke* se gatim maĭ bine conacu pentru pitaris Enachi.

Zoiţa. — Odaea'ĭ gata, nu te 'ngriji.

Kĭulafoglu. — Un lucru numaĭ nu inţelego in ra-

vasul ista... ȡiçe che vine se caute un nepoto a dimisale çe s'a pocaitu... çe nepot?

Zoiţa. — Las' că te'ĭ tălmăci cu pitarĭu Enachi.

Kĭulafoglu. — A! *natos ke monsu de Rosmarinopulos.*

SCENA VII.

Kĭulafoglu, Zoiţa, Iorgu.

Iorgu. — *Bonjur* cucoană Zoiţă; *bonjur* cucoane Agamemnon; de mult nu am avut norocire sĕ vĕ vĕd.

Kĭulafoglu. — *Kalimera sas monsu* de Rosmarinoviçĭ.

Iorgu. — Îmĭ pare curios sĕ ne întêlnim aşa de rar, maĭ ales că şidem tot într'o casă.

Kĭulafoglu. — *Neski; ma* çe façe cocona d-tale? senatosa'ĭ?..

Iorgu. — (în parte) Ducĕ-s'ar pe pustiĭ! (tare) Îĭ cam zaifă, drăguţa!

Zoiţa. — Zaifă?.. ce are?

Iorgu. — Aŭ răguşit.

Kĭulafoglu. — A! *poli me kakofeni!..* Par' ca estĭ gata se esĭ?.. unde te duçĭ?

Iorgu. — Mĕ duc sĕ ĭeŭ o lojie pe desară la teatru naţional.

Kĭulafoglu. — Ha, ha, ha... la teatro moldovenesco!.. Nu 'ţĭ e mila se daĭ parale de zeaba, ca se veȡĭ niste baeţĭ care nu stiŭ niçĭ se vorbesca macar... si se asculţĭ niste piese ca vaĭ de ele?

Iorgu. — Dac'arŭ gĭudeca toţĭ ca d-ta, domnule, apoĭ teatrul naţional nu s'ar putea întemeea nicĭ odată în ţară; dar', slavă Domnuluĭ! sûntŭ persoane care ştiŭ sĕ preţuească greutăţile uneĭ scene începĕtoare ca a noastră; care nu se ruşinează de a merge sĕ vadĕ piese naţionale, şi care în sfêrşit ertând greşelele actorilor, îĭ încuragează şi le dă agĭutorul cuviincĭos... Acele persoane sûntŭ vrednice de toată lauda, şi teatrul naţional le va fi tot de-auna recunoscĕtor.

Kĭulafoglu. — Stiŭ che eŭ nu am curazi ca se mergo se casco patru çeasurĭ pentru hatirul patriotismosuluĭ.

Iorgu. — Cât pentru d-ta, domnule, teatrul naţional te lasă 'n pace sĕ facĭ ce 'ţĭ-a plăcea; cu astă condiţie însă, ca şi d-ta sĕ'ĭ daĭ pace ca sĕ'şĭ urmeze cariera, cum poate, şi sĕ nu'l criticĭ cu ochiĭ închişĭ.

Zoiţa. — (trecênd între amêndoĭ) Lăsaţĭ, vĕ rog, vorba teatruluĭ, că ear' o sĕ 'ncepeţĭ a vĕ sfădi.

Kĭulafoglu. — Bine ḑiçĭ, *psihi mu. Lipon, monsu* Rosmarinoviçĭ, ma inchino cu plecaţune... ma duc si eŭ se ma imbraco. *Ela* Zoiţa *mu.* (ese prin stânga.)

(Iorgu se face că ese pe uşa din fund; şi când vede că Kĭulafoglu a eşit, se întoarce ĭute pe scenă şi opresce pe Zoiţa.)

SCENA VIII.

Iorgu, Zoiţa.

Iorgu. — Slavă Domnuluĭ! că mĕ găsesc în sfêrşit singur cu d-ta, cucoană Zoiţă...

ţa. — (voind sĕ easă, în parte) Degrabă 'ţĭ-a fi?..
gu. — Nu fugi îngeraşule!.. nu mĕ lipsi de fe-
ce sîmt a te videa şi a'ţĭ spune cât te ĭubesc.
ţa. — Domnule...
gu. — Ah!.. când aĭ şti câte pătimesc în su-
neŭ din ceasul cum te-am zărit! Ḑi şi noapte te
:u ochiĭ deschişĭ, şi nu pot nicĭ sĕ mănânc, nicĭ
, nicĭ sĕ trag cĭubuc.
ţa. — Vaĭ de mine!.. vorbeşte maĭ încet că te-
ărbatu-meŭ.
gu. — Te ĭubesc maĭ pre sus de cât cum ĭu-
ın gĭudecător aurul!.. Pune'ţĭ dar în gând cât
'sc!..
ţa. — Adevĕrat grăeştĭ?..
gu. — Sĕ n'am parte de bărbatu-tĕŭ, dacă 'ţĭ
ıincĭunĭ... Zoiţo... Zoiţo!
lafoglu. — (strigând din culise) Zoiţa... Zoiţa.
ţa. — (luĭ Iorgu) Fugĭ, că vine.
gu. — (voind sĕ fugă) M'am dus.
ţa. — (în parte) Îmĭ vine-o idee. (luĭ Iorgu, oprindu'l)
acolo.
gu. — Da pe unde?
ţa. — Ascunde-te aicĭ în ceasornic, pĕn' ce-oĭŭ
ı pe bărbatu-meŭ.
gu. — Cum dracu? în ceasornic?
ţa. — Dacă mĕ ĭubeştĭ!
gu. — Te ĭubesc; dar' ce are-a face dragostea
ı ceasornicul?
lafoglu. — (asemene) Zoiţa... Zoiţa.

Zoița. — Întră degrabă că 'ți-oiŭ tălmăci eŭ maĭ pe urmă...

Iorgu. — Da nu se poate, soro...

Zoița. — Ți'ĭ frică poate?

Iorgu. — Frică?.. ha, ha, ha! Nu cunoștĭ pe Iorgu.

Zoița. — Eĭ; apoĭ ce te maĭ oprește?

Iorgu. — Ḑi d'înteĭ că mĕ ĭubeștĭ, ș'apoĭ întru și în tartar.

Zoița. — (deschiḑênd ornicul) Te ĭubesc.

Iorgu. — Încă odată... (întră în ornic).

Zoița. — Te ĭubesc. (în parte) Am câștigat rĕmășagul.

(Agamemnon întră și vede pe Zoița închiḑênd ușa ornicululĭ.)

SCENA IX.

Kĭulafoglu, Zoița.

Kĭulafoglu. — Zoița, te strigo de un çeaso... *ma* çe façeaĭ la çeasornico?

Zoița. — Nu făceam nimică.

Kĭulafoglu. — (în parte) S'a tulburato... (tare) Cu çine eraĭ aiçe?

Zoița. — Cu nimine.

Kĭulafoglu. — (în parte) Negresit, a ascunso pe çineva *is to* çeasornico... *mesa.* (tare) Zoița!.. Zoița, *kitakse* drept la ochi a mele.

(Zoița coboară ochiĭ.)

Kĭulafoglu. — (mâniindu-se) *Pes mu* drepto, çine 'ĭ în *orologhion?*

Zoiţa. — Da cine vreĭ sĕ fie?.. nu'ĭ nime.

Kĭulafoglu. — Nime? sirata çe esti!.. vreĭ si tu se me façi de mascara! Nu auḑi che a statuto çeasornico?

(**Iorgu imitează cu limba baterea ornicului.**)

Zoiţa. — Ce fel s'aŭ oprit? n'auḑĭ că merge?

Kĭulafoglu. — Merze?.. *ma* de çe merze asa ĭute?

(**Iorgu imitează maĭ rar.**)

Zoiţa. — Se vede că'ţĭ ţiue urechile.

Kĭulafoglu. — Ean asculta... Acum merze inçet.

(**Iorgu imitează ĭute.**)

Kĭulafoglu. — Zoiţa, Zoiţa, aĭ ascunso pe çineva acolo... Unde 'ĭ cheĭa?

Zoiţa. — Nu 'ĭ la mine.

Kĭulafoglu. — (**mânios**) Da'mĭ cheĭa, che m'am aprinso ca un zaratico.

Zoiţa. — (**dându'ĭ cheĭa**) Dacă nu mĕ creḑĭ, poftim cheĭa... deschide şi veḑĭ... (**Kĭulafoglu ĭea cheĭa**) Ĭadeş! am câştigat rĕmăşagul.

Kĭulafoglu. — (**scăpând cheĭa jos**) *Karnaksi!* m'aĭ insalato! (**se bate cu pumniĭ peste cap**) Na, na bostani fără *kefali!* se perdo eŭ remasagu! eŭ care mi sinto *palicaris!* Ah, Zoiţa *mu!* iţĭ çero ertaçune in zenunchi, pentru che am prepuso nevinovaţiea ta, sirata çe esti!

Zoiţa. — Maĭ bine haĭ sĕ'mĭ cumperĭ şalul.

Kĭulafoglu. — Haĭde *psihi mu...* haĭde. (**în parte**) *Tin patzirisa hiotiki.*

(**esŭ amêndoĭ prin fund.**)

SCENA X.

Iorgu, (deschiḑênd ferestuĭca dulapuluĭ.)

Aĭ vĕḑut diavolul de Zoiţă cum 'şĭ-o bătut gĭoc de bărbatu-sĕŭ şi de mine!.. şi toate aceste pentru ce?.. pentru un şal!.. Apoĭ, pas de nu ḑi că interesul poartă fesul... Uf! mĕ înnĕduş aicĭ... m'am săturat de ceasornicărie... Cum dracul sĕ es? (sgâlţie uşa) Uşa 'ĭ închisă cu cheĭa pe din afară... Ar avea haz sĕ mĕ lase ca sĕ mĕ svêntez aicĭ!.. ba maĭ bucuros aşĭ fi sĕ mănânc *mere acre,* de cât... Par' c'aŭ întrat cineva 'n casă... la loc Iorgule. (închide ferestuĭca.)

SCENA XI.

Damiean, (întră prin fund.)

Măĭ, măĭ, măĭ!.. ce casă pustie! Nicĭ că aşĭ întêlni vr'un suflet botezat!.. În sfêrşit, eată-mĕ's în Iaşĭ!.. Nepotul meŭ 'mĭ-aŭ scris că s'aŭ pocăit, berbantul!.. Auḑĭ d-ta, sĕ fugă din târgul nostru la Iaşĭ, cu cine?.. cu Rosmarinoviceoaea!.. ce blăstĕmat!.. Da ce dracul!.. n'a sĕ vie nimine astăḑĭ sĕ'mĭ spuĭe dacă comisul Agamemnon îĭ acasă?.. Eĭ, Toader, Nastasă, Kirilă.

Iorgu. — (deschiḑênd ferestuĭca, în parte) Par' c'am auḑut un glas de rudă.

Damiean. — Vasile, Gavril, Prikoki!.. Tufă, pustiĭ!.. ca când aŭ trecutŭ Turciĭ.

Iorgu. — (asemene) Săracul de mine! moşu-meŭ!.. de m'a găsi aicĭ, sûnt prăpădit... Numaĭ de nu 'mĭ-ar veni sĕ strĕnut. (strĕnută.)

Damiean. — Dec! cine strĕnută 'n dulap?

(Iorgu maĭ strĕnută.)

Damiean. — Ce sĕ fie?.. Ean sĕ videm. (voĭesce sĕ deschidĕ dulapul) Îĭ închis cu cheĭa... Heĭ! cine'ĭ acolo?

(Iorgu face ca cucoşiĭ.)

Damiean. — Ean audi'l acu... îmĭ cântă ca cucoşiĭ... Spune, măĭ... cine 'ĭ acolo?

(Iorgu face ca mâţile.)

Damiean. — Ştiĭ că are haz?.. Poate că 'ĭ vr'un ceasornic cu mojîcă... Tocmaĭ... ha... ha... ha!.. Rĕposatul dascalul Ĭeni, Dumnedĕŭ sĕ 'l erte! avea unul care cânta ca cucul.

(Iorgu face ca cucul.)

Damiean. — Măĭ!.. da aista'ĭ cu maĭ multe meşteşugurĭ... Când aşĭ găsi cheĭa, ca sĕ vĕd cum dracu 'ĭ lucrat în lăuntru. (găsind cheĭa jos) Eaca o chee; oare nu cumva 'ĭ de la ceasornic? (deschide) Pĭeĭ drace!.. Iorgu!.. în ceasornic!.. Ce facĭ aicĭ, tĕlharĭule?

Iorgu. — Mĕ... mĕ primblu, moşule.

Damiean. — Aşa mi te-aĭ pocăit, blăstĕmatule? Te ascundĭ prin dulapurile oamenilor, şi cânţĭ ca cucoşiĭ, şi mĭorlăeştĭ ca mâţile, pentru ca sĕ'ţĭ baţĭ gĭoc de mine?

Iorgu. — Moşule...

Damiean. — Sĕ mĕ facĕ sĕ cred că 'ĭ ceasornic cu mojîcă! A! hoţule, mĕ facĭ de mĕ scol de-acasă, eŭ om bĕtrân, şi vin la Iaşĭ pentru tine! şi tu în loc sĕ te arăţĭ înaintea mea blând şi supus, te-apucĭ sĕ'mĭ cânţĭ cucul? Las' că te-oĭŭ învĕţa eŭ... Socoţĭ că te-oĭŭ face clironomul meŭ? Pune'ţĭ pofta 'n cuĭŭ, dragă... Îĭ cânta

tu mult ca cucoşiĭ, şi 'ĭ mĭorlăi ca mâţile, pěn' ce 'ĭ videa o para de la mine.

Iorgu. — Moşule, ascultă-mě şi pe mine...

Damiean. — Lipseştĭ d'inaintea mea... Audĭ înpuşcă 'n lună aşa! îl trimet în ţara nemţască ca sě se facě om de treabă, şi el învaţă acolo a'şĭ urî pămêntul unde s'aŭ născut.

Iorgu. — Nu'ĭ adevěrat... nu'ĭ adevěrat... Eŭ îmĭ ĭubesc Patriea maĭ mult de cât d-voastră, pentru că ştiŭ cum s'o ĭubesc.

Damiean. — Aşa! vrea sě dicě, spun şi mincĭunĭ?.. Atâta 'mĭ-aŭ maĭ rěmas, ca sě mě facĭ şi mincĭunos. Trage'mĭ încalte ş'o bătaĭe, ca sě se mântue comediea... Mě mir ce mě opreşte de nu'ţĭ sfărm capul.

Iorgu. — Moşule, eştĭ aspru cu mine... N'am meritat sě mě tratezĭ astfel.

Damiean. — 'Ţĭ-oĭŭ da un *tartat* acuşĭ de nu 'l-îĭ putea duce.

SCENA XII.

Damiean, Iorgu, Iţic, doĭ comisarĭ.

Iţic. — (la comisarĭ) Veniţĭ cu mine se'l ridicaţĭ.

Iorgu. — (în parte) Eaca şi Iţic! ca când dracul 'l-aŭ adus.

Damiean. — Pe cine cauţĭ, gĭupâne?

Iţic. — Pe chicănaş Rosmarinovicĭ.

Damiean. — Care Rosmarinovicĭ?.. El o murit de mult.

Iţic. — (arătând pe Iorgu) Ba nu; eată'l după d-ta.

Damiean. — Cine? Iorgu?

Iţic. — Dumneluĭ.

Damiean. — (luĭ Iorgu) Vrea sĕ ḑicĕ 'ţĭ-aĭ schimbat şi numele?.. 'ţĭ-o fost ruşine de numele tătâni-tĕŭ?

Iorgu. — Nu crede, moşule...

Iţic. — Ba crede, chicone... ḑic ḑeŭ. Dumneluĭ chicon Rosmarinovicĭ mi'ĭ dator cu 200 de galbenĭ, şi nu vrea se'mĭ pliteascĕ.

Damiean. — Încă şi dator cu 200 de galbinĭ! Da bine, că'ĭ bun de dat la Ocnă.

Iţic. — Şi dache nu 'mĭ-a pleti acu indată... am adus poronchi de la Departament ca se'l ridic cu comisarĭ.

Damiean. — Dar, dar, sĕ'l închideţĭ! bine'ţĭ face.

Iţic. — Pliteştĭ, chicon Rosmarinovicĭ, orĭ nu?

Iorgu. — Moşule... pentru numele luĭ Dumneḑĕŭ, scapă-mĕ de-o necinste ca asta... nu mĕ lăsa sĕ mĕ rîdice... Gândeşte că'ţĭ sûnt nepot.

Damiean. — Tu, nepot mie? Sĕ ferească Dumneḑĕŭ! Eŭ mĕ numesc Dămian, ear' nu Rosmarinovicĭ... Du-te de 'ţĭ găseşte moşĭ aĭurea.

Iorgu. — Moşule, mĕ aducĭ în desnădĕjduire.

Damiean. — Ba la agie, dragă... Du-te la închisoare, fĕtul meŭ; acolo 'ĭ fi mult maĭ în huzur de cât în dulapul ista, şi 'ĭ putea cânta cucul cât 'ţĭ-a plăcea.

Iţic. — Nu pliteştĭ?.. Gĭupâne comisarĭ, umflaţi'l.

(Comisariĭ punŭ mână pe Iorgu.)

Iorgu. — Pĭeĭ, târtane, că te rup bucăţĭ.

Iţic. — (fugând de-oparte) *Ghevalt!..* nu lesaţĭ.

Iorgu. — (cătră comisarĭ) Nu vĕ apropiețĭ, guleraților. că vĕ sdrobesc săbiile de cap.

(Comisariĭ voĭescŭ sĕ'l ducĕ; Iorgu se sbucĭumă.)

Damiean. — Nu te da *monsĭu* baron... Nu te da... odată... sĕ te vĕd... vîrtos.

Iorgu. — Sĕ daĭ samă, moșule, de nenorocirile ce s'or întêmpla.

Damiean. — Audițĭ, domnișorilor, vi'l daŭ în samă....

SCENA XIII.

Ceĭ de'nainte, **Gahița, Zoița, Kĭulafoglu.**

Toțĭ. — Ce vuet? ce este?

Damiean. — *Monsĭu* baron Rosmarinovicĭ se duce la agie... ha, ha, ha.

Toțĭ. — La agie!

Gahița. — La agie!.. Ah! (leșină.)

Damiean. — Vrea sĕ cerce dacă temnițele din Iașĭ sûntŭ ca cele din Sadagura.

(Comisariĭ ducŭ pe Iorgu.)

Kĭulafoglu. — *Arhon* pitaris!

Damiean. — *Arhon* comis!

(Se îmbrăçișează amêndoĭ.)

Zoița. — (în parte) Sĕrmanul Iorgu!

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Actul se petrece la moşiea luĭ Gângu.

Teatrul represintă o piaçă de sat; în stânga o crâşmă cu laiţĭ d'în-
:e; doĭ stâlpĭ marĭ de lemn pentru ecserciţiile acrobatice ale luĭ
ine Schwabe; în drépta un scrâncĭob; în fund satul.

SCENA I.

Ţeranĭ şi ţerance (jucând hora.)

Eată hora se pornesce
Sub stejar la rădĕcină;
Eată hora se 'nvêrtesce,
Vină, puĭco vină.

'Mĭ-am pus florĭ la pălărie,
'Mĭ-am pus florĭ, 'mĭ-am pus mărgele,
Sĕ caţĭ vesel cu mândrie,
Puĭcuţo, la ele.

Sûnt sătul de birurĭ grele
Şi de plug şi de lopată,
De cĭocoĭ, de zapciele
Şi de sapă lată.

Daţĭ copiĭ într'o lovire,
Sĕ vuească 'n fund pămêntul;
Lumea 'ntrégă sĕ se mire
Şi Dumnedeŭ sântul!

SCENA II.

Ceĭ de'nainte, **Iorgu.**

(Iorgu intră prin drépta în costum de vrăjitor, ţeraniĭ spărieţĭ fugŭ ·răşmă, strigând: Eaca dracu, mă! eaca dracu.)

Iorgu. — (către ţeranĭ) Nu fugiţĭ, oamenĭ bunĭ, că doar'

nu 's Scaraoţchi!.. Când vrea dracul sĕ muncească oamenii, el se face gĭudecător saŭ ispravnic... Aŭ fugitŭ!.. s'aŭ dusŭ!.. Aşa fugŭ toţĭ ceĭ ce mĕ 'ntêlnescŭ. Eatămĕ's în sfêrşit şi şarlatan... De patru lunĭ de ḑile alerg acum din sat în sat, şi daŭ representaţiĭ acrobatice... Eŭ, Iorgu Dămian!.. Şi ce dracul era sĕ fac? Când m'aŭ găsit moşul meŭ în blăstĕmatul cel de ceasornic, şi când m'aŭ dat pe mâna comisarilor, era sĕ 'nebunesc; însă m'am smuncit voĭniceşte din ghĭarele ce mĕ prinseserĕ de gât; 'mĭ-am luat călcăile de-a umere, şi m'am dus, m'am dus, m'am dus pĕn' ce m'am vĕḑut departe de capitalie, şi de Iţic, şi de agie, şi maĭ ales de stahiea cea de Gahiţă. Atuncĭ am intrat într'o crâşmă ca sĕ mĕ odihnesc!.. Când în crâşmă, ce sĕ vĕd?.. pe *herr von Kleine Schwabe!..* un neamţ ce cunoscusem la Sadagura, şi care se ducea la Iaşĭ ca sĕ dee representaţiĭ gimnastice... De-o dată 'mĭ trăsneşte prin cap o idee de cele cornorate... Mĕ apropiĭŭ de neamţul meŭ şi 'ĭ ḑic: „Măĭ, şonţule!.. deschide'ţĭ urechile 'n patru la glasul adevĕruluĭ... Tu te ducĭ la Iaşĭ ca sĕ arăţĭ locuitorilor luĭ că ştiĭ sĕ te daĭ de-a tumba, şi că poţĭ rîdica multe ocĭ de bere şi de fer?.. Sĕrmane cartoflarĭule! Nu ştiĭ că acolo sûntŭ acrobaţĭ care potŭ sĕ'ţĭ fie profesorĭ în meşteşugul paĭaţilor!.. Tu poţĭ, de pildă, rîdica 50 saŭ 80 de ocă de fer; ear' acolo sûntŭ voĭnicĭ care umflă stărĭ întregĭ! Tu ştiĭ sĕ te daĭ peste cap; ear' acolo sûntŭ paĭaţĭ care ştiŭ a sĕ da, nu numaĭ eĭ înşuşĭ de-a tumba, dar' a da şi pe alţiĭ peste cap!.. Nu 'ţĭ cerca norocul în Iaşĭ, nefericitule şonţ!

că 'ĭ muri de foame... Vin' maĭ bine cu mine, şi haĭdeţĭ amêndoĭ sĕ facem o asoçiaţie pentru ca sĕ speculăm nevinovăţiea provinçialilor... Tu te 'ĭ face că 'mĭ eştĭ rob, şi eŭ te-oĭŭ arăta peste tot locul, ca pe-un sĕlbatic din America... Îĭ videa cât de bine 'ĭ fi priimit sub numele de sĕlbatic, într'o epohă ca aceasta maĭ ales, unde oamenĭĭ civilisaţĭ sûntŭ socotiţĭ de nebunĭ!" Neamţul meŭ se uĭta la mine ca o broască la soare, şi în sfêrşit aŭ priimit... De-atuncĭ, slavă Domnuluĭ, ne curge bine laptele 'n păsat!.. Nu 'ĭ sat unde sĕ nu câştigăm câte 50 de ouĕ şi câte 10 puĭ de găină... Sĕ trăească şarlatanismul!.. El şi aurul sûntŭ domnitoriĭ veacului!.. Cine ştie dacă prin agĭutorul luĭ, nu voĭŭ agĭunge un om însĕmnat?.. Poate sĕ mĕ fac vr'un prinç... de Sadagura... (vĕḍênd pe Kleine Schwabe) Eaca şi *baron von Kleine Schwabe!*.. Bre!.. posomorît îĭ!

SCENA III.

Iorgu, Şvabe (întră prin dreapta foarte posomorît.)

Iorgu. — Ce aĭ, măĭ neamţule, de 'ţĭ-aĭ sbêrcit sprincenile?

Şvabe. — Am superar la inima. (oftează.)

Iorgu. — Nu cumva te-aŭ înecat vr'o cartoflă?.. Trage o stacană de bere, că 'ţĭ-a trece.

Şvabe. — *O! niks Erdäpfel!*.. 'Mĭ-am adus aminte de un madam ce am ĭubit la Cernoviez!

Iorgu. — Ce era? spălătoriţă saŭ bucătăriţă?

Şvabe. — *Terteifel!* spălătoriţ!.. *Nein*... un madam de la *Moldau.*

Iorgu. — Ce spuĭ, şonţule?.. de la noĭ?.. Cum o chĭema?

Şvabe. — *Gahizen!*

Iorgu. — Gahiţa Rosmarinovicĭ poate?

Şvabe. — *Mein Got!*.. o cunoştĭ?..

Iorgu. — (în parte) Ha, ha, ha... Aista 'ĭ graful cel vestit despre care 'mĭ rodea urechile cucoana Gahiţa? ha, ha, ha...

Şvabe. — (mânios) Ce rîḑĭ, domnule?.. *Ich bien baron*...

Iorgu. — Nu te bosumfla, şonţule... Ean spune'mĭ: Gahiţa te ĭubea?

Şvabe. — *O ia!*.. şi eŭ pe dêns o ĭubeam maĭ mult de chit cel maĭ bun *bier in Oestereich.*

Iorgu. — (în parte) Îmĭ vine-o ideе... (tare) Măĭ, neamţule, ce-aĭ ḑice dacă te-aşĭ însura cu Gahiţa?

Şvabe. — *Vai mir!* te-aşĭ învĕţa cĭubotăriea.

Iorgu. — Ţine-o pentru tine... Şi du-te-acum de te găteşte ca sĕ începem representaţiea!.. Maĭ pe urmă îţĭ făgăduesc sĕ te pun la cale.

Şvabe. — *O! ich danken!* (ese prin drépta.)

SCENA IV.

Iorgu. — Auḑit-aĭ gust din partea Gahiţeĭ?.. Sĕ se drăgostească... cu cine? cu şvabul meŭ!.. Mĕ miram eŭ de ce 'ĭ era aşa de dragă ţara nemţască?..

Ar avea haz sĕ 'ĭ însor... Dar... cu chipul acesta scap pentru tot de-a una de Gahiţa, cu toate c'am numit-o ânger *tutelaire*... Sĕ te ferească Dumnedĕŭ de ângerĭ, când se îndrăcescŭ de 'ţĭ staŭ năpaste!..

SCENA V.

Iorgu, ţeraniĭ (eşind din crâşmă.)

Iorgu. — Veniţĭ oamenĭ bunĭ... nu vĕ temeţĭ... veniţĭ maĭ aproape, că doar' nu 's privighitor... şi eŭ sûnt om pămêntean ca şi voĭ!.. Audit-aţĭ de vestitul *Cocus Mocus imperator* ce-aŭ sosit acum din America, aducênd cu dênsul un om sĕlbatic?

Ţeraniĭ. — Ba nu, gĭupâne.

Iorgu. — Eŭ sûnt acel vestit vrăjitor!.. şi ştiŭ sĕ proorocesc tot ce are sĕ se întêmple peste două sute de anĭ.

Ţeraniĭ. — Ean audĭ poznă şi minune!

Iorgu. — Dacă vreţĭ, vĕ pot spune la fie-care ce-o sĕ păţască pĕnă mânĭ... dar' fiind că nu vreţĭ, apoĭ v'oĭŭ arăta omul cel sĕlbatic care mănâncă foc şi bea smoală clocotită... Haĭ, duceţi-vĕ de daţĭ de ştire stăpânilor voştri şi tuturor boĭerilor vecinĭ, ca sĕ alerge degrabă aicĭ, sĕ vadĕ minunea minunilor! (în parte) Minciuna minciunilor.

(Câţĭ-va ţeranĭ esŭ.)

Iorgu. — Nu uĭtaţĭ însă a le spune ca sĕ aducĕ svanţihĭ fără bortă şi galbinĭ netăĭeţĭ, pentru ca sĕ cer-

ce eĭ însuşĭ cu ce plăcere sĕlbaticul mănâncă banĭ... Eŭ mĕ duc sĕ mĕ gătesc; dar' vĕ înştiinţĕz sĕ nu căscaţĭ gura prea tare de mirare, pentru că sĕlbaticul are patimă pe gurĭ căscate.

(Ese prin stânga).

SCENA VI.

Câţĭva **ţeranĭ şi ţerance.**

Un ţeran. — Aţĭ auḑitŭ, măĭ?.. ḑice că bea smoală!

Alt ţeran. — Mări, las' măĭ Ioane, nu maĭ crede... Minciuna nemţască, ca şi cea boĭerească, trece 'n ţara ungurească... ştiĭ vorba ceea...

Cel d'întêĭ. — Ba ḑĕŭ, maĭ ştiĭ ce?.. Nemţiĭ iştiea sûntŭ cu dracu...

Cel d'al doilea. — Poate de-acea îĭ şi ĭe dracu pĕn' în sfêrşit!..

SCENA VII.

Ţeraniĭ toţĭ, Gângu, Damiean, prietenĭ

(întră toţĭ prin stânga.)

Damiean. — Ce ḑiceţĭ, măĭ proştilor, de *Cocus Mocus* şi de sĕlbatic?.. unde 'ĭ? sĕ 'l vĕd şi eŭ cum mănâncă foc şi bea smoală clocotită?.. auḑĭ poznă, măĭ Gângule?

Gângu. — Cine? Elenuţa?.. sĕrmana!.. toată ḑiua plânge de când aŭ aflat că 'şĭ-aŭ perdut pe Iorgu, logodnicul eĭ.

Damiean. — Nu 'mĭ maĭ pomeni de el, că mĕ supĕr.

Gângu. — Eĭ; da şi tu tea-aĭ arătat prea aspru... ce dracu!.. Iorgu 'ĭ tênĕr şi trebue sĕ 'ĭ ertăm dacă 'ĭ sburdă inima... Adă'ţĭ aminte ce făceam noĭ când eramŭ de vîrsta luĭ... când beamŭ vutca în fesurĭ şi 'n papuciĭ cucoanelor...

Damiean. — Foarte bine; dar' pentru ce sĕ mĕ 'nşĕle?.. de ce sĕ 'şĭ lepede numele tătâni-sĕŭ?.. de ce sĕ facĕ datoriĭ ca un boĭer mare?.. Auḑĭ!.. *monsĭu* Rosmarinovicĭ şi nu Dămiean!.. asta, frate, nu 'ĭ-oĭŭ erta-o nicĭ o dată... Cine se ruşinează de numele tătâni-sĕŭ, nu merită sĕ fie nicĭ om!.. De-aceea 'l-am lăsat şi eŭ pe mânile comisarilor... doar' i s'a maĭ linişti sângele şĕḑênd câtă-va vreme la rĕcoare.

Gângu — Aud?.. sĕ se 'npuşte?.. maĭ ştiĭ ce?.. Ea!.. se poate... Tinerilor de astăḑĭ nu le prea sufli 'n borş...

Damiean. — Ce vorbeştĭ, surdule, de înpuşcat?.. El!.. Iorgu!.. Ba sĕ ferească Dumneḑĕŭ!.. Auḑĭ?.. Gugulea moşuluĭ!.. sĕ'l ferească Dumneḑĕŭ!

(Se preumblă turburat.)

Un ţeran. — Cucoane Enaki, s'aude-o poştă.

Damiean. — Cine sĕ fie?

Kĭulafoglu. — (în culise) *Ma staso* Zoiţa, *psihi mu*, se vino si eŭ, çe fuzi asa ĭute? ca o capriţa?

Damiean. — Îĭ comisul Agamemnon...

SCENA VIII.

Ceĭ de'nainte, **Zoiţa, Kĭulafoglu** (urmărit de un slujitor ce 'ĭ ţine cĭubucul.)

Kĭulafoglu. — E! *natos* si veru Enaki! *Ma* cum de te intilnesco aiçe?

Damiean. — Da d-ta, *arhon* comise, de unde şi pĕnă unde?.. Eaca şi cucoana Zoiţa!.. Sĕrut mânile, cucoană Zoiţă.

Kĭulafoglu. — *Ego* sinto ispravnicos *telos panton!..* cu mila luĭ Dimneḑeu m'am facuto ispravnicos la ţinutul açesta; *ke* acum vin de la Iasi ca se mi suĭŭ pe scauno ispravniçieĭ!.. Am muuat tatareste... Adeca chind ḑic tatareste, *eţi* vine vorba, *dioti* caiĭ de poţta nu mergo niçĭ ca vintul, niçĭ ca ghindul, *ma* ca... nu stiŭ çe... Dezĭaba suruziĭ... *dos tu ke dos tu* cu harapnico! dimĭalor din pas nu ese... din priçina *ke* nu stiŭ care filosofos a ḑiso: inçet merzĭ, maĭ departe azunzi!.. Se vede che açel filosofos nu se facuse niçĭ o data ispravnicos... ha, ha, ha!.. *Ma* se nu spuneţĭ, ma rogo, che am riso de poţte, pentru che ma cam temo de chihai...

Damiean. — N'aĭ frică, *arhon* comise... La noĭ ce întră pe-o ureche. ese pe alta.

Kĭulafoglu. — Nu de alta, *file*, *ma* fiind che sinto ispravnicos... inţalezĭ?.. Chind nu eram in sluzba, avem tota voe se racnesco... si racneam chit septe, *dioti* eram patriotis. *Patrida* frate!.. alt cuvint nu'mĭ esa din gura... *omos tora*... inţalezĭ!

Damiean. — Da cum nu?.. lupul când vrea sĕ se apropie de turmă, latră ca câniĭ pĕn' ce prinde oaĭea.

Kĭulafoglu. — Sss!.. *sas parakalo*, frate... nu veḑĭ che sinto ispravnicos?.. *ma* se lasemo asta... Spune'mĭ unde ma gasesco, si cum se façe de te intilnesco aiçi linga poţta, in mizloco drumuluĭ?

Damiean. — Aicĭ sûntem la moşiea luĭ Gângu, unde amŭ venitŭ de vr'o două ḑile ca sĕ sĕrbăm ḑiua Marghĭoliţiĭ.

Kĭulafoglu. — *Pios?*.. Ghingos?

Damiean. — Nu 'l cunoştĭ?.. Eată 'l.

Kĭulafoglu. — (cu un aer de protecţie) A!.. *Arhon* Ghingos, mi pare bine, mi pare bine...

Gângu. — Câte fălcĭ?.. numaĭ patru sute.

Kĭulafoglu. — (luĭ Damiean, încet) Se vede che are podagra la urechi, *arhon* Ghingos? (râde.)

Damiean. — Norocire pentru dênsul că n'aude toate dobitociile ce ḑicŭ uniĭ şi alţiĭ.

Zoiţa. — Frate, d-ta staĭ la vorbă şi bĭata cucoana Gahiţă ne-aşteaptă 'n trăsură.

Kĭulafoglu. — Las'o se astepte.

Damiean. — Ce ḑicĭ, cucoană Zoiţă?.. Gahiţa'ĭ cu dumnevoastră?

Kĭulafoglu. — *Neski*, fraţico... *I* cocona Gahiţa ne-a rugato, chind ne-am pornito de la Iasi, ca s'o luam cu noĭ, *ke* s'o aduçem inapoĭ la casa dimisale... *Ma* çe nebuna *kira!*.. A!.. *me sinhorese*... uĭtasem che 'ţĭ este nepoţica... ha, ha, ha...

Damiean. — Lasă şaga, *arhon* comise, că mĕ supĕr.

Kĭulafoglu. — Çe berbanto! Se ne insale, si pe Zoiţa, si pe mine, si pe d-ta, si pe toţĭ!.. *Ti puskis!*

Ma pes mu, çe aĭ maĭ facuto cu el?.. 'l-aĭ scoso d la adzie?..

Damiean. — Ba nicĭ n'am gândit.

(Se aude în culisa din dreapta trimbiţe şi o dobă.)

Kĭulafoglu. — Çe este asta? nu vine oare vre urdie de Turçĭ?

Damiean. — Nu te teme... Se vede că tot îţĭ aduc aminte de la Sculenĭ?

Kĭulafoglu. — *Katergari!*.. ha, ha, ha.

SCENA IX.

Ceĭ de'nainte, **Iorgu** şi **Şvabe** (intră prin dreapta întovărăşiţĭ de doĭ oamenĭ înbrăcaţĭ ca şarlatanĭ, din care unul sună din trimbiţă şi cel-l-alt d'intr'o dobă. Schwabe este în costum de acrobat.)

Iorgu. — (în parte) Valeŭ?.. moşu-meŭ aicĭ!.. an păţit-o...

Kĭulafoglu. — Çe *kabuzliki* asta, *arhon* Enaki?

Damiean. — Aşteaptă că 'ĭ videa. (luĭ Iorgu) Domnule am audit că vreĭ sĕ ne-arăţĭ nişte lucrurĭ de pe ceea lume

Iorgu. — (în parte) Nu mĕ cunoaşte... curaj! (tare Oamenĭ bunĭ! (în parte) Ce dracu! par' că 'şĭ-aŭ datŭ cuvênt cu toţiĭ... Eaca şi Gângu, şi Kĭulafoglu, şi Zoiţa... numaĭ Gahiţa lipseşte, din norocire. (tare) Creştinĭ blagosloviţĭ!..

Damiean. — (în parte) Curios glas!

Iorgu. — (suindu-se pe o laiţă) Oamenĭ bunĭ! boĭerĭ, ţĕranĭ, ţiganĭ, jidanĭ!.. Gătiţi-vĕ urechile şi ochiĭ, că o s'audiţĭ şi sĕ videţĭ lucrurĭ care n'aŭ vĕdutŭ neam de

neamul vostru!.. Eŭ sûnt vestitul *Cocus Mocus imperator*, care-am încungîurat pămêntul ş'am trecut peste nouě mărî şi peste nouě ţěrî.

Damiean. — Chîar ca Fět-frumos din poveste.

Iorgu. — Tocmaî!.. Eŭ ştiŭ toate descântecele de dragoste şi de diochet, şi pot prooroci viitorîul!.. Am descântat în Iaşî şi în Bucureştî câteva cucoane de sluţenie, şi le-aŭ trecutŭ... Am descântat de dragoste uneî babe de 60 de anî, şi peste 5 minunte aŭ vědut viind pe îubitul eî călare pe prăjină... prăjina însă era de aur!.. Am descântat câţîva patrioţî de tělhărăşug... (în parte) şi tot tělharî aŭ rěmasŭ!..

Kîulafoglu. — Bre, bre, bre! çe mora stricata!

Damiean. — Audî, măî Gângule?

Gângu. — Ce sě fie, françuz?.. ba 'î neamţ.

Iorgu. — Am descântat...

Damiean. — N'audî, domnule, nu ştiî sě descânţî şi de lehăit?

Iorgu. — Am descântat şi de lehăit pe oare-cine care poartă mincîunî pin casele oamenilor, rěstălmăcind toate lucrurile în rěŭ, şi 'î-aŭ crescut 70 de puşchineţe pe limbă. Dar' toate aceste nu 'sŭ nimică, oamenî bunî!.. ştiinţa mea cea mare stă în proorocii.

Damiean. — Lasă, domnule, proorociile maî pe urmă... Arată-ne acu ce-aî sě ne-arăţî... Nu ne trece vremea cu vorbe.

Iorgu. — Foarte bine. (arătând pe Schwabe) Vě arăt acum un om sělbatic din codriî Americeî, care-aŭ venit în not pin Ocean pěn' în Europa... El îî ficîorul împěratuluî

Ghildiririm Kleaf-kleaf! ş'aŭ fugit din palatul tătâni-s pentru ca sĕ vie sĕ facĕ voĭajurĭ pin Moldova... fi că audise că 'ĭ o ţară foarte poznaşă... adică, o ţ unde se facŭ multe pozne... Acest tênĕr şi interes străin are o mare procopsală, căcĭ aŭ fost crescut în A demiea Azbucovnĭană, unde p'intre multe altele aŭ vĕţat a sĕ da de-a tumba, a sĕ acăţa pe frânghiĭ, şi rîdica miĭ de ocă de fer în mânĭ...

Damiean. — Frumoasă poveste, dar' mare mincĭu

Iorgu. — El se hrăneşte numaĭ cu jăratic, şi numaĭ smoală clocotită!.. În ţara luĭ doctoriĭ aŭ ho rîtŭ că acest soĭŭ de hrană prelungeşte vieaţa, şi că puterniceşte vinele întocmaĭ ca apa rĕce. Eată, spre pil tênĕrul Ghildiririm Kleaf-kleaf!.. el aŭ dobîndit o tere atât de mare... în cât acum poate se ĭee tur Trisfetitilor în spinare, şi sĕ fugă cu el pĕn' la Hîrlĕ

Damiean. — Îşĭ bate gĭoc de noĭ şonţul! (tare) I aşteaptă, domnule... De vreme ce dicĭ că sĕlbaticul nâncă foc... sĕ 'l videm şi noĭ... (către un ţeran) Du- măĭ, în crâşmă de adă un tăcĭune aprins.

Iorgu. — (în parte) Aŭ păţit-o neamţul!.. (tare) Îĭ prisos sĕ maĭ aducĕ foc, pentru că sĕlbaticul îĭ sătu Ţi'ĭ foame americanule?

Şvabe. — *Ia.*

Iorgu. — Audiţĭ că nu?.. nu 'ĭ e foame. Ţi'ĭ se

Şvabe. — *O ia.*

Iorgu. — Nicĭ sete.

Damiean. — Ean sĕ'ţĭ spun, măĭ neamţule... d

cât înțĕleg, tu vreĭ sĕ ne 'nșĕlĭ... Orĭ începe comediea și lasă vorba, orĭ îțĭ trag o bătaĭe de cele sfinte.

Iorgu. — (în parte) Ar avea haz sĕ ĭeŭ un *kaftan*... (tare) De vreme ce 'ĭ treaba pe cĭomag... apoĭ încep îndată. (cătră trimbițaș și toboșer) Cântațĭ uvertura.

(Trimbițașul și doboșerul sună din instrumentele lor.)

Damiean. — Destul, că ne-ațĭ asurḑitŭ.

Iorgu. — Se vede că nu vĕ placŭ concerturile?.. fie!.. tăcețĭ, măĭ. Acum înalta nobleță și onorabilul public sûntŭ poftițĭ a șĕdea, căcĭ comediea are sĕ înceapĕ... Vestite Ghildiririm Kleaf-kleaf!.. *ein*, *zwei*, *drei*... marș...

(Schwabe face *Brațele de fer*.)

Iorgu. — Vĕ rog, domnilor, sĕ însĕmnațĭ puterea vinelor prin care sĕlbaticul se pune în posiție orisontală... Această ecserciție se numește *Brațele de fer*, saŭ spênḑurătoarea... Cine din d-voastră dorește a sĕ spênḑura... este rugat a sĕ grăbi, pentru că o sĕ trecem la *Rotirea de moarte.*

Damiean. — Ce ḑicĭ, măĭ Gângule?.. aĭ gust sĕ te spênḑurĭ?

Gângu. — Ean nu vorbi de-aeste, măĭ Enaki... Fă'țĭ cruce maĭ bine.

(Schwabe face *Rotirea de moarte.*)

Iorgu. — Eată *Rotirea de moarte!*.. Această ecserciție primejdioasă aŭ atras laudele tuturor capitaliilor din lume, (în parte) pe unde n'amŭ trecutŭ!.. Bravo, bravo americanule!.. Domnilor, vĕ poftesc sĕ batețĭ în palme. (toțĭ batŭ în palme.)

(Schwabe face *Piciorul de fer.*)

Iorgu. — Ecsercițiea aceasta este numită *Pick de fer*... Toată puterea stă în vîrful călcăĭuluĭ... titul Ghildiririm Kleaf-kleaf va rîdica deosebite greut precum și un boŭ de cățîva vițeĭ... Nu cumva a domnilor, o asemine vită la îndĕmână?

Kĭulafoglu. — Ha, ha, ha... *isos* che socoțĭ, *am* che purtamu zirezĭ de boĭ *is to* buzunari?

Iorgu. — În locul bouluĭ, dacă vreĭ, te poate rî pe d-ta.

Kĭulafoglu. — Du-te *is to diavolo, puski!*

(La finele acestuĭ eserciţiŭ se aude vocea Gahiţeĭ.)

Gahița. — (în culise) *Monsĭu* Agamemnon, *mo* Kĭulafoglu.

Iorgu. — Ce-am audit? glasul Gahițeĭ!

Damiean. — Îra! Bĭata cucoana Gahița!.. ațĭ tat-o 'n trăsură... Haĭdețĭ s'o aducem aicĭ.

(Toțĭ se ducŭ în fund, înaintea Gahițeĭ.)

Iorgu. — (încet luĭ Schwabe) Aĭ audit ceva, neamț

Șvabe. — *Ia!..* am audit un glas care m'a truns *in das Herz.*

Iorgu. — Norocul s'apropie de tine, măĭ șonțul fugĭ de te-ascunde.

Șvabe. — *Ich verstehe nicht.*

Iorgu. — Gahița *von* Rosmarinovicĭ vine aicĭ.

Șvabe. — *Mein Got!*

Iorgu. — Fugĭ degrabă sĕ nu te vadĕ, că de cunoaște sûntem prăpădițĭ.

Șvabe. — (alergând în crâșmă) *Sapperment! noch mahl!.. fort...*

SCENA X.

Ceĭ de'nainte, **Gahiţa** (viind din fund.)

Gahiţa. — Frumoasă politică... *Monsĭu* Agamemnon... Bravo!.. vĕ duceţĭ şi mĕ lăsaţĭ în mijlocul drumuluĭ, de vĕ aştept un ceas.

Kĭulafoglu. — Nu 'ĭ vina nostra *kera mu*... *Ma* a luĭ *arhon* Enaki, care ne-a ţinuto cu de-asila.

Gahiţa. — (vĕdênd pe pitarul Enachi, coboară ochiĭ) Cuconu Enaki!..

Damiean. — Nu'ţĭ coborî ochiĭ, dragă cucoană... cele ce-aŭ fostŭ s'aŭ trecutŭ.

Kĭulafoglu. — *Omos* bine che aĭ venit si d-ta, cocona Gahiţa, ca se veḑĭ omul açel selbatico, care façe o mulţime de *kabazlikia*.

Gahiţa. — Ce om sĕlbatic?

Kĭulafoglu. — *Ma pu ine*, bre?

Damiean. — Ba că ḑĕŭ, unde 'ĭ?.. ce s'o făcut?

Iorgu. — Nu vĕ îngrijiţĭ de el c'a veni acuşĭ... S'o dus sĕ'şĭ rĕcorească gâtul c'o stacană de smoală.

Kĭulafoglu. — *Lipon*, çe maĭ sidem aiçe?.. *as pame* si noĭ, se ne recorimo...

Iorgu. — Maĭ staţĭ că încă n'am sfêrşit comediea... Acum aŭ sĕ înceapĕ prooorociile... Cine vrea din d-voastră sĕ 'ĭ spun trecutul şi viitorĭul?.. Eŭ vestitul *Cocus Mocus imperator*, am proorocit de mult că are sĕ vie o vreme unde oameniĭ aŭ sĕ meargĕ pe brâncĭ, şi slavă Domnuluĭ!.. aḑĭ videm mulţĭ culbecĭ cu feçe de om. Am proorocit ear' că vênḑĕtoriĭ aŭ sĕ fie schimbaţĭ în

măgarĭ, şi Moldoveniĭ în... jidanĭ!.. Am proorocit unuĭ însurăţel că femeea luĭ...

Kĭulafoglu. — (mânios) Cum indreznesti *katergari*, se vorbesti de surăţeĭ *me katigoria?*.. Nu stiĭ che si eŭ sinto suraţelos?

Iorgu. — Ba eştĭ sur cum se cade, nu surăţel.

Kĭulafoglu. — *Ghidi puski*... Moĭ sluzitori, umfla la dinsu.

Damiean. — Ean lasă'l, *arhon* comise, sĕ sfêrşască... (luĭ Iorgu) Ḑiceaĭ, domnişorule, că ştiĭ sĕ spuĭ toate lucrurile trecute şi viitoare?.. Spune'mĭ dar mie, unde se găseşte acum Iorgu, nepotul meŭ?

Iorgu. — El se află aicĭ în sat.

Damiean. — Minciunĭ spuĭ, şonţule, că'ĭ la Iaşĭ închis la agie... Auḑĭ cum le croeşte!

Iorgu. — Eĭ; puĭ rĕmăşag că eŭ, vestitul *Cocus Mocus imperator*, îţĭ aduc pe Iorgu aicĭ pĕn' într'un şfert de ceas?

Damiean. — De la Iaşĭ în 15 minunte?.. cale de 5 poştĭ?

Kĭulafoglu.—Cu caiĭ de poţta de-acum, çe nu se pote!

Iorgu. — Însă, dacă m'oĭŭ ţinea de cuvênt, d-ta sĕ'l erţĭ pe Iorgu şi sĕ'ĭ plăteştĭ toate datoriile...

Damiean. — Ear' de nu?

Iorgu. — Sĕ mĕ facĭ chisăliţă de bătaĭe

Gahiţa. — Mĕ mir, *mon cher arhon* pitar, cum de staĭ ca un prost de'l asculţĭ?.. Nu veḑĭ că domnişorul vrea sĕ ne ĭee în rîs cu minunile d-sale?.. D-luĭ socoate poate că nicĭ unul din noĭ n'aŭ făcut voĭajurĭ.

Iorgu. — Ştiŭ d'inprotivă, cucoană Gahiţă, că d-ta aĭ fost la Cernăuţĭ.

Gahiţa. — Cine 'ţĭ-o spus-o?

Iorgu. — (apropiindu-se de Gahiţa, încet) Baronul *von Kleine Schwabe.*

Gahiţa. — *Oh ciel!* îl cunoştĭ?

Iorgu. — Pe cine nu cunosc eŭ?

Gahiţa. — Oare... nu 'l-aĭ putea şi pe dênsul aduce de la Cernăuţĭ... tot în 15 minunte?

Iorgu. — Şi maĭ degrabă, dacă vreĭ.

Gahiţa. — Cum nu? maĭ vîrtos, te poftesc.

Damiean. — (căutând la ornic) Domnule, aŭ trecutŭ ḑěce minunte!.. îţĭ maĭ rěmânŭ încă cincĭ... dacă 'n vremea asta n'a veni Iorgu... te stropşesc.

Iorgu. — Bunătatea d-tale... Staţĭ puçin sě 'mĭ fac descânticul. (face semne cabalistice cu băţul) *Cocus Mocus imperator, ein, zvei, drei...* (în parte) Sě viĭ, Iorgule, sě mě scapĭ de bătaĭe, că de nu 'ĭ veni, îĭ rěŭ de pelea mea.

Damiean. — Şfertul o trecut!.. Unde 'ĭ Iorgu, şonţule?

Iorgu. — Acuşĭ trebuĭe sě vie.

Damiean. — Pe dênsul băeţĭ!.. învěţaţi'l sě 'şĭ maĭ batě gĭoc de creştinĭ.

(Toţĭ se răpedŭ spre Iorgu.)

Iorgu. — Ho ţară! sě 'mĭ sfêrşesc descânticul... *Marş pantalon, ein Cocus, zvei Mocus, drei imperator...* (în parte) Marş şi tu Iorgule, că atât îĭ scăparea ta. (tare) *Marş pantalon...* (fuge ĭute p'intre oamenĭ, de intră în crâşmă şi închide uşa după el.)

Damiean. — Nu 'l scăpaţĭ, flăcăĭ; stricaţĭ uşa, şi mi 'l aduceţĭ aicĭ, ca sĕ 'ĭ daŭ un pantalon pe spinare.

(Câţĭ-va ţeranĭ se încercă sĕ deschidĕ uşa.)

Kĭulafoglu. — (furios) Aĭ vaḑuto *maskaraliki!* se ne rida un sonţi pe toţĭ, si maĭ ales pe mine care sinto coscoze ispravnicos!.. prindeţi'l, moĭ.

Gahiţa. — (furioasă) *Infame charlatan!* sĕ mĕ facĕ sĕ cred că 'mĭ aduce pe *Kleine Schwabe!..*

Damiean. — (la ţeranĭ) Da ce dracul!.. nu puteţĭ da gĭos o bĭată uşă?.. Ean sĕ 'mĭ pun eŭ umerile... Măĭ Gângule, vin' de ne-agĭută şi tu.

Gângu. — Ce sĕ facĭ?.. sĕ daĭ foc caseĭ?.. Da cum, Doamne eartă-mĕ, sĕ 'mĭ arḑĭ crâşma.

(Uşa se deschide, şi de o dată se înfăçişează Iorgu şi Kleine Schwabe, schimbaţĭ în haĭne civile. Iorgu merge de pică în genunchĭ la moşul seŭ şi Schwabe d'inaintea Gahiţeĭ.)

Toţĭ. — Ce minune 'ĭ asta?

Damiean. — Iorgu, aicĭ?

Gahiţa. — *Kleine Schwabe! oh ciel!*

Iorgu. — Aĭ făgăduit sĕ mĕ erţĭ, moşule!..

Şvabe. — *Ah! liebe Gahizen!*

Damiean. — Bre, bre, bre!

Kĭulafoglu. — Bre, bre, bre! çe boţcarie!

Damiean. — (ridicând pe Iorgu) Par' că nu 'ĭ lucru curat... Da spune'mĭ, măĭ băete, cum aĭ scăpat de la agie?.. cum şi când aĭ venit?

Gângu. — Măĭ Enaki, crede şi nu cerceta... Nu veḑĭ că gĭupânu *Mocus* era dracu pe uscat?..

(Toţĭ îşĭ facă cruce, ḑicênd: pĭcĭ draco..)

Kiulafoglu. — *Fevghe satana... Ma* çe s'a facuto *kir Mocus?*

Un ţeran. — (aducênd costumul vrăjitoruluĭ din crâşmă) Eaca, cucoane... numaĭ pĭelea 'ĭ-o rĕmas.

Zoiţa. — (în parte) Pare-mi-se că nicĭ vrăjitorul nu 'ĭ departe.

Kiulafoglu. — *Na scaso an den itan Skaraoţki!*.. Zoiţa, Zoiţa... vin' linga mine, se nu te umfla o *diavolos* cornoratos.

Iorgu. — (în parte) Ba că chĭar!.. scapă de unul şi dă peste altul... (tare) Nu vĕ maĭ spărieţĭ de geaba... Maĭ bine haĭdeţĭ cu toţiĭ sĕ sĕrbăm ḑiua astă fericită în care un copil nebun aŭ câştigat ear' ertăcĭunea şi dragostea moşuluĭ sĕŭ... (către Gângu) Unde mi'ĭ logodnica, cucoane Gângule?

Gângu. — Acasă... caută 'n cărţĭ.

Iorgu. — Prietinilor!.. vĕ poftesc peste triĭ ḑile la nunta me cu duduca Marghĭoliţa, fiĭca sulgerĭuluĭ Gângu.

Gângu. — Ura!.. strigaţĭ ura, măĭ!

Ţeraniĭ. — Ura!

Gahiţa. — Tot o dată, domnilor, vĕ poftesc şi eŭ la nunta me cu d-luĭ baronul *von Kleine Schwabe.*

Gângu. — Îra!

Ţeraniĭ. — Îra!

Damiean. — Dec!.. da aista de unde-o eşit?

Iorgu. — (încet moşuluĭ seŭ) 'Ţĭ-oĭŭ spune maĭ pe urmă...

Şvabe. — *Liebe Gahizen! du biest meine lieben!*

Gahiţa. — *Pour toujours?*

Şvabe. — *Tuşur!*

Iorgu. — (încet Gahiţei) Vrea sĕ dicĕ noĭ sûntem cfit de-acum?

Gahiţa. — (furioasă) *Monstre!*

Gângu. — Măĭ, Enaki!.. ştiĭ ce?.. De vreme ce Iorgu tĕŭ s'o îndreptat pe calea adevĕruluĭ, haĭ sĕ tragem o horă cu toţiĭ.

Damiean. — Mări bine diceĭ, surdule... Unde 'sŭ scripcariĭ?.. Eată'ĭ... Ean ascultaţĭ, dancilor... sĕ 'mĭ cântaţĭ o horă de cele bĕtrâneştĭ, cum le plăcea părinţilor noştri.

(Scripcariĭ cântŭ hora. Damiean, Gângu, Zoiţa, prieteniĭ şi ţeraniĭ se prindŭ la joc.)

Damiean. — Măĭ, Iorgule!.. da tu nu viĭ sĕ joceĭ? Tot nu 'ţĭ placŭ obiceĭurile noastre?

Iorgu. — Ba acum îmĭ sûntŭ dragĭ... Acum ştiŭ sĕ preţuesc bunătăţile care ne-aŭ rĕmasŭ de la strămoşĭ, şi sĕ dee Domnul sĕ le păstrăm tot de-a una, pentru ca sĕ rĕmânem tot Românĭ, şi sĕ ne fie dragă ţara noastră!.. (se prinde în horă.)

Toţĭ. — Ura!.. sĕ trăească Moldova!

(Toţĭ jocŭ hora, afară de Kiulafoglu care trage ciubuc de o parte, Gahiţa şi Kleine Schwabe jocŭ valţul înpregiurul horeĭ.)

Cor final.

Sûnt Român si tot Român
Eŭ în veceĭ voiŭ sĕ remân!
Ţéra nóstră sĕ trăească
Şi 'n veceĭ steoa sĕ 'ĭ lucească!

(Cortina cade.)

CREDITORIĬ

PERSOANE:	ACTORĬ:
Alecu Verişanu, actor	D-nul *Luchiean.*
D-la **Aglae,** actriţă	D-na *Masse.*
Taki Jăvrescu	D-nul *Greceanu.*
Un croitor francez	„ *Poni.*
Un cibotar neamţ.	„ *Teodorini*
Un cofetar grec.	„ *Mangirov.*
Un zaraf jidov.	„ *Apostol.*
Un tutungiŭ armean	„ *Handoca.*
Un droşcar lipovan	„ *Ivolschi.*
Un fecĭor	⁂

CREDITORII

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

representată pe teatrul național din Iași, în beneficiul artiștilor românĭ, la anul 1844.

Scena se petrece în Iașĭ.

Teatrul represintă o odae cu patru ușĭ: două în fund, din care una duce afară, și alta într'un cabinet; ear' cele-l-alte două, în dreapta și 'n stânga. O masă în dreapta, pe care sûntŭ două luminărĭ stinse, chibriturĭ și un bust de ipsos; o canape în stânga și o masă între ușile din fund.

SCENA I.

Alecu. — (ținînd o broșură în mână) Bată 'l cucu rol, că greŭ îĭ de 'nvĕțat!.. și pĕn' desară trebue negreșit sĕ 'l știŭ, c'apoĭ daŭ cinstea pe rușine... Desară 'ĭ beneficiul Aglăiței, și gĭucăm la teatru o tragedie în 5 acte: *Amorul* și *Eroismul*... Eŭ am rolul cel maĭ însĕmnat! rol de împĕrat înamorat!.. Am sĕ fiŭ încoronat, cu hlamidă îmbrăcat, și cu sceptru înarmat... numaĭ de n'așĭ fi șuerat... Bre! de când învĕț versurĭ de

rost m'am făcut şi poet!.. Încalte de 'mĭ-ar aduce vr'un folos poesiea! de m'ar plăti de creditorĭ... de m'ar scăpa de-aceste lighioĭ înfricoşate ce m'alungă ḑi şi noapte cu socotelele încărcate!.. Eŭ mĕ mir de ce Dumneḑĕŭ aŭ zidit treĭ dihăniĭ în lume?.. muştele, ţinţariĭ şi creditoriĭ!.. şi mĕ mir încă maĭ mult, de ce oameniĭ care-aŭ aflatŭ chipurĭ de a sĕ desbăra de muşte şi de ţinţarĭ, nu caută vr'un mijloc de-a stêrpi şi creditoriĭ de pe faça pămêntuluĭ. Dac'aşĭ fi un împĕrat, aşĭ da poroncă sĕ le frigĕ ochiĭ la toţĭ... cu toate că şi fără asta eĭ ne încarcă tot cu ochiĭ închişĭ... Însă apropo de împĕrat, ean sĕ'mĭ cerc rolul de pe desară.

(Declamă, cetind în broşură.)

«Ce'mĭ folosesce vĭeaţa, şi tronul, şi puterea,
Când, vaĭ! în al meŭ suflet s'a încuĭbat durerea?
Eŭ sûnt puternic, mare; sûnt Domn, sûnt Împĕrat!
Popórele se 'nchină la glasu'mĭ adorat.
Cu un cuvênt din gură'mĭ... pot sĕ restorn o lume,
Şi, amar mie! tremur... eŭ, tremur la un nume!
Dar' acel nume gingaş, sânt, dulce, ângeresc,
E a fiinţeĭ blânde pe care o ĭubesc!

(Întinḑênd braçele spre figura cea de ipsos.)

O! tu, necunoscută şi mult frumósă flóre!
Tu ce trăescĭ departe de raḑele-arḑĕtóre
Care 'ncunună fruntea eroilor slăbiţĭ...»

(vorbit) Ce fel? slăbiţĭ?.. A! slăviţĭ... A draculuĭ buche!..

«Care 'ncunună fruntea eroilor slăviţĭ;
Pentr'o singură raḑă din ochi'ţĭ mult ĭubiţĭ,

Pentr'o zimbire dulce, ș'o dulce mângâere,
Așĭ da și tron, și sceptru, și vĭeață și putere.
Vină! l'a ta poroncă eŭ voĭŭ sĕ mĕ supun,
Eŭ voĭŭ pe a ta frunte corona sĕ depun!»

(Pune chitiea luĭ pe capul bustuluĭ.)

SCENA II.

Alecu, Aglae (întrând pe ușa din fund.)

Aglae. — Ha, ha, ha... Bravo, bravo! Desară publicul are sĕ te turtească sub coroane de florĭ.

Alecu. — Tu eștĭ, Aglăiță?

Aglae. — Eŭ și cu mine, puĭule... Am venit ca sĕ facem o repetiție împreună.

Alecu. — Bine-aĭ făcut, pentru că desară are sĕ se hotărască soarta noastră d'inaintea unuĭ public întreg.

Aglae. — Desară aŭ sĕ ploae coroane și bucheturĭ cu răvașe de amor... pline de ah mor!

Alecu. — Ce ḑicĭ?.. 'Țĭ-aŭ aruncat vr'o dată cineva vr'o declarație în obraz?

Aglae. — Ḑi maĭ bine în ochĭ, că ș'acum mĕ doare cel stâng.

Alecu. — Cum?

Aglae. — Știĭ, maĭ dĕunăḑĭ, când am gĭucat comedia cea în treĭ acte?.. La sfêrșitul pieseĭ publicul m'aŭ chĭemat; dar' când am eșit, de-o dată nu știŭ cine s'apucă și 'mĭ trântește peste ochĭ coșcoge buchet, care maĭ că nu *m'aŭ chĭorît.*

Alecu. — Vrea poate sĕ ţi'l bage în ochĭ, pentru ca sĕ vedĭ rĕvaşul ce era în nuntru.

Aglae. — Aşa se vede... căcĭ în adevĕr, în pomenitul buchet era o declaraţie de amor plină de foc... un pîrjol întreg.

Alecu. — Şi... nu 'ţĭ-aŭ fript inima?..

Aglae. — Ba nicĭ măcar nu 'mĭ-aŭ pîrlit-o.

Alecu. — Unde 'ĭ rĕvaşul?

Aglae. — Eată 'l. (citesce) „Frumoasă Melpomenă!"

Alecu. — Bre! ştie şi Mitologia.

Aglae. — De vreme ce 'ĭ bĕtrân, cum sĕ nu cunoască vechimea? (citesce) „Frumoasă Melpomenă! De când „te-am vĕdut, mĕ usuc la focul dragosteĭ pentru mata. „Peptul meŭ s'aŭ prefăcut într'un jăratic ce mĕ chinu„eşte peste mĕsură."

Alecu. — Sĕrmanul!

Aglae. — „Scapă-mĕ că mor!.. Sufletul meŭ ar„de... arde maĭ avan de cât focul cel mare din Sără„rie. De vreĭ sĕ fiĭ pentru mine ca o tulumbă cerească, „eŭ sûnt gata a face toate jĕrtfele... toate! pentru „mata, scumpa mea Afrodită."

Alecu. — Trebue sĕ fie vr'un pojarnic.

Aglae. — Iscălit: *Taki Jăvrescu.* Îl cunoştĭ?

Alecu. — Ba m'aŭ ferit Dumnedĕŭ! Dar' tu?

Aglae. — Astădĭ când am eşit de la repetiţie... un soĭŭ de provinçial, ca de vr'o cincĭ-dĕcĭ de anĭ, s'aŭ apropiet de mine şi 'mĭ-aŭ pomenit de buchet şi de rĕvaş.

Alecu. — Tocmaĭ el a fi fost, Jăvrescu.

Aglae. — Tocmaĭ, dar. Pe urmă 'mĭ-aŭ cerut voe,

ca sĕ vie sĕ 'mĭ facĕ visită, şi eŭ 'l-am poftit desară aicĭ; ha, ha, ha...

Alecu. — Cum? La mine?

Aglae. — La tine! 'Ĭ-am spus că şĕd aicĭ... Cum îţĭ pare, sĕ 'l veḑĭ desară că vine, în vreme ce noĭ omŭ fi la teatru!.. şi 'n locul meŭ sĕ găsască?..

Alecu. — Păreţiĭ goĭ?

Aglae. — Ba nu. (arătând bustul de ipsos) Eată persoana care 'l-a priimi şi căriea va putea spune în toată voea jăraticul ce 'ĭ arde inimĭoara... Dar' ean spune'mĭ, îţĭ ştiĭ rolul pe desară?

Alecu. — Maĭ am încă o scenă de repetat... scena în care te omor.

Aglae. — Haĭ s'o repetăm împreună.

Alecu. — Haĭde... însă n'am pumnar, şi nu ştiŭ cu ce sĕ te îngĭunghiĭŭ.

Aglae. — Ţine evantaĭlul meŭ.

Alecu. — Dar' coronă?

Aglae. — Pune capela mea... (îĭ aşeaḑă, riḑênd, capela pe cap) Par' că eştĭ un muţunaki.

Alecu. — (riḑênd) Ar avea haz sĕ mĕ înfăçoşez aşa desară pe scenă. Pune-te la locul tĕŭ şi te fă că eştĭ nevinovată... dacă poţĭ.

Aglae. — Ce fel, dacă pot?.. Nu 'mĭ spuĭ că eştĭ isteţ, sĕ te cred?

Alecu. — Crede şi nu cerceta.

Alecu, (viind din fund, declamă.)

«Ascultă-mĕ, copilă! Un împĕrat ce ţine
A lumiĭ sórtă 'n mână... acum, tremurând, vine
Sĕ 'nduplece-al tĕŭ suflet, sĕ cérĕ mila ta!»

Aglae. — (rîdênd) Vreĭ pomană? na'ţĭ un fifirig.

Alecu. — Ean lasă şaga acu, soro. . .

«Eŭ te ĭubesc, copilă. Ah! nu te 'nspăĭmânta
D'acest cuvênt, vaĭ mie! Numaĭ Dumnedeŭ póte
Durerea sĕ mĕsóre şi lacrimile tóte,
Ce simte al meŭ suflet, ce ochi'mĭ aŭ vĕrsat
De când amorul aprig în sinu'mĭ a intrat!
Dar; te ĭubesc şi sufĕr! Nu te 'ndura copilă...
Eştĭ ânger, şi ca ânger tu trebuĭ sĕ aĭ milă.

Aglae.

Glasul slăvireĭ tale, măreţe Domnitor,
În inimă 'mĭ aduce cutremur şi *fuior*,»

Alecu. — Ce fel? fuĭor?

Aglae. — Vream sĕ dic fior... Mi s'o încâlcit limba.

«Eŭ sûnt o bĭată fată, o tristă orfelină
Crescută prea departe de-a tronuluĭ lumină.
Sceptrul nu se cuvine sĕ 'ncarce mâna me,
Şi pentru a me frunte corona e prea gre.»

Ĭe sama sĕ nu 'mĭ boţĕştĭ capela.

Alecu.

«Tu mĕ urĕscĭ pe mine! Ah! altă nu'mĭ remâne
De cât sĕ caut mórtea...

Aglae.

Nu te urĕsc, stăpâne.
Eŭ îţĭ slăvesc puterea... mĕ 'nchin în prejma ta.
Cad în genunchĭ şi tremur...

Alecu.

De-a'ĭ vrea a m'asculta,

De-a'ĭ vrea sĕ curmĭ durerea ce inima 'mĭ apasă,
M'aşĭ face eŭ supusul şi tu împĕrătească;
Lumea, întrégа lume, când eĭ te-aşĭ arăta,
Uĭmită, la picĭoare'ţĭ îngenunchetă-ar sta.
Tacĭ însă?.. O idee în minte-acum îmĭ vine...
Orĭ tu ĭubescĭ pe altul, orĭ mĕ urĕscĭ pe mine!

Aglae (cu spaĭmă.)

Nu te urĕsc, stăpâne...

Alecu.

Pe altul dar' ĭubescĭ?
A! înţeleg acum de ce tu nu primescĭ
Nicĭ sceptru, nicĭ coronă... A! sceptrul ţi se pare
Prea greŭ, şi pentru tine corona me prea mare?
Dar' scĭĭ, nenorocito! că pot cu un cuvênt
Sĕ fac, de viŭ sĕ intre ĭubitu'ţĭ în mormênt?

Aglae (îngenunchind)

Fiĭ milostiv, stăpâne, pentru o bĭată fată.

Alecu.

Pe cine ĭubescĭ?.. spune!

Aglae.

Nu;

Alecu.

Spune!

Aglae.

Nicĭ o dată!

(Cântând.)

De mi'ĭ pune
Pe-un cărbune,
Ibovnicul nu 'ţĭ-oĭŭ spune.

Alecu (făcênd că o înjunghie.)

Morĭ, morĭ dar, ticălésă!

Aglae.

Ah!

Adă'mĭ un scaun sĕ cad moartă. (Alecu'ĭ aduce un fotoliŭ).

Pentr' al meŭ amor
E dulce sĕ 'mĭ daŭ vĭeaţa, e dulce ca sĕ mor!

Parapanghelos... De-acum ḑi sĕ 'mĭ tragĕ clopotele... Am murit! (se face că 'şĭ dă sufletul.)

Alecu.

Ce-am făcut? Ce vĕd? sânge!.. Blestem! ea mórtă, mórtă!
Şi eŭ 'ĭ-am răpit vieaţa... O! ticălósă sórtă!
Ce furie mult cruntă înpins-a braçul meŭ?
Turbez; inima'mĭ arde... Mórte, ah, mórte vreŭ!»

(Aceste patru versurĭ, Alecu le declamă, umblând ca un nebun pe scenă şi apropiindu-se de uşa din fund cu evantaĭlul ridicat. Tocmaĭ atuncĭ întră jidovul zaraf, şi găsindu-se façă 'n façă cu Alecu, se sparie de el şi fuge îndĕrăt, strigând: Ghevalt. Alecu ride.)

Aglae. — (sărind de pe fotoliŭ) Ce este?

Alecu. — Litfa de zaraf s'aŭ spăriet de mine ş'aŭ fugit, par' că 'l-aŭ umflat năbădaĭca... ha, ha, ha...

Aglae. — Auḑĭ Ĭuda? Poate că venea sĕ 'ţĭ cearĕ parale?

Alecu. — D'apoĭ ce altă?.. Unde face visită degeaba vr'un zaraf? Acestuĭa sûnt dator vr'o treĭ-ḑĕcĭ de galbinĭ, cu procent de 500 la sută pe an.

Aglae. — Şi aĭ de gând sĕ 'ĭ plăteştĭ vr'o dată?

Alecu. — Cât se poate maĭ târḑiŭ... Cu toate aceste însă visita luĭ mĕ umple de groază, pentru că 'mĭ vesteşte visitele tuturor creditorilor meĭ... şi 'sŭ cam mulţĭ, slavă Domnuluĭ!.. Creditoriĭ sûntŭ ca locustele... când vine unul, vinŭ sute şi miĭ.

Aglae. — De ce 'ĭ primeştĭ?

Alecu. — Da unde 'ĭ primesc, mânca'ĭ-ar moliile!.. De câte orĭ m'am închis în casă, pentru ca sĕ scap de eĭ... De câte orĭ am dormit pe aĭurea... De câte orĭ 'ĭ-am dat afară!.. În sfêrşit astădĭ 'mĭ-aŭ scrisŭ doĭ din ceĭ maĭ colţaţĭ, că de nu le-oĭŭ plăti aŭ sĕ mĕ închidĕ.

Aglae. — Sĕ te 'nchidĕ?.. şi tocmaĭ astădĭ?.. înaintea benficiuluĭ meŭ!.. Maĭ bine închide'ĭ tu pe dênşiĭ.

Alecu. — Cum nu 'ĭ-aşĭ închide, dac' aşĭ putea?.. La Ocnă 'ĭ-aşĭ trimete.

Aglae. — Ştiĭ ce?.. 'Mĭ-aŭ venit în cap o idee minunată.

Alecu. — Care?

Aglae. — Las' pe mine, că te scap eŭ.

SCENA III.

Alecu, Aglae, croitorul.

Croitorul. — *Bonjour.*

Alecu. — A! *bonjour*, domnule croitor... Eştĭ bine?

Croitorul. — *Très* bine, *merci.*

Alecu. — Madama 'ĭ sănĕtoasă?

Croitorul. — *Senatos.*

Alecu. — Dar' copilul d-tale ce maĭ face?

Croitorul. — Care?.. Napoleon?.. *Ah! est gaillard!*

Aglae. — (aducênd un scaun) Poftim, domnule...

Croitorul. — *Ah!.. Madame...*

Aglae. — Tragĭ ţigare, domnule?

Croitorul. — *Cigare?.. merci*

Alecu. — Ce maĭ novitale spunŭ gazetele franceze?

Croitorul. — Noĭ batutŭ pe Abdel-Kader.

Alecu. — 'L-aţĭ bătutŭ?.. Bravo! Dar' 'l-aţĭ scărmănatŭ bine?

Croitorul. — *Ui,* bine... schermanat... ha, ha, ha.

Alecu. — Mĕ bucur... socot că de-acum s'a astêmpara...

Croitorul. — *Comment?..* para?.. *Oh! ui;* vrem para. Eac' nota.

Aglae. — A! nota?.. prea frumos! Vreĭ banĭ?

Croitorul. — Vrem.

Aglae. — Cât e numĕrul lor?

Croitorul. — *Comment? de l'or?.. Ah! ui... de l'or.*

Aglae. — Facĭ calambururĭ, domnule?

Croitorul. — Ha, ha, ha...

Aglae. — (în parte) Te-oĭŭ face eŭ acuşĭ de nu'ĭ maĭ rîde. (tare) Poftim de trecĭ în cabinetul ist din dreapta, şi aşteaptă-mĕ puçin că 'ţĭ aduc baniĭ îndată.

Croitorul. — *Vous, madame?*

Aglae. — Dar; eŭ sûnt vara luĭ Alecu.

Croitorul. — (cu galanterie) D-ta un vara formos ca un primavara.

Aglae. — Ce se potriveşte... Poftim în cabinet.

Croitorul. — Poftim. (intră în cabinetul din dreapta. Aglae închide uşa şi ĭea cheĭa.)

Aglae. — Na calambur dacă 'ţĭ place, franţuzule... 'L-am pus platcă pe unul.

Alecu. — Bravo Aglăiţă; eştĭ un ânger.

Aglae. — Un lucru numaĭ mĕ cam îngrijeşte. Tu aĭ numaĭ treĭ odăĭ şi creditorĭ o mulţime. Unde sĕ 'ĭ închidem pe toţĭ?

Alecu. — Totul e sĕ scăpăm de ceĭ maĭ vajnicĭ, măcar pĕnă mânĭ dimineaţă, pentru ca sĕ nu 'mĭ facĕ vr'o şotie înaintea beneficiuluĭ tĕŭ.

Aglae. — De-aceea trebue sĕ 'ĭ primim pe toţĭ.

Alecu. — Ean sĕ 'ĭ veḑĭ cum o sĕ curgĕ acum unul după altul ca furnicile.

Aglae. — Las' că le-amŭ gătitŭ noĭ furnicar bun.

Alecu. — Ha, ha, ha... Cât eştĭ de nebună, Aglăiţă!... Îmĭ vine sĕ te sĕrut. (o serută.)

SCENA IV.

Alecu, Aglae, cibotarul.

Cibotarul. — (vĕḑĕnd pe Alecu că serută pe Aglae) *Sappermant, das ist gut!*

Alecu. — Eată şi *herr Şniţel von Kaiserlik*, cĭubotarĭul care are cinste a sĕ îngriji de picĭoarele mele.

Cibotarul. — *Ia, ia...* Eŭ am *das ehre* sĕ incalţ pe *herr* graf de doĭ anĭ acum, *aber...* parale... *nics...*

Alecu. — Crede, *herr* Şniţele, că prin aceasta aĭ câştigat mult în opiniea mea.

Cibotarul. — Ce folos!.. alt nu cheştigat nimic.

Alecu. — Şi asta puçin o socoţĭ *herr Kaiserlik?*

Cibotarul. — *Sehr wenig.*

Alecu. — A!.. Şniţele dragă! te socoteam un cĭu-

botar cu ambiţie; dar' văd că m'am înşălat... Aĭ obraz de săftian.

Cibotarul. — De seftian *oder* glanz, *ist ales eins.* Poftesc plateşt la mine *sechs Paar* cĭubot.

Alecu. — Eĭ bine; 'ţĭ-oĭŭ plăti maĭ pe urmă, că n'am să fug.

Cibotarul. — Să fugĭ cu *stiefel* a mele? *Gott bewahr!*

Alecu. — Măĭ neamţule, ĭe sama cu cine vorbeştĭ, c'apoĭ te trimet la berărie.

Cibotarul. — La berarie?.. Am fost acum la berarie.

Alecu. — De-aceea eştĭ cârpit.

Cibotarul. — (mâniindu-se) *Ich nicht* papuc, *ich nicht* cherpit; *verstehen si mein herr? ich bien kaiserliche kœniglische stiefel meister. Sapperment!* Plateştĭ? orĭ me duc la Aghenţie.

Aglae. — (în parte) S'o înferbêntat berea! (tare) Are dreptate, domnul *Şniţel;* de ce'l năcăjeştĭ degeaba? Nu te mâniea, domnule *Kaiserlik*... nu vedĭ că Alecu vrea să te supere? Întră maĭ bine în cabinetul ist din stânga şi mă aşteaptă acolo vr'un şfert de ceas, c'oĭŭ veni eŭ singură să 'ţĭ plătesc.

Cibotarul. — *A! so? gut, gut.*

Alecu. — (încet Aglăiţeĭ) Ce! vreĭ să 'l închidĭ şi pe dênsul?

Aglae. — (asemene) Nu cumva vreĭ să'l lăsăm ca să meargă la Aghenţie? (către cibotar) Poftim, domnule *Şniţel,* că eŭ aştept posesorul moşieĭ mele să'mĭ aducă câştĭul.

Cibotarul. — *Sehr gut.* (intră în cabinetul din stânga. Aglaea închide uşa şi ĭea cheĭa.)

Aglae. — 'L-am pus în calup pe cĭubotar.

Alecu. — O! Aglăiță, Aglăiță! Dumneḑĕŭ trebuea sĕ te facĕ împĕrat, pentru ca sĕ scapĭ lumea de creditorĭ... Acum sûnt sigur că nu m'or maĭ opri pĕnă mânĭ.

Aglae. — Ba, ḑĕŭ, nu prea... că bate nu știŭ cine la ușă.

Alecu. — Încă o lighioae bălțată! Spune'ĭ dragă că dorm. (se culcă pe canape.)

SCENA V.

Alecu, Aglae, tutungiul.

Tutungiul. — (închinându-se) Sarut muna la dumneta.

Aglae. — Țist... nu face vuet că doarme boĭerĭul... Ce pofteștĭ?

Tutungiul. — Puftim la mine plata pe opt oca tutun.

Aglae. — Doarme boĭerĭul.

Tutungiul. — Așa, bre! pacate al mef!.. De câte orĭ vin la mine aicĭ, tot doarme!.. bre!

Aglae. — Îĭ zaif.

Tutungiul. — Zaif... nu plateşte; senatos... nu plateşte! asta belea mare!.. Vine, ḑeŭ, la mine sa cânta: Frunḑa verde mĕr, pĕr, valef pacate al mef!

Aglae. — Eĭ; las' că 'țĭ-oĭŭ plăti eŭ. Trecĭ maĭ apoĭ.

Tutungiul. — D-ta?.. E! sa fie udaacĭŭ la obraz a d-tale... Sarut muna. (ese.)

Alecu (sculându-se și întinḑênd mânile spre ușă.)
Du-te Agop, alérgă pĕn' te'ĭ preface 'n fum,
Și tidva'țĭ în cĭubeĭcă, și oasele'țĭ în scrum!

Am scăpat şi de arman! slavă ţie Doamne! Numaĭ cofefetarĭu 'mĭ maĭ rĕmâne... poate că m'a fi uĭtat pe astădĭ.

SCENA VI.

Alecu, Aglae, cofetarul.

Cofetarul. — Ba nicĭ de cum, *arhonta mu*, cu toate că d-ta m'aĭ uĭtat de tot pe mine.

Alecu. — (Aglăiţeĭ) Nu 'ţĭ spuneam drept Aglăiţo, că creditoriĭ sûntŭ ca locustele?

Cofetarul. — Ḑi maĭ bine că datorniciĭ sûntŭ ca locustele, pentru că mănâncă la cofeturĭ de le prăpădescŭ, şi la plată nicĭ gândescŭ.

Alecu. — Dar' cine 'ţĭ-aŭ spus că eŭ n'am de gând sĕ'ţĭ plătesc?.. De unde ştiĭ că eŭ alta nu visez, că altă ambiţie n'am de cât sĕ mĕ cfituesc de d-ta?

Cofetarul. — Ce folos că nu se maĭ împlineşte visul şi ambiţiea!

Alecu. — S'a împlini, dragă Zahar-Marojnă, s'a împlini.

Cofetarul. — Te poftesc, cu toate aceste, sĕ se împlinească acum îndată, c'apoĭ, după cum 'ţĭ-am scris aḑĭ dimineaţă, oĭŭ fi silit sĕ întrebuinţĕz mijloace...

Aglae. — A! se poate sĕ te mâniĭ d-ta *kir* Zaharaki?.. d-ta care eştĭ omul cel maĭ dulce din târgul Iaşuluĭ! şi care trăeştĭ în dulceţurĭ!

Cofetarul. — D-voastră vĕ este a râde; mie însă nu. Îmĭ plăteştĭ *arhonta mu?*

Aglae. — Nu te-aprinde *kir* Cofetaki. Gândeşte că eştĭ un om care lucrezĭ îngheçate, şi că nu trebue sĕ te facĭ foc... Una cu alta nu merge.

Cofetarul. — Vĕd că d-voastră vreţĭ sĕ mĕ luaţĭ peste picĭor. Aşa? apoĭ dar ştiŭ eŭ ce 'mĭ rĕmâne de făcut... mĕ duc.

Aglae. — Aşteaptă, sufletul meŭ, nu te bosumfla, că noĭ amŭ şuguitŭ... Alecu vrea sĕ'ţĭ plătească astădĭ.

Cofetarul. — Adevĕrat?

Aglae. — Maĭ aĭ vr'o îndoĭală? El aşteaptă pe moşul sĕŭ ce are sĕ vie acuşĭ.

Cofetarul. — Şi credĭ că 'ĭ-a da ceva?

Aglae. — Cum nu?.. Unde s'aŭ întâlnitŭ vr'o dată moş cu nepot, fără ca nepotul sĕ smulgĕ banĭ de la moş?

Cofetarul. — *Lipon*, pot sĕ maĭ aştept?

Aglae. — Dar; aşteaptă în odaea cea din fund, pentru ca sĕ nu te vadĕ moşul.

Cofetarul. — *Pola kala;* am priceput. (întră în odaea din fund. Aglaea închide uşa şi ĭea cheĭa.)

Aglae. — 'L-am pus la formă şi pe cofetar.

Alecu. — Bravo! Acum sûntem scăpaţĭ de tot; acum putem merge la teatru. Cât sûnt de norocit! îmĭ vine sĕ gĭoc de bucurie.

Aglae. — Ştiĭ că 'ĭ bună idee? Sĕ gĭucăm pe la nasurile creditorilor.

Alecu. — Haĭ sĕ tragem un contradanţ.

Aglae. — Pune-te în façă.

(Alecu şi Aglaea se aşeadă ca pentru contradanţ.)

SCENA VII.

Alecu, Aglae, droşcarul.

Droşcarul. — Coconaş, plateşte la mine *dva* galbinc pe droşca.

Alecu. — Bine c'aĭ venit sĕ ne ducĭ la teatru. Aşteaptă-ne afară.

Droşcarul. — *Haraşo.* (ese.)

(Orhestra cântă contradanţul. Alecu şi Aglaea jocŭ.)

Croitorul. — (bătênd la uşă) *Ouvrez!*

Cibotarul. — (asemene) *Machen si auf!*

Cofetarul. — (asemene) *Anikse, bre!*

Aglae. — *Entrez!*

Alecu. — *Herein!*

Croitorul. — (sgâlţiind uşa) *Sacre nom de nom!.. Ouvrez...*

Cibotarul. — (asemene) *Sapperment noch ein mahl!*

Cofetarul. — (asemene) *Kako hrononaki diavole!*

(Alecu şi Aglaea se prindŭ la galop, şi trecŭ jucând pe d'înaintea tustrelelor uşĭ, ḑicênd: *au revoir Abdel-Kader; gute nacht herr Şniţel; ke is hronus polus Zaharikaki,* şi apoĭ esŭ pe uşa din fund. Musica înceteazâ şi creditoriĭ se liniştescŭ.)

Croitorul. — *Comment?*

Cibotarul. — *Was?*

Cofetarul. — *Oriste?*

Toţĭ treĭ. — Se maĭ aşteptam?.. *Bien!— Gut!— Pola-kala!*

(Tăcere şi întunerec pe scenă.)

SCENA VIII.

Jăvrescu. — Aice'ĭ!.. Eată-mĕ's în locaşul Melpomeniĭ!.. a zineĭ care m'aŭ fărmĕcat atât de mult maĭ alaltă-sară la teatru... în cât 'mĭ-am uĭtat şi casă, şi nevastă, şi copiĭ, şi tot! (se primblă puçin pe gândurĭ şi se lovesce de canape.) Valeŭ!.. Ah, Aglăiţo! de când te-am vĕdut, toate gândurile mele sûntŭ cu tine!.. inima'mĭ bate mereŭ ca un cĭocan, şi simt că departe de ochişoriĭ tĕĭ, vieaţa este pătată cu negru! (se lovesce de masă) Valeŭ!.. Măĭ, că întuneric îĭ aicĭ!.. Par'că zăresc nişte lumînărĭ pe masă... Ean sĕ videm de n'or fi şi chibriturĭ? (găsind cutiea cu chibriturĭ) Ba sûntŭ; eată-le. (aprindênd lumînările) Ce fericit om sûnt eŭ, Taki Jăvrescu, eŭ care, prin deosebite biruinţĭ asupra secsuluĭ frumos, am dobîndit la Hîrlĕŭ titlul de leŭ paraleŭ!.. Nu mi s'aŭ întêmplat, frate, nicĭ o dată sĕ 'mĭ arunc ochiĭ asupra uneĭ dame, fără ca s'o farmec prin căutătura mea... Am audit că este o dihanie cu ochĭ de vasilisc, şi că sûntŭ păsĕrĭ care ameţescŭ vrăbiile la care se uĭtă?.. Dar' ce aŭ a face gângăniile acele pe lângă mine?.. De pildă, am vĕdut pe Aglăiţa şi 'mĭ-aŭ plăcut. A doua di am întêlnit-o eşind de la repetiţie... 'ĭ-am aruncat o ochire de cele tătăreştĭ, şi ea, fără a şti ce făcea, aŭ priimit răvaşul ce 'ĭ-am dat! Am rugat-o pe urmă sĕ'mĭ dee voe ca sĕ 'ĭ fac visită, şi sĕrmana copilă, m'aŭ poftit fără doar' şi poate, ca sĕ viŭ în astă sară aicĭ... toate aceste din pricina ochilor meĭ!.. Dĕŭ, îmĭ vine de-acum sĕ port ochelarĭ, că 's prea primejdios!.. mĕ tem sĕ n'am

a da samă pe ceea lume de toate nenorocirile căt
făcut!.. Cine vine?

(Intră o slugă cu un paner plin de farfuriĭ, pahare, cuțite, două butiliĭ de Şampanie şi deosebite lucrurĭ de mâncare.)

A! tu eştĭ Gheorghi?.. Aĭ adus toate câte 'țĭ-am roncit? Bine... Aşează masa.

(Fecĭorul pune două serviciurĭ pe masa din fund.)

Îmĭ închipuesc mulțămirea ce s'a zugrăvi pe c Aglăițiĭ când a videa de-o dată o masă împodobită cı haricale şi maĭ ales cu două butelcĭ de Şampanie!. mă îndoesc că recunoscința o va îndupleca-o în fa meŭ, maĭ ales că, după deosebitele însămnărĭ ce-an cut în vieața mea, am descoperit că, cu cât amor maĭ mare, cu atât şi stomahul e maĭ lacom. **(slugiı** sfârşit? du-te de-acum.

(Fecĭorul ese.)

Trebue să mărturisesc că 's un berbant de frunte! (c

Dar, dar, eŭ sûnt berbant,
Sûnt un berbant galant
Şi un galant amant...

(Croitorul bate la uşă.)

Dec!.. cine bate la uşa asta? Cine 'ĭ acolo?

(Cibotarul bate la uşă.)

Şi dincolo? Par' că ne gĭucăm de-a Puea-gaea! Cine bate?

(Cofetarul bate la uşă.)

Şi colo ear'? Măĭ, dac'aicĭ par' că'ĭ la teatru! **(tare)** ne 'ĭ acolo?

Croitorul. — *Ouvrez à la fin!*

Cibotarul. — Deschid, *sapperment!*

Cofetarul. — *Anikse pusti!*

Jăvrescu. — Cine sûnteţĭ voĭ, bre? (în parte) A dracului casă 'ĭ asta!

Croitorul. —
Cibotarul. — (furioşĭ) Stricăm uşa.
Cofetarul. —

Jăvrescu. — Ştiĭ că 'ncepe a'mĭ fi frică?.. Maĭ că'mĭ vine sĕ spăl putina, ş'aşa şi... (voesce sĕ easă)

(Creditoriĭ stricŭ uşile, intră furioşĭ şi se răpedŭ asupra luĭ Jăvrescu, socotind că 'ĭ Alecu.)

SCENA IX.

Jăvrescu, croitorul, cibotarul, cofetarul.

Croitorul. — *A ça animal! vous moquez vous?*

Cibotarul. — *Dumer kerl!*

Cofetarul. — *Kakohrononaki...*

Jăvrescu. — (spăriet) Ho ţară... ce vreţĭ?

Croitorul. —
Cibotarul. — (cu mirare) Nu 'ĭ el!
Cofetarul. —

Jăvrescu. — Nu 's eŭ?..

Croitorul. — (primblându-se pe scenă, furios) *C'est une infamie!*

Cibotarul. — (asemene) *Das ist eine schulerei!*

Jăvrescu. — (în parte) Ce... dracu 'ĭ-aŭ apucatŭ?

Cofetarul. — (trăgêndu'ĭ pe amêndoĭ de o parte) Nu răc-

niţĭ degeaba... Haĭ maĭ bine sĕ ne unim ca sĕ ne rĕsbunăm. D-voastră aţĭ păţitŭ ca şi mine, după cum vĕd?.. v'aŭ închis în loc sĕ vĕ plătească?

Croitorul. — *Ui, sacre...*

Cibotarul. — *Ia, sapper...*

Cofetarul. — Cu *sacher* şi cu *saper* nu faceţĭ nimic. Haĭdeţĭ cu mine la agie sĕ dăm jalbă, şi pe urmă sĕ ne întoarcem aicĭ cu comisarĭ ca sĕ'ĭ venim de hac.

Jăvrescu. — (în parte) Ce-am auḑit! sĕ vie cu comisarĭ la Aglăiţa? (tare) Ean staţĭ, domnilor; spuneţi'mĭ şi mie ce-aveţĭ de sûnteţĭ aşa de tulburaţĭ?

Cofetarul. — Ce am? Avem că ne-aŭ închis, în loc sĕ ne plătească datoriile ce are către noĭ. Da, las' că'ĭ vom arăta noĭ cum sĕ 'nchidŭ şi datorniciĭ, nu numaĭ creditoriĭ.

Jăvrescu. — (în parte) Aglăiţa datoare! şi creditoriĭ vreŭ sĕ puĭe mâna pe dênsa!.. Asta n'oĭŭ suferi nicĭ o dată, de-oĭŭ şti că m'oĭŭ calici.

Cofetarul. — Mergem, domnilor?

Croitorul. — } Merj...
Cibotarul. — }

Jăvrescu. — Maĭ îngăduiţĭ puçin. Ca cât aveţĭ sĕ luaţĭ cu toţiĭ?

Cofetarul. — Ce'ţĭ pasă d-tale?

Jăvrescu. — Poate că vreŭ sĕ vĕ plătesc eŭ.

Croitorul. — *Vous?*

Cibotarul. — *Sie?* (în parte) *Ehr ist der* posesor!

Cofetarul. — D-ta? (în parte) Aista'ĭ moşu luĭ Alecu. (tare) Dacă 'ĭ aşa, apoĭ se schimbă treaba, şi de vreme

ce d-ta aĭ bunătate sĕ ne despăgubeştĭ, ne facem blândĭ ca nişte *provata*.

Jăvrescu. — Cât aĭ sĕ ĭeĭ d-ta?

Cofetarul. — Opt galbinĭ. *Oriste* şi socoteala.

Jăvrescu. — (luând nota şi cetind) Cincĭ ocă de cofeturĭ, zaharicale, îngheçate. (în parte) Măĭ, că tare 'ĭ plac cofeturile. (tare) Poftim, eată opt galbinĭ, dar' ţi 'sŭ cam sărate cofeturile.

Cibotarul.— *Und ich* am sĕ ĭeŭ doĭ-spre-ḑece galbinĭ.

Jăvrescu. — Pe ce?

Cibotarul. — (dându'ĭ nota) Poftim... veḑĭ.

Jăvrescu. — (cetind) Şĕse părechĭ cĭubote nouĕ; căputăturĭ... doĭ-spre-ḑĕce galbinĭ. (în parte) Cel fel! Aglăiţa poartă cĭubote? (tare) Nu te 'nşĕlĭ, domnule?

Cibotarul. — *Nein, mein herr.* Şese părechĭ nouĕ şi treĭ căputăturĭ.

Jăvrescu. — Cum, Doamne eartă-mĕ, sĕ poarte cĭubote?.. Măcar!.. modele de astăḑĭ sûntŭ aşa de poznaşe!.. bărbaţiĭ aŭ începutŭ a pune corsete; nu 'ĭ de mirare ca femeile sĕ 'ncalţe cĭubote. (tare) Eată, domnule, doĭ-spre-ḑĕce galbinĭ. (către croitor) Dar' d-ta?

Croitorul. — Patru-ḑecĭ *ducats.*

Jăvrescu. — Patru-ḑĕcĭ de galbinĭ! şi pentru ce atâţĭa banĭ?

Croitorul. — Doĭ surtuc, 20 *ducats;* treĭ gilet, 6 *ducats;* 3 pantalon, 7 *ducats.*

Jăvrescu. — Pantalonĭ!..

Croitorul. — Un costum de teatru, 7 *ducats...* total: 40 *ducats.*

Jăvrescu. — (în parte) Ha! am înțĕles acum. Aceste 'sŭ strae de teatru. Mĕ miram și eŭ... ce dracu! pantalonĭ!.. Cu toate că n'ar fi prea de mirare, gĭudecând după bărbațiĭ care poartă fuste în casele lor.

Croitorul. — Patru-ḑecĭ *ducats*...

Jăvrescu. — Foarte bine; am auḑit. Eată'țĭ baniĭ. (în parte) Ah! Aglăițo, Aglăițo, amorĭul tĕŭ mĕ ține cam scump! și pot ḑice că surtucile tale mĕ strîngŭ urît în spete.

SCENA X.

Ceĭ de'nainte, **tutungiul** (intră în timp ce Jăvrescu plătesce croitoruluĭ.)

Tutungiul. — (în parte) Boĭer plateşte la françuz!.. *artîc* la boĭer a nostru. (tare) Plateştĭ și la mine opt oca tutun... Sa fi udaacĭŭ la obraz...

Jăvrescu. — Opt ocă! Ce dracu! Un beșleagă nu trage cĭubuc așa de mult. Na și d-tale, și mergĭ sănĕtos. (în parte) Opt ocă! Se vede că și Aglăița s'aŭ luat după moda de astăḑĭ. Ah! bine ḑice, nu știŭ cine, că lumea 'ĭ plină de fumurĭ!

Creditoriĭ. — (închinându-se la Jăvrescu) *Je vous salue.— Ich habe die ehre.* — *Filo to heri.* — *Sabansaĭrosum.*

(Se gătescŭ sĕ easă)

Jăvrescu. — (în parte) Duceți-vĕ la dracu! Măĭ!.. științ că m'am spetit plătind? Da 'ncalte acum sûnt sigur de Aglăița.

SCENA XI.

Jăvrescu, creditoriĭ, Alecu, Aglae.

(Alecu purtând pe de-asupra haĭnelor civile o hlamidă de împĕrat şi o coronă pe cap. Aglaea în costum de fantasie. Eĭ ţinŭ în mânĭ buchete şi corone de florĭ.)

Alecu. — (întră ântêĭ) Întră Melpomenă minunată, tu care aĭ câştigat în astă sară aplaudele cu sutele şi coronele cu merţa.

Aglae. — Toate le înpărţesc cu tine, împĕrăţele dragă... Ce vĕd? Creditoriĭ aŭ scăpatŭ de la gros!

Cofetarul. — Şi v'aŭ aşteptatŭ înadins ca sĕ vĕ mulţĕmească.

(Creditoriĭ se închinŭ.)

Alecu. — Pentru ce? Pentru că v'am pus la rĕcoare?

Cibotarul. — Ba, pentru che posesorul d-tale ne-aŭ plătit *ales.*

Jăvrescu. — (în parte) Posesor!

Alecu. — Cine v'aŭ plătit?

Creditoriĭ. — (arătând pe Jăvrescu) D-luĭ.

Alecu. — Ce-aud? D-luĭ aŭ plătit datoriile mele?

Jăvrescu. — Datoriile d-tale?

Alecu. — Ah! Domnule, cât sûnt de recunoscĕtor! Vin' sĕ te înbrăçoşĕz.

Jăvrescu. — Ean staţĭ... Eŭ am socotit că 'sŭ datoriile Aglăiţiĭ; dar' de vreme ce 'sŭ ale altuĭa, apoĭ daţi'mĭ baniĭ înapoĭ.

Creditoriĭ. — (grăbindu-se sĕ easă) *Bonsoir. — Gute nacht. — Kali spera.*

(Esŭ ĭute prin fund.)

Jăvrescu. — Ean staţĭ, domnilor, sĕ ne 'nţĕlegem, că doar' nu sûntem în codrul Herţiĭ... (aleargă după eĭ pĕnă la uşă.)

Alecu. — (încet Aglaeĭ) Nu cumva aista 'ĭ Jăvrescu?

Aglae. — Tocmaĭ. (luĭ Jăvrescu) Ce? vreĭ, domnule Taki, sĕ 'ţĭ întorcĭ darul?.. Asta nu 'ĭ galant.

Jăvrescu. — Galant, negalant, nu ştiŭ. Eŭ n'am gust sĕ mĕ fac bancherul tuturor ştrengarilor. (în parte) Mĕ miram şi eŭ... pantalonĭ, tĭutĭun!..

Alecu. — (apropiindu-se de Jăvrescu şi arătându'ĭ ravaşul luĭ) A! mĕ numeştĭ ştrengar?.. Eĭ apoĭ, ean spune'mĭ: cunoştĭ răvaşul ista?

Jăvrescu. — (în parte) Scrisoarea mea!

Alecu. — Ce-aĭ ḑice... dacă, făcênd cu adevĕrat ca un ştrengar, aşĭ trimete răvaşul ista cucoaneĭ d-tale?

Jăvrescu. — (în parte) M'aŭ prins la mână, blăstĕmatul! dă! cine dracu mĕ punea sĕ scriŭ?

Alecu. — Hotărĕşte: sĕ trimet răvaşul, orĭ ba?

Aglae. — Da cum sĕ facĭ un lucru ca aista uneĭ persoane care te-aŭ scăpat de datoriĭ!

Jăvrescu. — Ce fel?.. 'l-am scăpat? Ba nicĭ de cum; eŭ socoteam că 'sŭ a d-tale, ear' nu a d-sale.

Aglae. — Tot una 'ĭ.

Jăvrescu. — Cum?

Aglae. — Negreşit; pentru că ne cununăm mânĭ împreună.

Jăvrescu. — Vĕ cununaţĭ? (în parte) Şi eŭ ca un prost îĭ fac curte şi mĕ calicesc plătind! Ştiĭ că 'ncep a crede că 's neghĭob?.. Sĕ nu 'ntreb eŭ a cuĭ sûntŭ

datoriile! Ce sĕ fac acum? Sĕ 'nghit maĭ bine gălușca cât e de ferbinte și sĕ tac. (stă pe gândurĭ.)

Alecu. — (Aglaeĭ) Oare ce are de gând sĕ facĕ?

Aglae. — (încet) Nu te 'ngriji, că aĭ răvașul luĭ.

Jăvrescu. — (viind lângă Aglaea) Madmoaselă, de vreme ce vĕ cununațĭ împreună, apoĭ te rog sĕ socoțĭ plata datoriilor d-sale ca presentul ce 'țĭ fac pentru benefiçiul d-tale.

Aglae. — Ah! domnule, meritezĭ o coronă.

Alecu. — Ce ḑicĭ o coronă?.. douĕ coroane.

(îĭ pune fie care câte o coronă pe cap.)

Jăvrescu. — (în parte) Ce coroane... Coarne 'mĭ trebue, coarne! (tare) Mĕ duc; dați'mĭ răvașul și rĕmânețĭ sănĕtoșĭ.

Alecu. — (dându'ĭ ravașul) Poftim. Da cu ce te ducĭ... că 'ĭ glod afară?

Jăvrescu. — Puçin îmĭ pasă... mĕ duc...

Alecu. — Da cum sĕ mergĭ pe gĭos? Ĭe droșca noastră. (strigă la ușa din fund) Ivanușca, Ivanușca.

Droșcarul. — (intrând) *Seceas.*

Alecu. — Du'l pe dumnealuĭ acasă. (încet) 'L-am însărcinat sĕ 'țĭ plătească tot ce aĭ sĕ ĭeĭ de la mine.

Droșcarul. — *Harașo.* (luĭ Jăvrescu) *No...* mergem, cuconaș. (ese.)

Jăvrescu. — Mergem. (în parte) De mi'țĭ maĭ prinde pe la actrițe... sĕ mĕ batețĭ la talpe. (ese furios.)

Alecu. — (închinându-se) Cu toată plecăcĭunea; mĕ rog sĕ nu ne daĭ uĭtăriĭ; ĭe sama la scărĭ, că 'sŭ cam răpeḑĭ.

(Jăvrescu se aude picând pe scărĭ.)

Alecu. — (la uşa din fund) Hodoronc tronc.

Jăvrescu. — (afară) Valeŭ!

Droşcarul. — Tbrrr.

(Alecu şi Aglaea se uĭtă unul la altul şi rîdŭ.)

SCENA XII.

Alecu, Aglae.

Aglae. — Ha, ha, ha, ha. Sĕrmanul cuconul Taki!.. Nu numaĭ că s'aŭ spetit plătind, ba încă se maĭ speteşte şi pe scărĭ.

Alecu. — Dumneḑĕŭ sĕ 'ĭ dee sănĕtate şi coaste bune! Aşa om de preţ nu cred c'aŭ maĭ fost, nicĭ c'a maĭ fi!.. Auḑĭ, sĕ mĕ scape de creditorĭ făr' a mĕ cunoaşte? Ce ḑicĭ tu Aglăiţo?

Aglae. — Ḑic că, de şi multe comediĭ în lume se sfĕrşescŭ în tragediĭ, noĭ amŭ făcutŭ tocmaĭ d'inprotivă, în astă sară; amŭ începutŭ prin tragedie ş'amŭ sfĕrşitŭ prin comedie... Un lucru numaĭ ne lipseşte.

Alecu. — Ce?

Aglae. — O masă... că mor de foame.

Alecu. — (vĕḑĕnd masa din fund) Vivat! Norocul s'aŭ îngrijit atât de pungile cât şi de stomahul nostru.

Aglae. — Cum?

Alecu. — Uĭtă-te în fund.

Aglae. — Cu adevĕrat. Ah! Jăvrescule, unde eştĭ

maĭ trântesc o coronă pe creştet. Se vede că tare)ea, sĕrmanul!

cu. — Te slăvea din tot sufletul şi din toată precum se dovedeşte prin aceste două butelcĭ de nie.

.ae. — Şampanie! Ah! Taki, ângeraşul meŭ, eştĭ ; pus la cabinet! Haĭ sĕ mâncăm.

lucŭ amêndoĭ masa în faça sceneĭ şi aşeaḑă douĕ scaune.)

cu. — (se apropie cu galanterie de Aglaea) Duducă Aglae, ; 'mĭ facĭ cinste?.. (îĭ dă braçul.)

.ae. — Ce se potriveşte... cum nu?.. maĭ vîr-

lecu o ĭea de mână o duce la masă, şi se punŭ amêndoĭ fa-;ă.)

cu. — De unde sĕ 'ncepem, *mademoiselle* Aglae?

.ae. — De la Şampanie, *monsieur* Alecsandru.

(Alecu destupă o butilie, şi umple douĕ pahare.)

cu. — În sănĕtatea ta!

.ae. — Ba nu; în sănĕtatea luĭ Jăvrescu, că el tit Şampaniea.

cu. — Acum sĕ bem pentru căsătoriea noastră.

.ae. — Ba încă nu; aşteaptă. Sĕ bem în sănĕ-

.. (arată publicul cu capul.)

cu. — Cuĭ? (face semn cu capul, arătând publicul.)

.ae. — (încet) Dar.

cu. — (încet) Ideea 'ĭ minunată! dar'... aĭ curaj?

.ae. — N'am bĕut douĕ pahare de Şampanie?.. căm.

Alecu. — Sĕ cercăm.

(Se scolŭ amêndoĭ cu paharele în mânĭ şi vinŭ în faça publiculuĭ.)

Aglae. — (neîndrĕznind) Ḑi tu.

Alecu. — Ba ḑi tu, că tu aĭ avut ideea.

Aglae. — (după puçină neîndrĕzneală) Domnilor şi doamnelor, bem în sănĕtatea d-voastrĕ!

(Beŭ amêndoĭ.)

(Cortina cade.)

IAŞII ÎN CARNAVAL

PERSOANE:	ACTORĬ:
Postelnicul Taki **Lunătescu**	D-nul *P. Necul*
Tarsiţa, femeea luĭ	„ *Enake.*
Jignicerul **Vadră** ot Nicorescĭ . . .	„ *N. Teodo*
Alecu, nepotul seŭ.	„ *Poni.*
Leonil, cadet de cavalerie	„ *Luchian.*
Şatrarul **Săbiuţă**, comisar şchĭop .	„ *Teodorin*
Cati, modistă.	D-la *Dimitriu*
Marghĭoliţa, fiĭca luĭ	„ *Gabriela*
Treĭ prietenĭ a postelniculuĭ Taki.	***
Un comisar	„
Un Irod.	„
Un păzitor de nópte	„
Un turc } măscĭ	„
Un jidov } măscĭ	„
Un drac } măscĭ	„
Un neamţ beat	„

Irodĭ, stea, păpuşĭ, lăutarĭ, slujitorĭ, măscĭ, dracĭ.

IAŞII ÎN CARNAVAL

TABLOŬ ÎN 3 ACTE

esentat pe teatrul naţional din Iaşĭ, în beneficiul artiştilor românĭ, la anul 1845.

ACTUL I.

cest act se petrece în casa postelniculuĭ Taki Lunătescu.

eatrul represintă un salon bine mobilat cu uşĭ în stânga, în drépta fund; două divanurĭ: unul în dreapta, altul în stânga, şi în mijlocenei o masă de cărţĭ întinsă cu scaune pe 'npregĭur.

SCENA I.

unătescu, Tarsiţa (amêndoĭ lungiţĭ pe divanurĭ, dormŭ horăind).

unătescu. — (trezindu-se şi căscând) Soro?

arsiţa. — (asemene) Ce 'ĭ?

unătescu. — Câte ceasurĭ sûntŭ?

arsiţa. — Câte-aŭ fostŭ şi ĭerĭ pe astă vreme.

Lunătescu. — Da mult am maĭ dormit! bre! bre! ean cată c'aŭ înserat.

Tarsiţa. — Cum nu 'ĭ dormi dacă eştĭ cât un somn.

Lunătescu. — Aud, dragă?

Tarsiţa. — Ḑic că alta nu ştiĭ sĕ facĭ, de cât sĕ horăeştĭ.

Lunătescu. — Aşa sĕ trăeştĭ?

Tarsiţa. — Maĭ bine ĭe sama sĕ nu te trezeştĭ într'o dimineaţă mort de damla.

Lunătescu. — Ba sĕ ferească Dumneḑĕŭ! auḑĭ vorbă?.. nu 'ĭ destul c'am visat grozăviile lumiĭ; încă mĕ şi spariĭ cu damlale! Foarte'ţĭ mulţĕmesc de bunătate.

Tarsiţa. — Ce grozăviĭ ḑicĭ c'aĭ maĭ visat? or fi ear' niscaĭva fleacurĭ.

Lunătescu. — (serios) Ba nu, dragă. Astă dată am avut un vis, care m'aŭ încreţit din talpă pĕn' în creştet.

Tarsiţa. — Ce vis?

Lunătescu. — O revoluţie! un complot înfricoşat!

Tarsiţa. — Ha, ha, ha.

Lunătescu. — Nu rîde, soro, că, ḑĕŭ, nu'ĭ de şagă. De câteva ḑile mi se bate ochĭul stâng; şi sûnt sigur că are sĕ se 'ntêmple în curênd vr'o blăstĕmăţie grozavă.

Tarsiţa. — Ha, ha, ha, ha.

Lunătescu. — Ean auḑĭ-o cum rîde când îĭ vorbesc de revoluţie! ş'apoĭ pas de nu ḑi: poale lungĭ, minte scurtă.

Tarsiţa. — Ḑi maĭ bine: haĭne strîmte, minte 'ngustă.

Lunătescu. — Da 'nţĕlege-mĕ, fiinţă nătîngă ce eştĭ. Acum lumea s'aŭ deschis... s'aŭ deschis peste mĕsură!

Acum toțĭ vreŭ sĕ fie de-o potrivă, ḑicênd că toțĭ sûntŭ de-o făptură: cu ochĭ, cu nas, cu gură... și că nicĭ unul nu'ĭ coborît cu hêrzobul din cer. Auḑĭ vorbe! de-o potrivă! dacă se potrivește... eŭ sĕ fiŭ tot una cu un cĭocoĭŭ... și tu, ce eștĭ cucoană protipenda, sĕ fiĭ tot una c'o gĭupineasă din casă!

Tarsița. — Tacĭ, frate, că'mĭ vinŭ istericale... aŭ căpchiet lumea!

Lunătescu. — De tot, dragă Tarsiță!.. de-aceea mĕ și tem de comploturĭ.

Tarsița. — Da cine vreĭ sĕ le facĕ aceste?

Lunătescu. — Cine?.. Par' că nu sûntŭ eĭ o mulțime de *bonjurĭ* care ne numescŭ pe noĭ ruginițĭ.

Tarsița. — (furioasă) Eŭ, ruginită!

Lunătescu. — Dar, dar; nu te-aprinde de geaba... Las' că nu se maĭ *katadicsescŭ* sĕ ne sĕrute mâna ca maĭ 'nainte; apoĭ îĭ auḑĭ că'țĭ stropșescŭ urechile cu vorbe de pe ceea lume: cu *opiniea publică!* Auḑĭ? *opiniea publică!*.. par' că eŭ am trebuință de dênsa, când moșiĭ și strămoșiĭ meĭ aŭ trăitŭ foarte bine, făr'a ști ce soĭŭ de mâncare 'ĭ ea... Ah! soro, în rĕle vremĭ amŭ agĭunsŭ!.. Numaĭ Dumneḑĕŭ sĕ'șĭ aĭbă milă de noĭ, că toate mergŭ pe dos! (bate din palme) Bre! fa!..

SCENA II.

Lunătescu, Tarsița, Safta (întră prin fund.)

Safta. — Aud, cucoane.

Lunătescu. — Adă dulcețĭ, Safto.

Tarsiţa. — Şi sĕ spuĭ ficĭoruluĭ sĕ meargĕ la marşan-de-mod s'o pofteascâ aicĭ.

Safta. — Aud, cuconiţâ. (ese prin fund.)

Lunâtescu. — Aşa, aşa, soro dragâ! Din ḑi în ḑi lumea se face maĭ sumeaţâ şi trebile sĕ încâlcescŭ maĭ urît. Eŭ unul, ştiŭ câ mĕ tem!.. îmĭ mârturisesc pĕcatul... maĭ ales de când am visat complotul de care 'ţĭ-am vorbit.

Tarsiţa. — (îngrijitâ) Mâri nu şugueştĭ, frate?

Lunâtescu. — Nu, suflete, nicĭ de cum. Revoltanţiĭ îşĭ daserâ cuvênt sĕ se îmbrace în costĭume de Iroḑĭ, pentru ca sĕ nu dee prepusurĭ, şi... par' câ'ĭ vĕd avidoma ş'acum alergând pe uliţĭ cu coĭfurĭ de hârtie poliitâ, şi strigând în gura mare: *Iroood! opiniea publicâ!..* Uf! îmĭ curgŭ sudorĭ ferbinţĭ pe spinare.

(Safta intrâ cu dulceţĭ.)

Tarsiţa. — Bea apâ rĕce câ te 'ĭ rĕcori.

Lunâtescu. — (luând dulceţĭ) Eŭ unul, mĕ 'ngrijĕsc foarte mult... Ce dulceţĭ sûntŭ aeste?

Safta. — Şerbet de nufâr.

Lunâtescu. — Nu pentru mine, ci pentru obştie... dulceţĭ de chitru maĭ avem?

Safta. — Maĭ sûntŭ încâ douĕ chisele.

Lunâtescu. — Îmĭ vine sĕ daŭ de ştire poliţieĭ ca sĕ ĭee mĕsurile cuviincĭoase.

Tarsiţa. — Sĕ'ţĭ fie de bine, dragâ.

Lunâtescu. — Sĕrut ochişoriĭ. (îşĭ aprinde cĭubucul.)

Tarsiţa. — (luând dulceţĭ, ḑice încet Safteĭ) Maĭ trecut-aŭ aḑĭ câlare pe-aicĭ?

Safta. — Cine? Oficerĭul?

Tarsița. — (cu blândeță) Dar, Săftico... oficerĭul Leonil.

Safta. — Aŭ trecut de vr'o două orĭ.

Tarsița. — (pĕtrunsă) Și... s'aŭ uĭtat la ferestrile mele?

Safta. — Ba nu.

Tarsița. — (mânioasă) Lipseștĭ, toanto.

Lunătescu. — Sĕ'țĭ fie de bine, soro.

Tarsița. — Sĕrut gurița.

Lunătescu. — Safto, ḑi unuĭ ficĭor ca sĕ poftească aicĭ pe șatrarĭul Săbiuță, comisarul cfartaluluĭ nostru.

(Safta voesce sĕ easă prin fund, dar' sĕ lovesce în ușă cu Alecu, și paharele se stricŭ.)

Tarsița. — Carnacsî!

Lunătescu. — (resărind) Ce este? revoluție!

SCENA III.

Lunătescu, Tarsița, Alecu.

Alecu. — (întră prin fund) Ba nu, cucoane Taki... un duel între chisele și pahare.

Lunătescu. — A!.. tu eștĭ, Alecule?

Alecu. — Eŭ care mĕ închin cu sara bună... (serutând mâna Tarsițeĭ) Cucoana Tarsița 'ĭ sănĕtoasă?

Tarsița. — Noĭ sûntem bine; dar' d-ta cum te maĭ proslăveștĭ cu slujba dicaniceascĕ?

Alecu. — Mĕ primblu și eŭ p'intre cele dele cum dă Dumneḑĕŭ.

Lunătescu. — Şi nu te înpedicĭ vr'o dată?

Alecu. — (cu mândrie) De şi slujba mea este favoritoare cârcĭocurilor, mĕ pot însă făli că încă n'am făcut nicĭ un pas necumpĕnit, şi că n'am picat în opiniea publică.

Lunătescu. — Na şi altul cu opiniea publică!.. Nu 'ţĭ-am spus, soro, că toţĭ se molipsescŭ de boala asta?.. Sĕrmane Alecu!.. ce-ar ḑice moşul tĕŭ, bĭetul jignicerul Vadră, din fundul Nicoreştilor, când ar afla că tu în loc sĕ te foloseştĭ de slujbă, ca oamenii, pentru ca sĕ te *kiverniseştĭ*, alergĭ după visurĭ deşĕrte şi te închinĭ la nişte cuvinte sĕcĭ?

Alecu. — Cât 'mĭ-a fi cugetul curat, nu'mĭ pasă de cele ce-ar ḑice moşul meŭ şi alţiĭ. Maĭ bine sĕ fiŭ sărac şi curat, de cât bogat şi hulit de lume; pentru că cinstea 'ĭ cea maĭ frumoasă avere pentru un om cu simţirĭ bune. Cât pentru moşul meŭ... el care n'aŭ eşit nicĭ o dată din Nicoreştĭ, ştie sĕ facĕ vin şi banĭ; eŭ ştiŭ sĕ cheltuesc baniĭ şi sĕ beŭ vinul. Prin urmare earăşĭ cfit.

Tarsiţa. — Bravo, Alecu! bine facĭ.

Lunătescu. — (în parte) Ş'aista'ĭ *bonjour*. (tare) Eĭ! da ce maĭ veste prin târg?

Alecu. — Bine; veselie peste tot locul, căcĭ suntem în carnaval. În toate uliţile întâlneştĭ măştĭ, păpuşĭ, Iroḑĭ...

Lunătescu. — (spăriet) Iroḑĭ! (în parte) Revoluţiea 'ĭ gata!.. Visul mi se împlineşte!

Alecu. — Da ce aĭ, cucoane Taki, de te-aĭ îngălbinit?

Tarsiţa. — (viind lângă Lunătescu) Cu adevĕrat! ce? nu 'ţĭ e bine, dragă?

Lunătescu. — N'am nimică... Eştĭ sigur că sûntŭ Irodĭ pe uliţĭ?

Alecu. — După ce 'ĭ-am vĕdut cu ochiĭ... dar'... ce are-a face?..

Lunătescu. — (în parte) Sûntem perduţĭ! Mĕ duc sĕ'mĭ încarc pistoalele. (fuge pe uşa din stânga.)

Tarsiţa. — (spărietă) Săracan de mine, că 'mĭ-aŭ 'nebunit bărbatul! Mĕ duc sĕ mĕ 'nchid în casă, că 'mĭ e frică. (fuge în dreapta.)

Alecu. — Eaca pozna că aŭ sturluĭbatŭ amêndoĭ!.. Oare ce dracul 'ĭ-aŭ apucat?.. Mări, ducĕ-se naĭbeĭ! ce 'mĭ pasă? (căutând la ornic) Şĕse ceasurĭ... n'am vreme de perdut. Trebue sĕ mĕ 'ntêlnesc cu prietiniĭ cu care am vorbit sĕ merg la bal masche. Avem sĕ ne îmbrăcăm în păpuşerĭ; ha, ha, ha! Ce-or sĕ maĭ rîdĕ pin lojiĭ! (îşĭ iea pălăriea) Ean sĕ'mĭ fac socoteală... Pĕnă la începutul baluluĭ maĭ sûntŭ încă vr'o douĕ ceasurĭ şi gĭumătate... aşa dar, am toată vremea ca sĕ trec pe la Marghĭoliţa, fiĭca comisarĭuluĭ Săbiuţă... (scoţênd o scrisoare din buzunar) Dar' ce dracul sĕ fac acum cu răvaşul moşuluĭ meŭ? El mi 'l-aŭ trimes ca sĕ'l daŭ cuconuluĭ Taki, şi cuconul Taki s'aŭ făcut nevĕdut... Ce sĕ fac?.. A! eată vine cineva. (vĕdênd pe Cati) Demuazela Cati, modista! (se închină Catiĭ.)

SCENA IV.

Alecu, Cati (intră prin fund aducênd o cutie cu bonete.)

Alecu. — Negreşit, cauţĭ pe cucoana Tarsiţa, mademuasel Cati?

Cati. — Dar, cucoane Alecule; îĭ aduc o bonetă nouă.

Alecu. — Ce? mĕ cunoştĭ? Cum de 'mĭ ştiĭ numele!

Cati. — Tot asemenea precum mi 'l ştiĭ şi d-ta pe al meŭ.

Alecu. — Pentru d-ta nu 'ĭ de mirat mademuaselă, pentru că cine te vede, doreşte sĕ te şi cunoascĕ.

Cati. — De vreme ce 'mĭ facĭ complimenturĭ, apoĭ dă'mĭ voe sĕ'ţĭ spun şi eŭ că aĭ mult talent pe ghitară.

Alecu. — (ridênd) Da de unde-aĭ aflat?

Cati. — Las' că te-am audit eŭ însumĭ; dar' 'mĭ-aŭ spus-o ş'o persoană care ĭubeşte foarte mult musica de când te-aŭ audit pe d-ta cântând pe sub ferestrile sale.

Alecu. — Marghĭoliţa! o cunoştĭ?..

Cati. — Mi 'ĭ bună prietină, şi ne videm în toate dilele.

Alecu. — Cu adevĕrat; şideţĭ faţă 'n faţă.

Cati. — Şi vorbim adese orĭ de d-ta.

Alecu. — Ah, mademuaselă, cât mĕ noroceştĭ cu cuvintele aceste! Dă 'mĭ voe dar sĕ mĕ numĕr şi eŭ deacum p'intre prietiniĭ d-tale.

Cati. — (dându'ĭ mâna) Cu mare bucurie.

Alecu. — De-acum te rog sĕ 'mĭ poronceştĭ la câte te voĭŭ putea sluji.

Cati. — Bucuros; dar' şi d-ta sĕ urmezĭ asemine cu mine.

Alecu. — Frăţeşte... şi spre dovadă, eată o scrioare pe care te rog s'o daĭ cucoaneĭ Tarsiţeĭ ca s'o ee boĭerĭuluĭ d-sale.

Cati. — (luând scrisoarea) Adă.

Alecu. — Mademuasel Cati... sĕrut mânile... (voesce ĕ easă.)

Cati. — (zimbind) Şi... ce sĕ spun Marghĭoliţiĭ?

Alecu. — Spune'ĭ c'o ĭubesc din tot sufletul.

Cati. — Foarte bine. Oĭŭ spune că tênĕrul ce-o ĭuesşte meritează dragostea eĭ.

(Alecu se închină şi ese.)

Cati. — (singură) Ce detreabă tênĕr!.. D'apoĭ şi Leoiil al meŭ... mor după el când îmĭ dice că mĕ ĭubeşte a o sabie turcească... numaĭ îĭ cam nebun, cam berant... dar' ce sĕ'ĭ facĭ? nu'ĭ degeaba cornet la cavaerie... Eau sĕ videm ce'mĭ scrie? (scoate un ravaş din sin i' l citesce.)

„Îngerul meŭ!

Tu eştĭ steagul la care ochiĭ meĭ staŭ ţintiţĭ cu lragoste şi cu fală. Glasul tĕŭ e maĭ dulce de cât trimiţa scadronuluĭ!.. Pentru tine doresc cinurĭ şi slavă; entru tine aşĭ birui lumea toată. Desară mĕ duc la al masche! Vină şi tu, puĭule, sĕ petrecem împreună. Ĕŭ oĭŭ fi îmbrăcat în Irod împĕrat. Al tĕŭ pentru vecĭĭ ecilor.

Leonil Crişu.“

Audĭ cât e de nebun! ha, ha, ha.

SCENA V.

Cati, Lunătescu (intră prin stânga posomorît şi cu două pistoale în mânĭ.)

Lunătescu. — (cu glasul amorţit) Revoluţie!

Cati. — (spăriindu-se) A!

Lunătescu. — Ce vĕd?.. Modista cea frumoasă!

Cati. — (în parte) Oare nu cumva 'ĭ turbat?

Lunătescu. — (lăsând pistoalele pe canape şi apropiindu-se iute de Cati). Madmuaselă... vĕḑut-aĭ Iroḑĭ pe uliţĭ?

Cati. — (cu frică) Ba... nu...

Lunătescu. — A! slavă Domnuluĭ!.. par' că m'am maĭ rĕcorit!

Cati. — (în parte) Negreşit că 'ĭ lipseşte o doagă.

Lunătescu. — Când aĭ şti, madmuaselă, cât bine 'mĭ-aĭ făcut cu două cuvinte... crede că 'mĭ-aĭ dat vieaţă, (luând-o de mână) şi de la voinţa matale atîrnă ca sĕ 'mĭ daĭ şi inimă.

Cati. — (cu mirare) 'Ţĭ-am dat vieaţă? şi vreĭ inimă?.. nu te 'nţĕleg.

Lunătescu. — Nu 'nţĕlegĭ, scumpă şi frumoasă modistă ce eştĭ, că ochiĭ matale m'aŭ prinsŭ de suflet?

Cati. — (riḑĕnd) Ochiĭ meĭ te-aŭ luatŭ de suflet? (în parte) Vorbeşte 'n bobot.

Lunătescu. — Nu 'mĭ întoarce vorbele 'n cabazlîc. Vreŭ sĕ 'ţĭ ḑic, că, din ceasul ce te-am vĕḑut, 'mĭ-aĭ plăcut aşa de mult, în cât sûnt gata a cheltui pentru mata tot venitul moşiilor mele.

Cati. — Şi ce 'ĭ va rĕmânea cucoaneĭ d-tale?

Lunătescu. — Tarsiţiĭ?.. Ah, nu te îngriji de

dênsa; îngrijeşte-te maĭ bine de starea în care m'aŭ adusŭ nuriĭ matale.

Cati. — De câţĭ anĭ eştĭ?

Lunătescu. — Nu căuta că 's sur, îs verde încă.

Cati. — Eştĭ sur-verde? foarte bine. Mĕ duc s'o spun cucoaneĭ Tarsiţiĭ, pentru ca sĕ se bucure. (voesce sĕ easă prin dreapta.)

Lunătescu. — Nu face pozna, madmuasel Cati... aşteaptă.

Cati. — (eşind) A! vreĭ sĕ'mĭ daĭ ḑĕstrea cucoaniĭ? ha, ha, ha.

Lunătescu. — (aleargă după ea) Cati, Cati... ascultă, modistă împeliţată. Aŭ fugit!.. Ar avea haz sĕ mĕ pêrască nevestiĭ!.. Ba, ḑĕŭ, n'ar avea haz nicĭ de cât, pentru că Tarsiţa 'mĭ-ar scoate ochiĭ... A draculuĭ modistă! sĕ nu vree sĕ se boĭerească!.. Ce sĕ fac ca s'o înduplec? (stă pe gândurĭ.)

SCENA VI.

Lunătescu, Săbiuţă (dând busta în odae pe uşa din fund.)

Săbiuţă. — Eată-mĕ 's, cucoane Taki. Ce 'mĭ poronceştĭ?

Lunătescu. — (resărind) Ho, că m'aĭ spăriet!.. Dar' bine c'aĭ venit, *arhon* şatrar, pentru că am sĕ'ţĭ descopĕr nişte lucrurĭ care aŭ sĕ te 'ngrozască din talpă pên' în creştet.

Săbiuţă. — Sûnt gata sĕ te-ascult, cucoane.

Lunătescu. — Prea bine!.. dar' maĭ ânteĭ rĕspunde: te simțĭ în stare sĕ te jĕrtfeștĭ pentru Patrie?

Săbiuță. — (îngrijit) Ce fel... sĕ mĕ jĕrtfesc?

Lunătescu. — (serios) Cu totul... și cu vieața poate!.. după împregĭurărĭ.

Săbiuță. — (spăriet) Cu vieața mea? orĭ cu alta?

Lunătescu. — Cu a d-tale!

Săbiuță. — Cu... a... mea?

Lunătescu. — Dar!

Săbiuță. — D'apoĭ știŭ eŭ?

Lunătescu. — Ce fel? dacă știĭ?.. Nu eștĭ însărcinat cu liniștea și cu siguranța publică? Nu eștĭ un mădular al Poliţieĭ? Nu eștĭ comisar?..

Săbiuță. — (oftând) Ba sûnt.

Lunătescu. — Aceste cinstite titlurĭ trebue decĭ sĕ te 'ndemne a nu cruța nimică pentru binele obștesc... pentru Patrie!.. Patriea! înțĕlegĭ?

Săbiuță. — Înțĕleg, dar' nu te pricep.

Lunătescu. — Mi 'ĭ pricepe prea mult, nefericitule, când 'țĭ-oĭŭ împărtăși taina înfricoșată de la care spêndură vieața noastră!

Săbiuță. — Săracau de mine, cucoane! Ce taĭnă?

Lunătescu. — (se apropie de Săbiuță, îl trage de o parte, și 'ĭ dice la ureche serios) Vĕdut-aĭ Irodĭ pe ulițĭ?

Săbiuță. — (se uĭtă la Lunătescu lung, ș'apoĭ dice) Am vĕdut.

Lunătescu. — Sûntem perduțĭ!

Săbiuță. — Cum?

Lunătescu. — Aceĭ Irodĭ pe care 'ĭ-aĭ vĕdut d-ta, nu eraŭ Irodĭ, cum nu sûnt eŭ Nastratin-Hogea, ci com-

plotiştĭ ascunşĭ în costĭumurĭ de Irodĭ... buntaşĭ care aŭ de gând sĕ dee foc târguluĭ în astă noapte!

Săbiuţă. — (resărind) Eleĭ!

Lunătescu. — Ba maĭ bine ḑi: *Kirie eleison!..* Dar' sĕ nu 'ĭ lăsăm, *arhon* şatrar, ca sĕ'şĭ împlinească planul cel nelegĭuit... Şi dacă vom isbuti a'ĭ prinde, dragă Săbiuţă, sĕ ştiĭ că te facĭ agă.

Săbiuţă. — Agă! da... d-ta?

Lunătescu. — (zimbind) Eŭ?.. Helbet!

Săbiuţă. — (aprinḑêndu-se) Bine ḑicĭ. cucoane Taki; datoriea noastră de patrioţĭ este sĕ înnĕduşim complotul în faşă. Trebue sĕ facem, şi sĕ dregem, şi sĕ închipuim... şi sĕ facem... şi sĕ dregem... într'un cuvênt, vină cu mine.

Lunătescu. — Ba nu... eŭ şĕd acasă... Du-te d-ta de fă ce 'ĭ şti pentru ca sĕ depărtezĭ primejdiea, şi adă'ţĭ aminte că Patriea aşteaptă scăparea sa din mânile unuĭ comisar de cfartal!

Săbiuţă. — (cu entusiasm, voesce sĕ 'şĭ scoată sabiea) Mĕ gĭur...

Lunătescu. — (tăindu'ĭ vorba) Lasă gĭurămêntul pe altă dată, că nu 'ĭ vreme de perdut.

Săbiuţă. — M'am dus... (ese ĭute prin fund.)

Lunătescu. — Sĕ ne videm sănĕtoşĭ.

Săbiuţă. — (intrând ear') Agă?

Lunătescu. — Agă!

(Săbiuţă ese.)

Lunătescu. — Când ar şti Moldova ce slujbă 'ĭ-am făcut eŭ, 'mĭ-ar rĭdica un monument de patru leĭ...

aduşĭ de peste graniţă!.. Dar' aud glasul nevestiĭ. Oare sĕ 'ĭ fi spus ceva modista?.. Ce 'ĭ bine nu 'ĭ rĕŭ; mĕ duc sĕ mĕ 'mbrac. (eşind prin stânga) Nicĭ pe dracu sĕ 'l vedĭ, nicĭ cruce sĕ 'ţĭ facĭ!

SCENA VII.

Tarsiţa, Cati (viind din dreapta.)

Tarsiţa. — (purtând o bonetă încărcată cu florĭ multe, pene şi cordele) Şi dicĭ, Cati, că mĕ prinde boneta astă nouă?

Cati. — Cum sĕ nu te prindĕ?.. Când îĭ cineva tĕnĕră şi frumoasă... orĭ ce pune pe cap îĭ merge.

Tarsiţa. — (cu cochetărie) Aşa 'ĭ? Asta diceam şi eŭ cumnăţicăĭ maĭ alaltaĭerĭ, şi nu vrea sĕ mĕ creadĕ.

Cati. — A fi bĕtrână... poate.

Tarsiţa. — Dar; ar putea sĕ 'mĭ fie bunică.

Cati. — De-aceea!.. îĭ zulĭară de tinereţile d-tale.

Tarsiţa. — Nu 'ĭ vina mea dacă m'aŭ îndĕstrat natura cu graţiĭ. (în parte) Ah! când m'ar videa acum Leonil.

Cati. — (în parte) Când ar videa-o Leonil ar dice că 'ĭ stahiea casarmeĭ.

Tarsiţa. — Şi cât dicĭ că ţinŭ bonetele amêndouĕ?

Cati. — Doĭ-spre-dĕce galbinĭ.

Tarsiţa. — Nu 'ĭ prea scump?

Cati. — Poate fi ceva scump în lume pentru o cucoană mare ca d-ta? Eată nota.

Tarsiţa. — (luând nota) Socoteală veche: 20 de galbinĭ; douĕ bonete, 12 galbinĭ: peste tot 32 de galbinĭ. (dând nota Catiĭ) Foarte bine; s'o arăţĭ boĭerĭuluĭ.

Cati. — Da oare 'mĭ-a plăti îndată?.. Vedĭ c'aştept acum de-un an.

Tarsiţa. — Cum sĕ nu plătească? că doar' nu dă din baniĭ luĭ.

Cati. — Prea bine... Sĕrut mânile, cuconiţă. (voesce sĕ easă) A! uĭtam răvaşul cuconuluĭ Alecu.

Tarsiţa. — Ce răvaş?

Cati. — Cuconu Alecu m'aŭ însărcinat sĕ 'l daŭ d-tale ca sĕ 'l daĭ boĭerĭuluĭ.

Tarsiţa. — Adă'l încoacĭ. (Ĭea ravaşul.)

(Cati se închină şi ese.)

SCENA VIII.

Tarsiţa. — Ce răvaş sĕ fie?.. de la cine?.. îĭ despecetluit... ean sĕ videm. (deschide ravaşul) Ce vĕd?.. de la Leonil! Ah! (pică pe un scaun) Leonil îmĭ scrie!.. Leonil! Leonil! (serută ravaşul şi citesce:)

„*Ângerul meŭ!*

Tu eştĭ steagul la care ochiĭ meĭ staŭ ţintiţĭ cu dragoste şi cu fală!“ (vorbind) Ah!.. mĕ asemelueşte cu un steag! voĭnicelul meŭ, voĭnicel!.. cât de frumos scrie! (cetind:)

„Glasul tĕŭ e maĭ dulce de cât trimbiţa scadronuluĭ!..“ (vorbind) De cât trimbiţa scadronuluĭ!.. cât mĕ ĭubeşte! (cetind) „Pentru tine doresc cinurĭ şi slavă! pentru tine aşĭ birui lumea toată!“ (vorbind) Te cred, ângerul meŭ, dacă m'aĭ biruit şi pe mine! (cetind) „Desară mĕ duc la bal masche; vină şi tu, puĭule, ca sĕ

petrecem împreună. Eŭ oĭŭ fi îmbrăcat în Irod împĕrat.“ (vorbind) Irod împĕrat! Vedĭ dacă 'ĭ militar, tot a vitejie trage!

(cetind) *„Al tĕŭ pentru vecĭĭ vecilor!“*

(vorbind şi sculându-se) Ah! Leonil, şi eŭ sûnt a ta pentru vecĭĭ vecilor. Ce fericire!.. unde 'ĭ Cati s'o sĕrut de miĭ de orĭ că 'mĭ-aŭ adus un răvaş atât de slăvit!.. Şi eŭ oĭŭ merge la bal masche, şi m'oĭŭ întêlni cu tine, scumpul meŭ Leonil! viteazul meŭ Irod împĕrat! (strigă) Safto, Safto.

SCENA IX.

Tarsiţa, Safta (întrând prin fund.)

Safta. — Aud, cucoană.

Tarsiţa. — Du-te degrabă, Săftico, la teatru, şi sĕ 'mĭ ĭeĭ două domino de catife.

Safta. — Ce mâncare 'ĭ aceea, cucoană?

Tarsiţa. — Du-te de spune acolo cum îţĭ dic eŭ: sĕ 'ţĭ dee două domino... domino, audĭ tu? şi sĕ le ducĭ la cumnăţica.

Safta. — Ş'apoĭ?

Tarsiţa. — Ş'apoĭ sĕ m'aşteptĭ acolo, pĕn' ce-oĭ veni eŭ. Na şi banĭ. (îĭ dă o pungă.)

Safta. — Foarte bine; două... cum le-aĭ dis?

Tarsiţa. — Domino.

Safta. — (ese prin fund, dicênd) Două domino, două donimo, două dimono...

Tarsiţa. — (alergând după Safta) Domino, proasto! (viind în faça scenei) Cât îmi bate inima de tare! parc'am alergat doue poşte pe gios... Ah! ce putere are amoriul asupra inimilor celor gingaşe!

SCENA X.

Tarsiţa, Lunătescu.

Lunătescu. — (în parte) Tarsiţa!.. Aflat-aŭ oare ceva?

Tarsiţa. — (în parte) Bărbatul meŭ!.. de n'ar afla....

Lunătescu. — (cu dragoste) Dragă?..

Tarsiţa. — (asemene) Frăţioare?..

Lunătescu. — Ce facem în astă sară?

Tarsiţa. — Eŭ mĕ duc sĕ petrec la cumnăţica; dar'mata?

Lunătescu. — Eŭ, surioară? ḑĕŭ, nu ştiŭ.

Tarsiţa. — Nu gioci cărţile, puiule?

Lunătescu. — Ba aşi giuca, sufletul meŭ, dac' aşi avea cu cine.

Tarsiţa. — Eată, tocmai, că ne vinŭ prietinii pentru partidă. Puneţi-vĕ la gioc, că eŭ mĕ duc sĕ mĕ gătesc. (ese prin dreapta.)

SCENA XI.

Lunătescu, trei prietini.

Lunătescu. — Bine-aţi venitŭ, fraţilor, că v'aşteptam cu nerăbdare.

Un prieten. — Aşa, hoţule, pentru ca sĕ ne ĭeĭ paralele.

Lunătescu. — În puterea prieteşuguluĭ...

Prietenul. — Foarte'ţĭ mulţĕmesc de prieteşug, vere. Eată triĭ sĕrĭ de-a rêndul de când perd necontenit. Nu mĕ pot scula o dată fără ca sĕ nu întru platcă.

Lunătescu. — A cuĭ e vina, dacă nu ştiĭ sĕ gĭocĭ?

Prietenul. — Nu mi'ĭ învĕţa d-ta cărţile? Eŭ care le gĭoc de douĕ-ḑĕcĭ de anĭ!.. Ean sĕ veḑĭ cum am sĕ te frec în astă sară.

(În timp ce vorbescŭ, un fecĭor aşeaḑă masa de cărţĭ, aduce lumînărĭ, cărţĭ, ş. c. l.)

Lunătescu. — Vorbă multă sărăcie. (arătând masa) În faptă se cunoaşte omul... Poftim.

(Taki cu doĭ prietenĭ se punŭ la cărţĭ; al treilea privesce.)

Prietenul. — Preferançul gĭucăm? Câte ḑĕce parale fisa?

Lunătescu. — Cum îţĭ vroi... Eŭ fac cărţile. (amestecă cărţile şi le înparte) Ce noutăţĭ aţĭ maĭ aflatŭ astăḑĭ?

Prietenul. — Tot cele de ĭerĭ şi de-alaltaĭerĭ... Nimic.

Lunătescu. — Cum? n'aţĭ vĕḑutŭ pe nime?

Prietenul. — Ba am vĕḑut o mulţime de Iroḑĭ pe uliţĭ.

Lunătescu. — (scăpând cărţile din mânĭ) Iroḑĭ! (în parte) Ear' Iroḑĭ, şi tot Iroḑĭ!

Prietenul. — Na! c'aĭ făcut *mal-donné*... şi ce cărţĭ bune aveam!

Lunătescu. — *Pardon!*

Prietenul. — *Pardon, pardon;* dar' preferanţu 'ĭ pe banĭ.

SCENA XII.

Ceĭ de'nainte, **Tarsiţa** (cu mantelă şi capelă.)

Tarsiţa. — (intrând prin dreapta.) Sluga d-voastră, boĭerĭ.

Prieteniĭ. — (închinându-se) Sĕrut mânuşiţile, cucoană Tarsiţă.

Tarsiţa. — (apropiindu-se de Lunătescu) Cum îţĭ merge norocul, dragă?

Lunătescu. — De-abĭa am început; dar' nădĕjduesc că 'mĭ-a fi în favor, de vreme ce te interesezĭ mata, sufletul meŭ.

Tarsiţa. — Îţĭ prooorocesc că aĭ sĕ câştigĭ mult în astă sară.

Lunătescu. — (în parte) De-ar fi şi Cati modista cuprinsă în acel mult!

Tarsiţa. — Eŭ vĕ las cu sara bună. (sĕrutând pe Lunătescu pe frunte) Noroc bun dragă, şi gĭoacă cu minte. (ese prin fund.)

Lunătescu. — Sĕ nu mĕ laşĭ multă vreme singur, sufletul meŭ, că mor de urît făr' de mata.

Prietenul. — (către ceĭa-l-alţĭ) Cât de bine trăescŭ împreună!

Lunătescu. — (în parte) S'aŭ pornit! De-acum mĕ pot duce unde mĕ chĭamă amorĭul... la magaziea modisteĭ!.. şi cât pentru Irodĭ, 'mĭ-oĭŭ lua pistoalele. (către prietenul care nu joacă) Vină, te rog prietine, de gĭoacă în

locul meŭ vr'o gĭumătate de ceas, că am puçină treabă pĕn' în târg. (se scoală; prietenul se pune în locul luĭ Lunătescu)

Prietenul. — Da bine... ne laşĭ? în cotro?

Lunătescu. — Mĕ duc sĕ cumpĕr o bonetă nevesteĭ. (işĭ ĭea pălăriea şi pistoalele, şi ese prin fund.)

Prietenul I. — Ce casă blagoslovită! se ĭubescŭ de 20 de anĭ ca nişte hulubaşĭ.

Prietenul II. — *Protos.*

Prietenul III. — *Defteros.*

Prietenul. I. — *Preferanç.*

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Teatrul represintă partea uliţeĭ marĭ despre Triĭ-Erarhĭ. În dreapta nagaziea modisteĭ Cati, avênd pe la fereste bonete şi capele, în stânga, n faţă, casa comisaruluĭ Săbiuţă. Uliţa este pustie şi întunecoasă; numaĭ un culucciŭ se zăresce în stânga, la colţul caseĭ comisaruluĭ. La idicarea cortineĭ un orologiŭ depărtat bate şepte ore, şi după ce înceează, culucciul strigă: *Raĭta!*

SCENA I.

Leonil (eşind din magaziea modisteĭ.)

Adio, scumpă şi nepreţuită modistă!.. ânger cu boaetă şi cu papilĭote, care 'mĭ îndulceştĭ vieaţa şi 'mĭ tiveştĭ basmalele! Aşteaptă-mĕ pĕn' într'un ceas, că am sĕ mĕ 'nfăçoşez ochilor tĕĭ de şopêrlă în costĭum de Irod împĕrat, căcĭ eştĭ vrednică a te numi împĕrăteasa modistelor şi amoresa unuĭ Craĭŭ!

Cati. — (ese pe pragul uşiĭ) Adio, craĭule, berbantule. (închide uşa.)

Leonil. — (viind în faça sceneĭ) Ca modista lighioae plăcută nu este pe faça pămêntuluĭ. Cu inima te ĭubeşte şi cu degetele 'ţĭ coase cămeşĭ... dacă nu 'ţĭ scoate ochiĭ... Dar' apropo de bal masche... cu ce-oĭŭ sĕ mĕ duc la teatru? Prietiniĭ care-or sĕ vie cu mine, îmbrăcaţĭ în Irodĭ, 'mĭ-aŭ mărturisitŭ că 'sŭ tufă de parale; de altă parte, casierul nu face credit, şi cât pentru buzunarele mele, 'mĭ-aŭ bătut vêntul de mult!.. aşa de mult, în cât aŭ rĕmas pustie 'n urmă... ... ce-'mĭ pasă! bun îĭ Dumnedĕŭ, maĭ ales pentru cavalerie. (se pune drept ca un soldat) În stânga! piciorul drept înainte, marş; (pornesce cătră fund, făcênd marş)

ranplanplan, ranplanplan, plan, plan, plan. (ese prin fund în stânga.)

SCENA II.

Săbiuţă (eşind din casa luĭ), **Marghĭoliţa** (pe pragul uşiĭ.)

Săbiuţă. — Închide bine uşa pe din lăuntru, Marghĭoliţă, şi nu mĕ aştepta în astă noapte, că eŭ poate n'oĭŭ veni acasă pĕn' în ḑiuă.

Marghĭoliţa.—Cum?.. toată noaptea aĭ sĕ te trudeştĭ?

Săbiuţă. — Aşa cere slujba, fata mea. Cu sara bună.

Marghĭoliţa. — Noapte bună, tată. (închide uşa.)

Săbiuţă. — (viind în faça sceneĭ) Agă! agă!.. De când gândesc sĕ mĕ fac agă, eŭ şatrarĭul Săbiuţă... îs bun de dus la agie... Brrr... da frig îĭ!.. da frig îĭ!.. Auḑĭ comploturĭ de Iroḑĭ, brrr... par' că'mĭ curgŭ sloĭurĭ de ghĭaçă pe spinare... Desară 's rênduit la teatru. Am sĕ mĕ 'mbrac şi eŭ în Irod, sĕ m'amestec p'intre măştĭ şi sĕ trag cu urechea, doar' oĭŭ descoperi ceva... Heĭ! culucciŭ...

Culucciul. — Aud.

Săbiuţă. — Sĕ ĭeĭ sama, dacă'ĭ videa Iroḑĭ s'asculţĭ ce-or vorbi. Auḑĭ?

Culucciul. — Aud.

(Săbiuţă ese prin fund, în dreapta.)

SCENA III.

Cati, Marghiolița.

Cati. — (eșind pe pragul ușiĭ) Marghĭoliță, Marghĭoliță.

Marghĭolița. — (asemene) Ce doreștĭ, Cati?

Cati. — (viind în mijlocul sceneĭ) Vin' degrabă sĕ'țĭ spun ceva.

Marghĭolița. — (asemene) Ce lucru?

Cati. — M'am întêlnit astădĭ cu ĭubitul tĕŭ, cu Alecu într'o casă, și m'aŭ însărcinat sĕ'țĭ dic că nu te ĭubește nicĭ de cum.

Marghĭolița. — Ha, ha, ha, nebuno... Dar' Leonil al tĕŭ cum se maĭ poartă cu tine?

Cati. — Ca un leŭ. Mĕ ĭubește maĭ mult de cât trimbița scadronuluĭ, și 'mĭ-aŭ făgăduit că m'a lua.

Marghĭolița. — Ce bine-ar fi sĕ ne măritâm o dată amêndouĕ!

Cati. — Poate-a da Dumnedĕŭ... Da ean spune'mĭ: gătitu'țĭ-aĭ costĭumul de bal masche?

Marghĭolița. — Îĭ gata... însă mĕ tem sĕ mĕ 'mbrac cu el.

Cati. — Pentru ce?

Marghĭolița. — Când gândesc sĕ merg la bal masche fără știrea tătâni-meŭ, mi se taĭe tot gustul.

Cati. — Nu fiĭ copilă. Ce te temĭ, după ce aĭ sĕ mergĭ cu mine?

Marghĭolița. — Știŭ; dar' dac'a afla tată-meŭ?

Cati. — Îĭ dice că s'aŭ înșĕlat, și te-a crede.

Marghĭolița. — Dar' Alecu?

Cati. — Luĭ Alecu îĭ spune că te-aĭ dus la bal masche

cu nădejde de al întêlni pe dênsul. Şi cine ştie... poate sĕ'l găsim acolo.

(Trece prin fund un neamţ beat care ḑice: *Got verlast kein deitscher nicht!..*)

Marghĭoliţa. — (spărietă) Vine cineva. (fuge în casă.)

Cati. — La opt ceasurĭ sĕ viĭ la mine. (intră în magazie.)

SCENA IV.

Alecu (vine prin fund din stânga, purtând o ghitară pe sub manta.)

Oare sĕ fi eşit comisarĭul de-acasă? (se apropie de casa luĭ Săbiuţă şi caută pe fereastă) Perdelile sûntŭ trase. Nu se vede nimic. Ean sĕ cerc a da de ştire Marghĭoliţiĭ, după chipul obicĭnuit... sĕ'ĭ cânt pe sub fereştĭ. (îşĭ acordă ghitara) Bre! da frig iĭ! îmĭ îngheaçă degetile pe strune... Ah, Marghĭoliţă! cât trebue sĕ te ĭubesc, pentru ca sĕ fac strajă noaptea pe la meḑul ĭerneĭ!.. numaĭ un amor înflăcărat ca al meŭ poate răbda 17 gradurĭ de frig. Haĭde!.. cum a da Dumneḑĕŭ... într'un noroc! (se primblă sub ferestele Marghĭoliţiĭ, cântând din ghitară şi din gură:)

Vină, dragă, pĕn' te-aştept,
Sĕ te string la pept,
Că de frig şi de-al tĕŭ dor
Eŭ îngheç şi mor.

[Caută ear' la fereasta Marghĭoliţiĭ.]

Nimic nu se iveşte!.. oare ce-aŭ păţit aḑĭ de nu m'aude, c'am răguşit cântând... Sĕ cerc şi de-al doi-

lea oară. [ceareă ghitara] Tronc! s'aŭ discordat ghitara!.. Pas acum de-o acordează cu mânile îngheçate! [o acordă.]

SCENA V.

Alecu, Lunătescu [învělit în manta, întră prin fund din dreapta, urmat de patru lăutarĭ.]

Lunătescu. — [cătră lăutarĭ] Staţĭ aicĭ în colţ puçintel, şi vě gătiţĭ scripcele. [viind în façа magazieĭ Catiĭ, fără a vedea pe Alecu] Eată-mě's în sfêrşit lângă casa Afroditeĭ inimiĭ mele!.. 'Mĭ-aŭ venit în gând sě 'ĭ daŭ o serenadă prin care sě 'ĭ pot face cunoscută starea jalnică a sufletuluĭ meŭ... şi nădějduesc că după oftările ce va auḑi, se va milostivi a priimi câte 'ĭ-am propus aḑĭ, după masă. [cantă pe fereasta Catiĭ.]

Alecu. — [nevěḑênd pe Lunătescu] În sfêrşit am acordat-o! [cercând ghitara] Sună bine acum.

Lunătescu. — Îĭ acasă! Acu'ĭ vremea. [face semn ţiganilor sě înceapě.]

Alecu. — Curaj Alecule.

[În timp ce Alecu cântă, lăutariĭ se pornescŭ din fund grămadă şi vinŭ pěn' în façа sceneĭ, cântând: *„Ah noroc noroace!"* pe urmă se întorcŭ înapoĭ, ear' vinŭ şi ear' se ducŭ în fund. Lunătescu stă cu dosul la Alecu şi privesce cu dragoste la ferestele Catiĭ.]

Alecu [cântând.]

Vină, dragă, pěn' te-aştept....

Lunătescu. — Cântă cu suflet, bălaure.

Alecu. — [mânios] Cine dracu aŭ adus cĭoarele aeste?

[Voesce sĕ cânte, dar' nu poate din pricina lăutarilor cariĭ răcnescŭ în gura mare: „*Ah noroc noroace!*")

Lunătescu. — Oftează, baragladină!

Alecu [cântând.]

Sĕ te string la pept,

Eĭ; geaba! nu'ĭ chip de cântat! [către Lunătescu] N'audĭ, domnişorule? N'aĭ putea sĕ te ducĭ sĕ urlĭ maĭ departe?

Lunătescu. — [neîntorcêndu-se] Uliţa 'ĭ cât a mea, cât a d-tale. [către lăutarĭ] Trage of grozav, cĭoroĭule!

(Lăutariĭ ţipŭ cât le ţine gura.)

Alecu (o dată cu lăutariĭ.)

Că de frig şi de-al tĕŭ dor
Eŭ îngheç şi mor.

[Ferestele se deschidŭ la amêndouĕ casele. Cati şi Marghĭoliţa se arătŭ.]

SCENA VI.

Ceĭ de'nainte, **Cati, Marghĭoliţa.**

Cati. —
Marg: — } Ce vuet ĭĭ în uliţă?

Alecu. — [zărind pe Marghĭoliţa şi alergând la fereastă] Marghĭoliţa!

Marghĭoliţa. — Tu eştĭ, Alecu?

[Se punŭ amêndoĭ la vorbă, încet.]

Lunătescu. — [zărind pe Cati] Modista! [către lăutarĭ] Tăcețĭ, măĭ. [se apropie de fereastă.]

[Lăutariĭ tacŭ şi se ducŭ.]

Cati. — Ce vĕd? cuconul Taki!

Lunătescu. — Eŭ şi ear' eŭ, frumoasă Afrodită!

Cati. — Da ce cauţĭ noaptea pe uliţĭ cu lăutarĭ?

Lunătescu. — Nu mĕ osîndi, scumpă modistă ce eştĭ, că numaĭ amorĭul ce am pentru tine aŭ putut sĕ mĕ scoatĕ din sărite.

Cati. — Nu 'ţĭ e ruşine sĕ vorbeştĭ aşa, d-ta, om însurat?

Lunătescu. — Eĭ! dragă, cu ruşinea astădĭ n'o scoţĭ la cap. Dar' nu 'ĭ vorba de ruşine... îĭ vorba că te ĭubesc aşa de năstruşnic, în cât acum sûnt *adiafor* pĕn' şi de cĭubuc! eŭ care eram în stare sĕ 'mĭ vĕnd sufletul pentr'o lĭule de tĭutĭun.

Cati. — Ha, ha, ha! Ş'apoĭ aĭ obraz sĕ 'mĭ dicĭ că mĕ ĭubeştĭ ca sufletul?

Lunătescu. — Ascultă-mĕ: Ce vreĭ de la mine? capele? bonete?

Cati. — Foarte'ţĭ mulţĕmesc, că am prea multe.

Lunătescu. — Cu adevĕrat!.. ţi'ĭ magaziea plină! Spune 'mĭ dar' ce doreştĭ? Droşcă de birjă cu luna? mobile?.. Poronceşte supuseĭ slugĭ a matale.

Cati. — [scoţĕnd o notă din buzunar] Vreŭ sĕ'mĭ plăteştĭ socoteala cucoaneĭ d-tale.

Lunătescu. — (în parte) M'aŭ prins în căpcană, diavoloaĭca. [tare] Cu mare bucurie... Cât îĭ acea socoteală?

Cati. — Triĭ-dĕcĭ şi doĭ de galbinĭ.

Lunătescu. — O bagatelă... Eată baniĭ, spre dovadă că sûnt gata a împlini toate dorinţile matale... numaĭ de mi'ĭ da o dulce nădejde... [scoate punga şi numeră baniĭ pe fereastă.]

Alecu. — Dĕŭ? mergĭ la bal masche, Marghĭoliţă?

Marghĭoliţa. — Merg cu Cati... Nădĕjduesc însă că mi'ĭ sluji de cavaler, Aleculc?

Alecu. — Pĕn' la moarte, scumpa mea. [vorbescŭ ear' încet.]

[În timp ce Lunătescu numeră, jignicerul Vadră intră din dreapta, prin fund, şuerând cu mirare şi căutând cu curiositate înpregĭurul luĭ, fără a vedea însă pe Alecu şi Lunătescu.]

SCENA VII.

Ceĭ de'nainte, **Vadră.**

Vadră. — Măĭ! măĭ! măĭ!.. da mare târg!.. Ce de minunăţiĭ!.. Ean priveşte uliţĭ, sĕ mergĭ cale de-o poştă şi sĕ nu le maĭ daĭ de fund. Bre! bre!.. şi când gândesc... puteam sĕ mor făr'a videa Eşu, eŭ, jignicerul Vadră ot Nicoreştĭ, care de când m'aŭ făcut mama niciĭ c'am eşit din Nicoreştĭ... Slavă ţie Doamne că m'aĭ învrednicit a întra şi eŭ o dată în capitaţie!.. Atâta numaĭ îmĭ pare rĕŭ, că am sosit noaptea... şi nu ştiŭ cum sĕ fac ca sĕ găsĕsc gazda nepotuluĭ meŭ Alecu... saŭ măcar casa cuconuluĭ Taki Lunătescu... Pe alţiĭ nicĭ că cunosc în capitaţie...

[Tot vorbind se apropie încet de culucciŭ fără a'l vedea.]

Lunătescu. — [numerând] Triĭ-ḑĕcĭ, triĭ-ḑĕcĭ şi unul, triĭ-ḑĕcĭ şi doĭ... Tocmaĭ?

Cati. — Tocma... Foarte 'ţĭ mulţĕmesc.

Culucciul. — [la urechile luĭ Vadră] Raĭta!

Vadră. — [spăriet] Ho! [viind ĭute în faça sceneĭ] Ce dracu aŭ oamenĭĭ pe-aicĭ de se spargŭ aşa, noaptea? [îşĭ stupesce în sin.]

[La răcnitul culucciului Alecu şi Lunătescu se întorcŭ şi zărescŭ pe Vadră; ear' Cati şi Marghĭoliţa închidŭ degrabă ferestele.]

Alecu. — } (în parte) Nu cumva m'aŭ vĕḑut?
Lunăt: — }

[Se apropie amêndoĭ de Vadră, ascunşĭ în mantale, şi apucându'l fie care de câte o mână, îĭ ḑicŭ cu voce groasă.]

Alecu. — De 'ĭ spune ce-aĭ vĕḑut, te stropşesc!

Lunătescu. — [arătând pistoalele] De 'ĭ ḑice-un singur cuvênt, eştĭ mort!

Vadră. — [spăriet] Eleĭ!

[Vadră remâne încremenit; ear' Alecu şi Lunătescu se depărtezŭ de el, mergênd spre fundul sceneĭ.]

SCENA VIII.

Ceĭ de'nainte, **Leonil** (înbrăcat în costum de Irod.)

Leonil. — (eşind din stânga, se pune d'inaintea luĭ Alecu şi a luĭ Lunătescu, declamând cu voce tare:)

Eŭ sûnt Irod împĕrat,
Care pe cal am încălecat,
Şi pământul s'a cutremurat!

Alecu. — Sĕ fiĭ d-ta sănĕtos. (fuge în dreapta.)

Lunătescu. — (spăriet) Valeŭ! (scapă pistoalele jos, tremurând.)

Leonil. — Închină-te d'inaintea stăpânuluĭ tĕŭ, fiinţă fricoasă, supusă sabieĭ mele.

Lunătescu. — (plecându-se pĕnă la pământ) Nu te 'ndura de mine pĕcătosul, domnule revoltant, că am o casă de copiĭ... şi sûnt patriot bun, moldovan curat.

Leonil. — Moldovan?.. ba, maĭ degrabă jidan, că

eştĭ prea voĭnicos da fricos. Haĭde, caută'ţĭ de drum şi adă'ţĭ aminte cât îĭ trăi de vestitul şi prea puternic Irod împĕrat, luceafĕrul Rĕsărituluĭ!

Lunătescu. — (fugând prin stânga) Aud, Slăvirea Ta.

Leonil. — (luând pistoalele de jos) Ha, ha, ha!.. fricoasă lighioae! şi încă purta pistoale ca gĭupânul Leĭba din codrul Herţiĭ... Ştiĭ că 'sŭ bune pistoalele?.. Numaĭ bune de scos plata de la bal masche. (le pune la brêŭ)

Vadră. — (pe gândurĭ) Unul m'a stropşi şi altul m'a omorî de-oĭŭ ḑice vr'un cuvênt... Unde m'am vêrît eŭ?.. Nu cumva am întrat într'un târg de Ienicerĭ? (stă cu ochiĭ ţintiţĭ în jos.)

Leonil. — (zărind pe Vadră) Cine sĕ fie acest blagoslovit creştin încoronat cu căcĭulă brumărie şi înfăşurat cu contăş de vulpe?.. Amirosă a provinçie cale de-o poştă! Ean sĕ videm. (se apropie de Vadră pe d'inapoĭ şi strigă)

Eŭ sûnt Irod împĕrat!

Vadră. — (resărind) Ho, drace! Ce dihanie 'ĭ asta?

Leonil. — (în parte) Îĭ chĭar provinçial!.. Am sĕ 'l sparîĭŭ şi pe dênsul. (tare) Rĕspunde'mĭ cine eştĭ?.. şi ce cauţĭ noaptea, fără fânar, pe uliţile capitalieĭ noastre?

Vadră. — (în parte) Da... vorbă 'ĭ? Numaĭ de cât 'ţĭ-oĭŭ rĕspunde, ca sĕ mĕ omoare ceĭa-l-alţĭ doĭ.

Leonil. — Eĭ!.. auḑĭ? eştĭ surd orĭ mut?

Vadră. — (în parte) Sfinte Panteleimoane!.. Sfinte Nastasî!..

Leonil. — Uĭtă-te la mine, provinçialule, şi te supune la poroncile luĭ Irod împĕrat, că de nu mi'ĭ asculta, va fi rĕŭ de pelea ta.

Vadră. — (în parte) Na şi altul!.. aista m'a ucide dacă n'oiŭ grăi! Mări, unde dracu mě găsĕsc? [tare] Nu te mânia, Măria Ta, dacă nu 'ţĭ rĕspund... Mĕ tem de ceĭa-l-alţĭ.

Leonil. — Care ceĭa-l-alţĭ? (în parte) Ha, ha, ha... Se vede că 'şĭ-aŭ maĭ bătutŭ gĭoc cine-va de dênsul. [tare] Eŭ îţĭ daŭ voe sĕ vorbeştĭ.

Vadră. — Aşa? Eĭ! apoĭ spune'mĭ, te rog, Măria Ta... nu ştiĭ unde şĕde nepotul meŭ, Alecu Mădian?

Leonil. — Nepotul d-tale? (în parte) Sĕ fiŭ al draculuĭ de 'l cunosc.

Vadră. — Eŭ sûnt jignicerul Vadră ot Nicoreştĭ, ş'am venit la Eşŭ ca sĕ 'l vĕd.

Leonil. — Sĕ veḑĭ Iaşul saŭ nepotul?

Vadră. — Pe-amêndoĭ.

Leonil. — Dacă vreĭ sĕ cunoştĭ Iaşul, caută 'npregĭur şi 'l-îĭ videa; mirosă şi 'l-îĭ simţi. Cât pentru cuconu Alecu Mădian, trebue sĕ te hotăreştĭ a veni cu mine unde te-oĭŭ duce eŭ... dar' sĕ nu 'ţĭ fie frică. [în parte] Am sĕ 'l duc la bal masche sĕ 'mĭ plătească biletarile. [tare] Parale aĭ?

Vadră. — Am vr'o câte-va; dar'... pentru ce?

Leonil. — Nu 'ţĭ pasă, şi nu te teme, că te ĭeŭ sub ocrotirea mea.

Vadră. — Sĕrut mânile. (în parte) Detreabă împĕrat!

Leonil. — Dar' pentru ca sĕ poţĭ intra acolo, unde vreŭ sĕ te duc ca sĕ veḑĭ pe nepotul tĕŭ, trebue sĕ 'ţĭ pun o decoraţie neapĕrat.

Vadră. — Ce 'ĭ cocoraţiea ceea?

Leonil. — Un sĕmn de cinste. Vin' dar sĕ te decorez. Întinde nasul.

Vadră. — Nasul?

Leonil. — Of! nu mĕ supĕra şi întinde'l fără grijă. [îĭ anină luĭ Vadră un nas mincĭunos.]

Vadră. — Da bine, mĕ rog, acole se punŭ cocoraţiile?

Leonil. — Uniĭ le poartă la pept, alţiĭ le spênzură de gât; dar' fiind că decoraţiea ce 'ţĭ hărăzesc este maĭ *şucada*, 'ţĭ-o anin de nas.

Vadră. — [rîdênd] Pentru că nasul îĭ maĭ sus de cât gâtul... am gâcit?

Leonil. — Aĭ gâcit, o! prea cinstite Vadră!.. Acum te sfătuesc sĕ ţiĭ nasul tot maĭ sus, pentru că sûntem într'o vreme unde rîdicatul nasuluĭ e de *bon ton*.

Vadră. — De mouton?

Leonil. — Dar, de mouton. (în parte) Bravo, Leonil; te-aĭ pus la cale despre bileturĭ. Acum haĭ sĕ dăm de ştire Catiĭ.

Vadră. — Eĭ! mergem?

Leonil. — Acuşĭ... Aşteaptă-mĕ puçin aicĭ că vin îndată. [merge spre magaziea Catiĭ.]

Vadră. — Ce!.. mĕ laşĭ sîngur?

Leonil. — Nu te teme, că eştĭ decorat... rîdică nasul maĭ sus, frate. [intră la Cati.]

SCENA IX.

Vadră; *maĭ pe urmă* **Marghĭoliţa.**

ı. — Măĭ, că şugubaţă 'ĭ capitaţiea asta! Bĭe-
·meŭ, Dumnedĕŭ sĕ'l erte! ĭmĭ spusese cu ade-
aicĭ se facŭ multe pozne diua meada mare;
ele ce se întêmplă noaptea nu 'mĭ-aŭ pomenit.
:ă şi aicĭ, ca şi la Nicoreştĭ, el se culca o dată
e.

ıĭoliţa. — [înbrăcată în costum de fantasie, şi purtând
ască de catife négră, ese din casa eĭ şi dice în parte] Când
tăl meŭ că mĕ duc la bal masche, m'ar închi-
onăstire. [trece pe lângă Vadră şi întră la Cati.]

ı. — [reSărind] Maĭ eată o dihanie! asta 'ĭ cu
ru!.. trebue sĕ fie vr'o arăpoaĭcă... Bre, bre,
raculuĭ târg!

prin fundul sceneĭ maĭ multe măscĭ, cu fanare în mânĭ şi

Haĭdeţĭ, fraţĭ, sĕ trăim bine,
Sĕ trăim noĭ între noĭ,
Căcĭ curênd timpul ne vine
Încărcat tot de nevoĭ.

ı. — Maĭ eată şi alte lighioĭ! Bre, bre, bre!
soĭurĭ de dihăniĭ maĭ sûntŭ în Eşŭ!
măscĭ, trecŭ doĭ dracĭ sărind şi împungênd cu coarnele pe
re strigă:] *Ah vei! ghevalt!*

ı. — [spăriet de tot] Eaca şi dracu. [îşĭ ascunde ca-
ă şi 'şĭ face cruce dicênd: *fevghe satana!* După ce nu
e nimic, el scoate capul din blană.] Am asudat!.. sĕr-

mane Vadră! cine te-o îndemnat sĕ viĭ tu în capitaţie?.. Of, of!.. Se vede c'am agĭuns în vremea luĭ Antihîrţ... [îşĭ face cruce] Brr... tare mi'ĭ frică... şi când aşĭ putea... tare-aşĭ fugi înapoĭ la Nicoreştĭ... Lehamite şi de nepot şi de Eşŭ, dacă nu poţĭ face două pasurĭ făr' a da de dracu pe uscat... Mĕ duc, fug în lume, de-oĭŭ şti că m'oĭŭ întoarce pe gĭos acasă. [face doĭ paşĭ către fund şi se opresce] Ear' dihăniĭ!

SCENA X.

Vadră, Alecu [înbrăcat în păpuşer, intră prin dreapta, purtând un coş cu păpuşĭ), **doĭ prietenĭ** (costumaţĭ aĭ luĭ Alecu, îl urmează, ducênd cuşca păpuşilor), **un lăutar** (cântând din vioară, vine după eĭ), **Irodiĭ, prieteniĭ luĭ Leonil** (intră prin stânga tot o dată, fiind precedaţĭ de steoa pe care o ducŭ doĭ băeţĭ. Toţĭ portŭ nasurĭ mincĭunoase.)

Alecu. — [strigă intrând] La păpuşĭ! păpuşele româneştĭ! tot sĕ staĭ sĕ le priveştĭ!

Irodiĭ. — [strigŭ] Irodĭ! Irodĭ! Steoa!

Vadră. — Aşĭ gĭura că 's pe ceea lume.

[Irodiĭ şi păpuşeriĭ se oprescŭ faţă 'n faţă, la mijlocul sceneĭ.]

Un Irod. — Fă-te 'n lăturĭ păpuşĕrĭule, şi dă pas ostaşilor luĭ Irod împĕrat.

Alecu. — Faceţĭ voĭ în lăturĭ, Irodĭ nerodĭ ce sunteţĭ. Nu ştiţĭ că trăim în veacul păpuşĕriilor?

Irodul. — În lăturĭ îţĭ dic, pĕn' ce nu te rup în două ca pe-o păpuşă.

Alecu. — Tu pe mine? ha, ha, ha? Vină dacă 'ţĭ

dă curĕoa, și dacă vreĭ sĕ te vîr în cocĭugul ista cu Vasilaki țiganul.

Irodul — [cătră ceĭa-l-alțĭ Irodĭ] La săbiĭ copiĭ, în numele luĭ Irod împĕrat.

Alecu. — [cătră păpușerĭ] La parĭ băețĭ, în numele luĭ Vasilaki țiganul.

[Irodiĭ tragŭ săbiile. Păpușeriĭ ridicŭ cĭomegele.]

Vadră. — Eaca pozna!.. Păpușile or sĕ facĕ moarte de om!

SCENA XI.

Ceĭ de'nainte, **Lunătescu** și **Săbiuță** [arătându-se în fund], **Leonil, Cati** și **Marghĭolița** [eșind din magazie cu măscĭ de catife négră pe obraz. Leonil poartă nas mincĭunos.]

Leonil. — [cătră dame] Venițĭ cu mine. [vĕḑênd scena din fund] Ce vĕd? Irodiĭ meĭ încăerațĭ cu niște păpușĕrĭ! [aleargă ĭute de se pune între dênșiĭ] Statĭ, voĭnicilor, că maĭ sûnt și eŭ pe-aicĭ. Ce?.. vrețĭ sĕ vĕ batețĭ în vreme de pace? și sĕ v'aprindețĭ în vreme de earnă?.. Cine v'aŭ însuflat dorința de-a tulbura liniștea publică, tocmaĭ sub nasul cinstituluĭ culucciŭ care vĕ privește din colț?.. Vĕ poroncesc în numele meŭ sĕ punețĭ satîrele 'n teacă, și vouĕ, sĕ lăsațĭ cĭomegele 'n odihnă pĕn' ce-a cânta cucoșul...

Alecu. — Și cine eștĭ tu ca sĕ ne daĭ poroncĭ?

Leonil. — Eŭ sûnt Irod împĕrat care pe cal am încălecat și pămêntul s'aŭ cutremurat!

Cati. — [cunoscênd vocea luĭ Alecu] Şi eŭ sûnt Cati, prietina d-tale, cucoane Alecu.

Alecu. — Madmuazel Cati?

Lunătescu. — (în parte) Cati!

Cati. — Şi maĭ eată ş'o tênĕră copilă care doreşte a sĕ face păpuşa d-tale. [arată pe Marghĭoliţa.]

[Marghĭoliţa se duce lângă Alecu.]

Cati. — Haĭdeţĭ dar cu toţiĭ împreună la bal masche.

Toţĭ. — Haĭdeţĭ, haĭdeţĭ.

Leonil. — Care vra sĕ ḑicĕ. am închiet pace! şi din ceasul acesta sûntem prietinĭ? Păpuşile cu Iroḑiĭ se prindŭ fraţĭ de cruce!.. haĭdeţĭ dar sĕ gĭurăm cu toţiĭ pe steoa aceasta, [arată steoa] că ne vom da tot soĭul de agĭutor, la tot soĭul de întêmplărĭ ce vom avea în astă noapte!

Toţĭ. — [întinḑênd mânile spre stea] Gĭurăm!

Lunătescu. — Aĭ auḑit gĭurămêntul complotuluĭ, dragă Săbiuţă?

Săbiuţă. — 'L-am auḑit, cucoane Taki.

Leonil. — Acum, daţi'mĭ voe sĕ vĕ recomendez un suflet blagoslovit care-aŭ venit înadins din fundul provinçieĭ pentru ca sĕ ne plătească biletnrile la locul ştiut. [arată pe Vadră] Eată sufletul!

Vadră. — (în parte) Ce ḑice?

Toţĭ. — Hura! sĕ'l luăm în triumf.

[Iroḑiĭ se aruncŭ asupra luĭ Vadră şi 'l umflă pe sus.]

Vadră. — [sbătêndu-se în braçele lor] Da daţi'mĭ pace că mi'ţĭ rupe vr'o mână. (în parte) Ah, sfiute Pantelei-

noane! scapă-mĕ din ghĭarele lor, că 'ţĭ-oĭŭ da triĭ araclisurĭ.

Leonil. — Haĭdeţĭ, fraţilor! balul ne-aşteaptă; gloriea ne chĭamă! Steoa aceasta sĕ ne lumineze drumul, căcĭ fânarele de pe uliţĭ s'aŭ lăsatŭ în nădejdea luneĭ pe astă sară, şi luna în nădejdea fânarelor.

(Se pornescŭ cu toţiĭ prin dreapta. Steoa merge înainte; după dênsa, Leonil dând braçul Catiĭ; pe urmă Iroḑiĭ, ce ducŭ în triumf pe Vadră; după acestiea, Alecu cu Marghĭoliţa, şi în sfêrşit păpuşeriĭ cu cuşca. În timpul acesteĭ eşirĭ, Leonil comandă în gura mare marşul; Iroḑiĭ strigŭ: Irodul; păpuşeriĭ răcnescŭ: la păpuşĭ; orhestra cântă un marş triumfal.)

Lunătescu. — (viind în mijlocul sceneĭ) După dênşiĭ, voĭnice Săbiuţă. Patriea are ochiĭ asupra noastră!

Săbiuţă. — Agă?

Lunătescu. — Agă.

(Se răpedŭ amêndoĭ după Iroḑĭ. Culucciul strigă: Raĭta!)

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Teatrul represintă sala teatruluĭ în timp de bal masche. Lu mare. Măscĭ multe în diverse costume jocŭ polca în fund.

SCENA I.

Tarsiţa şi Safta (în domino.)

Tarsiţa. — (cetind ravasul luĭ Leonil) „Vină, puĭı bal masche. Eŭ voĭŭ fi îmbrăcat în Irod împĕra Eată acum un ceas de când aştept, şi nicĭ un Irod n'am zărit. Safto! nu 'l-aĭ întêlnit pin sală?

Safta. — Pe oficerul?

Tarsiţa. — Dar; pe Leonil.

Safta. — Nu, cucoană. Am audit însă că s'a itŭ la bunfet câte-va măştĭ nouĕ... Poate-a fi ;

Tarsiţa. — Haĭ degrabă, Săftico, sĕ luăm un (în parte) Ah, Leonil! Cât trebue sĕ te ĭubesc, penı sĕ mĕ pun în primejdie de a bea un ceaĭŭ la buf

(Esŭ amêndouĕ prin stânga.)
(Polca înceteazĕ.)

SCENA II.

Măscile. — (strigŭ :) Mazurca... valţul... polca... ı

Un turc. — (cătră orhestră) *Banabak!* cânta lı un *mane ghĭuzel, ghĭuzel,* ha! sa dicem la tine: *rim cĭugĭuk.*

Un jidov. — (asemene) Inchĭ si vedĭ, jupine cu chinta pe balabusta, că 'ţĭ-oĭŭ lua mĕsur de-un (

Un drac. — (împingênd pe jidov) Fugĭ Ĭudă.

Jidovul. — *Aveĭ! ghevalt*... Urzichi.

Dracul. — (la musicanțĭ) Vĕ poroncesc, în numele luĭ Scaraoțchi, sĕ 'mĭ cântațĭ un valț drăcesc... că de nu, vĕ umflu pe sus.

(Orhestra cântă valțul pe jumătate de ton. Măscile jocŭ în fund. Dracul joacă valțul cu jidovul.)

SCENA III.

Leonil, Cati, Alecu, Marghĭolița, Vadră, Irodĭ, păpușĭ, Steoa (toțĭ intră prin stânga, păstrând rêndueala însemnată la finele actuluĭ al II. Valțul contenesce, și măscile s'adunŭ împregĭurul Irodilor.)

Leonil. — Irod! Irod!

Alecu. — Păpușele româneștĭ... tot sĕ staĭ sĕ le priveștĭ!

Vadră. — (căutând cu spaĭmă împregĭur) Săracul de mine! ce de maĭ drăciĭ! Ce de maĭ minunățiĭ! Bre! bre!.. par' că 'ĭ halima!

Turcul. — (luĭ Alecu) Heĭ, *banabak!* nu 'ĭ jucam la mine *karaghĭoz?*

Alecu. — Ba gĭucam, *efendi*... dar' tu ce dam la mine?

Turcul. — Dam *bakșiș!*.. cincĭ butelcĭ de vin cu *buuum!*

Alecu. — *Aferim, kapioldaș!* Haĭ dar la bufet îndată sĕ maĭ prindem la inimă, c'amŭ îngheçatŭ de frig afară.

Turcul. — *Peki, peki.* Hade sus la cafenea.

Toți. — Haĭdețĭ... haĭ.

Leonil. — (luĭ Vadră) Viu' cu noĭ, provinçie blagoslovită.

Vadră. — Unde?

Leonil. — La bufet! sĕ beĭ Șampanie... de la Nicoreștĭ.

Vadră. — Ce sĕ beŭ? Șampan?.. ba, mĕ ferească Dumnedĕŭ!

Leonil. — (împingêndu'l) Eĭ! marș înainte, și nu maĭ cârcni.

Vadră. — Mări, unde dracu m'aŭ adusŭ pĕcatele? Bre, bre!

(Toțĭ esŭ prin dreapta, afară de câteva măscĭ ce staŭ în fund.)

SCENA IV.

Lunătescu, Săbiuță (înbrăcațĭ în Irodĭ și purtând nasurĭ minciunoase, intră prin stânga. Treĭ comisarĭ îĭ urmează.)

Lunătescu. — (arătând măscile ce esŭ) Îĭ vedĭ, *arhon* șatrar?

Săbiuță. — Îĭ vĕd, cucoane!

Lunătescu. — Ceasul primejdieĭ se apropie!..

Săbiuță. — Așa mĕ tem.

Lunătescu. — Te temĭ?..

Săbiuță. — Vorba vine.

Lunătescu. — Că te poftesc sĕ nu cumva sĕ mĕ lașĭ la dică. Eŭ am venit cu d-ta, precum m'aĭ rugat... ear' apoĭ n'am gust sĕ 'mĭ daŭ pelea popiĭ.

Săbiuță. — Nicĭ popiĭ, nicĭ preutesiĭ, cucoane, că

doar' sûntem în putere; și de vreme ce ne-amŭ îmbrăcatŭ și noĭ în Irodĭ, revoltanțiĭ ne-or crede din partida lor.

Lunătescu. — Din partida lor? eŭ!.. asta 'mĭ vine cam *paraksîn*, *arhon* șatrar... dar' d-tale?

Săbiuță. — Eĭ, cucoane!.. maĭ bine *paraksîn* așa, de cât pe spinare. (către comisarĭ) Voĭ, făcut-ațĭ pregătirile trebuincĭoase, precum v'am poroncit?

Comisariĭ. — Avem vr'o triĭ-ḑecĭ de slujitorĭ.

Săbiuță. — Nu 'sŭ tocmaĭ destuĭ.

Lunătescu. — (spăriet) Oare?

Săbiuță. — Cu toate aceste, ducețĭ-vĕ de vĕ împărțițĭ... pe la locurile știute; și când oĭŭ striga *ĭuruș!* sĕ sărițĭ cu toțiĭ. V'am spus că revoltanțiĭ sûntŭ îmbrăcațĭ în Irodĭ?

Comisariĭ. — Dar; ca d-voastră?

Săbiuță. — Hî, hî!.. Haĭ, ducețĭ-vĕ!.. dar' sĕ nu mĕ lăsațĭ când îțĭ auḑi strigând: *ĭuruș!*

Comisariĭ. — *Ni boĭsa.*

Lunătescu. — Gândițĭ că Patriea îșĭ încredințază soarta în mânile a patru comisarĭ: Voĭ triĭ și șatrarĭul al patrule.

Săbiuță. — Cu adevĕrat... Unul și cu triĭ facŭ patru.

Lunătescu. — Așa 'ĭ?.. Haĭ... ducețĭ-vĕ.

(Comisariĭ esŭ.)

SCENA V.

Lunătescu, Săbiuţă (se primblă turburaţi.)

Săbiuţă. — Acum aŭ sosit vremea sĕ dovidesc lumeĭ că această sabie nu 'ĭ în zădar aninată de Săbiuţă, vel şatrar şi biv-vel comisar!

Lunătescu. — Dar, Săbiuţă dragă; sĕ dovideştĭ ce 'ţĭ-a plăcea, şi maĭ ales sĕ dovideştĭ complotiştiĭ, căcĭ Patriea. . .

Săbiuţă. — Patriea?.. O! Patrie! nu aĭ frică că eŭ te-aşĭ lăsa în primejdie. . . când e nădejde de agie.

Lunătescu. — Maĭ ales. . .

Săbiuţă. — Am sĕ 'ĭ fac praf!..

Lunătescu. — Şi pulbere, ca sĕ nu maĭ rĕmâĭe nimic din eĭ.

Săbiuţă. — Nimic!

Lunătescu. — Nimic!

Săbiuţă. — Da unde 'sŭ ticăloşiĭ sĕ 'ĭ mănânc!.. Unde 'sŭ sĕ 'ĭ hăcuesc ca. . .

Lunătescu. — (în parte) Măĭ, că hapsîn îĭ şatrarĭul!

Săbiuţă. — Unde 'sŭ sĕ le-arăt eŭ rĕsmiriţĭ şi volintiriĭ.

Lunătescu. — S'aŭ dusŭ la bufet sus ca sĕ bee Şampanie.

Săbiuţă. — Şampanie? ticăloşiĭ!.. vreŭ sĕ prindĕ la curaj. . .

Lunătescu. — Ştiĭ ce?.. n'ar fi bine oare sĕ tragem şi noĭ o duşcă?

Săbiuţă. — Doar' pentru hatîrul d-tale.

Lunătescu. — Eŭ plătesc... Mergĭ înainte că te-agĭung... Sĕ caut numaĭ de am parale. (caută prin buzunare.)

Săbiuţă. — Vin' degrabă că mi s'aŭ uscat gâtlejul. (ese prin stânga.)

Lunătescu. — Unde, Doamne eartă-mĕ, sĕ 'mĭ fie punga?.. Oare nu cumva 'mĭ-aŭ ştters-o vr'un moţpan?

(În timp ce Lunătescu îşĭ caută buzunarele, Tarsiţa şi Safta intră prin stânga.)

SCENA VI.

Tarsiţa, Safta, Lunătescu, măscĭ.

Tarsiţa. — În zădar am aşteptat la bufet... n'am zărit nicĭ un Irod.

Safta. — (arătând pe Lunătescu) Eaca unul, cucoană!..

Tarsiţa. — Bine ḑicĭ, Săftico... El trebue sĕ fie... Leonil!

Lunătescu. — Ba 'mĭ-aŭ şters-o ca maĭ bine.

Tarsiţa. — Stăĭ de-oparte, Săftico!.. Ah! cât îmĭ tremură inimĭoara!..

(Safta se amestecă cu măscile în fund. Tarsiţa se apropie încet de Lunătescu.)

Lunătescu. — (în parte) Pas de bea Şampanie dacă poţĭ...

Tarsiţa. — La cine gândeştĭ aşa, ĭubite Irodule?

Lunătescu. — (resărind) Ce face?

Tarsiţa. — Ştiŭ că sufletul tĕŭ arde în flacăra unuĭ amor învăpăeat pentru un alt suflet ce tot asemine se usucă la para dragosteĭ nemărginite.

Lunătescu. — Ce face?

Tarsiţa. — Ah! când aĭ şti cât de mult te adorează acel suflet... tu n'aĭ sta cufundat în gândurĭ triste, ci aĭ sări în pod.

Lunătescu. — Sĕ sar în pod? (în parte) Mări, ce pacoste 'ĭ asta, de se leagă de mine nitam nisam?

Tarsiţa. — Dar, scumpul meŭ; bucură-te şi te veseleşte, căcĭ dama gingaşă ce ĭubeştĭ... te ĭubeşte!.. şi cum sĕ nu te ĭubească, tu care samenĭ chĭar un Fĕt-logofĕt cu pĕrul de aur!..

Lunătescu. — (în parte) Eĭ! *to paroksilose!* (tare) Ean ascultă, madamă, cată'ţĭ de drum şi 'ţĭ găseşte logofeţĭ aĭurea, că eŭ n'am vreme de-ascultat poveştĭ cu Feţĭ-logofeţĭ. (în parte) Mări, că a draculuĭ!..

Tarsiţa. — Poveştĭ!.. Ce vorbe sûntŭ aeste?.. Da... nu 'mĭ-aĭ scris tu astădĭ c'aĭ sĕ viĭ aicĭ îmbrăcat în Irod împĕrat, şi că glasul meŭ e maĭ dulce de cât trimbiţa scadronuluĭ?..

Lunătescu. — Ean fugĭ în colo, nebuno, că 'ţĭ-oĭŭ da acuşĭ o trimbiţă...

Tarsiţa. — Aşa, blăstĕmatule?.. aşa mĕ priimeştĭ, când eŭ pentru hatîrul tĕŭ 'mĭ-am lăsat bărbatul la cărţĭ, şi 'l-am făcut sĕ creadĕ că mĕ duc la cumnăţica!.. Da, nu ştiĭ că 's în stare sĕ 'ţĭ scot ochiĭ?

Lunătescu. — (în parte) La cumnăţica!.. Oare nu cumva 'ĭ Tarsiţa!..

Tarsiţa. — Audĭ, puşchiŭ! sĕ mĕ facĕ sĕ beŭ un ceaĭŭ la bufet... sĕ mĕ puĭe în primejdie de moarte!

ș'apoĭ sĕ se facĕ că nu mĕ cunoaște... Vaĭ! furnica-te-ar draciĭ, calindroĭule...

Lunătescu. — (în parte) Calindroĭule!.. îĭ Tarsița!.. pe-aicĭ mi'ĭ drumul!.. (fuge prin dreapta.)

Tarsița. — A! îs nebună?.. Ean aștea ptă, mangosîtule, sĕ 'țĭ arăt eŭ... (aleargă după Lunătescu.)

Safta. — Dec! da unde-aleargă cucoana?.. Cucoană Tarsiță... cucoană... (voesce sĕ easă după Tarsița.)

SCENA VII.

Safta, Vadră (ținînd calea Safteĭ.)

Vadră. — Ho, cumătră! că maĭ sûnt și eŭ pe-aicĭ.

Safta. — Ean șĕḑĭ binișor.

Vadră. — Ba, ḑĕŭ, nu, puĭule, că doar' eŭ nu's din capitație, cu *je vous prie* și cu *pardon*, *mardon*, *lesebon* și *triton*... eŭ sûnt, dragă, tocmaĭ din Nicoreștĭ.

Safta. — Poțĭ fi și de la Cotnarĭ... Ce 'mĭ pasă mie?

Vadră. — Că de-aĭ videa... nicĭ mie nu 'mĭ pasă de 'țĭ pasă saŭ de nu 'țĭ pasă. Eŭ vreŭ sĕ gĭoc o horă cu tine, că de când am bĕut sus, în sofragerie, vin de cel cu spumă, par' c'am întinerit de 20 de anĭ.

Safta. — Da ce?.. eștĭ poate și bĕtrân?

Vadră. — Sûnt ca vinul cel de Nicoreștĭ. Cu cât îĭ maĭ vechĭŭ, cu atâta 'ĭ maĭ bun.

Safta. — (în parte) Știĭ că are haz moșneagu! (tare) Dă'mĭ drumul sĕ mĕ duc.

Vadră. — Ba, ḑĕŭ, nu; n'aĭ sĕ scapĭ din mânile

mele cu una, cu două. Aĭ sĕ gĭocĭ, de-oĭŭ ști că s'or prăbuși schĭndurile. Doar' n'am bĕut eŭ de geaba un șip de vin, de cel cu dopu 'n pod.

Safta. — (în parte) Adică de ce n'așĭ gĭuca și eŭ? (tare) Prea bine, cucoane; dacă vreĭ numaĭ de cât, omŭ gĭuca; dar' știĭ costrădanțul?

Vadră. — Știŭ!.. iĭ ca cel de brêŭ.

Safta. — Și poalca?

Vadră. — Și... o băteam vĭrtos când eram mic. Vrea sĕ ḑică, te-aĭ domolit?.. Cu atâta maĭ bine, că almintrele, ḑĕŭ, n'aveaĭ ce face. Acum scoate'țĭ cocorațiea.

Safta. — Ce sĕ 'mĭ scot?

Vadră. — Cocorațiea... sĕ te vĕd cum eștĭ la fașă?

Safta. — Ba, mĕ eartă. Numaĭ mașca nu 'mĭ-oĭŭ maĭ scoate-o.

Vadră. — Da eŭ nu 'țĭ grăesc de mașcă, soro dragă... Îțĭ grăesc de cocorație.

Safta. — Fie ș'așa, dar' n'o scot.

Vadră. — N'am și eŭ atâta hatĭr la mata?

Safta. — Nu.

Vadră. — Mĕ rog matale, puĭcă.

Safta. — Nu te maĭ ruga de geaba.

Vadră. — Puĭcuță.

Safta. — În zădar.

Vadră. — Puĭculiță.

Safta. — Nu se poate.

Vadră. — Suflete. (în timp ce ḑice aceste, iĭ desleagă masca pe furiș) Lumina ochilor meĭ... Sĕ mĕ veḑĭ mort...

Safta. — Măcar sĕ te și 'ngrop... (masca cade de pe obrazul Safteĭ.)

Vadră. — Peĭ drace!

Safta. — Ce-aĭ pățit?

Vadră. — Ean vedĭ dihanie!

Safta. — Dihanie eștĭ tu, blăstĕmatule.

Vadră. — Și eŭ o numeam lumina ochilor meĭ!.. Ânc'așa rușine! (fuge prin stânga.)

Safta. — (furioasă) Vaĭ! mânca-te-ar cĭoarele, sbêrcĭogule... Sĕ'țĭ daŭ eŭ dihanie!.. (aleargă după Vadră.)

SCENA VIII.

Alecu, Cati, Leonil, Marghĭolița, păpușĭ, Irodĭ, măscĭ *și la urmă* **Săbiuță** (vinŭ prin fund.)

Alecu. — Păpușĭ! păpușĭ...

Leonil. — Irodĭ! Irodĭ!

Turcul. — Eĭ *banabak*... Bĕut la cafenea vin cu *buuum*... hade joca la mine *karaghĭoz*.

(Păpușeriĭ așeadă cușca pe două scaune în fața publiculuĭ. Alecu se pune în dos. Măscile s'adunŭ înpregĭur. În timpul acesta Săbiuță se arată în dreapta.)

Săbiuță. — (în parte) Cu gâtul uscat m'am suit la bufet, cu gâtul uscat m'am întors. Par'că am eascā cole...

Turcul. — Eĭ! gata, captan?

Alecu. — Gata, *efendi*... deschide'țĭ ochiĭ și urechile în patru.

Săbiuţă. — (în parte) Eaca Irodii meĭ... ce aŭ de gând sĕ facĕ?.. Sĕ gĭoace păpuşile în bal?..

Alecu. — Măĭ, copiĭ! cum vreţĭ sĕ spun... de-adreptul? orĭ pe delăturĭ?

Toţĭ. — De-adreptul! de-adreptul!

Săbiuţă. — (în parte) De-adreptul?.. Că atâta le trebue!..

Alecu. — Bine; fie şi de-adreptul. Tăceţĭ chitic de-acu. (el scoate o păpuşică mică şi o închină publiculuĭ prin cuşcă.)

„Heĭ!.. bine v'am găsit, bine v'am vĕḑut, cinstiţĭ boĭerĭ şi cavalerĭ de toată mâna, şi maĭ marĭ, şi maĭ micĭ! Eŭ sûnt vestitul Statu-palmă-Barba-cot din poveste, care trăesc în lume de când se potcovea puriciĭ cu nouĕ-ḑĕcĭ şi nouĕ de ocă de fer şi sărea pĕn' în cer şi tot le părea uşor. Ş'acum am venit aicĭ tocmaĭ din ţara păpuşilor, unde multe pozne-am vĕḑut şi multe-am auḑit... De vreţĭ sĕ vi le povestesc?.. eŭ sûnt gata... aud?.. vreţĭ?.. bucuros..." (către lăutarĭ) Măĭ, bălaure, cântă ţiitura... dar' pe gâtul scripceĭ, ca sĕ nu te-aud nicĭ eŭ nicĭ tu.

(Lăutariĭ cântŭ slab cânticul păpuşilor şi Alecu acompanează:)

Într'a păpuşilor ţéră,
Din hotare, la hotară,
Am vĕḑut şi bunĭ şi reĭ,
Şi cu duh, şi nătăreĭ.
Uniĭ mândri şi 'ngânfaţĭ,
Ca beşicĭ cu vênt unflaţĭ!
În cea lume cât trăescŭ,
La tot vêntul se 'nvêrtescŭ.

(către lăutarĭ) Cântă cu inimă, baragladină!

Săbiuță. — (în parte) Audĭ, tĕlharĭul, cum batgĭocoresce lumea!

Alecu.

Alțiĭ ear' cu fudulie,
De neam mare vrênd sĕ fie,
Se lipescŭ tot de ceĭ marĭ...
Nu'sŭ nicĭ copoĭ, nicĭ ogarĭ!

Săbiuță. — (în parte) În mine bate... lasă, lasă...

Alecu.

Alțiĭ, vrednicĭ patrioțĭ,
Dar' maĭ vrednicĭ Patri-hoțĭ,
Latră, urlă furios
Pĕn' ce-apucă câte-un os.

Săbiuță. — (în parte) Unde 'ĭ cuconu Taki s'asculte?

Alecu.

Într'a păpușilor țéră
Mulțĭ netoțĭ pe banĭ se 'nsoară;
Fie fata cât de rea,
Lada numaĭ de-a fi grea.
Fie stahĭe, fără dințĭ,
Galbeniĭ sĕ aĭbă zimțĭ.

Săbiuță. — (în parte) Asta 'ĭ cam așa; n'am ce dice nicĭ eŭ.

Alecu.

Într'a păpușilor țéră,
La mulțĭ cinstea'ĭ chĭar de céră;
Cât rușfetul se ivesce,
Cinstea 'ndată se topesce!

Săbiuță. — (în parte) Valeŭ! că ear' ne-aŭ pocnitŭ!

Alecu.

În cea țéră de păpușĭ
Tĕlhariĭ poartă mănușĭ,

Și se jură pe Dreptate,
Că le 'sŭ mânile curate!

Săbiuță. — (căutându'șĭ mânile) Asta nu 'ĭ în pilda mea.

Alecu.

Așa 'ĭ lumea! așa 'ĭ veacul!
Uniĭ sémĕnă cu dracul,
Alțiĭ cu nisce momițe
Care sarŭ din schițe 'n schițe;
Alțiĭ cu painjĭ postițĭ
Ce tot prindŭ la musculițĭ;
Alțiĭ cu leĭ paraleĭ
Ce nu facŭ nicĭ chĭar doĭ leĭ...
Că'sŭ păpușĭ, păpușĭ lumescĭ!
Tot sĕ staĭ sĕ le privescĭ.

Turcul. — *Aferim... aferim... aferim!*

Toțĭ. — Bravo!.. bravo!..

Săbiuță. — (în parte) Acu 'ĭ vremea sĕ pun mâna pe dênșiĭ: (tare) *Ĭuruș*... (ese puçin prin dreapta.)

(Păpușeriĭ ridicŭ ĭute cușca și se retragŭ în fund.)

SCENA IX.

Ceĭ de'nainte, **Vadră** (alergând spăriet din stânga), **Lunătescu** (viind fuga din dreapta.)

Vadră. — (trecênd răpede scena) Ânc'așa dihanie, sĕ m'alunge de-un ceas!.. bre!..

Leonil. — Ha, ho! provinçie!.. cale bună!..

(Vadră întră puçin în culisele din stânga și se întoarce îndată foarte spăriet.)

Lunătescu. — (trecênd răpede scena) La fugă, Taki, că nu 'ĭ şagă... Tarsiţa vrea sĕ'ţĭ scoatĕ ochiĭ!

Alecu. — Bre! da aiştiea se gĭoacă de-a puea-gaea...

(În timpul acesta Lunătescu se întoarce răpede din culisele din stânga, şi ajungênd la mijlocul sceneĭ, se lovesce de Vadră, care fuge ca şi dênsul.)

Vadră. — Ho!

Lunătescu. — Ho!

Vadră. — Na, că 'mĭ-aĭ turtit cocoraţiea.

Lunătescu. — Valeŭ! că 'mĭ-aĭ strêmbat nasul.

Vadră. — Chĭorule!

Lunătescu. — Chĭor eştĭ tu!

Vadră. — (ridicând palma) Te cârpesc...

Lunătescu. — Ean dă, ean dă, sĕ te vĕd... Ean dă...

Alecu. — (despărţindu'ĭ) Heĭ, domnişorilor... nu'ĭ ertat sĕ vĕ bateţĭ în bal.

Vadră. — Da, cum nu 'l-oiŭ cârpi, când mĕ batgĭocoreşte de la ochĭ?

Lunătescu. — Sărace... sărace! că nu te 'mpinge pĕcatul...

(Măscile despartŭ pe Vadră şi Lunătescu; eĭ se sfădescŭ în fund. În timpul acesta Săbiuţă se arată cu comisarĭ şi slujitorĭ.)

Săbiuţă. — Eată 'ĭ toţĭ buluc!.. acu 'ĭ vremea... *Ĭuruş!*.. pe dênşiĭ, flăcăĭ!

(Comisariĭ şi slujitoriĭ încungĭurŭ pe Iroḑĭ şi păpuşerĭ, între cariĭ se află: Lunătescu, Vadră, Leonil, Cati, Marghĭoliţa şi Alecu.)

Toţĭ. — Ce vrea sĕ ḑicĕ asta?

Săbiuţă. — *Ĭuruş!*.. prindeţĭ Iroḑiĭ şi mi'ĭ legaţĭ vîrtos.

(Comisariĭ legŭ cot la cot pe Vadră şi Lunătescu.)

Toți. — Da pentru ce? pentru ce?

Săbiuță. — N'am sĕ vĕ fac raporturĭ vouĕ... volintirilor!.. Țineți'ĭ bine, voĭnicĭ.

Leonil. — Dacă'ĭ astfel treaba... apoĭ cine-a face un pas spre mine, îl trimet sĕ vadĕ pe bunică-sa. (scoate douĕ pistoale.)

Săbiuță. — (tupilându-se) Sĕ nu cumva sĕ tragĭ, că te-am prăpădit!

Vadră. — (sbucĭumându-se) Că eŭ nu mĕ daŭ cu una, cu douĕ... La ce sĕ mĕ oprițĭ? pentru c'am turtit o cocorație?.. Eŭ sûnt boĭer, măĭ!.. neam de neamul meŭ n'o fost legat... audițĭ voĭ, boĭer!

Săbiuță. — Dacă eștĭ boĭer, nu te face complotar.

Vadră. — Clopotar o fost fiĉorul tătâni-tĕŭ. Audĭ, tu, guleratule?

(În tot timpul acesta, lupta urmează între Irodĭ și slujitorĭ.)

Lunătescu. — (către Săbiuță) *Arhon* șatrar... *arhon* șatrar... Nu mĕ lăsa, frate, că doar' nu 's din taraful lor.

Leonil. — (aruncându-se asupra luĭ Săbiuță) Pe dênsul, Irodĭ... aista aŭ poroncit sĕ ne oprească... Pe dênsul cu toțiĭ.

Săbiuță. — Cine? eŭ? Doamne ferește! Eŭ sûnt Irod ca d-voastră. (în parte) Na, c'am pățit-o!..

(Luptătoriĭ, după o scurtă luptă, se înpartŭ în douĕ cete, una a slujitorilor în stânga, avênd între dênșiĭ pe Vadră și Lunătescu legațĭ, ceea-l-altă a Irodilor, în dreapta, cu Săbiuță legat între eĭ.)

Lunătescu. — Măĭ, surdilor... vĕ spun de-un ceas că eŭ nu's revoltant... *Arhon* șatrar... (se sbucĭumă.)

Vadră. — (luĭ Lunătescu) Mări, omule, nu te sbucĭuma așa, că'mĭ rupĭ coastele.

Săbiuță. — (la Irodĭ) Fraților, vĕ dic cinstit că n'am poroncit eŭ nimic. (arătând pe Lunătescu) Ea, dumnealuĭ aŭ strigat *ĭuruș*.

Lunătescu. — Cine? eŭ?.. audĭ mincĭună!.. ba tu.

Săbiuță. — Ba tu.

Lunătescu. — Ba tu.

Vadră. — (furios) Ean audi'ĭ cum se tuescŭ! ba tu, ba tu, ba tu!.. Da cine sûnteţĭ voĭ, în sfĕrșit? scoateți-vĕ cocorațiile, ca sĕ se lămurească pricina. (vine răpede în mijlocul sceneĭ, trăgênd după el pe Lunătescu.)

Lunătescu. — Încet, bre, că doar' nu's cotĭugă.

Vadră. — (arătând pe Săbiuță) Înpingeți'l în coacĭ și pe moțpanu cela, ca sĕ ne cunoaștem la feçe.

Leonil. — (înpingênd pe Săbiuță) Hăĭ în colo la *spraf'kă*.

SCENA X.

Alecu, Leonil, Cati, Marghĭolița, Irodiĭ (în dreapta), **comisariĭ cu slujitoriĭ** (în stânga), **Săbiuță, Lunătescu, Vadră** (în mijlocul sceneĭ), **măscile** (în fund), **Tarsița, Safta** (intrând prin fund.)

Tarsița. — Ce este-aicĭ? ce este?

Vadră. — Gĭos cocorațiile, s'apoĭ omŭ videa ce este.

Toțĭ. — Gĭos măștile cu toțiĭ.

(Toțĭ îșĭ desnodŭ măscile uniĭ la alțiĭ. Marghĭolița deslеagă mânile și nasul luĭ Săbiuță, în timp ce acesta îĭ desleagă eĭ masca: Tarsița asemene luĭ Lunătescu; Alecu asemene luĭ Vadră.)

Vadră. — (răpede şi cu mirare.) Alecu!
Alecu. — Moşu-meŭ!
Săbiuţă. — Marghĭoliţa!
Marghĭo: — Tată-meŭ!
Tarsiţa. — Taki!
Lunăt: — Tarsiţa!

(Cele-l-alte măscĭ ridŭ cu hohot.)

Săbiuţă. — (Marghĭoliţiĭ) Ce cauţĭ aicĭ, dimoni?

Tarsiţa. — (luĭ Taki) D-ta la bal?.. în Irod!..

Lunătescu. — Ea pĕcate, soro.

Tarsiţa. — Ba 'ncă şi legat? frumos!

Lunătescu. — Frumos, nefrumos... nu mĕ supĕra.

Tarsiţa. — Ce face?.. poate că te-aĭ şi bosumflat?.. Ean poftim acasă... sĕ ne răfuim. (îl ĭea de mână.)

Lunătescu. — Dacă 'ĭ pe răfuealâ... apoĭ ean poftim sĕ te spovĕduesc despre cel logofĕt cu pĕrul de aur! şi despre trimbiţa scadronuluĭ...

Tarsiţa. — (în parte) Aŭ aflat tot! (tare) Ah... ah... mor... am murit!

Lunătescu. — Eaca pozna!

(Taki duce pe Tarsiţa în braçe în mijlocul sceneĭ, o pune pe scaun şi caută sĕ o desleşine.)

(În timpul acesta Alecu vorbesce cu Vadră arătându'ĭ pe Săbiuţă şi pe Marghĭoliţa.)

Vadră. — (luĭ Alecu) Bine, fĕtul meŭ... am înţĕles. Îţĭ place fata şatrarĭuluĭ Săbiuţă... Ţi s'aŭ aprinsŭ călcăile? Las' pe mine, că ţi le sting eŭ. (se îndreaptă către Săbiuţă.)

Lunătescu. — N'are cineva apă de Colonie... saŭ oçet de trandafir?

Vadră. — Da ce este? ce 'i?.. (zărind pe Lunătescu) Ce 'mi vĕḑură ochii?.. Cuconu Taki Lunătescu!

Lunătescu. — Eŭ, *arhon* jignicer... 'Mi-aŭ leşînat odorul, şi n'am cu ce sĕ 'l disleşin.

Vadră. — Chiamă un tulumbagiŭ sĕ'i toarne o cofă de apă din cap.

Lunătescu. — Că doar' îi botezată o dată...

Vadră. — Ei, stăi că eŭ îi sûnt doftor... Hora, măi, împregiurul cucoanii Tarsiţii... hora pe sdravĕn.

Toţi. — Hora, hora!

(Orhestra începe o horă răpide; toţi se prindŭ la joc înpregiurul lui Lunătescu şi a Tarsiţei.)

Săbiuţă. — (Marghioliţii) Ce-ai ḑis?.. că nu vrei sĕ mergi la monăstire?.. auḑi, drăcoaica! (o iea de mână şi voesce sĕ easă.)

Vadră. — (oprind pe Săbiuţă) Ho, viteazule! Stăi pe loc, şi nu 'mi mai ciondăni nepoţica.

Săbiuţă. — Care nepoţică, boieriule?

Vadră. — Ean, Marghioliţa... mireasa nepotului meŭ Alecu.

Alecu. — (închinându-se lui Săbiuţă) Alecu, biv-vel păpuşĕr şi supusul ginere al d-tale.

Săbiuţă. — Cum... boieriule? Vrei sĕ te 'ncuscreşti cu mine?

Vadră. — Se vede că vreŭ, măcar că 'mi-ai ḑis clopotar... Da, mĕ rog, ean *spune'mi*, ce te-apucase mai *diminoare, s'amuţi cazacii asupra noastră*?

Săbiuță. — Ea, nebunii de-a luĭ cuconu Taki... Visază un complot.

Vadră. — Ear' compot!.. De vĕ 'nțĕleg, sĕ fiŭ anaftima... Hora, măĭ... vîrtos, vîrtos!

Săbiuță. — (în parte) De nu agă, dar' măcar socru... Tot m'am căptușit cu ceva! (mergŭ amêndoĭ de se amestecă în horă.)

(În vuetul horeĭ **Tarsița** se trezesce, și voesce sĕ fugă cu Lunătescu, dar' nu aŭ pe unde.)

(Cortina cade.)

KIR ZULİARIDI

PERSOANE:	ACTORĬ:
Kir **Zuliaridi,** arnăut cărunt . . .	D-nul *Millo.*
Afrodita, femeea luĭ.	D-na *Merişasca.*
Papă-lapte, calfă de spiţerie . . .	D-nul *Luchian.*
Măndica, ţerăncuţă	D-la *Gabriela.*

KIR ZULĬARIDI[1])

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

representată pe teatrul din Iaşĭ, în beneficiul artiştilor românĭ, la anul 1852.

Scena se petrece în Galaţĭ.

Teatrul represintă un salon mobilat după moda veche, cu o uşă în dreapta pe planul I, care duce în etacul Afroditeĭ; maĭ în fund, tot în dreapta, o altă uşă care se deschide pe scara din dosul caseĭ; în fund uşa care dă în tindă, şi lângă ea un dulap mare; în stânga alte douĕ uşĭ şi o fereastă cu perdele; scaune, divanurĭ şi o mesuţă, pe care este o besecte deschisă.

SCENA I.

Măndica, Afrodita.

Măndica (mĕturând, cântă:)
Frunḑă verde nu sciŭ ce
De-aşĭ avea o oare-ce...

Afrodita. — (eşind din etacul eĭ, cu lene) Doamne!.. da mult am maĭ dormit!.. douĕ-spre-ḑece ceasurĭ în capĕt... Măndico, fa Măndico.

---

1) Le tigre de Bengale, par Ed. Brisebare et Marc-Michel.

Măndica. — Aud, cucoană.

Afrodita. — Unde 'i bărbatu-meŭ?

Măndica. — Boîerîu?.. se rade.

Afrodita. — De-abîa acu se rade? pe la ameaḑă? Dumnealuî care se culcă o dată cu găinile şi se trezeşte o dată cu cucoşiî!

Măndica. — Ba că chîar... Maî dinioarea s'o trezit şi dumnealuî.

Afrodita. — Vaî de mine! a fi bolnav cumva.

Măndica. — Cum, Doamne eartă-mĕ! bolnav, cuconiţă?.. c'acu o mâncat o ocă de masline ş'o puţină de halva.

Afrodita. — Apoî dar... o păţit ceva.

Măndica. — Ce sĕ păţască?.. Ean o bojbăit toată noaptea prin odăî ca un strigoîŭ, şi pĕn' în ḑiuă n'o închis ochiî.

Afrodita. — Ear'?.. 'l-aî vĕḑut tu cu ochiî tĕî, Măndico?

Măndica. — Hî, hî! O eşit pe furiş din odaea d-sale, de cole, (arată uşa din stânga) când dormea toţî... cu scufiea 'n cap, cu lumînarea 'n mână şi cu eartaganu 'n dinţî...

Afrodita. — Cu eartaganu?..

Măndica. — Coşcoge spală-varḑă!.. Ştiî, cel din cuîŭ... Ba încă maî ţinea cu mâna dreaptă şi *şuşaneoa* cea de-o prăjină... Par' că era sĕ meargĕ sĕ îee Brăila.

Afrodita. — (pe gândurî) Curios lucru! (se apropie de mesuţă, şede pe scaun, scoate un fes de catife din besecte şi începe a lucra la el.)

Măndica. — Ş'aşa, cum ţi'l spun, o venit de-o ascultat la uşa etaculuĭ d-tale; apoĭ s'o dus de-o pus urechile pe la toate uşile... o eşit pe-afară, o umblat p'inpregĭurul caseĭ, ca un zăvod; s'o uĭtat pe fereasta asta, o bucată bună de vreme, şi 'n sfêrşit s'o întors în odaea d-sale, făcênd ea aşa: (face semne de desnădejduire comică) Ah! *Vah!*..

Afrodita. — Mare minune!

Măndica. — Ean ascultă, cuconiţă... poate că 'ĭ lunatic?

Afrodita. — Da cum, Doamne, că de triĭ lunĭ de când m'am măritat cu *kir* Leonidas Zulĭaridi, nu mi s'o întêmplat niciĭ o dată sĕ 'l vĕd astfel.

Măndica. — Apoĭ ştiĭ una, cuconiţă?.. te teme... îĭ zulĭar.

Afrodita. — Ha, ha, ha... zulĭar?.. aĭ 'nebunit?.. eĭ zulĭar?..

Măndica. — Maĭ ştiĭ pĕcatu?.. Ci că, după cum spunŭ megieşiĭ, cu nevasta d-sale cea d'întêĭ era zulĭar cât un motan şi gĭumătate... îĭ făcea ḑile fripte...

Afrodita. — Aşa spunŭ megieşiĭ?

Măndica. — Aşa!.. ş'apoĭ şi alta... Ci că, pistoalele i'sŭ încărcate tot de-a una.

Afrodita. — Ha, ha, ha... da pentru ce?

Măndica. — Ştiŭ eŭ?.. Sĕ ucigĕ hamorênjîţiĭ.

SCENA II.

Afrodita, Măndica, Zulĭaridi (îmbrăcat cu fustanelă, ese încet din odaea luĭ şi ascultă.)

Zulĭaridi. — (în parte) Çe puno la cale amundoa?

Afrodita. — Cum aĭ ḑis, fa Măndico?.. hamorên-jîţiĭ?.. ha, ha, ha...

Măndica. — Apoĭ dă, ştiŭ eŭ cum îĭ maĭ chĭamă, batĕ'ĭ cucu!.. hamoran... hamorêu...

Zulĭaridi. — (în parte) Amori!.. vorbesco de amori? *To prokopsamen!*..

Măndica. — (spărietă) Pĭeĭ drace!..

Afrodita. — (ascunḑênd fesul în besecte) Bărbatu-meŭ!

Zulĭaridi. — (în parte) Çe a ascunso la saltari *mesa?*

Afrodita. — (sculându-se, merge înaintea luĭ Zulĭaridi) Buna dimineaţa, dragă!

Zulĭaridi. — (zimbind şi ţintind ochiĭ la saltar) *Na se haro, matia mu*... Çe aĭ?..

Afrodita. — Cum aĭ dormit astă noapte, puĭule?

Zulĭaridi. — Ca un amorasi... *Ma*... çe aĭ?..

Afrodita. — Eştĭ cam galbên la façă... Te doare ceva?

Zulĭaridi. — La mine?.. Nu mi dore niçĭ macari virfo nasoluĭ. Sinto voĭnico ca un *palikaris*. *Ma* çe aĭ ascunso aiçe la besacta?

Afrodita. — Nimic, dragă.

Zulĭaridi. — Ba aĭ ascunso... Minţunia spuĭ... ean se videmo. (deschide besecteoa) Un feso? straino... Pentru cap a cuĭ feso açesta, *kera mu?*..

Afrodita. — Pentru a matale. Pentru a cuĭ sĕ fie? Vroeam sĕ 'ţĭ fac un dar cusut de mâna mea.

Zulĭaridi. — *Eţi na zisis?* (în parte) Çe *budalas* maĭ sinto! na! (îşĭ dă o tiflă) Afrodita... *e ros mu*, bate la mine. (se pleacă în douĕ) Çomagesti la mini. Fa-ma bucaţele... *komatia*, che nu sinto vrednico...

Afrodita. — Te ert... dar' altă dată... (ĭea fesul şi'l aşeadă în besecte.)

Zulĭaridi. — Alta data se mi daĭ tifla. (în parte) Çe 'ĭ in muna nu 'ĭ minţuna. Ma rogo... puteam s'o paţesco *hiotika* si acum ca si cu *kera* a me çea de'ntêĭ... O vedo intr'o ḑi cu o cutiora... intrebo çe'ĭ? Mi raspunde dimĭaiĭ: udagaçĭ. Smunçesco cutiora... deschido, si çe gasesco in launtro?.. un ofiçero di pozarniçĭ... zugravito pe fildisi. Asa m'am aprinso atunçe si 'mĭ-a venito un *parakseno*, che piste triĭ çeasurĭ m'am disparţito... *gligora, gligora*. (ḑicênd aceste, se apropie de fereastă.)

Afrodita. — (viind spre Zulĭaridi) Ce vorbeştĭ sîngur, dragă?

Zulĭaridi. — (în parte) *Natos!..* ear' acolo 'ĭ birbanto!

Măndica. — (încet Afroditeĭ) Ean priveşte, cuconiţă; aşa se uĭta astă noapte pe fereastă.

Zulĭaridi. — (în parte) Çe *puski!..* A! *katergari!* de te-asĭ prinde la muna me...

Afrodita. — Da ce cauţĭ aşa pe fereastă, suflete?

Zulĭaridi. — (zîmbind) Privesco la rindunelele. *Ma* ean spune'mĭ, Afrodita, *psihi mu:* Cum petreçĭ mata chindo ma duco de acasa?.. Te puĭ la fereasta?..

Afrodita. — Mĕ pun câte-o datâ... pe la ceasul când ştiŭ că te 'ntorcĭ acasă.

Zulĭaridi. — *Eţi?.. lipon* da'mĭ o *pliroforia*... nu poţĭ se 'mĭ spuĭ çine 'ĭ baetu çela care sede tota ḑiulica in çerdaco luĭ, faça 'n faça cu fereasta mataluţi?.. *oriste?*..

Afrodita. — Care băet?

Zulĭaridi. — (arătându'l pe fereastă) Çela... çela, care traze çibuki... cu perol creţo ca un *muţunaki*...

Afrodita. — Ştiŭ eŭ cine sĕ fie?.. nu 'l-am însĕmnat nicĭ o dată.

Zulĭaridi. — Se mi ingropĭ?.. *Ma* stiĭ che 'ĭ nostimo, *diavolo?*.. are *nuria.*

Afrodita. — A fi avênd; ce 'mĭ pasă?

Zulĭaridi. — Niçĭ mie nu 'mĭ pasa; *omos* asĭ vrea se aflo de çe sede ḑi si nopte in çerdaco?.. tragundo çibuki ca un pasa, cascundo ca o stridia si stropindo necontenito doua oale de florĭ, ca un gradinari?

Afrodita. — Se vede c'aşa 'ĭ place. Ce-avem noĭ cu dênsul!

Zulĭaridi. — (mânios) *Ma* el çe are cu noĭ? de çe se lega de noĭ?.. *puski* nerusinato!

Afrodita. — El?

Zulĭaridi. — Dimĭaluĭ... priveste... Ear' uda florile... *kala!*.. ear' îsĭ aprinde çibuki... *pola kala*... si inchide fereasta... *Kirie eleison!*.. traze perdeoa stinga... *To prokopsamen!*.. De çe a traso pe çea din stinga si nu pe çea din drepta! ha?

Afrodita. — (în parte) Oare nu cumva o 'nebunit?

Zulĭaridi. — De çe! pentru che'ĭ amorezato de tine, Afrodita *mu.*

Afrodita. — Amorezat?

Zulĭaridi. — Chit un motanis. Ola çe de florĭ insemneza: *kera mu,* coconiţa, *psihi mu...* cum vreĭ... Asa este?

Afrodita. — Poate.

Zulĭaridi. — Perdeoa din stinga... inţalezĭ?.. in stinga inima!.. *lipon,* coconiţa, inima me... çibuki aprinso vra se ḑica: arde, se topeste pentru mataluţi. Piste tot, cu ola, cu perdeoa si cu çibuki, birbanti ţi façe o declaraţie de amori: Coconiţa, inima me arde pentru mataluţi... *sosta, sosta.*

Afrodita. — Ce obrăznicie!.. nicĭ o dată n'aşĭ fi creḑut c'a îndrĕzni!.. Auḑĭ blăstĕmatul! Eĭ, las'! de m'oĭŭ maĭ pune eŭ la fereastă de aḑĭ înainte...

Zulĭaridi. — Ha... ha, Afrodita; bine ḑiçĭ, *psihi mu;* se nu te maĭ areţĭ la feresta, ca se'ĭ venimo de hac birbantuluĭ. Se te inchiḑĭ in etacu mataluţi... la intunerico... se crape el de çuda.

Afrodita. — Cum îĭ vrea, suflete, aşa oĭŭ face; pentru că doresc sĕ n'aĭ nicĭ o grijă.

Zulĭaridi. — *Ego, psihi mu? Ma* eŭ sinto barbato çel maĭ linistito din lume. Ma incredo in mata cu ochiĭ inchisĭ. (în parte) Am se pun chetrari se zidesca tote ferestile caseĭ... *Ma* nu se pote!.. *amartia!* maĭ bine ma duco se alego alta casa cu chirie. (tare) *Fos mu?..* Eso puçintelo ca se'mĭ cumpar un fustanela noua...

Pentru mata, Afrodita, pentru ca se placo matalușii nu stiŭ çe nu 'mĭ-asĭ cumpara.

Afrodita. — Şi eŭ mĕ duc în etac sĕ mĕ gătesc.

Zulĭaridi. — Merzĭ, *zoi mu, matia mu, elpida mu*... che eŭ ma intorco indata acasa... (o serută pe frunte) *Na se haro*...

(Afrodita intră în etacul eĭ.)

SCENA III.

Zulĭaridi, Măndica.

Zulĭaridi. — (în parte) Mi plaçe a crede che Afrodita este inca nevinovata... *omos* si çea de'intêĭ era nevinovata pun'a nu fi vinovata!.. *lipon*, am se mergo se cauto pentru Afrodita un casa in fundo uneĭ ogradĭ, in fundo uneĭ mahalale care se fie in fundo tirguluĭ... (vorbind, se apropie de masă, deschide besecteoa, găsesce un ghem și incepe a disface ața) Un ghemo de bumbachi!.. *ke* simțesco che este harti in launtru... çe harti se fie?.. Nu dora che ma temo de vr'o pacoste... Am tota incredințarea in Afrodita... *Ma* çe 'ĭ in muna nu 'ĭ minţuna... (desface ghemul iute) Mandica... fa Mandica... (în parte) Ţarancuța asta prosta pote se'mĭ fie de mare azutori... Mandica... fa Mandica.

Măndica. — (intrând) Aud, cucoane.

Zulĭaridi. — *Ela do, ke* asculta frumos: Ţi plaçe rochia *kinuria* si bosmachiĭ rosĭ?

Măndica. — Cum roșĭ?.. roșĭ de guzganĭ?

Zulĭaridi. — (în parte) Çe prosta! (tare) *Ohi* de guzmi... *Ma* rosĭ ca fes a me... Ţi plaçe?.. raspunde.

Măndica. — Eĭ; ba nu 'mĭ-a plăcea, că 'mĭ-a fi ışine poate.

Zulĭaridi. — *Pola kala.* Vreĭ se aĭ rochiţa *kinu-'a* si bosmachiĭ rosĭ?

Măndica. — De vreŭ?.. Mĕ 'ntrebĭ de vreŭ?.. de prost) Ha, ha, ha, da poznaş maĭ eştĭ, cucoane.

Zulĭaridi. — Poznasi. Daca vreĭ... apoĭ trebue se ıçĭ çe 'ţĭ-oĭŭ ḑiçe eŭ.

Măndica. — Fac tot... spune degrabă ce trebue ; fac?

Zulĭaridi. — (lasă ghemul şi mergênd la fereastă se pune pe 'aunul de lângă ea) Alta nimica de chit *eţi.* Se deschiḑĭ un chĭŭ si se'l ţiĭ tota ḑiua ţintito asupra çerdaculuĭ çeluĭ in faça.

Măndica. — Unde 'ĭ cuconaşu cela?

Zulĭaridi. — *Neski...* Unde 'ĭ birbanti açela... si ;'mĭ spuĭ pe urma *ritos* tot çe a fi făcut el de dimieţa puna sera si de sera puna dimineţa.

Măndica. — Eleĭ!

Zulĭaridi. — *Sopa.* Cu çela-l-alt ochĭŭ se urmaısti tote pasŭrile duduchiĭ Afroditeĭ, draguţa me *kera,* ear' se'mĭ spuĭ tot... *Ma* tot, tot, tot.

Măndica. — Da, cum Doamne eartă-mĕ?..

Zulĭaridi. — Vreĭ rochiţa *kinuria* si bosmachiĭ?.. :ita'ţĭ ḑico... Vreĭ?..

Măndica. — Eĭ, vreŭ... d'apoĭ...

Zulĭaridi. — Atita 'ţĭ ḑico. (se duce la mesuţă, in parte) Am puso in cofa *mesa* pe ţarancuţa.

Măndica. — Ce s'o apucat de disfăcut acolo?

Zulĭaridi. — Ha, ha... am dato de harti... Se nu fie un ravaselo de amori?.. Ean se videmo... (deschide hârtiea şi citesce) 15 parale maslinia; 30 parale halvas... *ke ta lipa...* (vorbind) Açesta'ĭ un isvozelo, (aruncând hârtiea) nu 'ĭ ravaselo de amori... maslíniea nu merze cu amori... (se scoală) Alta data pote oĭŭ ave maĭ multo noroco... *Lipon*, Mandica... eŭ ma duco... *Ela do.* (o pune pe scaunul de la fereastă) *Staso eḑi...* si fa straza buna... (se îndreaptă spre uşa din fund)

Măndica. — D'apoĭ bine, cucoane...

Zulĭaridi. — Vreĭ rochiţa şi bosmachiĭ?.. Alta nu'ţĭ ḑico... (ese prin fund.)

Măndica. — (singură) Sĕ mĕ ferească Dumneḑĕŭ de-aşa bărbat!

Zulĭaridi. — (arătându'şĭ capul la uşă) Alta nu'ţĭ ḑico.

Măndica. — Da du-te pĕrliĭ!.. auḑĭ? sĕ vĕnd eŭ pe stăpână-mea care m'o crescut?.. Atuncĭ s'agĭungĕ parpalecu... Măcar sĕ'mĭ dee fesu luĭ plin de galbinĭ... Nu mănânc eŭ astfel de pâne.

SCENA IV.

Măndica, Afrodita.

Afrodita. — (aduce o scrisoare) A! tu eştĭ Măndico? Ean spune'mĭ, bine's gătită? Socoţĭ c'a plăcea boĭerĭuluĭ?

Măndica. — Că, ḑĕŭ, nu'ĭ de obrazu luĭ, cuconiţă...

Afrodita. — (supĕrată) Măndico... uĭţĭ cu cine vorbeştĭ.

Măndica. — Nu te supĕra, cuconiţă... Când aĭ şti
: vorbe 'mĭ-o ḑis boĭeriu?.. 'ĭ-aĭ scoate ochiĭ.

Afrodita. — Ce vorbe?

Măndica. — 'Mĭ-o făgăduit rochie de nurcă şi buşachiĭ, că sĕ 'ĭ spun tot ce 'ĭ face în lipsa d-sale...
[auḑit, cuconiţă, aşa batgĭocură?

Afrodita. — (în parte) Sĕrmanul! cât mĕ ĭubeşte!
.re) Aista 'ĭ cel maĭ bun chip ca sĕ se liniştească...
e îndemn dar şi eŭ. Măndico, sĕ 'ĭ spuĭ tot ce 'ĭ vi-
a... afară însă de-un lucru.

Măndica. — Care?

Afrodita. — Veḑĭ răvaşul ista?.. sĕ 'l ducĭ degrabă
ıconaşuluĭ celuĭ din façă... ştiĭ? cel de cole, din cer-
ıc; dar' sĕ nu cumva sĕ afle boĭeriul.

Măndica. — (cu mirare) Ba ḑĕŭ... vreĭ... sĕ 'ĭ duc...
ıĭ... un răvaş?..

Afrodita. — Cât se poate maĭ degrabă... Haĭ, sĕ
: vĕd... Cât oĭŭ bate 'n palme, sĕ fiĭ înapoĭ.

Măndica. — Mĕ duc. (în parte) Eaca!.. eaca... eaca...
e 'ngroaşă treaba... O păţit-o grecu!.. (ese prin fund.)

SCENA V.

Afrodita. — Nădĕjduesc că după ce-a ceti răvaşul
ıeŭ, 'şĭ-a pune minte 'n cap... Auḑĭ, mĕ rog?.. Eŭ
ıre nicĭ nu ştieam de era el pe lume... ar fi putut
:'şĭ ude florile, sĕ'şĭ închidĕ perdelele şi sĕ tragĕ cĭu-
ıc pĕn' la *sfĕrşitul lumiĭ... şi eŭ nicĭ* habar sĕ n'am...

Doamne! tare 'sŭ îndrĕzneţĭ tinerii de astăḑĭ!.. cum vĕdŭ o femee... frumuşică, s'anină de ea ca scaĭul... Da, încalte nădĕjduesc că *monsĭu* ista din façă 'şĭ-a căta de nevoe, după ce-a ceti răvaşul... (se uĭtă pe ferească) De urît nu 'ĭ urît... d'apoĭ îs măritată, şi nu pot...

SCENA VI.

Afrodita, Măndica.

Măndica. — (intrând iute) Cuconiţă, cuconiţă... Eată'l că vine.

Afrodita. — Cine?

Măndica. — Cuconaşu cel din façă.

Afrodita. — Cum se poate?

Măndica. — După ce-o cetit răvaşul d-tale, o început a striga: Ce vra sĕ ḑicĕ asta?.. ce *kabazlîc* îĭ aista?

Afrodita. — *Kabazlîc?*

Măndica. — Ş'îndată 'şĭ-o şi luat bĕţul şi pălăriea, ş'o alergat după mine... (merge spre uşa din fund.)

Afrodita. — Na! c'acum 'mĭ-am găsit beleoa... Dac'a veni aicĭ, spune'ĭ că nu's acasă şi fă toate chipurile ca sĕ se 'ntoarcĕ 'napoĭ. (în parte) Vaĭ de mine! ce amarnicĭ îsŭ cavalerii din ḑiua de astăḑĭ!..

Măndica. — Las', cuconiţă, că ţi'l dreg eŭ cum se cade.

SCENA VII.

Măndica, Papă-lapte.

pte. — (pe pragul uşiĭ) Eaca ţĕrăncuşa... aice'ĭ!
ı-te de spune stăpână-ta c'am venit.
ı. — Degeaba, cucoane; cuconiţa 'mĭ-o po-
spun că nu'ĭ acasă... (în parte, bătênd în pumnĭ)

pte. — Foarte bine; oĭŭ aştepta pĕn' ce-a
rg.
a. — Ce ḑicĭ?.. aĭ s'aştepţĭ aicĭ?
pte. — Pĕnă mânĭ, pĕnă poĭmânĭ, pĕn' la
dac'a trebui...
a. — Şugueştĭ?
pte. — (puindu-se pe scaun) Eaca cum şuguesc...
adniţă în odaea asta...
a. — Da bine, ce vreĭ?
pte. — Vreŭ sĕ am tălmăcirea răvaşuluĭ care
:... aĭ înţĕles?.. Haĭ, du-te de spune stă-
vie, şi numaĭ cârâi...
a. — Ce fel? cârâesc!.. N'auḑĭ *monsĭu*

pte. — Dusu-te-aĭ... orĭ mĕ duc eŭ?..
a. — Măĭ, măĭ, măĭ, că nătîng maĭ eştĭ...
pte. — Cât un catâr şi gĭumătate... înco-
ıl cucoaneĭ?
a. — Eaca mĕ duc... mĕ duc... (în parte) Atâta
bui acu sĕ vie şi grecu... ş'apoĭ sĕ veḑĭ în-
ıculuĭ... (intră în etacul Afrodite.)

SCENA VIII.

Papă-lapte (îşĭ pune pălăriea pe mesuţă şi 'şĭ razimă bĕţul de scaunul care e lângă dênsul.)

Nu mĕ duc de-aicĭ pĕn' ce n'oĭŭ afla ce 'nsĕmnează parascoveniea asta de răvaş... doar' nu sûntem în carnaval, nicĭ la ḑi 'ntêĭ April... Ean priveşte: (cetind) „Domnul meŭ, te poftesc sĕ încetezĭ de a maĭ face nişte sĕmne cu totul zădarnice, şi care îmĭ tulbură liniştea. Nu am trebuinţă sĕ iscălesc acest bilet... ştiĭ prea bine cine 'ĭ persoana care ţi'l scrie.“ Ce fel ştiŭ?.. nu ştiŭ nimic... Da sĕ 'mĭ cadĕ guşterul ca la copiĭ, de ştiŭ ceva... Eŭ nicĭ nu fac, nicĭ nu gâcesc logogrifurĭ... Slavă Domnuluĭ, m'o ferit Dumneḑĕŭ de-asemine meteahnă!.. Îs spiţer... calfă... da nu logogrifar... aşa sĕ ştiţĭ...

SCENA IX.

Papă-lapte, Afrodita, Măndica.

Măndica. — Aşa, cuconiţă, aista 'ĭ alt pĕcat... ḑice că s'a culca aicĭ.

Afrodita. — (întrând, în parte) Ce obrăznicie! (tare) Domnule...

Papă-lapte. — (închinându-se) Cuconiţă, sĕrut... (în parte) Brrr... frumoasă cucoană!

Afrodita. — (încet Măndicăĭ) Nu te depărta, Măndica, că'mĭ pare cam stropşit.

Măndica. — N'aĭ frică, cuconiţă... că te păzeşte Măndica. (ese prin fund.)

SCENA X.

Afrodita, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (în parte) Da frumoasă... coz!

Afrodita. — Domnule, îmĭ pare foarte curios...

Papă-lapte. — Sĕ am *pardon*, cuconiţă... şi mie 'mĭ pare şi maĭ curios... pentru că 'mĭ-aĭ scris un răvaş plin de talpa gâştiĭ... adică un răvaş neînţĕlegibil.

Afrodita. — Ce fel?.. Da nu eştĭ d-ta persoana care şĕde 'n façă.

Papă-lapte. — Ba eŭ, cuconiţă; al matale prea plecat şi supus... Timofti Papă-lapte.

Afrodita. — Papă?

Papă-lapte. — Lapte... familie veche de când vacile.

Afrodita. — Sĕ'ţĭ trăească.

Papă-lapte. — Sĕrut picĭoruţile...

Afrodita. — D-ta aĭ obiceĭŭ de petrecĭ toată ḑiua 'n cerdac?..

Papă-lapte. — Nu pot tăgădui una ca asta, de vreme ce-aţĭ însĕmnat-o. Dar, cucoană; petrec toată ḑiua în cerdac, între douĕ oale de rozmarin, ear' una de bosuĭoc.

Afrodita. — Apoĭ dacă eştĭ d-ta vecinul din façă, aĭ trebuit sĕ 'nţĕlegĭ noĭma scrisoriĭ mele.

Papă-laptă. — Ba, ḑĕŭ, nicĭ bechĭŭ... sĕ am *pardon*.

Afrodita. — Dacă 'ĭ aşa, 'ţĭ-oĭŭ spune, domnule, că nu 'ĭ frumos din partea d-tale sĕ abusezĭ de vecinătatea noastră... şi că, dacă nu te'ĭ astêmpăra, oĭŭ fi silită a mĕ 'nchide 'n casă ca într'o temniţă, ş'a nu maĭ ndrĕzni sĕ mĕ pun la fereastă, din pricina d-tale.

Papă-lapte. — Din a mea?.. mare minune! Da ce-am făcut? Poate că fără sĕ gândesc... am uĭtat vr'o dată sĕ trag perdelele...

Afrodita. — Ba chĭar d'inprotivă, domnule... le tragĭ prea mult.

Papă-lapte. — Ḑĕŭ? (în parte) Eaca pozna!.. ĭĭ pare rĕŭ?

Afrodita. — Maĭ ales perdeoa cea din stânga.

Papă-lapte. — (în parte) Perdeoa care 'mĭ ascunde crivatul? Măĭ... măĭ... măĭ...

Afrodita. — Ş'âncă asta nu 'ĭ nimică...

Papă-lapte. — Nimică?..

Afrodita. — Şĕḑĭ toată ḑiua 'n cerdac de tragĭ cĭubuc, şi uḑĭ necontenit două oale de florĭ.

Papă-lapte. — Cu adevĕrat... Am două oale de rozmariu, din care una cu bosuĭoc... dar' ce are-a face?..

Afrodita. — Nu te face că nu 'nţĕlegĭ, domnule... şi maĭ bine... te sfătuesc sĕ 'ncetezĭ de aḑĭ înainte cu nişte cercărĭ cu totul zădarnice.

Papă-lapte. — (în parte) Oare nu cumva 'ĭ lipsĕşte-o doagă?.. Pĕcat! (tare) Da bine, cuconiţă, cu ce gând socoţĭ că şĕd eŭ în cerdac şi trag cĭubuc?

Afrodita. — Dacă vreĭ numaĭ de cât sĕ 'ţĭ-o spun... Cu gând de a'mĭ face o declaraţie de amor.

Papă-lapte. — Eŭ? declaraţie?.. Eŭ? Cine 'ţĭ-o spus una ca asta?

Afrodita. — Cineva care... într'un cuvênt, bărbatu-meŭ.

Papă-lapte. — I! că mare nătărăŭ îĭ!.. groaznic o înşĕlat bĭetul creştin!

Afrodita. — Cum?

Papă-lapte. — Da... sĕ mĕ prindĕ şĕpte gutunaurĭ, dac'am ştiut pĕn'acum că eştĭ măcar pe lume... u galanterie) Dovadă, că n'am avut nicĭ o dată fericirea e a te videa...

Afrodita. — Adevĕrat spuĭ?

Papă-lapte. — Căcĭ dacă te-aşĭ fi zărit... (în parte) Brrr... mare chĭor am fost!.. (tare) Căcĭ dacă te-aşĭ fi ărit... doar' nu sûnt necĭoplit, cuconiţă... sûnt tênĕr u educaţie... calfă de spiţer...

Afrodita. — Calfă?

Papă-lapte. — De-o cam dată... însă cum m'oĭŭ nsura, mĕ fac spiţer cu dugheană.

Afrodita. — A! aĭ sĕ te 'nsorĭ?

Papă-lapte. — Am... cu madama Flaĭmuc... ştiĭ cea are vinde bastoane şi corteluri... Acum se află la earmaoc la Fălticenĭ; dar' o aştept sĕ vie din ceas în ceas.

Afrodita. — A! Domnule, cât îmĭ pare de rĕŭ că...

Papă-lapte. — Că mĕ 'nsor?

Afrodita. — Ba nu...

Papă-lapte. — Madama Flaĭmuc îĭ păstrată cât se oate de bine; şi când o vede cineva de departe... pare hĭar ca un trandafir... (în parte) De-aproape 'ĭ cam borş u ştir...

Afrodita. — O cunosc.

Papă-lapte. — Atâta numaĭ că are o meteahnă... (zulĭară... da zulĭară... sĕ fugĭ în lume...

Afrodita. — Apoĭ eştĭ de jălit.

Papă-lapte. — Şi maĭ are ânc'o meteahnă... Pune'ţĭ în gând, cuconiţă, c'o luat una şi bună sĕ 'mĭ dăruească pe toată luna câte-un baston... Pĕn' acum 'mĭ-o dat opt-spre-ḑĕce beţe...

Afrodita. — (riḑênd) Opt-spre-ḑĕce! Da ce vrea sĕ facĭ cu ele?..

Papă-lapte. — Sĕ mĕ primblu!.. Îţĭ închipueştĭ pe supusa sluga matale, Timofti Papă-lapte, eşind la primblare cu opt-spre-ḑĕce bastoane 'ntr'o mână?.. ha, ha, ha... Ear' apoĭ ce sĕ 'ĭ facĭ?.. Madama Flaĭmuc mĕ ĭubeşte... şi dragostea 'ĭ şugubaţă de firea eĭ.

Afrodita. — În sfêrşit, domnule... ce-o fost s'o trecut... Nădĕjduesc că 'ĭ uĭta răvaşul ce 'ţĭ-am scris, şi de-acum...

Papă-lapte. — Sĕ 'l uĭt?.. Da cum, Doamne eartă-mĕ, sĕ uĭt o scrisoare care 'mĭ-o prilejit cunoştinţa uneĭ persoane atât de... vorbă 'ĭ?.. Nicĭ o dată, cuconiţă; doar' îs tênĕr cu educaţie... calfă de spiţer... şi nădĕjduesc d'inprotivă că mi'ĭ da voe, cuconiţă, ca sĕ vin câte-o dată sĕ 'ţĭ aduc ale mele complimenturĭ, împreună cu puçin zăhar de ghĭaçă pentru tusă.

Afrodita. — Nu se poate, domnule... nu se poate sĕ viĭ aicĭ... pentru că bărbatu-meŭ îĭ foarte zulĭar.

Papă-lapte. — Zulĭar?.. (cu galanterie) Cred şi eŭ c'a fi zulĭar de-o persoană atât de... adică... cum s'ar prinde...

Afrodita. — Lasă complimenturile, te rog... şi dacă vreĭ sĕ 'mĭ facĭ o mare plăcere...

Papă-lapte. — Poroncă...

Afrodita. — Făgădueşte'mĭ sĕ eşĭ maĭ rar în cerdacul d-tale.

Papă-lapte. — (dând parola) Îţĭ daŭ parolă...

Afrodita. — Şi sĕ daĭ oalele cu florĭ într'o parte.

Papă-lapte. — Am sĕ le-asvêrl în pod. Pentru d-ta, cuconiţă, ce n'aşĭ face!.. aşĭ înghiţi o spiţĕrie 'ntreagă.

Afrodita. — (în parte) Ce detreabă tênĕr!

Papă-lapte. — 'Mĭ-aşĭ pune opt-ḑĕcĭ de lipitorĭ la stomah, dac' aĭ poronci.

Afrodita. — Ar fi prea mult atâta...

Papă-lapte. — Eĭ; fie 50.

Afrodita. — Ba nu... ceea ce te rog este, ca sĕ te facĭ că nicĭ mĕ maĭ cunoştĭ de aḑĭ înainte.

Papă-lapte. — Asta 'ĭ cam greŭ... dar' dacă aceasta 'ĭ înalta resoluţie a matale... sûnt gata a urma întocmaĭ.

Afrodita. — (în parte) Maĭ detreabă tênĕr nicĭ că se află.

Papă-lapte. — (în parte, căutând la Afrodita) *Hübsch, hübsch, hübsch.* (îĭ aruncă o serutare pe nevĕḑute.)

Măndica. — (întrând iute din fund) Cuconiţă, cuconiţă, vine boĭeriu!..

Papă-lapte. — Aud?

Măndica. — O întrat pe poartă.

Papă-lapte. — (luându'şĭ degrabă pălăriea) Cuconiţă, primeşte ale mele... Prea plecată şi supusă slugă. (merge pre uşa din fund.)

Afrodita. — (oprindu'l) Nu pe-acolo, domnule; nu pe d'in façă, ca sĕ nu te 'ntêlneştĭ cu d-luĭ.

Papă-lapte. — Da pe unde?

Afrodita. — Pe-aicĭ... pe scara d'in dosul caseĭ... (îĭ arată uşa din dreapta, spre fund.)

Papă-lapte. — M'am dus... (ese pe uşa din dreapta, în fund. Măndica îĭ arată drumul.)

SCENA XI.

Afrodita. — Ce spunea bărbatu-meŭ că 'ĭ berbant?.. Maĭ cum se cade tênĕr, nicĭ că se dă... De-ar fi fost amorezat de mine, s'ar fi obrăznicit... da el d'inprotivă... Dacă n'ar fi detreabă, aşĭ crede că 'ĭ prost...

SCENA XII.

Afrodita, Zulĭaridi (întrând prin fund), **Măndica.**

Zulĭaridi. — (în parte, ostenit) Am umblat toate mahalalele ca se gasesco casele... dezeaba! Uf! che nu maĭ poto... am obosito!

Măndica. — (întrând pe uşa scăriĭ d'in dos) Cuconiţă, s'o dus.

Zulĭaridi. — (resărind) S'a duso? çine?

Afrodita şi Măndica. — (spăriete) A!

Zulĭaridi. — Çine?

Afrodita. — (mergênd la Zulĭaridi) Aĭ venit, drăguţă?..

Zulĭaridi. — (furios) Çine s'a duso? raspunde... Çine

a fosto? çine s'a duso?.. A fosto çineva, daca s'a duso çineva...

Afrodita. — Da ascultă, frate.

Zulĭaridi. — (bătênd din picĭoare şi răcnind) Çine, çine, çine?

Afrodita. — (în parte) Săraca de mine, că mĕ sparie!

Zulĭaridi. — (urlând) *Ma* çine?

Măndica. — Cine sĕ fie, cucoane?.. Sacagiul.

Zulĭaridi. — *O* sacazis?.. *Staso* se videmo daca nu spune minţunia. (întră în sofragerie.)

Afrodita. — (către Măndica) Cine te-o pus sĕ 'ĭ spuĭ mincĭunĭ?

Măndica. — Apoĭ dă! dacă urla, par' că 'l-ar fi muşcat un câne turbat. (imitându'l) Çine, çine, çine?

Zulĭaridi. — (intrând cu un pahar în mână, plin pe jumătate cu apă) Sacaziul? ha?.. *Ma* daca s'a duso sacaziul, a venito sacaziul; daca a venito sacaziul, a aduso apa sacaziul; *lipon* daca a aduso apa, de çe n'am gasito de chit un paharuţi de apa la poloboçelo *mesa?*

Măndica. — Stăĭ sĕ 'ţĭ spun...

Afrodita. — Tacĭ din gură, Măndico...

Zulĭaridi. — *Ohi, ohi,* si mi ertas, *kera mu;* lasa se vorbeasca *i* Mandica... Ea 'ĭ de la ţara... prosta... si nu stie se chircheasca minţunia. Graeste, Mandica... de çe nu este apa in poloboçelo de la cuhne, daca a venito sacazio?..

Măndica. — Pentru că n'o venit nicĭ un sacagiŭ, cucoane.

Zulĭaridi. — *Lipon* cum s'a duso, daca n'a venito?

Măndica. — Eaca cum: Vĕḑênd un sacagiŭ că trece

pe la poartă, am alergat după el ca sĕ 'ĭ ḑic sĕ ne vêndĕ vr'o douĕ cofe de apă; dar' pĕn' a nu agĭunge la poartă, el se făcuse nevĕḑut... atuncĭ m'am întors înapoĭ, ş'am ḑis cuconiţiĭ că s'o dus, s'o dus...

Afrodita. — (în parte) Auḑĭ cum le croeşte?

Măndica. — Aĭ înţĕles acum?

Zulĭaridi. — (liniştindu-se) *Neski*... asa priçepo si eŭ... Veḑĭ daca vorbeste gura adeveruluĭ, che ma linistesco indata... che nu sinto zulĭaris, *ma*... (aruncând ochiĭ asupra fereste̊ĭ) *Oriste?*.. a fuzito berbanti din çerdaco si a inchiso ferestile!.. çe insemneaza asta? hîm... Mi amirosa a çeva... De çe a fuzito din ferestile? de çe a inchiso çerdachi?.. alta *katergaria!* (îşĭ trage musteţile, pe gândurĭ.)

Afrodita. — Da ce aĭ, frate, de staĭ ear' pe gândurĭ?

Zulĭaridi. — Nimica...

Afrodita. — (vĕḑênd bĕţul luĭ Papă-lapte răzimat de scaunul de lângă mesuţă) Vaĭ de mine! că 'şĭ-o uĭtat bĕţul aicĭ d-l Papă-lapte. (Ĭea bĕţul şi 'l ascunde d'in dosul eĭ.)

Zulĭaridi. — (resărind) *Oriste?*.. *Ma* çe aĭ paţito, *psihiţa mu*, de ţiĭ munile d'inapoĭ... ca Napoleon *o vasilevs ton Galon?*

Afrodita. — (turburată) Eŭ?..

Măndica. — (încet Afroditeĭ) Adă'l în coacĭ. (Ĭea bĕţul, îl ascunde la spatele eĭ şi caută sĕ easă pe furiş.)

Afrodita. — (arătându'şĭ mânile) Eaca... priveşte... am ceva?

Zulĭaridi. — (zimbind) Am suguito... (vĕḑênd pe Măndica) Eĭ! *ora kali*... in cotro, zupinesa Mandica?

Măndica. — Mĕ duc sĕ daŭ demâncare găinilor.

Zulĭaridi. — *Ma* çe ascunḑĭ dupa spatele?

Măndica. — Nimică.

Zulĭaridi. — Arata munile... se vedo... Nu asta... çeea-l-alta... Pe amundouĕ o data...

(Măndica schimbă bĕţul d'intr'o mână într'alta şi le arată pe rênd; ear' când e silită sĕ le arate pe amêndouĕ o dată, ea anină bĕţul din dosul rochieĭ. Zulĭaridi nemulţemit de atâta, o ĭea de mână, o întoarce şi zăresce bĕţul.)

Măndica. — (în parte) Am codălghito!

Zulĭaridi. — (luând bĕţul) Çe *maskaraliki* 'ĭ asta?

Măndica. — Ce sĕ fie?.. ea, un bĕţ.

Zulĭaridi. — (furios) Un bastoni de coconasi!

Afrodita. — (căutând sĕ linişteascâ pe Zulĭaridi) Aşteaptă, frate, sĕ 'ţĭ spunem...

Zulĭaridi. — (răcnind) Cum a intrato bastoni açesta in casuţa me?..

Afrodita. — Frate!..

Zulĭaridi. — Nu mi'ţĭ spune che 'ĭ bastoni a sacaziuluĭ... care niçĭ nu a venito aiçe.

Afrodita. — Apoĭ dacă nu vreĭ s'asculţĭ...

Zulĭaridi. — (bătênd din picĭoare) Eaca asculto... asculto... cu liniste... Maĭ linistito ca mine çine maĭ este?.. Spune... graeste... *ma*... graeste aḑĭ.

Măndica. — (în parte) Ardĕ'l focu, că mare capchiŭ îĭ?

Zulĭaridi. — (turbat) *Kakohrononaki!..*

Măndica. — Eaca, cucoane, sĕ 'ţĭ spun eŭ cum îĭ.

Afrodita. — Tacĭ... nu te-amesteca.

Zulĭaridi. — *Ohi...* mesteca, mesteca Mandica...

spune tu adevero... tu nu stiĭ se chirchestĭ minţunia... estĭ prosta de la ţara... inçepe: *stavro voifise... alfa...*

Afrodita. — (în parte) Săraca de mine!.. Oare ce-a sĕ spuĭe?

Zulîaridi. — Eĭ... *lipon*, çe bastoni e açesta?

Măndica. — 'L-o cumpĕrat cuconiţa ca sĕ ţi'l dărueascĕ de ḑiua d-tale.

Afrodita. — (în parte) Auḑĭ poznă! bastonul vecinuluĭ!

Zulîaridi. — (confundat) Sinto un *budalas!..* Afrodita... *matia mu... psihi mu... zoi mu... elpida mu...* çe se faco ca se ma erţĭ?.. Marturisesco che sinto un natareos...

Măndica. — Maĭ aşa...

Zulîaridi. — *Sopa esi...* (către Afrodita) *Oriste* beţo... bate la mine, Afrodita... sdrobeste la mine... façe bucheţĭ pe Leonidas... *Se parakalo...* che nu sinto vrednico...

Afrodita. — Fie!.. te ert ş'acum... dar' altă dată...

Zulîaridi. — Estĭ buna ca un *paklavas...* alta data se mi façe *kuskebaki...* De acum am tota incredere in mataluţi. (ḑicênd aceste se uĭtă la baston şi ḑice, in parte) Curiozo *pragma...* samena che nu'ĭ noŭ.

Măndica. — Aşa că'ĭ frumos bĕţ, cucoane?

Zulîaridi. — *Neski...* nostimo... tare nostimo... (în parte) Virfo ĭĭ ros!.. a sluzito la çineva beţo!.. la çine se fi sluzito?.. hîm... Leonidas, deschide ochiĭ in opto!

SCENA XIII.

Ceĭ de'nainte, **Papă-lapte** (intrând prin fund.)

Papă-lapte. — (în parte) Mi se pare că 'mĭ-am uĭtat aicĭ bastonul.

Afrodita. —
Măndica. — } (zărind pe Papă-lapte) Vaĭ de mine!

Zulĭaridi. — (resărind) *Oriste?*

Papă-lapte. — (în parte) Brrr... am dat peste arnăut!

Zulĭaridi. — (în parte) *To muţunaki edo!*

Măndica. — (încet luĭ Papă-lapte) Ţĭst...

Papă-lapte. — (cu mirare, în parte) Ţĭst? Ce vĕd? bĕţul meŭ în mâna arnăutuluĭ!

Zulĭaridi. — (graţios) Poftimo, *arhonta mu... emba mesa.*

Papă-lapte. — Ce se potriveşte. (în parte) A draculuĭ figură maĭ are!..

Zulĭaridi. — (pipăindu-se, în parte) Incarcate 'sŭ *ta* pistolia?.. *neski... Aksiologo!*

Papă-lapte. — (cu frică, în parte) Am sfeclit-o!

Zulĭaridi. — Çe poftestĭ?.. çe dorestĭ? çe poronçestĭ, coconasi?

Papă-lapte. — Eŭ?.. ce... poroncesc?

Zulĭaridi. — *Neski...* mataluţi... *neski...*

Papă-lapte. — Aşĭ dori... sĕ vorbesc... puçin... cu d-ta.

Zulĭaridi. — *Orismo sas... orismo sas;* graesti... *lipon?*

Papă-lapte. — *Lipon...*

Zulïaridi. — *Lipon?..*

Papă-lapte. — Dar'... poate c'avețĭ treabă... și eŭ vĕ *sinhisesc.* Maĭ bine-oĭŭ veni altă dată...

Zulïaridi. — (oprindu'l) Se mi ertas... nu me *sinhisestĭ.* Nu am niçĭ o trebuința... Graesti... graesti.. çe poftestĭ?

Papă-lapte. — Sĕ grăesc numaĭ de cât?

Zulïaridi. — *Neski...*

Papă-lapte. — (în parte) Așĭ da doĭ sorocovețĭ ca s fiŭ într'o droșcă... cu ceasul...

Zulïaridi. — (cu nerăbdare) E! spune astadĭ çe a se spuĭ...

Papă-lapte. — Eaca... ea... frumos bĕț aĭ, căpitane... unde 'l-aĭ cumpĕrat?..

Zulïaridi. — Se mi ertas... che nu 'l-am cumparato...

Papă-lapte. — Nu?

Zulïaridi. — *Oheske.*

Papă-lapte. — Mare minune!

Zulïaridi. — (cu nerăbdare) Minune... neminune.. nu 'ĭ vorba de bețo.

Papă-lapte. — Cu adevĕrat... însă înțĕlegĭ...

Zulïaridi. — Ha!.. pote che voestĭ se remunem singurĭ? *pola kala...*

Papă-lapte. — (în parte, spăriet) Singur cu dênsul!. nu'mĭ place.

Zulïaridi. — Mandica, merzĭ se daĭ dimuncato gainia... Afrodita, intra puçintelo in etaco mataluți.

Afrodita. — Da pentru ce?

Zulĭaridi. — Pentru che asa voesco, *psihiţa mu*...
ă pe Afrodita de mână şi o duce pĕnă la uşa etaculuĭ.)

Măndica. — **(apropiindu-se ĭute de Papă-lapte, îĭ ḑice încet)**
ăzeşte-te, cuconaşule, că 'ĭ amarnic grecu cât un
rigoĭŭ...

Papă-lapte. — Eleĭ!..

Măndica. — Şi sĕ nu cumva sĕ 'ĭ pomeneştĭ de
ıston, c'o păţeştĭ rĕŭ...

Papă-lapte. — Eleĭ!..

Zulĭaridi. — (întorcĕndu-se) *Oriste?*.. Mandica, 'ţĭ-am
ronçito se merzĭ la gainia...

Măndica. — Eacă mĕ duc... (în parte) Mânca-le-aĭ
ipte!.. (ese prin fund.)

SCENA XIV.

Zulĭaridi, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (în parte) Măĭ! d'apoĭ aicĭ eŭ îs plat-
ı... dos la façă. (voesce sĕ fugă.)

Zulĭaridi. — (oprindu'l) *Ora kali?* unde spelĭ putina,
le kir muţunaki?

Papă-lapte. — Mĕ duc sĕ'mĭ cumpĕr o perie de dinţĭ.

Zulĭaridi. — Sterze-te pe dimĭalor acum de o cam-
lata... A!.. *tora* sintemo singureĭ... spune'mĭ çe cauţĭ
a casuţa a me... graesti... te asculto cu *pasis ha-
as*... maĭ aleso che'mĭ plaçe cum graestĭ... Aĭ *nos-
ima des* la vorba.

Papă-lapte. — Bunătatea d-tale...

Zulĭaridi. — Çe se potriveste... poftimo, ma rogo,
e sezĭ... (se pune pe scaun, ţiind bĕţul d'naintea luĭ.)

Papă-lapte. — Nu... foarte mulţĕmesc... îĭ de prisos.

Zulĭaridi. — (puindu'l cu de-a sila pe scaun) Si mi ertas... nu'ĭ de prisos... poftimo.

Papă-lapte. — (în parte) Ce dracu sĕ'ĭ ḑic? (după o mică tăcere, pune mâna dreaptă pe vîrful bastonuluĭ, ḑicênd) A! am găsit! (tare) Căpitane...

Zulĭaridi. — (puindu'şĭ mâna peste mâna luĭ Papă-lapte) *Oriste?*

Papă-lapte. — Frumos bĕţ aĭ... cât 'l-aĭ cumpĕrat?

Zulĭaridi. — *Ma* mi aĭ maĭ spuso o data, fraţico...

Papă-lapte. — (puind ceea-l-altă mână peste mâna luĭ Zulĭaridi) Cu adevĕrat... o uĭtasem... te rog dar sĕ'mĭ spuĭ... dar' cred că nu te superĭ c'am luat îndrĕsneală a veni în casa d-tale, fără a fi cunoscut de d-ta?..

Zulĭaridi. — Niçĭ de cum... din protiva... pe urma?

Papă-lapte. — (foarte turburat) Aşa dar... te rog sĕ nu'ţĭ parĕ curios dacă te-oĭŭ întreba de câtă vreme locueştĭ în casa asta?

Zulĭaridi. — De un-spre-ḑeçi lunĭ şi un-spre-ḑeçi ḑile... *sosta*...

Papă-lapte. — Numaĭ atâta?.. apoĭ dar vĕd că nu poţĭ sĕ'mĭ daĭ lămuririle de care am trebuinţă... (voesce sĕ se scoale.)

Zulĭaridi. — Çe?.. alămurĭ?.. *staso* puçintel... aĭ trebuinţa de alămurĭ?..

Papă-lapte. — Ba nu... dar' aşĭ vrea sĕ ştiŭ dacă nu ese fum din sobe?

Zulĭaridi. — Da... çe?.. estĭ d-ta hornaris?..

Papă-lapte. — Ba m'o ferit Dumneḑĕŭ.

Zulĭaridi. — Nu estĭ hornaris?.. pote che estĭ sacazios?

Papă-lapte. — Sacagiŭ?.. sĕ am *pardon*... ĭs calfă de spiţer.

Zulĭaridi. — Calfa de spiţeria?.. *eţi?*.. façĭ hapuris?..

Papă-lapte. — Precum ḑicĭ... şi fiind că doresc a lua casa asta cu chirie... înţĕlegĭ?..

Zulĭaridi. — Am inţeleso!.. [în parte] Ghidi *puski* nerusinato!.. [se scoală] Am inţeleso che a maĭ venito peaiçe si che bastoni ĭĭ a dimisale... am se il strico de cap.

Papă-lapte. — [în parte] Ce are de gând parpalecu?

Zulĭaridi. — [tare] *Sinanastrofia* dimitale mi a placuto peste masura... *ke lipon* doresco se faco cu *ipokimeno* mataluţi o cunostinţa maĭ de aprope... [învêrtesce bĕţul.]

Papă-lapte. — Cum de-aproape?.. ce fel de-aproape?.. stăĭ...

Zulĭaridi. — Te ĭubesso, *katergari;* mi plaçĭ, berbanti; par' che estĭ un *muţunaki* cu perul ista increţito... [ĭĭ pune mâna în pĕr.]

Papă-lapte. — Nu pune mâna, măĭ ţapule.

Zulĭaridi. — Ţapa... ţapa? ghidi *kateramene*... se te invaţa eŭ... A!.. Afrodite ţi trebue dimitale. *paçavura?*.. astepta se... [îl alungă prin casă.]

Papă-lapte. — Măĭ! că 'l-o lovit strechia... vrea sĕ mĕ stropşască... sĕ nu daĭ că mĕ mâniĭŭ...

Zulĭaridi. — A!.. *kakohrononaki diavoli*... de te-asĭ prinde...

Papă-lapte. — Ba 'ĭ prinde tu pe cine-aĭ maĭ prins, Kârjaliule.

Zulĭaridi. — [oprindu-se] Kirzali!.. *Steka.* [scoate un pistol din sin, şi se gătesce a'l trage în Papă-lapte.]

Papă-lapte. — Săracul de mine! c'a sĕ mĕ 'npuşte, curcanu draculuĭ... [scoate o tabachere, o deschide şi asvêrle tabac în ochiĭ luĭ Zulĭaridi] Na, grecule... [fuge prin fund.]

Zulĭaridi. — [ascundênd pistolul, ţipă şi se freacă la ochĭ] Ah!. *Vah!*.. M'a chĭorito *puski*...

SCENA XV.

Zulĭaridi, Afrodita şi **Măndica** [alergând.]

Afrodita. — } Ce este? ce-aĭ păţit?
Măndica. — }

Zulĭaridi. — [zimbind] *Tipote, kera mu*... nimica... sugueam cu tinero çela, stiĭ... iĭ tare nostimo! [în parte] Lasa che 'l-oĭŭ prinde eŭ... 'l-oĭŭ invaţa eŭ se'mi arunçe tabaco la ochi.

Afrodita. — Da ce aĭ la ochĭ, suflete?.. tare 'sŭ roşĭ!

Zulĭaridi. — S'a rosito de mult çe am riso cu tinero çela... asa *kabazi!*.. ha, ha, ha... [în parte] Ma prifaco ca s'o prindo maĭ bine la laţo.

Afrodita. — Îmĭ pare bine că te-aĭ liniştit despre dênsul... aşa 'ĭ că'ţĭ era prepusurile mincĭunoase?

Zulĭaridi. — *Malista.*

Afrodita. — Şi de-acum înainte nădĕjduesc că nu'ĭ maĭ fi zulĭar.

Zulĭaridi. — Niçĭ atitica... [în parte] Tot ma prifaco!.. *Ma* cum se drego ca se'ĭ prindo in capcana?.. [ţipând tare ca cum ar fi găsit un chip] A! am gasito!

ica. — Ho! că m'aĭ spăriet...
:idi. — Prosta.
ita. — Ce te-aŭ apucat, frate, de răcneştĭ
e doare ceva?
idi. — Mi am aduso aminte che ĭerĭ am in-
cafenes pe prietin a me *Paklavasoglu*, care
to pe astadĭ la carabia luĭ ca se façem un
ana muni dimineţa.
ita. — Cum?.. pĕnă mânĭ n'aĭ sĕ viĭ acasă?..
idi. — Nu, *psihi mu*... inţalezĭ... *zaifeti*
ıris!.. lipon... vina se te saruto... [o serută]
aro.
ita. — Da caută sĕ nu te 'nbolnăveştĭ, dragă...
idi. — N'aĭ griza, *elpida mu*... [în parte] Am
esco pe *puski!*.. [se duce spre fund.]
ca. — Cucoane...
idi. — He?
ca. — Nu uĭta buşmachiiĭ...
idi. — *Pa's to diavolo*... [ese.]

SCENA XVI.

Măndica, Afrodita.

ita. — [în parte] Ânc' aşa zulĭar nicĭ c'am au-
fost vr'o dată!.. i se năzare ca la caiĭ ceĭ
..
ca. — Cuconiţă... ştiĭ una?
ita. — Ce?

Mândica. — [illegible] [illegible] ca umblă cu m[illegible] [illegible]

Afrodita. — [illegible]

Mândica. — [illegible] să se puie [illegible] [illegible]..

Afrodita. — [illegible] la [illegible]?.. s'o dus la c[illegible] [illegible] *P[illegible]*.

Mândica. — [illegible] să nu fie cum [illegible].. [illegible] cuconiţă, ştiŭ [illegible]...

Afrodita. — [illegible] Mândico?

Mândica. — Ea.. [illegible] peste [illegible]... ca sĕ [illegible] minte.

Afrodita. — [illegible] Ba că, ḑĕŭ, i s'ar cuveni...

Mândica. — Aşa li se cade celor zuliaţi.

SCENA XVIII.

Afrodita, Mândica, Papă-lapte [viind din fund cu alt bĕ în mână.]

Papă-lapte. — Eată-mĕ's ear' eŭ...

Afrodita. — Ear' aicĭ?

Papă-lapte. — Precum veḑĭ...

Mândica. — [în parte] O caută spiţeriŭ cu lumînarea... Mĕ duc ear' de strajă. [ese.]

Afrodita. — Da bine, ce cauţĭ?

Papă-lapte. — Sĕ'ţĭ spun... Nu te supĕra... Aĭ vĕḑut chiar acum arnăutu eşind de-aicĭ...

Afrodita. — Eĭ! şi pentru astă pricin'aĭ venit?..

Papă-lapte. — Pentru asta şi pentru alta numaĭ puçin însĕmnată... almintere poţĭ fi sigură că n'aşĭ fi maĭ întrat în bêrlogul ursuluĭ cu care te-aĭ însoçit.

Afrodita. — Te poftesc sĕ nu'mĭ batgĭocoreştĭ soçul...

Papă-lapte. — N'aĭ nicĭ o grijă despre soçul d-tale... 'mĭ-am luat eŭ mĕsurile cuvenite în *predmetul* luĭ... [arată bĕţul] Că maĭ dinioare, cât pe ce era sĕ mĕ trimeatĕ pe ceea lume, că sĕ fac cunoştinţă cu bunica...

Afrodita. — Apoĭ dar ce pofteştĭ?

Papă-lapte. — Eaca!.. am priimit o scrisoare de la madama Flaĭmuc, în care mĕ 'nştiinţază c'are sĕ sosască chĭar astăḑĭ în Galaţĭ.

Afrodita. — Şi ce'mĭ pasă mie de-a veni saŭ nu?

Papă-lapte. — Nu 'ţĭ-a fi păsând, dar... însă mie 'mĭ pasă foarte mult, şi tocmaĭ pentru că'mĭ pasă, am venit sĕ te rog ca sĕ'mĭ daĭ bastonul care 'l-am uĭtat aicĭ.

Afrodita. — Bastonul?.. nu'l am la mine.. 'L-o luat bărbatu-meŭ...

Papă-lapte. — Cum 'l-o luat?.. bastonul meŭ... 'l-o luat?.. şi d-ta 'l-aĭ lăsat?

Afrodita. — D'apoĭ ce era sĕ fac?.. Pentru ca sĕ nu afle c'aĭ fost aḑĭ dimineaţă aicĭ... am fost silită sĕ i'l dăruesc.

Papă-lapte. — Eaca!.. asta 'ĭ altă istorie... Da cum aĭ putut sĕ dărueştĭ lucru străin?

Afrodita. — Nu te supĕra, domnule, că, ḑĕŭ, n'aveam ce face ca sĕ scap de nevoe... Spune'mĭ însă cât ţine bastonul... şi sĕ ţi'l plătesc.

Papă-lapte. — Ce sĕ mi'l plăteştĭ, cucoană?.. n'am trebuinţă de baniĭ d-tale... am nevoe de baston.

Afrodita. – Nu 'mĭ-aĭ spus că aĭ opt-spre-ḑĕce beţe?.. unul maĭ mult saŭ maĭ puçin... ce'ţĭ face?

Papă-lapte. — Ce'mĭ face?.. Da nu ştiĭ că mi leaŭ dat pe toate madama Flaĭmuc?.. şi că dac'a veni 'n Galaţĭ ş'a găsi că'mĭ lipseşte unul măcar, îĭ în stare sĕ 'mĭ scoatĕ ochiĭ...

Afrodita. — Apoĭ ce sĕ'ţĭ fac?.. Gĭudecă singur...

Papă-lapte. — Ce sĕ gĭudec?.. mie 'mĭ trebue bastonul... făr' de el nu's bun de nimică... Madama Flaĭmuc îĭ ĭute... ş'aşa'ĭ cam păţit calcavura?.. Nu mĕ duc de-aicĭ făr' de baston... sĕ ştiŭ că m'oĭŭ maĭ întêlni o dată cu arnăutul.

Măndica. — [viind ĭute din fund] Fugiţĭ, că vine boĭerĭu.

Afrodita. — Bărbatu-meŭ vine 'napoĭ? Vaĭ de mine!.. Fă-te nevĕḑut...

Papă-lapte. — [dând semne de mare spaĭmă] Pe unde, pe unde sĕ fug... [aleargă în toate părţile] Brrrr, că frică mi'ĭ!..

[Papă-lapte aleargă la uşa scăriĭ din dos; de o dată uşa se deschide, Papă-lapte se găsesce ascuns după uşă. Zulĭaridi intră.]

SCENA XVIII.

Zulĭaridi, Afrodita, Măndica, Papă-lapte.

Zulĭaridi. — Mi am uĭtato basmaoa.

Afrodita. — (tremurând) A!

Papă-lapte. — (în parte, fugind pe scara din dos) *Sapperment*, pe-aicĭ mi'ĭ drumul.

Zulĭaridi. — (în parte) Aiçe 'ĭ *puski!*.. puno ramasago che 'ĭ aiçe. (tare, cu blândeţe şi căutând înpregĭur) Çe aĭ, *psihi mu*... çe tremura munusuţa mataluţi ca o frunḑa de mastachino chindo sufla furtuna.

Afrodita. — N'am nimică... dar' fiind că nu te-aşteptam...

Zulĭaridi. — *Neski*... ţi a sarito inima din loco... priçepo... *ma*... înţalezĭ che nu puteam se mergo la prietin a me, la *Paklavasoglu, horis mandili.*

Afrodita. — Înţĕleg... Măndico, adă o basma boĭerĭuluĭ.

Măndica. — (în parte) Bĭata cuconiţă!.. are s'o bage 'n gălbĕnare.

Zulĭaridi. — (umblând în toate părţile şi căutând cu prepus, găsesce jos cel-alt bĕţ al luĭ Papă-lapte, pe care acesta 'l-a scăpat in fugă) A! *kakohrononaki!*..

Afrodita. — Ce maĭ este?

Zulĭaridi. — Încă un bastoni!

Afrodita. — (în parte) Altă poznă!..

Zulĭaridi. — Curiozo *pragma, kera mu!*.. cum se façe che de chite orĭ ma intorco acasa, gasesco bastonia semanate pe schindure? ha?

Afrodita. — Sĕ 'ţĭ spun...

Zulĭaridi. — (furios) A venito ear' o *puskis*... aiçe'ĭ!.. acuma 'l-am prinso!.. (închide uşa din fund şi ĭea cheĭea) De-a maĭ scapa elo, se nu fiŭ *palikaris*... (scoate eartaganul) *Kera mu*... unde 'ĭ-aĭ ascunso?.. in etaco?.. merzĭ inaintea me. (îşĭ pune bastoanele subsuoară.)

Afrodita. — Frate...

Zulïaridi. — Merzï *gligora, ke mi kirknis.* (în parte) Amo se 'ï faco chiseliţa pe-amundoï.

(Afrodita intră în etac spărietă. Zulïaridi intră după ea.)

Măndica. — (viind din odaea luï Zulïaridi) Eaca basmaoa... dec! nu 'ï nime!

Papă-lapte. — (deschide uşa scăriï şi nevĕḑênd pe Zulïaridi, intră căutând peste tot locul, şi ḑice:) 'Mï-am prăpădit şi cel-alt baston... unde dracul sĕ fie?..

Măndica. — Tot aicï eştï?.. da fugï, măï omule, că, de te-a găsi grecul, te taïe bucăţï.

Papă-lapte. — Puşchea pe limbă'ţï... (voesce sĕ fugă spre uşa scăriï.)

Zulïaridi — (în odae) *Ma* unde 'ï?.. unde 'ï, se 'l maninco.

Măndica. — Stăï... nu pe-acolo... intră degrabă icï. (îl împinge în odaea luï Zulïaridi.)

Papă-lapte. — Eată-mĕ's.... (intră în odaea luï Zulïaridi.)

Zulïaridi. — (eşind din etacul Afroditeï) N'am gasito nicï un soariçe in etaco Afroditeï... ean se videmo in etac a me. (merge spre uşa odăeï luï, tot cu eartaganul în mână şi cu beţele subsuoară.)

Măndica. — [în parte] Pozna 'ï-gata!.. [opresce pe Zulïaridi] Cucoane...

Zulïaridi. — Çe?

Măndica. — Eaca basmaoa...

Zulïaridi. — *Pa's to diavolo,* che n'am vreme se 'mi suflo naso... am se faco morte de *puski.* [intră în odaea luï.]

Măndica. — [în parte] O păţit-o bïetu cuconaş!.. de-acum parapanghelos!..

Papă-lapte. — (Eşind din odaea luĭ Zulĭaridi, se ascunde după perdelele ferestei, fără de pălărie şi ţinênd papuciĭ în mână) De mĕ găsa în odaea luĭ, mĕ hăcuea kârjaliu draculuĭ...

Măndica. — [zărindu'l] Eaca dracu!.. Vaĭ de mine!.. fugĭ!..

Papă-lapte. — [scăpând papuciĭ din mână şi strîngêndu'ĭ] Sĕ fug... sĕ fug... da unde sĕ fug?.. pĕcatele mele!..

Zulĭaridi. — [în odaea luĭ] A!.. *anatema su, diavoli!..*

Măndica. — Eată'l... ascunde-te 'n sofragirie... [îl înpinge ĭute în sofragerie.]

Zulĭaridi. — [vine, aducênd o pălărie] O palarie *is to etaki mu mesa!..* bre!

Măndica. — [în parte] Pălăria cuconaşuluĭ! [tare] Cucoane, eaca basmaoa.

Zulĭaridi. — *More, pa's to diavolo* cu basma cu tot... o palarie de birbanti! [aruncând pălăria jos şi călcând-o în picĭoare] *Na su*... na... na... *paçavura*...

Papă-lapte. — [eşind pe jumătate din sofragerie] Îmĭ turteşte pălăriea!.. nouă nouţă!

Zulĭaridi. — Na... na... puna çe-oĭŭ putea se calco asa pe stapun a tĕŭ... Haĭdemo acu la sofrazerie... [merge in sofragerie.]

Papă-lapte. — [eşind maĭ înainte din sofragerie şi tupilându-se după un fotoliŭ lângă uşa din fund, cu papuciĭ în mână] Valeŭ!..

Măndica. — [în parte] Haĭt... acu o păpat-o cuconaşu...

Papă-lapte. — [eşind de după fotoliŭ] Fa...

Măndica. — [spărietă] Ha?

Papă-lapte. — Dă'mĭ drumu sĕ es... că mĕ strêmb de frică...

Măndica. — [împingêndul pe uşa scăriĭ d'in dos] Fugĭ pe scara d'in dos..

Papă-lapte. — Am sĕ 'mĭ fac masli... [fuge, scăpând un papuc.]

Zulĭaridi. — [eşind din sofragerie] Nimine niçĭ in sofra... [zărind papucul îl ĭea cu vîrful bĕţuluĭ] Çe vedo acu?.. un bosmachi!..

Măndica. — [în parte] Asta 'ĭ chĭar colac peste pupăză...

Zulĭaridi. — [mergênd la fereastă] *Ma* unde estĭ?.. unde te ascundĭ, sopirloĭŭ çe estĭ... unde te-aĭ bagato, se te turtesco ca un ghindachi. [Alergă prin toată casa, deschide dulapul din fund, bagă bĕţul pe sub toate mobilele, şi pe urmă se îndreaptă către uşa scăriĭ d'in dos] Aiçĭ... aiçĭ... ba aiçĭ...

Măndica. — [în parte] Cată tu de-acu cât 'ţĭ-a plăcea.

Zulĭaridi. — [oprindu-se] *Ohi*... nu 'ĭ pe scara, che nu 'l-am intalnito chind m'am suito... [furios] *Ma* unde'ĭ?.. *pu ine?*.. che mi vine se musco de çuda!

Măndica. — [în parte] Săraca de mine!.. ţibă haĭtă...

Zulĭaridi — Priveste *kabazliki!*.. se nu gasesco de chit un bosmachi, o palaria si doua bastonia. Ah!.. *Kaimene* Leonida!.. [furios] Çe *kaimene?* sinto furiozo... mi vine se strico tot... [asvêrle scaunele prin casă] Na... na... *ke esena*... na...

SCENA XIX.

Măndica, Zulïaridi, Afrodita.

Afrodita. — [eşind din etacul eï] Mĕ rog, nu te-aï maï săturat de bodogănit pin casă?.. aï 'nebunit orï nu ţi'ï mult?

Zulïaridi. — *Sopa*, nelezuito... nu apuca cu gura inainte... che mi a neçinstito maï dihaï de chit *kera* Nastasia... de care m'am despartito... Incalte dimïaeï si de m'a insalato, m'a insalato dupa doï anï... *ma* dimïata... niçï triï lunï nu s'a inplinito de chind te-am luato de la Ibraila, si mi aï zucato festa... [plângênd] Nu aï rusine la obraz... niçï triï lunï... *kaimene* Leonida!

Afrodita. — Aï căpchiet, sĕrmane!

Zulïaridi. — Am capchieto?.. *pola kala*... *ma* de çe am capchieto?.. pentru che mi aï puso *luludia* pe fesi... [arătând beţile şi pălăria] Çe cauta açeste fleacurï la casa me?

Afrodita. — Eŭ ştiŭ?

Zulïaridi. — Ha, ha! nu stiï dimïata?.. *ma* eŭ stiŭ... si am se ma duco se le arato la matusica dimitale, la *kera* Brustoroviçï, ca se vada çe nepoţica detreba are *i kaimeni!*

Afrodita. — Foarte bine... dacă mergï la Brăila, la mătuşă-mea, merg şi eŭ.

Zulïaridi. — Ba si mi ertas... Dimïata aï se seḑï aiçe, *kera mu*... si chindo m'oïŭ intoarçe de la Ibraila, am se te duco la monastiri, se te spasesti.

Afrodita. — Ce face?.. la monăstire?

Zulïaridi. — *Neski*... ear' chit pentru amorezi dimitale, care a spalato *tin* putinica... amo se 'l dascalesco eŭ, acus... *akus?*

Afrodita. — [intorcêndu'ĭ dosul] Da dute 'n colo...

Zulïaridi. — Ma duco... n'aĭ griza... ma duco acasa la dinso ca se 'ĭ strico de cap açeste bastonia... [mergênd spre uşa din fund] M'am inchinato cu plecaţune, *psihi mu*...

Măndica. — Cucoane...

Zulïaridi. — Çe?

Măndica. — Eaca basmaoa. [ese.]

Zulïaridi. — [iea basmaoa şi 'ĭ-o aruncă în obraz] Na basma, *anoiti*... [ese prin fund şi inchide uşa pe d'in afară cu cheĭa.]

Afrodita. — [singură] Mĕ 'nchide 'n odae?.. da bine, că 'ĭ de fugit în lume cu un capchiŭ ca aista... audĭ, sĕ mĕ puĭe la monăstire?.. Eĭ! apoĭ o avut dreptate femeea luĭ cea d'inteĭ.

SCENA XX.

Afrodita, Papă-lapte.

Papă-lapte. — [scoţênd capul pe uşa scăriĭ cu vocea stinsă] Cuconiţă... s'o dus?..

Afrodita. — Vaĭ de mine! tot aicĭ eştĭ?

Papă-lapte. — Tot... da s'o dus? [întră numaĭ cu un papuc.]

Afrodita. — S'o dus; da bine, cum se face?..

Papă-lapte. — [slab] Cum sĕ se facĕ... ea pĕcate!.. o închis curcanu dracului uşa de-afară care dă pe scară, şi de-un ceas acum tremur pin întuneric... ea cole...

Afrodita. — O închiso şi pe asta când o venit?.. apoĭ nu maĭ aĭ pe unde eşi.

Papă-lapte. — [scăpătându-se din picioare] Eleĭ!

Afrodita. — Ce aĭ?.. ce ţi'ĭ?..

Papă-lapte. — Nimică... 'mĭ-o slăbit balamalele... [se pune pe un scaun în dreapta.]

Afrodita. — Eştĭ bolnav?..

Papă-lapte. — [cu vocea stinsă] Aşa 'mĭ pare...

Afrodita. — (dându'ĭ sub nas Colonie) Bolnav, aicĭ!.. Alt pĕcat acu... Na, mĕ rog, de 'ţĭ vină 'n simţirĭ.

Papă-lapte. — (ïute) Aĭ!.. îmĭ frigĭ vîrful nasuluĭ.

Afrodita. — Nu 'ĭ nimică... trage tare pe nas.

Papă-lapte. — (strenutând) Foarte mulţĕmesc... (îĭ sĕrută mânile) Mĕ sîmt maĭ bine...

Afrodita. — Da ce facĭ, domnule?

Papă-lapte. — Nu băga 'n samă... (sculându-se) Bre!.. ce de maĭ întêmplărĭ!..

Afrodita. — Aşa!.. şi toate din pricina d-tale; că dacă n'aĭ fi venit aicĭ sĕ 'ţĭ perḑĭ papuciĭ ca jidaniĭ...

Papă-lapte. — Apropo... dă-mi'ĭ sĕ mĕ duc... Nu ştiĭ că de la fereasta sofragirieĭ am zărit maĭ dinioare pe madama Flaĭmuc în balcon la mine... o sosit de la earmaroc... Dă'mĭ lucruşoarele, sĕ mĕ duc acasă.

Afrodita. — Sĕ te ducĭ?.. da pe unde? Bărbatumeŭ ne-aŭ închis pe d'in afară şi s'o pornit la Brăila.

Papă-lapte. — Tronc... atâta 'mĭ maĭ trebuea...

Care vra sĕ ḑicĕ, oiŭ sĕ fiŭ silit a şide toată noaptea aicĭ... cu d-ta...

Afrodita. — Apoĭ dă!..

Papă-lapte. — Singurĭ... singureĭ... ca doĭ hulubaşĭ?..

Afrodita. — Ce vreĭ sĕ ḑicĭ, domnule?..

Papă-lapte. — Nu te spăriea... că 's tênĕr cu educaţie... calfă de spiţer... şi supusă slugă...

Afrodita. — Nu mĕ 'ndoesc...

Papă-lapte. — Nu te 'ndoi. (în parte) Brrr... da ştiĭ, ḑĕŭ, că 'ĭ pupuică de tot.

Afrodita. — Cu toate-aeste... trebue sĕ găsim numaĭ de cât un chip ca sĕ te ducĭ de-aicĭ.

Papă-lapte. — Las' pe mine... Când a înopta de tot... oiŭ sări pe fereastă.

Afrodita.— A! domnule, mi'ĭ îndatora pĕn' la moarte.

Papă-lapte. — Ce se potriveşte!.. sûnt gata la ce'ĭ poronci... (îĭ serută mâna.)

Afrodita. — Ear'?

Papă-lapte. — Nu băga 'n samă... că ştiŭ sĕ respectuesc secsul... sûnt tênĕr cu educaţie... calfă de spiţer... (în parte) Da pupuică... nu fleac. (tare) Valeŭ!..

Afrodita. — Ce aĭ?

Papă-lapte. — (scăpătând din picioare) Ah!

Afrodita. — Ear' îţĭ vine slăbăciune?.. vreĭ Colonie?..

Papă-lapte. — Ba foarte mulţĕmesc... aşĭ vrea maĭ bine altă ceva...

Afrodita. — Altă ceva?

Papă-lapte. — Dar... am uĭtat sĕ fac zacuscă adĭ diminează, şi...

Afrodita. — Ţi'ĭ foame?..

Papă-lapte. — Ba' 'ncă astfel de foame, că 'mĭ-o venit slăbăcĭune la linguric... te-aşĭ soarbe cu lingura...

Afrodita. — (în parte) Sĕrmanul copil! (aducêndu'ĭ un pahar cu vin) Ţine, domnule... bea degrabă un pahar de vin sĕ maĭ prindĭ la puterĭ.

Papă-lapte. — A! cuconiţă, cum sĕ 'ţĭ arĕt recunoscinţa mea vr'o dată!..

Afrodita. — Bea şi lasă recunoştinţa de-o parte...

Papă-lapte. — (după ce a beut) Aşa de bună... ş'atât de frumoasă!.. (îĭ dă paharul şi 'ĭ maĭ serută mâna.)

Afrodita. — Ear'?

Papă-lapte. — Nu băga de samă... sûnt tênĕr cu educaţie şi...

Afrodita. — Şi calfă de spiţer... o ştiŭ.

Papă-lapte. — Şi când gândesc că adĭ dimineaţă nicĭ nu ştieam de-aĭ făcut ochĭ... adică ce 'ĭ lumea asta!

Afrodita. — (zimbind) Aşa, ḑĕŭ... de nu era bărbatu-meŭ... puteaĭ sĕ morĭ, şi eŭ habar sĕ n'am.

Papă-lapte. — De nu era ligioaea cea de arnăut... *pardon* adică că ţi'ĭ soç... vreŭ sĕ ḑic, că de nu era dihaniea cea de curcan... n'aşĭ fi acum pe lângă prea nostima luĭ Afrodită...

(Se aude la uşa din fund un vuet de chee în broască.)

Afrodita. — Ţîst...

Papă-lapte. — Aud?

Afrodita. — Nu ştiŭ cine deschide uşa...

Papă-lapte. — (spăriet) A fi cârjaliul... ne-amŭ topitŭ!.. (tremură.)

SCENA XXI.

Afrodita, Papă-lapte, Măndica.

Măndica. — Ce 'mĭ vĕḑură ochiĭ!.. ear' împreună?

Afrodita. — Ne-o închis bărbatu-meŭ, Măndico.

Măndica. — Pe-amêndoĭ la un loc? (în parte) Tereacu!.. bun cap o avut!

Afrodita. — Da bine, Măndico, cum aĭ intrat tu aicĭ?.. Cine 'ţĭ-o dat cheile?

Măndica. — Le-o adus acu un slujitor... împreună cu-aeste două scrisorĭ...

Afrodita. — (luând o scrisoare) De la dumnealuĭ?

Papă-lapte. — (luând pe ceea-l-altă) De la madama Flaĭmuc?

Afrodita. — (cetind) „Am istricato tot çe am gasito in casa luĭ birbanti, amorezi dimitali... 'ĭ-am venito de hachi..."

Papă-lapte. — Frumos...

Măndica. — (în parte) Apoĭ... dă! nu 'ĭ bun de Golia?

Papă-lapte. — (cetind) „*Dumer kerl*... m'am intilnit cu *herr von* barbat a madameĭ cu care te-aĭ dat in tragoste!" (vorbind) Am codălghito!

Afrodita. — (cetind) „*Lipon*, o comisaris *tis* poliţias m'a inchiso la grosi *mesa*. Vina, *psihi mu*, si mi scote de aiçe, unde nu mi erta filotimia se sedo, pentru ca si poto si omor pe birbanti, amorezi dimitale."

Papă-lapte. — Audĭ capchiul?.. par' că 's un puĭŭ de găină! (cetind) „Din minut aist' *ich mache sie mein knix*. . . nu maĭ *freŭ* se maĭ fiŭ matam Pap-lapte. *Aber* te aştept ca se 'ţĭ scot ochiĭ. *Fin* tegrabă." (vorbit). Ba 'ţĭ pune pofta 'n cuĭŭ, madamo. . .

Măndica. — Se vede c'o mâncatŭ amêndoĭ cucută. . .

Afrodita. — Eĭ! pace. . . nu maĭ este de trăit cu Leonidas.

Papă-lapte. — Nu! . . da nicĭ eŭ cu madama Flaĭmuc.

Afrodita. — Îmĭ vine sĕ 'l las la gros ca sĕ se rĕcorească.

Papă-lapte. — Şi eŭ o las pe Flaĭmucoasa în cerdac. . . s'o batĕ vêntul.

Afrodita. — Pufnească el cât 'ĭ-a plăcea. Eŭ una mĕ duc la mătuşica, la Brăila.

Papă-lapte. — Că bine ḑicĭ. . . haĭ la Brăila.

Afrodita. — Cum haĭ?.. da eŭ merg la mătuşi-mea. . .

Papă-lapte. — Eĭ! şi eŭ merg la moşu-meŭ. . .

Afrodita. — Aĭ vr'un moş la Brăila? d-ta?

Papă-lapte. — Trebue sĕ am. . . oĭŭ căuta, şi nu se poate sĕ nu găsesc. . .

Afrodita. — Măndico, aleargă de adă un harabagiŭ.

Măndica. — Cum? ḑĕŭ. . . aşa şi luaţĭ tălpăşiţa?

Afrodita. — Du-te degrabă, te rog, Măndico dragă, că mĕ tem sĕ nu se 'ntoarcĕ dumnealuĭ. . .

Măndica. — Da pe mine mĕ lăsaţĭ aicĭ?

Papă-lapte. — Ba, ferească Dumneḑĕŭ. . . haĭ. . . peĭ, ca sĕ pornim îndată. . .

Măndica. — C'un papuc numaĭ vreĭ sĕ mergĭ la drum?.. ca cĭofu?

Papă-lapte. — Că bine ḑicĭ... nicĭ nu gândeam... cum sĕ fac acum?

Măndica. — Lesne lucru... boĭerĭu 'ţĭ-o luat pălărica şi papucu... intră la dumnealuĭ cole, şi ĭe 'ĭ ce 'ţĭ-a trebui...

Afrodita. — Da nu se poate una ca asta, Măndico.

Papă-lapte. — Apoĭ bine, cuconiţă... orĭ vreĭ sĕ merg la Brăila fără pălărie, şi pĕn' acolo sĕ prind un gutunarĭŭ de cele tătăreştĭ... orĭ vreĭ sĕ rĕmân aicĭ şi sĕ mĕ ucigă dihanica cea de arnăut... hotăreşte...

Afrodita. — Fă cum îĭ vra. Eŭ mĕ duc sĕ 'mĭ gătesc lucrurile.

Măndica. — Eŭ mĕ duc s'aduc harabagiul...

Papă-lapte. — Şi eŭ sĕ 'ncalţ cĭubotele greculuĭ: numaĭ de n'ar fi prea strîmte.

(Papă-lapte intră în odaea luĭ Zulĭaridi. Afrodita întră în etac. Măndica ese pe uşa scăriĭ.)

SCENA XXII.

Zulĭaridi (vine din fund galbĕn la façă, ostenit, măhnit şi scărmănat.)

M'a lasato se eso de la grosi, sub chezasia luĭ *Paklavasoglu*, prietin a me!.. Çe rusine! *ego*, Leonidas Zulĭaridi la grosi!.. Çe façe amori pe lume açesta!.. Ah! Afrodita!.. (furios) Am venito s'o ĭeŭ si s'o duco hurduzi burduzi la Ibraila, ca s'o daŭ pe muna matuseĭ Brusturoviçĭ... haĭde... de-acum mi s'a duso *parigoria*, amori

ke bucuria!.. (se uïtă pe broasca uşiĭ etaculuĭ) Çe façe nelezuita?.. bocçele de rochiĭ si de camasi!..

(Se aude în odaea luĭ Zulĭaridi o mobilă căḑênd jos.)

Oriste?.. çine 'ĭ in odaea me? (se uïtă pe broasca odăeĭ luĭ) *Kirie ton dinameon!*.. un barbato!.. o *puskis* din façа... incalţa çibotele mele çele *kenuria?*.. pune pe capo *to fesi mu!*.. Bree!.. çe pozna 'ĭ asta? A!.. priçepo acu... se gatesco se fuga amundoĭ... *eşi?*.. (furios) *Ma* eŭ çe sinto?.. de mascara?.. unde'sŭ *ta pistolia mu?* (scoate pistoalele din brêŭ) De mascara?.. se le arato eŭ çine 'ĭ Leonidas... *na tos* che vine... se m'ascundo puçintel... unde?.. ha! in dulapo!.. Marĭ nenoroçirĭ are se se 'ntimple... *ma* n'am çe façe... nu mi erta filotimia. (întră în dulap.)

SCENA XXIII.

Zulĭaridi, Afrodita, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (ese cu cibote foarte largĭ şi cu un fes care 'ĭ cade pe ochĭ. Da ce *hondrokefal* iĭ arnăutu!.. îmĭ cade fesu pe nas... şi cĭubotele 'mĭ esŭ din picĭoare... ean priveşte!

Zulĭaridi. — (în parte) Par' che vedo che o se 'mĭ calçe çibotele...

Afrodita. — (aducênd o bocce) Eată-mĕ's gata.

Papă-lapte. — Şi eŭ... haĭde.

Zulĭaridi. — (în parte, trăgênd oţelele) Si eŭ sinto gata se daŭ foc!

Papă-lapte. — Nu maĭ sta la gândurĭ... şi haĭde adĭ, pĕn' nu vine curcanu.

Zulĭaridi. — Curcanis *ego?.. ghidi anoite!*

Afrodita. — Ascultă, domnule... cu toate că bărbatu-meŭ iĭ un zulĭar de n'are marginĭ... nu vreŭ nicĭ cât de puçin sĕ 'ĭ daŭ pricină de zulĭe... de-aceea socot că 'ĭ maĭ de cuviinţă sĕ mĕ pornesc singură la Brăila.

Zulĭaridi. — (în parte, cu mirare) *Oriste?*

Papă-lapte. — Da bine, cuconiţă... ce are-a face?.. ştiĭ foarte bine că 's tênĕr cu educaţie şi calfă...

Afrodita. — Calfă de spiţer!.. 'mĭ-aĭ maĭ spus-o.

Papă-lapte. — Prin urmare poţĭ avea toată încrederea 'n mine.

Zulĭaridi. — *Oriste?*

Papă-lapte. — Maĭ ales că de adĭ dimineaţă aĭ avut toată vremea a te 'ncredinţa că ştiŭ a respectui secsul...

Afrodita. — Cu adevĕrat... o mărturisesc că eştĭ un tênĕr foarte detreabă... însă...

Zulĭaridi. — (în parte) *Ma* çe spuno?.. çe spuno?.. nu stiŭ çe se maĭ credo... *na skaso* daca stiŭ.

Papă-lapte. — Nu maĭ sta la îndoĭală dacă 'mĭ cunoştĭ haracterul... vreŭ sĕ te 'ntovărăşesc numaĭ şi numaĭ ca sĕ nu ţi se 'ntêmple ceva pe drum... O femee singură... şi frumoasă ca d-ta, poate 'ntimpina primejdiĭ de tot soĭul... prin urmare are trebuinţă de-un bărbat ca s'o apere...

Zulĭaridi. — (în parte) *Ama* bine... baetu açesta 'ĭ un *anghelaki!*

Papă-lapte. — Vreĭ?..

Afrodita. — Domnule, mĕ 'ncred în d-ta ca 'ntr'un frate... haĭde...

Papă-lapte. — Haĭ...

Zulĭaridi. — *Ama* bine... mi vine se plingo... Afrodita 'ĭ nevinovata! Ah!.. *Vah!*.. (cade pe fotoliul din fund şi dă drumul unuĭ pistol.)

Afrodita. — Vaĭ de mine!..

Papă-lapte. — Şi de mine... am murit, m'am dus... sĕ tragĕ clopotele.

Afrodita. — Ce vĕd?.. dumnealuĭ?..

Papă-lapte. — Arnăutu?.. săriţĭ!.. agĭutor!.. săriţĭ, oamenĭ bunĭ, că ne omoară.

Zulĭaridi. — (viind în scenă) Nu va temeţĭ... che nu omor pe nime... Cu adeverato hotarisem se vi casapesco... *ma* dupa çele çe am auḑito... nu pot de chit se ve stringo la inima a me. (luĭ Papă-lapte) Estĭ un garofalo de baet... ţi daruesco çibotele si feso... si tu, Afrodita, estĭ un *anghelaki*... un *provato*... si eŭ... (plângênd) un *budalas*...

Papă-lapte. — (în parte) Eaca mă!.. eaca mă!.. eaca mă!..

Zulĭaridi. — (plângênd) *Neski*... un *budalas*... un *anoitos*... un zulĭari care nu sinto vrednico... *ma* çe se faco daca te ĭubesco, Afrodita *mu*... (plânge tare.)

Afrodita. — Eĭ!.. dă... linişteşte-te, dragă, că te ert ş'acum... dar' de 'ĭ maĭ avea de aḑĭ înainte cel maĭ mic prepus... sĕ ştiĭ că te las cu lacrimile pe obraz.

Zulĭaridi. — De astaḑĭ ma zuro pe Leonida çel vestito, stramosi a me, ca se prindo orbo gainilor.

Afrodita. — Aĭ vĕḑut câte nenorocirĭ poate s'aducĕ zuliea?..

Zulĭaridi. — Bine ḑiçĭ... *proton:* era se vĭ uçido de florĭ de chuchi... *Kirie eleison!..* çe reŭ mi ar fi paruto!..

Papă-lapte. — Al doilea... toŭ din pricina d-tale am scăpat de la mână pe madama Flaĭmuc... De unde era sĕ mĕ aşed... sĕ 'mĭ deschid dugheană de spiţerie...

Afrodita. — Cât pentru asta, domnule, nu 'ĭ vr'o pagubă mare... şi dacă, mergĕnd la Brăila, 'ţĭ-a plăcea soră-mea cea maĭ mică... omŭ fi prea fericiţĭ de-a te avea de cumnat...

Zulĭaridi. — Bine ḑiçĭ, Afrodita... *Lipon, arhon* cumnaţele, vina se te saruto... (îĭ sĕrută.)

SCENA XXIV.

Ceĭ de'nainte, **Măndica.**

Măndica. — Harabagiul îĭ la poartă... Eaca poznă şi minune!.. boĭerĭu sĕrută pe cuconaş!..

Papă-lapte. — (smuncindu-se din braçele luĭ Zulĭaridi) Eĭ! destul, destul... că mĕ 'nĕduşĭ...

Zulĭaridi. — *Ohi... akomi,* cumnaţele, *psihi mu...* De-acum aĭ se fiĭ cu noĭ... *ena mu ke ena su... Ma* cum, *diavolo,* te chĭama?..

Papă-lapte. — Timofti Papă-lapte!..

Zulĭaridi. — *Timoteos Papa-gala?.. Na zisis.*

Papă-lapte. — Nu papagal... Papă-lapte, familie veche de când vacile...

Zulĭaridi. — *Ke is hronus polus*... Haĭde la Ibraila.

Papă-lapte. — *Pame*, haĭ sĕ luăm Brăila... Cât pentru Flaĭmucoasa... ducĕ-se pêrliĭ...

Măndica. — Cucoane, da buşmachiiĭ meĭ 'ĭ-aĭ uĭtat?

Zulĭaridi. — Lasa che ţi'ĭ cumpar la nunta luĭ Papa-gala... Ḑi se traga harabagiul la scara.

(Papă-lapte se îngâmfă.)

Măndica. — (in parte) Măĭ... ean veḑĭ cum se umflă 'n pene papagalu... (ese.)

Papă-lapte. — Haĭ, cumnate, că mi s'aŭ aprinsŭ călcăile.

Zulĭaridi. — Maĭ *steka oligo*, che am se spuno doua vorbile. (către public) *Arhonta mu*... paţito 'ĭ si priçeputo... am fosto zulĭaris si aţĭ vaḑuto chite am paţito... *ke* aţĭ riso toţĭ de mine... *Lipon*... zulĭa *ine* o patima de çele maĭ cornorate... dupa cum spuno filosofi... (in taĭnă) *Ma* cu toate açeste... patima nepatima... eŭ stiŭ un lucru: Paza buna fereste primezdia rea.

Măndica. — (intrând) Harabagiu 'ĭ la scară.

Toţĭ. — Haĭ la Brăila. — *Is tin Ibraila.*

(Papă-lapte dă braçul Afroditeĭ. Zulĭaridi îĭ urmează şi toţĭ se îndreaptă spre uşa din fund.)

(Cortina cade.)

CONCINA

PERSOANE:

Princesa Emma.
Doctorul Leonard.
Lina, fiea doctoruluĭ.

CONCINA

PROVERB ÎNTR'UN ACT

Scena se petrece în Iașĭ, la princesa Emma.

Teatrul represintă un salon elegant cu două ușĭ, una în fund și alta în stânga; un cămin de marmoră în drépta, cu pendulă de bronz aurit și vase de porçelan chinez; lângă cămin fotoliul princeseĭ; alăture o masă de cărțĭ, pe care este așeḍată o lampă aprinsă; alt fotoliŭ d'incoace de masă, destinat pentru doctorul; în mijlocul sceneĭ un piano patrat și pe părețĭ tablourĭ.

SCENA I.

Princesa, Lina (în toaletă elegantă de iérnă, șal, capelă de catife, ect.)

Princesa. — (conducênd pe Lina de lângă cămin spre camera din stânga) Ștergeʼțĭ lacrimile, dragă Lino... Doctorul Leonard te-a erta... n'aĭ îndoeală, de și e foarte pornit asupră'țĭ. El are sĕ vie în curênd, după obiceiŭ, ca sĕ facem împreună partida noastră de concină, și sĕ ne sfădim, ca în toate serile... Oiŭ căuta sĕ'l înblânḍesc... de și e lucru cam anevoe; căcĭ aĭ un tată cam... urs de soĭul luĭ... Tu, scumpa me, stăĭ ascunsă aicĭ în ca-

mera me de culcat, şi sĕ te-arăţĭ când oiŭ da un semnal... Ce semnal? A! când oiŭ suna din piano... Mergĭ, şi nu perde spreranţa... Cunoscĭ proverbul: Ce vrea femeea... (Lina ajungênd lângă uşa din stânga serută mâna princeseĭ şi ese.)

(După o scurtă tăcere) O! tinereţe. primăvară a vieţiĭ! florile tale atât de frumoase portŭ numele de nebuniĭ... Nebuniĭ!.. Ferice de-acel care le culege 'n calea sa şi 'şĭ încunună fruntea cu ele! (întorcêndu-se iute) Eaca!.. fac şi eŭ tirade poetice ca doctorul Leonard, când vorbesce de trecut. Nu cumva m'aude cineva?.. la vîrsta me sĕ duc dorul... nebuniilor? eŭ, o babă cu minte... (oftând) Căcĭ sûnt babă... n'am încotro face... şi cu minte... (zimbind) de nevoe... (se apropie de cămin) Opt ore... ce-a păţit doctorul meŭ de 'ntârdie?.. focul pâlpâe voios în cămin, masa de concină e gata, fotoliul sĕŭ îl aşteaptă cu braçele 'ntinse... (cu grijă) Sĕ nu i se fi 'ntêmplat ceva!.. E lunecuş afară... poate c'a căḑut undeva bĭetul bĕtrân; căcĭ are maniea sĕ umble tot pe jos, şi la 60 de anĭ picĭoarele'sŭ cam nesigure, cam... cu nărav; ele te rĕstornŭ uşor. Bine-aşĭ face sĕ trimit un fecĭor ca sĕ 'l caute de nu s'a troenit la vr'un colţ de uliţă. (Când voesce sĕ sune clopoţelul, se aude la uşa din fund vocea doctorului, ḑicênd: Brrr!)

SCENA II.

Princesa, doctorul.

Princesa. — (cu bucurie) A! eată 'l!.. mulţĕmită Domnuluĭ, nu s'a troenit.

Doctorul. — Sĕrut mânile. princesă. (vine de serută mâna princesei) Brrr! da frig iĭ!

Princesa. — Vino aḑĭ, doctore; am creḑut că te-aĭ prefăcut în sloiŭ de ghĭaçă.

Doctorul. — (frecêndu'şĭ mânile la foc) Brrr! da ger iĭ!.. Cine?.. eŭ sĕ 'nghĭeç?.. ha, ha!.. doar' nu's un tinerel din ḑiua de astăḑĭ.

Princesa. — Nu, ce e drept...

Doctorul. — Oamenii de pe vremea noastră...

Princesa. — Sûntŭ deprinşĭ cu frigul, fiind agĭunşĭ de mult în ĭérna vieţiĭ... asta vreĭ sĕ ḑicĭ?

Doctorul. — Ba, mĕ ertaţĭ, princesă. Vroeam sĕ ḑic, că oameniĭ din vremea noastră păstrează, chĭar sub pĕrul lór alb, focul tinereţiĭ în suflet... (cu emfasă) ca nişte vulcanĭ cu zăpada pe frunte, dar' cu lava aprinsă în sîn.

Princesa. — (riḑênd) Ha, ha, ha... un vulcan care se 'ncălḑesce la foc!

Doctorul. — Da, da; de geaba rîdeţĭ... Noĭ sûntem născuţĭ într'o epohă în care soarele era têuĕr, şi prin urmare maĭ ferbinte; când astăḑĭ bĭetul soare aŭ agĭuns a pătimi şi el de cataroĭŭ, de podagră... maĭ ştiŭ eŭ?.. căcĭ toată căldura luĭ 'şĭ-o ţine pentru dênsul... De aceea generaţiea asta nouă e chircită ca un fruct necopt...

Princesa. — Maĭ bine-aşa de cât prea copt.

Doctorul. — (urmând) Sângele eĭ e amestecat cu Şampanie stricată; ear' pulsul eĭ nu dă maĭ mult de 30 de bătăĭ pe minunt.

Princesa. — 'L-aĭ pipăit?

Doctorul. — Pipăit cu toată ştiinţa medicală cu care m'am ghiftuit în curs de 40 de anĭ, ş'am descoperit triste simptome de slăbăcĭune şi de desorganisare...

Princesa. — (şeḑênd jos lângă cămin) Vĕd că ear' aĭ sĕ 'ncepĭ a băga scalpelul în sĕrmana omenire... Ce vrea sĕ ḑicĕ de-a fi cine-va doctor, hirurg!.. Pĕnă ce n'a tăĭa, n'a cĭocârti, n'a hăcui, nu se ţine mulţĕmit... Maĭ bine dă pace omenireĭ, şi vino de'ţĭ fă partida de concină.

Doctorul. — (aşeḑêndu-se pe cel-alt fotoliŭ) Mulţĕmit!.. da cum aşĭ putea fi mulţĕmit, când vĕd trecênd sub ochiĭ meĭ trista panoramă a uneĭ generaţiĭ palidă, sbârcită, gârbovită şi înbĕtrânită fără vreme?

Princesa. — (amestecând cărţile) Ĭea seama, doctore, că pătimeştĭ de gălbĕnare...

Doctorul. — Eŭ?.. Ce vreţĭ sĕ ḑiceţĭ?..

Princesa. — Societatea modernă ţi se pare înbĕtrânită pentru c'o priveştĭ poate cu ochĭ de 60 de anĭ.

Doctorul. — Şĕĭ-ḑĕcĭ de anĭ fără cincĭ lunĭ; dar' aniĭ nu 'ĭ oprescŭ de-a vedea bine... Cu dênşiĭ, şi fără agĭutorul ochelarilor, nota bene, descoper pe toată ḑiua o mulţime de neghĭobiĭ, de deşĕrtăcĭunĭ, de nebuniĭ, de miseriĭ.

Princesa. — Şi cele-l-alte... (dându'ĭ sĕ taĭe cărţile) Taĭe cărţile.

Doctorul. — (tăind) Pretutindene o ambiţie nemărginită pentru scopurĭ de nimic... pretutindene oamenĭ piticĭ ce se credŭ urieşĭ, broasce care se umflă în pele ca s'agĭungĕ boĭ, viciurĭ care înflorescŭ şi daŭ roade

la lumina Soarelui, anarhie în ideĭ, în obiceĭurĭ, ba chiar şi în limbă.

Princesă. — (tăind cărțile) Ĭea seama sĕ nu te 'nşĕlĭ ca tot-de-aŭna. (Joacă.)

Doctorul. — Eŭ... nu mĕ 'nşĕl niciĭ de cum... Ascultă pe toată ḑiua declamărĭle de principiĭ, de libertate, de egalitate, de fraternitate, ect, ect, ect. Țí se pare că auḑĭ la moşĭ strigătul precupeților: *încet, încet, nu mĕ grămădițĭ, că voĭŭ da la toțĭ*, când nimene nu 'ĭ grămădeşte.

Princesa. — Ha, ha, ha... mĕ facĭ sĕ rîd.

Doctorul. — Se poate; dar' ştițĭ ce 'nsĕmnează cuvêntul de libertate în ḑiua de astăḑĭ?.. însĕmnează libertatea de a sări cu amêndouĕ picĭoarele peste regulele buneĭ cuviințĭ şi peste înfrênarea legilor, libertatea de a lua zăbala în dințĭ cu nătîngie şi de-a lovi cu copita în tot ce este respectabil şi respectat.

Princesa. — (cu intenție) Şi libertatea de a critica timpul de façă în favorul celuĭ trecut... Veḑĭ că acea libertate aŭ produs egalitatea tuturor d'inaintea criticeĭ... Eată concina cea mică... o ĭeŭ. (Joacă.)

Doctorul. — Concina?.. egalitatea vreŭ sĕ ḑic?.. hmm! o maşină inventată pentru a nivela toată omenirea pe aceeaşĭ mĕsură, pentru a reduce de o potrivă meritele cu nulitățile, naturile mărețe şi generoase cu acele ticăloase, frumuseța cu sluțênia, curajul cu mişĕlia, patriotismul cu şarlatanismul...

Princesa. — Ciuda noastră, doctore, este că acea

mașină nu poate să facă de o potrivă și bětrâneța cu tinereța. (jucând) Eată concina cea mare... Cine are s'o ĭea?

Doctorul. — Eŭ... (aruncând o carte pe masă) Eaca... să 'ĭ fie de bine... am luat-o! Eŭ am să câștig în astă sară...

Princesa. — Cum?.. vreĭ să ĭeĭ ḑĕce ochĭ de caro cu nouĕ ochĭ de treflă?.. Frumos!

Doctorul. — *Pardon*... Nouĕ ochĭ era?.. Nu 'l-am vĕḑut bine.

Princesa. — (riḑênd) N'aĭ vĕḑut bine?.. cu ochiĭ d-tale ceĭ de 60 de anĭ fără cincĭ lunĭ, care pĕtrundŭ așa de adânc?

Doctorul. — O greșală... E liber de a greși în ḑiua de astăḑĭ.

Princesa. — Veḑĭ, doctore?.. dacă poțĭ greși într'un gĭoc simplu ca concina, dar' apoĭ în gĭudecata ce facĭ asupra lumiĭ, asupra progresuluĭ omeniriĭ?..

Doctorul. — Progresul... hmm! altă mașină!

Princesa. — Ear'?

Doctorul. — Ear'!.. Ce este progresul de astăḑĭ? O spoĭală înșĕlătoare ce'țĭ ĭea ochiĭ; o civilisare pripită fără rădĕcinĭ în țară; o momițărie generală de tot ce se petrece aĭure... Poporul nostru care este blând, înțĕlept, patriarhal; el care poartă cu mândrie opinca strĕbună, sumanul strămoșesc, căcĭula românĕ, noĭ vrem sĕ'l încălțăm cu botine strîmte, sĕ'l îmbrăcăm cu frac care 'l strînge 'n coate, sĕ'ĭ acoperim capul c'o pălărie neagră ce'l face ridicul... Din Român vrem a'l schimba într'un manechin cosmopolit, sub cuvênt de progres.

Princesa. — (ridênd) O! retrogradule!

Doctorul. — Pe timpul nostru eĭ îşĭ diceaŭ fraţĭ: — *Buna diua, frate Vasile.* — *Mulţĕmim d-tale, frate Grigori.* — Astădĭ eĭ se poreclescŭ cetăţenĭ!.. Pe timpul nostru eĭ îşĭ doreaŭ belşug şi sănĕtate; astădĭ badea Vasile roagă pe badea Grigori sĕ primească asiguraţiunea înalteĭ consideraţiunĭ şi stime, cu care are onoare a sĕ subsĕmna al sĕŭ devotat serv!..

Princesa. — Ha, ha, ha.

Doctorul. — Mărturiseşte, prinçesă, că dacă s'arŭ trezi părinţiĭ noştri, sĕrmaniĭ! arŭ cădea ear' în mormintele lor... leşinaţĭ de rîs.

Princesa. — Cine ştie?

Doctorul. — (aprindêndu-se) Eŭ ştiŭ... Audĭ progres?.. Anarhie! anarhie! Orĭ care perde-vară, când nu maĭ ştie ce sĕ facĕ, se proclamă de la sine om de stat, şi pretinde a fi chĭemat sĕ regenereze lumea; orĭ care gurăcăscată, în loc sĕ'şĭ caute de pĕcate, se preocupă numaĭ dacă orizonul politic este posomorît saŭ neposomorît; orĭ care grămătic se crede *gramatic* şi vrea sĕ fie reformatorul limbeĭ romăneştĭ, şi prin urmare îl vedĭ făcênd proaşcă în această comoară naţională, păstrată cu sfinţenie de strămoşiĭ noştri. Unul îĭ adaoge o codiţă, un *cĭune*, altul un *ţiune*, altul un *ţione*, ect.; în cât nu maĭ ştie bĭetul neam românesc ce este: *naţie. năcĭune, naţiune* orĭ *naţione!..* Ca mâne a veni un al cincilea reformator, care 'ĭ-a dice *năcĭală*, fiind că sûntŭ cuvintele *cotleală, rĕceală, ameţeală*, ect. Pĕnă şi amoruluĭ, prinçesă, 'ĭ-aŭ schimbatŭ secsul şi 'l-aŭ botezatŭ

amoare!.. de aceea amorurile din ḑiua de astăḑĭ sûntŭ hermafrodite. Pĕnă şi onoruluĭ, acestuĭ sentiment nobil şi bărbătesc, 'ĭ-aŭ schimbatŭ înţĕlesul, porecliduʼl onoare!.. Astfel în cât ar crede cineva că Românriĭ sûntŭ lipsiţĭ de onor, şi că nu ambiţionează de cât a dobîndi la onoare... De aceea vedem atâţĭ linguşitorĭ ce se tîrîe pe brâncĭ, pentru ca sĕ agĭungĕ la culmea onoarelor... Acesta e progresul... o ameţală, o rătĕcire, o anarhie, un delir!

Princesa. — Doctore, ştiĭ cu ce samenĭ de-o oră de când te sbucĭumĭ ca un oare-care fost orator la tribună?.. Cu un aricĭŭ de 60 de anĭ, ce s'ar rĕstogoli şi 'şĭ-ar înfige ghimpiĭ sĕĭ în toate încercările timpuluĭ de façă.

Doctorul. — (protestând) Eŭ... vĕ rog...

Princesa. — Ba nu, aĭ vorbit destul; acum e rêndul meŭ sĕ mĕ suĭŭ pe tribună... Eştĭ un om învĕţat şi nu vroeştĭ a înţĕlege că omenirea păşĕşte de voe, de nevoe, cătră un ţĕl cunoscut de Provedinţă numaĭ. Eştĭ inteligent şi vorbeştĭ ca un om cu mintea întunecată de nouriĭ patimeĭ. Timpul ce criticĭ cu asprime are şi el defectele sale, ca toate epocele trecute şi viitoare; oameniĭ de astăḑĭ aŭ şi eĭ ridiculele şi nebuniile lor, precum le-amŭ avutŭ şi noĭ pe-ale noastre, când eramŭ tinerĭ; căcĭ astfel va fi omenirea pĕnă la sfêrşitul lumiĭ, un amestec de bine şi de rĕŭ, de mărire şi de micşurare, de spirit şi de prostie... Însă caută sĕ fim drepţĭ, de şi poate nu ne placŭ toate cele ce vedem, caută sĕ mărturisim că generaţiea asta nouă este mişcată de-un ne-

astêmpĕr generos, necunoscut pe timpul nostru, că ea este condusă de-o putere nevĕḑută, care-o împinge de umerĭ cătră un viitor măreţ, şi că această putere este tocmaĭ geniul propăşiriĭ, adică progresul!.. Dar, doctore; progresul ce desvoltă simţurile de dreptate, de libertate, de egalitate, pe care le poreclești d-ta de maşinĭ; progresul ce înflorește în inimĭ, şi produce ca rod acea nobilă demnitate de om, prin care neamurile se facŭ puternice şi respectate... Româniĭ de astăḑĭ nu ştiŭ poate sĕ'şĭ aleagĕ bine cărarea; poate că, în loc s'apuce pe-un drum drept şi bătut, eĭ se abatŭ pe de lăturĭ şi daŭ prin hăugaşe, nu ḑic ba... însă sĕ li se erte acea abatere, căcĭ eĭ âncă sûntŭ cam... copiĭ... sburdalnicĭ, ca tot ce este tênĕr şi pornit de îndemnul entusiasmuluĭ. Inima lor e maĭ mare de cât gĭudecata; ea îĭ duce câte o dată în rătĕcirĭ, îĭ face sĕ cadĕ în greşelĭ periculoase... fie; dar' ĭea sama, doctore, că Româniĭ nu daŭ îndĕrăt, ci din potrivă eĭ mergŭ tot înainte, urmând glasuluĭ celuĭ taĭnic şi ademenitor ce le ḑice: Înainte, copiĭ, înainte!.. Viitorul este al vostru, înainte!.. Aşa este?.. rĕspunde dacă poţĭ...

Doctorul. — Hmm, hmm!.. înainte... înainte... De aceea copiiĭ nu maĭ respectează pe părinţĭ, şi chĭar fetele fugŭ din casa părinţilor...

Princesa. — (în parte) Aice 'l doare! (tare) Nu fiĭ aspru pentru bĭeţiĭ copiĭ, dragă doctore; căcĭ orĭ cât de mare fie prifacerea introdusă în legile omeneştĭ, ea nu va putea nicĭ o dată sĕ desfiinţeze legile sfinte ale Na-

turei. Cât va fi pămêntul locuit de oamenĭ, tot va ecsista acea ferbinte legătură de inimĭ ce lipeşte părinţiĭ de copiĭ.

Doctorul. — (cu amărire) Părinţiĭ de copiĭ; dar' copiiĭ de părinţĭ, nu!

Princesa. — Eştĭ nedrept.

Doctorul. — Nedrept?.. Mĕ numiţĭ nedrept, când cunoaşteţĭ purtarea Lineĭ cătră mine şi nerecunoştinţa cu care aŭ rĕspuns la dragostea mea?

Princesa. — Lina n'aŭ încetat nicĭ o dată de-a te ĭubi şi respecta, ca pe cel maĭ bun părinte.

Doctorul. — Frumoasă ĭubire!.. curios respect!.. n'am ce ḑice... Acea ĭubire ş'acel respect n'aŭ oprit-o de-a sĕ revolta în contra vroinţeĭ mele şi de a părăsi casa părintească, luându-se ca o nebună după un străin şi lăsându-mĕ pe mine... pe mine... la bĕtrâneţe, singur, măhnit, fără mângăere... (se înduĭoşază şi plânge.)

Princesa. — (cu blândeţe) E o greşală mare din parte'ĭ, o recunosc, ĭubitul meŭ amic; dar' când inima începe a sĕ trezi şi a bate în sinul uneĭ fete; când amorul îĭ ameţeşte mintea... nimic nu 'ĭ în stare de a'ĭ rĭdica de pe ochĭ acel vĕl aurit, prin care ea zăreşte ademenirile raĭuluĭ... Gândeşte că Lina are 20 de anĭ, că ea se găseşte acum în acea epohă critică a vieţiĭ, unde sufletul aspiră a sbura în lumea visurilor fărmĕcătoare... Eştĭ doctor, trebue dar sĕ fiĭ indulgent pentru slăbicĭunile naturiĭ noastre; eştĭ părinte, trebue sĕ fiĭ îndurător pentru greşelele copiilor... N'amŭ fostŭ şi noĭ odinioară în vîrsta Lineĭ?.. N'amŭ căḑutŭ şi noĭ

în pĕcat?.. Cine din noĭ poate gĭura c'aŭ fost tot-de-a-una sfênt?

Doctorul. — Tocmaĭ sfênt, nu ḑic; însă pe vremea noastră...

Princesa. — Pe vremea noastră nu eramŭ maĭ de-treabă... Ş'apoĭ, în sfêrşit, tênĕrul cu care Lina s'aŭ măritat într'ascuns este un om onorabil şi demn atât de ĭubirea eĭ cât şi de stima d-tale.

Doctorul. — (pornit) Aşa este! însă cu drept îĭ ca noĭ părinţiĭ sĕ 'ngrijim şi sĕ creştem 20 de anĭ o copilă ca pe-o floare gingaşă; 20 de anĭ s'o considerăm ca pe-o avere neatinsă, pentru ca de-o dată cel ânteĭ hoţ de tênĕr cu pletile 'n vênt şi cu mustéţa rĕsucită, sĕ vie şi sĕ ne-o fure de la sîn? Legile osîndesc pe-un nenorocit care, împins de foame, fură o pâne, şi pe ceĭ care răpescŭ fete marĭ, îĭ lasă în pace!.. O! cu drept îĭ?

Princesa. — (zimbind) Dacă n'ar fi cu drept, n'aĭ fi d-ta părintele Lineĭ...

Doctorul. — Cum?

Princesa. — Pentru ca sĕ aĭ această fericire, aŭ trebuit maĭ ânteĭ sĕ te porţĭ şi d-ta ca un hoţ, pe când eraĭ tênĕr cu musteaţa rĕsucită, şi sĕ răpeştĭ pe mama Lineĭ din sînul familieĭ sale... Prin urmare: iartă Doamne greşelile noastre, precum şi noĭ ertăm...

Doctorul. — Nu 'ĭ tot una, prinçesă!.. Soçia mea şi cu mine ne ĭubeamŭ când ne-amŭ cununatŭ, căcĭ pe vremea noastră ecsista âncă amorĭul... când în ḑiua de astăḑĭ n'aŭ maĭ rĕmas de cât un soĭŭ de dihanie sentimentală, ce'ĭ ḑicŭ amoare.

Princesa. — Amoare, amor... tot una e! Numele s'aŭ stropşit, dar' simţirea e tot aceeaşĭ.

Doctorul. — Ba, mĕ ertaţĭ...

Princesa. — Ba de cât sĕ te ert eŭ, maĭ bine 'ĭ erta pe Lina, care e disperată că te-a mâhnit, şi 'ţi-aĭ întinde braçele, ca sĕ scapĭ de trista singurătate în care te găseştĭ... Gândeşte-te la dulcea fericire de-a te vedea ĭubit, dismĭerdat, alintat de-o copilă ca Lina; ea sĕ te ţie de vorbă, ea sĕ'ţĭ citească gazetele, ea sĕ'ţĭ aducĕ dimineaţa cafeoa cu lapte, ferbinte, zăhărită, cu chifle proaspete, cum îţĭ place... căcĭ de când lipseşte ea din casă, nu cred sĕ fi maĭ bĕut cafe bună...

Doctorul. — (cu jale) Nu... nime nu ştie s'o facĕ ca dênsa.

Princesa. — Vedĭ?.. şi când îĭ fi bolnav?..

Doctorul. — (cu grijă) Bolnav?..

Princesa. — Dar... de şi eştĭ doctor, poţĭ însă fi bolnav, ca toată lumea... Cine te-a căuta? cine te-a privighea toată noaptea?.. Ştiĭ că nopţile sûntŭ maĭ grele la boală... Cine?

Doctorul. — (ĭute) Lina!..

Princesa. — Ear' Lina!.. ş'apoĭ... cine ştie?.. poate că Lina sĕ'ţĭ facĕ mulţĕmirea de-a te ridica la rangul de tată bun... Închipueşte-te încungĭurat de vr'o gĭumătate de duzină de nepoţĭ şi nepoţele, o claĭe de tiranĭ drăgălaşĭ.

Doctorul. — (încântat) Dar... o claĭe... o duzină...

Princesa. — Care sĕ'ţĭ sară 'n spinare, sĕ se agaţe pe genunchĭ, sĕ'ţĭ tragĕ pletele cele albe...

Doctorul. — (aprobând) Hî, hî...

Princesa. — Şi sě'ţî ḑicĕ cu glasul lor de îngeraşî: moşu... papucu...

Doctorul. — (transportat) Moşu, papucu... Moşu, papucu!.. Ah! prinçesă, de ce nu 'mî-aŭ făcut Lina această mulţĕmire făr'a fugi din casa părintească?

Princesa. — (riḑênd) Audĭ nătărăul!

Doctorul. — De ce nu vĕ samĕnă Lina?.. De ce n'aŭ fost ca d-voastră, un model de virtute, de spirit, de...

Princesa. — Ca mine?.. Eî!.. doctore dragă: nu mĕ rîdica în nourî, căcî mĕ tem sĕ nu cad prea de sus...

Doctorul. — N'am grijă despre asta... Vĕ cunosc eŭ...

Princesa. — Nu?

Doctorul. — Nu.

Princesa. — Îţî figurezî poate că m'am născut pe lume ca o statuă... de marmoră.

Doctorul. — (cu convicţie) De marmoră albă şi fără pată.

Princesa. — Şi fără sânge, care sĕ fearbĕ, şi fără inimă, care sĕ batĕ, şi fără închipuire, care sĕ se aprindĕ?.. O! doctor lipsit de ştiinţă!.. 'Ţî-ar părea un fenomen, ca sĕ fiŭ şi eŭ ca toate cele-l-alte fiinţî, şi numaî dac' aî discoperi vr'o pată în marmora albă a statueî, numaî atuncî aî fi dispus a erta greşala Lineî?.. Află dar, că şi eŭ am săcuşorul meŭ de pĕcate, un săcuşor mic, dar' rotund şi plinuţ...

(Doctorul clatină din cap cu îndoeală.)

Princesa. — Nu credî, Toma necredinciosule!.. Sĕ deschid săcuşorul?

Doctorul. — Deschideţĭ. (în parte) Sûnt curios sĕ vĕd cu ce soĭŭ de pĕcate se laudă prinçesa.

Princesa. — Ascultă dar... Am sĕ 'ţĭ fac o destăĭnuire din cele maĭ delicate, pentru ca sĕ te conving că nu se cuvine sĕ osîndim tinerimea, când nu maĭ putem face nebuniĭ plăcute ca dênsa... Ştiĭ că m'am măritat tênĕră; aveam numaĭ 18 anĭ, şi eram destul de frumuşică.

Doctorul. — Frumuşică?.. poeţiĭ de pe vremea noastră vĕ numea Afrodita, în versurile lor.

Princesa. — Eram de-abĭa sosită dintr'un pension de la Viena, unde fusesem crescută, când părinţiĭ meĭ mĕ cununară, în contra voinţiĭ mele, cu prinçul Mihail, un om mult maĭ în vîrstă de cât mine, slab, bolnăvicĭos, de un caracter aspru, temĕtor... într'un cuvênt, nesuferit; căcĭ pe timpul nostru, doctore, pe acel timp atât de lăudat de d-ta, copiiĭ eraŭ ades victimele despotismuluĭ părintesc; căsătoriile se făceaŭ nu în privirea fericiriĭ copiilor, dar' în privirea mulţĕmiriĭ părinţilor... Peste opt lunĭ, de o vieaţă tristă şi amară pentru mine, prinçul căḑu la pat; doctoriĭ, declarându'l că pătimeşte de pept, ĭĭ ordonară sĕ meargĕ într'o climă maĭ dulce, în Italia saŭ în Sicilia... Ne duserăm dar la Neapoli, unde prinçul muri după douĕ lunĭ de suferinţe... Cunoştĭ Neapoli, doctore?

Doctorul. — Cum nu?.. Pe când îmĭ făceam studiile de medicină la Piza, mĕ duceam în toţĭ aniĭ de petreceam carnavalul acolo... Mĕ înamorasem ca un *Lazaron* de golful Neapoliĭ, şi trăeam maĭ mult pe Mare,

ându-mĕ în ra̦dele Soareluĭ, visând și cântând la
ıa stelelor... pe-atuncĭ aveam un glas de tenor,
e plăcut... Ah! prinçesă, ce ore de încântare am
ıt în acele nopţĭ senine și poetice, când barca mea
;a pe marginea malurilor înflorite de la Castellma-
. Îmĭ aduc aminte maĭ cu samă de-o noapte, de-o
ıadă, de-o întêmplare romantică, care-aŭ lăsat urme
ɔrse în inima mea... Închipuiţi-vĕ... dar' *pardon*,
ı întrerupt... Vĕ rog sĕ urmaţĭ.

rincesa. — Tocmaĭ la Castellmare îmĭ alesesem
ınţa, după moartea bărbatuluĭ meŭ, într'o *villa* încun-
ată de portocalĭ și de laurĭ, ca un cuĭb între florĭ,
șĕ̦dată chĭar pe malul Măriĭ... De la ferestele salo-
ĭ, ochiĭ se preumblaŭ pe minunata panoramă a Nea-
, pe insulele Ischia și Capri, ce parŭ ca douĕ corăbiĭ
astice, și pe acel poetic tabloŭ al golfuluĭ Neapoliĭ,
ıruĭ albăstrime limpede oglindează limpedea albăstri-
a ceruluĭ Italieĭ. În timp de cincĭ lunĭ petrecuĭŭ în
contemplare neîncetată; nopţĭ întregĭ stam la fereasta
nuluĭ saŭ în grădină, sub înriurirea unuĭ farmec ră-
: care mĕ îmbĕta! Parfumul florilor, adierea rĕcoritoare
ɔpţiĭ, lumina dulce a stelelor, cântecele depărtate ale
arilor neapolitanĭ, produceaŭ o armonie, o atmosferă
ntătoare, în care sufletul meŭ plutea cu o plăcere
ărginită... Adese orĭ mintea'mĭ se ecsalta astfel de
t, că uĭtam tot ce era pe lume, și pare că intram
'o vieaţă nouă, necunoscută, o vieaţă cerească!.. Mĕ
ţam în acele minute cuprinsă ca de un delir, ca de-o
unie, ce mĕ aducea *în stare de a* nu maĭ avea con-

ştiinţa faptelor mele... Ce sĕ 'ţĭ maĭ spun, amice? Aveam 19 anĭ!.. inima'mĭ era însĕtată de ĭubire... (stă puçin pe gândurĭ.)

Doctorul. — Inima se deşteaptă!.. (în tot cursul sceneĭ ce urmează, el dă semne de o mare uĭmire.)

Princesa. — Într'o noapte mĕ coborîiŭ în grădină şi me apropieaĭŭ de malul Măriĭ... Sufla despre Sicilia un vêntişor cald şi 'ncărcat de parfumul florilor de portocalĭ... Stelele sclipeaŭ în aer ca o ninsoare de diamanturĭ... Inima 'mĭ era plină de lacrimĭ... mintea 'mĭ tulburată maĭ mult de cât tot-de-auna... Căḑuĭŭ plângênd pe earbă!.. Pentru ce plângeam însă?.. nu ştieam! De-o dată veni din depărtare un glas dulce şi pătrundĕtor ce cânta o barcarolă veneţiană... Acel glas părea că rĕspunde la dorul taĭnic ce'mĭ frămênta sufletul... El se apropiea încet, rĕspândind pe Mare notele sale armonioase, şi cu cât se înainta spre malul unde mĕ găsam, cu atât sîmţam că mĕ atrage către el!.. În sfêrşit... o barcă se opri lângă mine, în barcă era un tênĕr, necunoscut mie, care 'mĭ ḑise: *Marea 'ĭ lină, noaptea 'ĭ frumoasă; vin' de te primblă 'n barca mea, signora...*

Doctorul. — (tremurând) Şi?.. şi?..

Princesa. — (zimbind) Şi... mĕ 'ĭ crede, doctore?.. m'am dus cu tênĕrul acel străin pe Mare, uĭtând lumea, uĭtându-mĕ chĭar pe mine!.. şi pĕn' în zorĭ de ḑi am fost legănată pe valurile Măriĭ ca într'un vis din cele maĭ fericite... un vis de tinereţe şi de poesie, precum *ştiŭ a* le face numaĭ imaginaţiile de 20 de anĭ... Eĭ!

, ce maĭ ḑicĭ acum de statua de marmoră albă...
.tă ?
torul. — (sub impresiea unuĭ suvenir) Şi de-atuncĭ?..
ıcesa. — Şi de-atuncĭ n'am maĭ vĕḑut nicĭ o
· frumosul meŭ cântăreţ... A doua ḑi am plecat
.ova.
torul. — O! Dumneḑĕule... Dumneḑĕule!
ıcesa. — Da ce aĭ?.. ce tulburare?
torul. — Barcarola... barcarola... V'o adu-
ıinte?
ıcesa. — Veḑĭ bine?..
torul. — Cântaţi'mĭ-o, vĕ rog, cântaţĭ-o...
ıcesa. — Doreştĭ s'o cunoştĭ?.. fie!.. ascultă:
la piano, întorcênd spatele spre doctor.)

(Arie de barcarolă.)

Cine 'n gondolă, pe-o nópte lină,
Atuncĭ când luna eşind din valurĭ
Revarsă taĭnic a sa lumină
Peste palaturĭ, peste canalurĭ,
Cine-a plutit
Şi n'a ĭubit?

ıra doctoruluĭ se luminează ca de raḑele unuĭ suvenir depăr-
:ântător.)

Princesa.

Cine 'n gondolă culcat se duce,
Atuncĭ când suflă vêntul de nópte
Şi de la Lido taĭnic aduce
Suspine blânde, duĭóse şópte...

Cine-a plutit
Şi n'a ĭubit?

(Pe când princesa cântă a doua strofă, uşa din stânga se deschide şi Lina se arată; ea se retrage în fund fără a fi zărită de doctorul.)

SCENA III.

Princesa, doctorul, Lina (în fund.)

Princesa. — (întorcêndu-se spre doctor) Am uĭtat sfêrşitul... strofa a treĭa...

Doctorul. — (în estaz) Sfêrşitul? (cântă acompaniat pe piano de princesa.)

Cine 'n gondolă plutind în pace,
Pe-ale laguneĭ lucĭóse spume,
N'a simţit vĭaţa'ĭ că se preface
Şi că re'nvie în altă lume?
Cine-a plutit
Şi n'a ĭubit?

Princesa. — (cu multă mirare) Cunoştĭ barcarola mea?..

Doctorul. — (neputênd sĕ vorbească de uĭmire) Eŭ... eŭ... eram... la Castellmare... cu barca... noaptea... pe Mare... eŭ...

Princesa. — (turburată) D-ta?.. (în parte) El!

Doctorul. — (ca în delir) Eŭ... acesta'ĭ suvenirul acel neşters din inima mea!.. (întinde braçele) O! scumpă nălucire a trecutuluĭ! vin' ânc'o dată în braçele mele!..

Princesa. — (zărind pe Lina, în parte) A! Lina! (împinge pe Lina în braçele doctoruluĭ) Eată o realitate mult maĭ drăgălaşă... strînge-o pe inima ta. (Lina se aruncă în genunchi d'inaintea doctoruluĭ.)

Doctorul. — (trezindu-se) Lina! Lina! (o serută cu transport.)

Princesa. — (luând pe doctor de mână) La vîrsta noastră, dragă Leonard, când deschidem braçele, nu ne este ertat a cuprinde cu ele de cât pe copiiĭ noştri.

Doctorul. — (ştergêndu'şĭ ochiĭ şi serutând mâna princeseĭ) Aveţĭ dreptate... Eştĭ un ânger, prinçesă!

Princesa. — (zimbind) Aşa e c'am câştigat eŭ concina? (în parte, privind cu jale la doctor) Cine-ar ḑice c'aŭ fost tênĕr, frumos şi poetic?.. O! lume, lume!..

(Cortina cade.)

GINERELE LUĬ HAGI PETCU

PERSOANE:

Hagi Petcu.
Prinçul **Radu Movilă.**
Stefan Movilă, vĕrul sĕŭ.
Verdulescu.
Adela.
Şloĭm } creditorĭ.
Şafĕr }
Un bucatar.
Un vatav.
Un fecĭor.

GINERELE LUÏ HAGI PETCU[1])

COMEDIE ÎN 2 ACTE

Scenele se petrecŭ în Iaşĭ, în anul 1866.

ACTUL I.

Teatrul represintă un salon foarte elegant, o uşă în dreapta şi în stânga: două fereste şi o uşă în fund, care se deschidŭ în grădină.

SCENA I.

Fecĭorul, Stefan (în haĭne de sub oficer.)

Fecĭorul. — (şeḑênd pe un fotoliŭ lângă o masă rotundă şi citind o gazetă) Ean sĕ videm ce maĭ ḑice Monitorĭul... (citesce) „20 Maĭ 1866. Moşiea Sătula fiind a sĕ da în arendă pe cincĭ anĭ, cu şĕse miĭ de galbinĭ pe an, doritoriĭ se vor adresa la domnul propietar, logofĕtul Ghiftuĭ..." S'o ĭeŭ?.. sĕ n'o ĭeŭ?.. ba maĭ bine sĕ 'mĭ caut de treabă.

---

1) Această comedie e prelucrată după piesa francesă: le gendre de M. Poirier.

Stefan. — (intrând) Acasă e prinçul Radu Movi

Feciorul. — (sculându-se) Acasă; dar' âncă r sculat.

Stefan. — Pe la 10 oare? (în parte) Se cunoasc însurat de curênd... (tare) A!.. ea spune'mî, l ore face dejun prinçul?

Feciorul. — La unspreḑĕce.

Stefan. — Caută sĕ puĭ un tachîm maĭ mult pe

Feciorul. — Pentru cine?

Stefan. — Pentru mine.

Feciorul. — Pentru d-ta? ha, ha, ha... N spuĭ că eşti mucalit?

Stefan. — Şi mĕ facĭ haz?.. Nu 'ĭ aşa?

Feciorul. — (riḑênd) Te fac, ḑĕŭ?

Stefan. — Îmĭ pare bine... Acum mergĭ (anunţă la stăpânul tĕŭ.

Feciorul. — Sĕ te anunţ?.. Numaĭ decât a fără doar' şi poate?.. ca pe un prinç?

Stefan. — Precum ḑicĭ.

Feciorul. — Şi pe cine sĕ anunţ, mĕ rog?

Stefan. — Pe prinçul Stefan Movilă.

Feciorul. — (riḑênd şi maĭ tare) Prinçul... (în parte) mucalit de tot sergentul.

SCENA II.

Stefan, Radu (eşind din stânga), **Feciorul.**

Radu. — Ce vĕd?.. Stefan?.. vĕrul meŭ. (inbrăţişează pe Stefan.)

Fecĭorul. — (în parte, spăriet) Eaca! eaca!.. am pă-ţit-o... dos la façă, băete. (ese pe furiş.)

Radu. — A!.. vere Stefane!.. cât îmĭ pare de bine că te vĕd!

Stefan. — D'apoĭ mie, Radule!

Radu. — Nicĭ că puteaĭ sĕ sosescĭ maĭ la timp.

Stefan. — Cum?

Radu. — 'Ţĭ-oĭŭ spune-o acuşĭ... Da ce ţi s'aŭ întêmplat, verişorule, de te-aĭ schimbat astfel?.. Cine ar cunoasce sub uniforma asta, pe modelul tinerimiĭ elegante, pe cel maĭ de frunte rĕsipitor din Principatele-Unite.

Stefan. — Cel maĭ de frunte... după tine, Radule... Ce sĕ facem, frate!.. Vremea vremuesce, cum ḑicea bunul nostru. Ne-amŭ lăsatŭ amêndoĭ de nebuniĭ, ca sĕ întrăm în calea cuminţieĭ. Tu te-aĭ însurat, eŭ m'am făcut soldat; şi orĭ ce-aĭ spune, verişorule, îmĭ place maĭ bine regimentul meŭ de ostaşĭ, decât regimentul tĕŭ de bărbaţĭ... însuraţĭ...

Radu. — Foarte 'ţĭ mulţĕmesc. (se întoarce p'înpregĭurul luĭ Stefan şi 'l esamină.)

Stefan. — Dar, dar... privesce, esaminează cât 'ţĭ-a plăcea uniforma me; dar' nu rîde, căcĭ e o haĭnă în care nu poate întra nicĭ un sentiment uricĭos.

Radu. — Ha, ha!.. Vĕd că gloriea luĭ Stefan-Vodă 'ţĭ-aŭ aprins şi ţie minţile.

Stefan. — Chĭar aşa sĕ fie, n'ar fi de mirat, de vreme ce port ca şi tine numele de Movilă... dar' fără a mĕ urca cu *gândul pĕnă la* înălţimea erouluĭ nostru,

mărturisesc că 'mĭ e dragă cariera de oşteau... Singură această carieră e demnă pentru un om cu nume mare şi cu avere mică... Nu sûnt obligat sĕ mĕ supun decât disciplineĭ, şi de este ca sĕ mĕ închin cuĭva, încalte îmĭ plec capul numaĭ d'inaintea steaguluĭ Patrieĭ mele!

Radu. — Prea frumos!.. însă opiniile tale politice... spiritul de partidă ar trebui sĕ 'ţĭ maĭ potoale focul entusiasmuluĭ.

Stefan. — Ba nicĭ cât de puçin... Înainte de toate sûnt Român! Asta 'ĭ politica me!.. Cât pentru spiritul de partidă ce mĕ ameţise când purtam frac negru, 'l-am închis în garderobă înpreună cu fracul, ş'acum nu voesc s'ascult alt spirit decât acel ce mĕ îndeamnă a 'mĭ vĕrsa sângele pentru Româniea.

Radu. — Într'un cuvênt, eştĭ mulţĕmit?.. Noroc sĕ dee Dumnedeŭ! Sĕ te vĕd în curênd general... dar' ca spune'mĭ: de mult aĭ sosit la Iaşĭ?

Stefan. — Astă noapte am venit de la Bucurescĭ, unde am fost în garnisonă.

Radu. — Şi pe câte dile 'ţĭ-aĭ luat concediŭ?

Stefan. — Pe o lună; cât ţine carnavalul...

Radu. — Ce-aud? nefericitule!.. aĭ alergat poate la petrecere în Iaşĭ?

Stefan. — Negreşit.

Radu. — Sĕrmane!.. Se vede c'aĭ comis vr'o mare crimă d'incolo de Milcov, şi de-aceea aĭ venit aicĭ spre pocăinţă... dar' nu sciĭ tu că Iaşul aŭ agĭuns a fi un schit de pustiŭ?

Stefan. — Fie! 'mĭ-oĭŭ spăla pĕcatele în compania ta.

Radu. — Ba chĭar şi în casa me... Audĭ? Sĕ nu cumva sĕ aĭ de gând a te chinui la otel.

Stefan. — Aşĭ primi bucuros... însă mĕ tem sĕ nu pricinuesc supĕrare... stinghirealǎ...

Radu. — Cuĭ?

Stefan. — Soçieĭ tale, socruluĭ tĕŭ...

Radu. — Soçieĭ mele?.. Îţĭ închipuescĭ poate că eŭ, prinçul Radu Movilă, dacă m'am însurat cu fiĭca fostuluĭ bogasier Hagi Petcu, m'am şi îngropat de viŭ într'o boccea de marfă? Credĭ poate că soçia me face bibilurĭ şi corăbiele? că această casă în care ne găsim e o dugheană, şi eŭ calfă de bogasierie? Fiĭ liniştit, ĭubite... Ambiţiea me n'aŭ mers încă pĕn' acolo!.. Eŭ trăesc din protivă, cum îmĭ place, ca un prinç, aruncând baniĭ pe fereastă ca maĭ 'nainte, cumpĕrând caĭ frumoşĭ, tablourĭ şi dând mese marĭ; căcĭ am un bucătar cu 10 galbinĭ pe lună, un adevĕrat artist... Şi, apropo, te 'ĭ încredinţa tu însuşĭ despre meritele luĭ nu maĭ târdiŭ de cât mânĭ, fiind că 'ĭ-am comendat un festin de Baltazar pentru diua me... Într'un cuvênt, ce sĕ 'ţĭ maĭ spun, vere? Căsătoriea nu 'mĭ-aŭ schimbat obiceĭurile întru nimic, ea aŭ adus o singură prefacere în persoana me.

Stefan. — Care?

Radu. — M'aŭ scăpat de creditorĭ!.. (cu ton tragic) Aşa frate!.. Nu maĭ am nicĭ o lipitoare de creditor!

Stefan. — (tragic) Te jălesc! (vesel) Dar' bine soçiea ta şi socrul nu ḑicŭ nimic că cheltuescĭ cu mâna spartă?

Radu. — Nimic!.. Adela 'ĭ o copilă gingaşă, delicată, care mĕ ĭubesce; şi sûnt sigur că, de când s'aŭ măritat cu un prinç, ea caută ades în oglindă ca sĕ vadĕ dacă o prinde titlul de princesă. Cât pentru socrul meŭ, carele după ce se numesce Petcu apoĭ e şi hagiŭ, îmĭ vine a crede că Dumneḑeŭ 'l-aŭ trimis de la Ierusalim pentru ca sĕ îndeplinească dorinţile mele. Visul luĭ cel maĭ drăgălaş aŭ fost tot-de-a-una de-a avea scumpa fericire ca sĕ fie prea supusul şi prea plecatul socru al unuĭ prinç... şi eŭ, care am suflet bun, 'ĭ-am realisat visul.

Stefan. — Ce'mĭ spuĭ, frate?.. Şi unde-aĭ găsit asemene odor de socru?

Radu. — Sĕ veḑĭ: După ce 'mĭ-am ruinat starea cu tot soĭul de nebuniĭ, precum sciĭ, şi cu aĭutorul cămătarilor Şloĭm şi Şafĕr am început a aduna în locul eĭ un capital de datoriĭ, un capital astfel de spăĭmântător, că mĕ hotărîsem a scăpa de el în templul căsătorieĭ... Tocmaĭ atuncĭ ângerul meŭ păzitor îmĭ scoase înainte pe Hagi Petcu...

Stefan. — Ce detreabă ânger!

Radu. — Pravoslavnicul avea o sumă mare de miĭ de galbinĭ şi căuta sĕ'ĭ dea cu împrumut; eŭ din parte'mĭ căutam o asemenea sumă ca s'o ĭeŭ cu împrumut; prin urmare eramŭ meniţĭ de soartă ca sĕ ne întêlnim împreună.

Stefan. — Şi?

Radu. — Şi fiind că nu'ĭ dam destule garanţiĭ ca datornic, el mĕ găsi minunat de bun ca ginere... M'am informat de moralitatea luĭ, m'am încredinţat că averea luĭ provenea din isvoare curate, şi fără a perde timpul m'am băgat ginere la dênsul.

Stefan. — (rîḑênd) Cu câtă leafă?

Radu. — Cu leafă de 40,000 de galbinĭ... ḑestre.

Stefan. — 40,000!.. frumoasă simbrie.

Radu. — Dar' asta nu 'ĭ nimică... Pravoslavnicul s'aŭ îndatorat a mĕ scăpa de creditorĭ, şi mi se pare că chĭar astăḑĭ are sĕ se întêmple acest mare eveneȧment. Numaĭ de nu s'ar cutremura pămêntul!..

Stefan. — Apoĭ bine, frate, Hagi Petcu 'ĭ bun de arătat ca un fenomen a Natureĭ.

Radu. — Aşteaptă... Simţirile luĭ de părinte neertându'l a sĕ despărţi de fiĭcă-sa, hagiul aŭ pretins numaĭ decât ca sĕ şedem în casa luĭ, şi sĕ nu ne îngrijim de nimică despre a le vieţiĭ: în cât fiind hrănit, încălḑit, primblat şi slujit degeaba, îmĭ rĕmâne 4,000 de galbinĭ pe an pentru buzunăritul Adeleĭ şi al meŭ.

Stefan. — Bravo!

Radu. — Maĭ aşteaptă.

Stefan. — Da ce maĭ este?.. Nu cumva s'aŭ prins către tine ca sĕ'ţĭ aducĕ şi luna pe tipsie?

Radu. — După ceremonia cununieĭ, Hagi Petcu s'aŭ apropiet cu uĭmire de mine, şi 'şĭ-aŭ cerut ertăcĭune că n'are maĭ mult de 60 de anĭ... însă 'mĭ-aŭ dat a înţelege că s'a grăbi sĕ aĭbă în curênd 80... ca sĕ mĕ lase clironomul întregeĭ sale averĭ... Eŭ nu 'l silesc,

sĕrmanul, pentru că 'mĭ-ar fi cu greŭ sĕ găsesc un vatav maĭ priceput de cât dênsul; socrul se ţine la locul luĭ cŭ o modestie de bogasier înţĕlept; el se culcă o dată cu găinile, se scoală o dată cu cucoşiĭ, regulează socotelele, poartă de grijă de toate, şi... şi nu mĕ fură ca alţĭ vatavĭ.

Stefan. — Minunat!.. dar'... dar'... aşĭ vrea sĕ te 'ntreb de-un lucru.

Radu. — Întreabă.

Stefan. — Ce-aŭ ḑis societatea despre căsătoriea ta?.. Aŭ trebuit s'o critice amar.

Radu. — Ba nu prea... căcĭ lumea s'aŭ maĭ democratisat de-o bucată de timp... ş'apoĭ sciĭ că averea 'ĭ un talisman puternic, care în ochiĭ oamenilor te facŭ frumos când eştĭ slut, cu spirit când eştĭ prost, şi chĭar onorabil, când eştĭ din protivă... Damele s'aŭ arătatŭ cam aspre la început, maĭ cu samă acele ce aveaŭ fete de măritat; dar' în sfêrşit le-am îmblânḑit... şi chĭar pentru asta sûnt mulţĕmit tocmaĭ acum.

Stefan. — Pentru că aĭ îmblânḑit damele?.. Ce mĕ privesce pe mine?

Radu. — Nu 'nţĕlegĭ, tu care 'mĭ-aĭ servit tot-de-auna de secondant?

Stefan. — Un duel?..

Radu. — Dar, verişorule; un duel frumuşel ca pe timpul cel bun, când eram holteĭŭ... Eĭ! ce ḑicĭ? aşa 'ĭ că nu m'am bogasierit de tot, de şi 'mĭ-am ales domiciliul căsătoresc în dugheana luĭ Hagi Petcu?

Stefan. — Un duel!.. Cu cine? pentru ce?

Radu. — Cu unul... care 'şĭ ḑice conte de Tazleo. fiind că tatăl sĕŭ aŭ fost răḑĕş de pe malul Tazlăuluĭ... trebue sĕ 'l cunoscĭ?

Stefan. — Cum nu? un personagiŭ ridicul ce n'are alt merit decât acela de a fi vĕr cu doamna Rosescu.

Radu. — Şi care 'şĭ-aŭ pus de gând a sĕ constitua, ca în poveste, Zmeul aceleĭ dame... El pretinde ca nime sĕ nu îndrĕznească a sĕ apropiea de vara luĭ, şi a'ĭ face curte...

Stefan. — Pretenţia e ridiculă ca şi dênsul, în adevĕr; dar' ce'ţĭ pasă ţie? Nu cumva, de abĭa însurat, aĭ început a sări garduri prin grădinile vecinilor?

Radu. — Ce sĕ fac, vere? dacă prin acele grădinĭ sûntŭ poame frumoase?.. Doamna Rosescu e o vĕduvă cochetă; eŭ precum scíĭ... un... un...

Stefan. — Un berbant... spune, nu fiĭ modest.

Radu. — Şi prin urmare înţĕlegĭ? trebue sĕ mĕ bat cu Zmeul de Tazleo.

Stefan. — Ca Fĕt-frumos!.. Prea bine!.. Când aŭ sĕ vie secondanţiĭ luĭ?

Radu. — Îĭ aştept aḑĭ dimineaţă... Sĕ 'ĭ primescĭ tu din parte'mĭ şi sĕ regulezĭ condiţiile dueluluĭ.

Stefan. — Bucuros... oĭŭ căuta sĕ înpac treaba...

Radu. — S'o înpacĭ?.. de când, mĕ rog, aĭ luat deprindere a termina prin înpăcare chestiile de onor? de când eştĭ în oaste?..

Stefan. — Tocmaĭ; de când sûnt militar!.. ca oştean, cunosc preçul sângeluĭ, şi găsesc că, putênd cineva sĕ şi'l verse pentru ţéra luĭ, e ridicul de-al vĕrsa pentru

plăcerea de a combate cu un domnişor de pe malul Tazlăuluĭ ce poartă un titlu falş.

Radu. — Fie!.. te las în voea ta sĕ puĭ la cale cum îĭ găsi maĭ bine de cuviinţă... Dar' ce s'aude? A! vine pravoslavnicul meŭ socru, înpreună cu domnul Verdulescu, vechĭul sĕŭ asociat de bogasierie... Aţine-te, vere Stefane, că aĭ sĕ vedĭ o păreche nedespărţită şi foarte curioasă.

SCENA III.

Radu, Stefan, Petcu, Verdulescu.

Radu. — Buna dimineaţa, domnule Verdulescu.

Verdulescu. — Plecăcĭune, *beĭzade.*

Radu. — Ĭubitul meŭ socru. (presentând pe Stefan) Vĕrul meŭ, prinçul Stefan Movilă.

Stefan. — Sub ofiçer de cavalerie.

Petcu. — Mĕ sîmt foarte cinstit, *bei mu...* (se închină luĭ Petcu.)

Radu. — Cinstit, precum diceţĭ, şi cu atât maĭ mult, ĭubite socrule, căcĭ vĕrul meŭ aŭ bine voit a primi sĕ găzduească aicĭ...

Stefan. — (către Petcu) Mĕ ertaţĭ, domnule Petcu, că am primit această ospeţie, fără a fi cunoscut de d-voastră.

Petcu. — Ce se potriveşte, *beĭzade!..* de vreme ce vĕrul *evgheniei* voastre v'aŭ *proskalisit,* nu încape nicĭ o *aporie...*

Radu. — Se 'nţĕlege... Vĕrul meŭ va ocupa chĭoscul din grădină... Bine voiţĭ a poronci ca sĕ'l gătească.

Petcu. — Oĭŭ purta însumĭ de grijă...

Stefan. — Da, mĕ rog... nu vĕ daţĭ osteneală...

Radu. — Din protivă! Hagi Petcu va fi prea fericit...

Petcu. — Prea fericit!

Radu. — Veţĭ avea bunătate a pune asemenea la disposiţiea vĕruluĭ faetonul cel albastru.

Petcu. — Cu care mĕ slujesc eŭ?.. Bucuros.

Stefan. — Ba foarte vĕ mulţĕmesc; nu vreŭ sĕ vĕ lipsesc de caleasca domnieĭ voastre.

Petcu. — Ce se potriveşte, *bei mu!*.. Sûntŭ birje alăturea cu casa... oĭŭ umbla cu birja.

Verdulescu. — (în parte, imitând pe Petcu) Oĭŭ umbla cu birja... Ghidi colakiŭ!

Radu. — Minunat!.. Acum, vere, haĭ la grajdĭŭ sĕ'ţĭ arăt caiĭ... Am cumpĕrat ĭerĭ nisce telegarĭ unguresci care n'aŭ pĕreche în Iaşĭ... 'Ĭ-am plătit 400 de galbinĭ... Haĭ.

Stefan. — (către Petcu) Vĕrul meŭ e nerăbdător sĕ'mĭ arăte lucsul cu care trăesce în casa d-voastrĕ, pentru ca sĕ mĕ cor ingĕ că sûnteţĭ socrul cel maĭ bun şi maĭ generos.

Petcu. — Bunătatea *pan evghenieĭ* voastre şi a d-sale... Fac şi eŭ ce pot... cum îmĭ dă mâna...

Radu. — Apropo... sciţĭ, ĭubite socrule, că mâinĭ daŭ o masă mare amicilor meĭ din Iaşĭ... Cred că ne'ĭ face mulţĕmirea sĕ mănâncĭ cu noĭ?

Petcu. — Ba, sĕ mĕ ertaţĭ, *bei mu*... oĭŭ mânca maĭ bine cu Verdulescu... La *ilikia* mea... un om bĕtrân.

Radu. — A! Domnule Verdulescu... o sĕ ne sfădim înpreună.

Verdulescu. — Pentru ce, *beĭzade?*

Radu. — Pentru că 'mĭ ĭeĭ pe socrul meŭ, de câte orĭ am mese marĭ.

Verdulescu. — Eŭ, *bei mu?*.. El nu vrea sĕ fie în *sinanastrofie* cu musafiriĭ *evgheniei* voastre.

Petcu. — La *ilikia* mea...

Verdulescu. — (strimbându'l, în parte) La *ilikia* mea.

Radu. — Fie!.. A revedere... vină, Stefane. (ese cu Stefan.)

Petcu. — Mĕ închin cu toată supunerea.

SCENA IV.

Petcu, Verdulescu.

Verdulescu. — (în parte, strimbând pe Petcu) Mĕ închin cu toată supunerea. (tare) Ean ascultă, Petcule, găsesc că ginere-tĕŭ te ĭea cam peste picĭor... şi că tu te supuĭ cu prea multă umilinţă.

Petcu. — Fac cum îmĭ place, audĭ tu?.. Ştiŭ eŭ doar' sĕ mĕ port cu oameniĭ.

Verdulescu. — Cum nu!.. Te porţĭ astfel cu ginere-tĕŭ, că 'l-aĭ făcut a avea pentru tine o bunătate deosebită decât pentru cele-l-alte slugĭ în casă... Ce 'ĭ drept îĭ drept.

Petcu. — (ridicând din umerĭ) Aĭ vorbit de te-aĭ pripit... Maĭ bine cată'ţĭ de trebile tale şi nu te-amesteca unde nu'ţĭ ferbe oala.

Verdulescu. — Ba m'oĭŭ amesteca, c'aicĭ îmĭ ferbe oala ca şi ţie... Sûntem amêndoĭ prietinĭ şi tovarăşĭ de 30 de anĭ; ne-amŭ deprinsŭ unul cu altul, ne sěměnăm în toate, par' c'amŭ fi făcuţĭ tot pe-un calup... încât, măĭ Petcule, când te vĕd în brâncĭ d'înaintea ginere-tĕŭ, nu mĕ pot ţinea bine pe picĭoare...

Petcu. — În brâncĭ!.. Eŭ în brâncĭ d'înaintea luĭ Radu! da... pentru ce? pentru că'ĭ *beĭzade?* Socoţĭ tu că mĕ sparîĭŭ de *evghenia* luĭ? Da eŭ, măĭ Verdulescule, am fost tot-de-a-una un om liberarĭŭ, o ştiĭ tu?.. 'Mĭ-am bătut gĭoc tot-de-a-una de *arhontologhie.* O ştiĭ tu? Audĭ? în brâncĭ? eŭ, Hagi Petcu!.. Măĭ, în ochiĭ meĭ numaĭ omul cu merite şi cu *iskĭuzarlîĭ* la treabă are *ipolipsis*...

Verdulescu. — *Aferim!*.. apoĭ ginere-tĕŭ are, se vede, multe merite, de vreme ce 'ĭ suferĭ toate.

Petcu. — Da ce?.. aĭ vrea poate sĕ 'ĭ scot pe nas binele ce 'ĭ-am făcut, scăpându'l de sărăcie?

Verdulescu. — Adică, dându'ĭ pe Adela cu ochiĭ închişĭ?.. Heĭ, Petcule!.. de m'ascultaĭ, maĭ bine nimereaĭ s'o fi măritat cu un bogasier de-aĭ noştri.

Petcu. — *Ama!*.. Atâta 'mĭ-ar fi trebuit... sĕ'l ascult pe d-luĭ.

Verdulescu. — Şi de ce nu?.. Nu 's rĕŭ *sfetnik*, când s'atinge de interesele Adeleĭ.

Petcu. — O!.. D-ta eştĭ un *sofologhiotatos!*.. un

om cetit!.. ca proorocul Agatanghel... Cum nu?.. Aĭ vorbe cu *parimiĭ; eksighiseştĭ* lucrurile cu *tropos:* dar' încât s'atinge despre dreapta gĭudecată, despre tertipul lumiĭ, nu m'agĭungĭ nicĭ la călcĕĭ.

Verdulescu. — Despre tertip, nu!.. tu aĭ făcut o avere de 100,000 de galbinĭ, şi eŭ de-abĭa una de 30,000.

Petcu. — Ş'ancă tot prin agĭutorul meŭ.

Verdulescu. — Tot!.. o mărturisesc... De-aceea, fiind că astă avere am câştigat-o prin tine, tot în familiea ta are sĕ rĕmâĭe; căcĭ am s'o las fiĭceĭ tale, când te-a ruina ginere-tĕŭ.

Petcu. — Pe mine! el sĕ mĕ scoatĕ *silemet!*

Verdulescu. — Pe tine... şi asta nu târḑiŭ... Peste câţĭva anĭ.

Petcu. — Aĭ 'nebunit?

Verdulescu. — Doĭ, triĭ anĭ, cel mult, gĭudecând după cheltuelile ce face pe toată ḑiua... Fă sototcală...

Petcu. — N'am nevoĭe... Îmĭ cunosc eŭ catastihul.

Verdulescu. — Acu de te-ar calici numaĭ pe tine... nu m'ar durea măsaoa...

Petcu. — Şi pentru ce, mĕ rog, sĕ nu te doarĕ măsaoa? Vra sĕ ḑicĕ nu te interesezĭ nicĭ de cum de soarta mea... puçin îţĭ pasă sĕ rĕmân lipit pămêntuluĭ, eŭ care te-am făcut om cu stare?.. Vreĭ sĕ'ţĭ spun una, dacă'ĭ aşa?.. Eştĭ un nerecunoscĕtor, un *adiafor*, fără *ithiki*. (se uĭmesce.)

Verdulescu. — Se poate; dar' precum 'ţĭ-am spus,

m'ar durea capul despre tine, fiind că nu 'ţĭ sûnt naş, nu te-am botezat eŭ.

Petcu. — Da aĭ botezat pe fiĭcă-mea, Enicerĭule!

Verdulescu. — Tocmaĭ pentru asta n'aşĭ vrea sĕ 'ĭ mânce starea bărbatu-sĕŭ... Adela mi'ĭ dragă ca ochiĭ cap, o ĭubesc ca un părinte... şi maĭ mult...

Petcu. — Maĭ mult de cât un părinte? maĭ mult cât mine, vreĭ sĕ dicĭ?

Verdulescu. — Ştiŭ eŭ ce vreŭ sĕ dic.

Petcu. — Şi eŭ ştiŭ că pretindariseştĭ a fi maĭ cu agoste de cât mine!.. ba 'ncă aĭ şi cercat a face sĕ adĕ copila că 'ĭ aşa.

Verdulescu. — Haĭde!.. Ear' aĭ început *oktoihul* a! Dă'ĭ înainte că nu 'ţĭ ţin isonul.

Petcu. — Sĕ ştiĭ că 'ĭ-oĭŭ da 'nainte... Tu caţĭ sĕ *mazileştĭ* din inima copileĭ... facĭ intrigĭ ca Domniĭ cĭ la Ţarigrad... ş'acum Adela se 'ncrede maĭ mult tine de cât în tată-sĕŭ, te dismĭeardă maĭ adese orĭ tine, de cât pe mine.

Verdulescu. — Eŭ n'o spariĭŭ.

Petcu. — Da ce?.. eŭ o spariĭŭ?.. Stahie sûnt? goĭŭ sûnt? papalugă sûnt ca s'o spariĭŭ?

Verdulescu. — Nu eştĭ papalugă... dar' nicĭ eştĭ părinte blând, dismĭerdător... Eştĭ prea *turkomerit*.

Petcu. — Aşa; eŭ sûnt *turkomerit*, şi tu?.. Adică maĭ tu ştiĭ sĕ te porţĭ cu copiiĭ?.. Adică 'ĭ greŭ ma-t de-a sĕ 'nprieteni cu copiiĭ, înplinindu-le toate inţile!.. Asta nu 'ĭ dragoste, iĭ *egoismos*.

Verdulescu. — *Egoismos!*.. Dar' can spune'mĭ,

când aŭ fost vorba de căsătoriea Adeleĭ cu Radu, cine 'ĭ-aŭ apĕrat interesele eĭ? Cine-aŭ cătat a sĕ 'nprotivi vroinţeĭ sale? Eŭ şi numaĭ eŭ, căcĭ tu din protivă o îndemnaĭ hojma sĕ se facĕ prinçesă... aşă'ĭ?

Petcu. — Adela ĭubea pe Radu... Nu puteam sĕ le strîc dragostele. (se pune pe un scaun şi citesce jurnalul.)

Verdulescu. — Vorbă sĕ fie!.. Tu 'l-aĭ tras pe prinçul aicĭ cu *skopos*...

Petcu. — (sculându-se) Na!.. Încă unul scos la oamenĭ!.. (lovesce cu palma peste jurnal) Ficĭorul luĭ *kir* Manoli aŭ agĭuns senator!

Verdulescu. — Şi ce 'mĭ pasă mie?

Petcu. — Cum? ce 'ţĭ pasă? Nu 'ţĭ pasă de-a videa unul de-aĭ noştri că s'aŭ înălţat aşa de sus?.. sĕ fie chĭemat de Ocârmuire în numĕrul *ipokimenelor simandicoase* de Stat?.. sĕ între în *ekpaeaoa* Senatorlîculuĭ!.. Da bine, omule, n'aĭ în sufletu tĕŭ nicĭ un dram de *hambiţion?* Nu eştĭ mândru de-o epohă ca aceasta unde tot omul poate sĕ *katortosască* prin vredniciea luĭ? Cum? eştĭ *adiafor*, când de aḑĭ pĕnă mânĭ poţĭ chĭar tu s'agĭungĭ senator? Bre!

Verdulescu. — Eŭ? sĕ mĕ ferească Dumneḑĕŭ! de asemenea *hambiţion*... şi maĭ cu samă sĕ ferească Dumneḑĕŭ ţara mea de senatorĭ ca mine!

Petcu. — Pentru ce? Ficĭorul luĭ *kir* Manoli...

Verdulescu. — Ficĭorul luĭ *kir* Manoli, de şi ficĭor de bacal, aŭ fost crescut în străinătate, unde-aŭ prins la *prokopsală*. El îĭ advocat, cunoaşte toate pravilele şi 'ĭ în stare sĕ lucreze cum se cade în Senat; dar' eŭ şi tu?..

Petcu. — Eŭ şi tu? da n'aĭ cetit, măĭ prostule, ce spune gazeta cea din Bucureştĭ? Ea spune *ritos* că comerçul este adevĕrata şcoală a oamenilor de Stat; prin urmare fiind comerçant, ca unul ce-am fost bogasier, sûnt şi eŭ om de Stat ca orĭ cine, şi pot sĕ rîdic în spinare sarcina politicalelor.

Verdulescu. — Dacă acea sarcină ar fi o boccea de cutniĭ, n'aşĭ dice ba; dar' ţara nu 'ĭ o dugheană de bogasierie...

Petcu. — Nu pricep *parimia*... Poate sĕ fie filosoficească, dar' n'o pricep.

Verdulescu. — Şi tu, Petcule, eştĭ din taraful celor cu mania de Ocârmuirliĭ; şi tu te-aĭ *hirotonosit* om de Stat, nitam nisam... tronc! ca hatmanul Velişcanu?.. O! netoţilor! decât aţĭ gândi sĕ ocârmuiţĭ ţara, maĭ bine v'aţĭ ocârmui casele cum se cade, şi nu v'aţĭ da fetele după *evghenişti*, tufă de parale, care socotŭ că vĕ facŭ mare cinste plătind datoriile lor cu baniĭ voştri.

Petcu. — Pentru mine-o spuĭ asta?

Verdulescu. — Ba nu, pentru mine.

SCENA V.

Petcu, Verdulescu, Adela (eşind din dreapta.)

Adela. — Buna dimineaţa, tată; cum te afli... (serută pe Petcu.)

Petcu. — Ca un bujor.

Adela. — Eaca şi nânaşul. (serută pe Verdulescu) Viĭ sĕ facĭ dejun cu noĭ?

Verdulescu. — Dar' Adeluţă.

Adela. — Eştĭ cât se poate de gentil.

Petcu. — Îĭ gentil!.. el!.. Apoĭ eŭ ce sûnt, eŭ care 'l-am poftit la zacuscă?

Adela. — D-ta eştĭ cel maĭ bun din toţĭ părinţiĭ.

Petcu. — Dar! sûnt cel maĭ bun... de câte orĭ poftesc pe Verdulescu...

Adela. — Unde 'ĭ bărbatul meŭ?

Petcu. — Unde sĕ fie? la grajdĭŭ...

Verdulescu. — S'aŭ dus sĕ 'şĭ vadĕ caiĭ...

Petcu. — Aşa! de n'aşĭ şti că 'ĭ *beĭzade*, aşĭ crede că 'ĭ herghelegiŭ.

Adela. — Un gentilom se cuvine sĕ ĭubească caiĭ şi armele, tată...

Petcu. — Fie; dar' aşĭ vrea sĕ maĭ ĭubească şi alt ceva.

Adela. — Ĭubesce artele, pictura, poesiea, musica...

Petcu. — Arma!.. fleacurĭ.

Verdulescu. — Aĭ vrea poate sĕ ĭubească maĭ bine bogasieriea, Petcule?

Petcu. — Frumos, Verdulescule; ţine'ĭ partida eĭ, intrigantule, ca sĕ te ĭee la ochĭ bunĭ... (**cătră Adela**) Ea vedi'l, Adelo? Chĭar acu 'mĭ dicea că bărbatu-tĕŭ te ruineazâ...

Verdulescu. — Dar! o spuneam... însă tu n'aĭ de cât sĕ strîngĭ baerile pungiĭ.

Petcu. — Nu dic ba... dar' eŭ socot că dacă Radu s'ar îndeletnici...

Adela. — Cu ce?

Verdulescu. — Cu vênḑare de cutniĭ şi de metaniĭ de calembec?..

Petcu. — Ba nu!.. Ştiŭ că nu 'l agĭunge capul sĕ facĕ asemene *pazarlîkurĭ.*

Verdulescu. — Eĭ!.. apoĭ?

Petcu. — Apoĭ sĕ cate a lua o slujbă de boĭerĭŭ *protipenda*... sĕ ĭee un minister...

Verdulescu. — Un minister!.. par' că sĕ ĭeŭ ministeriele ca o cafea turcească...

Petcu. — Când se numeşte cineva prinçul Movilă, poate sĕ pretindarisască la toate.

Adela. — Însă este obligat a nu pretinde nimic.

Verdulescu. — *Raison!*.. Ginere-tĕŭ are opiniĭ care nu'l eartă a da mâna cu...

Petcu. — Aşa!.. opiniĭ!.. el are numaĭ una... lenea!

Adela. — Eştĭ nedrept, tată!.. bărbatul meŭ are tradiţiĭ de familie care 'ĭ impunŭ obligarea de a nu lua parte la lucrările regimuluĭ de astăḑĭ.

Petcu. — Nu 'nţĕleg ce vreĭ sĕ 'mĭ spuĭ cu regimul... Eŭ ştiŭ ce ştiŭ... 'l-am *spudaksit* pe Radu pĕn' a nu 'l lua de ginere, şi 'l cunosc maĭ bine de cât voĭ. El îĭ un sturluïbat... o vêrtelniţă care face sfêrrr... şi alt nimic. Cât pentru fuduliea luĭ de *familiot*, dac' ar ţinea mult la dênsa nu s'ar fi cununat cu fata luĭ Hagi Petcu.

Verdulescu. — Prin urmare?

Petcu. — Prin urmare trebue sĕ 'l facem a înţĕlege cu *tropos* subţire, că un om înḑĕstrat cu un nume

vechĭŭ ca al luĭ, şi cu rang de prinç, îşĭ necinsteşte *evghenia* când se lasă pe lene.

Verdulescu. — Aşa este, Petcule; aĭ vorbit ca din carte; dar' cine sĕ 'ĭ grăească?

Petcu. — Cine?.. Adela!.. (către Adela) Dac' aĭ vrea tu sĕ 'l aducĭ la *prokimen*... sara... când îţĭ despleteşte pĕrul... ştiĭ?.. tertip femeesc...

Adela. — O!.. tată!..

Petcu. — Ce o!.. ce tată!.. Astfel m'aŭ *englendisit* neneacă-ta, când aŭ avut poftă s'o duc la teatru... şi a doua ḑi am luat numaĭ decât o lojie la rêndul al doilea.

Adela. — Nu aşĭ îndrĕzni nicĭ o dată sĕ vorbesc luĭ Radu de un lucru aşa de serios.

Petcu. — De ce nu? Ḑĕstrea ta îţĭ dă *pitak* la mână ca sĕ poţĭ pretindarisi ce 'ţĭ place.

Adela. — Radu ar ridica din umerĭ şi nu 'mĭ-ar respunde.

Verdulescu. — Ce-aud? El ridică din umerĭ când îĭ grăeştĭ!

Adela. — Ba nu... dar'...

Verdulescu. — Eaca, eaca... de ce coborĭ ochiĭ? Se vede că bărbatu-tĕŭ îĭ cam... nepoliticos câte-o dată.

Petcu. — Nu cumva te tratarisarisariseşte cum... spune drept.

Adela. — Nu, tată.

Petcu. — Nu te ĭubeşte cu *sevas* ca pe-o *nekokera*?..

Adela. — Ba...

Petcu. — Apoĭ dar ce?

Verdulescu. — Ascultă, Adeluţă... arată-ne curat ce aĭ la suflet, dragă... Tată-tĕŭ şi eŭ sûntem născuţĭ pe lume pentru ca sĕ privighem asupra ta... Spune: Aĭ vr'o supĕrare?.. Aĭ a te plânge de Radu?

Adela. — De el?.. nicĭ de cum... îĭ bun... îĭ amabil...

Petcu. — Eĭ! apoĭ?.. ce 'ţĭ trebue maĭ mult?

Verdulescu. — Bun, amabil... prea bine; dar' nu te bagă de samă maĭ mult de cât pe-o păpuşă frumuşică... aşa este?

Adela. — Chïar aşa sĕ fie... Nu e vina luĭ, e a mea!.. Sûnt prea timidă cu dênsul, nu îndrĕznesc sĕ 'mĭ deschid inima în ochiĭ luĭ... şi sûnt încredinţată că mĕ consideră ca pe-o copilă eşită abïa din *pension*, şi prea fericită de a fi prinçesă.

Petcu. — Audĭ, dobitocul!

Verdulescu. — De ce nu te tălmăceştĭ cu dênsul?

Adela. — Am cercat-o de maĭ multe orĭ; însă tonul cu care 'mĭ-a respuns, se acoardă astfel de puçin cu gândirea me, că n'am avut curagĭŭ sĕ urmez... Sûntŭ oare care confidenţe care aŭ nevoe de a fi încuragïate... Sufletul e ca o păserică ce se sparie de-o umbră... Mĕ 'nţelegĭ, nânaşule?

Petcu. — Eaca!.. Da eŭ nu te 'nţĕleg poate?

Adela. — Ba şi d-ta, tată... Cum sĕ dic de esemplu luĭ Radu că ceea ce 'mĭ-a plăcut în persoana luĭ, nu 'ĭ titlul sĕŭ de prinç, dar' nobleţa manierelor luĭ, veseliea luĭ de *bon ton*, dispreţul sĕŭ pentru cele micĭ ale lumiĭ?.. Cum sĕ 'ĭ dic în sfêrşit că el este eroul

visurilor mele de copilă, dacă la cel ântêĭ cuvênt ce rostesc el îmĭ taĭe vorba cu o glumă?

Petcu. — Na!.. dacă glumeşte, dovadă că 'ĭ vesel, băetul.

Verdulescu. — Ba, Petcule! dovadă că 'ĭ e urît cu nevasta luĭ.

Petcu. — (Adeleĭ) Urît cu tine?

Adela. — (oftând) Aşa 'mĭ-e teamă!

Petcu. — Fleacurĭ!.. Urîtul îĭ vine nu de la tine, dar' din trândăviea vieţiĭ sale. Un bărbat nu 'şĭ ĭubeşte multă vreme nevasta, când n'are altă de făcut de cât s'o ĭubească...

Adela. — Aşa sĕ fie, nânaşule?

Petcu. — Îĭ de prisos sĕ maĭ întrebĭ pe Verdulescu, dacă 'ţĭ-o spun eŭ.

Verdulescu. — Are dreptate, tată-tĕŭ; amorĭul trebue economisit ca şi averea.

Petcu. — Eaca, de pildă, eŭ... pentru ce-am slăvit tot-de-a-una pe nineacă-ta?.. pentru că n'am avut nicĭ o dată vreme sĕ mĕ gândesc la dênsa.

Verdulescu. — Bărbatu-tĕŭ are douĕ-ḑĕcĭ şi patru de ceasurĭ pe ḑi ca sĕ te ĭubească...

Petcu. — Gĭumătate maĭ mult de cât trebue... Ean sĕ ĭee un *huzmet*, şi 'ĭ videa cum te-a ĭubi.

Adela. — Un *huzmet?*

Petcu. — Adică o slujbă...

Adela. — Bine; dar' cum sĕ 'l înduplecăm?

Petcu. — Lăsaţĭ pe mine... chĭar astăḑĭ... voĭ sĕ mĕ sprijiniţĭ...

Verdulescu. — Astădĭ?.. înaintea zacuscăĭ?

Petcu. — Ba nu, după... Am *paratirisit* că *beĭzadeaoa* îĭ maĭ vesel când mistueşte.

SCENA VI.

Petcu, Verdulescu, Adela, Radu, Stefan.

Radu. — (presentând pe Stefan) Dragă Adelă... îţĭ presint pe vĕrul meŭ, prinçul Stefan Movilă... Nu 'ţĭ e necunoscut.

Adela. — În adevĕr, domnul meŭ, Radu 'mĭ-a vorbit atât de des de d-voastră, că vĕ consider ca pe un vechĭŭ amic.

Stefan. — Aveţĭ dreptate, doamna me; şi mĕ simt fericit de acest titlu. (încet luĭ Radu) E de tot plăcută cumnăţica.

Radu. — (încet luĭ Stefan) Dar; e gentilă. (către Adela) Stefan e oaspele nostru în tot timpul concediuluĭ sĕŭ.

Adela. — Sper, domnul meŭ, că e lung concediul.

Stefan. — O lună numaĭ, doamna me... după care sûnt silit a merge cu regimentul pe malul Dunăreĭ.

Petcu. — *Aferim!..* Vĕd cu mulţĕmire, *beĭzade*, că vĕ place a nu şidea cu mânile subsuorĭ...

Radu. — (în parte) Bate şeoa, socru; dar' mĕ fac că nu pricep.

(Întră un fecĭor aducênd un tabloŭ.)

Fecĭorul. — Măria ta... o adus cadrul ista de la domnul Ponianu.

Radu. — A! bine... așadĕ'l cole pe scaun, lângă fereastă... Vin' Stefane sĕ 'mĭ daĭ opiniea ta.

Stefan. — (esaminând tabloul) Minunat!.. ce frumos efect de asfințitul Soareluĭ... Cum îl găsițĭ, doamna me?

Adela. — În adevĕr, minunat!.. Privițĭ cât de natural se strecurŭ radele Soareluĭ p'intre frundele arborilor!.. cum se jocŭ în liniște pe fața apeĭ!.. și în depărtare ce pată de lumină ardĕtoare se întinde pe albastrul Ceruluĭ!.. O! e un tabloŭ frumos cât se poate!..

Petcu. — Ean sĕ videm și noĭ, Verdulescule... (se apropie amêndoĭ.)

Radu. — Cum îl găsescĭ și d-ta, ĭubite socrule?

Petcu. — Îl găsesc... Mĕ rog ce înfățoșază?

Radu. — O privelisce de țéră la culcatul Soareluĭ.

Petcu. — Fleacurĭ!.. N'are nicĭ o *noĭmă*... Sĕ vedețĭ portretul ce am în odaea mea... acela 'ĭ cu haz... îțĭ sare în ochĭ cât colo...

Radu. — Și ce represintă?.. vr'o mâță turbată?

Petcu. — Ba nu... Un Enicerĭŭ cu musteața de-un cot și cu coșcogea sabie în mână; ear' gĭos, de gĭur împregĭurul luĭ, o mulțime de căpăținĭ tăĭete... Pricepĭ de-o dată cum îl vedĭ că le-aŭ făcut *kĭes* pe toate, în vremea *rĕsmerițeĭ*... îĭ lucru cu *noĭmă* care te oçerește și te...

Radu. — Așa?.. tablourile cu... *noĭmă* îțĭ placŭ, socrule?.. ce nu 'mĭ-aĭ spus maĭ degrabă?.. Am sĕ comand, înadins pentru sĕrbătoarea d-tale, un tabloŭ cu o *noĭmă* și maĭ oçĕritoare de cât Enicerul d-tale.

Petcu. — Care tabloŭ?..

adu. — O ceapă... mică... o sĕrmană cepuşoară ;ă în patru bucăţĭ!.. pe-o masă de lemn... cu cu-alăturea... sĕ nu te poţĭ uĭta la ea fără a'ţĭ veni mĭ în ochĭ.

'erdulescu. — (încet luĭ Petcu) Te ĭea în triĭ para-Petcule.

etcu. — Lasă 'l sĕ mĕ ĭee, că nu mĕ daŭ.

tefan. — Care artist a făcut tabloul acesta?

adu. — Un tênĕr cu mult talent ce-a studiat la a, şi care moare de foame la noĭ.

etcu. — Şi cât 'ĭ-aţĭ plătitŭ pe bucăţica asta de ă?

adu. — Cinḑecĭ de galbenĭ.

etcu. — Cinḑĕcĭ de galbinĭ!.. unuĭ zugrav care e de foame?.. Pe la vreme de masă aĭ fi putut cumperĭ cu cinḑĕcĭ de leĭ.

dela. — O! tată!..

etcu. — Ce o!.. ce tată!.. preţul pânzeĭ e un leŭ .. Nu 'ĭ aşa, Verdulescule...

erdulescu. — (încet luĭ Petcu) Aĭ trântit o gogomă-Petcule.

etcu. — Cum?.. ce fel?..

ecĭorul. — (intrând) Poftiţĭ la masă.

etcu. — (către fecĭor) Spune stolniculuĭ sĕ scoatĕ din ţă o garafă de Comandaria de cea bună... (către) Am adus-o eŭ însumĭ de la Kipru... ţine opt sute eĭ balerca... Nicĭ Sultanul nu bea maĭ bună... luĭ Verdulescu) Noĭ n'omŭ bea... omŭ lăsa garafa lor.

Radu. — Opt sute leĭ balerca!.. N'a fi avênd bĭetul Sultan cu ce s'o plătească.

Verdulescu. — (încet luĭ Petcu) Ear' te ĭea în triĭ parale, Petcule.

Petcu. — Sĕ 'ĭ fie de bine! Petcu n'asudă nicĭ de patru parale.

(Esŭ cu toţiĭ prin stânga.)

SCENA VII.

Fecĭorul, Şloĭm, Şafĕr.

Şloĭm. — (băgênd capul pe uşa din fund) Sluga d-tale, domnule lighifeti.

Fecĭorul. — Ce cauţĭ, gĭupâne?

Şloĭm. — Acasă 'sŭ boeriĭ, me rog?

Fecĭorul. — Sûntŭ la dejun; dar' ce vreĭ?

Şloĭm. — Am piçintichi treabă cu chiconu Hagi Petichi.

Fecĭorul. — Vină mânĭ. (ese.)

Şloĭm. — (intrând) Munĭ, nu pot che intrăm in Sabăş. (strigă încet la uşă) Şafĕrlă...

Şafĕr. — (arătându-se) *Vus ist?* 1)

Şloĭm. — *Kimţ a hier.* 2)

Şafĕr. — (intrând cu sfieală) Nu 'ĭ nimine?

Şloĭm. — Kim, kim.

Şafĕr. — (privind în gĭurul luĭ) *Mein Gott!..* frumoasă dugheană 'ĭ aicĭ... tot mobile de Lipschi.

1) Ce este?

2) Vin aicĭ.

Şloĭm. — *Azoĭ, ĭo...* [8]) cumperate cu banĭ a nostri.

Şafĕr. — *Aĭ, veĭ!* baniĭ nostri... Chind 'ĭ-omŭ maĭ vide... Şloĭm.

Şloĭm. — *Vus ist?*

Şafĕr. — Creḑĭ tu che Hagi Petichi a vre si ni plitească datoria luĭ *Fürst* Radu?

Şloĭm. — Şi de ce nu, me rog?.. Nu 'ĭ destul de chind asteptăm? *Fürst* Radu s'o insurat cu o ḑestre mare; Hagi Petichi o cumperat un giner *grof*. Acu 'ĭ vreme se cerem baniĭ nostri. Chit aĭ se ĭeĭ tu?

Şafĕr. — (scoţênd un sinet) Mult: 4831 de galbinĭ, 27 de leĭ, 30 de parale şi jumatate cu dubunda pену astaḑĭ.

Şloĭm. — (scoţênd asemene un sinet) Şi eŭ 5168 de galbinĭ, 9 leĭ, 6 parale şi jumatate... Şafĕrlă...

Şafĕr. — *Vuăs?* (se pune pe colţul unuĭ scaun.)

Şloĭm. — Spune drept, cu chit 'l-aĭ inchercat pe *Fürst?*

Şafĕr. — Pe Radu? (coborând ochiĭ) Cu nimic, ḑeŭ.

Şloĭm. — Cu chit?.. sută la sută?

Şafĕr. — (riḑênd) Dubunda boeresc... dar' tu, Şloĭm?

Şloĭm. — Iŭ?.. Iŭ sint bencheer, nu zaraf ca tine. Am pus dubunda 'n capital: atita tot, ḑic ḑeŭ.

Şafĕr. — *Vuăs?* bencheer?.. din colţ a vuliţiĭ cu zur zur in palmă?.. Te chinosc eŭ.

Şloĭm. — Şi eŭ nu te chinosc pe tine?.. nu te ştiŭ de chind aĭ vinit de la Suĭatin s'aĭ vindut mere murate in Tirgu-Cucululuĭ?

Şafĕr. — Mere murate? minciunĭ. Am vîndut putrede.

Şloĭm. — Şi pe urmă aĭ fost brişcar cu ker un cal in Tirgu-de-sus.

Şafĕr. — Minciunĭ; am fost harabagiŭ.

Şloĭm. — Şi pe urmă aĭ dischis kercĭmă in Pe

Şafĕr. — Minciunĭ; am dischis-o in Tataraşĭ.

Şloĭm. — S'aĭ vindut rachiŭ misticat cu vitr

Şafĕr. — Minciunĭ; cu vitriol şi cu cĭomofaĭŭ.. tu aĭ fost maĭ detreabă?

Şloĭm. — Iŭ?.. Am vinit din ţara rusasc, Nijni-Novgorod.

Şafĕr. — Minciunĭ; aĭ vinit de la Novo-Suliţa vindut pe vuliţi strae rupte, giletches, surtuche *sentraĭ*...

Şloĭm. — (mânios) *Vuăs?*

Şafĕr. — Şi pistol riginite şi carabine.

Şloĭm. — Carabine? *Vus fer a carabin?*

Şafĕr. — *Veist nist vus a carabin ist?*

Şloĭm. — *Nu schoin... A carabin ist t carabin.*

Şafĕr. — *Abăr zug mer vis i dus fer a c*

Şloĭm. — *A... a... a... a! Nu horjĭ; E dir a mul zugn! a carabin ist a zoĭ a ding hat a lifki; hertn a koĭlbân, an der saat a pa intn a enţiskes; oĭbîn a kogăţihĭ. Ţĭust di dr a kighilke, a proh ind ebs a klaţkes, ind ma enţiskes a ştos; enţiskes maht plosk; der ko*

trosk, ind in der lifki a grois hermider, und di bist toid vi a hind!

Şafĕr. — (spăriet cade pe scaun) *Aï! veĭ mir ghevalt!*

(Se aude sgomot de scaune alăture.)

Şloïm. —
Şafĕr. — } (tresărind) *Vus ist?*

Şloïm. — (ascultând la uşă) Şafĕrlă?

Şafĕr. — *Ha... a... a... a?*

Şloïm. — Se scolŭ boeriĭ de la zakuschi... Haĭ degrabă se nu ne ghisască aicĭ.

Şafĕr. — Haĭ, haĭ... (se răpedŭ amêndoĭ la uşa din fund şi se lovescŭ, voind sĕ easă înpreună.)

Şloïm. — (ridicând palma asupra luĭ Şafĕr) Nu impinge, che fac trosk.

Şafĕr. — (asemene) Ean se daĭ, che fac şi eŭ trosk.

Şloïm. — (eşind) *Di dimer hind.*

Şafĕr. — (urmându'l) *Ştil, du bist a şmok.*

SCENA VIII.

Radu, Adela, Stefan, Petcu, Verdulescu

(întorcêndu-se de la masă.)

Stefan. — În adevĕr, domnule Petcu, vinul d-tale de Comandaria n'are preţ.

Petcu. — Mĕ sîmt prea cinstit că vĕ place, *bei mu.*

Radu. — Socrul meŭ e omul cel maĭ delicat din lume... orĭ ce lucru bun are în casă, d-luĭ îl păstrează pentru mine şi pentru amiciĭ meĭ, şi, zeŭ, aşĭ fi fericit

dacă s'ar înfăçoșa vr'un prilej unde sĕ 'ĭ probez recunoscința me.

Petcu. — *Beĭzade*...

Radu. — Dĭ 'mĭ Radule, pe nume... că doar' sûnt copilul d-tale.

Petcu. — (încet luĭ Verdulescu) Pare-mi-se că acu'ĭ vremea. (tare) Apoĭ... dragă *beĭzade*... Radule... dacă vroițĭ numaĭ decât sĕ 'mĭ faceţĭ o mare mulţĕmire, ĭĭ lesne...

Radu. — Cum?

Petcu. — Priimind a întra puçin în *filonikie* cu mine asupra unuĭ *predmet* care vĕ privește...

Radu. — *Filonikie* asupra unuĭ *predmet!*.. fie, iubite socrule; fie... sûnt gata sĕ te-ascult... D-lor... seanța este deschisă... bine voițĭ a ședea... (toțĭ se punŭ pe scaune) D-nul orator Hagi Petcu are cuvêntul.

Petcu. — Iubite Radule, de triĭ lunĭ acum, de când v'ațĭ însurat, ațĭ dus-o una cu beucheturile, cu zaifeturile... Ar fi vreme poate de a vĕ maĭ schimba *tabietul*.

Radu. — Cum?.. domnule orator... nu vĕ 'nțĕleg.

Petcu. — Mĕ *eksighisesc*...

Radu. — *Eksighisiți*-vĕ...

Petcu. — De pildă, ce-aveţĭ de gând, mĕ rog, a face de-acum înainte?

Radu. — Când? adĭ?

Petcu. — Și adĭ, și mânĭ... *ke ta lipa*... aveţĭ negreșit vr'un plan pentru viitor?..

Radu. — Negreșit!.. planul meŭ este de-a face adĭ ceea ce-am făcut ĭerĭ, și mânĭ ceea ce voĭŭ face adĭ... vedĭ, iubite socrule, că sûnt statornic în obiceĭurile mele.

Petcu. — Adică, eştĭ hotărit a nu face nimică?

Radu. — Apoĭ dă! aşĭ face cĭubote dac'aşĭ sci cĭubotăria... dar' educaţia me aŭ fost necomplectă din nenorocire.

Petcu. — Nu 'ĭ vorba de cĭubote.

Radu. — Dar' de ce e vorba?

Petcu. — De ceea ce trebue sĕ facĕ un *evghenist* ca d-ta...

Radu. — Un *evghenist* ca mine, când se însoară, nu poate avea maĭ bună ocupare de cât a'şĭ ĭubi soçiea şi a fi fericit.

Adela. — În adevĕr, Radule, această ocupare este cea maĭ plăcută; însă nu am mândriea de a crede că eŭ aşĭ fi în stare sĕ ocup toate orele vieţiĭ tale...

Radu. — Pentru ce atâta modestie, dragă Adelă?

Adela. — Pentru că un barbat e chemat a juca un rol demn de numele sĕŭ în lume... ear' nu numaĭ a trăi în atmosfera vieţiĭ casnice, ca o femee.

Radu. — Şi?

Adela. — Şi aşĭ dori, cât pentru mine, ca sĕ urmezĭ esemplul vĕruluĭ d-tale.

Radu. — Aĭ voi sĕ întru în oaste?

Adela. — Ba nu... dar'...

Radu. — Dar'?..

Verdulescu. — Amŭ dori cu toţiĭ ca sĕ intraţĭ într'o carieră...

Radu. — Singurele cariere ce 'mĭ sûntŭ permise mie, sûntŭ cariera militară şi cea de plugar...

Petcu. — Mĕ ertaţĭ... maĭ sûntŭ şi altele, pr(
ministeriile, senatorlîcul... deputăţiea...

Radu. — Nu dic ba... însă nu 'sŭ pentru min

Petcu. — *Patrida* cere ca s'o slujim cu toţ
cine nu vroeşte ca sĕ facĕ parte din *ekpaeaoa* Stat
dovedeşte că 'ĭ împrotivitor Ocârmuiriĭ.

Radu. — (sculându-se) Pĕn' aicĭ, Hagi Petcule..
vreŭ sĕ cad în politică cu d-ta; opiniile se potŭ dis
ear' sentimentele nu... (cătră Stefan) Îţĭ cer *pardon,*
fane; pentru ântêĭa oară se vorbesce politică aicĭ,
asigur că va fi pentru cea de pe urmă oară.

Verdulescu. — (încet luĭ Petcu) Aşa'ĭ ca'ĭ eşit *al*
Petcule?

Petcu. — (încet luĭ Verdulescu) Nu face nimică...
ruşul cel d'intêĭ rare orĭ isbuteşte... omŭ maĭ t
alt *turuş* la vreme.

(Adela ese în dreapta. Un fecĭor intră.)

Fecĭorul. — O vinitŭ vr'o triĭ negustorĭ care
teaptă în salonul cel mic, şi dicŭ c'aŭ sĕ grăească
cuconul Petcu.

Petcu. — Bine; merg îndată...

Radu. — Ce negustorĭ sĕ fie, ĭubite socrule?

Petcu. — Creditoriĭ *evgheniei* voastre, ĭubite gin

Radu. — Aĭ meĭ? ba aĭ d-tale... eŭ ţi'ĭ-am dăr

Stefan. — Ca present de nuntă?

Radu. — Ţi 'ĭ-am dat în deplină proprietate...
pe nisce monstruosităţĭ ale Natureĭ... bunĭ de pusŭ
muzeul din castelul Ocneĭ... Trebue sĕ 'ĭ cunoscĭ, S
fane?.. Şloĭm şi Şafĕr.

Stefan. — Îĭ cunosc şi 'ĭ prea cunosc, mânca'ĭ-ar Ocna!.. Cunoscinţa lor mĕ ţine destul de scump: 100 la 100 pe an.

Petcu. — 100 la sută!.. ce tĕlhărie!.. ş'aĭ avut dobitociea sĕ le plăteştĭ? mĕ ertaţĭ, vreŭ sĕ ḑic... neghĭobiea...

Stefan. — Am avut şi acea dobitocie şi acea neghĭobie, precum ḑicĭ foarte frumos.

Petcu. — Şi d-ta, Radule, tot aşa dobînḑĭ te-aĭ legat sĕ plăteştĭ?

Radu. — Tot!.. îmĭ mărturisesc pĕcatul.

Petcu. — Bine că 'mĭ-aĭ spus-o... Am sĕ le daŭ numaĭ cât li se cuvine după lege.

Radu. — Ba sĕ nu faceţĭ una ca asta, ĭubite socrule... Sineturile mele trebue sĕ fie achitate fără nicĭ o scădere.

Petcu. — D'apoĭ n'aĭ priimit în *naht* nicĭ pe gĭumătate din soma cuprinsă în sîneturĭ...

Radu. — Aşa este; însă datoresc acea sumă întreagă.

Petcu. — Cum?.. nu pricep.

Radu. — O datoresc nu hoţilor ceĭ de cămătarĭ, dar' o datoresc semnăturiĭ mele!.. De vreme ce-am recunoscut acea sumă, ea represintă datoriea me deplină.

Petcu. — Sĕ am ertăcĭune. Eŭ sûnt negustor, sûnt cinstit, şi cred că numĕrând soma ce-aĭ priimit în *naht*, cu dobînda eĭ legĭuită, cinstea d-tale rĕmâne neatinsă.

Radu. — Cinstea... poate, dar' onorul nu.

Petcu. — Ear' nu pricep... Care vra sĕ ḑicĕ, cinstea mea şi cu onorul d-tale nu sûntŭ tot de-o mĕsură.

Radu. — Nu ḑic...

Petcu. — Care vra sĕ ḑicĕ, nasul unuĭ bogasier nas ca nasul unuĭ *evghenist.*

Radu. — Nu 'ĭ vorba de noĭ.

Petcu. — Care vra sĕ ḑicĕ, egalitaoa e o pal deşartă! Apoĭ dar, fiind că cinstea mea este însărci a plăti datoriile onoruluĭ d-tale, mĕ duc sĕ 'ĭ hăţ pe creditorĭ, după cum ştiŭ eŭ. Vin' cu mine, Verdu cule... Cu plecăcĭune... (ese împreună cu Verdulescu.)

SCENA IX.

Radu, Adela, Stefan.

Stefan. — S'aŭ cam supĕrat domnul Petcu!

Adela. — (intrând) Radule, domniĭ Leonil şi Bance te-aşteaptă în salon.

Radu. — (încet luĭ Stefan) Secondanţiĭ Tazleuluĭ... (Sciŭ pentru ce-aŭ venitŭ... pentru ca sĕ 'mĭ vadĕ cеĭ noĭ... Stefane, fă bine de 'ĭ primesce tu în l meŭ... şi le spune că am eşit. (încet) Regulează con ţiile dueluluĭ.

Adela. — De ce nu voescĭ sĕ 'ĭ primescĭ, Radu

Radu. — Pentru că prefer sĕ remânem împre amêndoĭ.

Stefan. — (încet luĭ Radu) Când ne vedem? (căutân ornic) Acum sûntŭ douĕ ore.

Radu. — (încet luĭ Stefan) Dómna Rosescu mĕ aştea pe la 3 ore... sĕ ne 'ntêlnim pe la 4. (Stefan ese.)

SCENA X.

Radu, Adela.

Radu. — (se pune pe canape, deschide un jurnal, cască, apoĭ ḑice) Adelă, mergĭ desară la teatru?

Adela. — Merg... dacă 'ĭ veni cu mine.

Radu. — Oĭŭ veni... Ce rochie aĭ sĕ puĭ?

Adela. — Care 'ţĭ-a plăcea.

Radu. — O! cât pentru mine tot una 'mĭ e... voesc sĕ ḑic că toate te prindŭ de-o potrivă.

Adela. — Radule... eştĭ cunoscut în Iaşĭ ca un model de eleganţă, ca un om cu gust maĭ deosebit; ar trebui sĕ mĕ povăţuescĭ în alegerea toaletelor mele.

Radu. — Dragă Adelă... eŭ nu sûnt un jurnal de modă... Dacă voescĭ sĕ fiĭ elegantă, nu aĭ de cât sĕ imitezĭ pe damele cele marĭ din societate, de esemplu pe dómna Mezianca...

Adela. — (cu intenţie) Pe dómna Rosescu... maĭ cu samă?

Radu. — De ce maĭ cu samă pe dómna Rosescu?

Adela. — Pentru că ea 'ţĭ place maĭ mult de cât altele.

Radu. — Ce te face-a crede?

Adela. — Maĭ alaltă sară, la operă, 'ĭ-aĭ făcut o visită lungă în lojă... Dómna Rosescu e frumoasă, elegantă... cochetă!.. are spirit?

Radu. — Dar! prea mult.

(Mică tăcere.)

Adela. — Radule, de ce nu'mĭ daĭ de scire, de câte orĭ fac vr'un lucru care'ţĭ displace?

Radu. — Pentru că pĕn' acum n'aĭ făcut nimic care sĕ'mĭ fi displăcut.

Adela. — O! Nu'mĭ fac ilusiĭ asupra defectelor mele; sciŭ tot ce'mĭ lipsesce ca sĕ fiŭ demnă de tine; dar' dac'aĭ voi sĕ mĕ dirigĭ, sĕ'mĭ desvolţĭ spiritul, sĕ mĕ deprindĭ cu ideile lumiĭ în care m'aĭ întrodus, eŭ simt că te ĭubesc îndestul pentru ca sĕ mĕ metamorfosez îndată.

Radu. — (serutându'ĭ mâna) Aşĭ perde mult cu asemenea metamorfosă, dragă Adelă... chĭar de-aşĭ voi sĕ ĭeŭ rolul de profesor cu tine, n'aşĭ fi în stare sĕ'ţĭ daŭ lecţiĭ... Studie lumea... în societatea cea aleasă se găsescŭ modelele cele perfecte.

Adela. — Dar!.. în ea se află dómna Rosescu... nu 'ĭ aşa?

Radu. — Ear' dómna Rosescu?.. Nu cumva 'mĭ-aĭ face onorul sĕ fiĭ jalusă de mine? Fi! dragă... jalusia e un sentiment... bogasieresc. În lumea cea mare căsătoria nu'ĭ un măritiş prosaic; ea 'ĭ o unire de tot ce este nobil şi elegant în viaţă... aşa dar, când sûnt absent, departe de tine, Adelă, nu te 'ngriji de ce fac; gândesce-te numaĭ la aceste: că'mĭ scutur defectele afară din casă, pentru ca sĕ mĕ 'ntorc lângă tine ca un barbat perfect.

Adela. — Se poate... însă defectul tĕŭ cel maĭ mare în ochiĭ meĭ este... absenţa ta.

Radu. — Complimentul e delicat... şi eată rĕspunsul meŭ. (iĭ serută mâna) Cine vine?.. A! creditoriĭ!

SCENA XI.

Radu, Adela, Şloïm, Şafĕr.

Şloïm şi Şafĕr. — (intrând) *Herr Fürst, herr Fürst...* *veĭ!* pecatele nostre!.. chiconu Hagi Petichi ne-o icit ca in codru Herţiĭ...

Radu. — Ce v'aŭ făcut Hagi Petcu?

Şloïm şi Şafĕr. — (împreună) In loc se ne pliteaschi ce ne este dator, maria ta... *Aĭ veĭ!* am remas ţĭ pimintuluĭ.

Radu. — Cum?.. vorbiţĭ pe rênd, şi nu vĕ maĭ nciţĭ.

Şloïm. — Socru d-tale, Hagi Petichi ne-o dat nu-ĭ chite jumatate din datoria marieĭ tale, ḑichind che tem nişte telheroĭ, şi ne-o silit se intrăm la invoeală dinsul...

Şafĕr. — (plângênd) *Aĭ veĭ!..* baniĭ niĭ... baniĭ niĭ...

Radu. — Auḑĭ, Adelă, ce ruşine 'mĭ-aŭ făcut tatăl ?.. (către jidanĭ) Nu 'ĭ nimic... tăceţĭ din gură... mĕ ig sĕ vĕ numĕr eŭ restul.

Şafĕr. — (cu bucurie) Tot? tot?

Şloïm. — D-ta eştĭ un grof... dar' cu ce-aĭ si ni eştĭ, me rog, che nu te poţĭ atinge de ḑestrea gro-iĭ, fără invoirea d-sale?

Şafĕr. — Aşa o spus chiconu Hagi Petichi.

Şloïm. — Aşa e scris in contractul de ḑestre. Nu-ĭ maria sa domniţa, poate se ni dispegubeaschi, da-a lesa-o inima.

Adela. — (la o masă scrie o obligă şi apoĭ o dă luĭ Şloĭm) Eaca o obligă din partea mea; sûnteţĭ plătiţĭ.

Şloĭm şi Şafĕr. — (se răpedŭ de apucŭ lacom obliga din mânile Adeleĭ) *Gott! mein Gott!*

Radu. — Maĭ aveţĭ ceva de reclamat?

Şloĭm şi Şafĕr. — (esaminând obliga) Nimichi... nimichi.

Radu. — Nimic... Afară canaliĭ.

Şloĭm. — Eaca me duc... dar', me rog, chind ĭĭ maĭ ave nevoe...

Radu. — Afară. (se răpede spre dênşiĭ.)

Şloĭm şi Şafĕr. — (fugând) *Ghevalt!*

SCENA XII.

Radu, Adela.

Radu. — (luând pe Adela la braç şi serutând-o cu foc) O! Adeluţă, eştĭ adorabilă!

Adela. — Dragul meŭ Radu...

Radu. — Unde dracu Hagi Petcu aŭ luat inima astă nobilă care 'ţĭ-aŭ dat-o? aşĭ jura că nu eştĭ fiĭca luĭ.

Adela. — O! Radule, nu'l judeca cu asprime pe bĭetul tată-meŭ... El e bun şi generos, deşi are ĭdeĭ cam înguste... Nu 'nţelege unele delicateţe care sûntŭ desvoltate prin educaţie; însă inima sa are calităţĭ adevĕrat demne de stima tuturor.

Radu. — Fie, scumpa mea princesă!.. nu voĭesc sĕ te contraḑic... (pendula sună treĭ ore) Treĭ ore! (în parte) şi dómna Rosescu m'aşteaptă. (zimbesce.)

Adela. — Ce gândire te face sĕ zimbescĭ?

Radu. — Adelo, voĭescĭ sĕ facem împreună o primblare? Ḑiua e frumoasă.

Adela. — Voĭesc, cu cea maĭ mare mulţemire.

Radu. — Pune'ţĭ degrabă un şal pe umerĭ, şi haĭde... (în parte) Dómna Rosescu poate sĕ aştepte.

SCENA XIII.

Radu, Adela, Petcu.

Petcu. - Eĭ! *beĭzade*, vĕḑutu'ţĭ-aĭ creditoriĭ?

Radu. — 'Ĭ-am vĕḑut, sĕ fiĭ d-ta sănĕtos. (supĕrat.)

Adela. — (încet luĭ Radu) Fiĭ blând, Radule, te rog... (işĭ aşéḑă un şal pe umerĭ.)

Radu. — (zimbind) 'Ĭ-am vĕḑut, ĭubite socrule... şi nu mĕ pot opri de a'ţĭ esprima tótă admirarea ce 'mĭ-aŭ însuflat dibăcia d-tale... 'Ĭ-aĭ dat de-a tumba pe hoţiĭ ceĭ de zarafĭ.

Petcu. — Îţĭ place? mĕ bucur... eŭ credeam din protivă că te 'ĭ fi supĕrat.

Radu. — Nicĭ decum... fie care se pórtă după ideile luĭ; d-ta aĭ creḑut cu dreptul de a le plăti numaĭ jumătate; eŭ am găsit şi maĭ cu dreptul a le îndeplini suma.

Petcu. — Aud?.. d-ta?

Radu. — Adică, Adela şi eŭ.

Petcu. — Cum? (către Adela) Le-aĭ dat iscălitura ta?

Adela. — Le-am dat-o... Mĕ ceartă, dac'am greşit, tată.

Petcu. — Brea!.. da ştiĭ tu c'aĭ aruncat astfel 10,000 de galbinĭ pe fereastră?..

Radu. — Nu plânge, socrule, că cine samĕnă galbinĭ, are mână cu ogur... Haĭ Adelă la primblare.

Adela. — Haĭ... nu mĕ seruţĭ, tată?

Radu. — Fugĭ de-acole... sĕ nu te vĕd... Audĭ! 10,000 de galbinĭ!

Radu. — (eşind cu Adela) Astfel e amorul, dragă socrule... Ha, ha, ha.

SCENA XIV.

Petcu. — Onorul!.. Sĕ'ţĭ arăt eŭ onor, măĭ badeo, dacă'ĭ aşa povestea... Am fost un nătărĕŭ pĕn'acum de 'ţĭ-am suferit obrăzniciile şi nebuniile!.. Ean sĕ maĭ apuc hăţurile 'n mânĭ, că prea aĭ luat frêul în dinţĭ. şi prea facĭ proaşcă în averea mea, onorarĭule... Am credut c'aşĭ putea sĕ'l aduc la *prokimen*, şi 'l-am lăsat sĕ'şĭ facĕ de cap în casa mea; dar' vĕd că nu 'ĭ bun de nimic altă, de cât sĕ'mĭ *afierosască* averea cu onorul luĭ... Aşteaptă... dacă 'ĭ aşa, sĕ'ţĭ arăt eŭ cine 'ĭ Hagi Petcu! (sună un clopoţel şi intră un fecĭor) Spune vătavuluĭ şi bucătarĭuluĭ sĕ vie sus. (fecĭorul ese) A! nu vreĭ sĕ întri în slujbă... Eştĭ prea fudul ca sĕ urmezĭ sfaturile unuĭ bogasier ca mine? Prea bine... *arhon beĭzade*... prea bine... gustul *filonikie* n'are... îţĭ place sĕ trăeştĭ ca un haĭtuĭŭ, trăeşte fĕtul meŭ... şi eŭ de adĭ înainte 'mĭ-oĭŭ strînge băirile pungiĭ

SCENA XV.

Petcu, vatavul, bucatarul.

Vatavul. — M'aĭ chĭemat, cucoane?

Petcu. — Dar!.. Ascultă Constandine, cunoştĭ pe doftorul Vanberg?

Vatavul. — Îl cunosc, cucoane.

Petcu. — El m'aŭ întrebat maĭ dĕunădĭ dacă n'aşĭ vra sĕ daŭ cu chirie gĭumătate din casa mea. Du-te 'n-dată de'ĭ spune că sûnt gata sĕ'ĭ închiriez rĕndul ist de sus.

Vatavul. — Bine, cucoane. (ese.)

Petcu. — Domnule bucătar... vin' maĭ aproape. (în parte) Îĭ dic domnule, pentru că ţine 10 galbinĭ pe lună.

Bucatarul. — Poroncă.

Petcu. — Am audit că pregăteştĭ o masă mare pe mânĭ?.

Bucatarul. — Dar, cucoane... Mânĭ e sĕrbătoarea prinçuluĭ, şi cred că va rĕmânea mulţĕmit de talentul meŭ.

Petcu. — (în parte) Talent!.. şi el are talent, ca şi zugravul cel care moare de foame. (tare) Ce bucate 'ţĭ-aŭ poroncit sĕ facĭ?

Bucatarul. — (scoate o listă şi o citesce) Eată lista: O supă de verdeţurĭ, numită *printanière* ş'o supă numită *brique.*

Petcu. — În locul lor îĭ face alta, numită borş de puĭ.

Bucatarul. — Borş, la o masă mare?

Petcu. — Borş... mi 'ĭ poftă mie de borş... spune înainte.

Bucatarul. — O cigă feartă în salcie de frunde de

dafin şi alĕmâe... pepturĭ de puĭ de găină în zalatină... muşchĭŭ de căprióră înpĕnat cu *truffe*... jambon de Vestfalia fert cu vin de Maderă... friptură de fasan...

Petcu. — Prea frumos! în locul acestor lăturĭ, veĭ face o ihnea cu ceapă, un curechĭŭ cu raţă, nişte rĕcituri cu usturoĭŭ, ş'un curcan fript... cu curechĭŭ murat.

Bucatarul. — Cucoane... mĕ ertaţĭ... nu 'ĭ obiceĭul la mese marĭ...

Petcu. — Lasă obiceĭul de-o parte... că eŭ îl cunosc maĭ bine de cât d-ta... şi te-apucă de lucru.

Bucatarul. — Ba... sĕ am *pardon*... M'aşĭ desonora dacă...

Petcu. — (în parte) Eaca! şi el îmĭ scoate ochiĭ cu onorul... (tare) Haĭ, nu maĭ lungi vorba şi mergĭ la bucătărie.

Bucatarul. — Eŭ sĕ mĕ 'ngĭosesc a face bucate ţigăneştĭ!.. maĭ bine 'mĭ-oĭŭ arde mâna 'n foc. (ese.)

Petcu. — Arde'ţĭ mâna cât 'ţĭ-a plăcea, numaĭ cată sĕ nu ardĭ bucatele... Haĭ... (frecându'şĭ mânile) Am pus la cale despre masă; acum nu 'mĭ rĕmâne de cât sĕ trimet ca sĕ poftească pe mânĭ câţĭva din prietiniĭ meĭ: pe *kir* Kor cu nevasta luĭ, pe *kir* Manoli băcalul, pe Hagi Hristodulo, cu care-am fost la Ierusalim... Haĭ... Aţine-te de-acum *arhon beĭzade*, s'aŭ schimbat Hagiul, nu maĭ e cum îl ştiĭ... (ese prin stânga.)

(Cortina cade.)

ACTUL II.

SCENA I.

Radu, Adela (întrând.)

Radu. — A!.. Ce minunată primblare!.. Ce aer plăcut de primăvară... S'ar crede cineva în luna luĭ Maĭŭ.

Adela. — Nu 'ţĭ-aŭ fost urît cu mine, Radule?

Radu. — Urît!.. cu tine!.. Da nu scii tu, Adelă, că eştĭ cea maĭ drăgălaşă din toate damele ce cunosc?

Adela. — Complimente?..

Radu. — Ba, ḑeŭ, nu!.. Adevěrul în toată sinceritatea... În câteva minute, am făcut aḑĭ cele maĭ frumoase descoperirĭ.

Adela. — Care descoperirĭ?

Radu. — Ântêĭ, că aĭ un suflet nobil de adevěrată princesă; al doilea, că aĭ un spirit încântător... şi al treilea, că am trăit pěn' acum lângă tine fără a te cunoasce... Am fost ca un ţeran care ar fi găzduit o regină deghisată... De-o dată regina îşĭ pune corona pe frunte, şi bĭetul ţeran remâne încremenit, cu ochiĭ holbaţĭ şi cu limba legată de uĭmire.

Adela. — Eŭ? o regină?.. pretenţiea me nu se 'nalţă aşa de sus, Radule... Tot ce doresc este sě 'ţĭ plac.

Radu. — Dorinţa 'ţĭ e realisată, Adeluţă, căcĭ te ĭubesc ca un amant de 18 anĭ.

Adela. — Ĭubesce-mě maĭ bine ca barbatul meŭ; voĭŭ fi mult maĭ fericită...

Radu. — Pentru ce?

Adela. — Pentru că 'mĭ închipuesc că o femee poate înceta de a'şĭ ĭubi amantul; ear' barbatul nicĭ o dată.

Radu. — Bravo!.. îmĭ pare bine că nu eştĭ ecsaltată.

Adela. — Nu!.. însă am unele ideĭ care nu 'sŭ de modă poate, dar' care 'sŭ înrădĕcinate în minte'mĭ, ca toate impresiile din copilărie. Când eram mică, îmĭ închipueam că tatăl meŭ şi maĭca me eraŭ rude, şi de-atuncĭ căsătoriea o consider ca cea maĭ dulce şi strinsă rudire. Amorul pentru un alt om, de cât barbatul meŭ, pentru un străin, îmĭ pare un sentiment contra Natureĭ.

Radu. — Eată ideĭ de matroană română, dragă Adelă... Păstrează-le tot-de-a-una, în interesul fericiriĭ şi onoruluĭ meŭ.

Adela. — Ĭea sama însă, Radule... sûnt tot o dată şi geloasă... geloasă, dar... cu toate că gelosiea e o simţire... bogasierească, precum aĭ ḑis... Pentru mine un singur om ecsistă pe lume; aceluĭ om 'ĭ-am dat tot sufletul meŭ, şi pretind cu tot dreptul sĕ am dragostea luĭ deplină. În ḑiua când aşĭ descoperi că el o înparte cu altă femee, simt că toate legăturile între mine şi el s'arŭ desfiinţa!.. Barbatul ar redeveni pe loc un străin în ochiĭ meĭ, şi cât pentru mine... din minutul acela, m'aşĭ crede că 's vĕduvă.

Radu. — (în parte) Hm! (tare) N'aĭ grijă despre asta, scumpă Adelă... o sĕ trăim înpreună ca două turturele într'un cuĭb aurit... Şi apropo, voesc sĕ daŭ un bal strălucit pentru tine; voesc sĕ 'ntunecĭ prin graţiile tale pe toate dómnele nóstre; voeşc ca toţĭ barbaţiĭ sĕ 'mĭ

pizmuească fericirea... Mergĭ îndată de 'ţĭ pregătesce toaletele, armele cochetărieĭ, ca sĕ facĭ pe toţĭ a admira eleganţa princeseĭ mele.

Adela. — Mĕ duc; dar' sĕ viĭ ca s'alegem înpreună armele cele maĭ victorioase.

Radu. — Voiŭ veni, scumpa me regină. (îĭ serută mâna. Adela intră în dreapta.)

SCENA II.

Radu; *apoĭ* **Petcu.**

Radu. — (singur) Orb am fost pĕn' acum de n'am vĕḑut ce comoară aveam sub ochiĭ meĭ!.. Adela e de-o mie de orĭ maĭ plăcută, maĭ gentilă de cât dómna Rosescu!.. Sĕ mĕ ĭee dracu, dacă nu mĕ simt înamorat de dênsa!.. Bine-aŭ ḑis nu sciŭ care poet, că amorul e ca un vis încântător ce te face a vedea pe... (vĕḑênd pe Petcu) Hagi Petcu! Bine că te vĕd, ĭubite socrule... eram nerăbdător sĕ'ţĭ spun că eştĭ părintele unuĭ ânger...

Petcu. — Eŭ?

Radu. — Dar! de-aĭ maĭ avea dugheană, aĭ putea sĕ puĭ marca următoare: Hagi Petcu, fabricant de ângerĭ... Pĕcat numaĭ că eştĭ mânios pe mine.

Petcu. — Eŭ?.. Nicĭ de cum... D-ta cred că te'ĭ mâniea maĭ degrabă, când veĭ afla hotărîrea ce-am luat.

Radu. — Ce-aud? aĭ luat vr'o hotărire înspăĭmêntătoare?.. în ce privire?.. în privirea creditorilor meĭ?

Petcu. — Ba nu; în privirea d-tale chĭar.

Radu. — Cum asta?.. Sûnt curios s'o aflu.

Petcu. — *Arhon*... ginere! Când 'ţĭ-am dat fata cu o ḑestre de 40,000 de galbinĭ, am nădĕjduit că veĭ fi om serios, şi că'ĭ întra în *ekpaeaoa* Ocârmuiriĭ...

Radu. — Ear'!

Petcu. — M'am înşĕlat ca un prost, o înţĕleg acum, de şi cam târḑiŭ... şi tot ca un prost te-am lăsat sĕ daĭ iama în averea mea. Fiind dar' că averea mea nu'ĭ destul de mare pentru ca sĕ poatĕ acoperi cheltuelele onoruluĭ d-tale de *beĭzade*, am chitit c'aşĭ nimeri, ca un om cu minte, făcênd oare care forme neapĕrate în casa mea.

Radu. — Forme?.. vreĭ sĕ ḑicĭ reforme?

Petcu. — Forme, reforme... tot una'ĭ...

Radu. — Dacă'ĭ tot una... bine voesce, te rog, a mi le încunosciinţa şi mie.

Petcu. — Bucuros!.. Cea ântêĭ...

Radu. — Formă?..

Petcu. — Formă, fie... Cea ântêĭ formă este, ca sĕ'mĭ facĭ plăcerea de a nu mĕ maĭ lua peste picĭor. M'am săturat de duhurile d-tale.

Radu. — Duhurĭ?

Petcu. — Ştiŭ că mĕ priveştĭ ca pe-un... neguştoraş, ca pe-un prostuleţ.

Radu. — A!.. socrule...

Petcu. — Dar' află, domnişorule, că se găseşte maĭ multă gĭudecată în papucul meŭ de cât sub pălăria d-tale; auḑitu-m'aĭ, *arhon beĭzade?*

Radu. — O!.. Fi!.. fi!.. Aste 'sŭ vorbe bogasiceresci...

Petcu. — Se poate... eŭ nu 's *beĭzade*... nu 's *ţintilom*...

Radu. — Te cred, te cred; n'aĭ nevoe sĕ strigĭ.

Petcu. — Eŭ ĭs liberarĭŭ... şi 'mĭ bat gĭoc de *arhontologhie...* o ştiĭ d-ta? Eŭ gĭudec oameniĭ după meritul lor, ear' nu după titlurĭ... *evghenia* nu plăteşte nicĭ un *zlot* în ochiĭ meĭ...

Radu. — Nu?

Petcu. — Nu!

Radu. — Prea bine!.. care vra sĕ dică, mĕ găsescĭ pe mine cu merit?

Petcu. — Ba nicĭ de cum... N'aĭ merit nicĭ de-o liţcae.

Radu. — Apoĭ dar pentru ce 'mĭ-aĭ dat pe fiĭca d-tale?

Petcu. — Pentru ce 'ţĭ-am dat-o?..

Radu. — Aĭ avut dar vr'un gând ascuns, când m'aĭ luat de ginere?

Petcu. — (turburat) Un gând ascuns?

Radu. — Negreşit... Adela nu mĕ ĭubea când m'aĭ atras în casa d-tale; pe de altă parte cunosceaĭ numĕrul datoriilor mele... şi nu cred că acel numĕr monstruos te-aŭ îndemnat a mĕ gineri; fiind dar' că n'am nicĭ un merit, şi că nesocotescĭ titlurile de nobleţă, sûnt silit a crede c'aĭ avut un gând ascuns în privirea me.

Petcu. — Eĭ!.. chĭar aşa sĕ fie... Nime n'ar avea dreptate sĕ mĕ *katigorisască*, c'am cătat sĕ 'mpac interesurile mele cu fericirea Adeleĭ... Scoţĕnd din pungă 40,000 de galbinĭ, am vroit sĕ ĭeŭ un ginere care sĕ mĕ poatĕ dispăgubi de jĕrtfa ce făceam în favorul luĭ ş'a copileĭ mele... Am gândit la Adela maĭ ântêĭ, căcĭ era o datorie pentru mine; dar' am gândit şi la mine... Ce rĕŭ găseştĭ d-ta întru aceasta?

Radu. — Nicĭ cât de puçin rĕŭ, ĭubite socrule. Aĭ fost în dreptul d-tale... De eştĭ greşit în ceva, este numaĭ că n'aĭ avut destulă încredere în mine.

Petcu. — D'apoĭ cum era sĕ am încredere într'un om care hojma rîde şi glumeşte?

Radu. — Haĭde!.. te-aĭ supĕrat pentru nisce glume de nimic?.. Mĕ mir, din partea unuĭ om cu mintea coaptă ca d-ta... În adevĕr, o mărturisesc, nu sûnt un ginere foarte... respectuos; îmĭ place a ride, a glumi; dar' în lucrurile serioase, sciŭ a fi serios ca orĭ cine, şi găsesc că 'ĭ cu dreptul sĕ pretindĭ de la mine tot concursul, tot ajutorul de care aĭ avea trebuinţă.

Petcu. — (în parte) Sĕ 'l cred?.. sĕ nu 'l cred?..

Radu. — Ea sĕ vedem, ĭubite socrule, la ce te pot servi?.. Spune'mĭ fără nicĭ o sfiealā.

Petcu. — Sĕ spun... *ritos?*

Radu. — Fie şi *ritos.*

Petcu. — Dacă 'ĭ aşa... îţĭ mărturisesc c'aşĭ dori sĕ te vĕd bine cu Curtea.

Radu. — Dar' ce'ĭ pasă Curţiĭ de mine? Nu cumva aĭ gust sĕ jocĭ la balurile cele marĭ?

Petcu. — Nu'ĭ vorba de gĭoc... n'am asemenea deşĕrtăcĭunĭ...

Radu. — Dar' ce aĭ?.. în sfêrşit... ce aĭ?

Petcu. — (ruşinoş) Am... *hambiţion!..*

Radu. — *Hambiţion!..* Nu trebue sĕ te roşescĭ pe obraz pentru asta, Hagi Petcule... *hambiţionul* este dorul sufletelor măreţe.

Petcu. — (încurcându-se) Nu'ĭ aşa?

Radu. — D-ta, în timp de 30 de anĭ de bogasierie, aĭ dobîndit o esperienţă ce'ţĭ dă dreptul de a pretinde orĭ ce... Comerçul este scoala oamenilor de Stat.

Petcu. — Tocmaĭ aste cuvinte le-am cetit într'un jurnal de la Bucureştĭ... le-am rostit şi luĭ Verdulescu...

Radu. — Ea sĕ vedem, ea sĕ vedem ce-ar putea conveni maĭ bine luĭ Hagi Petcu?.. o prefectură? prea puçin... Haĭ aşa?.. Un loc la Curtea de Casaţie?

Petcu. — Nu prea cunosc pravilele.

Radu. — Vr'un post diplomatic?.. Agenţia de la Ţarigrad?.. Sciĭ turcesce, socrule?

Petcu. — Ştiŭ... însă aşĭ dori sĕ nu mĕ depărtez de lângă Adela.... şi...

Radu. — Aşteaptă... (îl lovesce peste umer) 'Ţĭ-am găsit un loc numaĭ bun...

Petcu. — E *simandicos?*

Radu. — Judecă însuţĭ... Senator!..

Petcu. — Senator!.. (în parte) Ca fiĭul luĭ *kir* Manoli.

Radu. — Îţĭ place?..

Petcu. — Cum nu?

Radu. — Îl primescĭ?.. spune *ritos.*

Petcu. — Priimesc...

Radu. — Da sĕ nu'ţĭ întorcĭ cuvêntul...

Petcu. — Îţĭ daŭ parola mea de bogasier.

Radu. — Ha, ha, ha, ha!.. *pardon*... nu mĕ pot stăpâni... ha, ha, ha... Senatorul Hagi Petcu! ha, ha, ha...

Petcu. — (în parte) M'aŭ pus *mesa*, berbantul!

SCENA III.

Radu, Stefan, Petcu; *apoĭ* **vatavul şi bucatarul.**

Radu. — Vin' degrabă Stefane, aleargă... Sciĭ tu pentru ce Aprodul Purice, în resboĭul cu Unguriĭ pe Siret, aŭ fost poreclit Movilă de Stefan Vodă?.. Sciĭ pentru ce hatmanul Stefan Movilă aŭ murit vitejesce, luptându-se cu Turciĭ la Resboĭenĭ?.. Sciĭ pentru ce pe tronul Moldoveĭ aŭ domnitŭ strămoşĭ de-aĭ nostri, Movilescĭ?.. Pentru ca în anul de la Cristos 1866, Hagi Petcu sĕ devie senator!..

Stefan. — Ce voescĭ sĕ ḑicĭ?

Radu. — Eaca secretul asaltuluĭ ce-am susţinut aḑĭ dimineaţă, din partea luĭ Hagi Petcu cu tot neamul luĭ.

Stefan. — Pentru ca sĕ te facĕ a întra în serviciŭ?.. înţeleg acum!..

Petcu. — Ştiĭ, *beĭzade*, pentru ce-am lucrat 30 de anĭ în vieaţa mea? pentru ce-am adunat para cu para 100,000 de galbinĭ, lipsindu-mĕ de multe plăcerĭ?.. pentru ca *pan evghenia* sa *beĭzade* Radu Movilă, care nicĭ s'aŭ luptat cu Unguriĭ pe Siret, nicĭ aŭ murit la Rĕsboĭenĭ, nicĭ aŭ domnit în ţara Moldoveĭ, sĕ poatĕ muri de bĕtrâneţe, pe-un crivat moale, după ce'şĭ va petrece vieaţa în trândăvie.

Stefan. — Bravo... bine-aĭ replicat, domnule Petcu.

Radu. — Are apucăturĭ de orator... şi se pregătesce pentru Senat.

(Întră vatavul.)

Vatavul. — Cucoane Petcule, am fost la doftorul, şi m'o însărcinat sĕ vĕ spun că ïe cu chirie rêndul de sus a caseï.

Radu. — Care rênd? din care casă?

Petcu. — Chïar aista în care ne aflăm.

Radu. — Cum? daï cu chirie apartamentul meŭ?

Petcu. — Aşa... şi asta 'ï una din reformele ce'ţï spuneam maï dinioare.

Radu. — Şi eŭ... unde-cïŭ şedea?

Petcu. — De desubt, în rêndul de gïos... înpreună cu mine... departamentul e încăpĕtor.

Radu. — A fi... ca corabiea luï Noe... unde era tot soïul de dobitóce?

Petcu. — Precum ḑicï nu numaï frumos, dar' şi cu ştiinţă de Sfênta Scriptură... Asemenea am de gând sĕ închiriez şi grajdïul... şura.

Radu. — Dar' caiï meï?.. unde aï de gând sĕ'ï puï? tot în apartamentul de jos?

Petcu. — De vreme ce'ï corabiea luï Noe... ar avea loc... însă iï veï vinde maï bine ca sĕ nu te stinghirească...

Radu. — Sĕ'ï vênd?.. şi eŭ sĕ umblu pe jos?

Stefan. — Îï face mişcare, Radule, şi 'ţï-a merge bine.

Petcu. — Dar; *kikloforia* 'ï bună pentru sănĕtate.

(Intră bucatarul.)

Bucatarul. — Măriea ta...

Radu. — Ce este?.. Ce-aï păţit artistule?.. de eştï aşa de posomorît? Ţi s'aŭ rĕsturnatŭ tingirile pe foc?

Bucatarul. — Măriea ta... vĕ rog sĕ primiţĭ dimisia mea.

Radu. — Dimisia?..

Bucatarul. — Nu maĭ pot fi bucătar, făr' a mĕ desonora, într'o casă unde mi se comandă borş, curechiŭ cu raţă, rĕciturĭ...

Radu. — Cine 'ţĭ-aŭ comandat asemenea lăturĭ?

Petcu. — Eŭ... borşul e *stomahikon*... curechiul cu raţă sûntŭ bucatele favorite a le luĭ *kir* Kor... şi Hagi Hristodulo se 'nebuneşte după rĕciturĭ cu usturoiŭ...

Radu. — *Kir* Kor?.. Hagi Hristodulo?

Petcu. — Şi *kir* Manoli... prietiniĭ meĭ!.. 'ĭ-am poftit pe mânĭ la masă.

Radu. — Înpreună cu amiciĭ meĭ? (cătră bucatar) Eştĭ liber sĕ te ducĭ. (bucatarul ese) Ha, ha!.. vra sĕ dicĕ mânĭ avem s'avem bucate cu cheltuealĕ, Hagi Petcule?..

Petcu. — După cum îmĭ dă mâna, *arhon beĭzade*..! (cătră Stefan) Nădĕjduesc că *evghenia* voastră, nu s'a ruşina sĕ şadĕ la masă între *kir* Kor şi *kera* Varvara soçia luĭ *kir* Manoli?

Stefan. — Nicĭ de cum?.. din contra... *Kera* Varvara poartă testemel?

Petcu. — Poartă... cu fĭong mare pe ureche, şi chĭar cu fes alb, dacă 'ţĭ place.

Stefan. — Minunat!.. am sĕ'ĭ presint simburĭ de mere pe vîrful cuţituluĭ... şi după masă vom be vutcă?

Petcu. — De odogacĭŭ... ş'omŭ face-o partidă de mărieş...

Radu. — Séŭ o concină?..

Stefan. — De ḑece parale...

Radu. — Da bine... o sĕ petrecem împĕrătesce... Casa d-tale, Hagi Petcule, are sĕ devie un raiŭ... fiind însă că mĕ socot prea cu pĕcate... mĕ voiŭ grăbi a părăsi raiul d-tale, chiar mâni dimineaţă.

Petcu. — 'Mĭ-a părea foarte rĕŭ... şi unde-o sĕ'ţĭ ducĭ *evghenia?*

Radu. — Nu 'ţĭ pasă d-tale.

Petcu. — Şi de ce-aĭ sĕ te-apucĭ?.. de doftorie?.. de advocăţie?.. de geambaşlîc?.. căcĭ nu cred sĕ'ţĭ poţĭ ţinea *ifosul* şi *ighemonikonul* cu un venit de 500 de galbinĭ.

Radu. — Cum? 500 de galbinĭ?..

Petcu. — Fă'ţĭ socoteală... aĭ priimit 5,000 de galbinĭ când te-aĭ însurat?.. îsŭ păpaţĭ de mult!.. aşă'ĭ? Am plătit 10,000 de galbinĭ luĭ Şloĭm şi Şafĕr, datoriĭ de-a d-tale, facŭ 15,000 de galbinĭ. Adela le-aŭ maĭ dat o obligă de alte 10,000 de galbinĭ... facŭ 25,000... Maĭ adaoge alte 10,000 amanetaţĭ în moşioara ce 'ţĭ-aŭ maĭ rĕmas, în Movileştĭ... facŭ 35,000... scade'ĭ din baniĭ ḑĕstreĭ 40,000 de galbinĭ... ce rĕmânŭ? 5,000... care puşĭ la dobîndă cu ḑĕce la sută, daŭ *sorta* 500 de galbinĭ pe an! aşa este?.. Acum te 'ntreb cu aceştĭ 500 de galbinĭ aĭ sĕ'ţĭ hrăneştĭ prietiniĭ cu fazanurĭ, cu muşchĭ de căprioară înpĕnaţĭ cu truffe?.. şi cele-l-alte?.. Ascultă-mĕ, fĕtul meŭ... şĕḑĭ maĭ bine la mine şi te gândeşte la copiiĭ ce 'ĭ avea, dacă 'ţĭ-a da Dumneḑĕŭ... când or creşte marĭ, eĭ or fi mulţĕmiţĭ sĕ găsască în buzunarul *beĭzadeleĭ* Radu

Movilă, economiile luĭ Hagi Petcu bogasierul... m'aĭ audit... Sĕ ne videm sănĕtoşĭ... (ese prin stânga.)

SCENA IV.

Radu, Stefan se uită unul la altul un moment. Stefan începe a ride.)

Radu. — Îţĭ vine-a ride, ţie?

Stefan. — Ha, ha, ha!.. Acesta 'ĭ *pravoslavnicul* cel de socru, sosit înadins de la Ierusalim pentru ca sĕ realiseze toate dorinţile tale? Pare-mi-se din contra că 'ţĭ-aĭ găsit pe dracul, vere... ha, ha, ha...

Radu. — A!.. jupâne Petcule, te porţĭ cu mine ca cu o calfă din dugheană?.. foarte'ţĭ mulţemesc de lecţiea ce 'mĭ-aĭ dat... Voĭŭ profita de dênsa cât maĭ în grabă. (işĭ iea pălăriea.)

Stefan. — Ce voescĭ sĕ facĭ?..

Radu. — Mĕ duc la dómna Rosescu, ca sĕ mĕ desbogasieresc, căcĭ am început a mirosi a tarabă aicĭ.

Stefan. — Te ducĭ la dómna Rosescu? dar' femeea ta, ce facĭ cu dênsa?

Radu. — Femeea me?.. Închipuesce'ţĭ, vere, că era cât pe ce sĕ m'acopĕr de ridicul... înamorându-mĕ de dênsa... Noroc că m'aŭ trezit Hagi Petcu la timp.

Stefan. — Femeea ta nu 'ĭ responsabilă de mojiciile tatăluĭ sĕŭ... Ea 'ĭ din contra delicată, plăcută...

Radu. — Dă'mĭ bună pace... Sémĕnă cu tatăl sĕŭ.

Stefan. — Adela?.. Nu 'ĭ cât de puçin... te 'nşelĭ!

Radu. — Îţĭ spun eŭ că are un aer de familie bo-

gasierească!.. De-acum înainte nu voĭŭ putea nicĭ o dată s'o serut, făr' a gândi la Hagi Petcu... Adio.

Stefan. — Radule... stăĭ... nu te duce.

Radu. — Degeaba cauţĭ sĕ mĕ oprescĭ...

Stefan. — Ascultă-mĕ, frate...

Radu. — N'ascult nimic... Adio!

Stefan. — Aşteaptă macar sĕ 'ţĭ spun douĕ vorbe despre duelul tĕŭ.

Radu. — A!.. îl uĭtasem... ce-aĭ pus la cale?

Stefan. — Vĕ bateţĭ peste-o oră, la Redĭu.

Radu. — Minunat!.. Am sĕ 'ĭ taĭŭ urechile comitelui de Tazleo.

SCENA V.

Radu, Stefan, Adela; *maĭ pe urmă* **Verdulescu, Petcu.**

Adela. — Eşĭ, Radule?

Radu. — Es, dómna me... (ese.)

Adela. — Radule!.. (către Stefan.) Ce are?.. Cine 'l-a mâniet?

Stefan. — Părintele d-tale.

Adela. — Cum?.. Când?..

Stefan. — Părintele d-tale e ambiţios...

Verdulescu. — (intrând din stânga) Ambiţios Petcu?.. [în parte] Aŭ 'nebunit!

Stefan. — Visul sĕŭ este a sĕ face senator prin ajutorul luĭ Radu, şi de ciudă că ginere-sĕŭ refusă de

a'ĭ servi ambiţiea, Hagi Petcu caută acum a'şĭ rĕsbuna cu nisce şicane micĭ, care potŭ sĕ vĕ causeze multe supĕrărĭ chĭar d-voastre, dómna me.

Adela. — Mie?

Verdulescu. — Negreşit, ţie Adelă... Cu cât tatătĕŭ a face casa luĭ nesuferită, cu atât Radu a fugi din ea... şi a căuta petrecerĭ aĭurea.

Stefan. — Domnul Verdulescu are dreptate, dómna me... Numaĭ d-voastră puteţĭ depărta periculul... ce vĕ ameninţă.

Adela. — Periculul!.. ce pericul?.. în contra căruĭ pericul am a mĕ apĕra?

Stefan. — În contra pornireĭ părinteluĭ d-tale...

Adela. — Ba nu... sĕ 'mĭ spuĭ tot... pornirea tatăluĭ meŭ nu poate sĕ depărteze pe Radu de lângă mine... El face curte uneĭ femeĭ!.. mărturisesce, domnul meŭ... am o rivală!.. ş'acum Radu se află lângă dênsa... Iuima me o presimte...

Stefan. — Liniştiţi-vĕ... dómna me... Radu vĕ ĭubesce.

Adela. — De ce dar' n'a venit sĕ se plângĕ mie de purtarea tatăluĭ meŭ? de ce s'a dus aĭurea? la o străină?

Stefan. — Dar... vĕ 'nşĕlaţĭ... mĕ jur...

Adela. — Jură pe onorul d-tale de gentilom, că Radu nu se găsesce acum la dómna Rosescu.

Stefan. — Chĭar de-aşĭ face acest jurămênt, el n'ar proba nimic; căcĭ un galant om are drept sĕ mintĕ în asemene caz...

Adela. — Vra sĕ ḑicĕ Radu?.. Ah!.. Am perdut într'un minut tótă ĭubirea luĭ!.. tótă fericirea me!..

(Adela leşină şi cade pe canape.)

Verdulescu. — Adelă... Adeluţă... (cătră Stefan) Aleargă la un doftor, domnule Movilă. (Stefan ese.)

(Petcu întră prin stânga.)

Petcu. — Ce este?.. ce este?.. aŭ leşinat Adela?.. Cum?.. din care pricină?.. (aleargă lângă Adela.)

Verdulescu. — Din pricina ta, Petcule... nebunule... (îĭ dă Colonie la nas.)

Petcu. — Ba din pricina hoţuluĭ de Radu... (arătând pumnul spre uşa din fund) Ghidi, berbantule! ghidi Pazvantoglu!..

(Caută amêndoĭ sĕ desleşine pe Adela. Adela se deşteaptă încet.)

Verdulescu. — Eaca!.. îşĭ vine 'n simţirĭ, drăguţa moşuluĭ.

(Adela deşteptându-se, începe a plânge.)

Adela. — Ah! nânaşule, fórte 's nenorocită...

Verdulescu. — Ba nu, Adeluţă... ba nu... (plânge) Te înşĕlĭ... ḑĕŭ, te înşĕlĭ...

Petcu. — Ean auḑi'l cum se scânceşte!..

Verdulescu. — Nu maĭ plânge, dragă Adeluţă; nu'ţĭ închipui lucrurĭ care nu sûntŭ.

Petcu. — Dă-te de-oparte, Verdulescule, că tu nu ştiĭ s'o mângâĭ. (Ĭea locul luĭ Verdulescu.) Nu maĭ plânge, Adelă dragă; nu 'ţĭ închipui lucrurĭ...

Adela. — (plângênd) Oh! ce reŭ am făcut eŭ pe lume ca sĕ fiŭ astfel pedepsită!.. De-abĭa măritată de treĭ lunĭ... sĕ mĕ vĕd sacrificată uneĭ cochete! Barba-

tu-meŭ... Radu sĕ mĕ 'nşele... O! Dumneḑeule!.. simt că el are sĕ 'mĭ pricinuească mórtea.

Petcu. — Ba ferească *Pronia!*.. De cât sĕ morĭ, maĭ bine sĕ ne rĕsbunăm.

Verdulescu. — Nu aţiţa focul, Petcule; nu vorbi de rĕsbunare. Radu nu 'ĭ vinovat...

Petcu. — Nu 'ĭ vinovat?.. Da cine 'ĭ vinovat?

Verdulescu. — Tu...

Petcu. — Eŭ?..

Verdulescu. — Veḑĭ bine... Ce te-aĭ apucat sĕ 'ĭ facĭ şicanurĭ, pentru că el nu vrea sĕ devie puntea ambiţieĭ tale?

Petcu. — Ce punte, măĭ?.. Ce ambiţie?.. Ce dârdâeştĭ din gură?

Verdulescu. — Dar, dar; ştiŭ eŭ ce ḑic... 'Ţĭ-aŭ întrat în cap gărgăunĭ... Vreĭ s'agĭungĭ senator!.. Ama!..

Petcu. — Ce ama!.. poate că n'aşĭ fi bun de senator... (Verdulescu ridică din umerĭ) Ce daĭ din umerĭ?

Verdulescu. — Vreĭ sĕ 'ţĭ spun una şi bună?.. Aĭ strechiet la bĕtrâneţe...

Petcu. — Ce face?..

(Un fecĭor aduce o scrisoare.)

Fecĭorul. — O scrisoare pentru luminarea sa prinçul.

Petcu. — O scrisoare? de unde 'ĭ?

Fecĭorul. — O adus-o sluga dómneĭ Rosescu.

Adela. — De la dómna Rosescu?.. Ad'o 'ncoacĭ. (Ĭea scrisoarea, caută la dênsa cu multă curiositate, şi ḑice în parte) O scrisoare de la dênsa? îndrĕznesce sĕ 'ĭ scrie chĭar aicĭ... în casa me... O! (plânge.)

Petcu. — Ce este?.. Ce maĭ are, Verdulescule?

Verdulescu. — Ce sĕ aĭbă?.. Nu 'nţĕlegĭ, frate, că 'ĭ zulĭară?

Petcu. — Zulĭară... de scrisoarea asta?..

Verdulescu. — Ba de persoana ce-aŭ trimes-o luĭ Radu.

Petcu. — Cine?.. Roseasca?.. Roseasca sĕ fie *ibovnica* luĭ?.. Adă răvaşul sĕ 'l deschid.

Adela. — Tată... nu deschide... secretul scrisorilor trebue respectat.

Petcu. — (luând scrisoarea) Respectat?.. Ean sĕ 'ĭ arăt eŭ respect. (deschide ravaşul.)

Adela. — Nu ceti, tată, pentru numele luĭ Dumneḑeŭ!.. Ce-a ḑice Radu?..

Petcu. — Ḑicĕ ce 'ĭ-a plăcea... (citesce) „Ĭubite Radule“ Bree, ce *katergar!* are *ibovnicĭ!* (ĭĭ cade scrisoarea din mână.)

Adela. — O!.. (plânge cu desperare.)

Verdulescu. — Adeluţă... Adeluţă... nu te despera...

Petcu. — (luĭ Verdulescu, furios) Tu eştĭ pricina de ceea ce se 'ntêmplă.

Verdulescu. — Eŭ?

Petcu. — Tu!.. De ce nu m'aĭ oprit sĕ mărit pe Adela cu berbantul de Radu?

Verdulescu. — Da nu te-am sfătuit îndestul?.. Ce te legĭ de mine?

Petcu. — Ce neghĭobie-am făcut eŭ! sĕ 'mĭ arunc bunătate de copilă, crescută cu cheltueală prin pensioa-

ne... în gura lupuluĭ... (dându'șĭ pumnĭ) Na, na... prostule... dobitocule!.. ginere *evgenist* îțĭ trebuea?.. na!

Adela. — (sculându-se) Tată... nu te despera... că eŭ... privesce... nu maĭ plâng... 'mĭ-am luat hotărirea... de-acum sciŭ ce 'mĭ remâne de făcut. (ese cu batista la ochĭ.)

Petcu. — Unde te ducĭ?.. Verdulescule, n'o lăsa singură... mergĭ cu dênsa... mĕ tem sĕ nu cadĕ în *apelpisie.*

Verdulescu. — Liniștește-te, Petcule... nu fiĭ copil... (ese după Adela.)

SCENA VI.

Petcu, Radu.

Petcu. — Breee!.. ce berbantlîc!.. Îmĭ ĭea fata, îĭ mănâncă ȡĕstrea, și sare garardurĭ!.. (vĕȡênd pe Radu) Eată'l... Cauțĭ ceva, domnule?

Radu. — Dar; o scrisoare.

Petcu. — De la doamna Rosescu?.. N'o căuta degeaba, îĭ în buzunar la mine.

Radu. — Nu cumva aĭ deschis-o?

Petcu. — Ba, d-ta sĕ fiĭ sănĕtos.

Radu. — Aĭ îndrĕznit s'o deschiȡĭ?.. Da sciĭ d-ta că asta 'ĭ o faptă de mișel?

Petcu. — Mișel și necinstit îĭ ficĭorul tătâni-tĕŭ. Auȡitu-m'aĭ? berbant nerușinat ce eștĭ? 'Țĭ-am dat eŭ în pârte!.. 'țĭ-am aflat eŭ blăstĕmățiile, știŭ eŭ în sfêrșit ce poamă eștĭ!

Radu. — Le-aĭ aflat tóte aceste, însuşindu'ţĭ un drept pe care nu 'l-aĭ avut... deschiḑênd o scrisoare străină.

Petcu. — Cum?.. un părinte n'are dreptul... Da ce 'mĭ maĭ perd eŭ vorba degeaba... Ne-omŭ tălmăci la tribunal.

Radu. — La tribunal?

Petcu. — Dar... unde-am sĕ citesc scrisoarea *ibovniciĭ* d-tale în public... ca s'o vorbească târgul...

Radu. — Voescĭ sĕ compromiţĭ o bĭată femee?

Petcu. — Vreŭ... dar!

Radu. — S'o desonorezĭ?..

Petcu. — Are şi ea onor? *To prokopsamen!* deaceea v'aţĭ îngurluitŭ împreună?

Radu. — Domnule Petcu... ea nu 'ĭ vinovată... eŭ singur merit toată asprimea.

Petcu. — Cât pentru d-ta... te despreţuesc ca pe cel de pe urmă *pehlivan* din ţara Moldoviĭ... Nu 'ţĭ e ruşine obrazuluĭ!.. sĕ te porţĭ cu Adela ca un târâe brêŭ!.. Da ce 'ĭ lipseşte copilêĭ, de-aĭ apucat a călca în străchinĭ verḑĭ? Găseşte'ĭ un cusur măcar cât de mic... N'are ochĭ frumoşĭ? n'are nurĭ? n'are inimă bună şi creştere cum se cade?.. Dac' am cheltuit şi ochiĭ din cap, pĕnă când am vĕḑut-o mare şi *spudaksită*... (înduĭoşându-se) şi d-ta, în loc sĕ ştiĭ a preţui un odor ca Adeluţa, îţĭ baţĭ gĭoc de dênsa!.. Haĭ la tribunal.

Radu. — Hagi Petcule, te rog... lasă pĕnă mânĭ... Nu asculta îndemnul mânieĭ... Resgândesce-te... te rog.

Petcu. — Mĕ rogĭ?.. A! mĕ rogĭ acum? *Beĭzade*

Movilă roagă pe Hagi Petcu!.. Mare cinste pentru mine; dar' nu se prinde Petcu cu *tertipurĭ*... Haĭ... (voesce sĕ easă.)

Radu. — Ĭea sama, domnule; ĭea sama la ceea ce voescĭ sĕ facĭ. Nu mĕ aduce în desperare... înţelege că sûnt responsabil de reputaţiea dómneĭ Rosescu... că sûnt dator s'o apĕr cu orĭ ce chip... ĭea sama, îţĭ ḑic... că pe viul Dumneḑeŭ!..

Petcu. — Ce face?.. mĕ omorîţĭ în casa mea?.. (voesce sĕ easă.)

Radu. — Nu te las sĕ eşĭ de-aicĭ... Dă'mĭ scrisoarea... dă'mĭ...

Petcu. — (apucând clopoţelul de pe masă) De 'ĭ face-un pas maĭ mult, trag clopoţelul sĕ vie slugile, şi te leg butuc ca pe-un *apelpisit.*

Radu. — Aveţĭ dreptate... 'mĭ-am perdut minţile... Ascultă-mĕ, Hagi Petcule; nu eştĭ un om rĕŭ... nu te-a lăsa inima sĕ 'npingĭ în prăpastie pe-o bĭată femee ce 'ĭ nevinovată... Eştĭ indignat, eştĭ măhnit... o înţeleg... aĭ tótă dreptatea... Îmĭ recunosc greşelele... dar'... dacă m'aşĭ jura pe ce am maĭ scump, de a nu maĭ vedea nicĭ o dată pe dómna Rosescu... dacă m'aşĭ jura că de aḑĭ înainte, voĭŭ consacra tótă vieaţa pentru fericirea Adeleĭ...

Petcu. — D-ta?.. un om deprins a trăi în trândăvie?.. Cine te crede?

Radu. — În adevĕr, trândăviea m'aŭ perdut... însă dacă m'aşĭ hotări a întra în vr'un serviciŭ?..

Petcu. — Dacă... Veḑĭ d-ta că 'ĭ un dacă la mijloc...

Radu. — Nu mĕ credĭ... Eĭ bine, îţĭ daŭ *parola* me de onor.

Petcu. — Fleacurĭ!..

Radu. — Voescĭ o garanţie maĭ mare?.. Păstrează scrisoarea la d-ta, ca o armă... şi când nu 'mĭ-aşĭ îndeplini jurămêntul... te'ĭ servi de dênsa, cum 'ţĭ-a plăcea.

Petcu. — (în parte) Ş'aşa se poate. (tare) Te gĭurĭ că nu 'ĭ maĭ fi leneş?..

Radu. — Mĕ jur.

Petcu. — Şi că 'ĭ întra în *ekpaeaoa* Ocârmuiriĭ.

Radu. — Dar... Gândesce, Hagi Petcule, că prin mine aĭ putea şi d-ta s'ajungĭ...

Petcu. — (în parte) Senator!.. helbet! la asta chitesc.

Radu. — Te primescĭ?

Petcu. — Fie... cât pentru mine, aşĭ fi în plecare sĕ mĕ 'nblânḑesc şi sĕ 'ţĭ îndeplinesc rugămintea... dar'...

Radu. — (cu îngrijire) Dar'?..

Petcu. — Rĕmâne acum sĕ dobîndeştĭ ertăcĭunea Adeleĭ. Mĕ duc sĕ 'ĭ fac cunoscut hotărîrea ce-aĭ luat, şi gĭurămêntul cu care te-aĭ legat... şi crede, *beĭzade*, c'oĭŭ cerca toate mijloacele s'o împac... (ese prin dreapta, ḑicênd în parte) Senator!.. haĭt!..

SCENA VII.

Radu. — În ce grad de înjosire am picat! sĕ atîrne sórta me din mânile unuĭ Hagi Petcu!.. şi asta... pentru o fantasie... o intrigă de amor... fără amor adevĕrat; căcĭ n'o ĭubesc pe dómna Rosescu... şi însă ono-

rul îmĭ comandă s'o apĕr în contra furieĭ socruluĭ meŭ... s'o feresc de un scandal spăĭmântător... O! Radule! Radule!.. ce-aĭ făcut? În ce condiţiĭ umilitoare te-aĭ pus... (cade obosit pe un scaun.)

SCENA VIII.

Radu, Stefan.

Stefan. — (intrând) Ce aĭ Radule de eştĭ aşa de obosit?.. 'ţĭ-a murit socrul?

Radu. — Ce am? Îţĭ aducĭ aminte de pretenţiea luĭ Hagi Petcu?

Stefan. — Ca sĕ intri în nu sciŭ care *ekpaea?*

Radu. — Dar!.. Ce-aĭ ḑice, dacă 'ţĭ-aşĭ spune că primesc?

Stefan. — Aşĭ ḑice că nu se poate.

Radu. — Eĭ bine!.. sûnt silit sĕ plec capul d'inaintea bogasieruluĭ.

Stefan. — Tu?..

Radu. — Eŭ!.. Socrul meŭ a deschis scrisórea d-neĭ Rosescu, şi, în furiea luĭ, voesce s'o ducĕ la tribunal, ca o dovadă în contra me... A trebuit, pentru ca sĕ 'l opresc, a trebuit sĕ mĕ pun la disposiţiea luĭ.

Stefan. — Sermane Radule! în ce haos aĭ picat!

Radu. — A! dacă m'ar ucide contele de Tazleo în duel, ce mare serviciŭ 'mĭ-ar face!.. Când ne batem?

Stefan. — Peste o jumătate de oră... Dar' ce ḑicĭ

tu... sĕ te ucidĕ un conte fals ca dênsul!.. ar fi un ridicul pentru tine.

Radu. — Fie! aşĭ scăpa de-o vieaţă amărită!

Stefan. — Vieaţă amărită!.. la vîrsta de 25 de anĭ?

Radu. — Şi ce 'mĭ folosesce tinereţa?.. Privesce unde mĕ găsesc, Stefane!.. ruinat, sclavul unuĭ socru despot şi ambiţios, barbatul uneĭ femeĭ rănită în suflet prin purtarea me... Tu credĭ că vieaţa maĭ poate avea mulţemirĭ pentru mine!.. Dar' sûnt desgustat, frate, de tóte, şi de mine chĭar!.. Nebuniile, rătĕcirile mele m'aŭ adusŭ în aşa stare, în cât tóte 'mĭ lipsescŭ de-o dată, şi libertatea, şi fericirea casnică, şi stima lumiĭ... şi stima me!.. O! Stefane! tare 's nenorocit! (plânge în braçele luĭ Stefan.)

Stefan. — Curagĭŭ, frate... nu te despera...

Radu. — O! sûnt un mişel!.. Adevĕratul gentilom are dreptul a perde tot, afară de onor!.. Sciŭ ce 'mĭ remâne de făcut.

Stefan. — Ce?

Radu. — Ceea ce-aĭ face şi tu în locul meŭ.

Stefan. — Eŭ? nu m'aşĭ ucide!

Radu. — Ba te-aĭ ucide, de vreme ce m'aĭ înţeles...

Stefan. — Radule...

Radu. — Nu cerca sĕ 'mĭ schimbĭ hotărirea... Singura avere ce 'mĭ remâne pe lume este numele părinţilor meĭ, şi voesc sĕ 'l păstrez nepătat.

SCENA IX.

Radu, Stefan, Adela, Verdulescu; *maĭ pe urmă* **Petcu.**

Adela. — Degeaba, nânaşule, degeaba... de aḑĭ înainte prinçul Movilă nu maĭ este de cât un străin pentru mine.

Verdulescu. — Da... aŭ făgăduit că n'a maĭ vedea pe d-na Rosescu... că te-a face fericită...

Adela. — Nu maĭ poate ecsista fericire pentru mine!.. Prinçul nu m'a ĭubit pĕn' acum...

Verdulescu. — Dar' te-a ĭubi, Adeluţă, de-acum înainte.

Adela. — Nu 'mĭ trebue ĭubire cu sila.

Verdulescu. — Da... grăeşte şi d-ta, Radule... spune'ĭ...

Adela. — D-luĭ scie bine că nu 'l-aşĭ maĭ crede, orĭ ce-ar ḑice... şi face bine că tace... Scie că orĭ ce legătură d'intre noĭ este desfiinţată... Nu ne remâne dar, de cât a ne relua fie care libertatea sa...

Verdulescu. — O despărţenie!

Adela. — Dar!

Verdulescu. — Da gândeşte, Adelă, la scandalul...

Adela. — Durerea me e maĭ pe sus de cât scandalul... (către Radu) Domnul meŭ, purtarea d-tale către mine cere o resbunare... Resbunarea o ţin în mâna me... Eat'o... (arată scrisoarea.)

Radu. — Scrisórea dómneĭ Rosescu!

Adela. — O cunoscĭ!.. dómna... Rosescu n'a avut

milă de suferinţile inimiĭ mele... Ea, pentru o simplă fantasie de cochetărie, a stins fericirea şi liniştea vieţiĭ mele... Spune'mĭ ce merită o asemene faptă?

Radu. — Dómna me... fiĭ generósă...

Adela. — O aperĭ?.. îndrĕznescĭ s'o aperĭ în faça me?

Radu. — Dómnă...

Adela. — Sciŭ că onorul d-tale de prinç îţĭ comandă ca s'o ferescĭ de scandal... Eĭ bine! eată cum îşĭ resbună fata luĭ Hagi Petcu... fiĭ mulţemit. (rupe scrisoarea ş'o aruncă jos.)

Petcu. — (întrând) Ce facĭ, Adelă? îţĭ daĭ arma din mână?

Adela. — Datoriea 'mĭ fac, tată.

Verdulescu. — Nobil suflet! (serută pe Adela.)

Radu. — O! dómna me, cum sĕ vĕ esprim admirarea şi recunoscinţa me... D-ta porţĭ numele meŭ maĭ bine de cât mine... Eştĭ o adevĕrată princesă... Ah! tótă vieaţa me veĭ fi pentru mine de-acum...

Adela. — (cu mândrie) De-acum sûnt vĕduvă, domnul meŭ. (voesce sĕ easă.)

Petcu. — Ce ḑice? ce ḑice?

Verdulescu. — (oprind-o.) Adelă...

Stefan. — Vĕduvă! dar' vĕ ĭubesce Radu, dómna me, vĕ ĭubesce ca un nebun.

Radu. — Ah! tacĭ Stefane!.. tacĭ, că nu maĭ voĭesce sĕ mĕ crédĕ.

Stefan. — El s'a trezit din rătĕcirea în care s'a

găsit: ochiĭ luĭ s'aŭ deschisŭ ş'aŭ vědutŭ în sfêrşit cât sûntețĭ de superióră...

Adela. — Superióră dómneĭ Rosescu?.. Mare triumf pentru fata luĭ Hagi Petcu!

Petcu. — Ce fata luĭ Hagi Petcu! da tu eştĭ maĭ puçin de cât una ca'Roseasca?.. pentru că tată-těŭ aŭ fost bogasier. şi nu te-aĭ coborît cu hêrzobul din cer, când aĭ venit pe lume?.. Fata luĭ Hagi Petcu!.. Trebue sě fie cineva orb ca d-luĭ... (arată pe Radu.) pentru ca sě nu fi vědut din capul loculuĭ că eştĭ un luceafer în *protipendaoa* Iaşuluĭ.

Radu. — Avețĭ dreptate, domnule Petcu; am fost un orb!.. Fiĭca d-tale era demnă de amorul cel maĭ ângeresc, şi eŭ am luat-o numaĭ pentru destrea eĭ!.. Am fost un orb, pentru că n'am cunoscut grațiile şi nobleța sufletuluĭ seŭ... Am fost un orb ş'un nerecunoscětor, căcĭ ea 'mĭ-a scăpat onorul de două orĭ într'o ḑi, şi eŭ nu 'ĭ-am căḑut la picióre ca sě'ĭ închin tótă yieața me. Vedețĭ că'mĭ mărturisesc însumĭ greşala... Avețĭ dar tótă dreptatea sě mě desprețuițĭ, dómna me; desprețuițĭ o inimă nedemnă de d-voastră; am perdut pěnă şi dreptul de a mě plânge, şi nu'mĭ remâne de cât sě vě ḑic adio pentru tot-de-a-una... Haïde, Stefane.

Stefan. — Aşteaptă... Scițĭ, dómna me, unde merge Radu? merge sě se bată la duel.

Toțĭ. — La duel!

Radu. — Stefane...

Stefan. — De vreme ce femeea ta nu te maĭ ĭubesce,

putem sĕ'ĭ spunem tot... Dar, dómna me; Radu merge sĕ se batĕ la duel, căcĭ voĭesce sĕ moară!

Adela. — Sĕ moară!..

Stefan. — Sĕ moară, dar! pentru ca sĕ remâneţĭ vĕduvă, precum doriţĭ... Haĭde...

(Radu şi Stefan plecŭ spre uşă.)

Adela. — Radule!..

Radu. — Adelă!..

Adela. — Radule... (ĭĭ intinde mâna.)

Radu. — (ĭĭ serută mâna) Ângerul meŭ!

Petcu. — (în parte) Audĭ, *pehlivanu!* vroea sĕ moară la duel, şi 'mĭ făgăduise pe de altă parte c'a intra în slujbă... ca s'agĭung senator... Vra sĕ dicĕ, ear' îşĭ bătea gĭoc de mine... Eĭ! las', *moţpane...* (tare) Ha, ha! D-luĭ boĭerĭul e şi duelgiŭ!.. frumos!.. Da ean întrébă'l, Adelă, pentru ce vrea sĕ se batĕ?.. pentru ochiĭ tĕĭ, orĭ pentru ochiĭ alteĭa?

Adela. — Ce voescĭ sĕ dicĭ, tată?

Petcu. — 'Mĭ-aşĭ pune mâna 'n foc că d-luĭ e duelgiul dómneĭ Rosescu.

Adela. — Adevĕrat e, Radule?.. Nu respundĭ?

Petcu. — Nu 'ĭ dă curĕoa sĕ rĕspundĕ.

Radu. — Aşĭ putea sĕ mint, Adelă... dar' nu e obiceĭul meŭ... E adevĕrat.

Petcu. — Audĭ?.. ş'âncă are neruşinarea a mărturisi!

Adela. — A!.. domnul meŭ... mĕ căesc de slăbicĭunea ce-am avut ca sĕ cred pe vĕrul d-tale, când m'a încredinţat că mĕ ĭubescĭ...

Stefan. — V'am spus adevĕrul, dómna me... însă fatalitatea cere ca Radu sĕ se batĕ pentru dómna Rosescu, de şi n'o ĭubesce.

Petcu. — Dacă n'o ĭubesce, n'are de cât a nu sĕ duelgi pentru dênsa... Mi se pare că'ĭ bob numĕrat... Cérĕ'şĭ *pardon* de ertăcĭune de la protivnicul sĕŭ.

Radu. — Eŭ! sĕ fac scuse?

Verdulescu. — E prea mare jĕrtfa, Petcule... un *evghenist*... cu onor...

Petcu. — Eaca! şi tu te-aĭ *onorlificarisit?* Ama!.. Verdulescu *onorlificarisit!*

Radu. — Aşĭ face cu mulţemire sacrificiul vieţiĭ mele, pentru ca sĕ'mĭ rescumpĕr greşelele; dar' sĕ'mĭ sacrific onorul!.. Cred că nicĭ princesa n'ar primi-o.

Adela. — Şi dacă te-aĭ înşela, domnul meŭ?.. dacă 'ţĭ-aşĭ cere însamĭ acest sacrificiŭ?

Radu. — Cum, dómna me, aţĭ pretinde?

Adela. — Ce se pretind?.. ca sĕ facĭ pentru mine ceea ce facĭ pentru d-na Rosescu?.. Dar, o pretind... Pentru dênsa aĭ renunţat la datoriile d-tale conjugale, şi pentru mine n'aĭ renunţa la un duel?.. la un duel ce mĕ 'nspăĭmêntă? Cum voescĭ sĕ cred în amoru'ţĭ, când el e maĭ mic de cât deşertăcĭunea d-tale?

Petcu. — Ş'apoĭ!.. cine ştie?.. poţĭ chĭar sĕ fiĭ rănit... nu se poate?.. Crede-mĕ... paza bună fereşte primejdiea rea... frica păzeşte bostănăriea.

Radu. — Auḑiţĭ, dómna me?.. Eată ce-ar ḑice lumea de mine.

Adela. — Şi cine-ar îndrĕzni sĕ se îndoească despre curagĭul d-tale?.. N'aĭ dat o sută de doveḑĭ?

Petcu. — Şi pe de altă parte ear', ce'ţĭ pasă de ›a ce-ar ḑice lumea... Îĭ destul sĕ aĭ *ipolipsul* meŭ ‹ prietinilor meĭ, a luĭ *kir* Kor, a luĭ *kir* Manoli...

Radu. — Vedeţĭ, dómna me... aşĭ ajunge de ris... nedemn prin urmare de stima d-tale.

Stefan. — Nime n'a ride de tine, Radule... Voĭŭ luce însumĭ scusele tale luĭ Tazlco, şi fiĭ încredinţat că iicĭ n'a zimbi macar.

Petcu. — Cine? Tazleo?.. Contele Tazlco!.. el îĭ nelgiul protivnic?.. Primejdie!

Radu. — Cum? Stefane, şi tu mĕ 'ndemnĭ sĕ fac :use?..

Petcu. — Eaca!.. şi de ce nu?.. Eŭ unul aşĭ face ră doar' şi poate.

Verdulescu. — (încet luĭ Petcu) Da bine, măĭ omule, eĭ numaĭ decât sĕ 'l trimeţĭ sĕ se batĕ?

Petcu. — Eŭ?.. din protivă... cerc toate chipurile 'l opresc... Nu veḑĭ?

Stefan. — Haĭ, Radule... înplinesce dorinţa femeeĭ e... dă'ĭ acéstă dovadă de ĭubire.

Radu. — Ah!.. ba nu... nu pot.

Adela. — Asta 'ĭ singura condiţie de 'npăcare în- › noĭ.

Radu. — Maĭ bine sĕ mor de-o sută de orĭ, de câ mĕ 'njosesc.

Petcu. — Ta, ta, ta... Vorbe... palavre!.. fan- 'onade!..

Adela. — Dacă te-ar ruga dómna Rosescu te-aĭ su- ıe?.. Adio dar pentru tot-de-a-una. (voĭesce sĕ easă.)

Radu. — Adelă!.. pentru numele luĭ Dumneḑeŭ!..

Adela. — A! vĕd că n'aĭ nimic în sufletul tĕŭ de cât o mândrie órbă.

Stefan. — Radule... curagĭŭ... îţĭ jur că eŭ în locul tĕŭ aşĭ primi.

Radu. — Eĭ bine!.. unuĭ ca Tazleo!.. fie! cum voiţĭ!.. Eştĭ mulţemită, Adelă?

Adela. — Dar, Radule!.. sûnt fericită... te ert, te cred, te ĭubesc, (se apropie de Radu ce stă obosit, îĭ ĭea capul cu mânile şi'l serută pe frunte) ş'acum mergĭ de te bate, mergĭ!

Radu. — (vesel) O! Adelă!.. aĭ un suflet nobil ca a maĭceĭ mele!

Adela. — Am sufletul maĭceĭ mele... Radule.

Petcu. — (în parte) Doamne!.. adică proaste maĭ sûntŭ femeele, pe lumea asta!

Radu. — (luĭ Stefan) Haĭ degrabă la Redĭŭ... sĕ n'ajungem ceĭ de pe urmă.

Adela. — Sciĭ sĕ maniezĭ armele, Radule?..

Stefan. — N'aveţĭ grijă, e perfect şi la pistol şi la floretă.

Adela. — Sĕ nu'l ucidĭ pe bĭetul conte.

Radu. — Nu; am de gând numaĭ sĕ 'ĭ sgârĭĭŭ titlul cel fals cu vîrful floreteĭ... Haĭ, Stefane...

(Un fecĭor aduce o scrisoare.)

Adela. — Ear' o scrisoare?

Radu. — Deschide-o tu singură...

Adela. — (deschiḑênd scrisoarea) E de la contele Tazleo.

Radu. — Ḑeŭ?

Adela. — (cetind) „Scumpul meŭ prinç..."

Radu. — E familiar răḑeşul.

Adela. — „Am dat amêndoĭ destule probe de curagĭŭ.“

Radu. — Amêndoĭ!.. Auḑĭ, Stefane?

Adela. — „Prin urmare îmĭ este permis de a face „scuse unuĭ om, care va sci sĕ apreţieze purtarea me.“

Radu. — O apreţiez dar, precum merită.

Adela. — „Şi nu mĕ îndoesc că le veţĭ primi ca „un galant om, precum sûnt încredinţat că consideraţĭ „pe al d-voastrĕ devotat... Conte de Tazleo.“

Radu. — Ce se potrivesce!.. galant om!.. (încet luĭ Ştefan) ca Hagi Petcu.

Verdulescu. — Vra sĕ ḑicĕ, pacea 'ĭ încheietă... (luĭ Radu) Cred că de-acum înainte?..

Radu. — O! de-acum înainte întru pe calea vieţiĭ serioase, şi pentru ca sĕ fac un început bun, am sĕ mĕ apuc de plugărie... Mĕ retrag la moşioara me.

Petcu. — Cum?.. cum?.. Ear' te-aĭ lăsat de *ekpacaoa* Ocârmuiriĭ? (în parte) Sĕ rĕmân ear' afară din Senatoclîc?

Radu. — Domnule, maĭ bine sĕ facĭ un plugar bun, de cât un bĭurocrat prost.

Petcu. — Da bine... la ce moşie aĭ sĕ te retragĭ... că Movilesciĭ s'aŭ vêndut la mezat aḑĭ dimineaţă.

Radu. — S'a vêndut moşioara me strămoşască?

Verdulescu. — Însă am cumpĕrat-o eŭ, ca s'o daŭ de ḑêstre Adeleĭ...

Adela. — O! nânaşule, cât eştĭ de bun!.. (îl serută) Sĕ viĭ sĕ şeḑĭ cu noĭ...

Petcu. — (în parte) Nânaşul ĭĭ bun!.. intrigantul!.. Mĕ m'arăt şi eŭ cu *megaloprepie*... (tare) Foarte bine,

arhon ginere... îmĭ place sĕ te vĕd serios şi liberariŭ... Acum maĭ viĭ de-acasă... şi ne putem înţĕlege 'npreună... Un *beĭzade* sĕ se hotărască la plugărie... *Aferim!* eraĭ vrednic sĕ te naştĭ bogasier... Vin' sĕ dăm mâna... şi şĕḑĭ ca pĕn'acum în casa mea.

Radu. — În casa d-tale?.. Hagi, socrule?.. Ba mĕ eartă... 'mĭ-ar fi prea bine, şi nu merit...

Petcu. — Da ce? vreĭ sĕ'mĭ ĭeĭ copila? sĕ mĕ lăsaţĭ cuc aicĭ?..

Adela. — Voiŭ veni sĕ te vĕd în toate ḑilele, tată... cu nânaşul...

Petcu. — De la ţară?.. şĕpte poşte!.. cu Verdulescu!.. Pe dênsul îl luaţĭ, şi pe mine ba? Ah! toţĭ copiiĭ sûntŭ nerecunoscĕtorĭ!.. bine ḑicea tată-meŭ...

Verdulescu. — Cumpĕră şi tu o moşie alăturea cu Movilescĭ.

Petcu. — Bine ḑicĭ... bună idee.

Verdulescu. — Şi te fă plugar... în loc de senator.

Petcu. — Dar... dar... (în parte) Mĕ fac proprietar... ş'apoĭ membru consiliuluĭ judeçan... şi de-acolo... ţup în Senatorlîc... ca fiĭul luĭ *kir* Manoli... Crişu eŭ!

(Cortina cade.)

NOBILA CERŞITOARE

PERSOANE:

Adelina Dorian, tênĕră vĕduvă.
Nicu Dorian, vĕrul eĭ.
Leon Dalbu, proprietar.
Stefan Dalbu, fratele luĭ Leon.
Safir Balaur, amicul luĭ Leon.
Ghiţă, serv.

NOBILA CERŞITOARE

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

Scenele se petrecŭ la moşiea luĭ Dalbu lângă Siret, în anul 1871.

Teatrul represintă un salon elegant; o panoplie în păretele din fund; treĭ uşĭ: una în dreapta, una în stânga şi una în fund; o ferească în dreapta pe planul 1-iŭ; o canape cu gheridon d'inainte, şi alăture spre fereastă un fotoliŭ.

SCENA I.

Ghiţă. — (aşĕḑênd pe gheridon un serviciŭ de ceaĭŭ) Eaca ceaĭul gata, ceaĭŭ rusĕsc cu chifle nemţĕştĭ, cum îmĭ place mie!.. Acum n'aŭ de cât sĕ vie ca sĕ le 'nbuce stăpânu-meŭ, d-nul Leon Dalbu, cu amicul sĕŭ d-nul Safir Balaur, un ofticos svêntat care-o venit aicĭ în gazdă de opt ḑile, sub cuvênt ca sĕ bee lapte de capră... Nu ştiŭ, zĕŭ, dacă 'ĭ prieşte laptele, dar' ştiŭ că suge vîrtos la vin de Cotnar, şi cât pentru chifle, mi le pune la cale pe toate, făr' a avea în privire că poate şi mie 'mĭ facŭ ele cu ochĭu... Câte sûntŭ în talger?.. Şĕse!.. (luând chifla) Adică dacă s'ar îndopa ofticosul numaĭ cu cincĭ,

s'ar cutremura pămêntul?.. (maĭ luând una şi băgând-o în buzunar) şi chĭar dacă 'ĭ-aşĭ lăsa numaĭ patru, nu 'l-aşĭ îndatora, ferindu'l astfel de patima lăcomieĭ?.. El patru şi eŭ două; mi se pare că n'are ce bănui... (apropiindu-se de fereastă, şi vorbind în cantonadă) Nu 'ĭ aşa Martine?.. care 'ĭ opiniea ta?.. Am dreptate?.. aşa 'ĭ?.. Na şi ţie o bucăţică de zăhar... (aruncă pe fereastă o bucată de zahar; către public) Martin îĭ un urs legat cu lanţug de-un stâlp colea sub fereastră, şi tot o dată legat de mine prin lanţul amicieĭ... cum dice d-nul Balaur... El îmĭ dă tot-de-a-una sfaturĭ bune, şi eŭ îĭ daŭ zăhar... (se apropie de masă.)

(Leon Dalbu deschide încet uşa din stânga şi asistă la scena următoare:)

Ghiţă. — (ecsaminând talerul cu chifle) Patru pentru officosul şi două pentru mine; (oftând) însă de ce să n'aibă el două şi eŭ patru? par' că s'ar potrivi maĭ bine... Nu... să fim drepţĭ... el triĭ şi eŭ triĭ... frăţeşte. (Ĭea o chiflă) Eaŭ aşa... egalitate şi fraternitate.

SCENA II.

Ghiţă, Leon.

Leon. — (se apropie încet şi apucă pe Ghiţă de braç, tocmaĭ când acesta voĭesce să bage chifla în buzunar) Bravo, Boscule!

Ghiţă. — Aud?

Leon. — (ridicând braçul luĭ Ghiţă.) Bun scamator eştĭ.

Ghiţă. — Eŭ, cucoane?.. Ferească Dumnedĕŭ!.. Neam de neamu meŭ n'o fost boscar.

Leon. — Dar' chifla asta ce caută 'n mâna ta?

— Am luat-o 'n mână ca sĕ vĕd de 'ĭ proas-
ĭĭ place d-luĭ Safir.

— Aşa?.. bĭetul bĕĭet!.. şi eŭ îl acusam...
Ghiţă... cred că nu te-aĭ *ofensat.*

— Nu, cucoane; dar' mărturisĕsc că nu m'a-
sĕ fiŭ poreclit scamator... (scâncind) Asta m'o
rte adânc... Îmĭ placŭ, nu ḑic ba; dar', nu m'a-
e 'ĭ a stăpânuluĭ.

— Nu?

— Nu... Maĭ bine sĕ mor de foame.

— (în parte) Auḑĭ hoţul! (luĭ Ghiţă) Ghiţă, ea
e puçin.

— (în parte) Am păţit-o. (tare) Eŭ sĕ 'ntorc spa-
intea stăpânuluĭ meŭ?.. O dată cu capu!..

— (apucându'l de ureche) Ghidi, potlogar neruşi-
buzunarele ţi 'sŭ pline de chifle... nu te-am
când le-aĭ furat?

— (în parte) Na! (scoate chiflele din buzunar) În
r putea crede cineva că le-am dat după persic;
gĭur, sĕ n'am parte de ele, dac' am avut de
le... sĕ le...

— Sĕ le furĭ.

— Mi s'o părut că nu 'sŭ destul de calde,
it că ţiindu-le 'n buzunar pĕn' maĭ în sară...

— Ar fi numaĭ bune pentru Martin?.. Da-
, aruncă-le 'ndată pe fereastă.

— Sĕ le-arunc? Poate că nu i'ĭ foame ursuluĭ

— Aruncă, 'ţĭ ḑic... nu lungi vorba.

Ghiţă. — (aruncând o chiflă) Na, Martine, prinde... (privind pe fereastă) O prins-o... cu ce gust o mănâncă!..

Leon. — Îĭ place?.. maĭ aruncă'ĭ una.

Ghiţă. — Âncă una?.. Sĕ nu 'şĭ strîce stomahul... Urşiĭ îsŭ delicaţĭ...

Leon. — Asvêrle...

Ghiţă. — (în parte) Mĕ doare inima după ele. (aruncă âncă o chiflă) Na, Martine... dar' mănâncă încetişor, fĕtul meŭ, sĕ nu te 'nnecĭ.

Leon. — 'Ţĭ-a maĭ remas una... asvêrle-o şi pe-aceea.

Ghiţă. — (cu desperare) Cucoane... doreştĭ moartea luĭ Martin?.. Sĕ ştiŭ că mĕ 'ĭ ucide... nu pot sĕ fiŭ calăul amiculuĭ meŭ.

Leon. — Haĭ eşĭ, obraznicule.

Ghiţă. — (alergând spre uşa din fund) Ascult.

Leon. — Şi mergĭ de invită pe d-nul Safir ca sĕ luăm ceaĭul înpreună.

Ghiţă. — Ascult. (aleargă spre uşa din dreapta; în parte, arătând chifla:) Tot 'mĭ-o rĕmas una!.. Am scăpat-o de la moarte. (ese.)

SCENA III.

Leon. — (se pune pe canape) N'a sosit âncă curierul... Se vede că ear' s'a troenit drumul de fer!.. De când s'a aprins focul resboĭuluĭ între Franţia şi Prusiea, de când maĭ cu sémă, frate-meŭ Stefan s'a înrolat într'un batalion de franc-tirĭorĭ, aştept în toate dimineţele curierul cu nerăbdare. Stefan 'mĭ-a scris numaĭ o dată de

câmpul lupteĭ... Eată ravașul luĭ, (scoate un ravaș și 'l ce) îl citesc necontenit:

„Ĭubite Leon!

„Îțĭ scriŭ aceste rendurĭ d'intr'o pădure plină de ză-dă, unde ne-amŭ retrasŭ după o luptă grozavă cu miea generaluluĭ Verder; împregĭurul meŭ zacŭ mul-ne de nenorocițĭ: uniĭ ucișĭ, alțiĭ murind de frig, de teneală și chĭar de fóme. Eŭ pĕn' acum am scăpat ifĕr și în mijlocul tristeĭ miseriĭ în care mĕ aflu, ndesc necontenit la voĭ... la scumpa me mamă, la ie, Leon, și la..." (vorbit în parte) la d-na Adelina Do-ı... n'a avut curagĭŭ sĕ 'ĭ scrie numele. (citesce) „Ah! ıte, dac' a fi sĕ mor, spune 'ĭ cât am ĭubit-o, cât o ɔesc!.. Adio... Cum se va încheĭea pacea, voĭŭ alerga m'arunc în brațele voastre. Serută pe mama de-o e de orĭ." (vorbit) Bĭata mamă! nimic n'o poate mân-ıa... oftează, plânge și 'șĭ cere copilul... Bine-a dis ;ul:

„Mama pentru-a eĭ copil are scumpe desmerdărĭ;
„Are inimă cu ochĭ, are ochĭ cu serutărĭ!..

SCENA IV.

Leon, Safir; *maĭ pe urmă* **Ghiță.**

(Safir strĕnută în dreapta.)

Leon. — A! eaca Safir... îĭ cunosc strĕnutatul.

Safir. — (întră, purtând halat și chitie cusută cu fir) *Bon-*, Leon.

Leon. — Cum îţĭ merge gutunarul, viteazule?

Safir. — Merge ca deficitul din budgetul nostru; cre şi înfloresce.

Leon. — În adevĕr, ţi'ĭ cam înflorit nasul.

Safir. — Oare? (îşĭ pipăe nasul.)

Leon. — Ba chĭar a început a da şi mugur. De ar vedea acum vr'o damă căreĭa sĕ 'ĭ placĕ patlagel vinete, ḑeŭ că n'ar putea resista de a te ĭubi.

Safir. — Ah! Leonaş dragă... Aĭ atins coarda maĭ sbârnâitoare a inimiĭ mele!.. Amorul!.. adică sul, dorinţa, elementul vieţiĭ mele!.. Amorul!.. Ah! face pe om a deşerta cupa fericiriĭ şi a dureriĭ... m'a redus a bea lapte de capră roşie.

Leon. — (presentându'ĭ o tasă) Şi ceaĭŭ?

Safir. — Şi; dar' chifle sûntŭ?

Leon. — Privesce... (arată talerul.)

Safir. — Numaĭ treĭ? (mâncând) Ah! amice, amorul în scoate chĭar poftă de mâncare; căcĭ am o natură gin gaşă, poetică, vulcanică!.. Vezuvul, frăţioare, nu 'ĭ d cât o ghĭeçărie pe lângă focul ce pâlpâe în peptul meŭ.. (întinde mâna.)

Leon. — (dându'ĭ o chiflă) Na, hrănesce'ţĭ focul.

Safir. — Adese orĭ cad în visurĭ cu ochiĭ holbaţĭ l stele ş'aştept sĕ se coboare de sus un ânger nurliŭ fără malacof, care sĕ mĕ onoreze cu confienţa sa şi s 'mĭ declare că părăsesce Cerul pentru mine... Ah! când ar veni, 'ĭ-aşĭ ḑice: ânger cu pĕr galbĕn!..

Leon. — Dar' dac'a avea pĕr negru?

Safir. — Nu face nimic: Ânger cu pĕr galbĕn! Spu-

e ce probă de amor voïescĭ sĕ'ţĭ daŭ? Voïescĭ sĕ întru vizuniea pardoşilor şi sĕ le taïŭ coḑile? Pentru tine mĕ simt în stare sĕ întreprind lucrurĭ imposibile, aşĭ fi ministru constituţional, aşĭ mânca jaratec, aşĭ mânca...

Leon. — (dându'ĭ a treïa chiflă) O chiflă?

Safir. — Asta'ĭ cea de pe urmă?

Leon. — Precum veḑĭ.

Safir. — Aşa trecŭ toate pe lume!.. Haosul eternităţiĭ înghite tot: oamenĭ şi împĕraţĭ, ect. Numaĭ amorul remâne vecĭnic neînghiţit!

Leon. — Stă în gât, berbantul... nu trece?

Safir. — Şi nicĭ va trece cât va fi un Soare sus pe Cer şi un Safir Balaur pe pămênt!.. (se restoarnă în fotoliŭ) A! 'mĭ-a prins bine ceaïul ista... Mĕ simt dispus la reverie... Sĕ ne-aprindem çigaretele. (îşĭ aprinde o çigaretă.)

Leon. — Bucuros. (trage clopoţelul.)

Ghiţă. — (intrând prin fund) Poroncă?

Leon. — Ghiţă, ridică tablaoa cu ceaïŭ.

Ghiţă. — (în parte) N'o maĭ rĕmas nicĭ o chiflă... toate le-o îndopat oftigosu!.. (ese, ducênd tablaoa.)

Safir. — (fumând) Cum se 'nalţă fumul în aer!.. aşa şi visul omuluĭ!..

Leon. — (în parte, fumând) Când mistuesce, tot-de-a-una vorbesce într'aïure.

Safir (absorbit în gândurĭ)

Ce este omul? un vis, un fum,
O flóre în drum, un pic de scrum!

Leon. — Bum, bum, bum, bum!

Safir. — (tresărind) Bum, bum, bum, bum? (caută să pricépă) Ha!.. Ba nu... nu 'nțeleg.

Leon. — Nu face nimic... veĭ pricepe altă dată.

Safir. — Fie!.. Ah!.. Leonaș! Ce-aĭ ḑice, când aĭ vedea întrând de-o dată în salonul ista o vĕduvă tênĕră, frumoasă, gingașă, elegantă și zimbitoare ca d-na Adelina Dorian?

Leon. — (în parte) Și el gândesce la dênsa?

Safir. — Spune... ce-aĭ spune?.. spune.

Leon. — Ba spune tu.

Safir. — Așĭ spune că bețivuluĭ și dracu 'ĭ ese cu oca 'nainte.

Leon. — Nu e tocmaĭ poetic pentru un om care bea lapte...

Safir. — Am ḑis bețiv, și declar că sûnt beat de farmecul Adelineĭ... Ea 'ĭ o ființă adorabilă.

Leon. — Și adorată?

Safir. — Și maĭ cu sémă adorată... Am întêlnit-o acum doĭ anĭ pe vîrful Ceahlĕuluĭ și 'ĭ-am propus să m'asvêrl cu capul înainte într'o prăpastie fără fund, pentru ca sĕ 'ĭ daŭ o mică probă de amor... Și scii tu ce 'mĭ-a respuns îngerașul?..

Leon. — Ce?

Safir. — 'Mĭ-a respuns cu o voce trăgĕnată. „Nu „acum, d-le Balaur... altă dată, dacă nu 'ți-a fi cu „supĕrare... las' pe altă dată!..“ Și ḑicĕnd aceste cuvinte, ea 'mĭ-a aruncat o căutătură lungă și galeșă, care m'a străpuns din scoarță 'n scoarță... Ea așa... (caută galeș la Leon.)

Leon. — Hîş... că mĕ 'ĭ deochĭa.

Ghiţă. — (aducênd un teanc de jurnale, Cucoane, o sosit curierĭul; eată gazetele...

Leon. — Dar' vr'o scrisoare nu 'ĭ?

Ghiţă. — Nu, cucoane. (ese.)

Leon. — (deschide un jurnal) Sĕ vedem ce s'a maĭ întêmplat în Franţia?

Safir. — Citesce, Leon, citesce, în timp ce eŭ voĭŭ visa la Adelina, ş'oĭŭ mistui ceaĭul.

Leon. — (citesce) „În ḑiua închieriĭ armistiţiuluĭ, la „Versailles, o lovire crâncenă a avut loc între trupele „germane şi mobiliĭ francesĭ, lângă Orleans... Mobiliĭ „aŭ fostŭ siliţĭ a sĕ retrage, lăsând maĭ mulţĭ morţĭ „şi prisonierĭ pe câmpul bătălieĭ..." Ear'! (îĭ cade jurnalul din mână) Nu maĭ am curagĭŭ s'arunc ochiĭ pe jurnale... îmĭ pare că trec printr'un vis de sânge... sermana Franţie!

Safir (dormitând.)

Amor, amor!
Te chĭem cu dor;
Amor, amor,
De tine mor!

Leon. — (luând ear' jurnalul) Ce vĕd? (citesce) „În aceeaşĭ ḑi, la trecerea unuĭ pod apĕrat de Germanĭ, un „batalion de franc-tirĭorĭ dând năvală cu furie, o mare „parte din eĭ aŭ căḑutŭ sub o cumplită ploaĭe de gloanţe. „Ceĭ remaşĭ începeaŭ a sĕ retrage în desordine, când „un tênĕr eşi în fruntea lor, şi strigând: trăească Fran- „ţia! se isbi ca un leŭ în contra tunurilor din capĕtul

„poduluĭ. Companioniĭ luĭ, electrisațĭ, năvăliră după dên-„sul şi goniră pe enemicĭ din posițiile lor, luându-le un „tun... Aflăm că tênĕrul franc-tirĭor este român, şi că „a fost rănit la braçul stâng în acea luptă eroică... „Onoare acestuĭ demn şi curagĭos fiŭ a Românieĭ, care „a plătit cu sângele luĭ datoriea de recunoscință a Pa-„trieĭ séle către Françia nenorocită! (vorbit) A!.. par' că mi s'a luminat d'inaintea ochilor... Un român!.. cine sĕ fie? frate-meŭ poate?.. o Doamne când ar fi el!.. dar, el trebue sĕ fie... Stefan e brav, entusiast, capabil de-a privi moartea 'n façă, fără sfială... Balaure, aĭ auḑit?

Safir. — (tresărind) Ce?

Leon. — Un român de-aĭ nostri a făcut un act eroic pe câmpul resboĭuluĭ...

Safir. — Unde? Ce act?

Leon. — A luat un tun de la enemicĭ.

Safir. — Numaĭ unul!.. Eŭ aşĭ fi luat opt, dacă starea sănĕtățiĭ mele nu m'ar condamna se beŭ lapte de capră roşie.

Ghiță. — (întrând prin fund) Cucoane, o sosit doamna Adelina Dorian cu vĕrul d-sale...

Leon. — (sărind de pe canape) D-na Dorian, aicĭ?

Safir. — Adelina! (se restoarnă cu fotoliul pe spate; Ghiță îl opresce de a cădea.)

Ghiță. — Ține-te bine sĕ nu daĭ rĕŭ.

Leon. — Cum a venit?.. N'am auḑit trăsură.

Ghiță. — O vinit călare.

Safir. — Regina Amazoanelor!

Leon. — Ghiţă, primesce'ĭ aicĭ în salon. Eŭ merg s'o anunţ mameĭ mele. (ese prin stânga.)

Safir. — Şi eŭ mĕ duc sĕ mĕ 'nbrac, sĕ mĕ fac frumos ca Arghir! (ese prin dreapta.)

Ghiţă. — (deschiḑênd uşa) Poftim, doamnă.

SCENA V.

Adelina, Nicu, Ghiţă.

Nicu. — Domnul Leon e acasă?

Ghiţă. — Vĕ roagă s'aşteptaţĭ aicĭ... vine 'ndată.

Nicu. — Bine. (face un semn luĭ Ghiţă, care ese prin stânga.)

Adelina. — (în parte) Nu sciŭ pentru ce mi se bate inima de când am întrat aicĭ... (tare) Acesta 'ĭ salonul d-luĭ Dalbu? elegant!

Nicu. — (cu ton sec) Nu prea.

Adelina. — Cum? nu 'ţĭ place, verişorule?

Nicu. — Ceea ce nu 'mĭ place, este de a te vedea pe d-ta, o tênĕră vĕduvă, în apartamentul unuĭ holteĭŭ.

Adelina. — Dac'aşĭ fi venit singură, aşĭ merita blamul persoanelor serioase şi venerabile ca tine; dar' fiind că te-am ales pe tine de cavaler...

Nicu. — Ḑi maĭ bine că m'aĭ ales de paravan.

Adelina. — Ce voĭescĭ sĕ ḑicĭ?.. tu, paravan?.. aşa de tênĕr!

Nicu. — Voĭesc sĕ ḑic că, de şi n'am maĭ mult de 20 de anĭ...

Adelina. — 17... nu 20.

Nicu. — Ba 20... nu sûnt aşa de copil în cât sĕ nu cunosc inima femeilor.

Adelina. — Tu!.. Ha, ha, ha, ha, ha.

Nicu. — Eŭ, eŭ, Nicu Ţifne... precum m'aĭ poreclit... citesc foarte clar în sufletul ĭubiteĭ mele verişoare.

Adelina. — Sciĭ sĕ citescĭ la vîrsta ta?.. Mare minune! Ce bine se face educaţiea în ţéră!.. Şi nu s'ar putea sĕ 'mĭ spuĭ şi mie, verişorule, ce-aĭ cetit în sufletul meŭ?

Nicu. — Un adevĕr foarte simplu... Ĭubescĭ pe d-nul Leon.

Adelina. — Eŭ?

Nicu. — D-ta. (în parte) S'a uĭmit... Mister!

Adelina. — Sciĭ ce, Nicule?.. Profesorul care 'ţĭ-a dat lecţiĭ de cetit 'ţĭ-a furat baniĭ... Cere 'ţĭ baniĭ înapoĭ...

SCENA VI.

Adelina, Nicu, Leon.

Leon. — (dând mâna Adelineĭ) Vĕ rog sĕ mĕ scusaţĭ, doamna me, că nu v'am eşit înainte ca sĕ vĕ primesc ca pe-o regină în castelul meŭ; însă am gândit maĭ ântêĭ la mama me, ş'am alergat s'o bucur anunţându'ĭ visita d-voastrĕ.

Adelina. — Prea bine-aĭ făcut, domnul meŭ, căcĭ visita me este în mare parte pentru d-na Dalbu, şi puçin pentru d-ta.

Leon. — Sûnt prea fericit de părticica me, fie cât de mică... (întinḑênd mâna luĭ Nicu) A! domnule Nicu...

Nicu. — (aţos) Domnule... (se închină şi dă mâna.)

Adelina. — Ce face d-na Dalbu?.. Pot sĕ întru în apartamentul d-sale?

Leon. — Îndată... Se gătesce sĕ vĕ primească...

Adelina. — Am auḑit c'a fost cam bolnavă?

Leon. — S'a bolnăvit de scârbă, de când a aflat că frate-meŭ s'a înrolat în companiea de franc-tirĭorĭ... Bĭata mamă! preocupată de periculele resboĭuluĭ, vede necontenit prin vis pe fiĭul seŭ rănit... mort...

Adelina. — (uĭmită) Mort!

Nicu. — (în parte) S'a uĭmit pentru Stefan?.. Alt mister!

Adelina. — Însă... cred c'aţĭ primitŭ scrisoare de la d-nul Stefan?..

Leon. — Numaĭ una... de mult... şi tăcerea luĭ ne 'ngrijesce serios.

Nicu. — Îngrijire legitimă, căcĭ în cele din urmă lovirĭ d'intre Francesĭ şi Prusienĭ, aŭ căḑutŭ mulţĭ străinĭ înrolaţĭ... Am cetit chĭar...

Adelina. — Ear' aĭ cetit?.. apoĭ dar sûnt liniştită... D-nul Stefan ne va reveni teafĕr, glorios şi demn de stima compatrioţilor seĭ.

Leon. — (luând mâna Adelineĭ) O sperăm cu toţiĭ, d-na me.

Nicu. — (în parte) *Ne* va reveni... acest *ne* ḑice mult!..

SCENA VII.

Adelina, Nicu, Leon, Safir (elegant pretenţios.)

Safir. — Graţioasa me doamnă, permiteţi'mĭ sĕ depun omagele mele la picĭoarele d-voastrĕ.

Adelina. — D-nul Safir Balaur!.. Ce surprisă!

Safir. — Surprisă este pentru noĭ, graţioasă doamnă... surprisă plăcută... surprisă surprinḑĕtoare ca şi când ar întra o căprioară, o gazelă în bêrlogul unor urşĭ.

Adelina. — Tot amabil şi poetic d-nul Safir?..

Safir. — În presenţa d-voastrĕ pot sĕ fiŭ altfel?

Nicu. — (nervos, în parte) Ce secăturĭ!.. (tare) Apropo de urşĭ, d-le Safir...

Safir. — A! Nicuşor?.. nu te zăream... Aĭ maĭ crescut de an.

Nicu. — (atins) Am... însă apropo de urşĭ, am vĕḑut un urs legat cu lanţul cole sub fereastă... al cuĭ e?

Leon. — Al meŭ; mi 'l-a dăruit de ḑiua me amicul meŭ Safir, acum un an.

Adelina. — (către Safir, zimbind) Nu cumva 'l-aĭ prins în Ceahlĕŭ?

Safir. — Tocmaĭ... chĭar în anul când v'am întêlnit lângă Panaghiea.

Adelina. — Sciŭ... când 'mĭ-aĭ propus sĕ te-aruncĭ într'o prăpastie... nu'mĭ aduc aminte pentru ce...

Safir. — Pentru ca sĕ vĕ daŭ o mică probă de... devotament. Fiind refusat de d-voastră, prin nisce cuvinte care 'mĭ-aŭ remasŭ întipărite aicĭ, (arată inima) m'am simţit atuncĭ cuprins de-o desperare, ce m'a făcut sĕ ră-

tĕcesc maĭ multe ḑile prin munţĭ... Într'o dimineaţă mĕ 'ntêlnesc bot la bot cu ursul ist de sub fereastă!.. Nenorocitul!.. se ridică 'n douĕ picĭoare şi cearcă a sĕ mĕsura cu mine!.. se apropie, îmĭ dă o palmă... Eŭ îĭ trag un pumn în bot şi 'l ameţesc... pe urmă îl leg frumuşel cu batista de gât şi 'l aduc acasă ca pe-un pudl... Eaca tot adevĕrul...

Adelina. — (zimbind) Ce eroism!

Nicu. — (în parte) 'L-a fi cumpĕrat de la un ţigan.

Adelina. — Ce sânge rece în faça pericululuĭ!

Safir. — Efectul amoruluĭ, doamna me... Eram înamorat, şi sciţĭ că amorul învinge chĭar fiarele selbatice.

Adelina. — Nu mĕ îndoesc, domnul meŭ; însă un lucru mĕ miră... Cum d-ta, care prin o simplă lovitură ameţescĭ urşiĭ din codru, d-ta care parĭ a fi un eroŭ în soĭul d-tale, d-ta care eştĭ aşa de mare amator de pericule, nu te-aĭ dus sĕ ĭeĭ parte la resboĭul din Françiea?

Safir. — Cum?.. Un motiv prea simplu m'a înpedecat.

Adelina. — Care?

Safir. — Beŭ lapte de capră roşie; căcĭ ahturile 'mĭ-aŭ slăbitŭ peptul.

Adelina. — Asta te face prea interesant, domnule Safir; însă în ochiĭ meĭ aĭ fi mult maĭ poetic, dacă te-aşĭ sci luptând ca un leŭ în focul resboĭuluĭ... Şi, ḑeŭ, poate că aĭ deveni neresistibil pentru secsul nostru, dacă te-amŭ vedea întors de la bătălie fără braçe, fără picĭoare şi chĭar fără nas.

Safir. — Fără nas!.. foarte mulţemesc. (în parte) Unde mi s'ar încuĭba gutunarul?

Leon. — Věd cu mulţemire, doamna me, că aveţĭ mare simpatie pentru bĭata Françie.

Adelina. — Dar, o mărturisesc... Mi se rupe inima când gândesc la nenorocirile aceleĭ ţerĭ frumoase, unde-am fost crescută în copilărie... De la începutul resboĭuluĭ fie-care ḑi este pentru mine o ḑi de suferinţe şi de doliŭ; căcĭ nu mě pot deprinde cu ideea căderiĭ şi umiliriĭ naţieĭ francese... Ş'apoĭ când îmĭ închipuesc miseriile de tot soĭul: foametea... gerul... boalele... grozăviile lupteĭ... mamele ce 'şĭ plângŭ copiiĭ, copilaşiĭ ce remânŭ fără părinţĭ... satele care se ardŭ, oraşele ce se dărîmă, şi maĭ presus de toate durerea morală a Françieĭ căḑută din culmea prosperităţiĭ şi a glorieĭ... Ce sě vě spun?.. Mě doare în suflet, mě doare! (plânge.)

Leon. — (cu căldură) Nobil suflet!.. Ah!.. când v'ar putea auḑi fratele meŭ, Stefan, s'ar bate de-o sută de orĭ maĭ cu entusiasm.

Adelina. — Fratele d-tale e un těněr cu inimă... o natură nobilă şi generoasă... îl stim... îl admir... şi te rog sě'ĭ scriĭ din parte'mĭ că 'l urmez pretutindene cu gândul, ca pe un frate...

Nicu. — (în parte) Ce foc!.. Hîm!

Adelina. — Însă... věd că entusiasmul mě duce prea departe, şi c'am uĭtat adevěratul motiv a visiteĭ mele.

Safir. — (în parte) Adevěratul motiv sûnt eŭ... sě vedeţĭ însă că n'are s'o spuĭe.

Adelina. — Domnilor, în urma luptelor grozave din

Françia, sciţĭ că numĕrul bolnavilor şi a răniţilor este considerabil. Ajutoare de banĭ şi provisiĭ se organisează în toate părţile lumiĭ civilisate; trebue sĕ urmăm şi noĭ acest esemplu de umanitate.

Leon. — Sûntem gata, doamna me... Luaţĭ d-voastră iniţiativa.

Adelina. — Am luat-o, şi eaca pentru ce am început a visita pe toţĭ propietariĭ cariĭ îmĭ sûntŭ veciniĭ... Am deschis o subscriere şi o loterie în ajutorul sărăcimeĭ din Françia, ş'am venit acum aicĭ ca sĕ întind o mână cerşitoare pentru aceĭ cariĭ suferŭ fără sĕ fi meritatŭ suferinţele lor. (întinde mâna.)

Leon. — Aşĭ dori sĕ depun o comoară întreagă într'această mână nobilă; dar' în lipsă de comoară permiteţi'mĭ, doamna me, a depune acest inel de brilĭant ce 'l am de la mama me... E tot ce am maĭ preţios.

Adelina. — Mulţemesc în numele nenorociţilor... Vom pune inelul la loterie... (întinde mâna luĭ Safir) D-le Safir, e rĕndul d-tale.

Safir. — Eŭ, graţioasă doamnă, dacă 'mĭ-ar fi permis, aşĭ depune bucuros inima me simţitoare în această mânuşiţă, în acest crin cu cincĭ degete.

Adelina. — Voescĭ sĕ 'ţĭ pun inima la loterie?

Safir. — Cum nu, dac'aşĭ fi sigur c'aţĭ câştiga-o d-voastră?.. însă fiind că nu mĕ pot despărţi de ea, binevoiţĭ a primi o ofrandă maĭ prosaică... (pune punga luĭ în mâna Adelineĭ.)

Adelina. — Bravo!.. eroŭ şi generos!.. aĭ toate calităţile, domnule.

Safir. — (în parte) Cum mĕ cunoasce de bine!

Adelina. — Acum, verişorule, aĭ aflat adevĕratul motiv pentru care m'aĭ întovărĕşit aicĭ... spune, tot sciĭ sĕ citescĭ în inimile femeilor.

Nicu. — Citesc în ochiĭ matale, verişoară, că nu te îndurĭ sĕ ridĭ de mine...

Adelina. — Acum aĭ cetit adevĕrul... Meritĭ sĕ 'ţĭ daŭ 20 de anĭ.

Nicu. — Şi eŭ daŭ cu mulţemire pentru loterie calul meŭ favorit.

Adelina. — Adevĕrat present de gentilom.

SCENA VIII.

Ceĭ de'nainte; **Ghiţă** (viind din stânga.)

Ghiţă. — Cucoana 'ĭ gata şi vĕ poftesce în apartamentul d-sale.

Adelina. — Sĕ mergem îndată.

Leon. — Venitĭ s'o mângâcţĭ, căcĭ vĕ ĭubesce ca pe fiĭca eĭ.

Adelina. — (către Safir şi Nicu) La revedere, d-lor. (ese prin stânga cu Leon.)

Safir. — (cu sentiment) La revedere... aicĭ... şi pe ceea lume... (remâne în estaz d'inaintea uşiĭ din stânga.)

(Ghiţă ese prin fund.)

SCENA IX.

Safir, Nicu; *pe urmă* **Ghiţă.**

Nicu. — (privind la Safir, în parte) Ce personagiŭ ridicul!

Safir (declamând.)

«S'a dus!.. a dispărut ca raţa resfăţată
«Şi lumea 'n lipsa sa, îmĭ pare-acum bălţată!

Nicu. — (în parte) ÎmĬ irită nervele cu strêmbăturile luĭ.

Safir.

«O! dulce ângeraş! te-aĭ dus, te-aĭ dus, te-aĭ dus
«Şi eŭ remân pe jos, când tu eştĭ sus, sus, sus!

Nicu. — (în parte) ÎmĬ vine sĕ 'l muşc.

Safir (privind împrejurul luĭ.)

«Acum orĭ ce privesc e bócăn, trist, urât,
«Amar, fatal!..

Nicu.

Destul că, ḑeŭ, mĕ stringĭ de gât.»

Safir. — Te string de gât, eŭ? ce voĭescĭ sĕ spuĭ?

Nicu. — Voĭesc sĕ spun că tonul cu care vorbescĭ verişoareĭ mele, îmĭ displace, domnule...

Safir. — Tonul?.. Ce ton?

Nicu. — Tonul acest sentimental şi... ridicul cu care 'ţĭ permiţĭ a'ĭ adresa declaraţiĭ de amor... ca un năuc.

Safir. — Năuc eŭ?.. Ea ascultă Niculeţ... dacă n'aĭ fi de ĭerĭ de-alaltaĭerĭ, m'aşĭ simţi ofensat; dar'

fiind, precum am ḑis, de ierĭ de-alaltaierĭ, mĕ nesc a'ţĭ ḑice că eştĭ... un obraznic.

Nicu. — (furios) Obraz...

Safir. — nic, Niculeţ, nic.

Nicu. — (aleargă de scoate două florete din panoplie) O

Safir. — Ce face?.. strică panopliea?

Nicu. — (viind în faça luĭ Safir) Domnule, sciĭ s(escĭ floreta?

Safir. — Pentru ce astă 'ntrebare?

Nicu. — Pentru că voiesc sĕ 'ţĭ daŭ o l politeţă.

Safir. — Mie? (în parte) Curios băet!

Nicu. — Nu respunḑĭ? (dând o floretă luĭ Safir)

Safir. — Dar' ce voiescĭ sĕ facĭ?

Nicu. — Voiesc sĕ 'ţĭ probez că, un obra mine poate sĕ puie în frigare un bĭtlan ca d-ta. ră-te... (se pune în posiţie de scrimă.)

Safir. — Bĭtlan!.. Aşteaptă, coşcodane, sĕ 'ţĭ (apucă o floretă ş'o esaminează; în parte) Floretele aŭ bı Minunat!

Nicu. — Eştĭ gata?

Safir. — Gata sĕ te pun în rêndul nenorociţil aŭ avutŭ curagiul a sĕ mĕsura cu mine. (se batŭ cu fl

Nicu. — Palavre.

Safir. — Am ucis 10 duelıştĭ pĕn' acum; ie

Nicu. — Palavre... Na, na, na. (atinge pe Sa

Safir. — Încet, încet, dă'mĭ timp sĕ mĕ apĕr

Nicu. — Apĕră-te, dacă poţĭ... Na...

Safir. — Mĕ gâdilĭ... mĕ gâdilĭ, iţĭ ḑic... şi eŭ când mĕ gâdil încep a ride... ha, ha, ha, ha.

Nicu. — (urmărind pe Safir, care se retrage înapoĭ) Eştĭ nervos, se vede.

Safir. — Foarte nervos... Ear? ha, ha, ha, ha. (ajunge lângă canape şi cade obosit.)

Nicu. — (oprindu-se spăriet) Te-am ucis?

Safir. — Ba... de cât îmĭ vine sĕ mor de ris; ha, ha, ha. (ride svîrcolindu-se pe canape.)

Nicu. — Eaca poznă!.. Are sĕ plesnească ferea 'ntr'însul. (trage clopoţelul.)

Ghiţă. — (alergând din fund) Poroncă... Ce este?

Nicu. — 'L-a apucat isterismul pe d-nul Safir. Trimite la un medic.

Ghiţă. — Nu 'ĭ nevoĭe, îl vindec eŭ.

Nicu. — Cum?

Ghiţă. — Îĭ videa. (se apropie de Safir pe d'in dosul canapelei) Domnule Safir, o adus gĭupineasa chifle proaspete.

Safir. — (încetând de ris) Unde 'sŭ?

Ghiţă. — În cameră. (luĭ Nicu) 'Ĭ-o trecut.

Safir. — (sculându-se) Adă-le aicĭ... De mult ce-am ris 'mĭ-a venit poftă de mâncare.

Ghiţă. — Îndată. (ese prin fund.)

SCENA X.

Safir, Nicu, Leon.

Leon. — Domnule Nicu, vara d-tale doresce sĕ plece, vĕ roagă sĕ purtaţĭ de grijă pentru caĭ.

Nicu. — Prea bine; merg sĕ esaminez daca 'sŭ înşeŭaţĭ bine. La revedere, d-le Safir; când veĭ avea gust sĕ maĭ riḑĭ, voĭŭ fi gata sĕ 'ţĭ maĭ daŭ o lecţie de scrimă. (ese.)

Safir. — (în parte) Du-te val vêrtej pĕn' la Mĕru-roş.

Leon. — Dar' ce s'a 'ntêmplat aicĭ?.. Vĕd floretele scoase din panoplie.

Safir. — Nimic... am dat o lecţie de scrimă luĭ Nicu, şi 'l-am umplut de spăriet pe bĭetul băet.

Leon. — De-aceea rideaĭ cu hohot maĭ dinioare?

Safir. — Cum sĕ nu rid?.. Avea o figură aşa de comică!.. Dar' par' c'aĭ spus că doamna Adelina voĭesce sĕ plece?

Leon. — Îşĭ ĭea acum adio de la mama me.

Safir. — Sciĭ una, Leon?.. îmĭ vine s'o întovărĕşesc pĕnă la marginea moşieĭ... Cum socoţĭ?.. Aşĭ putea profita de fuga cailor, ca sĕ 'ĭ declar din fugă amorul...

Leon. — Minunată idee!

Safir. — Sublimă!.. Mĕ duc sĕ 'mĭ pun pintenĭ...

Leon. — Du-te, şi 'ĭ lua calul meŭ care 'ĭ înşeŭat gata... Numaĭ caută sĕ nu te trânteascĕ.

Safir. — Pe mine? eŭ sûnt în stare sĕ 'ncalec pe zmeĭ, pe balaurĭ.

Leon. — Dacă 'ĭ aşa, fugĭ degrabă.

Safir. — Mĕ duc ca vêntul şi mĕ 'ntorc ca gândul. (ese.)

Leon. — (singur) Uf!.. credeam că nu s'a maĭ duce nebunul, ş'aşĭ dori foarte mult sĕ mĕ găsesc câteva mo-

mente singur cu d-na Adelina... pentru ca sĕ 'ĭ vorbesc de frate-meŭ.

SCENA XI.

Leon, Ghiţă (întră taĭnic.)

Ghiţă. — (cu jumătate de voce) Cucoane... cucoane...

Leon. — Ce 'ĭ?

Ghiţă. — (căutând înpregĭur) Nu ne-aude nimene?

Leon. — Da ce este?

Ghiţă. — Fratele d-vóstrĕ, d-nul Stefan, o sosit.

Leon. — Stefan! Unde 'ĭ?

Ghiţă. — În capĕtul parculuĭ... (arătând pe fereastă) Colo, în casa grădinarĭuluĭ...

Leon. — 'L-aĭ vĕdut tu cu ochiĭ?

Ghiţa. — Ba 'ncă 'ĭ-am şi vorbit... Eaca un răvăşel pentru d-vóstră. (ese prin fund.)

Leon. — Adă. (deschide ravaşul şi citesce) „Ĭubite Leon, „închiindu-se armistiçiul, am părăsit Françia; acum sûnt „aproape de voĭ... Pregătesce pe mama... ş'atuncĭ când „veĭ crede că pot sĕ m'arăt, dă'mĭ un semn cu batista „pe fereastă.“ (foarte agitat) Stefan aicĭ?.. Alerg sĕ 'l string în braçe. (voesce sĕ easă.)

SCENA XII.

Leon, Adelina.

Adelina. — (intrând, vorbesce în cantonadă) Fiţĭ încredinţată, doamna me, că voĭŭ reveni în curênd sĕ vĕ vĕd.

Leon. — (oprindu-se, în parte) Doamna Dorian!.. Nu 'ĭ timp de perdut. (se apropie) Doamna me, vĕ duceţĭ aşa degrabă?

Adelina. — Dar; sûnt silită sĕ plec pentru ca sĕ visitez şi alţĭ proprietarĭ... Aşĭ fi foarte mulţemită dac'aşĭ obţine şi pe aĭurea un resultat atât de bun... ca aicĭ... Mama d-tale 'mĭ-a dat, pentru bĭeţiĭ rănițĭ, cincĭ ocă de scamă, făcută cu mânile d-sale. E un present foarte preţios.

Leon. — Câte binecuvêntărĭ aveţĭ sĕ vĕ atrageţĭ din partea celor nenorociţĭ!

Adelina. — Tot ce doresc, este s'aduc o alinare cât de mică suferinţelor.

Leon. — Cine scie dacă o parte din binefacerile d-voastrĕ nu se vor revĕrsa chĭar ş'asupra frateluĭ meŭ?

Adelina. — (ĭute) E rănit?

Leon. — Sper că nu; însă am cetit în jurnalul de astădĭ fapta eroică a unuĭ tênĕr român... care a primit o lovitură de glonţ la braçul stâng, şi mĕ tem sĕ nu fie Stefan...

Adelina. — (agitată) O faptă eroică?.. Unde 'ĭ jurnalul?

Leon. — (aducênd jurnalul de pe masă) Eată 'l; cetiţĭ înşi-vĕ.

Adelina. — (cu mare uĭmire, citesce) „De o dată un tê„nĕr eşi în fruntea franc-tirĭorilor, strigând: trăească „Françia, şi se isbi ca un leŭ..." (vorbit) El a fi, Stefan! (în parte) Rănit!.. şi eŭ nu 's lângă dênsul!..

Leon. — Doamna me... vĕ vĕd pĕtrunsă de milă...

Uĭmirea d-voastră mĕ încuragează a vĕ spune din partea fratelui meŭ...

SCENA XIII.

Adelina, Leon, Safir.

Safir. — Eată-mĕ înpintenat şi încravaşat!..

Leon. — (în parte) Lua 'l-ar naĭba, strechĭet!

Safir. — Doamna me, îmĭ permiteţĭ sĕ vĕ întovărĕşesc pĕnă la capĕtul moşieĭ, şi maĭ departe!.. Drumurile nu sûntŭ sigure, de când cu poliţiile rurale...

Adelina. — Bucuros, domnule Safir... un poteraş ca d-ta...

Leon. — (încet, Adelineĭ) Depărtaţi'l, vĕ rog... am ceva sĕ vĕ spun foarte important.

Safir. — Doamna me... fie poteraş séŭ cavaler servent, toată ambiţiea me este ca sĕ vĕ apĕr în contra orĭ căruĭ pericul, cu preţul vieţiĭ mele... Pentru cel maĭ mic favor, pentru un gaj neînsemnat, sûnt în stare sĕ devin un Alecsandru Macedon.

Adelina. — (zimbind) Pentru un simplu gaj?

Safir. — Pentru...

Adelina. — Ş'aĭ face tot ca sĕ 'l meriţĭ?

Safir. — Ah! doamnă!.. tot!

Adelina. — (apropiindu-se de fereastă) Dacă 'ĭ aşa, privesce batista asta. (o agită.)

Leon. — (în parte) Agită batista la fereastă? frate-meŭ va crede că 'ĭ semnalul pentru ca sĕ vie...

Adelina. — Veḑĭ batista asta, d-le Safir?

Safir. — O vĕd.

Adelina. — Voĭescĭ sĕ fie a d-tale?

Safir. — Ah! doamnă!

Adelina. — (aruncând batista pe fereastă) Mergĭ scoate din labele ursuluĭ.

Safir. — (se răpede la fereastă) Mĕ duc! (se opres a prins-o în labe!.. Diha Martine...

Leon. — Pe dênsul, Safire... saĭ în spinai

Safir. — Aşĭ sări, de n'ar fi cam sus... A ca sĕ mĕ ĭeŭ la luptă dreaptă cu Martin. gând prin fund.)

SCENA XIV.

Adelina, Leon.

Adelina. — Nenorocitul! 'l-a rupe ursul în

Leon. — N'avețĭ grijă, doamna me; Safir e dent. (arătând pe fereastă) Privițĭ... a luat o p caută sĕ scoatĕ batista, făr' a sĕ apropiea de

Adelina. — Bine ḑicĭ... ha, ha, ha, ha.

(Se aude sub fereastă vocea luĭ Safir strigând: Diha Ma

Leon. — (depărtându-se de fereastă) Doamna me.. sĕ m'ascultațĭ cu bunătate... Am o misie de înplinit către d-voastră, din partea...

Adelina. — Din partea?..

Leon. — Din partea frateluĭ meŭ... Mĕ îndrĕzneala ce ĭeŭ... însă am sacra datorie a nica cele din urmă cuvinte ale unuĭ om care momentul acesta...

Adelina. — Te ascult, domnule Leon.

Leon. — Pĕn' a nu pleca în Françia, Stefan 'mĭ-a mărturisit că vĕ ĭubesce... fără nicĭ o sperare de a fi vr'o dată ĭubit de d-voastră... El 'mĭ-a scris din câmpul lupteĭ că ar fi fericit sĕ moară combătĕnd, dacă prin sacrificiul vieţiĭ sale ar atrage compătimirea d-voastrĕ.

Adelina. — (cu o nobilă francheţă) Domnul meŭ, eştĭ un om de onor, şi d'inaintea d-tale nu voesc s'ascund admirarea ce 'mĭ-a inspirat purtarea frateluĭ d-tale... Părăsindu'şĭ ţéra, fratele, mama, pentru ca sĕ meargĕ a lua parte la apĕrarea unuĭ popor nenorocit, fratele d-tale a probat că posede o inimă nobilă şi demnă de a fi apreţuită... Dee Dumnedeŭ ca sĕ se 'ntoarcĕ din câmpul lupteĭ, înfăçişeze-se în ochiĭ meĭ cu prestigiul ce a dobîndit, ş'atuncĭ 'ĭ-oĭŭ întinde cu mândrie această mână...

SCENA XV.

Adelina, Leon, Stefan.

Stefan. — (cu braçul stâng în eşarpă, se arată în fund) Leon!

Leon. — Stefan! (se aruncă în braçele luĭ Stefan.)

Adelina. — (în parte) El!

Stefan. — Mama me... Ce face mama me?

Leon. — Te-aşteaptă... Ce vĕd?.. eştĭ rănit?.. la braçul stâng?.. Tu aĭ fost eroul?.. bravo! Stefane. (îl maĭ înbrăçişază.)

Stefan. — (zărind pe Adelina) D-na Dorian!.. aicĭ!..

toare în ajutorul răniţilor din Françia... Tu numĕrul lor, 'ţĭ-aĭ vĕrsat sângele pentru sora noastre... (cătră Adelina) Daţi'ĭ voĭe, doamna me, treze ca o dulce şi nepreţuită recompensă.

Adelina. — Fie!.. din toată inima.

Stefan. — (transportat de bucurie) A!.. (serută ı

Leon. — Acum vin' la mama me...

SCENA XVI.

Adelina, Leon, Stefan, Nicu, Ghiţă

Nicu. — (întrând) Caiĭ sûntŭ gata, verişoarĕ vĕd? d-nul Stefan!.. sûnt foarte fericit, domn de a te revedea... Cea maĭ vie dorinţă a me e deveni amicul d-tale.

(Se aude vocea luĭ Safir sub fereastă strigând: Diha, ne!.. lasă batista... Diha!..)

SCENA XVII.

Ceĭ de'nainte; **Safir** (intră cu un aer triumfal şi aduce o bucată de batistă în vîrful uneĭ prăjinĭ.)

Safir. — Eaca batista!.. Eaca trofeul victorieĭ, doamna me!.. M'am luptat voĭnicesce cu Martin; dar' în fine 'l-am învins!

Adelina. — Bravo, domnule Safir!

Safir. — (oferindu'ĭ batista) Acest bravo din partea d-vóstrĕ e o scumpă recompensă pentru mine... nu ḑic ba... însă cred că merit ceva maĭ mult.

Nicu. — Maĭ mult?

Safir. — Permiteţi'mĭ, doamna me, sĕ păstrez această batistă ca un gaj, precum odinioară cavaleriĭ...

Adelina. — Gajul e cam rupt, domnul meŭ.

Nicu. — Şi pentru un eroŭ cu gutunar ca d-ta, nu 'ĭ destul de mare.

Safir. — Nu 'nţeleg...

Leon. — Orĭ cum, doamna me, daţi'ĭ acest trofeŭ glorios ca un present de nuntă.

Safir. — (încêntat) De nuntă?.. de nunta me?

Leon. — Ba de nunta d-neĭ Adelina cu fratele meŭ Stefan.

Safir. — (ţifnos) A! (luĭ Stefan) Stefane... nu te zărisem... dar' te felicit... Uff! m'a obosit ursul... (în parte) O! femeĭ!.. îngerĭ căptuşiţĭ cu drăcuşorĭ! (cade pe canape şi de-o dată se scoală) Ghiţă .. Ghiţă...

Ghiţă. — Aud?

Safir. — Adă'mĭ un pahar cu lapte.

Ghiţă. — Lapte de Cotnar?

Safir. — Da.

Nicu. — Voiescĭ sĕ beĭ în sănĕtatea verişoareĭ şi a d-luĭ Stefan?

Safir. — Tocmaĭ.

Adelina. — Mulţemesc, domnul meŭ... Eştĭ un adevĕrat Safir.

Safir. — O sciŭ; (cu melancolie, privind la Adelina) dar' ce folos!..

(Adelina dă braçul luĭ Nicu şi se îndreaptă spre uşa din fund. Leon şi Stefan se ducŭ sĕ intre în stânga. Ghiţă aduce un pahar cu vin luĭ Safir, care 'l deşeartă şi cade trist pe canape.)

(Cortina cade.)

BOIERI ŞI CIOCOI

PERSOANE:

	Anĭ
Hatmanul Stefan Stâlpeanu	60
Vornicul Iorgu Hêrzobeanu	50
Postelnicul Evghenidis	50
Polcovnicul Viteazovicĭ, locoţiitor de general a miliţieĭ	50
Aga Neamuş	45
Banul Vulpe	50
Arbore, răḑeş	50
Sulgerul Trufandachi	40
Pitarul Slugărică	40
Lipicescu, om de casa luĭ Hêrzobeanu	30
Elena, fiĭea luĭ Hêrzobeanu	18
Princesa Luţa	50
Postelniceasa Evghenidis	35
Cucoana Tarsiţa, soçia luĭ Neamuş	30
Radu, orfan	25
Un stolnic	
Un Paşă turc	
Invitaţĭ la bal, popor, lăutarĭ, musica militară şi doĭ lacheĭ.	

Stâlpeanu, pórtă haĭne europene de formă seriósă: surtuc negru... etc.
Hêrzobeanu, pórtă surtuc, giletcă şi pantalon de colóre deschisă.
Evghenidis, » frac şi gravată albă; turnură de diplomat.
Viteazovicĭ, » uniformă de pe timpul luĭ Sturza-Vodă; epolete late.
Neamuş, » costum elegant, cam pretenţios.
Vulpe, » haĭne orientale: antereŭ, gĭubea, şal, ilic şi metaniĭ.
Arbore, » dulamă, ilic de postav, chingă şi căcĭulă.
Slugărică, » haĭne europene cam sărăcuţe.
Trufandachi, » antereŭ cu florĭ şi fes.
Lipicescu, » haĭne cĭocoescĭ, însă nu livrea.
Radu, » costum elegant, de bon ton şi mĕsurat.
Tarsiţa, » toaletă încărcată, fără a fi caricatură.
Damele portŭ costume elegante.

BOĬERĬ ŞI CĬOCOĬ

COMEDIE ÎN 5 ACTE

Scenele se petrecŭ în Iaşĭ, între aniĭ 1840—1846, în casa vorniculuĭ Iorgu Hêrzobeanu.

ACTUL I.

Teatrul represintă un salon mare mobilat lucsos; el are treĭ uşĭ marĭ în fund, o uşă în dreapta şi alta în stânga, pe planul ântêĭ ş'o fereastă în dreapta, pe planul al doilea; între uşile din fund se vede un portret mare a Sultanuluĭ; pe planul ântêĭ la stânga, sûntŭ aşeḑate în rênd: o canape, două fotoliurĭ şi câteva scaune; sub fereastă este o masă cu tot ce trebue pentru scris, şi pe păretele din stânga se vede portretul soçieĭ luĭ Hêrzobeanu.

SCENA I.

Lipicescu, doĭ lacheĭ.

Lipicescu. — Haĭ, ĭute, mergiţĭ de gătiţĭ tablalele cu dulceţĭ şi cĭubucile de ĭasomie, c'aŭ sĕ 'nceapĕ acuş a vini boĭeriĭ la visită de anul noŭ, şi cum a sosi Barbu lăutarĭul cu taraful luĭ, sĕ'l puneţĭ sĕ cânte în capĕtul scăriĭ. Haĭ!..

(Lacheiĭ esŭ prin fund.)

Eată-ne cu anul noŭ în casă!.. Oare ce present 'mĭ-a face stăpânul meŭ, cuconul Iorgu Hêrzobeanu?.. Un coşcoge vornic, un boĭer de starea 'ntêĭ, trebue sĕ'mĭ dee cel puçin o părechе de strae şi vr'o ḑĕce galbinĭ, ca la o slugă credincĭoasă ce 'ĭ sûnt de-atâţĭa anĭ... (pe gândurĭ) Slugă eŭ!.. Slugă eŭ, care mĕ sîmt în stare sĕ'mĭ calc pe inimă chĭar, pentru ca sĕ 'mĭ fac o treaptă de înălţare!.. Ce n'aşĭ da, ce n'aşĭ... ca sĕ prind vr'un rang, sĕ mĕ boiresc ca ceĭ mulţĭ de sama me!.. de pildă: Slugărică, agĭuns pitar acum doĭ anĭ, de unde era brutar!.. pe dênsul 'l-aŭ slujit norocul, aŭ eşit la oaminĭ... şi eŭ tot nimic pĕn' acum, tot de casa boĭerĭuluĭ, tot cĭocoĭŭ!.. În adevĕr, m'am înălţat ceva în vreme de ḑĕce anĭ, însă tot pe-aceeaşĭ scară; din lĭopcĭofleandură, cĭocoĭŭ de coada trăsuriĭ, am agĭuns hop-cĭocoĭŭ, vătav de ogradă, şi din hop-cĭocoĭŭ, para-cĭocoĭŭ, stolnic de curte... dar', cătând bine, tot cĭocoĭŭ!.. Heĭ! când 'mĭ-ar agĭuta Dumneḑĕŭ sĕ 'nhaţ un post ş'un cin, Crişul eŭ!.. bine 'mĭ-aşĭ gĭuca eŭ calul, bine 'mĭ-aşĭ face mendrile!.. În câţĭva anĭ m'aşĭ înstări, cu banĭ m'aşĭ tot acăţa de poalele boĭerilor, pĕn' ce m'aşĭ încuĭba frumos în *arhontologhie*, şi 'n sfêrşit m'aşĭ însura, pentru ca sĕ întru în neamurĭ... în neamurĭ! (oftează şi stă adâncit în gândurĭ.)

SCENA II.

Lipicescu, Arbore.

Arbore. — (întrând prin fund) Acasă 'ĭ boĭerĭul?

Lipicescu. — (în sine) Măcar un comisar de cvartal o cam dată!..

Arbore. — (maĭ tare) Boĭerĭul acasă 'ĭ?..

Lipicescu. — (tresărind) Da ce vreĭ cu boĭerĭul, ba-.. Cum te chĭamă?

Arbore. — Arbure rădĕşul... Mĕ cunoaşte bine cu-nul Iorgu... Sûntem veciniĭ de moşie.

Lipicescu. — Te ştiŭ.

Arbore. — Dacă mĕ ştiĭ, ce mĕ maĭ întrebĭ de nu-?.. Aĭ prins orbul găinilor?

Lipicescu. — (obraznic) Eĭ!.. ş'apoĭ?..

Arbore. — Cum apoĭ?.. Apoĭ te maĭ întreb o dată, isă 'ĭ boĭerĭul?

Lipicescu. — Acasă; ce pofteştĭ?

Arbore. — Poftesc sĕ 'l vĕd şi sĕ 'l urez de anul ŭ. (în parte) Măĭ!.. că ţanţoş cĭocoĭŭ!

Lipicescu. — (în parte) Cum se cunoaşte mojîcul! (tare) teaptă afară... Boĭerĭul nu 'ĭ gata încă.

Arbore. — Afară, eŭ?.. Ean ascultă, măĭ, linge-ger...

Lipicescu. — Ce-aĭ spus?

Arbore. — Afară 'ĭ locul celor ce sûntŭ şi vreŭ sĕ cĭocoĭ ca tine... Eşĭ!.. (se pune pe un scaun.)

Lipicescu. — Măĭ!.. Bre!.. (în parte) Heĭ!.. Căcĭ sûnt boĭerĭŭ!..

SCENA III.

Lipicescu, Arbore, Trufandachi, Slugărică.

Trufandachi. — (intră prin fund gudurându-se şi zimbind) Cu plecaţune, *file* Lipiçesco.

Slugărică. — (imitând pe Trufandachi) Plecăciune...

Lipicescu. — (măgulit) Sluga, *kir* Trufandaki; mě 'nchin, cucoane Slugărică... Doriţi sě sěrutaţi mâna boieriului?

Trufandachi. — *Neski*, se saruto la dimiaii, ca un supuso çe sinto.

Slugărică. — Supus şi credincios.

Lipicescu. — Prea bine, prea bine... Cum s'a găti boieriul... Eaca!.. mi se pare că s'aŭ şi gătit... (se aude în stânga bataie în palme.)

Trufandachi. — Ma rogo, fraţica, spune la *pan evghenestato*, che a venito sulziaris Trufandaki la *heretismos*.

Slugărică. — Împreună cu pitariul Slugărică.

Lipicescu. — Bucuros; îmi place sě 'ndatoresc oameni cum se cade.

Arbore. — (în parte) Care vra sě ḑicě, eŭ nu 's... (tare) N'auḑi, logofete?.. boieriul bate 'n palme; aleargă iute, ca sě nu mănânci o papară de anul noŭ.

Lipicescu. — N'auḑi, bade Arbure?.. ie sama, c'aici nu te afli la Arbureni. (ese.)

Arbore. — Cred şi eŭ, ciocorofleandură... Acolo i baştină de răḑěşi, ş'aici e roiŭ de ciocoi.

Trufandachi. — (atins) Pentru mine, ma rogo, le ḑici aste vorbele?..

Arbore. — Ba nu... pentru tustriĭ.

Trufandachi. — (încet cătră Slugărică) Un mozico.

Slugărică. — (încet) Un ţopêrlan.

Arbore. — (în parte) Dacă linguşescŭ pe slugă, ce dracul or maĭ face stăpânuluĭ?..

SCENA IV.

Arbore, Trufandachi, Slugărică, Hêrzobeanu, Lipicescu.

Lipicescu. — (deschiḑênd uşile din stânga) Vine boĭerĭul!.. (ese prin fund.)

Trufandachi. — (făcênd temenale, se apropie smerit de Hêrzobeanu şi 'ĭ serută poala haĭneĭ) La mulţĭ anĭ, *eklambrotate!*.. Se dee Proniea se ve videmo logofetos mare *ke megas* postelnicos!..

Slugărică. — (se apropie de Hêrzobeanu, stringêndu'şĭ haĭna la pept şi 'ĭ serută ceea-l-altă poală, foarte umilit) Amin! s'agĭungeţĭ mare şi tare, ca s'agĭutaţĭ pe nevoĭeşĭ şi sĕ vĕ 'nmulţiţĭ slugile ca năsĭpul măriĭ.

Hêrzobeanu. — (cu aer de protecţie) Vĕ mulţĕmesc, vĕ mulţĕmesc... Eĭ! moş Arbure, ce facĭ acolo în ungher ca un cuc?..

Arbore. — Aştept, cucoane Iorgule, sĕ'mĭ cânte cucul în dreapta, ca sĕ'mĭ vie şi mie rêndul a te ura de anul noŭ, după obiceĭul strămoşesc. (se apropie şi presară pe Hêrzobeanu cu orez) La mulţĭ anĭ cu fericire!.. Belşug şi sănĕtate!.. Sĕ'ţĭ fie vara vară, ĭearna ĭearnă, casa casă şi masa masă.

Hêrzobeanu. — (ridênd) Bine, bine; destul, moş Arbure, destul.

Trufandachi. — *Ma* destulo, bre, destulo a disọ *arhontas*, vreĭ se façĭ pilaf la dimĭaluĭ?

Arbore. — Nu sbera, grecule!

Trufandachi. — *Sopa*, bre.

Arbore. — (în parte) Ce te-aşĭ mĕsura eŭ cu *sopa*, ca 'n vremea Enicerilor!..

Hêrzobeanu. — (se pune pe canape şi bate în palme) Nastasaki.

(Lipicescu se arată la uşa din fund.)

Lipicescu. — Poroncă.

Hêrzobeanu. — Adă'mĭ un cĭubuc.

Lipicescu. — Îndată, stăpâne. (dispare.)

Trufandachi. — *Evghenestate*, tot aveţĭ *capnos* de çel vestito de al Sultanuluĭ?..

Hêrzobeanu. — Am, dar, *kir* Trufandaki.

Trufandachi. — (închinându-se) Se 'l metahirisiţĭ sanatoso. (către Slugărică) Ca mariea sa nu are nime *tabĭeti ke ighemonikon.*

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, **Vulpe, Lipicescu.**

Lipicescu. — (intră prin fund suflând într'un cĭubuc lung, şi anunţă) Banul Sandu Vulpe! (apoĭ presintă cĭubucul luĭ Hêrzobeanu cu talim turc.)

Arbore. — (în parte) Ha! Vulpea rădĕşilor! Creştin cu crucea 'n sîn şi cu dracul de-a spinare.

Vulpe. — (înbrăcat în haine orientale, antereŭ, giubea, șal, fes, ine șlicul într'o mână și merge de serută mâna luĭ Hêrzobeanu) Sĕ ;răițĭ, precum dorițĭ, cucoane, și sĕ vĕ fie sfêntul Vasili ogurliŭ, cum s'ar prinde.

Hêrzobeanu. — Și dumnitale asemine, *arhon* bane... Lasă, lasă. (se face că'șĭ trage mâna.)

Vulpe. — Da mĕ rog, cucoane, nu mĕ obijduițĭ.

(În lupta lor de politeță, Vulpe scapă șlicul peste ciubuc, Hêrzobeanu scapă ciubucul jos, Trufandachi aleargă de 'l culege și 'l dă luĭ Lipicescu, care ese.)

Trufandachi. — *Nato!* s'a facuto primezdia! *To prokopsamen!*

Vulpe. — (rușinat) Mĕ ertațĭ, cucoane...

Hêrzobeanu. — Nu 'ĭ nimica, nu 'ĭ nimica... Poftim, *arhon* bane. (îĭ arată un scaun.)

Vulpe. — Sĕrut mânile. (se retrage.)

Arbore. — (către Vulpe) Aĭ pățit-o... cum s'ar prinde.

Vulpe. — (ștergêndu-se pe frunte) Oboroaca asta de șlic m'aŭ dat de rușine.

Arbore. — Pune de-acum sĕ clocească găinile într'ênsul.

Lipicescu. — (anunțând) Aga Neamuș!..

Arbore. — (în parte) Ha!.. ha!.. Aista nu 'ĭ nicĭ ;opoŭ, nicĭ ogar... sĕrută peptul *celor marĭ*, neîndrĕznind a'șĭ întinde botul pĕn' la gură... îĭ ḑicŭ vĕrul)bștesc.

SCENA VI.

Ceï de'nainte, **Neamuş.**

Neamuş. — (în frac, cu decoraţie rusă, intră ţanţoş purtând capul ridicat; însă cum dă cu ochiï de Hêrzobeanu, începe s'l pleca, zimbind. El se apropie de stăpânul caseï şi 'l serută pe pept.) Vere... Cucoane Iorgule, daţi'mĭ voïe.

Hêrzobeanu. — (serutând pe Neamuş în frunte) Sluga, *arhon* agă... Ce maï face cucoana Tarsiţa, soçiea dumnitale?..

Neamuş. — Sĕrută mânile. Aŭ fost cam zaifă... Se vede c'aŭ rĕcit pe drum, când s'aŭ întors de la ţară, maï alaltaïerĭ.

Hêrzobeanu. — Adevĕrat că i s'aŭ troïenit saniea, cale de triï poştĭ, tocmaï la Teïuş?..

Neamuş. — Adevĕrat!.. ba 'ncă s'aŭ şi rĕsturnat în omĕt.

Hêrzobeanu. — Ce spuï, frate?.. şi cum aŭ scăpat de-acolo?..

Neamuş. — Noroc c'aŭ trecut un călĕtor care-aŭ cules-o şi 'mĭ-aŭ adus-o 'n saniea luï.

Hêrzobeanu. — Cine?..

Neamuş. — Un tênĕr ce se 'ntorcea din străinătate.

Hêrzobeanu. — Cum îl chïamă?..

Neamuş. — Ḑĕŭ, nu ştiŭ bine... Am întrebat pe Tarsiţa... dar' 'l-am uïtat...

Hêrzobeanu. — Ş'aŭ venitŭ amêndoï... singurĭ... toată noaptea?

Neamuş. — Ce era sĕ facĕ?.. de cât s'o mănânce lupiï. (se retrage lângă Vulpe.)

Hêrzobeanu. — Că, ḑĕŭ, bună parte-arŭ fi avutŭ!.. O Afrodită!..

Trufandachi. — (zimbind şi făcênd cu ochĭul luĭ Hêrzobeanu) *Neski*, *neski*... Un garofalo...

Vulpe. — (către Neamuş) La mulţĭ anĭ, vere Alecule, cum s'ar prinde.

Neamuş. — (mândru) Sĕ trăeştĭ, *arhon* bane. (în parte) Prea mĕ verueşte banul!

Arbore. — (în parte, imitând pe Neamuş) Sĕ trăeştĭ, *arhon* bane... Bine ḑice vorba ceea: Mare cu ceĭ micĭ şi mic cu ceĭ marĭ.

Lipicescu. — (anunţând) Marele hatman Ştefan Stâlpeanu.

Hêrzobeanu. — (sculându-se ĭute) Lipicescule, dulceţĭ şi cafele. (merge înaintea luĭ Stâlpeanu.)

SCENA VII.

Ceĭ de'nainte, **Stâlpeanu, Radu.**

Hêrzobeanu. — Bine-aĭ venit, vere Ştefane!.. nu m'aşteptam la o mulţĕmire ca asta.

(Stâlpeanu şi Hêrzobeanu se înbrăçişază înpreună.)

Stâlpeanu. — Am sosit chĭar asară de la Trotuşenĭ, împreună cu Radu.

(Radu se închină la Hêrzobeanu.)

Hêrzobeanu. — Radu?

Stâlpeanu. — Dar... Radu; 'l-aĭ uĭtat?

Hêrzobeanu. — Ha!.. copilul cel găsit în grădină?

Stâlpeanu. — Şi crescut în casa mea cu fiïcă-ta, cu Ilenuţa.

Hêrzobeanu. — Ha!.. îmï aduc aminte... Da unde-aï fost pĕn'acu, Radule?.. or fi vr'o opt anï de când nu te-am maï vĕḑut.

Radu. — Am fost la Paris.

Hêrzobeanu. — Şi ce-aï *spudaksit* acolo?

Radu. — Am studieat legile.

Hêrzobeanu. — Vreï sĕ te facï vechil?

Radu. — Avocat, judecător, jurnalist... tot ce póte fi de folos ţeriï mele.

Hêrzobeanu. — Aşa?.. (către Stâlpeanu) Poftim, vere Ştefane.

(Se punŭ împreună pe canape. Radu ocupă un fotoliŭ în stânga)

Neamuş. — (încet către Vulpe) Vĕḑut-aï aşa obrăznicie! Radu n'aŭ sĕrutat mâna vĕruluï Iorgu.

Trufandachi. — Lipsa de *sevas.*

Vulpe. — Ş'aista'ï *bonjurist.*

Arbore. — (în parte) Îmï place mie băetul.

Stâlpeanu. — Ce maï face Ilenuţa?

Hêrzobeanu. — Sănĕtoasă, pitrece cu clavirïul.

Stâlpeanu. — A fi crescut mare, drăguţa.

Hêrzobeanu. — Crescut, de n'o maï cunoştï.

Neamuş. — (voind a sĕ amesteca în vorbă) Ba chïar şi bună de măritat, nepoţica.

Stâlpeanu. — Nepoţica!.. Aşa găsĕştï dumneta?

Neamuş. — (îngăïmat) Adică... mi se pare... poate mĕ greşĕsc... credeam că la 18 anï...

Arbore. — (în parte) O încurcă agaoa.

Stâlpeanu. — Eaca şi moş Arbure, talpa răḑĕşilor? Ce caţĭ aicĭ, ursule?

Arbore. — Cat dreptate, cucoane Ştefane, şi n'o găsĕsc.

Stâlpeanu. — Ear' aĭ vr'un proces?

Arbore. — Am o gâlceavă c'o vulpe şĭrată pentr'un petic de pămênt.

Vulpe. — În pilda mea o spuĭ asta, răḑĕşule?.. cum s'ar prinde?

Arbore. — Se prinde chĭar de minune.

(Toţĭ ridŭ.)

(Stâlpeanu şi Hêrzobeanu staŭ pe canape; la dreapta lor se află Neamuş pe un fotoliŭ; apoĭ Vulpe şi Trufandachi staŭ pe scaune şi se scolŭ de câte orĭ vorbescŭ boĭeriĭ ceĭ marĭ. Arbore şi Slugărică staŭ în picĭoare. Doĭ lacheĭ în livre aducŭ tablale cu dulceţĭ, şi mergŭ de le presintă ântêĭ la Stâlpeanu, pe urmă la Neamuş şi Vulpe. Doĭ arnăuţĭ aducŭ cafele în felegene cu zarfurĭ. Arbore şi Slugărică nu ĭeŭ dulceţĭ; ear' Trufandachi urmăresce pe lacheŭ pĕnă la uşă, şi acolo bea un pahar cu apă.)

Hêrzobeanu. — (către lacheĭ, arătând pe Vulpe, Trufandachi şi Slugărică) Daţĭ dulceţĭ şi cafele la dumnealor... daţĭ şi la dumnealuĭ, colo... Poftim, boĭerĭ, şi sĕ vĕ fie de bine.

Vulpe. — Sĕrut mânile.

Trufandachi. — Saruto zenunchiĭ.

Slugărică. — Sĕrut tălpile.

Arbore. — (în parte) Ştiŭ că aŭ buze de dârvală.

Stâlpeanu. — Ce maĭ noŭ pe-aicĭ pin Iaşĭ, vere Iorgule?

Hêrzobeanu. — Tot aceea şi ear' aceea: intrigĭ, furăturĭ, dispărţĕniĭ, hatĭrurĭ, nedreptăţĭ...

Neamuș. — Așa, așa... bine dice vĕrul... coconul Iorgu... *katahrisurĭ* și ear' *katahrisurĭ*.

Stâlpeanu. — Eștĭ în vr'o slujbă, *arhon* agă?

Neamuș. — Ba m'aŭ ferit Dumnedĕŭ... cu toate că, poate-așĭ meritarisi și eŭ de-a fi *pristavlisît*, ca *evghenist*...

Stâlpeanu. — (întorcêndu-se spre Hêrzobeanu) Ș'așa diceaĭ, vere?

Hêrzobeanu. — Dic, vere, că țara se găsĕște într'o epohă din cele maĭ îngrozitoare...

Stâlpeanu. — Cum, mĕ rog?

Hêrzobeanu. — *Adiaforisirea* de Patrie aŭ agĭuns a fi o boală obștească, maĭ rea de cât cĭuma! Putregaĭul îĭ la mĕduvă. Administrațiea 'ĭ un codru plin de hoțĭ *buĭurdisițĭ*; ramul dicanicesc o tarabă, unde se vinde sfênta dreptate cu dramul și cu vurta. Posturile se precupețĕscŭ, se harecĭluescŭ în piață... cine dă maĭ mult... Raugurile se cântărescŭ cu banĭ. Cĭocoiĭ se mândrescŭ cu ciuurĭ cumpĕrate și ne 'nnĕdușă pe noĭ, adevĕrațiĭ *evgheniștĭ*.

Arbore. — (încet cătră Vulpe, Trufandachi și Slugărică) *Pil!*

Hêrzobeanu. — Obșteasca obicĭnuita Adunare aŭ agĭuns o adevĕrată adunătură slugarnică, care încuviințază toate *katahrisurile;* ba 'ncă 'șĭ însușĕște dreptul a face ĭama în iconomiile Visterieĭ și a le dărui pe tot anul luĭ Vodă, sub cuvênt de recunoștință pentru fericirea de care s'ar fi bucurând țara... și însă!.. noĭ boĭeriĭ ceĭ marĭ, noĭ Stâlpeniĭ, Hêrzobeniĭ, *protipendiștiĭ*,

sûntem lăsaţĭ la o parte ca nişte netrebnicĭ şi osândiţĭ a priivi peirea Patrieĭ, făr'a putea deschide gura.

Stâlpeanu. — Cine vĕ opreşte?..

Hêrzobeanu. — Cine?.. Teama de-a fi surguniţĭ pe la monăstirĭ!..

Arbore. — (în parte) Frica păzĕşte bostănăriea.

Stâlpeanu. — Însă, pe cât am aflat, acea teamă nu v'aŭ stânjênit a trimete memuare la Petersburg şi jalbe la Ţarigrad, cerênd amestecul străinilor în trebile ţĕriĭ?

Radu. — (în parte) Ce infamie!..

Hêrzobeanu. — Am trimes... dar, şi vom maĭ trimete, pênă vom isbuti a face tronul vacant; căcĭ numaĭ străiniĭ, protectoriĭ noştri, epitropiĭ noştri, sûntŭ în putere a ne scăpa de rĕul ce ne bântue... Maĭ bine sĕ vie străiniĭ...

Stâlpeanu. — Tacĭ, nemernicule! Nu 'ţĭ mînji sufletul cu astfel de cugete pĕcătoase... Cine chĭamă s'aduce amestec străin în ţară, îĭ maĭ nelegĭuit de cât Ĭuda vêndĕtorĭul, şi ca Ĭuda el merită hula şi blăstĕmul omeniriĭ.

Radu. — (în parte) Bravo!

Arbore. — Sĕ trăeştĭ, cucoane Ştefane!

Hêrzobeanu. — Ştiŭ, vere, că dumneta aĭ fost tot de-a-una de altă părere, şi că n'aĭ vrut nicĭ o dată sĕ te uneştĭ cu noĭ, de şi eştĭ din *protipenda;* însă dumneta trăeştĭ la moşie, unde eştĭ stăpân cât un Domn şi n'aĭ prilej, ca noĭ iştĭ din oraş, a te tulbura de călcă-

rile ce se facŭ ḑilnic în *arhontologhie* şi în drepturile noastre.

Stâlpeanu. — Aşa este!.. N'am vrut sĕ maĭ daŭ mâna cu voĭ, căcĭ voĭ n'aveţĭ îndrĕzneală a vĕ lupta făçiş şi peptiş cu puterile asupritoare, ci umblaţĭ cu perĭ ascunse pe la consulĭ, cu intrigĭ fanarioticeştĭ, cu mijloace dosĕlnice, cu jalbe pe la împĕrăţiĭ, par'că împĕrăţiile n'aŭ altă grijă de cât sĕ cate de pĕcatele voastre... Heĭ! vere, în vremea de maĭ 'nainte boieriĭ, adevĕraţĭ stâlpĭ aĭ ţĕriĭ, în loc de-a cere agĭutorurĭ de peste hotar, mergeaŭ de-a dreptul la Curtea domnească şi ḑiceaŭ luĭ Vodă cu glas bărbătesc: „Măriea ta! ţara sufere, ţara geme, ţara 'ĭ sătulă de rĕŭ... stêrpeşte rĕul, ca sĕ nu te stêrpească el pe Măriea ta!" şi Domnul asculta de glasul boierilor pămênteni... Ear' acum, voĭ singurĭ v'aţĭ nimicitŭ în ochiĭ Domnuluĭ, v'aţĭ mâncatŭ credinţa în ochiĭ poporuluĭ, arătându-le că nu maĭ aveţĭ pept, nu maĭ aveţĭ glas, nu maĭ aveţĭ adevĕrată durere de ţară, ci numaĭ o ticăloasă ambiţie, hrănită când de vêntul de peste Prut, când de cel de peste Dunăre... Eaca pentru ce nu daŭ mâna cu voĭ.

Hêrzobeanu. — (sculându-se supĕrat) Ambiţiea, ambiţiea!.. dar!.. cu acest cuvênt ne scotŭ ochiĭ aceĭ care nu vreŭ sĕ 'nţĕleagĕ soĭul nostru de patriotism... Ambiţiea!.. Eĭ, fie! Avem ambiţie a nu ne coborî de pe treapta pe care ne găsim înălţaţĭ; din contra, vrem a ne înălţa şi maĭ sus.

Stâlpeanu. — Vreĭ sĕ ḑicĭ, a vĕ acăţa?

Hêrzobeanu. — Avem ambiţie a săpa ş'a disrădĕ-

cina pălămida din pămêntul nostru, ş'o săpăm într'ascuns, chiar cu agiutor de braçe străine; căci de cât a sta de-o parte rěce şi *adiafor*, maĭ mult patriotism arată cel ce se luptă cu orĭ ce armă în contra vrăjmaşuluĭ... Nu 'ĭ aşa, boĭerĭ?

Vulpe. —
Neam: —
Trufa: —
Slugă: —
} Aşa! aşa!

Hêrzobeanu. — Vě ĭeŭ marturĭ pe toţĭ; spuneţĭ: rěmas-a ceva neprihănit în ţară?

Vulpe. —
Neam: —
Trufa: —
Slugă: —
} Nimic, nimic.

Hêrzobeanu. — Dreptatea, sfênta dreptate maĭ ecsistă?.. Averile sigure 'sŭ?.. Cinstea apěrată'ĭ?.. chiar vieaţa!.. Când toate posturile se ĭeŭ în arendă pe triĭ anĭ, când oameniĭ Ocârmuiriĭ sûntŭ îngăduiţĭ, încurajaţĭ chiar la pradă, pentru ca sě'şĭ facě avere, maĭ poate fi cineva scutit de lăcomiea lor?.. Guvern îĭ aista?.. vě 'ntreb boĭerĭ, Guvern Regulamentar orĭ *paşalîc*, în care domneşte interesul şi *samavolniciea?*.. Şi noĭ sě privim cu *adiaforie* o asemine stare de lucrurĭ, sě răbdăm tiraniea şi sě plecăm capul la gĭug ca nişte vite?.. Nu! la luptă, boĭerĭ, la luptă cu inimă!.. Eŭ voĭŭ fi în fruntea voastră pěn' la moarte!.. Eŭ!.. (se preumblă aprins).

SCENA VIII.

Ceï de'nainte, **Lipicescu.**

Lipicescu. — (spăriet) Cucoane! cucoane! Aŭ năvălitŭ în curte aga c'o ceată de slujitorĭ!

Hêrzobeanu. — (turburându-se) Sĕ m'arestuească!

Toţĭ. — Aga!

Hêrzobeanu. — (slăbind) Sĕ mĕ 'nchidĕ! sĕ mĕ 'nfunde la Sĕcul. (cade pe canape.)

Trufandachi. — (încet cătră ceĭa-l-alţĭ) Aga!.. primezdie, fraţico .. *fevga!* (se furişază şi ese prin fund.)

Slugărică. — Oare?.. pe-aicĭ mi'ĭ drumul. (urmează pe Trufandachi.)

Vulpe. — Ş'al meŭ, cum s'ar prinde. (fuge, scăpându'şĭ ear' şlicul.)

Neamuş. — (în parte) Vĕru'ĭ compromitarisit!.. La sănĕtoasa, Alecule!.. (ese, ḑicênd tare) Mĕ duc sĕ vĕd ce cată aga aicĭ?

Arbore. — Dos la façă, voĭniciĭ!

Hêrzobeanu. — Nu mĕ lăsa, vere Ştefane, că 's prăpădit. Ah! ah! (îşĭ frânge mânile.)

Stâlpeanu. — Da ţine'ţĭ firea, omule; ce te-aĭ spăriet de nimica şi te facĭ de rîs?

Hêrzobeanu. — Nimică?.. Aga cu slujitoriĭ... sĕ mĕ rîdice!

Stâlpeanu. — Sĕ te rîdice? pentru ce?

Hêrzobeanu. — Pentru că fac împrotivire Ocârmuiriĭ... Eaca dreptatea din ḑiua de astăḑĭ! Vodă mĕ are la ochĭ rĕĭ şi cată a sĕ disbăra de mine. El m'aŭ ameninţat o dată cu monăstirea... Ah! ce sĕ mĕ fac?

Stâlpeanu. — Fă-te om, dacă poţi, român verde în faça prigoniriĭ, boierĭŭ de viţă sănĕtoasă, ear' nu un mişĕl din tulpină putredă.

Hêrzobeanu. — Vorbe, vere... vorbe late şi frumoase!.. Dar' eŭ sûnt la dică... Săracul de mine!.. Unde sĕ m'ascund?

Lipicescu. — În gherghir, cucoane.

Hêrzobeanu. — Bine ḑicĭ, Nastasaki... uşa'ĭ de fer... Haĭde... sĕ nu afle aga... Haĭde... (ese, alergând pe uşa din fund, urmărit de Lipicescu.)

Stâlpeanu. — (cu dispreţ) Ce mişĕlie!.. Mi'ĭ greaţă sĕ maĭ staŭ în casa asta... Radule, rĕmâĭ aicĭ ca sĕ veḑĭ ce s'a întêmpla... Eŭ merg la Vodă. (ese prin fund.)

SCENA IX.

Radu, Arbore.

Arbore. — (şueră cu mirare) Parc'aŭ dat ulĭul într'un cârd de vrăbiĭ. (către Radu) Cum îţĭ pare câte le vĕḑuşĭ aicĭ, domnule Radu?..

Radu. — Mĕ simt încremenit, moşule... Unde mĕ aflu?.. În ce lume trăesc?

Arbore. — Unde te afli?.. într'un furnicar cĭocoĭesc!.. într'o mişină de jigăniĭ pocite cu feçe de om... Cuconul Iorgu Hêrzobeanu?.. cĭocoĭŭ de starea 'ntêĭ, care se crede coborît cu hêrzobul din Cer, şi care se 'nchină aḑĭ la sfêntul Neculai şi mânĭ la Mohamed... Aga Neamuş? cĭocoĭŭ în doĭ perĭ, gĭumătate acăţat de *proti-*

penda prin măritişul unii mătuşi a luĭ c'un boierid mare, şi gíumătate atîrnat în gíos de rudele luĭ de starea a doua; fudul saŭ umilit, după oaminiĭ cu care se găseşte; dar tot-de-a-una gata a da cinstea pe ruşine... Vulpe? cíocoiŭ c'o treaptă saŭ gíumătate maĭ gíos de cât Neamuş, aprig, hrăpitor, spaíma răḑĕşilor, molie de dulapurí cu dele afumate, faur de cârcíocurĭ, şi cu toateaeste creştin cu frica luĭ Dumneḑĕŭ, dus la biserică, spovĕduit, împărtăşit şi grijit... Slugărică? cíocoíeş, cíocofleandură, cíocorofleac, care se târăe pe urmile tălpilor boireştĭ, ca sĕ le sĕrute şi chíar sĕ le lingĕ la nevoíe... Trufandaki? cíocoiŭ grecesc, intrigant, care se furişază p'intre Românĭ, zimbind, gudurându-se, linguşind, făcĕnd *pehlivănii*, pentru ca sĕ rîdĕ boieriĭ, şi care ţinteşte a prinde rădĕcină în pămĕntul ţĕriĭ, a sĕ însura cu ḑĕstrea uniĭ cuconiţĭ ertată de Dumneḑĕŭ şi de oamenĭ, ş'a agíunge 'ntr'o ḑi *megas* postelnicos... Lipicescu? cíocoiŭ din gunoiŭ ce rĕsare pe nesîmţite ca o cíupercă veninoasă, nopêrcă încălḑită la sîn, care vra sĕ muşte maĭ ântêĭ chíar pe stăpânul, pe făcĕtorĭul sĕŭ de bine!.. Eaca lumea în care te găsĕştĭ, domnule Radu! Numaĭ doĭ oamenĭ, afară de dumneta, care eştĭ acum venit din ceea lume, numaĭ doĭ, din câţĭ aĭ vĕḑut aicĭ, sŭntŭ adevĕraţĭ oaminĭ: hatmanul Ştefan Stâlpeanu, boíerĭŭ de ceĭ vechĭ, talpa ţĕriĭ, român întreg ca din vremea luĭ Tĕutu cel bĕtrân, şi eŭ, Arbure răḑĕşul, opincă nevăcsuită, ce-am trăit pĕn' la bĕtrâneţe cu inima lipită de pămĕntul Moldoviĭ, şi astfelĭŭ 'mĭ-am păstrat-o tea-

fĕră şi curată!.. Acum, fĕtul meŭ, cunoştĭ hora, întră 'n danţ dacă'ţĭ cere inima.

Radu. — Mĕ 'ngrozescĭ, moşule!

Arbore. — (zărind pe Elena) Eaca leac dulce pentru spaïmă, fĕtul meŭ.

SCENA X.

Radu, Arbore, Elena.

Elena. — (întră îngrijită, pe uşa din dreapta) Unde 'ĭ tatăl meŭ, unde 'ĭ tatăl meŭ?

Radu. — (uïmit, în parte) Elena!

Arbore. — Nu te 'ngriji, duducă... Boïerĭu 'ĭ în odaea sa.

Elena. — Adevĕrat e, moş Arbore, c'a venit aga sĕ'l?..

Arbore. — Nu... vorbe... nu crede...

Elena. — Ah!.. nu căuta sĕ mĕ 'nşelĭ... moş Arbore... inima'mĭ spune că'l ameninţă un pericul.

Arbore. — (în parte) Nicĭ că se prinde mincĭuna.

Elena. — Moş Arbore, nu'mĭ ascunde adevĕrul, că maĭ reŭ mĕ chinuescĭ.

Arbore. — Apoĭ... adevĕrul adevĕrat...

Radu. — (inaintând) Adevĕrul este, domnişóră, că aga e în ogradă c'o ceată de slujitorĭ; dar' mĕ jur că pĕn' a nu aresta pe părintele domnieĭ vóstre, el va trebui sĕ calce peste mine.

Elena. — (cu recunoscinţă) Aĭ un suflet generos, domnul meŭ... îţĭ mulţemesc din fundul inimiĭ... Ah! apĕră'l pe tatăl meŭ... el e bun şi merită...

Radu. — Îl voiŭ apĕra ca pe însuşĭ pării dac'arŭ maĭ fi pe lume.

Elena. — Eştĭ orfan?.. domnule... înțelegi grijirea me.

Radu. — O! dar; şi voiŭ fi fericit a vĕ n'am uĭtat nicĭ voiŭ uĭta timpul din copilărie c trăitŭ împreună la moşiea hatmanuluĭ Stâlpeanı

Elena. — (uĭmită) Radu!.. Radu!.. dumn

Radu. — Eŭ; mĕ recunóscețĭ?

Elena. — Radu!.. amicul meŭ din copilăr

(Mică tăcere.)

Arbore. — (în parte) Aŭ începutŭ a sĕ 'nn în ochiĭ altuĭa... Hm! Sĕmn bun.

(Se aude sgomot afară.)

Elena. — Ce s'aude?.. Vine aga?

Radu. — Nu vĕ temețĭ, domnişóră... Înt în apartamentul domnieĭ vóstre... Eŭ şi mo stăm aicĭ pe loc.

Elena. — (întinḑênd mâna luĭ Radu) A revedere meŭ. (ese prin dreapta.)

(Radu serută mâna Eleneĭ şi remâne cufundat în gând

Arbore. — (în parte) Noroc!.. şi la anul cu (tare) Domnule Radu... Domnule Radu, trezeşte-t duşmanul... sĕ 'ĭ ațînem calea.

SCENA XI.

Cei de'nainte, **Neamuș, Vulpe, Trufandachi, Slugărică** (daŭ năvală prin fund.)

Toți. — (intrând) Ce-am audit? — Ce-am aflat?

Neamuș. — Vĕrul meŭ, Ministru!

Trufandachi. — Cocono Iorgo, Ministro!

Toți. — Ministru!

Arbore. — Ce Ministru? Cine 'ĭ Ministru?

Vulpe. — Boierĭu 'ĭ Ministru... cum s'ar prinde.

Neamuș. — Aga aŭ venit sĕ'l felicitarisască din partea luĭ Vodă, ș'aŭ adus slujitorĭ la poartă și la scară, după obiceĭŭ... Știeam eŭ că nu putea fi altă ceva.

Toți. — (afară de Radu și Arbore) Și eŭ, și eŭ știeam.

Neamuș. — Și presimțam de mult că vĕrul meŭ era s'agĭungĕ la putere.

Toți. — D'apoĭ eŭ?

Vulpe. — Eŭ chĭar 'l-am și visat astă noapte cu ceea de Ministru... sub suoară...

Arbore. — Ce-a fi aceea?

Vulpe. — Porto... portofolnița... cum s'ar prinde.

Toți. — Și eŭ 'l-am visat.

Arbore. — (luĭ Radu) Sûntŭ bunĭ de-arătat la earmarocul de la Fălticenĭ, pre legea mea!

Trufandachi. — *Sopa*, che vine *evghenestato arhon* Ministro.

(Ușa din stânga se deschide.)

SCENA XII.

Ceĭ de'nainte, **Hêrzobeanu, Lipicescu.**

Lipicescu. — Loc, loc!.. (anunţă) Ecselenţiea domnul Ministru din lăuntru!

(Hêrzobeanu încărcat cu decoraţiĭ ruse, turce şi nemţescĭ, intră dru şi se îndréptă spre ‹ anape, în timp ce doĭ comisarĭ vinŭ de se lângă uşa din fund.)

Toţĭ. — (afară de Radu şi Arbore) Uraaa!.. Sĕ trăe ecselenţiea sa!

Hêrzobeanu. — Vĕ mulţĕmesc, boĭerĭ, vĕ mulţĕn

Toţĭ. — Şi la maĭ mare, şi la maĭ mare!

Hêrzobeanu. — Maĭ mare nu se poate, boĭerĭ, maĭ marele nostru este Măriea Sa!.. Sĕ strigăm cu toţiĭ şi din fundul inimiĭ: Trăească Înălţimea S Anĭ îndelungaţĭ părinteluĭ Patrieĭ, subt a căruĭ oblăd ţara aŭ atins culmea fericiriĭ!.. căcĭ fiind dreptĭ, bue sĕ mărturisim cu mâna pe cuget, boĭerĭ, că ni dată Moldova n'aŭ fost maĭ bine ocârmuită, nicĭ o ea n'aŭ simţit cu aşa îmbelşugare binefacerile îngri părinteştĭ... Administraţiea 'ĭ deşteaptă şi cinstită ramul dicanicesc nepărtinitorĭŭ şi cinstit!.. oameniĭ vernuluĭ vrednicĭ şi cinstiţĭ; într'un cuvênt cinste dreptatea domnescŭ în toate, căcĭ ele domnescŭ p toate... Nu'ĭ aşa, boĭerĭ?

Toţĭ. — (afară de Radu şi Arbore) Aşa, aşa!

Radu. — (încet luĭ Arbore) Ce spune, moşule?

Arbore. — [încet luĭ Radu] Ţine isonul de Ministı

Hêrzobeanu. — Ce dicĭ acolo, moş Arbure?

Arbore. — Eŭ?.. nimică, cucoane. (în parte) Doamne! pune pază guriĭ mele.

Hêrzobeanu. — Sĕ nu cârteştĭ, moşnege, că eştĭ bĕtrân şi trebue sĕ te 'nchinĭ adevĕruluĭ... Spune: Aŭ sfênta dreptate lipseşte în ţară?.. Aŭ nu'sŭ sigure averile oaminilor?.. Aŭ cinstea nu 'ĭ apĕrată?.. Spuneţĭ, boĭerĭ.

Toţĭ. — [afară de Radu şi Arbore] Aşa, aşa!

Arbore. — (în parte) Adică, aşa ş'aşa.

Hêrzobeanu. — De-aceea eŭ ḑic c'ar fi o făr' de lege a nu binecuvênta Guvernul nostru, şi prin urmare: Vaĭ de-aceĭ ce-arŭ cugeta sĕ urzască uneltirĭ în protiva luĭ!.. Ḑis-am!

Toţĭ. — [afară de Radu şi Arbore] Trăească Măriea Sa!

[Se rĕpedŭ sĕ serute mâna luĭ Hêrzobeanu.]

Neamuş. — [încet, plecându-se sĕ serute peptul luĭ Hêrzobeanu] Sĕ te gândeştĭ la mine, vere... cucoane Iorgule... Postul de president Divanuluĭ domnesc îĭ vacant. [ese.]

Hêrzobeanu. — Bine... omŭ videa... Închinăcĭunĭ cucoaniĭ Tarsiţeĭ.

Vulpe. — [încet, serutând mâna luĭ Hêrzobeanu] Toată nădejdea mea 'ĭ în puterea mărieĭ tale... cum s'ar prinde.

Hêrzobeanu. — Aĭ procesurĭ?

Vulpe. — Un cârd întreg. [ese.]

Hêrzobeanu. — Sĕ fiĭ fără grijă, *arhon* bane.

Trufandachi. — [serutând poala haĭneĭ luĭ Hêrzobeanu] In sfirsito, *bei mu*, m'a invredniçito Dimĭeḑeo se ve vedo azunso la virfo, precum m'am rogato la iconele ḑi si nopte... Se ve milostiviţĭ, stapune, si de mine, de *kaimeno* Trufandaki.

Hêrzobeanu. — Am sĕ te rênduesc ispravnic.

Trufandachi. — *Na zisis, eklambrotate!* [ese.]

Slugărică. — [serutând poala haĭneĭ luĭ Hêrzobeanu] Sĕrut tălpile măriei tale, şi'mĭ pun capul sub ele, în pulberea lor.

Hêrzobeanu. — Din pulbere te-oiŭ rîdica şi pe tine, Slugărică.

Slugărică. — Sĕ v'agĭute Prea Puternicul, milostive! [ese.]

Radu. — [inchinându-se] Domnule Ministru, primiţĭ felicitările mele. Ţéra vĕ privesce şi aştéptă vindecarea relelor de care-aţĭ vorbit pĕn' a nu vĕ face Ministru. [ese.]

Hêrzobeanu. — Ştiŭ eŭ ce am de făcut, domnişorule... Eĭ! moş Arbure, ce maĭ ḑicĭ?

Arbore. — Ḑic, cucoane Iorgule, că lumea 'ĭ ca un puţ cu douĕ cĭuturĭ; când se urcă cea plină, se coboară cea dişartă.

Hêrzobeanu. — Ce *parimie* 'ĭ asta?

Arbore. — Ean... o ḑicĕtoare veche de când puricele purta potcoave de fer şi sărea pĕn' în cerĭŭ.

Hêrzobeanu. — Ha, ha, ha! tot ghiduş eştĭ... Dar' altă n'aĭ nimic de spus?.. nimic de cerut?

Arbore. — Ba aşĭ avea, dacă nu 'ţĭ-ar fi cu supĕrare.

Hêrzobeanu. — Grăeşte, uncheşule... nu te sfii.

Arbore. — Apoĭ... sĕ te fereştĭ de cĭocoĭ lingăĭ şi de nopêrcĭ linguşitoare cât îĭ fi sus, la culme, şi sĕ te gândeştĭ câte-o dată la bĭata ţară, care 'ĭ tocmaĭ ca firul de earbă crescut în mijlocul drumuluĭ, câţĭ trecŭ toţĭ îl calcă.

Hêrzobeanu. — Bine, bine, moş Arbure; îţĭ mulţĕmesc de povaţă... o priimesc fără sĕ mĕ supĕr, ca de la un om de ţară, simplu dar' înţĕlept.

Arbore. — Apoĭ dă, cucoane; ci că stejarul cel drept creşte pe munte, în aer viŭ şi 'n ţĕlină sănĕtoasă, ear' nu în bahnă. [ese.]

Hêrzobeanu. — (în parte) Ce vrea sĕ ḑicĕ uncheşul?

SCENA XIII.

Hêrzobeanu, Lipicescu.

Lipicescu. — [apropiindu-se umilit] Îmĭ daţĭ voĭe şi mie, măriea voastră, sĕ vĕ sĕrut poalele, ca o slugă credincĭoasă ce vĕ sûnt?

Hêrzobeanu. — Sĕrută, Nastasaki.

Lipicescu. — [ştergêndu'şĭ ochiĭ] Eŭ sûnt cel maĭ mic şi cel maĭ supus... Ḑiua de astăḑĭ oĭŭ pomeni-o cât oĭŭ trăi, căcĭ îĭ ḑiua înălţăriĭ stăpânuluĭ meŭ...

Hêrzobeanu. — Ş'a tale, băete... te fac şatrarĭŭ.

Lipicescu. — [uĭmit] Şatrarĭŭ!.. şatrarĭŭ eŭ!.. eŭ, boĭerĭŭ!.. Ah! S'agĭungeţĭ Domn, milostive stăpâne!

Hêrzobeanu. — Ş'aceea se poate... de ce nu?.. Acum însă, fiind c'are sĕ vie consulul aicĭ, pregăteşte toate pentru priimire... A! scoate din fund portretul Sultanuluĭ, ş'anină 'n loc pe-al împĕratuluĭ Neculai... Eŭ merg la Curte. [îşĭ ĭea pălăriea.]

Lipicescu. — Ascult. [strigă la uşa din fund, afară] Sĕ tragĕ carêta ecselenţieĭ sale.

Hêrzobeanu. — (in parte) În sfêrşit m'am făcut Ministru! [ese prin fund.]

SCENA XIV.

Lipicescu. — Şatrariŭ!.. în sfêrşit m'am făcut boieriŭ!.. Una la mână, şi cele multe 'nainte!

[Se duce sĕ desprindĕ portretul Sultanuluĭ.]

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Acelaşi decor, ca la actul ântêi; pe păretele din fund însă se vede portretul împĕratuluĭ Necolae.

SCENA I.

Lipicescu. — [resturnat pe canape] Cu mila luĭ Dumneḑĕŭ, eŭ şatrarĭul Lipicescu, eată-me's eşit din taraful ciocoilor, ş'agĭuns secretarĭul, omul de încredere al Ministruluĭ... Ean sĕ videm câţĭ banĭ 'mĭ-aŭ intratŭ în pungă de-un an şi maĭ bine, de când boĭerĭul iĭ la cârma ţĕriĭ? [desfăşură o listă lungă] Frumos pomelnic! (citesce) „800 de galbinĭ de la comisul Trufandaki, pentru ca sĕ'l rênduim ispravnic la Hîrlĕŭ; 500 de galbinĭ de la pitarĭul Slugărică, pentru ca sĕ'l numim viç-agă în Iaşĭ; 725 de galbinĭ în naht, şi maĭ multe gĭuvaerĭurĭ *i* argintăriĭ găsite asupra hoţuluĭ Grozan, prins în codriĭ Vasluĭuluĭ; 37 de galbinĭ, 14 irmilicĭ, 8 carboave şi ceva mĕrunte, de la un căpitan de *rohatcă*, pentru nişte jafurĭ făcute ţĕranilor ce-aducŭ provianturĭ în oraş; 280 de galbinĭ, 50 de merţe de orḑ, 4 putinĭ de brênḑă, 7 stogurĭ de fên şi două poloboace de vin din viile luĭ Vidraşcu *ot* Odobeştĭ, de la *hadgi Iani Marathonopulos*, posesorul moşieĭ Haramul, pentru ca sĕ se rĕspingĕ *jalba* locuitorilor dată în protiva luĭ; 600 de galbinĭ de la jidaniĭ pitarĭ, pentru ca sĕ li se învoească a vinde maĭ scump jĕmle făcute cu făină aprinsă; 900 de galbinĭ de la jidaniĭ casapĭ, pentru ca sĕ li se *posvolească* tăĭerea vitelor bolnave; 1500 de galbinĭ de la *otcupcicul* poş-

telor ş'acel al Ocnelor; 1500 de galbinï de la *otcupcicii* vămilor ş'a pavelelor; 480 de galbinï ş'o sută de testele, de la *apaltul* cărţilor de gïoc; 7200 de galbinï de la maï multe feçe, pentru deosebite posturï *i* cinurï; adică 14,522 de galbinï, 14 irmilicï, 8 carboave şi ceva mĕrunte peste tot, banï în naht, pè care 'ï-am depus la Leïba Kana, prietinul meŭ." Alte veniturï: Am împosesuit moşiea boïerïuluï, Hĕrzobeniï, cu 3000 de galbinï pe an; însă posesorul este ţinut a'mï numĕra mie, şatrarïul Nastasaki Lipicescu, câte 600 de galbinï pe an, drept filotim. Am priimit toate câştïurile înainte pe 5 anï, scăḑĕndu-se dobînda banilor câte 2 la sută... adică numaï 1 şi gïumătate; dar' am socotit de cuviinţă a trece 2 la socoteală, după cum m'aŭ sfătuit Leïba Kana. Ce s'aŭ cheltuit? [citesce] „250 de galbinï pentr'o masă dată domnilor consulï, când s'aŭ rĕnduit boïerïul Ministru." [vorbit] Am trecut în socoteală 350 de galbinï. [citesce] „Pentru un bal gala dat de sfĕntul Neculai, şi la care aŭ asistat Măriea Sa Vodă, 400 de galbinï." [vorbit] Adică 580 de galbinï. [citesce] „Pentru o carĕtă cu roţile poliite, telegarï ungureştï, faleturï şi livrele, 840 de galbinï." [vorbit] Adică 960 de galbinï; şi cele-l-alte şi cele-l-alte. Astfelïŭ îşï umflă guşa cine 'ï cu cap, cu prevedere şi cu credinţă către stăpân... Cine vine?.. Ha! stolnicul... avem o răfueală împreună.

SCENA II.

Lipicescu, Stolnicul [vine din fund.]

Lipicescu. — Stolnice, te-am chïemat ca sĕ'ţĭ spun că nu sûntem mulţĕmiţĭ de tine.

Stolnicul. — Pentru ce. pĕcatele mele, cucoane Nastasaki?

Lipicescu. — Încarcĭ la *izvod* fără nicĭ o mĕsură şi fără nicĭ o durere de stăpân.

Stolnicul. — Ferească Dumneḑĕŭ, cuconaşule!.. De s'a afla una ca asta, sĕ mĕ daĭ în Criminal, pe mâna luĭ Gavril buzatu.

Lipicescu. — Deschide'ţĭ ochiĭ bine, stolnice, ca sĕ nu mĕ sileştĭ a'ţĭ face o daună de care 'ĭ pomeni cât iĭ trăi, şi te gândeşte că mănâncĭ pânea şi sarea boïerïuluĭ.

Stolnicul. — Dumneḑĕŭ sĕ'ĭ întărească puterile şi sĕ'ĭ lungească ḑilele!

Lipicescu. — Bine... 'Ţĭ-am poruncit asară sĕ daĭ vezeteuluĭ 50 de bice, pentru că s'aŭ îmbătat în agïunul sfêntuluĭ Vasile... 'ĭ-aĭ dat?

Stolnicul. — Dat, cucoane... 50 în capĕt... şi aḑĭ zace pe coaste.

Lipicescu. — Ba sĕ'ĭ spuĭ sĕ se scoale şi sĕ nu se fasolească, c'apoĭ îl trimet la agie ca sĕ'l răfuească viçaga Slugărică... A!.. 'ţĭ-am maĭ poruncit sĕ puĭ în férĕ pe Stancïu bucătarïul, pentru c'aŭ greşit pîrjoalele boïerïuluĭ... 'l-aĭ pus?

Stolnicul. — Ba 'ncă 'l-am şi 'mpodobit c'o părche de coarne.

Lipicescu. — Bine... Leïba Lipţcanul era s'aducĕ peşcheş 40 de căpăţinï de zăhar şi 50 de ocă de cafe Martinica în zĕmbilurï... le-aŭ adus?

Stolnicul. — Adus; însă s'aŭ găsit lipsă triï căpăţinï şi douĕ ocă 50 de dramurï de cafe.

Lipicescu. — Ïuda tot Ïudă!.. Ispravnicul de Hîrlĕŭ, comisul Trufandaki, îmï scrie că trimete câteva hêrzoabe de păstrăvï şi douĕ căprioare de la munte... sosit-aŭ?

Stolnicul. — Ba 'ncă nu, cucoane.

Lipicescu. — Cum or sosi, îndată sĕ trimeţï o căprioară, cea maï mare, cucoaniï Tarsiţiï luï aga Neamuş, din partea boïerïuluï.

Stolnicul. — Oïŭ duce-o chïar eŭ sîngur.

Lipicescu. — Ca sĕ ïeï bacşiş?.. fie!.. Acum du-te, stolnice, şi adă'ţï aminte de cuvintele mele: Sluga bună nu se lăcomeşte la banul stăpânuluï.

Stolnicul. — Ascult. [în parte, eşind prin fund] Culcă-te pe-acea ureche.

SCENA III.

Lipicescu — [se scoală de pe canape] De când boïerïul s'aŭ înălţat la rang de Ministru, îl ocheşte cucoana Tarsiţa, şi stăpânul meŭ, pentru hatîrul eï, cată sĕ rânduească pe aga Neamuş president Divanuluï domnesc... Bine ḑice Românul: Fusta femeiï, faşa draculuï!.. Heï!.. când m'aşï însura şi eŭ c'o nevĕstuïcă... frumuşică... ce-aşï maï prohorisi în astă lume!.. [stă puçin pe gândurï] Răbdare, Lipicescule... meşter îï cel cornorat... 'ţï-a

veni şi ţie rêndul... Acum cuconul îĭ dus la Curte pentru ca sĕ măsluească alegerile deputaţilor, şi trebue sĕ se 'ntoarcĕ în curênd... S'ar cuveni sĕ'ĭ es cu plin înainte pentru ca sĕ'mĭ meargĕ ḑiua bine; însă pĕn'acum nu s'aŭ înfăçoşat nicĭ un chilipir... Cum sĕ fac?.. sĕ nu rĕmân de ruşine?.. [zărind pe Vulpe] Ha!.. pare-mi-se că eaca un Dănilă...

SCENA IV.

Lipicescu, Vulpe.

Vulpe. — [întrând prin fund] Cu buna dimineaţa, cucoane Nastasaki.

Lipicescu. — [preocupat] Sluga...

Vulpe. — Ecselenţiea sa, domnul Ministru?..

Lipicescu. — Se găseşte la Vodă... Aĭ vr'o treabă cu boĭerĭul?

Vulpe. — Sĕ veḑĭ dumneta... Cum s'ar prinde... aşĭ avea sĕ 'ĭ *pristavlisĕsc* o *jalbă* în *predmetul* uneĭ *peripisce* ce am cu nişte răḑĕşĭ.

Lipicescu. — (în parte) Chilipirĭu'ĭ gata. [luĭ Vulpe] Aĭ fost *obijduit* prin vr'o *samavolnicie* din partea lor?

Vulpe. — Adică... sĕ veḑĭ dumneta... Eĭ sûntŭ vecinĭ cu moşiea mea, ş'aşĭ avea poftă... dacă s'ar putea... cum s'ar prinde... Mĕ 'nţĕlegĭ?..

Lipicescu. — Cum nu?.. Aĭ avea poftă sĕ le *rĕşlueştĭ* o parte de pământ... cu *hapca*.

Vulpe. — Sĕ veḑĭ dumneta, cucoane Nastasaki: Fă-

cênd *sprafcă* în *ispisoacele* mele, am *dosloşit* din *holdul* lor, că unchïul meŭ, rĕposatul ftori-vist Nicu Hapcea, aŭ cumpĕrat la *leat* 1812 o *hirtă* de loc de la rădĕşul Toadir Arbure, pe preţ de-un cal bălan, cu *zdelcă* întărită în *presustvica* gïudecătorieï de Botşĕnï, aşa precum se poate dovidi din cuprinsul delilor *scripisite* şi *şnuruite*, ce se află la Arhivă, în dulap, în *predmetul* sus pominiteï vêndărï; [se resuflă] însă la *leat* 1816 moare, cum s'ar prinde, Toadir Arbure de dropică... moare!..

Lipicescu. -- Sĕ 'ï fie de bine!..

Vulpe. — Amin... Ear' ce sĕ vedï?.. La *leat* 1817, se scoală ficïorul rĕposatuluï, unul Costandin Arbure, dis Cârnul, se scoală c'o *povescă* plină de *ponos*, arătând cu dovedï *i* mărturiï, că tată-sĕŭ n'ar fi priimit de la unchïul meŭ, ftori-vist Nicu Hapcea, calul cel bălan din *zdelcă*, şi că sus pominita *hirtă* de loc ar fi fost luată de sus pominitul meŭ unchïŭ cu *insovolnicie*, ba chïar şi cu *vigavor*... Isprăvniciea *docladariseşte* gïudecătorieï, care şi trimete un *stolnacealnic* la faça loculuï în *comandirovcă*...

Lipicescu. -- Bun... di 'nainte.

Vulpe. — *Cinovnicul* vine cu *podorojnă* 'n căruţă de poştă, cere *podpiscă*, dă *rospiscă* şi, fără a sĕ teme de-a face *ostanovcă* în *slujbă*, aşterne o *otnoşĕnie* pe hârtie *tricapel*, prin care îndreptueşte pe Costandin Arbure, dis Cârnul.

Lipicescu. — Ce face-atuncï ftori-vistul?

Vulpe. — Unchïul meŭ aleargă la Eşï cu *ponos* în protiva *stolnacealniculuï* care *adiaforisise* de *raspo-*

lojènie, și cere sĕ i se facĕ o *nacazanie*, ca unuĭa ce luase *rușfert* în *predmetul* de maĭ sus... însă n'aŭ *katortosit*... cum s'ar prinde... și decĭ... prin urmare... așa precum...

Lipicescu. — *I procĭ... i procĭ...* Am înțĕles cursul priciniĭ... 'Mĭ-aĭ lămurit-o de minune.

Vulpe. — Vra sĕ ḑicĕ, aĭ îndestulă *obișnenie* despre dênsa?.. Și ce socoțĭ, cucoane Nastasaki?..

Lipicescu. — Socot că aĭ toate dreptățile. *Peripisca* dumnitale atîrnă de ramul administrativ, și se poate mântui prin o simplă poroncă din partea escelențieĭ sale .. Făcut-aĭ vr'o *jalbă* către cuconul?

Vulpe. — (scoțênd o hârtie din brêŭ) Eat'o gata.

Lipicescu. — (luând hârtiea) Ad'o... Vreĭ s'o *pristavlisesc* Ministruluĭ îndată?

Vulpe. — Dac'aĭ avea această bunătate... 'țĭ-oĭŭ fi recunoscĕtor...

Lipicescu. — Nu mĕ 'ndoesc... (întinde mâna, în timp ce se face că citesce) Dă maĭ ĭute, c'acuș vine ecselențiea.

Vulpe. — Dar' sĕ puĭ și dumneta vr'o două vorbe pentru mine.

Lipicescu. — Las' pe mine... Cât aĭ adus?

Vulpe. — O sută de galbinĭ... cu zimțĭ. (dă un fișic luĭ Lipicescu.)

Lipicescu. — Numaĭ un fĭșic?.. Glumeștĭ?.. Maĭ adă unul.

Vulpe. — Două sute de galbinĭ pentr'o *jalbă?*.. pĕcatele mele!.. Îĭ cam sărat... cum s'ar prinde.

Lipicescu. — Ei!.. frățico, cu două fișicuri mai lesne ucidi ursul... și Arbure 'i urs chilos.

Vulpe. — Fie!.. poftim... într'un ceas bun... Așa dar, îmi este *posvolit* a *nădějdui?..*

Lipicescu. — Cum nu?.. Acum fugi iute că vine Ministrul, și mergi de-așteaptă gios în odaea mea, pěn' ce 'l-oiŭ pregăti...

Vulpe. — (în parte) M'am stîns. (eșind) Te-am pus în cofă, bade Arbure. (ese.)

Lipicescu. — Portofilul de Ministru îi ca o geantă de vênător... plină de fișicuri... Eaca boieriul...

SCENA V.

Hêrzobeanu, Lipicescu.

Hêrzobeanu. — (intră prin fund, purtând un portofoliŭ elegant) Nastasaki... pune sě'mi gătească 'ndată carêta cea de drum, și trimete sě vie 12 cai de poștă, că trebue sě plec astădi prin ținuturi spre a face deputați.

Lipicescu. — Sě v'agiute Dumnedĕŭ, ecselențiea voastră!.. însă fie 'mi ertat a vě încunoștiința că, pe cât am tras cu urechea prin unele case, am aflat că o samă de ținutași s'ar fi pregătind a face oare care împrotivire Ocârmuirii.

Hêrzobeanu. — Știŭ; cei de la Vasluiŭ mai cu deosebire... însă am eŭ leac de vindecat boala oposiției.

Lipicescu. — Sûnteți a tot puternic... lumea o știe... și tremură!.. Numai domnul Radu pare că n'are

grijă de nime. El aŭ deschis o gazetă, în care nu se sfieşte de-a atacarisi pe façă actele Ocârmuiriĭ.

Hêrzobeanu. — Radu?

Lipicescu. — De triĭ lunĭ de ḑile el aŭ adunat împregĭuru'ĭ maĭ mulţĭ cuconaşĭ cu ideĭ françuzĕştĭ, *bonjurişti*, *duelgiĭ*, care după ce 'ţĭ ḑicŭ verde 'n ochĭ că eştĭ hoţ, apoĭ te şi ameninţă cu pistolul... Eŭ însumĭ, cucoane, nu maĭ departe de cât ĭerĭ, am fost atacarisit de unul c'o palmă, şi maĭ mult!.. chĭar batgĭocorit cu porecla de cĭocoĭŭ... de şi acum sûnt şatrarĭŭ, din mila mărieĭ tale... Dacă's cĭocoĭŭ, îs cĭocoĭul ecselenţieĭ voastre, ear' nu al luĭ... Ce are el cu mine?

Hêrzobeanu. — (posomorîndu-se) Da cine 'ĭ acela?

Lipicescu. — Domnul Radu... Cine altul sĕ fie?

Hêrzobeanu. — Ear' Radu!.. Aŭ prins la nas, pentru că'l ocroteşte vĕrul Ştefan Stâlpeanu; dar' cu toată protecţiea ce are, 'l-oĭŭ înfunda 'ntr'o bună dimineaţă la monăstire, cât nu 'şĭ-a toci limba şi condeĭul.

Lipicescu. — Asta o caută, se vede, dacă nu ştie a sĕ pleca maĭ marilor luĭ.

Hêrzobeanu. — Dar' ean spune'mĭ, Nastasaki, dus-aĭ răvaşul meŭ cucoaniĭ Tarsiţeĭ?

Lipicescu. — 'L-am dus chĭar asară, stăpâne.

Hêrzobeanu. — Şi i 'l-aĭ dat în mână?.. Aĭ găsit-o?

Lipicescu. — Era singură... pe gândurĭ... tristă...

Hêrzobeanu. — Tristă?

Lipicescu. — Însă cum aŭ cetit scrisoarea ecselenţieĭ voastre, faça i s'aŭ luminat... Aŭ cetit răvaşul o dată, ş'încă o dată, şi ear'... părea că nu se satură

de-a'i gusta dulceața. Pe urmă 'mi-aŭ ȥis sĕ vĕ spun că vĕ este foarte recunoscĕtoare, și că va veni însăși sĕ vĕ mulțĕmească, împreună cu aga...

Hêrzobeanu. — Bărbatu-sĕŭ îĭ de prisos. 'L-am rênduit president Divanuluĭ domnesc, pentru ca sĕ'l maĭ scot de-acasă, de lângă nevastă.

Lipicescu. — Nu știŭ însă, cucoane, cum a duce-o cu slujba și cu zulica?

Hêrzobeanu. — (rіȥênd) Trebue sĕ se jĕrtfească pentru Ocârmuire... Na, Lipicescule, portofilul ista... du'l în cabinetul meŭ și resularisĕște hârtiile din el.

Lipicescu. — (luând portofoliul) Îndată, măriea ta. (ese prin stânga.)

Hêrzobeanu. — (singur) Cucoana Tarsița s'aŭ arătat cam năzuroasă pĕn'acum; dar' nădĕjduesc că de aȥĭ înainte... (zărind pe Elena) A!.. eaca Lența!

SCENA VI.

Hêrzobeanu, Elena.

Elena. — (ese din apartamentul eĭ, din dreapta, și vine de sărută pe Hêrzobeanu) Tătuță, tătuță...

Hêrzobeanu. — Buna dimineața, copila mea.

Elena. — (zimbind) Cum?.. buna diminéța pe la 2 ore după améȥă?

Hêrzobeanu. — Că bine ȥicĭ, Lențo... Trebile Statuluĭ...

Elena. — Trebile Statuluĭ te facŭ sĕ uĭțĭ multe lucrurĭ, tătuță... chĭar sĕ mĕ negligĭ pe mine...

Hêrzobeanu. — Pe tine, dragă Ileuuţă?.. nicĭ o dată.

Elena. — De două ḑile nu m'aĭ serutat... A! domnule Ministru, avem sĕ ne certăm împreună... ĭea séma... de ţi s'a maĭ întêmpla sĕ comiţĭ o asemene călcare de regulament, sĕ scii că te destituez.

Hêrzobeanu. — (serutând-o) Nu vĕ supĕraţĭ, măriea voastră, că n'oĭŭ maĭ greşi.

Elena. — Sĕ lăsăm gluma... Te prea ostenescĭ, tătuţă, cu serviciul şi 's îngrijită sĕ nu te 'nbolnăvescĭ... Când la Palat, când la consulĭ, când la Minister, când prin provinciĭ... şi prea puçin acasă... Nu era maĭ bine 'nainte, pĕn'a nu te face Ministru?.. Şedeaĭ cu mine, mĕ desmerdaĭ, îmĭ vorbeaĭ de mama me şi mĕ mângâeaĭ de perderea eĭ... Acum remân ḑile 'ntregĭ singură... şi plâng... ades, privind la portretul mameĭ mele. (arată portretul din stânga.)

Hêrzobeanu. — Singură?.. dar' nu priimeştĭ o mulţime de visite? Prinçesa Luţa, vorniceasa Protipendeasca, postelniceasa Evghenidis, cucoana Tarsiţa a luĭ aga Neamuş?..

Elena. — O!.. cât pentru cucoana Tarsiţa, maĭ bine-ar face sĕ nu maĭ vie.

Hêrzobeanu. — Pentru ce?

Elena. — Pentru că nu ne 'nţelegem... nu ne convenim împreună.

Hêrzobeanu. — Ştiŭ... mi s'aŭ jăluit că eştĭ rĕce cu dênsa... chĭar şi fudulă... Asta nu 'ĭ bine, draga mea... Cucoana Tarsiţa, de şi nu tocmaĭ de starea 'ntêĭ,

iï priimită 'n toate casele cele marï, poftită la balurile de la Curte...

Elena. — Se póte... însă simpatiile nu se impunŭ; şi mărturisesc c'astă damă nu 'mï inspiră nicï o simpatie...

Hêrzobeanu. — Nu 'nţĕleg...

Elena. — Îşï permite cu mine nisce familiarităţï care 'mï desplacŭ... nisce consiliï care mĕ iritŭ... Cine 'ï-a dat acest drept?.. Ce legăturï ecsistŭ între noï?..

Hêrzobeanu. — (îngăïmat) Nicï una, draga mea, nicï una... dar' ştiï... la vrîsta eï... socoate... (zărind pe Radu) A!.. cine vine?

SCENA VII.

Hêrzobeanu, Elena, Radu.

Radu. — (intrând prin fund) Eŭ, domnule Ministru... Vin sĕ v'aduc complimentele mele cele maï sincere... (închinându-se Eleneï) Domnişóră...

Hêrzobeanu. — Complimente?.. pentru ce?

Radu. — Pentru cuvintele elocvente şi patriotice pronunţate de domniea vóstră ïerï în consiliul de ministri, sub preşedinţa luï Vodă.

Hêrzobeanu. — (măgulit) A!.. în care pricină?

Radu. — În cestiunea năvălirіï jidanilor în Moldova!.. Aţï arătatŭ cu argumente puternice periculul uneï asemene năvălirï de vagabonḑï, alungaţï din Rusiea şi Austriea; aţï prevĕḑutŭ că de nu se vor lua mĕsurï aspre în contra reuluï, peste puçinï anï Moldova are s'a-

jungĕ o nouă Galiţie miserabilă şi demoralisată... A! credeţĭ, cucóne Iorgule, că noĭ, tineriĭ surnumiţĭ *bonjurişti*, v'amŭ admiratŭ, v'amŭ binecuvêntatŭ...

Elena. — Ah! cât sûnt de fericită, scumpe tătuţă, a vedea compatrioţiĭ nostri recunoscênd serviciile ce facĭ ţeriĭ!..

Radu. — Dar!.. Puteţĭ fi mândră de părintele domnieĭ vóstre, domnişóră, căcĭ a probat o mare ĭubire de Patrie; a probat că, dac'arŭ atîrna de la voĭea domnieĭ sale, lucrurile-arŭ merge mult maĭ bine 'n ţéră...

Elena. — Dar' ce?.. nu mergŭ bine?

Radu. — Nu prea.

Hêrzobeanu. — Ştiŭ că vouĕ, celor tinerĭ, nu vĕ placŭ, nu se potrivescŭ cu ideile voastre... d'apoĭ... şi voĭ sûnteţĭ prea aprinşĭ, prea nerăbdătorĭ, prea revoluţionarĭ, după cum ḑice consulul... Vreţĭ ca toate sĕ se prifacĕ după capul vostru, îndată, cât aţĭ bate 'n palme, făr'a vĕ gândi că o ţară nu'şĭ schimbă datinile de cât cu 'ncetul, cu chibzueală... Maĭ ales tu, Radule, te-arăţĭ prea aspru în gazeta ta, şi asta poate sĕ'ţĭ căşuneze vr'o supĕrare... Gândeşte-te bine...

Radu. — M'am gândit şi m'am resgândit din capul loculuĭ, cucóne Iorgule, şi m'am decis a primi ş'a înfrunta orĭ ce lovirĭ, când am intrat în luptă... Datoriea cătră Patrie sĕ'mĭ înplinesc, pericolele nu mĕ sparie.

Hêrzobeanu. — Înţĕleg; te bizuĭ pe protecţiea vĕruluĭ Ştefan Stâlpeanu... dar' cu toate-aeste eŭ te sfătuesc părinteşte sĕ'ţĭ maĭ ţiĭ gura, sĕ'ţĭ maĭ înfrênezĭ

condeiul, căcĭ însușĭ consulul, în numele Reglementuluĭ, aŭ protestat verbal...

Radu. — Protestat?.. cu ce drept?

Hêrzobeanu. — Nu'ĭ vorba de drept... Vorba'ĭ că Stăpânirea și consulul sûntŭ nemulţĕmiţĭ de-apucăturile voastre, ale *bonjuriștilor*... Spărieţĭ oameniĭ cu ideĭ de pe ceea lume... ba opinie publică, ba libertate, ba egalitate, ba naţionalitate... maĭ știŭ eŭ?.. Prin urmare ĭea sama, băete; atâta 'ţĭ spun.

Radu. — Vĕ mulţemesc, cucóne Iorgule, de interesul ce'mĭ arătaţĭ; însă...

Hêrzobeanu. — Nu se 'ncape însă... Sĕ nu ȡicĭ pe urmă că nu 'ţĭ-am dat de știre... Toată pasĕrea pe limba eĭ pere... Eŭ mĕ duc sĕ resularisesc hârtiile Ministeriuluĭ... (se îndreaptă spre stânga.)

Elena. — Tătuţă, te ducĭ fără sĕ mĕ seruţĭ?

Hêrzobeanu. — Trebile Statuluĭ... (serută pe Elena.) Mĕ ertă, măriea ta. (ese prin stânga.)

SCENA VIII.

Elena, Radu.

Elena. — Ce voesce sĕ ȡicĕ tatăl meŭ, domnule Radu?.. Ce pericul te-ameninţă?.. Ce crim'aĭ comis?

Radu. — O crimă care, de când e lumea, a fost considerată ca cea maĭ mare d'intre tóte crimele!.. o crimă pentru care mulţĭ aŭ pătimitŭ ș'aŭ primitŭ corona martirilor! o crimă notată cu negru 'n cartea despotismuluĭ!

Elena. — Care crimă?.. Mĕ sparii!

Radu. — Crima de-a spune adevĕrul!.. Crima de-a'şĭ simţi inima revoltându-se 'n faça abusuluĭ! Crima de-a cere dreptate de-opotrivă pentru toţĭ, fie marĭ séŭ micĭ, tarĭ séŭ nemernicĭ, avuţĭ séŭ săracĭ!.. într'un cuvênt, crima de-a visa pentru omenire o sórtĕ maĭ omenéscă, şi pentru Patrie o sórtĕ maĭ fericită, demnă, independentă!.. Eaca crima de care sûnt acusat, şi care negreşit mĕ va arunca 'ntr'o ḑi pe calea ecsiliuluĭ.

Elena. — (uĭmită) Sĕ fiĭ ecsilat?.. pentru că'ţĭ ĭubescĭ ţéra?

Radu. — Ca mulţĭ alţĭ!.. Dar' nu mĕ 'ngrijesc, pe cât timp voĭŭ avea convingere că cuvintele mele vor găsi un resunet într'o singură inimă de Român.

Elena. — De este-aşa, urmézâ'ţĭ misiunea cu bărbăţie, căcĭ aceleaşĭ visurĭ de fericire şi mărire pentru neamul Român le fac şi eŭ în adâncul inimiĭ mele... şi de-a fi sĕ te ecsilese Guvernul orĭ unde, inima me te va urma în singurătatea ecsiliuluĭ cu tótă compătimirea de amică... de soră...

Radu. — O! Dumneḑeule!.. Eaca cea maĭ dulce mângâere pentru amarul ce 'mĭ umple sufletul, când privesc la starea Moldoveĭ... Ah! de-acum nimic nu mĕ va opri de-a combate reul, nicĭ persecutările, nicĭ chĭar mórtea!.. Mĕ simt tare, plin de curagĭŭ, plin de abnegare, gata pentru luptele cele maĭ neînpăcate; căcĭ am găsit un suflet în care arde amorul Patrieĭ ca o lampă cerêscă... Ah! domnişoară... ertaţĭ ecsaltarea ce m'a cuprins... dar' când aĭ vedea ce se petrece 'n inima

me... când aşi avea îndrĕzuélă a vĕ destăînui... a vorbi... Ah! Elenă, 'ţi-aduci aminte de copilăriea nóstră?.. 'ţi-aduci aminte de-acele ḑile scumpe şi luminóse, care ne-aŭ vĕḑutŭ jucându-ne 'npreună pe malurile Siretuluĭ?.. Eramŭ copiĭ, ne ĭubeamŭ ca doĭ frăţiorĭ... De-atuncĭ înpregĭurările ne-aŭ despărţitŭ. Dumneta aĭ fost crescută 'ntr'un pension din Germaniea, eŭ am fost trimis la Paris de cuconul Stefan Stâlpeanu ca sĕ 'mĭ fac studiile; dar' crede-mĕ că 'n tóte orele vieţiĭ mele, ore de veselie séŭ măhnire, de studiŭ séŭ visurĭ, suvenirul sororiĭ mele din copilărie m'a însoçit necontenit; el m'a mângâet în străinătate, el m'a încurageat, el m'a susţinut şi 'mĭ-a dat credinţă 'n viitor... Se ḑice că fie care om are 'n Cer câte-o ste taĭnic legată cu sórta luĭ... Steoa me aĭ fost şi eştĭ dumneta, Elenă!

Elena. — (pătrunsă) Eŭ!

(Mică tăcere.)

Radu. — Sûnt un nebun... aşa 'ĭ?

Elena. — Ba nu; eştĭ un om cu simţirĭ nobile şi generóse, Radule, şi mĕ simt fericită a te vedea astfel entusiast pentru binele Românieĭ... Curagĭŭ, amicul meŭ; steoa 'ţĭ va zimbi tot-de-a-una pe calea 'n care aĭ întrat... (întinde mâna luĭ Radu.)

Radu. — (serutând mâna Eleneĭ) Ah! Elenă, de-acum lumea 'ĭ a me!

(Elena ese prin dreapta, foarte uĭmită.)

SCENA IX.

Radu, Arbore (se ivesce la uşa din fund.)

Radu. — (privind lung la uşa pe unde a eşit Elena.) Ce ânger! Ce suflet dumnedeesc!.. Cum sĕ n'o ĭubesc?.. Cum sĕ resist porniriĭ inimiĭ mele?.. O! Dumnedeule!.. Nu cerețĭ de la mine ceea ce nu'mĭ este cu putință... O ĭubesc, o ĭubesc, o ĭubesc!.. (foarte ecsaltat.)

Arbore. — (apropiindu-se) Ĭubeşte-o, fĕtul meŭ, dar' nu striga craĭnicul, pentru că lumea 'ĭ plină de urechĭ lungĭ.

Radu. — Ah! moş Arbore, moş Arbore, simt că mi se perde mintea.

Arbore. — Ferească sfêntul, copile; căcĭ avem mare nevoe de dênsa, ca sĕ bațĭ în *metehnele* noastre bătaea popuşoĭuluĭ... Ş'apoĭ chĭar dacă 'țĭ-aĭ perde puçin mințile, îțĭ rĕmâne inima, şi vorba ceea: Omul inimos, ca un pom frumos; el te umbreşte, el te hrăneşte, el te 'ncăldĕşte.

Radu. — Da bine, moşule, cum aĭ aflat?..

Arbore. — Că ĭubeştĭ pe duduca?.. Na, na, na... eaca 'ntrebare!.. D'apoĭ bine, băete, ce mĕ socoțĭ pe mine?.. urs din bêrlog?.. N'am fost şi eŭ tênĕr?.. N'am luat şi eŭ câmpiĭ ceĭ înflorițĭ aĭ tinereţiĭ, când omul aleargă năuc şi bat de bețiea dragostiĭ?.. I, Doamne!.. doar' am fost şi eŭ pe vremea mea un puişor de Român... ştiĭ colea... făcut pe poronceală... Unde 'țĭ aveam nişte plete negre ca pana corbuluĭ... Unde 'țĭ aveam nişte ochĭ de vulturaş, care 'mproşcaŭ în truspatru părțĭ a lumiĭ... Unde 'țĭ aveam o musteață rĕsu-

cită ş'ascuţită care 'mpungea cu sula 'n inimile nevestilor... Ce sĕ maĭ spun?.. Mĕ porcclisĕră fetele Fĕt-frumos... Eŭ? Fĕt-frumos! Ean priveşte-acum... Ha, ha, ha... Se potriveşte ca nuca 'n pĕrete.

Radu. — (zimbind) În adevĕr, te-aĭ cam schimbat de-atuncĭ.

Arbore. — Nu eŭ... aniĭ m'aŭ schimosîtŭ, mânca-'ĭ-ar mama pădurii!

Radu. — Dar' inima 'ĭ tot verde, moşule?

Arbore. — Inima, fĕtul meŭ, îĭ ca un armăsar din poveste, cu coama de aur, cu ochiĭ de foc, cu nările dischise, şi care, când necheazǎ, rĕsunǎ lumea!.. şi care, când se isbeşte, sboarǎ prin norĭ, trece munţĭ, trece şesurĭ, trece peste nouĕ mărĭ şi nouĕ ţĕrĭ, şi 'ĭ pare că nu 'ĭ destul de largǎ lumea pentru el... Nu 'ĭ aşa?

Radu. — Aşa, aşa, moş Arbore... Mie'mĭ pare aḑĭ că 's împĕratul lumiĭ!

Arbore. — (in parte) Drăguţul! (încet luĭ Radu) Te ĭubeşte?.. heĭ?.. Când gĭucăm la cununie?

Radu. — Cununie?.. Ea, o fatǎ de boĭer mare, şi eŭ, un copil sarac, fǎrǎ pǎrinţĭ?..

Arbore. — Tacĭ, băete, nu te 'ntrista, că doar' inimile n'aŭ *pitace*, n'aŭ ranguri... sîngura lor boĭerie 'ĭ iubirea, şi când ĭubirea le-aŭ dat aripĭ, ele sborŭ una la alta de pin fundul fundului... dar' sĕ schimbăm vorba, că vinŭ musafirĭ.

SCENA X.

Radu, Arbore, Neamuş, Tarsiţa.

Neamuş. — (afară) Acasă 'ĭ vĕrul Iorgu?.. bine. (intră pe uşa din fund.)

Arbore. — (zărindu'ĭ, în parte) Aga Neamuş cu soçica dumnisale, cucoana Tarsiţa. . Bună păreche!..

Neamuş. — (intrând) A!.. Domnule Radu, ale mele complimente.

Radu. — (închinându-se Tarsiţeĭ) Dómna me...

Tarsiţa. — (închinându-se luĭ Radu, în parte) Ades' vine pe-aicĭ tĕnĕrul.

Neamuş. — Vĕrul Iorgu 'ĭ, se vede, în cabinetul sĕŭ?

Arbore. — Dar...

Tarsiţa. — Şi Lenţa 'ĭ în apartamentul eĭ?

Radu. — Dar, dómnă...

Tarsiţa. — (în parte) Îĭ bine informat... aŭ vĕḑut-o!..

Neamuş. — N'aĭ merge sĕ m'anunţĭ, gĭupâne Arbure?

Arbore. — Doar' nu eştĭ Porĭŭ împĕrat... Haĭ sĕ intrăm de-adreptul, că boĭerĭul nu'ĭ fudul ca alţiĭ. Uşa luĭ îĭ dischisă pentru toţĭ, fie agĭ ca dumneta, fie gĭupânĭ ca mine.

Neamuş. — Ha, ha, ha!.. Tot mucalit gĭupânul Arbure... (în parte) Mojîc obraznic! (tare) Haĭ dar sĕ intrăm sadea ca nişte...

Arbore. — Precum ḑicĭ... Haĭ.

Neamuş. — Tarsiţo, mata mergĭ la Lenţa?

Tarsiţa. — Dar.

Neamuş. — Sĕrut'o din partea mea... Domnule Radu, a revedere... (intră prin stânga.)

Arbore. — (în parte) Îl lingușĕște pe băet, că se teme de gazeta luĭ. (intră în stânga.)

SCENA XI.

Tarsița, Radu.

Tarsița. — (în parte) Sûntem sînguri̇̆...

(Radu se inchină și voesce sĕ plece.)

Tarsița. — Domnule Radu... fugĭ de mine?

Radu. — Nu, dómnă; dar' credeam...

Tarsița. — Dă'mĭ voĭe sĕ te opresc puçin, pentru ca sĕ'țĭ spun că sûnt fericită a te 'ntêlni măcar aicĭ; căcĭ la mine-acasă am rareorĭ mulțĕmire a te videa... înainte vineaĭ ades', ear' acum...

Radu. — Sûnteţĭ prea amabilă, dómna me...

Tarsița. — Amabilă... se poate; dar' mĕ neglijarisĕștĭ... (cu sentiment) și nu cred sĕ merit a fi astfeliŭ neglijarisîtă... Eŭ îțĭ sûnt prietină... mĕ 'nteresez de soarta dumnitale... îțĭ vreŭ binele... îțĭ sûnt mult recunoscĕtoare că m'aĭ scăpat din primejdie, în noaptea când m'aĭ adus de la Teĭuș la Iașĭ... Ah! pentru mine, crede-mĕ, n'oĭŭ uĭta nicĭ o dată acea noapte plină de emoțiĭ... găsindu-mĕ lângă dumneta, răpită 'n fuga cailor pe câmpiile-acele pustiĭ ș'acoperite cu omĕt; nu maĭ simțam nicĭ gerul nopțiĭ, nicĭ spaĭma lupilor care ne-alungaŭ... Mi se părea un vis, un vis prea frumos; căcĭ trista realitate m'aștepta acasă... Și dumneta nu te-aĭ maĭ îndurat sĕ'mĭ re'nnoeștĭ visul... M'aĭ părăsit cu totul...

Radu. — Dómna me... ocupările mele ḑilnice...

Tarsița. — Care ocupări?.. ale minții saŭ ale inimii?.. Nu rěspunḑi?.. A!.. Domnule Radu, te-ai depărtat de-o prietinie sigură și credincioasă ca a mea, o prietinie care s'ar fi schimbat poate într'un sentiment mai viŭ, mai dulce... mai înfocat, pentru ca sě caḑi subt farmecul unei copile care nu știe nici măcar dacă are-o inimă de iubit.

Radu. — De cine voiesci sě vorbesci, dómna me?

Tarsița. — De cine?.. de Lența... O! 'ți-am gâcit eŭ de mult secretul... nu ḑice ba... Dar; te-ai înamorat nebunește de Lența, o fată rěŭ crescută, fudulă, disprețuitoare, care-a sě rîdě de-amoriul dumnitale, în loc sě 'l aprețuească cum 'l-ar apreții o inimă sîmțitoare, ș'a sě rîdě pentru că ești fără avere, fără posiție, fără părinți...

Radu. — Dómna me, dacă vě credeți în drept a'mi adresa mie mustrări cât de aspre, le primesc cu politețǎ, de și nu le-am meritat nici de cum... ear' în cât privesce pe domnișóra Elena, vě rog, fórte vě rog, sě nu 'i pronunțați numele de cât cu cel mai adânc respect.

Tarsița. — Cum?.. sě am eŭ considerație pentru dênsa, care nu mě respectează pe mine?.. pentru dênsa?.. O! nu te-adimeni cu-asemine idei... O urěsc din toate puterile sufletului!.. și... ie sama, domnule Radu, ie sama sě nu m'aduci în posiție a te cufunda și pe dumneta în acea ură... Nu'i pe lume dușman mai ne'mpăcat de cât femeea ce se sîmte disprețuită... Mi'i

ȡice poate... căci m'aştept la toate insultele din partevě... Mi'ĭ ȡice că 'mĭ-am făcut ilusiĭ, c'am căȡut de bună voie 'n ridicolul de-a mě crede ĭubită... fie!.. rěsbunarea mea va fi cu-atât maĭ cumplită asupra celor ce m'aŭ trezitŭ din vis!

Radu. — Dómna me... cuvintele domnieĭ vóstre mě surprindŭ şi mě măhnescŭ... Âncă o dată vě rog sě mě ertaţĭ dacă, fără s'o sciŭ, v'am ofensat, v'am turburat liniştea: însă, ânc'o dată vě rog sě fiţĭ convinsă că domnişóra Elena...

Tarsiţa. — (furioasă) Elena dumnitale... o urěsc ca pe-o rivală... o urěsc de moarte!..

Radu. — Ura domnieĭ tale póte sě fie tot aşa de crudă, pre cât e şi de nesocotită; dar' Elena 'mĭ-e soră de copilărie, şi mě jur că voĭŭ sci s'o apěr în contra furieĭ domnieĭ tale.

Tarsiţa. — Omŭ videa cum ţi'ĭ putea 'mplini gĭurămêntul...

SCENA XII.

Tarsiţa, Radu, Elena.

Elena. — A!.. Domnule Radu, tot aicĭ?..

Radu. — Am avut o conversaţie interesantă cu dómna Tarsiţa, care vě adoră.

Tarsiţa. — (cu dragoste) *Bonjour*, Lenţo... Vin' sě te sěrut, ângeraşule... (înaintează spre Elena ca sě o serute, Elena însă se retrage.)

Elena. — *Bonjour*, cucónă Tarsiţă... Domnule Radu,

ıĕ am cel de pe urmă valţ de Lanner... te rog
aducĭ... îl veĭ găsi negreşit la librăriea luĭ

ı. — Mĕ duc îndată sĕ'l caut.
a. — (dându'ĭ mâna) A revedere, amicul meŭ.
ı. — A revedere... (închinându-se Tarsiţeĭ) Dómnă...
fund.)
iţa. — (în parte) Par' c'o facŭ într'adins ca sĕ mĕ
şi maĭ mult.

SCENA XIII.

siţa, Elena, Arbore; *maĭ pe urmă* Vulpe.

ɔre. — (eşind din stânga) Duducă Lenţă, te pofteşte
împreună cu cucoana Tarsiţa.
a. — Bine, moşule... (cătră Tarsiţa) Dómna me. .
iţa. — Bucuros, ângeraşule...

(Intră amêndouĕ în stânga.)

ɔre. — (singur) Nu'mĭ place mie 'nfipta asta de
Tarsiţă... Alăture cu duduca, par' că'ĭ un ulĭu
urturică...
ɔe. — (intră prin fund, căscând) I!.. bine-am maĭ dor-
odaea cuconuluĭ Nastasaki.
ɔre. — Eaca şi Vulpoĭul... (luĭ Vulpe) 'Ĭ-aĭ tras
ş'aĭ visat?.. Câţĭ rădĕşĭ aĭ mâncat pin vis?..
r prinde... spune.
ɔe. — Las' că 'ĭ-oĭŭ mânca eŭ ş'alnmintere; n'aĭ
ıde.

Arbore. — Ḑĕŭ!.. Se vede c'aĭ dat vr'o hârtie Lipicescu... Spune, cât te ţine?

Vulpe. — N'am sĕ 'ţĭ daŭ ţie socoteală.

Arbore. — Aşa sĕ trăeştĭ... un fişic, două?

Vulpe. — Două?.. cine te-aŭ *pliroforisît?*

Arbore. — Cunosc preţul mărfiĭ ş'a dugheniĭ... apoĭ sĕ 'ţĭ spun una?.. 'Ţĭ-aĭ dat bănişoriĭ de sufl tatiĭ. ca ţiganul căcĭula.

Vulpe. — Puşchea pe limbă'ţĭ... Cum?

Arbore. — Apoĭ dumneta, boĭerĭule, creḑĭ că p tru 200 de galbinĭ numaĭ o sĕ câştigĭ dreptul de-a brăca un popor de oamenĭ?.. Ha, ha, ha... Nu ştieam aşa de găgăuţă... Trebue, *pravoslavnicule*, dischiḑĭ băerile pungiĭ, sĕ verşĭ la banĭ cu pumnul, sĕ 'nfrupţĭ pe toţĭ, şi pe cenuşerĭ, şi pe şefĭ de m şi maĭ cu samă pe ispravnicĭ; după ce maĭ ântê unge cu mĭere pe gĭudecătorĭ şi 'ĭ umbla cu pomana la cel maĭ mic cĭocoeş pĕn' la... hăt... sus!.. D ce staŭ eŭ de te 'nvĕţ?.. Par' că nu eştĭ trecut p cĭur şi prin sită, de când frecĭ păreţiĭ gĭudecătoriilo Maĭ bine, crede-mĕ pe mine, lasă pe bĭeţiĭ răḑĕşĭ în pa şi nu 'ţĭ încărca sufletul de blăstĕmurĭ; căcĭ blăstĕn de la săracĭ nu cade pe copacĭ.

Vulpe. — Ama!.. Aĭ vorbit de te-aĭ pripit... D caca şi cuconul Nastasaki... îmĭ aduce resoluţiea Mini truluĭ... Aţine-te, gĭupâne Arbure.

SCENA XIV.

Arbore, Vulpe, Lipicescu.

Lipicescu. — (în cantonadă) Aud, măriea ta... (intrând) Ia, cucoane... bane, eată'ți hârtiea resularisită după toate formele. (ese prin fund.)

Vulpe. — A! sě videm...

Arbore. — Sě videm...

Vulpe. — (citind) „Priimit astădĭ în 13 Octomvrie 184... Cererea jăluitorĭuluĭ fiind de ramul dicanicesc, rĕmâne ca subiscălitul sĕ se adreseze la locurile competente.“ (vorbit) Ce fel?.. ce fel?.. Numaĭ pentru-atâta am dat eŭ 200 de galbinĭ... Breee!

Arbore. — Ce 'țĭ-am spus eŭ?.. Haĭt!.. Căcĭula țiganuluĭ...

Vulpe. — 'Șĭ-aŭ bătut gĭoc de mine pușchĭul, cum s'ar prinde.

Arbore. — Blăstĕmul săracilor!

SCENA XV.

Ceĭ de'nainte, **Evghenidis, Viteazovicĭ, boĭerĭ, Lipicescu** (în fund.)

Viteazovicĭ. — Ce spuĭ?.. Pleacă Ministrul chĭar stădĭ?

Lipicescu. — Peste-un ceas, domnule ghinărarĭŭ.

Evghenidis. — Sĕ mergem sĕ 'ĭ dorim drum bun.

Lipicescu. — Eată 'l că vine-aicĭ, cucoane Evghenidis.

SCENA XVI.

Cei de'nainte, **Hêrzobeanu, Elena, Neamuş, Tarsiţa.**

Hêrzobeanu. — Îmi pare rĕŭ că vĕ las, dar' n'am ce face... Trebile Statuluĭ...

Viteazovicĭ. — (dând mâna luĭ Hêrzobeanu) Am aflat chĭar de la Vodă că plecĭ astăḑĭ, ş'am venit...

Evghenidis. — Amŭ venitŭ sĕ te rugăm ca sĕ nu 'ntârḑiĭ mult, căcĭ Ministerĭul cam şchĭopătează când eştĭ absent.

Hêrzobeanu. — N'aveţĭ grijă, m'oĭŭ întoarce 'n curênd... Noĭ, miniştriĭ, avem obiceĭŭ a trece prin ţară ca fulgerul, când mergem sĕ facem reviḑiĭ... O ştiţĭ, dumnevoastră, ca şi mine... însă pĕn'a nu mĕ depărta, vreŭ sĕ vĕ daŭ o veste bună... *Arhon* aga Neamuş iĭ numit president Divanuluĭ domnesc!

(Toţĭ felicitŭ pe Neamuş.)

Tarsiţa. — (încet luĭ Hêrzobeanu) Prin influenţa dumnitale.

Hêrzobeanu. — (încet Tarsiţeĭ) Aŭ fost destul s'o doreştĭ mata... (tare) Lipicescule, vutcă... Sĕ bem, boĭerĭ, câte-un păhăruţ pe cursă, ca sĕ'mĭ meargĕ 'n plin.

(Un lacheŭ aduce o tabla cu o sticlă cu vutcă şi păhăruţe.)

Hêrzobeanu. — Poftim, boĭerĭ...

(Afară de Neamuş, Vulpe şi Arbore, cariĭ se găsescŭ în dreapta, toţĭ ceĭa-l-alţĭ formézâ un grup în stânga, şi cĭocnescŭ păhăruţele.)

Neamuş. — Dar, boĭerĭ; s'aŭ milostivit Măriea Sa Vodă sĕ mĕ 'nalţe pe scaunul presidenţieĭ, şi sûnt hotă-

rît a ţinea cumpăna dreptăţiĭ cu nepărtinirea cea maĭ... cea maĭ... (tuşesce.)

Arbore. — (în parte) Nu 'ĭ dă 'n *pîrte.* (se apropie de urechea stângă a luĭ Neamuş şi 'ĭ vorbesce încet.)

Vulpe. — (în parte) President!.. La el mi'ĭ nădejdea. (se furişază încet la dreapta luĭ Neamuş.)

Arbore. — (încet luĭ Neamuş) Cucoane Alecu, îmĭ daĭ voĭe sĕ fac sĕftea cumpeniĭ?

Neamuş. — Ce fel?

Arbore. — Sĕ pun într'unul din talgere vr'o patru fîşicurĭ.

Neamuş. — Cum nu?.. dar' ce vreĭ de la mine?

Arbore. — Sĕ 'mĭ daĭ glasul dumnitale în procesul răḑĕşilor cu banul Vulpe... Cunoştĭ procesul?..

Neamuş. — Trebue sĕ'l cunosc... Adă.

Arbore. — Poftim, şi sĕ'ţĭ fie cu ogur...

Neamuş. — Fiĭ sigur de glasul meŭ.

Arbore. — (depărtându-se, în parte) 'Ĭ-am dat în glas... ce sĕ fac?.. obiceĭul pămêntuluĭ!

Hêrzobeanu. — Moş Arbure, vin' în coacĭ... Eŭ plec pe câteva ḑile, şi fiind că eştĭ un urs de care se temŭ căţeiĭ, vreŭ sĕ te las de pază Lenţiĭ.

Arbore. — Bucuros, cucoane, numaĭ de nu s'ar teme duduca s'o mănânc.

Elena. — (zimbind) Nu, moş Arbore, că te cred domesnicit.

Tarsiţa. — Şi cu dinţiĭ tociţĭ.

Arbore. — Apoĭ dă, cucoană... la vrîsta noastră...

Tarsiţa. — (riḑênd, cam furioasă) Auḑĭ, uncheşul!..

Hêrzobeanu. — Na, moşule, un păhăruţ de vutcă pe cursă... dă'l pe gât.

Arbore. — (închinând) Drum bun, cucoane, şi fără nicĭ o cursă.

(Toţĭ ridŭ.)

Vulpe. — (în dreapta luĭ Neamuş, încet) Ş'aşa, cum s'ar prinde, cucoane Alecu, fiind că *raspolojeniea* în *predmetul peripisceĭ* cu rădĕşiĭ din Arburenĭ...

Neamuş. — O ştiŭ... însă nu pot sĕ'ţĭ daŭ glasul.

Vulpe. — Vaĭ de mine!.. apoĭ ce mĕ fac eŭ?

Neamuş. — Nu te desnădĕjdui... spune: aĭ vr'o 5, 6 fişicurĭ?

Vulpe. — Am.

Neamuş. — Pune 'ĭ în cumpăna dreptăţiĭ, colea 'n talgerul din dreapta, (arată mâna dreaptă) şi te fac sĕ câştigĭ procesul.

Vulpe. — Cum asta?

Neamuş. — Înjghebându'ţĭ majoritate 'n Divan. Cu chipul aista n'aĭ nevoe de glasul meŭ.

Vulpe. — Şi ḑicĭ c'oiŭ câştiga?

Neamuş. — (imitând o cumpănă cu amêndouĕ mânile) Eaŭ priveşte cumpăna. În talgerul din stânga sŭntŭ patru fişicurĭ depuse de Arbure. (coborînd încet mâna stângă) Priveşte cum îl atîrnă pe cel din dreapta... Veḑĭ?.. Pune dumneta cincĭ, şĕse fişicurĭ d'incoacĭ, şi 'ĭ videa minune.

Vulpe. — (punênd 5 fişicurĭ în mâna dreaptă a luĭ Neamuş) Eată-le.

Neamuş. — Bine.., Cată acum. (coboară mâna dreaptă în timp ce ridică mâna stângă) Veḑĭ cum atîrnă talgerul din

dreapta pe cel din stânga?.. Haide, ha... Na, na, na... Dumncta aĭ dreptate.

Vulpe. — Sĕ te-audĕ Dumnedĕŭ. (în parte) M'am spetit, cum s'ar prinde.

Neamuș. — (în parte, admirându'șĭ mânile pline) Frumos gĭuvaer îĭ cumpăna dreptățiĭ, când talgerile 'sŭ aurite!

Hêrzobeanu. — *Arhon* agă, *arhon* bane... n'ațĭ maĭ sfêrșitŭ de pusŭ țara la cale?

Neamuș. — Sfêrșitŭ, vere Iorgule... Eaca venim.

Lipicescu. — (în fund, la ușă) Mărica ta, carêta 'ĭ la scară cu 6 slujitorĭ călărĭ și cu viç-aga.

Hêrzobeanu. — Haĭ!.. sĕ nu perdem vremea. când îĭ de slujit Ocârmuirea... Nastasaki, adă'mĭ ghizdanul cel mare din cabinet, cel cu doftoriĭ.

(Lipicescu intră în stânga.)

Toțĭ. — Doftoriĭ?

Arbore. — În protiva boaleĭ vitelor?

Hêrzobeanu. — (vesel) Ba, unchеșule, în protiva epidemieĭ oposițieĭ, care s'aŭ lățit în provinçiĭ.

Lipicescu. — (aducênd un portofoliŭ, un tricorn și o cravașă) Eaca ghizdanul, cucoane, șleapca cea nouă și cravașa.

Hêrzobeanu. — (deschidênd portofoliul și arătându'l plin de hârtiĭ) Eaca reçetele destinate pentru oposanțĭ: decreturĭ de posturĭ și de rangurĭ cu numele lăsate în alb. În sînul acestuĭ portofil ministerial zace opiniea publică, conștiința alegĕtorilor și soarta țĕriĭ!.. (închide portofoliul) Îmĭ cunosc eŭ oameniĭ... pentru uniĭ posturĭ, pentru alțiĭ cinurĭ, pentru alțiĭ banĭ, și pentru ceĭ maĭ mulțĭ...

(arată cravața) Și astfel se complectează o Cameră de deputați sub regimul Reglementuluĭ organic...

Toțĭ. — (afară de Elena și Arbore) Ha, ha, ha, ha!

Arbore. — (în parte) Vaĭ de bĭeata țară!

Hêrzobeanu. — Lento, vin' sĕ te sĕrute papa. (sĕrută pe Elena.)

Elena. — (tristă) Adio, tătuță... sĕ nu 'ntârdiĭ mult.

Hêrzobeanu. — Cucoană Tarsiță, sĕrut mânile. (sĕrută mâna Tarsițeĭ și'ĭ dice încet) Îĭ gândi la mine?

Tarsița. — (încet și cu sentiment) Te maĭ îndoeștĭ?

Neamuș. — (în parte, îngrijit) Par' că 'șĭ-aŭ șoptită în taĭnă!

Hêrzobeanu. — Sĕ ne videm sănĕtoșĭ, boĭerĭ.

Toțĭ. — Călĕtorie bună!

(Hêrzobeanu ese prin fund întovărășit de toțĭ, afară de Elena și Tarsița. Elena merge de caută pe fereastă.)

Tarsița. — (în parte) Iorgu mĕ ĭubește!.. Sûnt presidentă Divanuluĭ... Am eșit la rêndul cucoanelor celor marĭ!.. A!

(Afară se audŭ vuete de trăsură și pocnete de surugiĭ.)

SCENA XVII.

Elena, Tarsița.

Elena. — (în parte, vĕdênd pe Tarsița) Tot aicĭ e? (voesce sĕ easă prin dreapta.)

Tarsița. — Lento, Lento, unde te ducĭ?.. și dumneta fugĭ de mine?

Elena. — Mĕ duceam...

Tarsiţa. — Te duceaĭ ca sĕ nu rĕmâĭ cu mine... o ştiŭ; căcĭ nu mĕ ĭubeştĭ.

Elena. — Dómna me...

Tarsiţa. — O! nu te priface... îţĭ sûnt nesuferită, pentru că 'mĭ ĭeŭ voĭe câte-o dată sĕ 'ţĭ daŭ sfaturĭ ca o... soră maĭ mare; însă, draga mea, ar fi cu dreptul s'apreţiezĭ almintere purtarea mea... Dacă nu te-aşĭ ĭubi, nu 'mĭ-ar păsa nicĭ de cum sĕ te vĕd apucând pe cărărĭ unde nu trebue sĕ calce picĭorul uneĭ fete de boĭer mare şi cu bună creştere.

Elena. — (ofensată) Ce voĭescĭ sĕ ḑicĭ, dómnă?

Tarsiţa. — Mĕ 'nţĕlegĭ... mĕ gâceştĭ.

Elena. — Acésta e, negreşit, o enigmă ingeniósă; însă nu sciŭ sĕ gâcesc enigmele.

Tarsiţa. — Da lasă, mĕ rog, enigmele de-o parte. Roşaţa obrazuluĭ dovedeşte c'aĭ gâcit de cine'ĭ vorba.

Elena. — De cine?

Tarsiţa. — De Radu!

Elena. — (uĭmită) Radu?

Tarsiţa. — Dar!.. am băgat de samă că prea ades' el vine-aicĭ, prea ades' vĕ 'ntâlniţĭ şi staţĭ la vorbă 'mpreună... Asta te compromitariseşte în ochiĭ persoanelor care ştiŭ a respecta rangul şi posiţiea lor... Radu 'ĭ un om de nimică, fără familie, fără stare, un *bonĭurist* ce are ambiţie a eşi la neamurĭ, şi cearcă a'ţĭ fura minţile, pentru ca sĕ uĭţĭ cine eştĭ.

Elena. — (cu demnitate) Cucónă Tarsiţă, se vede că aveţĭ o mare esperienţă de unele lucrurĭ pe care mintea me nu le pricepe... Îmĭ vorbescĭ o limbă ce n'o înţe-

leg; prin urmare îmĭ veţĭ permite a nu maĭ prelungi o convorbire ce nu'mĭ pare conformă cu buna educaţie.

Tarsiţa. — Buna educaţie?.. Ce vreĭ sĕ ḑicĭ?.. Te socoţĭ poate maĭ bine educarisită de cât mine, pentru c'aĭ fost crescută la Viena?

Elena. — Acolo unde-am fost crescută, am învĕţat a mĕ respecta pe mine ş'a da fie căruĭa partea de considerare ce merită. De-aceea mĕ retrag, cucónă, şi vĕ las în companiea uneĭ persoane care cunoasce bine regulele buneĭ cuviinţĭ, în companiea venerabileĭ soçiĭ a luĭ aga Neamuş. (ese prin dreapta.)

Tarsiţa. — (singură) Soçiea luĭ Neamuş!.. Auḑĭ?.. Mĕ ĭea 'n rîs şi mĕ dispreţueşte, fiind că 's măritată cu Neamuş?.. dar' ce'ĭ bărbatu-meŭ?.. Cĭocoĭŭ?.. Pentru că nu 'ĭ tocmaĭ de starea 'ntêĭ, nu 'ĭ nicĭ din starea a doua... şi are chĭar şi rude în *protipenda!..* îĭ president Divanuluĭ domnesc, şi eŭ presidentă!.. A! gĭupineasă Lenţo, eştĭ fudulă pentru că tată-tĕŭ îĭ Ministru?.. te uĭţĭ la mine cu dispreţ, pentru că 's soçiea luĭ Neamuş?.. O! de te-aşĭ videa măritată după gândul meŭ... cum 'ţĭ-ar cădea nasul! (se preumblă agitată) Venerabila soçie a luĭ Neamuş... Venerabilă!.. Radu te-aŭ învĕţat a fi aşa de obraznică, duducă Lenţo!.. Vĕ 'nţelegeţĭ împreună ca sĕ rîdeţĭ de mine... Las' că nu'ţĭ avea voĭ multă vreme parte unul de... altul... Venerabilă!.. Ah! ce n'aşĭ face ca sĕ'mĭ rĕsbun de impertinenţile eĭ!.. Ce n'aşĭ da s'o vĕd măritată c'un adevĕrat cĭocoĭŭ, dar' cĭocoĭŭ... colea... cĭocoĭŭ ca...

SCENA XVIII.

Tarsiţa, Lipicescu; *maï pe urmă* **Neamuş.**

(Lipicescu intră prin fund şi se îndreaptă încet spre uşa din stânga, ecsaminând un decret.)

Tarsiţa. — (zărind pe Lipicescu, în parte) Ca Lipicescu, de pildă... Lipicescu!.. şi de ce nu?.. (observându'l) Lipicescu 'ï tênĕr... are turnïură cïocoïească... tocmaï ce trebue... (tare) Lipicescule.

Lipicescu. — Poroncă.

Tarsiţa. — Ascultă: Aï vr'un cin?

Lipicescu. — Din mila boïerïuluï sûnt şatrarïŭ, cuconiţă.

Tarsiţa. — Bine... Te ïubeşte stăpânu-tĕŭ?

Lipicescu. — Ca pe-o slugă credincïoasă... Măriea sa are toată încrederea în mine... Eŭ mĕ îngrijĕsc de averea dumnisale, şi dumnealuï îmï destăïnueşte toate secretele, atât ale Statuluï cât şi... cele-l-alte.

Tarsiţa. — Care cele-l-alte?

Lipicescu. — Ale... inimiï... Ştiŭ, cucoană, că boïerïul vĕ ïubeşte ca ochiï din cap... Sĕ mĕ ertaţï că îndrĕznesc...

Tarsiţa. — Te ert, şi vreŭ sĕ mĕ ocuparisesc de viitorïul tĕŭ.

Lipicescu. — Sĕrut mânile şi picïoarele, milostivă...

Tarsiţa. — Ascultă: Aï vrea sĕ te 'nsorï?

Lipicescu. — Cum nu? . dac'aşï găsi vr'o fată de boïerïŭ...

Tarsiţa. — Eştï ambiţios?

Lipicescu. — Om sûnt şi eŭ... Şi am şi ceva parale.

Tarsița. — Multe?

Lipicescu. — Bunișoare... cum aŭ dat Dumnedĕŭ.

Tarsița. — Bine... Sĕ viĭ disară la mine, c'am sĕ'țĭ vorbesc ceva important.

Lipicescu. — Ascult.

Neamuș. — (deschiḑênd ușa din fund) Dragă, mergĭ sĕ te duc acasă pĕn' a nu trece la Divan? (dispare.)

Tarsița. — Vin. (luĭ Lipicescu) 'Mĭ-aĭ spus că eștĭ șatrarĭŭ... puçin lucru... (ese.)

SCENA XIX.

Lipicescu. — Puçin... însă... eŭ nu 's prost... am scamotat un decret din ghizdanul Ministruluĭ... (scoate o hârtie) Eată'l!.. (citesce) „Cinstit și credincĭos boĭerĭŭ Domnieĭ Noastre..." (vorbit) Numele 'ĭ lăsat în alb. (citesce) „Pentru slujbele ce aĭ făcut Ocârmuiriĭ, Ne milostivim a te înălța la rangul de spatarĭŭ..." (vorbit) Spatarĭŭ!.. bun numĕr am tras la loteriea boĭerieĭ!.. Spatarĭŭ!.. Spatarĭul Nastasaki Lipicescu!.. bine sună la ureche!.. Ean sĕ videm dacă bate și la ochĭ tot așa de bine? (merge la mesuța din fund de 'șĭ scrie numele în decret) Așa... frumos! Spatarĭul Nastasaki Lipicescu... Minunat!.. Spatarĭŭ după șatrarĭŭ... *Ișala!*.. Două la mână!.. (se îndreaptă spre ușa din stânga.)

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Acelașĭ decor; pe părețele din fund însă este aninat portretul Sultanuluĭ, în locul celuĭ al împĕratuluĭ Necolae.

SCENA I.

Hêrzobeanu, Evghenidis, Viteazovicĭ, Neamuș (staŭ înpregĭurul uneĭ mese, în mijlocul sceneĭ), **Lipicescu** (scrie la altă masă maĭ în fund, în stânga.) (Consiliŭ de miniștri.)

Hêrzobeanu. — *Arhon* postelnice Evghenidis, *arhon* polcovnice Viteazovicĭ și chĭar dumneta, *arhon* agă Neamuș, v'am poftit din poroncă domnească ca sĕ v'adunațĭ aicĭ, dumneta ca marele postelnic, dumneta ca locoțiitor de ghenerar milițieĭ, și dumneta ca president Divanuluĭ domnesc, pentru ca sĕ chibzuim niște mĕsurĭ înțĕlepte în niște trebĭ vajnice a Ocârmuiriĭ... Îmĭ pare rĕŭ că n'aŭ venitŭ și vornicul Protipendescu, Logofĕtul Dreptățiĭ, precum și *arhon* Visternicul, pentru ca sĕ fie Sfatul în complect.

Neamuș. — Marele Logofĕt îĭ zaif... îl doare stomahul.

Hêrzobeanu. — (ridênd) Îĭ cam lacom Logofĕtul.

(Toțĭ ridŭ.)

Evghenidis. — Cât pentru marele Vistiar, îĭ dus la Vodă cu *prinosul* obicĭnuit.

Hêrzobeanu. — Dar, știŭ; cu ploconul bănesc votat Mărieĭ Sale de obșteasca obicĭnuita Adunare, pentru părinteasca *oblăduire... ke ta lipa.*

Toţĭ. — Se cuvine... Se cuvine.

Hêrzobeanu. — Dar... se cuvine; nicĭ vorbă nu'ĭ... Acum, boĭerĭ dumnevoastră, sĕ 'ncepem lucrările. Avem de regularisitŭ triĭ *predmeturĭ simandikouse: predmetul* Ocnelor, *predmetul* jidanilor şi *predmetul* tinerilor *bonjurişti*, care, precum ştiţĭ, 'şĭ-aŭ rĭdicatŭ nasul prea sus de la o vreme 'ncoacĭ.

Viteazovicĭ. — Eŭ sûnt militar, boĭerĭ dumnevoastră... sûnt răpide la treabă... Cred dar' c'amŭ putea 'n douĕ cuvinte sĕ resularisim aceste triĭ *predmeturĭ*.

Toţĭ. — Cum?

Viteazovicĭ. — Îĭ vorba de Ocne, de jidanĭ şi de *bonjurişti?*.. Haĭ sĕ băgăm în Ocne atât pe *bonjurişti*, cât şi pe jidanĭ... şi *paşol.*

Toţĭ. — (rîdênd) Ar avea haz.

Hêrzobeanu. — Aşa ar avea... dar' nu se poate... Sĕ vorbim serios... În priivirea Ocnelor cată cum stă pricina: *Kir* Zaharaki în tovărăşie cu Leĭba Kana propunŭ sĕ cumpere *otcupul* Ocnelor pe 5 anĭ, cu preţ destul de folositor pentru *hazna;* însă eĭ cerŭ agĭutorĭŭ de la Stăpânire pentru înlesnirea cărăturiĭ săriĭ la Dunăre şi la Prut; cerŭ adică sĕ li se *posvolească* a lepăda banĭ prin sate, pe la ţĕranĭ, cât or găsi de cuviinţă, ear' Guvernul sĕ *obligarisască* pe locuitorĭ a face cărătură pentru aceĭ banĭ.

Evghenidis. — Cunosc pe Zaharaki, el îĭ *simpatriotul* meŭ de la *Saranta eklisiea*, om cu stare şi cu *hristoitic*... Nu 'ĭ place sĕ *obijduească* pe săracĭ; prin urmare eŭ sûnt de părere sĕ'ĭ învoim cererea.

Hêrzobeanu. — Dar' dacă n'or vrea ţĕranii sĕ priimească banĭ şi s'or împrotivi?..

Viteazovicĭ. — Oĭŭ merge eŭ însumĭ cu soldaţiĭ de 'ĭ-oĭŭ sili... Eŭ sûnt militar, nu ştiŭ multe.

Neamuş. — Mojîcul nu poate sĕ ḑicĕ ba, când poronceşte Guvernul.

Hêrzobeanu. — Care vra sĕ ḑicĕ, boĭerĭ, încuviinţaţĭ?

Toţĭ. — Dar, dar; se cuvine...

Hêrzobeanu. — Nastasaki, gata 'ĭ anaforaoa către Vodă în *predmetul* săriĭ?

Lipicescu. — (aducênd o hârtie) Eat'o, ecselenţiea voastră.

Hêrzobeanu. — S'o iscălim dar, boĭerĭ.

Toţĭ. — S'o iscălim.

(Boĭeriĭ subsemnŭ.)

Lipicescu. — (în parte) Îsŭ îndulciţĭ cu sare, ca moronul... Zaharaki 'ĭ-aŭ presărat în belşug, ş'aşteaptă resultatul în salonul de-alăture împreună cu Leĭba Kana.

Hêrzobeanu. — (dând hârtiea luĭ Lipicescu) Na, *arhon* şatrarĭŭ, pune'ĭ numĕrul.

Neamuş. — Lipicescule, un cĭubuc.

Lipicescu. — (în parte) Mie 'mĭ poronceşte? (se face că nu aude, şi merge la masa din fund.)

Neamuş. — Lipicescule, adă'mĭ un cĭubuc.

Lipicescu. — (pe scaun, în parte) Spatariĭ nu 'sŭ cĭubucciĭ.

Hêrzobeanu. — Nastasaki... n'aĭ auḑit?.. surd eştĭ?

Lipicescu. — Ba nu's surd... dar' nicĭ cĭocoĭul nimĕruĭ.

Hêrzobeanu. — Boierĭ dumnevoastră, am
cale Ocnele, şi cred că tot aşa de lesne ne-omŭ î
ş'în *predmetul* jidanilor... Ştiţĭ că este a sĕ c
comisiĭ spre cercetarea vagabonḑilor ş'a sĕ lua
pentru a'ĭ scoate din ţară... Ştiţĭ că numĕrul ji
creşte pe toată ḑiua... Norodul aŭ început a sĕ
de astă năvălire; *bonjuriştiĭ* strigă că Guvernul
dut jidanilor... Ce credeţĭ dumnevoastră că 'ĭ
cut într'un cas atât de *vajnic?*.. Binevroiţĭ a v
pe rênd şi *ritos*.

Viteazovicĭ. — Eŭ sûnt militar, nu ştiŭ mu
Rĕu 'ĭ rĕŭ, binele 'ĭ bine; rĕul trebue stêrpit!

Neamuş. — Stêrpit, dar!.. căcĭ năvălirea ji
în Moldova îĭ maĭ primejdioasă de cât toate cele
năvălirĭ de duşmanĭ care-aŭ trecutŭ peste ţara noa
Tătariĭ aŭ venitŭ şi s'aŭ dusŭ!.. Turciĭ aŭ ve
s'aŭ dusŭ!.. Nemţiĭ ceĭ cu coadă aŭ venitŭ şi s'aŭ d
Chĭar Ruşiĭ *pravoslavnicĭ* aŭ venitŭ şi s'aŭ du
jidaniĭ însă vinŭ şi rĕmânŭ, şi prindŭ rădĕcină,
plodescŭ ca vermiĭ, şi se 'ntindŭ pe latul şi pe
Moldoviĭ ca o picingină otrăvită...

Evghenidis. — Aşa este; însă...

Neamuş. — Privіţĭ în ce hal aŭ agĭuns Iaş

Ulița mare, Târgul-de-sus, Târgul-Cuculuĭ, Sfênta-Vinerĭ, Podul-vechĭŭ, Păcurariĭ și însușĭ Tătărașiĭ, Tătărașiĭ pe unde nu se pomenea țipenie de Ĭudă, astădĭ sûntŭ înghesuițĭ de Litfe pângărite... Asemenea toate orașele Moldoviĭ; asemenea satele... tot îĭ prada lor.

Viteazovicĭ. — Așa este; însă...

Neamuș. — Pretutindene eĭ se 'mpră̆știe ca locustele ș'aducŭ cu dênșiĭ toate năravurile cele maĭ vicioase: fanatismul, tĕlhărica, camăta, apriga lăcomie de banĭ, ura de Creștinĭ, necurățĕniea, putoarea și boalele!.. Eĭ hrăpescŭ negoçul din mâna Românilor, eĭ otrăvescŭ locuitoriĭ cu bĕuturĭ falsificate și corumpŭ firea blândă a poporuluĭ.

Evghenidis. — Așa este; însă avem ș'un mic numĕr de familiĭ vechĭ de jidanĭ, născuțĭ și crescuțĭ între noĭ, și care nu se cuvine sĕ'ĭ punem în rênd cu vagabonḑiĭ din Galițica și de peste Prut... Eĭ sûntŭ jidanĭ pămêntenĭ, nu Litfe străine...

Neamuș. — Într'un cuvênt, jidanul îĭ un element mârșav și dușmănesc de care împĕrățiile cele marĭ și puternice a Rosieĭ și Austrieĭ cată a sĕ disbăra, alungându'l la noĭ. Se urmăm și noĭ pildeĭ lor, dacă ne doare inima de soarta Moldoviĭ... Sĕ 'l alungăm și noĭ de la noĭ.

(**Un arnăut aduce un cĭubuc luĭ Neamuș.**)

Viteazovicĭ. — Așa este; însă voĭŭ face și eŭ o observație...

Hêrzobeanu. — Fă, *arhon polcovnice;* însă pĕn'a

nu începe, nu *metahirisițĭ*, boierĭ, çigare minunate de la Viena. Mi le-aŭ adus Gaetan Miculi, înadins.

Toțĭ. — (afară de Neamuș) Bucuros.

(Aprindŭ çigărĭ.)

Neamuș. — (voind sĕ fume, găsesce cĭubucul astupat; ecsamină imameoa, descopere în ea o hârtie resucită și o scoate.) Ce dracu 'ĭ în imamea de nu merge?.. Îĭ astupată?.. Ce'ĭ asta?.. o hârtie băgată 'n ea? (desfășură hârtiea și citesce în parte) „Ecselențiea voastră! o somă de 2000 de galbinĭ vĕ așteaptă la mine, la cautor, dacă vețĭ apĕra pe jidanĭ astădĭ la Sfat... iscălit: Leĭba Kana.“ (vorbit) Așa?.. apoĭ se schimbă treaba.

Evghenidis. — Dumnealuĭ, *arhon* aga Neamuș, aŭ grăit ca un Dimostenes...

Neamuș. — Adică nu eŭ... V'am rostit cele ce-am cetit într'un jurnal *bonjurist*... Cât pentru mine, n'am nicĭ o ură 'n contra jidanilor...

Evghenidis. — Nu 'sŭ și eĭ oamenĭ?

Neamuș. — Oamenĭ dar!.. și ca oamenĭ, făpturĭ a luĭ Dumnedĕŭ!.. și ca făpturĭ a luĭ Dumnedĕŭ sûntŭ frațiĭ noștri!.. Oare legea creștinească eartă ca fratele sĕ prigonească pe frate?.. Nu, d'improtivă, ea ne povățuește sĕ ne ĭubim uniĭ pe alțiĭ, sĕ ne-agĭutăm unul pe altul, sĕ 'mpărțim pânea și haĭna cu aproapele nostru... Ce rĕŭ facŭ bĭețiĭ jidanĭ că se 'ncăldescŭ și eĭ la Soarele Moldoviĭ?.. Nu 'ĭ acest Soare destul de mare, destul de ferbinte, destul de strălucitor, ca sĕ 'ncăldască și sĕ lumineze pe toțĭ de la olaltă, fie Creștinĭ, fie jidanĭ?.. S'aŭ dis că eĭ sûntŭ fanaticĭ?.. Este

oare-o crimă de-a urma cu fanatism preceptele religiei sale?

Hêrzobeanu. — Ei!.. prea departe mergi cu 'ndurarea, *arhon* agă.

Neamuş. — Se sparie Moldova de 'nmulţirea elementului jidovesc?.. Care Moldovă?.. poporul prost!.. însă oamenii *prokopsiţi*, care s'aŭ adăpatŭ la isvorul economiei politice, nu trebuie oare sĕ se bucure când vĕdŭ că se 'mpoporează câmpiile goale ale ţĕrii?.. Se mai adauge multe şi mai multe, dar' toate fără temeiŭ; căci jidanul îi harnic, econom, industrieal, comerçant, şi prin el, numai prin el are sĕ 'nflorească 'n viitoriŭ negoţul Patriei noastre.

Hêrzobeanu. — Şi nu uita, *arhon* president, că dar'averile lor nascŭ o mulţime de proçesuri, care sûntŭ mana ramului dicanicesc...

Neamuş. — Prin urmare eŭ sûnt de părere sĕ depărtăm de noi ori ce gând de prigonire 'n contra acestui neam atât de interesat... asta... atât de interesant, vroeam sĕ ḑic...

Hêrzobeanu. — Limba greşînd adevĕrul spune.

Evghenidis. — Eŭ voiŭ tratarisi un punct de vedere mai politic, ca unul ce sûnt Postelnic. Îmi pare lucru greŭ, şi chiar primejdios, de-a lua mĕsuri în contra jidanilor, mai ântêi pentru că ei aŭ toţi banii în mâna lor, şi dacă ei arŭ părăsi Moldova, Moldova ar rĕmânea săracă... Al doile, pentru că cu asemine mĕsuri amŭ supĕra pe aghenţiea nemţască... Cei mai mulţi d'intre jidani sûntŭ sudiţi; prin urmare nu ne putem

atinge de dênşiĭ... Boĭerĭ dumnevoastră, Moldova are miniştri, are Domn, are obştească obicĭnuită Adunare; dar' maĭ are şi pe domnul aghent şi pe gheneral consul al maĭestăţiĭ sale împĕratuluĭ Rosieĭ, protectorul nostru... Miniştriĭ şi chĭar Domnul sûntŭ ades' obligaţĭ a pleca fruntea d'inaintea vroinţiĭ consulilor... şi dar politica cere ca sĕ priimim cu braçele deschise tot ce ne vine din Rosiea şi din Austriea, fie jidan, fie holeră.

Viteazovicĭ. — Adânc aĭ vorbit, *arhon* Postelnice... Eştĭ un Meternich, un Neselrod, şi eŭ mĕ unesc cu pĕrerea dumnitale. Eŭ sûnt militar...

Hêrzobeanu. — Dar; nu ştiĭ multe... nicĭ măcar că însuşĭ ofiçeriĭ dumnitale de pe graniţă daŭ drumul târtanilor sĕ năvălească 'n ţară.

Viteazovicĭ. — Ofiçeriĭ meĭ sûntŭ înţĕleşĭ cu ispravniciĭ dumnitale... Însă aşĭ vrea sĕ cunosc şi opiniea dumnitale, *arhon* Vornice. Dumneta care, sûntŭ câteva sĕptĕmânĭ, te-aĭ rostit d'inaintea luĭ Vodă în contra jidanilor, vĕd cu mirare c'acum păstrezĭ o tăcere... cam...

Hêrzobeanu. — Eŭ?.. Nastasaki, ad'aicĭ besacteoa cea nouă.

(Lipicescu aduce din cabinet o besecte ş'o depune înaintea luĭ Hêrzobeanu.)

Viteazovicĭ. — Cum?.. îţĭ ţiĭ opiniea 'nchisă, ca sĕ nu sboare?

Hêrzobeanu. — Precum ḑicĭ... Boĭerĭ dumnevoastră!.. Asară, târḑiŭ, doĭ zarafĭ cunoscuţĭ aŭ venitŭ în cabinetul meŭ şi 'mĭ-aŭ închinatŭ această besactea, ḑicêndu'mĭ: „Vĕ rugăm, ecselenţie, sĕ priimiţĭ acest dar din partea noastră a jidanilor... nu însă pentru ca sĕ

sprijiniţĭ mânĭ la Sfat, ci numaĭ şi numaĭ ca sĕ nu
ţĭ nimică..." (deschide besecteoa) Priviţĭ, boĭerĭ, aicĭ
tŭ o păreche de şfeşnice de aur şi triĭ pungĭ, cuprin-
d fie-care câte-o mie de galbinĭ... Presentul îĭ fru-
... aşa 'ĭ?

Toţĭ. — Prea frumos!

Hêrzobeanu. — Aşa dar... eată opiniea mea în
dmetul jidanilor... Aţĭ vorbitŭ cu toţiĭ de minune
favorul lor... Staŭ acum şi mĕ gândesc: dacă mie
s'aŭ plătit aşa de scump pentru ca sĕ nu grăesc, ce-
trebuitŭ sĕ vĕ plătească dumnevoastră pentru ca sĕ
eniţĭ advocaţiĭ lor, şi sĕ vorbiţĭ cu-atâta elocvenţă!

Viteazovicĭ şi Evghenidis. — A!.. protestarisim...

Hêrzobeanu. — Prin urmare, domnilor miniştri, sûn-
de părere ca sĕ lăsăm pe jidanĭ în pace; nu'ĭ aşa?

Toţĭ. — Dar, dar, sĕrmaniĭ... sûntŭ oamenĭ bunĭ,
enĭ cinstiţĭ, oamenĭ darnicĭ...

Hêrzobeanu. — Fie!.. M'aşteptam la rĕspunsul
nnevoastrĕ... Nastasaki, adă anaforaoa către Vodă
predmetul jidanilor...

Lipicescu. — (aducênd o hârtie) Eat'o, ecselenţie.

Evghenidis. — Cum?.. era chĭar gata?

Hêrzobeanu. — Te mirĭ?.. Bine-vroiţĭ a o iscăli,
erĭ; şi tu, Nastasaki, sĕ ducĭ besacteoa asta zarafi-
înapoĭ...

(Boĭeriĭ subsemnŭ.)

Lipicescu. — (stringênd besecteoa la sin cu dragoste, în parte)
n?.. Vorbă'ĭ... Atuncĭ s'agĭungĕ eĭ! (duce besecteoa în
era din stânga; apoĭ se întoarce de ĭea anaforaoa, în parte) Mĕ duc

sĕ bucur pe Leïba Kana, cole 'n salon, şi sĕ m
cu vr'o câteva fîşicurï. (ese prin fund în salon şi se
péste puçin, numerând vr'o 4 fişicurï în palmă.)

Hêrzobeanu. — Ce ne maï rĕmâne-acum de risitŭ?.. Ha!.. *predmetul bonjuriştilor*. Boïerï voastră, observarisitaţï de câtva timp ce avênt ai tinerii întorşï din Ghermaniea şi Françа?

Viteazovicï. — *Bonjuriştiï?* pantalonariï?

Evghenidis. — Un avênt revoluţionar, asuı ruïa consulul aŭ trimes maï multe note...

Neamuş. — Şi care 'mï pare de natură a serios pe-un Guvern înţĕlept ca al nostru. Las ne tratarisescŭ pe noï, ceï marï, ceï *simandikoş* nicï un *sevas*; dar' şi *katigorisescŭ* fără nicï o actele Stăpâniriï. Cu critica 'n gură şi cu pisi mână, eï pretindarisescŭ sĕ formeze opiniea pul ţara Moldoviï, ş'astfelïŭ aŭ începutŭ a rĕspândi gr sufletul amploaeaţilor.

Viteazovicï. — Trebuïe 'nfrênaţï!

Hêrzobeanu. — Trebuïe... însă cum? Eı *duelgiï*, nu se temŭ de nimică, ţinŭ frăţeşte 'm şi 'sŭ în stare sĕ facĕ o revoluţie... ş'apoï îsŭ cïorï de boïerï.

Viteazovicï. — Eŭ sûnt militar, *arhon* Vor nu ştiŭ multe... îmï ïeŭ soldaţiï cu mine, şi...

Hêrzobeanu. — Şi spelï putina...

(Toţï ridŭ.)

Viteazovicï. — (atins) *Arhon* Vornice... aı cu Ruşiï la Varna!..

Hêrzobeanu. — Aĭ fost, dar' n'aĭ luat-o... însă nu'ĭ vorba de Varna... Boĭerĭ dumnevoastră, vreţĭ s'audiţĭ lucru nostim?.. ascultaţĭ raportul luĭ viç-agă... Nastasaki, aice'ĭ pitarĭul Slugărică?

Lipicescu. — Aşteaptă de adĭ dimineaţă la uşă.

Hêrzobeanu. — Di'ĭ sĕ între.

(Lipicescu deschide uşa luĭ Slugărică, ş'apoĭ ese)

SCENA II.

Ceĭ de'nainte, **Slugărică** (în uniformă de viç-agă.)

Hêrzobeanu. — *Arhon* pitar, ce maĭ veste 'n oraş?

Slugărică. — (închinându-se milităresce de câte orĭ respunde) Bine, ecselenţiea voastră... Astă noapte doĭ caldărămgiĭ aŭ spartŭ păretele caseĭ luĭ Avrămică.

Hêrzobeanu. — Cel din uliţa-mare?

Slugărică. — Şi 'l-aŭ ucisŭ.

Toţĭ. — Sĕrmanul!.. Şi 'ĭ-aţĭ prinsŭ pe hoţĭ?

Slugărică. — Ba nu... s'aŭ făcutŭ nevĕduţĭ.

Hêrzobeanu. — Ca tot-de-a-una... Altă?

Slugărică. — Bună pace, ecselenţie... Adĭ dimineaţă, într'o vie de la Copoŭ, aŭ fost un duel...

Toţĭ. — Ear'?

Slugărică. — Tocmaĭ pe când se primbla Măriea Sa Vodă, în cât caiĭ s'aŭ spărietŭ de pocnitul pistoalelor... Poliţiea n'aŭ putut sosi la vreme ca sĕ 'mpedice duelul.

Hêrzobeanu. — Ca tot-de-a-una, se 'nţĕlege.

Slugărică. — Asară, la teatru, aŭ fost un scandal

mare. Se parastuea două piese nouă pline de 'mpunsături în ispravnicĭ şi 'n gĭudecătorĭ... În cea d'întâĭ, un ţĕran cânta:

Din Focşanĭ la Dorohoĭ
Ţéra 'ĭ plină de cĭocoĭ.

şi 'n cea de-a doua, un aftor schimbat în păpuşĕrĭŭ, spunea că 'n ţara păpuşilor, adică la noĭ, tĕlhariĭ poartă mănuşĭ,

Şi se jură pe dreptate
Că le 'sŭ mânile curate.

Toţĭ. — Cum se poate? Şi dumneta, ca viç-agă, ce-aĭ făcut?

Slugărică. — Am dat poroncă sĕ 'nchidĕ perdeoa; însă de-o dată-aŭ săritŭ toţĭ cuconaşiĭ şi m'aŭ ameninţatŭ...

Toţĭ. — Cum? Aŭ îndrĕznitŭ?.. Şi?..

Slugărică. — Şi piesa s'aŭ gĭucat pĕn' la sfêrşit.

Viteazovicĭ. — Dar' cine era 'n capul rĕsvrătitorilor?

Slugărică. — Domnul Radu.

Toţĭ. — Radu?

Slugărică. — Dacă nu mĕ credeţĭ, ecselenţie, puteţĭ sĕ 'ĭ luaţĭ *dopros* chĭar dumnisale; căcĭ 'l-am zărit maĭ dinioare aicĭ, în salonul de-alăture.

Hêrzobeanu. — Mergĭ de 'l pofteşte sĕ vie d'inaintea noastră.

Slugărică. — Ascult. (ese.)

Viteazovicĭ. — (mânios) Boĭerĭ, treaba se 'ngroaşă,

trebuie asprime... Audi? din Focşani la Dorohoiŭ ţara 'i plină de ciocoi!.. Care vra sĕ dicĕ, noi?..

Neamuş. — *Raison*... Sumeţiea *bonjuriştilor* nu mai are margini!.. Audi? în ţara de păpuşi tĕlharii poartă mănuşi!.. Şi eŭ port mănuşi... Care vra sĕ dicĕ...

Hêrzobeanu. — Eşti pâcâlit... Ha, ha, ha.

Evghenidis. — Ha, ha, ha.

Viteazovici. — Nu se cuvine sĕ rîdem, boieri. Revoluţiea 'i în aer... Datoriea noastră 'i s'o înnĕbuşim în faşă... milităreşte...

Hêrzobeanu. — Măi, că viteaz îi prietinul... (în parte) de departe.

SCENA III.

Cei de'nainte, **Radu, Slugărică.**

Slugărică. — 'L-am adus... ecselenţie.

Viteazovici. — (cu severitate) Domnule... Radu, te-am chiemat d'inaintea noastră ca sĕ ne dai samă de purtările dumnitale.

Radu. — *Pardon*, domnule colonel, îmi place a crede că vĕ înşelaţi... Eŭ nu vin aici chiemat de nime. Vin însărcinat de hatmanul Stefan Stâlpeanu sĕ daŭ de scire cuconului Iorgu, că a sosit de la ţéră şi că doresce sĕ 'l vadĕ.

Hêrzobeanu. — Când aŭ venit vĕrul Ştefan?

Radu. — Ieri noapte.

Viteazovicĭ. — Sĕ fie dumnealuĭ sănĕtos. Acum, fiind că eştĭ d'naintea noastră, rĕspunde, cum de-aĭ îndrĕznit asară la teatru?..

Radu. — *Pardon*, domnule colonol, în ce calitate îmĭ faceţĭ interogatoriŭ?.. Mi se pare că nu mĕ găsesc înaintea unuĭ tribunal... milităresc.

Evghenidis. — Eştĭ în presenţa Sfatuluĭ, domnule, în presenţa miniştrilor, şi trebuĭe sĕ rĕspundĭ cu respect.

Radu. — Prea bine, domnilor ministri. Bine-voiţĭ a mĕ întreba.

Viteazovicĭ. — Domnule! prietiniĭ dumnitale, comendaţĭ de dumneta însuşĭ, vĕ *posvoliţĭ* de-un timp încoace o mulţime de desfrênărĭ care supĕră pe Guvern şi pe consulĭ. Vĕ bateţĭ la duel, atacarisiţĭ oameniĭ Stăpâniriĭ cu acuzărĭ de hoţiĭ... Declamarisiţĭ cuvinte late de opinie publică, de libertate, de egalitate, ca şi când aţĭ fi în Franţa... Scriţĭ în gazete lucrurĭ nepomenite pĕnă adĭ în ţara Moldoviĭ, în cât ameţiţĭ lumea şi mergeţĭ cu anarhiea pĕn' a nesocoti poroncile Stăpâniriĭ. Asară aţĭ obligarisitŭ pe actorĭ la teatru ca sĕ gĭoace nişte piese revoluţionare, pe care viç-aga vrea sĕ le oprească... şi cine 'ĭ şeful rĕzvrătitorilor... dumneta! aşa este?

Radu. — Aşa.

Viteazovicĭ. — Ş'încă o mărturisĕştĭ... Vra sĕ dicĕ 'ĭ adevĕrat că v'aţĭ bătutŭ gĭoc de viç-aga?

Radu. — Adevĕrat.

Viteazovicĭ. — Audiţĭ, boĭerĭ?.. *Arhon* viç-agă, mergĭ îndată de găteşte căruţĭ de poştă, ca sĕ trimeţĭ pe autoriĭ pieselor de-asară la monăstirile de la Sĕcul

şi de la Soveja. Cât pentru actorĭ, sĕ 'ĭ ticseştĭ într'o trăsură de harabagiŭ şi sĕ 'ĭ ecspedueştĭ la monăstirea Slatina spre pocăinţă.

Slugărică. — Ascult. (ese ca sĕ dea ordine, şi vine ear înapoĭ.)

Radu. — (indignat) Minunat!.. Ş'apoĭ vĕ miraţĭ că tinerimea Moldoveĭ e animată de spiritul revoluţionar?.. Cum?.. Oamenĭ onorabilĭ sûntŭ, în seculul nostru, osândiţĭ la ecsiliŭ, la închisoare prin monastirile munţilor, osândiţĭ fără a fi judecaţĭ, numaĭ după un simplu ordin a domnuluĭ Viteazovicĭ, şi pretindeţĭ ca noĭ sĕ remânem spectatorĭ indiferenţĭ în faça unuĭ asemene act arbitrar!.. Cum?.. Se dă pradă un popor întreg unuĭ Zaharaki şi unuĭ Leĭba Kana!.. Se deschidŭ frontierele ţeriĭ uneĭ grozave năvălirĭ de vagabonḑĭ, de lipitorĭ care vinŭ sĕ sugĕ mĕduva Românieĭ, ş'apoĭ pretindeţĭ ca sĕ nu se revolte 'n noĭ simţul de omenire?.. A!.. Domnilor ministri, luaţĭ séma!.. timpurile se schimbŭ, ele reclamŭ şi impunŭ adoptarea principiilor civilisătoare care nu se înpacŭ cu obiceĭurile barbare ale trecutuluĭ... Luaţĭ séma!.. A început a sufla despre Occident un vênt mântuitor care e menit a arde, a seca, a stêrpi chirul ce înţelinesce pămêntul Moldoveĭ... Luaţĭ séma!.. O junime deşteaptă, onestă şi patriotică vĕ calcă pe urme; ea are o inimă ce cuprinde tot viitorul Românieĭ; o junime ce e nerăbdătoare a'şĭ vedea Patriea eşită din făgaşul putred în care zace de seculĭ, şi acea junime care are dreptul a purta fruntea sus fiind, că e gata a sĕ sacrifica pentru sânta dreptate a ţeriĭ, acea junime e

compusă din fiiĭ. nepoţiĭ şi rudele domnieĭ voastre. Eĭ sûntŭ façă cu bĕtrâniĭ cariĭ se găsescŭ astăḑĭ la cârmă. Nu 'ĭ faceţĭ marturĭ unor fapte ce arŭ fi de natură a stinge respectul lor filieal; nu maĭ comiteţĭ greşelĭ de acele care potŭ duce Patriea la peire, căcĭ ele vor sili pe tinerĭ sĕ smunceascĕ cârma din mânile bĕtrânilor!

Viteazovicĭ. — Auḑiţĭ, boĭerĭ?.. Ne-ameninţă 'n façă cu revoluţiĭ!.. (furios) Nebunule! te-oĭŭ trimete sĕ te 'nchidĕ la Goliea.

Radu. — Se poate, domnule; dar' veĭ comite un act de nebunie.

Viteazovicĭ. — Cu cine grăeştĭ aşa de obraznic, pantalonarĭule?

Radu. — Cu un militar care cred că are obiceĭŭ sĕ dea satisfacţie prin arme, când insultă pe cineva.

Viteazovicĭ. — Satisfacţie!.. Vreĭ duel cu mine?.. Mĕ provocariseştĭ pe mine, generalul miliţieĭ?

Radu. — *Pardon*... nu eştĭ general, eştĭ numaĭ inspector.

Viteazovicĭ. — Eŭ?

Radu. — Dumneta... Reglementul organic îţĭ dă titlul de inspector general a miliţieĭ, adică inspector obştesc, şi dumneta, schimbând ordinea cuvintelor, te-aĭ numit general şi inspector... Prin urmare înţeleg sĕ nu aĭ obiceĭŭ a te bate la duel... Te las dar tot inspector, precum te-am găsit, şi mĕ retrag. (ese.)

SCENA IV.

Ceĭ de'nainte; maĭ pe urmă **Lipicescu.**

Viteazovicĭ. — (furios) Viç-agă, după dênsul, sĕ 'l înfundĭ la casarmă, (se preumblă agitat) şi sĕ 'ĭ închidĭ jurnalul.

Slugărică. — Ascult.

Hêrzobeanu. — Stăĭ pe loc, *arhon* pitarĭŭ. . . nu te grăbi.

Viteazovicĭ. — Ce felĭŭ?.. nu vreĭ sĕ 'l arestuească, când m'aŭ insultarisit pe mine, Ministru!

Hêrzobeanu. — 'L-omŭ arestui, n'aĭ grijă; însă cu forme, cu *tropos;* căcĭ vĕrul Ştefan Stâlpeanu aŭ sosit în Iaşĭ, şi vĕrul Ştefan îl ocroteşte pe Radu.

Evghenidis. — O ştim... însă mi se pare că s'ar cuveni o pildă...

Neamuş. — O pildă care sĕ coboare nasul *bonjuriştilor.*

Hêrzobeanu. — Dar... o pildă serioasă... însă pentru aceasta trebuĭe sĕ ne chibzuim ca oamenĭ fără patimă, fiind că... ce sĕ vĕ spun?.. *bonjuriştĭ... bonjuriştĭ,* dar' sûntŭ copiiĭ noştri... şi cam aŭ dreptate 'n unele lucrurĭ.

Evghenidis. — Prea bine; haĭ sĕ ne chibzuim.

Neamuş. — Sĕ iscodim vr'un tertip...

Viteazovicĭ. — (punêndu-se la masă) Sĕ facem un plan...

Hêrzobeanu. — Sĕ combinarisim...

(Se punŭ toţĭ cu frunţile pe mânĭ şi gândescŭ.)

Evghenidis. — Lucru 'ĭ delicat...

Neamuş. — Îĭ greŭ...

Viteazovicï. — Nicï de cum...

Hêrzobeanu. — Aï găsit ceva?

Viteazovicï. — Ba... nu... dar'...

Lipicescu. — (intră şi ḑice încet luï Hêrzobeanu) Cucoane, aŭ venit cucoana Tarsiţa.

Hêrzobeanu. — (încet) Tarsiţa... unde 'ï?..

Lipicescu. — (încet) Am întrodus-o în salonul de-alăture cu cabinetul dumnevoastrĕ.

Hêrzobeanu. — (sculându-se) Boierï dumnevoastră, vĕd că sûnteţï osteniţï de-atâta lucru... Sĕ lăsăm dar pe-altă dată *predmetul bonjuriştilor.*

Toţï. — (sculându-se) Bucuros.

Neamuş. — Eŭ mĕ 'ntorc la Divan. Aḑï se tratariseşte proçesul luï Arbure cu banul Vulpe.

Evghenidis. — Eŭ merg sĕ fac visită Paşiï care-aŭ adus scrisoarea Viziruluï.

Hêrzobeanu. — A!.. apropo... ştiţï că astăḑï Paşa 'ï poftit aicï la masă.

Evghenidis. — Numaï Paşa?.. fără consulul rusêsc?

Hêrzobeanu. — Aşa cere politica... Cred că mi 'ţï face mulţĕmire sĕ veniţï şi dumnevoastră, ca sĕ facem cinste turculuï.

Evghenidis. —
Viteazovicï. — } Bucuros... (esŭ prin fund.)
Neamuş. —

Hêrzobeanu. — (singur) Uf!.. mĕ *plihtisisem* cu *sfetnicit* tronuluï... Bine c'aŭ venit Afrodita sĕ mĕ mângâe. (merge la uşa din stânga şi o deschide) Cucoană Tarsiţă, poftim.

SCENA V.

Hêrzobeanu, Tarsiţa.

Tarsiţa. — (foarte agitată) Ah!.. Iorgule, s'aŭ dus bărbatul meŭ?

Hêrzobeanu. — Dus la Divan.

Tarsiţa. — Cât îmĭ tremură inima! (cade obosită pe un fotoliŭ.)

Hêrzobeanu. — Pentru ce?.. sufleţelule?.. Sûntem singurĭ, singureĭ.

Tarsiţa. — Neamuş are prepusurĭ... îĭ zulĭar... îmĭ face scene... mĕ păndeşte... M'aŭ ameninţat alaltaĭerĭ cu Dicasteriea.

Hêrzobeanu. — Ce spuĭ, soro?.. aŭ îndrĕznit?.. Dacă 'l daŭ afară din presidenţie.

Tarsiţa. — Alaltaĭerĭ te-aŭ zărit eşind de la mine şi s'aŭ făcut foc... dar' nu mĕ *sinhisesc* de furiea luĭ, pe cât oĭŭ fi sigură că mĕ ĭubeştĭ... Ah! mĕ ĭubeştĭ, Iorgule?

Hêrzobeanu. — Maĭ poate fi 'ntrebare?.. Îmĭ eştĭ dragă ca Afrodita din Olimp, şi sûnt gata sĕ 'ţĭ daŭ orĭ ce dovedĭ aĭ dori... Ah! *psihi mu*, singura mângâere ce am, în mijlocul supĕrărilor politice, este de a gândi la mata... şi, ḑĕŭ, adeseorĭ uĭt chĭar trebile Statuluĭ...

Tarsiţa. — Ah! Iorgule, mĕ 'nşĕlĭ...

Hêrzobeanu. — Eŭ?.. Sĕ n'am parte de... minister, dacă mint.

Tarsiţa. — Te cred, scumpul meŭ; însă... (se face că plânge.)

Hêrzobeanu. — Însă?.. Ce aî, *matia mu*, de plângî?.. pentru ce 'ţî arḑî ochişoriî?.. Aî vr'o măhnicîune?.. spune'mî-o... te rog...

Tarsiţa. — Ah! Iorguşorule, sûnt foarte nenorocită... (sculându-se şi schimbându'şî tonul) Sûnt furioasă.

Hêrzobeanu. — Vaî de mine!.. 'Ţî-aŭ pricinuit vr'o daună cineva?

Tarsiţa. — Dar!.. am fost insultarisită asară, la teatru... şi vreŭ sĕ 'mî rĕsbun.

Hêrzobeanu. — Cum?.. Cine-aŭ îndrĕznit?

Tarsiţa. — Radu!

Hêrzobeanu. — El!.. În ce chip?.. Spune, ce s'a 'ntêmplat?

Tarsiţa. — Asară, la eşire, îmî trăsese carêta la scara teatruluî, pe când m'aflam încă 'n lojie... am întârḑiet ca vr'un şfert de ceas pĕn' sĕ mĕ gătesc, şi 'n vremea asta, Radu cu prietiniî luî, 'mî-aŭ alungatŭ vezeteul, subt cuvênt c'aşteptaŭ alte cucoane... de starea a doua... Ficîorul aŭ cercat a sĕ 'mprotivi, dar' eî 'l-aŭ împinsŭ în glod, şi când eŭ m'am coborît în antret, toţî aŭ începutŭ a rîde... De cine rîdeaŭ?.. de mine!.. Ah! ah! Iorgule, dacă nu mĕ 'î rĕsbuna, nu maî trăesc... Radu a sĕ 'mî scurteze ḑilele!

Hêrzobeanu. — Nu te despera aşa, *elpida mu*... nu te-aprinde... Cine ştie?.. poate că s'a fi obrăznicit ficîorul... Ştiî cum sûntŭ slugile...

Tarsiţa. — Aşa?.. îl aperî pe Radu?.. când el m'aŭ făcut de batgîocură?.. Ş'apoî pretindariseştî sĕ cred că mĕ îubeştî?.. (plânge) Ah! nenorocita de mine! la cine

găsesc protecţie, dacă mĕ *adieaforiseşte* chiar omul uĭ am jĕrtfit tot!..

Hêrzobeanu. — Te 'nşĕlĭ, sufletul meŭ, nu ţin cu lu nicĭ de cum, şi de vreme ce aĭ *parapon* asupră'ĭ, ıt gata sĕ'l pedepsesc.

Tarsiţa. — Nu te cred, căcĭ ţi'ĭ teamă de vĕrul nnitale, de hatmanul Stâlpeanu.

Hêrzobeanu. — (atins) Teamă de Ştefan?.. Spune, ă 'ĭ aşa, ce pedeapsă merită Radu?

Tarsiţa. — Degeaba mĕ 'ntrebĭ... nu 'ĭ avea cuul...

Hêrzobeanu. — A! m'atingĭ la filotimie. Tarsiţo, .ne: Vreĭ sĕ 'l trimet la un schit?

Tarsiţa. — Dar!.. tocmaĭ în fundul munţilor... sĕ maĭ aud de dênsul.

Hêrzobeanu. — Eĭ bine; îţĭ daŭ *parola* mea că oĭŭ împlini dorinţa.

Tarsiţa. — *Parola* 'ĭ bună... însă...

Hêrzobeanu. — Nu te 'ncredĭ într'însa?.. Dacă 'ĭ , dimoni drăgălaş... priveşte... (merge la masă) Eată... ; pun iscălitura în gĭosul coaleĭ aste albe de hârtie, 'ţĭ-o încredinţĕz, ca sĕ aĭ singură mata mulţĕmirea a scrie poronca de arestuire şi de surgun a luĭ Ra- .. Vreĭ maĭ mult? (iscălesce o coală de hârtie şi o dă în mâ- Tarsiţeĭ.)

Tarsiţa. — (mulţemită, luând hârtiea) Ah! acum vĕd că ĭubeştĭ, Iorguţule... Mĕ simt fericită cum n'am fost :ĭ o dată...

Hêrzobeanu. — Te maĭ îndoeştĭ de ĭubirea mea?

Tarsiţa. — Ah! nu, scumpul meŭ... M'aĭ robit pentru toată vieaţa.

Hêrzobeanu. — (cu dragoste, serutând mâna Tarsiţeĭ) Gĭuvaerĭule!

SCENA VI.

Hêrzobeanu, Tarsiţa, Slugărică.

(Slugărica deschide uşa, vede serutatul mâniĭ, se retrage, apoĭ tuşesce, şi ear' se arată.)

Tarsiţa. — (audind tusa) Vine cineva! (se depărtează de Hêrzobeanu.)

Slugărică. — Ecselenţiea voastră! aŭ venit un aghiotant... Vĕ pofteşte Măriea Sa Vodă. (ese.)

Hêrzobeanu. — Mĕ duc îndată.

Tarsiţa. — Mĕ laşĭ, ĭubitule?

Hêrzobeanu. — Pĕcate, soro... trebile Statuluĭ... dar' nădĕjduesc că 'ĭ veni adĭ la masă.

Tarsiţa. — Cu cea maĭ mare mulţĕmire... Maĭ este cineva?

Hêrzobeanu. — Dar!.. Paşa... am poroncit sĕ 'ĭ facĕ un pilaf de-o baniţă de orez.

Tarsiţa. — Ha, ha, ha, ha.

Hêrzobeanu. — Aşa 'mĭ place sĕ te vĕd... veselă ca o garofă... A revedere... Mĕ eartă că te las... dar' dacă vreĭ s'o vedĭ pe Lenţa... ea trebuĭe sĕ se 'ntoarcĕ 'ndată de la primblare... Sĕ viĭ la masă... (îĭ serută mâna) Sĕ 'l ameţeştĭ pe turc. (ese prin stânga.)

Tarsiţa. — Ha, ha, ha... Ce nebun eştĭ, Iorguşorule!

SCENA VII.

Tarsiţa. — A!.. în sfêrşit îl ţin la mână pe domnişorul Radu! (arată hârtiea) Am prins în ghiare pe duduca Lenţa cea fudulă... am sĕ 'mĭ rĕsbun şi pe ûnul şi pe altul... A!.. Mult aĭ sĕ scârşneştĭ de ciudă, domnule Radu, când te'ĭ videa închis la o sĕhăstrie! Mult aĭ sĕ 'ţĭ plângĭ odorul, duducă Lenţo, când te'ĭ videa dispărţită de dênsul... Dar' nu'ĭ destul atâta... M'aĭ dispreţuit?.. am sĕ te fac s'agiungĭ ciocoaĭcă... 'Mĭ-aĭ smomit pe Radu?.. am sĕ 'ţĭ stîng visul de căsătorie cu omul care te ĭubeşte... cu Radu!.. Aĭ sĕ 'ţĭ calcĭ pe inimă şi sĕ devii nevasta ciocoĭuluĭ Lipicescu... Tatăl tĕŭ îĭ orbit de dragoste pentru mine, face orĭ ce vreŭ eŭ, îl port de nas cum îmĭ place, şi chiar el, fără sĕ aibă nicĭ un prepus, are sĕ m'agiute ca sĕ 'mĭ rĕsbun de zuliea, de ura şi de suferinţile ce-aŭ deşteptatŭ în mine ĭubirea voastră. . A! eaca Lipicescu... Sĕ videm dac'aŭ urmat povăţuirilor mele.

SCENA VIII.

Tarsiţa, Lipicescu (ese din cabinet.)

Tarsiţa. — Lipicescule, spune'mĭ degrabă: întins-aĭ mrejele, precum te-am sfătuit, împregĭurul duducăĭ?

Lipicescu. — O parte din ele le-am întins, cucoaniţă, dar' nu toate.

Tarsiţa. — Cum asta?

Lipicescu. — Am câţiva prietinĭ, şi maĭ cu samă

pe viç-aga Slugărică, în care mě pot încrede, şi car
bucura mult sě mě vadě ginerile boierîuluî.

Tarsiţa. – Prea bine, şi?..

Lipicescu. — Eî aŭ începutŭ a rěspândi vor
icî, pe cole, că duduca s'ar fi uîtând cu ochî blâı
mine... că poate... s'ar fi dat şi 'n dragoste cu m

Tarsiţa. — Minunat!.. are s'o vorbească lumea...
tu dat-aî ceva a înţělege duducăî despre dorinţile

Lipicescu. — Am cercat, cuconiţă...

Tarsiţa. — În ce chip?

Lipicescu. — Precum m'aţî învěţatŭ, când aţî
bunătate a mě chîema la dumnevoastră acasă, am
privind la duducuţa, 'î-am adus florî din grădinǐ
îndrěznit chîar a o strînge încetinel de braç, cân
suit-o în trăsură...

Tarsiţa. — Şi ea... 'ţî-aŭ mulţěmit?.. 'ţî-aŭ zi

Lipicescu. — 'Mî-aŭ mulţěmit, însă fără a'mî zi
şi pe cât am înţěles, fără a mě băga 'n samă.

Tarsiţa. — Şi nu 'î-aî rostit âncă nimică
starea inimiî tale?

Lipicescu. — Drept sě vě spun, cuconiţă, n'a
drěznit...

Tarsiţa. — Eştî un prost... Fetele sûntŭ tot-

Lipicescu. — Aşa'ĭ, cuconiţă... ba 'ncă 's şi spatarĭŭ...

Tarsiţa. — Spatarĭŭ... eştĭ spatarĭŭ?.. Minunat!.. lucrurile se simplificarisescŭ... Cu cinul de spatarĭŭ aĭ întrat în starea a doua... O singură treaptă te maĭ desparte de *protipenda*... Nu vĕd dar nicĭ o pedică care sĕ te oprească a eşi la neamurĭ.

Lipicescu. — Maĭ cu samă că am şi stare... Am o moşie cumpĕrată pe numele pitarĭuluĭ Slugărică... Am banĭ depuşĭ la Leĭba Kana... Când stăpânul meŭ îĭ foarte 'ncurcat în averea sa.

Tarsiţa. — Ce spuĭ, Lipicescule?

Lipicescu. — De când s'aŭ făcut Ministru, aŭ mers cu cheltuelile maĭ departe de cât îl erta mijloacele, şi astădĭ se găseşte înglodat în datoriĭ.

Tarsiţa. — Iorgu?

Lipicescu. — Cuconul Iorgu... în cât de-ar vinde tot ce maĭ are, de-abĭea 'ĭ-ar rĕmânea vr'o 30,000 de galbinĭ.

Tarsiţa. — (în parte, cu bucurie) Dĕstrea Lenţiĭ îĭ compromitarisită! (tare) Ascultă, Lipicescule, nu'ĭ vreme de pierdut... Vreĭ sĕ te 'nsorĭ cu Lenţa?

Lipicescu. — Cum nu, cuconiţă?.. O duducă de starea 'ntêĭ!

Tarsiţa. — Trebuĭe numaĭ de cât sĕ te declararisceştĭ astădĭ, s'o uĭmeştĭ cu cuvinte de amorĭŭ... sĕ'ĭ rosteştĭ ceva din Eretocrit... Aĭ cetit pe Eretocrit?

Lipicescu. — Ba nu.

Tarsiţa. — Pĕcat! (în parte) Pe mine Neamuş m'aŭ

ameţit cu Eretocrit... (tare) În sfêrşit spune'ĭ ce'ĭ şti.. Altul în locul tĕŭ ar fi isbutit pĕn' acum.

Lipicescu. — Eĭ!.. pĕcatele mele!.. dac'aşĭ fi ş eŭ crescut la Paris, ca domnul Radu, nu m'aşĭ încurc în vorbă cu duducile.

Tarsiţa. — Radu?.. el te 'ngrijeşte?

Lipicescu. — El... căcĭ mi se pare că 'ĭ şi place duducăĭ... Ştie franţuzeşte.

Tarsiţa. — Ţi se pare că'ĭ place?.. numaĭ atâta?.. Năucule, orbule, n'aĭ vĕḑut, n'aĭ priceput că se ĭubescŭ împreună?

Lipicescu. — Vaĭ de mine!.. apoĭ ce mĕ fac eŭ?

Tarsiţa. — Nu te văita, că 'ţĭ port eŭ de grijă... Radu 'ĭ un impertinent ambiţios, nesuferit... îl urĕsc din toată inima... M'aŭ insultarisit asară la teatru, şi de câte orĭ mĕ vede, mĕ tratariseşte fără respect... Vreŭ sĕ 'mĭ rĕsbun, Lipicescule, şi prin rĕsbunarea mea sĕ lucrez în interesul tĕŭ.

Lipicescu. — Sĕ 'ţĭ agĭute Dumneḑĕŭ, cuconiţă... dar' cum? Domnul Radu 'ĭ ocrotit de cuconul Ştefan Stâlpeanu, şi nime nu 'ndrĕzneşte-a sĕ atinge de dânsul, nicĭ chĭar Ministrul!

Tarsiţa. — Aşa creḑĭ tu?.. Eĭ! dar ascultă: Lenţa ĭubeşte pe Radu pentru că 'l socoate un om maĭ deosebit, maĭ presus de cât alţiĭ... însă sûnt încredinţată că amorĭul eĭ ar scădea mult, s'ar stinge chĭar, când Radu ar fi insultarisit, umilit în ochiĭ eĭ, desonorat de *un om* mişel care sĕ nu vroĭească a'ĭ da satisfacţie.

Lipicescu. — Las' pe mine, cucoană... Eŭ îĭ sûnt omul.

Tarsiţa. — (în parte) Ce cĭocoĭŭ!.. Numaĭ bun pentru rivala mea.

Lipicescu. — Însă... dacă s'ar întêmpla sĕ mĕ pălmuească el d'inaintea duducăĭ; atuncĭ eŭ rĕmân platcă...

Tarsiţa. — Şi asta se poate... nu mĕ gândisem... Mijlocul cel maĭ bun îĭ sĕ'l depărtăm pe Radu din Eşĭ.

Lipicescu. — N'a vroi, cuconiţă...

Tarsiţa. — N'a vrea el, vreŭ eŭ!.. Chĭar astăḑĭ am sĕ 'l ecspeduesc.

Lipicescu. — Fără poronca Stăpâniriĭ?.. Nu se poate.

Tarsiţa. — (arătând hârtiea) Eaca poronca!

Lipicescu. — Aţĭ căpĕtat-o?.. (ecsamină hârtiea) Îĭ o hârtie albă.

Tarsiţa. — Albă... dar' cole gĭos nu veḑĭ iscălitura Ministruluĭ?.. Na, scrie tu de-asupra iscălituriĭ ordinul de arestuire şi de ecsil, şi dă hârtiea în mâna agăĭ... Pĕn' în sară sĕ fie Radu pornit spre Sĕcul.

Lipicescu. — (luând hârtiea) Las' pe mine... Eŭ îĭ sûnt popa de-acum... am sĕ 'l călugăresc, cât aĭ ḑice: Tatăl nostru. A! 'mĭ-aŭ căḑut drăguş la căuş.

(Se aude un vuet de trăsură.)

Tarsiţa. — Ce s'aude?

Lipicescu. — (căutând pe fereastă) Se 'ntoarce duduca de la visite.

Tarsiţa. — Vine Lenţa?.. Nu vreŭ sĕ mĕ găsască aicĭ... Es prin cabinetul luĭ Iorgu... Tu, Lipicescule,

urmează cum te-am povăţuit: fă declaraţie, şi 'ndată pe urmă aleargă la aga. (ese prin stânga, dicênd în parte) 'Mî-am rĕsbunat!

SCENA IX.

Lipicescu, Elena.

Lipicescu. — (singur) Sĕ fac declaraţie!.. lesne 'î de dis, dar' cum?.. N'am făcut de când sûnt... doar' sĕ parastuesc ca actoriî de la teatru.

Elena. — (intrând prin fund) Domnule Lipicescu, acasă'î tatăl meŭ?

Lipicescu. — Ba nu, duducă... (se turbură) îî dus la Curte... sĕ facĕ... declaraţie...

Elena. — Ce?.. (ride.)

Lipicescu. – Mĕ ertaţî... nu ştiŭ ce spun... Mĕ sîmt ameţit.

Elena. — Eştî bolnav?

Lipicescu. — Ba nu... dar'...

Elena. — Cu-atâta maî bine, fiind că astădî avem masă mare... Mĕ duc degrabă sĕ mĕ gătesc...

Lipicescu. — Duducuţă...

Elena. — (oprindu-se) Ce voîescî?..

Lipicescu. — (în parte) Haît, într'un noroc! (cade în genunchî) Duducuţă, fă'ţî milă şi pomană cu mine... care te îubesc... de mĕ prăpădesc... şi nu ştiŭ cum sĕ 'ţî declararisesc, după cum vrea cucoana Tarsiţa...

Elena. — (cuprinsă de mirare) Tarsiţa!

Lipicescu. — Cucoana Tarsița 'mĭ vrea binele... Sûnt un bĭet tênĕr cu inimă... și cu stare... și cu cin de spatarĭŭ... Sûnt maĭ bogat și maĭ boĭerĭŭ de cât Radu... Nu mĕ lăsa 'n părăsire, duducă... și eŭ sûnt ficĭor de oamenĭ.

Elena. — (în parte) Tarsița 'l-a îndemnat?..

SCENA X.

Elena, Lipicescu, Stâlpeanu, Arbore.

Arbore. — (intrând prin fund) Ce 'mĭ vĕḑură ochiĭ!.. Lipicescu bate mĕtăniĭ!

Lipicescu. — (în parte, spăriet) Na! c'am sfeclit-o... De-acu 's mort!

Stâlpeanu. — (înaintând) Lențo, ce cată cĭocoĭul ista la picĭoarele tale?

Lipicescu. — (în genunchĭ, întinḑênd mânile) Duducă, fă'țĭ milă și pomană...

Elena. — Moș Stefan... s'a înamorat, sermanul! de cameriera me, și 'mĭ-o cere de nevastă.

Stâlpeanu. — Așa?.. apoĭ dă'ĭ-o, sĕrmanul, că 'sŭ potrivițĭ împreună.

Arbore. — (în parte, cu prepus) Bîzzz!

Stâlpeanu. — Lipicescule, mergĭ de 'țĭ scoate pecĭul... Te-oĭŭ cununa chĭar eŭ, băete.

Lipicescu. — (sculându-se) Sĕrut mânile, milostive... (eșind, în parte) Din mare primejdie m'aŭ scăpat duduca... Am asudat... Haĭ la aga.

Elena. — (pe gândurĭ, în parte) Care 'ĭ-a fost planul Tarsiţeĭ?

Stâlpeanu. — Lenţo, n'aŭ venit încă nicĭ un musafir?.. Eŭ sûnt cel ânteĭ?

Elena. — Aşa se cuvine, moş Stefane... Aĭ fost tot-de-a-una şi eştĭ în fruntea tuturor.

Stâlpeanu. — Draga moşuluĭ!.. ce guriţă plină de mĭere!.. Dar' tu nu te găteştĭ?.. Acuşĭ aŭ sĕ 'nceapĕ a veni poftiţiĭ la masă.

Elena. — N'aşĭ voi sĕ te las singur, moş Stefane.

Stâlpeanu. — Nu te ocupa de mine, draga mea... Rĕmân cu Arbure... Haĭ, mergĭ de te fă mândră.

Arbore. — Ca Ileana Cosinzana.

Elena. — Mĕ duc, şi vin îndată. (ese prin dreapta.)

Stâlpeanu. — Ce bujorel de copilă!.. par' că 'ĭ primăvara 'n picĭoare... te întinereşte numaĭ câtând la dênsa.

Arbore. — Brênduşă, cucoane, brênduşă.

SCENA XI.

Stâlpeanu, Arbore, Hêrzobeanu, Viteazovicĭ, Evghenidis.

Hêrzobeanu. — (intrând prin fund) Poftim, boĭerĭ... A! vere Ştefane, îţĭ mulţĕmesc c'aĭ priimit sĕ viĭ la masă... Paşa doreşte mult sĕ te vadĕ.

Stâlpeanu. — Ne cunoaştem împreună de la Ţarigrad

Arbore. — Cucoane Iorgule, aveţĭ un Paşă la masă astădĭ?

Hêrzobeanu. — Dar, uncheşule; un Paşă cu triĭ tuĭurĭ.

Arbore. — De-acea aĭ scos portretul împĕratuluĭ ş'aĭ pus pe-a Sultanuluĭ?

Hêrzobeanu. — Se 'nţĕlege... Aşa cere politica.

Arbore. — A fi cerênd... dar' nu mĕ dumeresc bine...

Hêrzobeanu. — Ha, ha, ha... Nu pricepe creştinul... El ştie numaĭ sĕ se 'nchine pe la icoane.

Arbore. — Apoĭ dă... sĕ am ertare... fie care se 'nchină la icoanele sale.

SCENA XII.

Ceĭ de'nainte, **Tarsiţa, Neamuş.**

Hêrzobeanu. — (în parte) Eaca şi icoana mea! (merge inaintea Tarsiţeĭ) Poftim, cucoană Tarsiţă. Cât sûnteţĭ de amabilă c'aţĭ venit!.. Vĕdêndu-vĕ Paşa a sĕ se creadĕ în raĭul luĭ Mohamed.

Tarsiţa. — Ce se potriveşte...

Neamuş. — (în parte, cu gelosie) Prea multe complimenturĭ!

Tarsiţa. — Dar' Lenţa unde 'ĭ?..

Hêrzobeanu. — Eat'o că vine.

SCENA XIII.

Ceï de'nainte, **Elena** (ese din apartamentul eï.)

Hêrzobeanu. — Lenţo, eată cucoana Tarsiţa care 'ntreabă de tine.

Tarsiţa. — (înaintând spre Lenţa) De mult nu te-am vĕḑut, surioară... Ce frumuşică eştï!.. Ce tualetă de *bon ton!* (în parte) Nu 'ï merge.

Elena. — (trecĕnd alăture cu Tarsiţa, se apropie de Stâlpeanu) Moşule Stefan, cum mĕ găsescï?.. Sûnt după placul matale?

Stâlpeanu. — În ochiï meï, drăgulică, eştï tot-de-a-una o floricică.

Arbore. — Ghiocel, cucoane, ghiocel.

SCENA XIV.

Ceï de'nainte, **Stolnicul, Paşa.**

Stolnicul. — (deschiḑĕnd uşile din fund) Ecselenţiea Sa Mustafa Paşa. (ese.)

(Toţï afară de dame, Stâlpeanu şi Arbore, se răpedŭ înaintea Paşiï. Paşa intră închinându-se turcesce.)

Hêrzobeanu. — Ecselenţie, daţi'mï voïe sĕ vĕ presentez pe fiïcă-mea Elena.

(Elena se închină graţios.)

Paşa. — (făcĕnd temenea) *A!.. ghïuzel... ghïuzel...*

Hêrzobeanu. — (presentând pe Stâlpeanu) Vĕrul meŭ, hatmanul Ştefan Stâlpeanu.

Paşa. — (cu bucurie) Ha...a...a! Stefan *efendi... Hoş gheoldum, efendi?.. Kefinis ei?..*

tâlpeanu. — Mulțĕmesc, *efendi*... și dumneta?

așa. — *Allah amanetoolu*... (dând cu ochiĭ de por- Sultanuluĭ, se închină respectuos.)

ârzobeanu. — Portretul Padișahuluĭ Abdul Medjid, ranul nostru.

(țĭ afară de dame, Stâlpeanu și Arbore, facŭ temenale portretuluĭ.)

așa. — *Aferim... aferim...*

(Se aude sgomot între culisele din stânga.)

ârzobeanu. — Ce este?

SCENA XV.

ĭ de'nainte, **Radu, Lipicescu, Slugărică;** *pe urmă* **Stolnicul.**

picescu. — (afară) Stăĭ, nu 'ĭ voĭe de întrat.

adu. — (afară) În lăturĭ, cĭocoĭule.

oțĭ. — Ce este?

adu. — (intrând agitat) Domnule Ministru! vin sĕ re- în contra agenților polițieĭ. Voĭescŭ sĕ m'areste- 'Mĭ-aŭ călcatŭ casa și mĕ alungŭ ca pe-un criminal.

âlpeanu. — Sĕ te-aresteze!.. din a cuĭ poruncă?

ugărică. — Din ordinul domnuluĭ Ministru...

âlpeanu. — Tu?.. vere Iorgule?

ârzobeanu. — Eŭ?.. nicĭ n'am gândit... (luĭ Slu- Cine 'țĭ-aŭ adus ordinul meŭ?

ugărică. — Șatrarĭul Lipicescu aŭ venit și 'mĭ-aŭ din partea ecselențieĭ voastre, ca sĕ pun mâna pe ul Radu.

Hêrzobeanu. — (lui Lipicescu) Tu?.. aĭ îndrĕznit?

Lipicescu. — Dar... n'ațĭ hotărîtŭ dumnevoastră astădĭ în Sfat ca sĕ 'nchidețĭ *bonjuriștiĭ* la monăstire?.. Domnul Radu 'ĭ un rĕsvrătitoriŭ... locul luĭ îĭ la temniță, nu prin casele boĭerilor, ș'âncă maĭ puçin aicĭ. (înaintând spre Radu) Domnule, nu eștĭ poftit la masă, nu poțĭ rĕmânea în salon... Afară.

Radu. — (indignat) Ticălosule!

Tarsița. — (cu intenție) Adevĕrat îĭ că nu 'ĭ invitat?

Elena. — (inaintând spre Radu) Domnule Radu, vĕ rog sĕ 'mĭ dațĭ braçul ca sĕ mĕ ducețĭ la masă... Vețĭ fi cavalerul meŭ.

Radu. — (cu recunoscință) Domnișóră... (se apropie de Elena)

Stâlpeanu. — Bravo, Lență... (întorcêndu-se către Lipicescu) Cât pentru tine, cĭocoĭule, acu sĕ eșĭ din casa vĕruluĭ Iorgu, și sĕ nu te maĭ arățĭ pe-aicĭ... eșĭ!

Lipicescu. — (obraznic) Nu priimesc poroncĭ de la dumneta.

Hêrzobeanu. — (cu autoritate) Eșĭ!

Stolnicul. — (deschidénd ușile din fund) Poftițĭ la masă.

Hêrzobeanu. — (Pașiĭ) *Buĭur, efendi...*

Pașa. — *Peki.* (dă braçul Tarsițeĭ și ese.)

(După Pașa trece Radu, dând braçul Eleneĭ, apoĭ ceĭea-l-alțĭ invitațĭ, afară de Arbore.)

Neamuș. — (încet luĭ Arbore) Gĭupâne Arbure, aĭ perdut proçesul cu banul Vulpe. (ese.)

Arbore. — Sta'țĭ-ar în gât!

SCENA XVI.

Arbore, Lipicescu.

Lipicescu. — (abătut) Afară!.. sûnt dat afară... eŭ!

Arbore. — Eĭ!.. Lipicescule, așă'ĭ că s'aŭ adeverit vorba Românuluĭ: Nicĭ din talpă cerc de bute, nicĭ din mojìc om de frunte... Pățișĭ rușinea chĭar d'inaintea Pașiĭ... Ce-a ḑice Sultanul?

Lipicescu. — (furios) Heĭ!.. meșter îĭ dracul!.. Le-oĭŭ arăta eŭ cine 'ĭ Lipicescu!.. (scoțênd o hârtie din buzunar și arătând-o publiculuĭ) Eaca arma rĕsbunăriĭ mele! (ese.)

Arbore. — Ce ḑice?.. Bun îĭ de 'nfundat în Ocnă... împreună cu aga Neamuș care-aŭ vêndut pe bĭețiĭ răḑeșĭ luĭ Vulpe... Haĭ de-acum la moșie, Arbure sĕrmane. Aŭ venit vremea sĕ ne-apărăm dreptul cu parul... La parĭ, Românĭ! (ese.)

(Cortina cade.)

ACTUL IV.

Acelaşi decor; cele trei uşi însă din fund sûntŭ deschise şi lasă sĕ se vadĕ salonul de alăture luminat pentru bal; pe păreţi, în faça publicului, se vĕdŭ portretele împĕratului Necolae şi a Sultanului; candelabrele sûntŭ aprinse, şi musica militară e aşeḑată între culise.

SCENA I.

Princesa şi Postelniceasa (pe o canape în stânga pe planul I), **Viteazovici, Evghenidis şi Neamuş** (jocŭ preferançul la o masă, maĭ în fund), **Tarsiţa** (pe un fotoliŭ în drépta), **Hêrzobeanu** (în picĭoare lângă Tarsiţa. În salonul de alăture maĭ multe grupe de dame şi cavalerĭ. Lachei în livre portŭ tablale cu îngheçate, etc.)

Evghenidis. — *Protos.*

Neamuş. — *Defteros.* (în toate scenele pândesce cu geloşie mişcările Tarsiţeĭ şi ale luĭ Hêrzobeanu.)

Viteazovicĭ. — Nouĕ 'n cupe cu onorĭ marĭ.

Princesa. — *Mon cher Georges*, te complimentez.. Balul e splendid!.. Nicĭ la prinçul Meternich n'am vĕḑut maĭ elegante toalete.

Hêrzobeanu. — Aḑĭ îĭ ḑiua de naştere a Lenţiĭ, prinçesă... Balul e al eĭ, şi am nădejde că ne vor face cinste sĕ vie atât consulul rusesc cât şi Mustafa Paşa.

Princesa. — (privind portretele din fund) A!.. în adevĕr; ar fi trebuit s'o gâcesc după galeriea de portreturĭ ce ornează salonul.

Hêrzobeanu. — Aşa cere politica.

Princesa. — Şi politeţa... Dumneta, ca om politic

politicos, aï simbolisat astfel amiciea protectoruluï cu
zeranul nostru, alieanţa Rosieï cu Turciea... Bravo!
lomatule!.. (căutând înpregïur) Dar' balul e în adevĕr
rte briliant, şi ceea ce 'mï place a constata, este că
la noï aŭ început a presida un ton elegant în adu-
ï. Nu ca maï 'nainte, când cavaleriï întra în saloane
cïubote nevăcsuite şi cu cïubuce aprinse.

Hêrzobeanu. — (vesel) Asta se făcea, prinçesă, ca
soïŭ de omagïŭ către dame... le tĕmïea ca pe nişte
nnedĕiţe.

Princesa. — Frumos omagïŭ!.. Bïetele divinităţï
afumate şi svêntate...

(Toţï ridŭ.)

Hêrzobeanu. — Trebuïe însă ca sĕ mărturisim, prin-
ă, că dacă obiceïurile soçietăţiï s'aŭ maï poliitŭ, dacă
ıtonul s'aŭ întrodus la noï, meritul e al dumnevoastrĕ.

Princesa. — Şi al generaţieï nouă crescută în străi-
ate... Amŭ găsitŭ bunï aucsiliïarï în damele june
în juniï cavalerï de astădï... în *bonjuriştï*, precum
numiţï dumnevoastră.

Evghenidis. — *Protos.*

Viteazovicï. — Hïmm!.. Nouĕ 'n cupe cu *bonju-
ştï* marï.

Neamuş. — Ear'!

Tarsiţa. — (încet luï Hêrzobeanu) Prinçesa are dragoste
bunică pentru *bonjuriştï.*

Princesa. — Aï spus vr'o rĕutate... cu spirit, cu-
ană Tarsiţă?

Tarsiţa. — *Pardon,* prinçesă... nu 'mï-aşï permi-

tarisi... Am observarisit luĭ domnu Ministru, c nealuĭ nu prea are a sĕ lăuda cu protegeaţiĭ dumne

Princesa. — Pentru ce?

Tarsiţa. — Pentru că 'sŭ nesupuşĭ... cam tulbu

Postelniceasa. — Asta 'ĭ aşa... Nu 'sŭ pr la biserică.

Tarsiţa. — Nerespectuoşĭ.

Princesa. — Curios lucru!.. Mie nu 'mĭ-aŭ nicĭ o dată de respect... Nu ştiŭ dacă dumne v'aţĭ ecspusŭ?..

Postelniceasa. — Ba, ferească Dumneḑĕŭ! eŭ una mărturisesc că mi'ĭ frică de dênşiĭ. Aud ḑilele o mulţime de istoriĭ care mĕ sparie... Ba s între eĭ la duel... Ba *katigorisescŭ* miniştriĭ... laudă c'or sĕ facĕ revoluţiĭ!.. Ştiŭ atâta că de nopţĭ nu dorm liniştită.

Tarsiţa. — Nicĭ eŭ.

Princesa. — Curios lucru!.. eŭ n'am nicĭ şi dorm dusă.

Viteazovicĭ. — Rĕŭ facĭ, prinçesă.

Princesa. — Dorm în pace, domnule colonel, că ordina publică este încredinţată unuĭ militarĭŭ care a asistat la asediul de la Varna.

Viteazovicĭ. — Hîmm!.. Nouĕ 'n cupe cu onor

Neamuş. — Ear'?

Evghenidis. — Ce noroc!

SCENA II.

Ceĭ de'nainte, **Stâlpeanu.**

Princesa. — Vină, vere Ştefane, în agĭutorĭul meŭ ca sĕ apĕrăm pe bĭeţiĭ tinerĭ... care 'sŭ acusaţĭ de lucrurĭ monstruoase.

Stâlpeanu. — (salutând şi mergênd sĕ serute mâna princeseĭ Maĭ bun advocat de cât dumneta, verişoară, nu potŭ sĕ găsască eĭ... Aĭ trăit prin ţĕrĭ civilisate şi apreţiezĭ oameniĭ civilisaţĭ.

Princesa. — Vra sĕ dicĕ, ţiĭ cu mine?

Stâlpeanu. — Se 'nţĕlege... Mie 'mĭ placŭ apucăturile tinerilor, de şi poate unele ideĭ ale lor sŭntŭ cam nepotrivite cu starea 'n care ne aflăm astădĭ... dar' în sfêrşit ce vreŭ eĭ?.. Vreŭ binele obştesc, vreŭ progres.

Evghenidis. — Progres pripit...

Neamuş. — Progres nebun.

Viteazovicĭ. — Progres franţuzesc.

Tarsiţa. — Progres obraznic.

Postelniceasa. — Progres care 'mĭ alungă somnul.

Princesa. — Ha, ha, ha... Sŭnteţĭ admirabilĭ...

Postelniceasa. — Dumneta rîdĭ, prinţesă, pentru că nu cunoştĭ ca mine ce se pitrece 'n târg... Bărbatul meŭ, Evghenidis, ca Postelnic, ştie multe şi 'mĭ-aŭ destăĭnuit...

Evghenidis. — Tacĭ, soro, nu divulgarisi secreturĭ de Stat.

Postelniceasa. — Ce sĕ tac?.. Nu 'mĭ-aĭ spus însuţĭ c'aŭ strĕchieat lumea şi că ne găsim pe-un... cum aĭ dis? pe-un balcon?

Evghenidis. — Un vulcan.

Postelniceasa. — Fie şi vulcan... că de adi pĕnă mânĭ poate sĕ isbucnească o rĕscoală?.. Ş'apoĭ vreţĭ sĕ dorm în pace?.. N'aţĭ observarisitŭ de adĭ dimineaţă o mişcare maĭ deosebită pe uliţĭ?.. Mĕ dusesem la Leiba Grosu din dughenile Mitropolieĭ pentru ca sĕ cumpĕr o ştofă de patrahire pentru biserica de la ţară, şi de-abiea vezeteul aŭ putut rĕsbate de multă lume.

Princesa. — Ce era, vere Ştefane?

Stâlpeanu. — Se trata la obşteasca Adunare chestiea jidanilor, şi 'n adevĕr Uliţa-mare era înghesuită de oamenĭ.

Postelniceasa. — Aşa'ĭ?.. şi chĭar astă sară, viind aicĭ la bal, n'aţĭ remarcarisitŭ grupe de oamenĭ pe la rĕspintenĭ? (se scoală agitată) Of!.. oiŭ sĕ mor de lipsă de somn!.. Am presimţirĭ care nu mĕ 'nşală... îmĭ ţine urechea stângă de triĭ dile...

Princesa. — (sculându-se) Ha. ha, ha, ha!.. Soarta noastră atîrnă de urechea Postelniceseĭ... Frumos cercel!

Viteazovicĭ. — Nouĕ 'n cupe cu cerceĭ marĭ.

Evghenidis şi Neamuş. — Ear'!.. Breee!..

(Terminŭ ĭute partida şi se scolŭ de la masă.)

SCENA III.

Ceĭ de'nainte, **Elena** (ese din dreapta în toaletă elegantă.)

Princesa. — Eaca şi Lenţa! regina baluluĭ!.. Vin'o la mine, *mademoiselle*, sĕ te ecsaminez dacă meriţĭ titlul de regină?

(Elena se închină la adunare, apoĭ se apropie de princesa.)

Princesa. — Ean sĕ videm... toaleta'ĭ perfectă... coafĭura de minune... ochiĭ limpeḑĭ şi strălucitorĭ de veselie... faça, cum aşĭ dori s'o am eŭ însamĭ... totalul încântător!.. Vin' sĕ te sĕrut, ângeraşule... Nu 'mĭ pare rĕŭ de trecut, când vĕd presentul atât de frumos. (serută pe Elena care'ĭ serută mâna.)

Tarsiţa. — (în parte) Ce anostie!

Elena. — Presentul e fericit de aprobarea uneĭ persóne care represintă trecutul în tótă nobleţa luĭ.

Princesa. — (cu dragoste) Scumpa mea... de 'mĭ-aĭ fi noră, eŭ 'ţĭ-aşĭ fi mamă, nu soacră... Dar' se 'ncepe valţul... Trecĭ ĭute 'n lumea plăcerilor... mergĭ ca sĕ te-admire cu toţiĭ... Nu'ĭ locul tĕŭ aicĭ p'intre moşnegĭ şi... babe. (privesce cu coada ochĭuluĭ la Tarsiţa.)

Tarsiţa. — (în parte, atinsă) Babe!

Postelniceasa. — (în parte) Babe!

(Musica esecută un valţ.)

SCENA IV.

Ceĭ de'nainte, **Radu** (vine din salonul din fund.)

Radu. — (apropiindu-se de Elena) Domnişóră, vĕ rog sĕ 'mĭ faceţĭ onorul de a'mĭ acorda un tur de valţ.

Elena. — Cu multă plăcere, domnule Radu... Îmĭ permiteţĭ, dómnă princesă?..

Princesa. — (imitând-o) Cu multă plăcere, domnişóră Lenţă.

(Radu dă braçul Eleneĭ şi esŭ înpreună.)

Tarsiţa. — (în parte, cu ciudă) Ean priveşte'ĭ!

Princesa. — Haĭ, cucoanelor, sĕ videm regina dănsând.

Tarsiţa. — (încet luĭ Hêrzobeanu) Peste cincĭ minunte sĕ te găsĕsc aicĭ... am sĕ 'ţĭ vorbesc.

Hêrzobeanu. — Voĭŭ fi.

(Toţĭ se ducŭ în salonul baluluĭ. Viteazovicĭ dă braçul princeseĭ, Evghenidis Tarsiţeĭ şi Neamuş Postelniceseĭ.)

SCENA V.

Hêrzobeanu, Stâlpeanu.

Stâlpeanu. — Stăĭ, vere Iorgule... avem două vorbe 'mpreună.

Hêrzobeanu. — Bucuros, vere... dar' aşĭ vrea sĕ vĕd dacă n'aŭ venitŭ consulul şi Paşa...

Stâlpeanu. — N'aŭ venitŭ, şi poate că nicĭ vor veni.

Hêrzobeanu. — Te 'nşĕlĭ... 'Mĭ-aŭ făgăduitŭ acum triĭ ḑile...

Stâlpeanu. — Fie!.. Ascultă: Lucrurile mergŭ rĕŭ, poporu'ĭ neliniştit, tinerimea indignată, Vodă îngrijit, consuliĭ ţinŭ sfaturĭ între eĭ...

Hêrzobeanu. — Aĭ vĕḑut pe Vodă?.. Când?

Stâlpeanu. — Pe la patru ceasurĭ... S'aŭ arătat pornit asupra tinerimeĭ şi nemulţĕmit de miniştri... Ştiĭ că toată ḑiua oraşul aŭ fost în picĭoare pe uliţĭ, aşteptând hotărîrea Cameriĭ în chestiea jidanilor, şi Camera aŭ făcut greşala sĕ voteze propunerea miniştrilor... Pe la două după ameaḑă o deputăţie din popor, compusă de

tinerĭ, s'aŭ presentat la Curte ș'aŭ cerut schimbarea agăĭ și chĭar... a Ministerĭuluĭ... O știĭ?

Hêrzobeanu. — Și ce le-aŭ rĕspuns Vodă?

Stâlpeanu. — Le-aŭ făgăduit că va chibzui... va lua mĕsurĭ... dar' nu le-aŭ ḑis nimic hotărîtor... N'aŭ luat nicĭ un angageament...

Hêrzobeanu. — Și nicĭ n'a lua, cât a afla c'aŭ fostŭ la balul meŭ Pașa și consulul.

Stâlpeanu. — Nu te-adimeni, vere, cu nălucirĭ... Ațĭ câștigatŭ neîncrederea țĕriĭ prin o mulțime de acte arbitrare, creḑênd că, fiind la putere, vĕ este totul ertat... Lumea țipă și are dreptate...

Hêrzobeanu. — Țipe cât 'ĭ-a plăcea... Ce ne pasă?

Stâlpeanu. — Nu vorbi copilăriĭ, că eștĭ om cărunt... Nu știĭ că țipetul unuĭ popor îĭ maĭ puternic de cât tunetul, că el rĕstoarnă cetățĭ și munțĭ, când îĭ pornit din durere? Deschide'țĭ ochiĭ, căcĭ orbirea duce la peire.

Hêrzobeanu. — Vreĭ sĕ mĕ 'ngrozeștĭ ca pe-un copil, dar' nu 'țĭ-aĭ găsit omul, vere... Aștept pe consulul și pe Pașa la bal... Presența lor va fi pentru mine un sprijin în contra paraponuluĭ domnesc... Cât pentru norod, avem slujitorĭ, avem soldațĭ... Omŭ ști noĭ sĕ'l aducem la supunere.

Stâlpeanu. — Dee Dumneḑĕŭ sĕ nu vĕ treḑițĭ din amețală prea târḑiŭ... Eŭ 'țĭ-am arătat primejdiea... fă cum te-a povățui mintea ca s'o înlăturezĭ în interesul linișteĭ orașuluĭ ș'a țĕriĭ... (voĭesce sĕ easă.)

SCENA VI.

Stâlpeanu, Hêrzobeanu, Slugărică.

Slugărică. — Cucoane Ştefane, vĕ pofteşte 'ndată Măriea Sa Vodă la Curte.

Stâlpeanu. — Pe mine?.. Ce sĕ maĭ fie?.. Merg...

Hêrzobeanu. — *Arhon* pitarĭŭ, n'aŭ venitŭ âncă Paşa şi consulul?

Slugărică. — Nu âncă, ecselenţiea voastră.

Stâlpeanu. — Pare-mi-se că 'ĭ aşteptĭ în zădar, vere... Mĕ duc şi vin ear'... (ese.)

Hêrzobeanu. — Du-te, vere, şi sĕ'mĭ spuĭ ce 'ĭ vorbi cu Vodă.

SCENA VII.

Hêrzobeanu, Slugărică.

Slugărică. — (în taĭnă) Ecselenţie.

Hêrzobeanu. — (preocupat) Ce este?

Slugărică. — Daţi'mĭ voĭe sĕ vĕ raportarisesc că s'aŭ întêmplatŭ multe neorênduelĭ în oraş.

Hêrzobeanu. — Când?

Slugărică. — Acu 'n spre sară... Tătărăşeniĭ s'aŭ coborîtŭ din mahalaoa lor cu cĭomege şi spargŭ capetele jidanilor pe uliţĭ... Eĭ s'aŭ dusŭ de-aŭ stricatŭ cu bolovanĭ geamurile luĭ *kir* Zaharaki, şi pe Leĭba Kana îl cautŭ ca sĕ'l arunce în Bahluĭŭ.

Hêrzobeanu. — Cum se poate?.. Mojîciĭ aŭ îndrĕznitŭ?..

Slugărică. — Pe Uliţa-mare, pin Târgu-de-sus şi pin Sfênta-Vinerĭ se primblă cete de oamenĭ care parŭ turbaţĭ, şi chĭar aicĭ, la poartă, sûntŭ adunaţĭ vr'o sută.

Hêrzobeanu. — (îngrijit) O sută!.. şi ce vreŭ?

Slugărică. — Nu ştiŭ bine, dar' p'intre dênşiĭ am zărit pe şatrarĭul Lipicescu şi 'l-am audit aţiţând norodul în contra miniştrilor.

Hêrzobeanu. — Lipicescu!

Slugărică. — Ce 'mĭ poroncițĭ sĕ fac, ecselenţie?

Hêrzobeanu. — Nu te-aĭ priceput pĕn'acu, mangositule?.. Ĭea 'ndată slujitoriĭ agieĭ şi 'mprăştie mojîciĭ cu biccle... Cât pentru Lipicescu, sĕ 'l prindeţĭ şi sĕ mi 'l aduceţĭ aicĭ... Haĭ degrabă... nu holba ochiĭ la mine... Mergĭ de te-arată vrednic.

Slugărică. — Ascult. (ese.)

Hêrzobeanu. — (singur, se preumblă turburat pe scenă) Sĕ aĭbă dreptate vĕrul Ştefan?.. Sĕ ne găsim oare 'n agĭunul uneĭ revoluţiĭ?.. Revoluţie la noĭ!.. Ce-a ţice consulul?.. Ce-a ţice Paşa?.. Trebuĭescŭ luate mĕsurĭ aspre... Trebuĭe sĕ mĕ consultarisesc cu colegiĭ meĭ, cu Evghenidis, cu Viteazovicĭ... (privind în salonul din fund) Ha!.. eată 'ĭ colo, aproape de consulul grecesc... mĕ duc sĕ le fac cunoscut...

SCENA VIII.

Hêrzobeanu, Tarsiţa.

Tarsiţa. — (pe pragul uşiĭ din fund) Iorgule...

Hêrzobeanu. — Aud?

Tarsiţa. — Vin' încoacĭ... Priveşte, mĕ rog... colo... lângă fereastră, pe duduca Lenţa cu domnişorul Radu, cum se hlizescŭ împreună... Nu se lasă unul de altul...

Hêrzobeanu. — Şi ce rĕŭ găseştĭ dumneta?

Tarsiţa. — (coborînd in scenă) Rĕul că 'ĭ vorbeşte lumea şi te *katigoriseşte* pe dumneta ca pe-un părinte fără prevedere... Toţĭ se 'ntreabă cu mirare, ce caută Radu 'n casa dumnitale?.. Ce 'l autorisază a fi într'o relaţie aşa de... strînsă cu Lenţa?.. Frate nu 'ĭ e, vĕr nu 'ĭ e... prin urmare ce 'ĭ?.. Logodnicul eĭ?.. Amorezatul...

Hêrzobeanu. — Cucoană Tarsiţă, Lenţa mea aŭ priimit o creştere care-o va opri tot-de-a-una de-a sĕ abate din calea buneĭ cuviinţĭ, şi care-o pune maĭ presus de toate bănuelele.

Tarsiţa. — Nu mĕ 'ndoesc, Iorgule... dar'... ştiĭ... gura lumiĭ numaĭ pământul o astupă... Cu ce drept Radu se găseşte 'n casa dumnitale ca 'n casa luĭ?

Hêrzobeanu. — Radu aŭ fost crescut din copilărie cu Lenţa... Eĭ sûntŭ ca doĭ fraţĭ.

Tarsiţa. — Fraţĭ... fraţĭ. Eŭ nu m'aşĭ încrede 'n asemine frăţie.

(Începe a sĕ audi sub fereastă un vuet surd şi depărtat.)

Hêrzobeanu. — Ce s'aude?.. poate că vine consulul?.. (merge de se uĭtă în fund.)

Tarsiţa. — (în parte) Ce are 'n astă sară?.. Îĭ îngrijit, tulburat... (tare) Iorgule!

Hêrzobeanu. — (întorcêndu-se) Aud?

Tarsiţa. — Ce aĭ, scumpul meŭ?.. Eştĭ neliniştit... pe gândurĭ.

Hêrzobeanu. — Nimic, nimic.

Tarsiţa. — Poate că te-aĭ măhnit de proçesul ce se ḑice că vrea sĕ 'ţĭ facĕ Lipicescu?

Hêrzobeanu. — Un proçes mie?.. Lipicescu?.. Cine-aŭ spus aşa bazaconie?

Tarsiţa. — Bărbatul meŭ, asară, 'mĭ-aŭ dat a înţĕlege că Lipicescu ar fi pretindarisit că 'ĭ eştĭ dator cu o sumă *simandikoasă.*

Hêrzobeanu. — Eŭ?.. luĭ?.. fleacurĭ... N'am sĕ'ĭ daŭ nicĭ o para. El din contra are socotelĭ cu mine pentru toţĭ baniĭ ce 'ĭ-aŭ trecutŭ prin mânĭ, cât aŭ fost în slujbă la mine.

Tarsiţa. — Nu ştiŭ... se vorbeşte de-un sînet al dumnitale de 30,000 de galbinĭ, care s'ar găsi în mânile luĭ Lipicescu.

Hêrzobeanu. — Un sînet?.. 30,000 de galbinĭ?.. Ha, ha, ha, ha... Frumoasă poveste!

Tarsiţa. — Nu 'ţĭ face cruce, Iorguşorule... poveştile din ḑiua de astăḑĭ s'adeverescŭ câte-odată... Bărbatul meŭ aŭ şi vĕḑut sînetul.

Hêrzobeanu. — Aş'!.. a fi avut orbul găinilor.

(Un noŭ vuet se aude afară în depărtare.)

Tarsiţa. — (în parte) Nu crede!..

Hêrzobeanu. — (tresărind) Ear'?.. (se apropie de salonul din fund) Nu... încă n'aŭ venitŭ!.. oare ce 'ĭ împedică? (se întoarce posomorît.)

Tarsiţa. — Iorgule... aĭ ceva care 'mĭ tăĭnueştĭ... Nu eştĭ în apele dumnitale...

Hêrzobeanu. — N'am nimică... ḑĕŭ... crede-mĕ.

Tarsiţa. — (luându'l de braç) Iorguşorule... par' că nu maĭ aĭ încredere 'n mine, şi asta 'mĭ sfăşie inima... Eŭ care te ĭubesc cum n'am ĭubit pe nime 'n lume!.. eŭ care-aşĭ vrea, cu preţul vieţiĭ mele, sĕ te vĕd fericit!.. ascultă-mĕ: Nu nesocoti cuvintele mele... Ştiŭ de sigur că te-ameninţă o mare supĕrare... o nenorocire chĭar.

Hêrzobeanu. — Pe mine?

Tarsiţa. — Dar! scumpul meŭ... De când 'l-aĭ dat afară pe Lipicescu, 'ţĭ-aĭ făcut un duşman primejdiĭos... El acum iĭ boĭerĭŭ de starea a doua, căcĭ iĭ spatarĭŭ.

Hêrzobeanu. — Şatrarĭŭ, vreĭ sĕ ḑicĭ?

Tarsiţa. — Ba spatarĭŭ!.. 'ĭ-am vĕḑut decretul... Are banĭ... maĭ mulţĭ poate de cât dumneta... Are ş'o moşie...

Hêrzobeanu. — El?

Tarsiţa. — El... Are trecere la boĭeriĭ divaniştĭ... Se ḑice că 'ĭ bine priimit de însuşĭ Paşa... Precum veḑĭ, s'aŭ rîdicat şi el între oamenĭ, 'şĭ-aŭ dobîndit o posiţie destul de 'naltă... Nu trebuĭe despreţuit... Dacă 'ĭ adevĕrat că posedariseşte un sînet de 30,000 de galbinĭ, n'ar fi lucru de mirare sĕ câştige proçesul şi sĕ 'ţĭ dee astfelĭŭ o lovire serioasă 'n avere!

Hêrzobeanu. — N'am grijă.

Tarsiţa. — (cu dragoste) Iorguşorule... ascultă-mĕ pe mine, căcĭ mĕ 'nteresez maĭ mult de mata de cât chĭar de mine însamĭ... O ştiĭ...

Hêrzobeanu. — (pĕtruns, serută mâna Tarsiţeĭ) O ştiŭ, surioară.

arsiţa. — De cât sĕ te ecsposariseştĭ a fi tras în ecată... a fi supĕrat... a fi calicit poate... Maĭ iinte-aĭ urma ertând pe Lipicescu, dacă 'ţĭ-aŭ greşit... măreţ ar fi din parte'ţĭ sĕ 'l tratariseştĭ ca pe-un de casă, ca pe-un copil crescut de dumneta; sĕ 'l ţĭ a sĕ 'nălţa pe scara soçială, sĕ 'l scoţĭ la nea-, sĕ 'l însorĭ c'o fată de boierĭŭ... chĭar şi c'o fată *protipenda*...

:êrzobeanu. — Cum?..

arsiţa. — Căcĭ urmând astfelĭŭ, aĭ sĕ fiĭ admirarisit ıme. Toţĭ aŭ sĕ ḑicĕ, cu toată dreptatea: Cât de mare, le *evghenist*, cât de puternic îĭ Vornicul Iorgu Hêr-ınu, dacă cireaciĭ luĭ agĭungŭ boierĭ marĭ!

êrzobeanu. — Poate sĕ aĭ dreptate, draga mea iţă.

arsiţa. — Am, Iorguşorule, nu te 'ndoi, căcĭ îţĭ sc din adâncul inimiĭ... din dragoste...

êrzobeanu. — (serutându'ĭ mâna) Scumpa mea!.. ıl meŭ!

ı tot timpul sceneĭ acesteĭa, Neamuş se ivesce pe la uşile din fund ıăresce cu ochiĭ pe Tarsiţa.)

SCENA IX.

Tarsiţa, Hêrzobeanu, Neamuş.

eamuş. — Frumos!.. bravo, cucoană Tarsiţă!.. ı, cucoane Iorgule!

ırsiţa. — (în parte) Bărbatu-meŭ!

eamuş. — Vĕ retrageţĭ de-oparte din bal ca sĕ vĕ

dismïerdaţï, ca sĕ vĕ cïugulïţï ca doï hulubaşï. A!.. de mult vĕ pândeam eŭ... în sfêrşit v'am prins!

Hêrzobeanu. — Se poate... dar' te rog... nu răcni... nu face scandal.

Neamuş. — Ştiŭ eŭ cum sĕ mĕ port în adunare. (tare) Cucoană Tarsiţă...

Hêrzobeanu. — Maï încet, te rog...

Neamuş. — (apropiindu-se de Tarsiţa, îï ḑice furios dar' maï încet) *Kera mu*, mânï vom merge la Dicasterie.

Tarsiţa. — Alecule...

Neamuş. — Tacï, muïere neruşi...

Hêrzobeanu. — Maï încet, maï încet.

Neamuş. — (încet) Tacï, muïere neruşinată... De mânï nu 'ï maï fi agoae.

Tarsiţa. — Ah! (cade pe fotoliŭ în dreapta, cu batista la ochï.)

Neamuş. — Cât pentru dumneta, vere... cucoane Iorgule...

Hêrzobeanu. — Sîsss!

Neamuş. — (încet) Cât pentru dumneta, vere... cucoane Iorgule... aşteaptă-te la o rĕsbunare de care te 'ï simţi cât îï trăi.

Hêrzobeanu. — Sĕ nu te 'mpingĕ pĕcatul, că te daŭ afară din presidenţie.

Neamuş. — Maï degrab' îï cădea tu din Minister de cât eŭ de pe scaunul de president, şi pĕn' atuncï am sĕ te rad în proçesul tĕŭ cu Lipicescu, sĕ te osândesc a 'ï plăti 30,000 de galbinï.

Hêrzobeanu. — Cum?.. ecsistă acel sînet?

Neamuș. — Ecsistarisește!.. A! cucoane Iorgule, m'aĭ necistit?.. am sĕ te calicesc.

Hêrzobeanu. — Sîsss!

Neamuș. — (cu vocea innĕdușită) Sĕ te las lipit pămêntuluĭ.

(Se aude afară un sgomot maĭ accentuat. Musica încetează.)

SCENA X.

Princesa, Postelniceasa, Elena, Radu, Evghenidis, Viteazovicĭ, Tarsița, Neamuș, Hêrzobeanu, Vulpe, Trufandachi, Lipicescu, invitațĭ, popor.

Poporul. — (afară) Ho... ho!.. Capra... Prindețĭ capra, măĭ...

Trufandachi. — (afară) Ah!.. *aman!.. aman!..*

Poporul. — (afară) Aŭ scăpat țapul... ha, ha, ha...

Trufandachi. — (afară) *Epanastasis!..* (intră în salonul din fund, strigând): *Epanastasis, arhonta.*

Vulpe. — (alergând după Trufandachi) Rĕscoală... sărițĭ... agĭutorĭŭ!..

Toțĭ. — (în salonul din fund) Ce este?.. ce este?.. rĕscoală!..

(Vinŭ spăriețĭ în salonul de pe scenă. Mulțĭ disparŭ în toate părțile.)

Hêrzobeanu. — Rĕscoală?.. Fugĭ, Tarsițo, în cabinetul meŭ...

(Tarsița fuge în stânga.)

Trufandachi. — (în uniformă de prefect, fără șapcă și fără sabie 'n teacă) Unde 'ĭ *eklambrotato* Ministro?

Hêrzobeanu. — Trufandaki?.. prefectul de Hîrlăŭ!

Trufandachi. — *Epanastasis, bei mu*... *ke* la ţinuturi, *ke* la mosiile, *ke* aiçe la Iasi.

Hêrzobeanu. — Cum?

Trufandachi. — Ţarani s'a sculato... tirgoveţi s'a sculato... m'a alungato... m'a...

Hêrzobeanu. — Unde?

Trufandachi. — La mosie la Arbureni, *ke* aiçe la porta *evghenieĭ* voastre.

Toţĭ. — Aicĭ, la poartă?

Trufandachi. — *Neski*... m'a rapito *to spati*. (arată teaca goală.)

Vulpe. — Şi mie şlicul din cap... nişte blăstĕmaţĭ de pe uliţĭ.

Trufandachi. — *Neski, neski*... hoţi!.. Eniçeri!.. Eŭ cu *arhon* Vulpe veneam in fuga mare de la Arbureni ca se ne zaluimo che s'a rasvratito ţarani.

Toţĭ. — Cum se poate?

Trufandachi. — *Neski*... de-abea am scapato de la munele lor si am dato aiçe peste alta belea... Cum ḑiçe vorba: Am scapato de draco si am dato peste tataso dimisale...

Hêrzobeanu. — Nu vĕ 'nţĕleg... ţĕraniĭ?.. târgoveţiĭ?.. dracu?.. tată-sĕŭ?.. Tălmăciţi-vĕ curat.

Trufandachi. — *Bei mu*, la Arbureni...

Vulpe. — Las' sĕ spun eŭ... la Arburenĭ...

Trufandachi. — *Ohi*, eŭ... La porta ecselenţieĭ voastre.

Vulpe. — Nu aşa... la poartă... ba la moşiea răgeşilor... cum s'ar prinde...

Hêrzobeanu. — Eî bine!.. La Arbureni ce s'aŭ întêmplat?..

SCENA XI.

Ceî de'nainte, **Arbore** (se arată în fund.)

Arbore. — Eată ce s'aŭ întêmplat, boierî dumnevoastră!.. Sĕ v'o spun eŭ.

Toţî. — Moş Arbure... grăeşte... grăeşte...

Arbore. — (înaintând în mijlocul scenei) Dumnealuî, banul Vulpe... îl cunoaşteţî?.. Eată 'l! priviţi 'l bine... Aşă'î că 'şî poartă numele 'n façă?.. Dumnealuî iî vecin de moşie cu răḑĕşiî din Arburenî, şi ca Vulpoiŭ şi ca vecin s'aŭ pus la pândă de maî mulţî anî ca sĕ hrăpească pămêntul bieţilor locuitorî... că mare dulce 'î, se vede, bucăţica săraculuî în gura bogatuluî!.. când maî cu samă bogatu 'î pravoslavnic ca dumnealuî, om cu frica luî Dumneḑĕŭ. care se spovădueşte şi se 'mpărtăşeşte de cincî orî pe an!.. S'aŭ cercat cu binele... cum s'ar prinde... s'aŭ gudurat pe lângă românî doar' 'î-a înşĕla, după obiceiŭ; dar' eşind abraş, aŭ luat în sfêrşit calea lungă şi sucită a gîudecăţiî... Pe la mijlocul caleî aŭ dat de-un pehlivan cucuet tocmaî sus... sus pe scaunul presidenţieî Divanuluî domnesc. . Înţĕlegeţî de cine 'î vorba?

Neamuş. — De mine?

Arbore. — D'apoï de cine?.. de Nastratin Hogea?.. Marele aga Neamuş... ş'aista 'ĭ mare din pĕcate!.. Aga Neamuş de cum aŭ prins la mânĕ şuşaneoa dreptăţiĭ, 'şĭ-aŭ ḑis în gândul luĭ: Dumneḑĕŭ 'mĭ-aŭ dat douĕ braçe... pentru ce?.. pentru ca sĕ ïeŭ cu-amêndouĕ mânile, şi 'n dreapta şi 'n stânga, şi de la Stan şi de la Bran, şi de la creştin şi de la păgân... Creştinul sûnt eŭ, boïerĭ, şi păgânul, banul Vulpe!.. Cum aŭ ḑis, aşa aŭ făcut... Aŭ luat de la mine patru sute de galbinĭ, făgăduindu'mĭ glasul dumnisale, şi pe de-altă parte cincĭ sute de la Vulpe, făgăduindu'ĭ că 'ĭ-a face maïoritate în Divan.

Neamuş. — Minciunĭ!

Arbore. — Sĕ se sgârcească mâna celuĭ care-aŭ luat baniĭ?.. Rĕspunde!.. Ş'aşa cumpăna dreptăţiĭ aŭ tras în partea celuĭ fără dreptate!.. Nu trecu o sĕptĕmână, şi Stăpânirea milostivă trimise poroncĭ de 'mplinire ispravniculuĭ de Hîrlăŭ, luĭ *kir* Trufandaki... Vreţĭ sĕ 'l vedeţĭ, boïerĭ?.. Eată'l!.. Nu 'ĭ frumos, da 'ĭ şiret... Dumn.aluĭ aŭ fost halvagiŭ vestit peste Dunăre, şi prin urmare d'încoacĭ de Dunăre aŭ fost chitit ca numaĭ bun de-administrat ţara... Sĕrmană ţară!.. Cum aĭ agïuns de rîsul veneticilor!.. Într'o ḑi luminată cu Soare... Adică multe maĭ vede Soarele 'n ţara noastră!.. Într'o ḑi pomenitul *kir* Trufandaki, halvagiŭ-ispravnic, împreună cu banul Vulpoïŭ, întovărăşiţĭ de-o ceată de slujitorĭ, sosescŭ pe neaşteptate la Arburenĭ... ştiţĭ? ca boala 'n trupul omuluĭ!.. Eĭ aducŭ un plug şi 'ncepŭ a tăïea moşiea răḑĕşilor în douĕ... Boiĭ tragŭ din greŭ, căcĭ

ămêntul părea a sĕ lupta în protiava hoţieĭ! . .
se 'ntinde neagră ca pĕcatul de-alungul câmpu-
'ând de-odată esă d'intr'un rĕdĭŭ o romăncă 'naltă
cuşoru'ĭ la ţîţă... ea vine sumeaţă 'n faça ca-
ıune copilul la picĭoarele boilor şi ḑice: „Aţĭ ve-
ŝ ne luaţĭ hoţeşte moşiea strămoşască?.. Na!..
în calte brazda peste unicelul meŭ, pentru ca
rĕmâĭe pe lume peritor de foame!.. Trageţĭ!..“
nca dreaptă, mândră, vitează, se părea atuncĭ că
'naltă cât 'naltul Cerĭuluĭ şi fulgera cu ochiĭ
ırul eĭ!.. Aşa este Vulpe?.. Aşa este ispravnice?
cesa. — Bravo, romăncă!

ıre. — De-o cam dată-aţĭ rĕmasŭ încremeniţĭ
; dar' vĕḑênd d'naintea voastră numaĭ o bĭată
'un bĭet copilaş, aţĭ prinsŭ la inimă ş'aţĭ poron-
jĭtorilor s'asvêrle copilu 'n câmp... Aşa este is-
? aşa este Vulpe?.. Când, ce sĕ videţĭ?.. Unde
pârâi rĕdĭul, unde esă de-o dată vr'o sută de
cu cĭomege şi cu topoare, viindŭ ca zmeiĭ, răc-
ı leiĭ... dar' când sĕ puĭe cangea pe hoţĭ...
şi ispravnic şi Vulpoĭŭ şi slujĭtorĭ o luasĕră la
ı, de nu le zăreaĭ călcăile... Dusu-s'aŭ pârle,
jul de toamnă, în răcnetul Românilor care stri-
urma lor: La oarba!.. la oarba!.. Eată ce
mplat la Arburenĭ!

. — (uĭmit, esaltat, cu lacrimile în ochĭ) Care'ĭ român-
.. Unde'ĭ, sĕ merg în genunchĭ ca sĕ mĕ 'nchin
iĭ sûntŭ românii aceĭ voĭnicĭ?.. sĕ merg ca sĕ'ĭ
a peptul meŭ?.. (către Neamuş, Trufandachi şi Vulpe

A! miserabilĭ!.. miserabilĭ!.. Voĭ sûnteţĭ rĕsvrătitoriĭ, voĭ vênḑĕtoriĭ sânteĭ dreptăţĭ!.. Peste voĭ s'ar cuveni sĕ tréćĕ ferul pluguluĭ!

Toţĭ. — (căutând sĕ liniştească pe Radu) Radule...

Radu. — Lăsaţi-mĕ!.. indignarea şi lacrimile mĕ 'nnĕduşŭ când aud asemene infamiĭ în bĭata Moldovă!.. Ş'apoĭ vĕ miraţĭ că spiritele ferbŭ, că dorul de rĕsbunare cresce 'n inimĭ?.. Eŭ mĕ mir cum de n'a isbucnit pĕn'acum o revoluţie mântuitóre?.. dar' bun e Dumneḑeŭ!.. Ora va suna!

(Se aude sub fereastă sgomot mare, strigăte şi larmă.)

Toţĭ. — Ce este?.. ce este?

Radu. — (transfigurat) Ora a sunat!

SCENA XII.

Ceĭ de'nainte, **Slugărică, Stolnicul.**

Poporul. — (afară) Ho... ho!.. — Nu da, guleratule! — Valeŭ! — Pe dênşiĭ, măĭ! — La parĭ, la parĭ! — Daţĭ de moarte! — Prindeţĭ cĭocoĭul! — Ho... hooo!..

(Se aude sgomot de luptă, tropot de caĭ şi zinghenit de săbiĭ.)

Slugărică. — (spăriet, rupt, stâlcit) Ecselenţie... fugiţĭ... tĕlhariĭ!.. m'aŭ ucisŭ!..

Toţĭ. — Viç-aga bătut?.. Cum, cum?..

Slugărică. — (căḑênd pe un scaun) Norodul!.. 'Mĭ-aţĭ poroncitŭ sĕ ĭeŭ oameniĭ ageĭ ca sĕ 'mprăştiĭŭ bandele de pe uliţĭ... Am eşit cu slujĭtoriĭ călărĭ, am dat ĭuruş; dar' în loc sĕ'ĭ alungăm noĭ pe dênşiĭ, ne-aŭ alun-

gatŭ eĭ pe noĭ pĕn'aicĭ în ogradă. Privițĭ în ce hal m'aŭ adusŭ!.. Valeŭ!

Viteazovicĭ. — Mojîciĭ!.. trebuĭe 'mpușcațĭ!

Arbore. — Mojîcĭ, mojîcĭ, dar' mulțĭ... Nu cerca marea cu degitul.

Poporul. — (afară) Ce batgĭocură'ĭ asta? — Sĕ hăĭtuească norodul cu slujîtorĭ? — Rĕsbunare! rĕsbunare! Gĭos Cĭocoiĭ! — Gĭos aga!

Lipicescu. — (afară) Gĭos aga!.. gĭos miniștriĭ!

Poporul. — (afară) Gĭos miniștriĭ!

Viteazovicĭ. — Ce ḑicŭ?.. gĭos miniștriĭ!.. Soldațiĭ... sĕ vie soldațiĭ... Viç-agă, aleargă 'ndată la casarmă.

Slugărică. — Ba, aleargă dumneta dacă vreĭ... Eŭ m'am săturat de buchisală.

Lipicescu. — (afară) Afară Ministerĭul!

Viteazovicĭ. — Ear'? (deschide ferésta) Măĭ, bețivilor, cum îndrĕznițĭ?.. oĭŭ aduce tunurile...

Poporul. — (afară) Oarba!.. la oarba!..

(Afară se audŭ șuerăturĭ.)

Viteazovicĭ. — *Șelma!*

Lipicescu. — (afară) *Șelma* 'ĭ ficĭorul tată-tĕŭ.

(O peatră aruncată sparge un geam.)

Viteazovicĭ. — Aruncă cu bolovanĭ?.. Ah! *ti padeșt!* (asvêrle un scaun pe feréstă) Na!

Poporul. — (afară) Ho... o... o!

(Petrele curgŭ în fereste; una lovesce pe Viteazovicĭ la cap.)

Viteazovicĭ. — Valeŭ!.. 'mĭ-aŭ spartŭ capul, tĕl-

Arbore. — Ean sĕ vĕd... (ecsamină capul luĭ Viteazovicĭ) Nimică... o sgârîitură... Vin' de'țĭ pune-un bleastur... (duce pe Viteazovicĭ în dreapta.)

(Se audŭ loviturĭ de topoare în ușile din dreapta.)

Stolnicul. — (alergând) Cucoane, spargŭ ușile de gĭos cu toporul... Fugițĭ.

Postelniceasa. — Vinŭ sus Eniceriĭ!.. Ah! ah! ah! (leșină.)

Evghenidis. — Aŭ leșinat Todosiea?.. (aleargă lângă ea, o ridică pe brațe și o duce în camera din drépta.)

Arbore. — (eșind din drépta) Da ce maĭ este?.. Aŭ lovit-o și pe cucoană?

Evghenidis. — Sûntem perdutĭ. Poporul năvălește pe scărĭ... (intră în drépta.)

Arbore. — De-aceea fugĭ?..

(Sgomot maĭ apropiet.)

Toțĭ. — S'aŭ suitŭ!.. sûntŭ la ușa salonuluĭ din fund!

Radu. — Dómnă princesă... Elenă... vĕ rog, retrageți-vĕ 'n apartamentul de-alăture.

Elena. — Eŭ nu mĕ despart de tatăl meŭ. (se lipesce de Hêrzobeanu.)

Princesa. — Sĕ mĕ retrag de-aicĭ eŭ?.. O! nu; spectaculul e prea interesant... (se pune pe canape) Și chĭar mĕ așĕd la locul ântêĭ, ca sĕ 'l vĕd maĭ bine...

Poporul. — (afară, sgâlțiind ușa salonuluĭ din fund) Stricațĭ ușa, măĭ... Adă toporul.

(Se audŭ lovirĭ în ușă, pe din afară.)

Toțĭ. — (îngroziţĭ) A!

Radu. — Nu vě spăriețĭ, nu vě desperațĭ... Merg sě vorbesc poporuluĭ. (se îndreaptă răpide spre ușa salonuluĭ din fund și ese.)

Elena. — (îngrijită) Radule...

Princesa. — Nobil suflet!.. El se ecspune pentru toțĭ.

Radu. — (deschide ușa din fund și se presintă poporuluĭ) Oamenĭ bunĭ!..

(Se aude sgomot mare în popor.)

Poporul. — (afară) A... a... a!..

Poporul. — (năvălind în salonul din fund) Dreptate, că ucidem tot!.. dreptate!

Radu. — (mănținêndu'ĭ) Stațĭ, stațĭ!..

Toțĭ. — (îngrijițĭ) A! (se grupează de o parte.)

SCENA XIII.

Ceĭ de'nainte, **Stâlpeanu.**

Stâlpeanu. — (ese din cabinetul din stânga și se presintă măreț d'inaintea poporuluĭ.) Ce este, oamenĭ bunĭ, ce vrețĭ?

Poporul. — Cuconul Ștefan!.. Sě trăească cuconul Ștefan!

Stâlpeanu. — Sě trăițĭ cu toțiĭ, fețiĭ meĭ!.. Spuneți'mĭ ce vě tulbură?.. Ce dorițĭ?

Poporul. — Dreptate, cucoane, dreptate! — Aga ne-aŭ ucisŭ pe ulițĭ cu slujitoriĭ. — Jidaniĭ ne 'nnědușă. — Pânea 'ĭ făcută cu făină aprinsă. — Carnea 'ĭ de vite bolnave. — Sŭntem jăcuițĭ din toate părțile. — Ne-aŭ

agíunsŭ cuţitul la os. — Sĕ 'l dee afară pe aga. — Gíos aga!

Lipicescu. — (ivindu-se pe deasupra capetelor poporuluĭ) Gíos miniştriĭ!

Arbore. — (arătând pe Lipicescu) Eaca Íuda.

Radu. — Tăcere!.. Voĭŭ espune eŭ plângerile vóstre.

Poporul. — Grăeşte, grăeşte, domnule Radu.

Radu. — (pe pragul uşiĭ din mijloc) Domnilor miniştri! ţéra sufere de multe rele... Poporul e călcat în picíoare!..

Poporul. — Aşa, aşa, pĕcatele noastre!

Radu. — Poporul e bun, poporul e răbdător... dar' şi răbdarea are marginĭ... El s'a deşteptat în fine din somn, s'a ridicat din înjosire, 'şĭ-a adus aminte că e Român!.. El cere dreptate pentru toţĭ, pentru ceĭ micĭ ca şi pentru ceĭ marĭ... parte dréptă... Aşa e, oamenĭ bunĭ?

Poporul. — Aşa, aşa.

Lipicescu. — Toţĭ, afară de miniştri.

Radu. — Tăcere!.. Poporul s'a oçerit de monstruósa învoire dată luĭ Zaharaki, ca sĕ facĕ din sătenii ţeriĭ robiĭ luĭ; el cere sĕ se desfiinţeze acel pact de crudă şerbire.

Stâlpeanu. — Se va desfiinţa!

Radu. — Poporul s'a îngrozit de năvălirea vagabonḑilor pe pămêntul Moldoveĭ; el cere sĕ se rêndueascĕ comisiĭ pentru cercetarea şi isgonirea lor.

Stâlpeanu. — Se vor rêndui!

Radu. — Poporul se simte umilit de a vedea în Cameră, ca represintanţĭ aĭ ţeriĭ, oamenĭ impuşĭ prin co-

rupţie şi ameninţărĭ... el cere depărtarea lor din sinul obşteseeĭ Adunărĭ.

Stâlpeanu. — Vor fi depărtaţĭ!

Radu. — Poporul a fost maltratat pe strade de sbiriĭ agieĭ... el cere schimbarea agăĭ şi darea luĭ în judecată.

Stâlpeanu. — Fie!

Radu. — Sûnteţĭ mulţemiţĭ, oamenĭ bunĭ?

Poporul. — Dar, dar! — Sĕ trăească cuconul Ştefan! — Sĕ trăească domnul Radu!

Lipicescu. — (arĕtându-se) Poporul cere maĭ presus de toate demisionarea miniştrilor care-aŭ făcutŭ tot rĕul.

Poporul. — Dar, dar! — Afară miniştriĭ!

Stâlpeanu. — Liniştiţi-vĕ, copiĭ!.. Ministeriul întreg aŭ demisionat, pentru ca sĕ împace obştiea... Măriea Sa Vodă m'aŭ însărcinat pe mine însumĭ ca sĕ formez noul Minister... Sûnteţĭ mulţĕmiţĭ?

Poporul. — Sûntem, sûntem. — Ura! — Sĕ trăească noul Ministru! — Haĭ sĕ luăm musică, sĕ ne primblăm pe uliţĭ. — Ura...a...a!

(Poporul se retrage cu scomot pe sub feréstă în sunetul musiceĭ.)

SCENA XIV.

Ceĭ de'nainte, **Viteazovicĭ, Postelniceasa, Tarsiţa.**

Viteazovicĭ. — (intră furios cu un bleastur pe frunte) Am demisionarisit eŭ?.. Când?

Evghenidis. — (eşind din drépta) Când am demisionarisit?

Stâlpeanu. — Dacă n'aţĭ datŭ demisie, v'aŭ depărtat chĭar Vodă, pentru ca sĕ liniştească oraşul.

Viteazovicĭ. — N'aveam oaste? n'aveam tunul?

Arbore. — Care?... cel dogit?

Stâlpeanu. — Nu vĕ supĕraţĭ... Maĭ bine mulţĕmiţĭ luĭ Dumneḑĕŭ c'aţĭ scăpatŭ teferĭ din ghĭarĕle noroduluĭ.

Evghenidis. — Omŭ protestarisi la Petersburg şi la Constantinopoli... (ese.)

Viteazovicĭ. — Haĭ la Paşa... (ese.)

Arbore. — Priviţi'ĭ... de-abĭa daţĭ afară din slujbă, şi ţup în oposiţie!

Stâlpeanu. — Afară de vĕrul Iorgu, care 'ĭ om întreg la minte.

(Hêrzobeanu şede abătut pe canape lângă princesa.)

Princesa. — (încet luĭ Hêrzobeanu) Iorgule, rĭdică'ţĭ fruntea că te priveşte copila ta.

Hêrzobeanu. — (ridicând capul, întinde braçele Eleneĭ) Scumpa mea Lenţă!..

Elena. — (aruncându-se în braçele tatăluĭ sĕŭ) Tătuţă!..

Princesa. — (sculându-se) În sfêrşit m'am învrednicit şi eŭ a videa o revoluţie în ţara mea!.. Am petrecut de minune... (luĭ Stâlpeanu, luându'ĭ braçul) Domnule Ministru, reclam protecţiea dumnitale ca sĕ mĕ ducĭ acasă.

(Toţĭ se retragŭ. Hêrzobeanu, Elena, Radu şi Arbore remânŭ de oparte.

(Cortina cade.)

ACTUL V.

Acelaşĭ decor; uşile însă sûntŭ închise şi portretele Sultanuluĭ şi a împĕratuluĭ Necolae sûntŭ scoase.

SCENA I.

Arbore (eşind din stânga, pe gândurĭ.)

Măĭ, măĭ, măĭ!.. adică mare farmec or fi maĭ avênd
terea şi mărirea, de vreme ce nu se potŭ mângâea
ieriĭ când cadŭ de-a rostogolul din culmea lor... Du-
roasă'ĭ tumba!.. Bĭetul cuconu Iorgu!.. îĭ tot poso-
prît din noaptea cea furtunoasă care 'l-aŭ rĕsturnat
ı Minister... par'că'ĭ tot ninge şi 'ĭ plouă... oftează,
are poftă de mâncare, 'ĭ-aŭ perit somnul, ba 'ncă vor-
şte câte-o dată şi singur... şi pare muncit de teama
răcieĭ, de când 'ĭ-aŭ deschis proçes noperca cea de
ɔicescu... Astă noapte m'aŭ întrebat dacă'ĭ greŭ de-a
sărac pe lume? Ba, ḑĕŭ, maĭ uşor nicĭ că se poate,
:oane, 'ĭ-am rĕspuns, atuncĭ când omul îĭ sărac şi
'at. Eŭ unul ştiŭ că n'aşĭ maĭ tânji după sĕcăturĭ
acele care fură minţile boĭerilor... Am fost şi eŭ
er odinioară, boĭer de nu maĭ ştiŭ care stare... coş-
ea ban!.. Îmĭ ḑicea lumea banul Arbure!.. dar' de
d am dat de banĭ calpĭ, ca banul Vulpe, m'am lepă-
de boĭerie şi m'am lipit de răḑĕşie... Sărac şi cu-
!.. (privesce împregĭur şi în salonul din fund) Breee!.. ce
tiĭŭ în casa asta!.. Nicĭ ţipenie de lingăŭ pin sa-
ıe şi pe scărĭ!.. Lipsĕşte mĭerea, se ducŭ muştele...

SCENA II.

Arbore, Princesa (întră prin fund.,

Princesa. — Moş Arbure, unde 'i Iorgu?

Arbore. — Cole, alăture în etac, cucoană.

Princesa. — Ce face?

Arbore. — Duce dorul Ministeriului şi grija pı çesului.

Princesa. — Adĭ se caută procesul?.. Luat- vr'un advocat?

Arbore. — Nu cred, cucoană; boierĭul nădĕjdue în sfânta dreptate a divaniştilor...

Princesa. — Slabă nădejde!

SCENA III.

Arbore, Princesa, Stâlpeanu.

Stâlpeanu. — (intrând) Arbure! Ursule!

Arbore. — Cine mĕ chĭamă pe nume?

Stâlpeanu. — Ce face vĕrul Iorgu?.. Nu se teşte sĕ meargĕ la Divan?.. Boierii divaniştĭ aŭ ı putŭ a s'aduna.

Arbore. — 'Şĭ-or fi ascuţind bricele; însă boie pare a nu sĕ teme de-a fi ras.

Princesa. — Ce nebunie!.. Toată averea luĭ e pericul... Trebuĭe sĕ 'i vorbim numaĭ decât.

Arbore. — Eată'l... faceţi'ĭ un *engomion.*

SCENA IV.

Arbore, Princesa, Stâlpeanu, Hêrzobeanu.

Stâlpeanu. — Vere Iorgule, ce facĭ?.. la ce te gândeştĭ?.. Peste-un ceas începe proçesul... şi dumneta staĭ pe loc?

Hêrzobeanu. — Ce vreĭ sĕ fac, vere Ştefane?..

Princesa. — Sĕ mergĭ la Divan ca sĕ te aperĭ...

Hêrzobeanu. — Eŭ?.. sĕ mĕ duc ca sĕ mĕ găsesc façă cu ciocoĭul meŭ d'naintea giudecăţiĭ?.. Prea mare cinste-ar fi pentru ticălosul de Lipicescu.

Stâlpeanu. — Nu 'ĭ vorba de cinste... Când te calcă hoţiĭ, cinstea nu te opreşte de-a te lupta în contra lor.

Hêrzobeanu. — Nu, vere!.. Ciocoiĭ potŭ sĕ ne fure, sĕ ne vêndĕ, sĕ ne calicească, sĕ ne ucidĕ chiar... fie! dar' noĭ sĕ nu ne 'ngiosim a ne mĕsura cu dênşiĭ nicĭ o dată.

Princesa. — Îmĭ place mândriea ta, Iorgule, ş'o înţĕleg... dar' ĭe sama că ḑĕstrea Lenţeĭ este în rizic.

Hêrzobeanu. — (turburându-se) Ḑĕstrea Lenţeĭ!..

Princesa. — (la uşa din drépta) Lenţo.

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, **Elena.**

Elena. — (viind) Cine mĕ chiamă?.. A!.. dómna princesă?

Princesa. — Vin', dragă, de uneşte glasul tĕŭ cu

al nostru, ca sĕ convingem pe tatăl tĕŭ că trebuĭ meargĕ la Divan, pentru ca sĕ se apere în contra Lipicescu... Toată averea voastră, tot viitorĭul tĕŭ sı astăḑĭ în gĭoc... şi tatăl tĕŭ nu vrea...

Elena. — Nu voĭesce sĕ cerşească dreptate?.. (se că în braçele luĭ Hêrzobeanu) Bine facĭ, tătuţă.

Princesa. — (în parte) Drăguţa mea!..

SCENA VI.

Ceĭ de'nainte, **Radu.**

Radu. — (întrând răpide) Cucoane Iorgule... nu 'ĭ t de perdut... Alergaţĭ îndată la Divan... judecăt s'aŭ adunatŭ, şi Lipicescu se laudă 'n gura mare c sigur de isbândă...

Hêrzobeanu. — Fie!

Toţĭ. — (afară de Elena) Iorgule. — Vere Iorgule. Cucoane Iorgule...

Hêrzobeanu. — În zădar mĕ 'ndemnaţĭ... Nu duc... Facĕ-sĕ cu mine ce-a vrea Dumneḑĕŭ.

Radu. — Cucoane Iorgule, dacă nu voiţĭ sĕ vĕ siţĭ façă cu miserabilul ce vĕ persecută, daţi'mĭ voĭe sĕ pledez în numele domnieĭ vóstre... Am venit nu într'o fugă ca sĕ vĕ cer acéstă învoire... Nu 'n refusaţĭ.., vĕ rog... Aşĭ fi aşa de fericit sĕ luţt tóte puterile pentru interesele domnieĭ vóstre, şi sĕ p bez că n'a perit încă dreptatea în ţéra nóstră.

Hêrzobeanu. — Radule...

lena. — (înaintând şi dând mâna luĭ Radu) Mergĭ, amicul
.. Însamĭ eŭ te îndemn şi te rog, în numele pă-
luĭ meŭ, ca sĕ demascĭ pe trădător.

adu. — Alerg... şi am încredere c'oĭŭ reuşi. (ese.)

rbore. — Haĭ şi eŭ... Dudueă Lenţă, auḑit-aĭ
dată pomenind de sfêntul Ioan Gură-de-aur?.. Sĕ
credinţată că Radu a sĕ vorbească la Divan maĭ di-
le cât el. (ese.)

âlpeanu. — Acum, vin' degrabă, Iorgule, de fă o
ternicire luĭ Radu, ca advocatul dumnitale, şi 'mĭ-o
ş 'ĭ-o duc la Divan. (întră în stânga cu Hêrzobeanu.)

SCENA VII.

Elena, Princesa.

:incesa. — (după o mică tăcere) Lenţo... caută drept
hiĭ meĭ...

(Elena se uĭtă cu mirare la princesa.)

:incesa. — Rĕspunde: Nu 'ţĭ spune inima nimică?

.ena. — (coborînd ochiĭ şi uĭmită) Nu...

:incesa. — Minţĭ!.. ochiĭ îţĭ strălucescŭ... Aĭ o
nţire de-o mare bucurie.

.ena. — (turburată) Eŭ?

incesa. — (luând-o de mână) Nu te tulbura, drăgu-
nea... Eŭ te considerez ca pe copila mea, şi do-
fericirea ta... Vin' cole lângă mine... am sĕ 'ţĭ
înuesc un mare secret...

(Se punŭ amêndouĕ pe canape.)

Princesa. — Ştiĭ, scumpă Lenţuşoară, ce ne-amŭ pusŭ în gând eŭ şi cu vĕrul Ştefan?.. Ne-amŭ pusŭ în gând sĕ te mărităm... O!.. nu te spăriea... Dorinţa noastră este ca sĕ realizăm visul tĕŭ cel maĭ drăgălaş; ear' nicĭ de cum sĕ 'l stîngem... Spune'mĭ dar fără sfieală... cu cine-aĭ vrea tu sĕ te cununĭ?.. c'un tênĕr cuconaş de starea 'ntêĭ, fudul, crescut la Cuculi?

(Elena zimbesce şi face semn din cap că nu.)

Princesa. — C'un *baron* neamţ?

(Elena face asemene semn negativ.)

Princesa. — C'un *kneaz* rus?

(Elena face asemene semn negativ.)

Princesa. — C'un *beĭzade* de la Fanar?

Elena. — Princesă, sûnt Română şi voĭŭ sĕ fiŭ soçiea unuĭ Român.

Princesa. — (scrutând-o) Bravo, ângeraşule, m'aşteptam la acest rĕspuns din parte'ţĭ... Acum sĕ videm cine sĕ fie oare fericitul Fĕt-frumos la care se gândeşte Ileana Cosinzana?.. Negreşit el este de-o natură maĭ aleasă, şi are un suflet măreţ şi plin de ilusiĭ frumoase ca al tĕŭ... El ĭubeşte Patriea maĭ presus de cât chĭar pe tine, şi tu eştĭ mândră de-a avea o asemene scumpă rivală?

Elena. — O! dar, dar!

Princesa. — El are o misie sacră de 'mplinit în ţara luĭ, şi nimic nu'l sparie pe lume, căcĭ are lângă dênsul doĭ ângerĭ păzitorĭ: amorĭul Patrieĭ şi amorĭul tĕŭ... El despreţueşte chĭar moartea, şi ştie a înfrunta

ărbăţie chiar furiea unuĭ popor turbat, precum a
ıntat-o în noaptea cea de rĕscoală...

lena. — (ecsaltată) O! dar, dar!

rincesa. — Cine altul de cât Radu poate fi dar
l închipuiriĭ tale?.. Este altul?

lena. — (ascundêndu'şĭ obrazul în sinul princeseĭ) Ba nu, nu'ĭ
de cât el...

rincesa. — Îngeraşule!.. De mult eŭ v'am unit
nêndoĭ în inima mea... Sûnteţĭ demnĭ unul de al-
. Radu te ĭubeşte... o ştiĭ?

lena. — (zimbind şi coborind ochiĭ) O ştiŭ.

incesa. — (se scoală) Ḑĕŭ?.. Şi eŭ credeam... Eĭ,
ştiĭ, *mademoiselle*, primeşte din partea nuneĭ tale
şirag de mărgăritar pentru ḑiua cununieĭ tale...

ena. — (luând şiragul) A!.. princesă...

incesa. — S'acum haĭ în camera ta sĕ te ornez
, pentru ca sĕ maĭ vĕd o dată cum eram eŭ acum
ĕcĭ de anĭ.

ena. — (serutând mâna princeseĭ) Scumpa me protec-
.. eştĭ bună şi ĭubitóre ca mama me.

incesa. — (uĭmită) Tacĭ, nu mĕ face sĕ plâng... toc-
ıcum când mĕ simt întinerită prin fericirea ta.

SCENA VIII.

Princesa, Elena, Stâlpeanu.

âlpeanu. — (eşind din stânga) Eaca împuternicirea...
uc ĭute s'o daŭ luĭ Radu.

Princesa. — Şi 'ï spune, spre încurajare, că Elena şi eŭ îï pregătim o surprisă care 'l-a 'nebuni de bucurie.

Stâlpeanu. — Am înţĕles... alerg. (ese.)

Princesa. — Ce diplomat profund! (întră cu Elena în dreapta.)

SCENA IX.

Hêrzobeanu (intrând trist şi pe gândurï.)

Vĕrul Ştefan mĕ 'ndeamnă s'o mărit pe Lenţa cu Radu, după ce va câştiga proçesul meŭ... Sĕrmana copilă!.. ea nu maï are nicï o ḑéstre!.. Cheltuelile nebuneştï ce-am făcut în vremea Ministerïuluï meŭ, şi tĕlhăriile luï Lipicescu, care 'mï avea toată averea în mânï, m'aŭ ruinatŭ!.. Şi de-a fi sĕ mĕ osândească Divanul a plăti baniï reclamaţï de hoţul de cïocoïŭ... rĕmân calic!.. Sĕrmana copilă!.. deprinsă a trăi în lucs, ce-o sĕ devie în miserie?.. Cum s'o mărit c'un om care n'are nimic?.. Ce-o sĕ mĕ fac eŭ însumï?.. Sĕ merg a trăi de pomană la vĕrul Ştefan saŭ la altul?.. Maï bine moarte!.. Ah! blăstĕmat sĕ fie ceasul când m'aŭ muşcat şĕrpele ambiţieï de inimă!.. Am perdut viitorïul copileï mele! (cade obosit pe canape.)

SCENA X.

Hêrzobeanu, Tarsiţa (în doliŭ.)

Tarsiţa. — (cu voce dureroasă) Iorgule...

Hêrzobeanu. — (tresărind) Tarsiţa!..

'siţa. — Eŭ!.. Veḑĭ în ce haĭ sûnt?..
:zobeanu. — Îmbrăcată 'n negru?..
'siţa. — Vin de la Dicasterie!.. m'am despăr-
m'aŭ lăsat bărbatu-meŭ din pricina ta!..
:zobeanu. — Cum?
'siţa. — A!.. mĕ maĭ întrebĭ cum?.. Nu ştiĭ
ı de zulĭar?.. Aĭ uĭtat scena cea de la bal, când
surprinsŭ împreună?.. De-atuncĭ n'am maĭ avut
ıne; am pătimit toate vărvăriile din partea luĭ!..
ıt tratarisită maĭ rĕŭ de cât o slujnică!.. şi as-
lupă ce ne-amŭ înfăçoşatŭ la Dicasterie, el m'aŭ
t din casă... (plângĕnd) Am rĕmas pe ulițĭ, Ior-
fără nicĭ o protecție, hulită de toțĭ, arătată cu
!.. şi toate-aeste umilirĭ pentru ce?.. pentru
ım ĭubit pe tine, Iorgule, pentru că 'țĭ-am făcut
ĕrtfele, pentru că, orbită de dragoste, am călcat
oare datoriile mele de soçie... Eată rĕsplata ce-
bîndit: sîngurătatea, sărăciea, dispreţul!.. Ah!
, nu mĕ părăsi...
'zobeanu. — Sĕrmana!
siţa. — Fie'țĭ milă de mine... Nu mĕ lăsa peireĭ...
'zobeanu. — Nu, nu, Tarsițo... Linişteşte-te.
siţa. — (plângĕnd maĭ tare) Ah! nu pot, nu pot,
ıi'ĭ sufletul plin de amar... Sîmt că 'nebunesc
rivesc soarta ce m'aşteaptă... dacă tu nu mi'ĭ
-o mână de-agĭutorĭŭ, dacă tu nu mĕ 'ĭ rîdica din
dacă tu, care eştĭ bun, drept, nobil, generos, nu
pune 'n faça lumiĭ alăture cu tine, pentru ca sĕ
tă lumea a mĕ respecta...

Hêrzobeanu. — Dragă Tarsiţă... tot ce 'ı prin putinţă...

Tarsiţa. — Tot îţi este cu putinţă, scumpu dacă maĭ păstrezĭ un pic de ĭubire pentru mine. birea ta 'mĭ-aŭ dat cea maĭ mare fericire pe p mie care mĕ credeam osândită a nu maĭ cunoaşt cirea în vieaţă... Ĭubirea ta poate sĕ 'mĭ dee tot perdut, posiţie, nume, consideraţie...

Hêrzobeanu. — Înţĕleg că sûnt datorĭŭ a ştei crimile ce verşĭ din causa mea, ş'a te rîdica maĭ de cât aĭ fost pĕn' acum... Aşa cere sfênta drept dar' ce posiţie pot sĕ 'ţĭ daŭ eŭ acum, când nu 'ı rĕmâne de cât puçin, foarte puçin din averea n acum când mĕ vĕd ameninţat de-o ruină desĕvêrşi proçesul luĭ Lipicescu?.. Ce traĭŭ o sĕ 'ţĭ pregăt un traĭŭ de lipsurĭ, de ḑile negre...

Tarsiţa. — Ah! Iorguşorule, nu mĕ sparie să cu tine 'mpreună... dar' dacă m'aĭ asculta pe mi amŭ putea duce ânc'o vieaţă plăcută şi 'mbelşuga

Hêrzobeanu. — Cum?.. Nu maĭ am nimic, fi condemnat a plăti acele 30,000 de galbinĭ.

Tarsiţa. — Ascultă-mĕ: Am vĕḑut pe Lipice pe spatarĭul Lipicescu; 'l-am mustrat că 'ţĭ-aŭ proçes, şi ştiĭ ce 'mĭ-aŭ rĕspuns?.. 'Mĭ-aŭ rĕsp desperarea 'l-aŭ împins sĕ facĕ acest pas... El pe Lenţa.

Hêrzobeanu. — Ce?.. el?

Tarsiţa. — El!.. Ar fi 'n stare sĕ te slujască vieaţa luĭ în genunchĭ, numaĭ dac' ar putea căpĕta

Lenţeĭ... Ce sĕ 'ĭ facĭ?.. îĭ tênĕr... are inimă... are şi ambiţie nobilă, de vreme ce visază a fi ginerele Vorniculuĭ Hêrzobeanu!.. Nu cred sĕ merite osândă pentru asta...

Hêrzobeanu. — Auḑĭ, cĭocoĭul!

Tarsiţa. — Nu maĭ e cĭocoĭŭ acum... îĭ boĭerĭŭ ca toţĭ boĭeriĭ, are banĭ, are rang de spatarĭŭ... şi astăḑĭ el singur îĭ în stare sĕ te ferească... sĕ ne ferească pe-amêndoĭ de sărăcie.

Hêrzobeanu. — Nu 'nţĕleg...

Tarsiţa. — El s'aŭ gĭurat d'inaintea icoanelor că 'ĭ sigur sĕ câştige proçesul... şi nu mĕ 'ndoesc, pentru că s'aŭ agĭuns c'o parte din divaniştĭ... Cât pentru Neamuş, ştiŭ c'aŭ luat o mie de galbinĭ de la Lipicescu... Proçesul îĭ perdut pentru dumneta...

Hêrzobeanu. — (trist) Perdut!

Tarsiţa. — Ḑi un cuvênt, şi Lipicescu rupe sinetul.

Hêrzobeanu. — Care cuvênt?

Tarsiţa. — Ḑi că 'l priimeştĭ ginere.

Hêrzobeanu. — (sculându-se indignat) Eŭ?.. nicĭ o dată.

Tarsiţa. — Dragă Iorguşorule... gândeşte cât de ferіcіţĭ omŭ trăi 'mpreună când ne-a maĭ rĕmânea o avere de 30,000 de galbinĭ... Lipicescu nu cere nicĭ o ḑĕstre... el va fi robul nostru, şi eŭ n'oĭŭ maĭ avea altă grijă 'n vieaţa mea, de cât sĕ te 'ncungĭur de mulţĕmirĭ... Gândeşte că vinŭ bĕtrâneţele, ş'o dată Lenţa măritată, o sĕ ne găsim singurĭ... La bĕtrâneţe nevoea se simte maĭ greŭ... ea 'ĭ maĭ aspră... Averea numaĭ

o poate 'nlătura, şi crede-mĕ... 30,000 de galbinĭ nu sûntŭ de lepădat... Căsătoriea Lenţeĭ...

Hêrzobeanu. — (pe gândurĭ) Lenţa... Lenţa n'a priimi nicĭ o dată...

SCENA XI.

Tarsiţa, Hêrzobeanu, Elena.

Elena. — (intră veselă, purtând colierul de mărgăritar pe cap) Tătuţă, privesce ce colier frumos!.. (vĕdênd pe Tarsiţa) A! *pardon*... (voĭesce sĕ se retragĕ.)

Tarsiţa. — Stăĭ, Lenţo, nu te retrage.

Elena. — Tătuţă, voĭescĭ sĕ 'mĭ spuĭ ceva?

Hêrzobeanu. — Eŭ... nu... draga mea.

Elena. — (apropiindu-se) Dar' ce aĭ?.. te vĕd trist, preocupat...

(Hêrzobeanu întoarce capul şi 'şĭ sterge ochiĭ.)

Elena. — Plângĭ, tătuţă?.. Ce aĭ?.. pentru Dumnedeŭ, ce supĕrare aĭ?.. Adĭ dimineaţă eraĭ vesel... Ce aĭ, tătuţă... Nu voĭescĭ sĕ 'mĭ spuĭ?

Tarsiţa. — Eaca ce 'l munceşte, dragă Lenţuşoară... în două cuvinte...

Hêrzobeanu. — Tacĭ, cucoană Tarsiţă... te rog...

Elena. — Ba nu; te rog, vorbesce.

Tarsiţa. — Tatăl-tĕŭ aŭ perdut o mare parte din averea sa, şi are un proçes cu spatarĭul... cu spatarĭul Lipicescu pentr'o sumă de 30,000 de galbinĭ, un proçes pe care negreşit are sĕ 'l peardĕ... atuncĭ rĕmâneţĭ săracĭ, lipiţĭ pământuluĭ...

Elena. — (desmierdând pe tatăl sĕŭ) Asta te măhnesce, tătuţă?.. Eĭ bine, vom trăi 'n sărăcie inpreună, şi Dumnedeŭ ne-a purta de grijă.

Hêrzobeanu. — Dragă copilă!.. dar' tu rĕmâĭ fără ḑĕstre...

Elena. — Ş'apoĭ?

Hêrzobeanu. — Cum te 'ĭ maĭ putea mărita?..

Elena. — M'oĭŭ mărita maĭ lesne c'un om fără stare, şi 'ţĭ-omŭ facc-amêndoĭ o comóră din dragostea nóstră.

Tarsiţa. — Nu 'ĭ vorba de tine, Lenţo... tu eştĭ în timpul nălucirilor şi nu cunoştĭ nevoile vieţiĭ... da 'ĭ vorba de tatăl tĕŭ... El, un boierĭŭ mare, unul din ceĭ întêĭ în ţară, diprins a ţinea punga deschisă pentru ajiutorĭul celor sĕrmanĭ, diprins a trăi în lucsul şi consideraţiea ce dă averea, cum 'l-aĭ condemna tu sĕ cadĕ din rangul sĕŭ?.. sĕ 'ĭ lipsască pânea de toate ḑilele... sĕ fie miluit de alţiĭ?..

Elena. — (lipindu-se de tatăl sĕŭ) Tătuţă...

Tarsiţa. — Cum aĭ suferi sĕ 'ĭ ḑicĕ lumea: Hêrzobeanu cel calic?.. Aşă'ĭ că, dac' aĭ putea, aĭ face toate jĕrtfele ca sĕ 'l scuteştĭ de-o asemine 'ngĭosire?

Elena. — O! dar!.. Ce pot face eŭ?

Tarsiţa. — Poţĭ sĕ daĭ cea maĭ mare dovadă de ĭubirea părinteluĭ tĕŭ, luând o hotărîre sublimă de abnegare.

Elena. — Care?.. sûnt gata...

Tarsiţa. — Sĕ te măriţĭ c'un om, care singur îĭ în stare sĕ 'mpedice ruina tatăluĭ tĕŭ.

Elena. — Aşa e, tătuţă?

(Hêrzobeanu pleacă capul şi tace.)

Elena. — (cătră Tarsiţa) Cine 'ĭ acel om?

Tarsiţa. — Spatarĭul Lipicescu!

Elena. — Lipicescu!.. O! Dumnedeule! ce 'ţĭ-am greşit, sĕ mĕ pedepsescĭ astfel... (plânge.)

Tarsiţa. — Lenţo... Cinstea şi vieaţa părintelui tĕŭ ĭubit atîrnă de la curajul inimiĭ tale.

Elena. — Aşa e, tată?

(Hêrzobeanu plânge înnĕduşit şi tace.)

Elena. — (Tarsiţeĭ) Eĭ bine, dómna me... primesc!

Hêrzobeanu. — (tresărind) Priimeştĭ sĕ fiĭ soçiea luĭ Lipicescu?.. Priimeştĭ?

Elena. — Dar!

Tarsiţa. — Şi m'autorisezĭ sĕ duc acest rĕspuns luĭ Lipicescu?

Elena. — (slăbind) Dar!

Tarsiţa. — M'autorisezĭ sĕ 'l aduc aicĭ cu mine?

(Elena cade pe canape.)

Tarsiţa. — Mĕ duc şi vin îndată... Lipicescu m'aşteaptă la poartă. (în parte, cu bucurie, eşind) A! 'mĭ-am împlinit gândul!..

SCENA XII.

Hêrzobeanu, Elena.

Elena. — (aruncându-se în braçele tatăluĭ sĕŭ, plângĕnd) Ah! tătuţă, tătuţă!..

Hêrzobeanu. — (înduĭoşet) Lenţo, Lenţo... eştĭ un ânger... vreĭ sĕ te jĕrtfeştĭ pentru mine... dar' nu priimesc jĕrtfa ta.

Elena. — Ba s'o primescĭ, scumpe tătuță... căcĭ nu voĭesc sĕ cađĭ în lipsă... nu voĭesc sĕ fiĭ miluit de nime... nu voĭesc sĕ vĕd pe părintele meŭ umilit... desprețuit!.. Nu voĭesc sĕ suferĭ... nu... o!.. nu... Maĭ bine eŭ... maĭ bine eŭ... sûnt tênĕră... am curagĭŭ... (o înnecă lacrimile.)

Hêrzobeanu. — Lențo, Lențușoară...

Elena. — (sculându-se ecsaltată) Dar!.. am curagĭŭ!.. îmĭ împlinesc datoriea de copilă ĭubitóre... și mama me mĕ va binecuvênta din Cer... (căđênd în genunchĭ d'inaintea portretuluĭ mameĭ séle) O! mamă!.. mamă sântă!.. privesce: din culmea fericiriĭ eată-mĕ's căđută 'n nefericirea cea maĭ cumplită!.. Trebue sĕ renunț la Radu, la singurul om pe care 'l cere inima me, și mĕ condamn a fi soçiea unuĭ miserabil, desprețuit de toțĭ!.. O! mamă!.. spune'mĭ că eștĭ mulțemită de sacrificiul meŭ... căcĭ el scapă onorul și vieața părinteluĭ meŭ!.. (se scoală și ese prin drépta cu façа transfigurată.)

Hêrzobeanu. — (singur, privind lung la portretul soçieĭ luĭ.) Caĭnicul de mine!.. la ce-am agĭuns! (de o dată se oçeresce și đice, dominat de o halucinare) O! Dumneđĕule! ce-am vĕđut!.. O! Dumneđĕule!.. ochiĭ portretuluĭ sûntŭ plinĭ de lacrimĭ!.. (remâne încremenit, privind drept la portret) Umbra soçieĭ mele... plânge!..

SCENA XIII.

Hêrzobeanu, Tarsița.

Tarsița. — Iorgule...

Hêrzobeanu. — (tresărind) A!.. dumneta?.. aĭ '
Tarsiţa. — Dar; ş'am adus cu mine pe spa
Lipicescu.
Hêrzobeanu. — (în parte) El!
Tarsiţa. — Îĭ daĭ voĭe sĕ între?

(Hêrzobeanu tace.)

Tarsiţa. — (cu rugăminte) Iorgule, adă'ţĭ aminte (
găduinţa ce 'mĭ-aĭ dat... Soarta noastră 'ĭ în n
luĭ... Lenţa'ĭ hotărîtă sĕ se mărite cu dênsul...
meşte'l sĕ vie sĕ'ţĭ sĕrute mâna... Iorgule... te r
Hêrzobeanu. — Eĭ!.. fie... (se pune pe canape.)
Tarsiţa. — Ah! acum vĕd că mĕ ĭubeştĭ. (deschi
din fund şi face semn luĭ Lipicescu.)

SCENA XIV.

Hêrzobeanu, Tarsiţa, Lipicescu.

Lipicescu. — (se apropie sĕ serute mâna luĭ Hêrzobeanu
coane...

(Hêrzobeanu retrage mâna; Lipicescu se dă înapoĭ.)

Tarsiţa. — Iorgule... Spatarĭul Lipicescu vir
supunere sĕ vĕ cearĕ ertare pentru greşelile luĭ..
milostiv şi 'l ertaţĭ, căcĭ el îĭ gata sĕ spele-acele
şelĭ cu dovedĭ de cel maĭ adânc respect şi cea maĭ a
recunoştinţă.
Lipicescu. — Aşa este, cucoane Iorgule!.. Am
şit; dar' am greşit numaĭ din desnădĕjduire...

m'am vĕḑut tratarisit ca un ciocoiŭ, dat afară din casa dumnitale în faça unei adunări întregi de boieri... Când am vĕḑut mai ales pe domnul Radu alăture cu duduca... Om sûnt şi eŭ, cucoane... M'aŭ apucat furiea, ş'am giurat sĕ'mi rĕsbun... Mĕ ertaţi... eram orbit de-o patimă necunoscută mie pĕn'atunci... de patima dragostei... Iubeam pe duduca, precum o iubesc ş'acum, ca un nebun... Cucoana Tarsiţa aŭ avut bunătate sĕ vĕ spuie cât am suferit, şi ce sûnt gata sĕ fac pentru dumnevoastră, dacă v'aţi milostivi cu mine ca sĕ mĕ priimiţi earăşi în casă... sĕ mĕ priimiţi ca... ginere, ca un fiiŭ supus, care toată vieaţa lui...

Hêrzobeanu. — (se scoală indignat) Tu, ginere!.. tu, fiiul meŭ!.. Ş'ai creḑut... aŭ putut sĕ'ţi treacĕ prin minte, ciocoiule, că eŭ, Vornicul Hêrzobeanu, boieriŭ de starea 'ntêi, m'aşi ingiosi pĕn'a te culege pe tine din gunoiŭ... din gunoiŭ ca sĕ te ridic alăture cu fiica mea, pe tine!.. V'aţi închipuitŭ amêndoi, şi dumneta, cucoană, şi tu, ticălosule, v'aţi închipuitŭ că eŭ aşi face-o faptă atât de nelegiuită?..

Tarsiţa. — Iorgule...

Hêrzobeanu. — Eŭ, Vornicul Hêrzobeanu, socrul ciocoiului Lipicescu!..

SCENA XV.

Ceî de'nainte, **Princesa** (eşind din drépta), **Viteazoviciî, Evghenidis, Vulpe, Trufandachi, Slugărică**

(vinŭ prin fund. Trufandachi şi Slugărică vinŭ înbrăcaţî ca la actul I.)

Princesa. — (intrând) Ce este?

Hêrzobeanu. — Vină, prinçesă... Veniţî, boîerî, s'audiţî lucru ne audit în ţara Moldoviî!.. Veniţî şi vedeţî pênă unde poate sĕ meargĕ obrăzniciea unuî Cîocoîŭ!.. Ticălosul acesta, crescut în casa mea, boîerit de mine, scos din întuneric la lumină prin mila mea... Ştiţî cum 'mî-aŭ plătit binele ce 'î-am făcut?.. S'aŭ îngrăşat din averea mea, s'aŭ încolăcit şĕrpele în sînul meŭ!.. aŭ abuzat tĕlharîul de 'ncrederea stăpânuluî sĕŭ, 'mî-aŭ furat iscălitura pentru ca sĕ facĕ o plastografie, cu gând de-a mĕ calici de istov!.. şi astădî vine, acest nelegîuit... vine... aţî crede, boîerî?.. vine şi 'ndrĕzneşte sĕ'mî propuîe ca sĕ'î vênd eŭ fata mea pe suma de 30,000 de galbinî, ce nu'î sûnt datorîŭ!.. Şi cine'l sfătueşte?.. cine 'l ocroteşte?.. cine 'î îndreaptă pasul pe calea sumeţieî?.. dumneeî, cucoana Tarsiţa!.. A! muîere fără suflet!.. te-aî gudurat cu vorbe dulcî pentru ca sĕ îeî în casa mea locul mumeî copileî mele, şi cea ântêî faptă de mamă vitrigă este ca sĕ'mî lepedî copila în mânile celuî maî mîrşav cîocoîŭ d'intre toţî Cîocoiî?.. Afară sĕ eşiţî amêndoî, procleţilor!.. afară... periţî din ochiî meî!

Tarsiţa. — Pe mine m'alungî? (ameninţătoare) O! 'mî-oîŭ rĕsbuna eŭ! (ese.)

Hêrzobeanu. — Afară, cîocoîule.

ıipicescu. — (obraznic) Nu es, pĕn' ce nu mi'ĭ plătĭ riea de 30,000 de galbinĭ... În ceasul aista Divaîmĭ recunoaşte dreptul... Peste puçin 'ţĭ-oĭŭ vinde la mezat... şi chĭar pe tine te-oĭŭ vinde.

[êrzobeanu. — (ridicând un scaun) Ticălosule!

'rincesa. — *Georges*, nu te coborî cu mâniea pĕnr ênsul.

'oţĭ. — (voindŭ sĕ aline pe Hêrzobeanu) Cucoane...— Iorgule...

SCENA XVI.

Ceĭ de'nainte, **Arbore** (viind răpide.)

.rbore. — Cucoane Iorgule... te-aŭ rasŭ divaniştiĭ!.. i Radu te-aŭ apĕrat cât un viteaz... Eaca vine şi identul.

ıipicescu. — A! boĭerĭule... sĕ 'ţĭ arăt eŭ acum (Cĭocoĭul.

SCENA XVII.

Ceĭ de'nainte, **Neamuş, boĭerĭ divaniştĭ.**

[eamuş. — Cucoane Iorgule, pricina dumnitale s'aŭ at chĭar acum la Divan... Triĭ boĭerĭ divaniştĭ aŭ ı pentru, şi triĭ contra... Rĕmâne acum ca eŭ, prentul, sĕ fac a atîrna cumpăna dreptăţiĭ de-o parte de alta... Datoriea mea este sĕ 'ţĭ adresarisesc o)e urmă întrebare... (arată o hârtie) Eată sînetul de

30,000 de galbinĭ... A dumnitale 'ĭ iscălitura? (se apropie de Hêrzobeanu.)

(Hêrzobeanu, în faça sceneĭ, ĭea hârtiea şi o ecsamină.)

Neamuş. — (încet) Fie a ta saŭ ba... eŭ sûnt hotărît sĕ 'mĭ rĕsbun şi sĕ daŭ dreptate luĭ Lipicescu... A!.. îţĭ place sĕ spargĭ case?.. oĭŭ sĕ te-aduc la sapă de lemn. (tare) A dumnitale 'ĭ iscălitura?

Hêrzobeanu. — (privind la Neamuş cu dispreţ) A mea!.. dar' gĭur pe Dumneḑĕŭ că sînetu'ĭ falş....

Neamuş. — Prin urmare majoritatea Divanuluĭ declară în conştiinţă că: dumnealuĭ Vornicul Iorgu Hêrzobeanu este datorĭŭ spatarĭuluĭ Nastasaki Lipicescu cu suma de 30,000 de galbinĭ, pentru care dumnealuĭ Vornicul va fi împlinit pĕnă în 24 de ceasurĭ.

Toţĭ. — (consternaţĭ) O!

Lipicescu. — (triumfător) A!

Hêrzobeanu. — (abătut scapă hârtiea din mână şi ḑice trist, în parte) Dumneḑĕŭ mĕ pedepseşte!.. Asta'ĭ coala de hârtie albă ce-am dat-o scorpieĭ ceĭ de Tarsiţă ca sĕ scrie pe dênsa poronca de arestuire a luĭ Radu... şi el, sĕrmanul, aŭ fost apărătorĭul meŭ! (remâne adâncit pe gândurĭ, şi cade pe canape.)

Arbore. — (culegênd hârtiea de jos o esamină în zare; de o dată figura luĭ se luminează.) Ce vĕd?

Lipicescu. — (voind sĕ easă) Sĕ ne videm cu bine, cucoane Iorgule... Când te-a trage foamea la pământ, sĕ viĭ la pomană la cĭocoĭul Lipicescu...

Arbore. — (cu voce tare) Staţĭ, boĭerĭ... maĭ staţĭ pe loc... A! cucoane Ştefane...

SCENA XVIII.

Ceĭ de'nainte, **Stâlpeanu, Radu.**

Stâlpeanu. — Ce 'ĭ?

Arbore. — Eştĭ Ministru!.. poronceşte slujitorilor să păzască uşile... (mergênd la uşa din fund) Unde'sŭ slujitorĭ?.. Venițĭ aicĭ... (aduce la uşa din fund doĭ subcomisarĭ şi 'i aşază la uşă) Stațĭ cole... şi sĕ nu lăsațĭ sĕ easă nicĭ unul.

Stâlpeanu. — Dar' ce te-aŭ apucat, Arbure?..

Arbore. — (luând pe Radu de mână şi aducêndu'l în fața luĭ ...escu) Radule, pune-te cole 'n fața cĭocoĭuluĭ ca un ... ar în fața unuĭ putregaĭŭ... şi, dacă s'a mişca din ... sĕ mi'l trânteştĭ c'un pumn în genunchĭ.

Toțĭ. — Dar' ce 'ĭ?

Arbore. — Am prins hoțul în căpcana luĭ... A! Lĭopleandură... A! Cĭocorofleacule!.. facĭ plastografiĭ ca ... calicestĭ pe stăpânu-tĕŭ?.. (către Neamuş) A! gĭupâne ...sidentule al Divanuluĭ domnesc, daĭ mâna cu plastografiĭ ca sĕ apeşĭ în cumpăna dreptățiĭ?

Neamuş. — (mândru) Ce?

Arbore. — Ş'ațĭ credutŭ voĭ că vi s'or trece cotiile aşa ghĭoşgorea, ca 'n satul luĭ Cremine? Dacă ...ar' n'aŭ peritŭ toțĭ cânіĭ de pază din sat!.. doar' ...aŭ murit încă Arbure rădĕşul!

Stâlpeanu. — Bine, uncheşule... unde'ĭ plastografiea?

Arbore. — (arătând hârtiea) Priveşte, cucoane Ştefane... ...ivițĭ cu toțiĭ, boierĭ, cole în zare hârtiea astă afuri...ă!.. Care 'ĭ data hârtieĭ?.. 1848!.. acum cetițĭ

data sînetuluĭ: 1846!.. apoĭ cum s'aŭ putut scrie un sînet la 1846, pe-o hârtie care-aŭ eșit din fabrică la 1848, cu doĭ anĭ maĭ în urmă?

Lipicescu. — Vaĭ de mine!.. sûnt perdut! (tremură.)

Arbore. — Ean videțĭ nelegĭuitul!.. 'L-aŭ apucat tremurul luĭ Cain!

Stâlpeanu. — (la comisarĭ) Comisarĭ!.. punețĭ mâna pe ticălosul ist de plastograf, și la Criminal!

Lipicescu. — (cade în genunchĭ) Ertare, boĭerĭ, ertare!.. Fie-vĕ milă...

Stâlpeanu. — La Criminal!

(Comisariĭ apucă pe Lipicescu, și 'l tragŭ afară.)

Stâlpeanu. — (luĭ Neamuș) Cât pentru dumneta, domnule Neamuș, din minuntul acesta nu maĭ eștĭ president Divanuluĭ domnesc, pe care 'l-aĭ desonorat!

Neamuș. — Oĭŭ protesta la consul și la Pașa! (ese.)

Stâlpeanu. — Ha!.. apropo de Pașa. Domnilor Viteazovicĭ și Evghenidis... Eată jalba ce-ațĭ datŭ Pașiĭ în contra Guvernuluĭ, după ce-ațĭ căḑutŭ de la putere... Eat'o!.. Vĕ invit ca sĕ facețĭ o primblare pe la moșiile dumnevoastrĕ.

Viteazovicĭ. — Asta 'ĭ un abuz! (ese.)

Evghenidis. — *Katahrisis!* (ese.)

Vulpe. — *Samavolnicie!* (ese.)

Trufandachi. — *Adikie!* (ese.)

Arbore. — Haĭt!.. S'aŭ curățit copacul de omidă... Sfênta dreptate-aŭ eșit în undă pentru toțĭ!.. Vivat!

Princesa. — Ba 'ncă nu pentru toțĭ... Așteptațĭ!.. (merge în apartamentul din stânga și aduce de mână pe Elena.)

SCENA XIX.

Ceĭ de'nainte, **Princesa, Elena.**

Princesa. — Lento, și tu, Radule... (apucă de mână pe Radu) venițĭ de 'ngenunchețĭ înaintea părinteluĭ vostru ca sĕ binecuvinteze cununiea voastră...

Radu și Elena. — (cadŭ în genunchĭ d'inaintea luĭ Hêrzobeanu) Ah! tătuță...

Hêrzobeanu. — (ridicându'ĭ și stringêndu'ĭ în brațe) Copiiĭ meĭ!..

Princesa. — Bravo!.. așa se cuvine, căcĭ adevĕrata nobleță 'ĭ scrisă în inimĭ, nu pe pergamente.

Stâlpeanu. — Eĭ, frate Arbure, nu tragĭ un chiot de bucurie?

Arbore. — (uĭmit) Ba trag... (cércă sĕ tragĕ un chiot, dar' îl innécă plânsul) I... i... i... Nu pot, că'mĭ stă un nod în gât... Mĕ 'nnécă lacrimile de bucurie!..

(Stâlpeanu și princesa se apropie de Hêrzobeanu. Radu se aruncă în brațele luĭ Stâlpeanu. Elena se aruncă în brațele princeseĭ.)

(Cortina cade.)

VASILIE ALECSANDRI

OPERE COMPLETE

PARTEA ÂNTÊIA

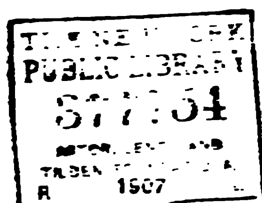
TEATRU

VOLUMUL IV.

DRAME.

(al Operelor complete Vol. IV.)

BUCURESCÎ
Editura Librăriei SOCECŬ & Comp.
7. Calea Mogoşóeĭ 7.
1875

Stabil. Litho-Typografic: SOCECŬ, SANDER & TECLU.
[3990].

DRAME

CETATEA NEAMŢULUĬ

PERSOANE:

Sobieschi, regele Poloniei.
Iablonovschi, hatmanul armateĭ polone.
Potoschi, aghiotantul luĭ Sobieschi.
Şoĭman, căpitan bĕtrân de cetate.
Tudora, fiĭea luĭ.
Farcaş, tênĕr ostaş român.
Galu, **Gheţu**, **Mircea**, — plăeşĭ.
Un străjer român.
O sentinelă polonă.
Un român bĕtrân.
O română.
Un copilandru.
Un soldat polon.
Treĭ plăeşĭ.
Românĭ, române, statul major polon, aghiotanţĭ, armata polonă.

CETATEA NEAMŢULUĬ[1])

SÉŬ

;OBIESCHI ŞI PLĂEŞIĬ ROMÂNÍ

DRAMĂ ISTORICĂ ÎN 3 ACTE.

Scenele se petrecŭ la cetatea Neamţuluĭ, în anul 1686.

ACTUL I.

ıtrul represintă malurile pîrăuluĭ Neamţ, cu o punte peste el; dea-urĭ în fund, cu o cărare ce şerpuesce pe coastele lor, şi în stânga casa luĭ Şoĭman.

SCENA I.

Galu, Gheţu, Mircea (în faça sceneĭ), **Românĭ** şi **Române** (învêrtescŭ o horă pe malul pîrăuluĭ.)

Galu. — Mândră ḑi ne-o dat Dumneḑĕŭ de sĕrbarea aneĭ luĭ Ştefan Vodă!

Gheţu. — Mândră, fărtate, şi strălucită ca numele ,reluĭ Voevod ce-o apĕrat ţara noastră, 40 de anĭ în , cu braçul sĕŭ cel neînvins!

---

[1]) Subiectul aceste drame e tras din novela istorică a d-luĭ C. Negruţi.

Galu. — Astădĭ are sĕ s'adune tot poporul de prin munţĭ şi de prin văĭ, ca sĕ meargă sus, la cetatea Neamţuluĭ spre închinare d'inaintea icoaneĭ sfêntuluĭ Ştefan, după datina strămoşască.

Mircea. — (maĭ în fund, privind spre dealurĭ) Eată'ĭ cum vinŭ din toate părţile, cârdurĭ, cârdurĭ. Par' că se coborŭ turme de oĭ de pe coastele Ceahlĕuluĭ.

Gheţu. — Însă nu 'l zăresc pe moş Şoĭman, căpitanul cetăţiĭ... De ce oare-o întârdiet în casa luĭ? (arată casa din stânga.)

Galu. — Vedĭ că adĭ a sĕ fie cununia feteĭ luĭ, Tudora, cu Farcaş aprodul, şi s'a fi gătind de nuntă.

Gheţu. — Da s'o întors Farcaş de la Eşĭ?

Galu. — Ba 'ncă nu... S'aşteaptă sĕ cadă pe nicĭ pe ceas.

Gheţu. — Numaĭ de 'ĭ-a fi dat voĭe Cantimir Vodă.

Galu. — N'aĭ grijă despre asta, căcĭ Farcaş iĭ frate de cruce cu căpitanul Turculeţ, şi căpitanul Turculeţ iĭ mâna dreaptă a luĭ Cantimir Vodă.

Mircea. — Eaca şi moş Şoĭman cu Tudora.

SCENA II.

Ceĭ de'nainte, **Şoĭman, Tudora** (eşind din casă.)

Şoĭman. — Vin', Tudoro, şi 'ţĭ şterge ochiĭ, fata mea, că Farcaş, logodnicul tĕŭ, trebuĭe sĕ sosască azĭ negreşit.

Tudora. — (tristă) Sĕ te-audă Dumnedĕŭ, tată; dar'

Șoĭman. — Ce?.. te 'ndoeștĭ poate de cuvêntul luĭ Farcaș?.. cel maĭ vrednic și maĭ voĭnic aprod a luĭ Cantimir Vodă?

Tudora. — Ba nu, tată... Știŭ că el mĕ ĭubește, și că de-a trebui sĕ treacă chĭar pin foc, el a trece ș'a veni; însă o presimțire dureroasă îmĭ muncește sufletul de astă noapte!

Șoĭman. — (îngrijit) Ce presimțire?.. Poate c'aĭ visat ceva?

Tudora. — O! dar; am visat un vis îngrozitor!.. Par' că năvălise peste bĭata țară un potop de sânge!.. Farcaș se lupta p'intre valurĭ, și valurile tot creștea împregĭurul luĭ, pĕn' ce-o atinsŭ zidĭurile cetățiĭ de pe deal.

Șoĭman. — Ferească Dumnedĕŭ sfêntul!.. Destule nenorocirĭ o cădutŭ pe bĭata Moldovă: locuste, sĕcete, năvălirĭ de Tătarĭ, de Turcĭ, de Ungurĭ, de Leșĭ!.. vrajbe între frațĭ, neunire, împărecherĭ!.. toate rĕlele ce potŭ aduce stîngerea unuĭ neam întreg!.. Ferească Cel de sus, sĕ nu 'țĭ fie vorba 'ntr'un ceas rĕŭ, fata mea, că mi se oçerește inima când gândesc la câte-o pătimitŭ bĭețiĭ locuitorĭ!.. Dar' ce stăm noĭ de vorbim de astea, când adĭ a sĕ fie cununiea ta?.. Vedĭ.. flăcăiĭ și fetele s'o adunatŭ la horă, și gĭocŭ voĭos, că doar' sûntem în vreme de pace... Eaca și tovarășiĭ meĭ de cetate: Galu, Ghețu și Mircea, care s'o coborîtŭ din deal pentru ca sĕ te privească în haĭne de mireasă. Nu 'ĭ așa, fraților?

Galu. — Așa, moș Șoĭmane... Sĕ trăeștĭ, Tudoro, și sĕ fiĭ fericită după cum dorim și după cum doreștĭ!

Tudora. — Mulțĕmim d-voastrĕ... Sĕ ne fie traĭul bun la toțĭ Româniĭ!

Șoĭman. — Amin! (cătră plăeșĭ) De mult v'ațĭ coborîtă din cetate?

Galu. — De cu rĕsăritul Soareluĭ.

Șoĭman. — Și câțĭ oamenĭ o rĕmasŭ de pază în lăuntru?

Galu. — Nouĕ plăeșĭ, tot unul și unul.

Șoĭman. — Prea bine; nouĕ plăeșĭ românĭ plătescŭ cât nouĕ-ḑecĭ de voĭnicĭ. (cătră Românĭ) Copiĭ!.. gătițĭ-vĕ sĕ mergem în cetate ca sĕ ne 'nchinăm icoaneĭ sfântuluĭ Ștefan.

Româniĭ. — Haĭ sĕ mergem, haĭ sĕ mergem.

Șoĭman. — Și dac' a sosi Farcaș, pe când ne-omŭ întoarce de la cetate, omŭ face nunta Tudoriĭ.

Româniĭ. — Noroc bun, noroc bun! Haĭ la cetate.

Șoĭman. — Tăcere... Datina strămoșască este ca cea maĭ frumoasă fată din munțĭ sĕ cânte 'n ḑiua asta cânticul luĭ Ștefan Vodă... Cine vrețĭ voĭ ca sĕ cânte?

Româniĭ. — Tudora sĕ cânte, Tudora.

Șoĭman. — Auḑĭ, fata mea?.. Ci că tu eștĭ cea maĭ frumoasă d'intre toate... Cântă dar.

Tudora. — Bucuros, tată.

Cântecul luĭ Stefan Vodă.

Stefan, Stefan Domn cel mare,
Sémĕn pe lume nu are
De cât numaĭ mândrul Soare!
Din Sucĭava când el sare,

Pune peptul la hotare,
Ca un zid de apĕrare.

Braçul seŭ fără 'ncetare
Bate oardele Tatare,
Bate cetele Maghĭare,
Bate Leşĭ din fuga mare,
Bate Turcĭ pe zmeĭ calare
Şi 'ĭ scutesce de 'ngropare!

Lumea 'ntrégă stă 'n mirare!
Ţéra 'ĭ mică, ţéra 'ĭ tare,
Şi duşmanul spor nu are!
Lumea 'ntrégă stă 'n mirare!
Căcĭ precum în Cer un Soare,
Unu 'ĭ Stefan Domn cel Mare!

Româniĭ. — (cu entusiasm) Ura!

(Se vĕdŭ alergând pe dealurĭ câţĭva Românĭ spărieţĭ, cariĭ strigă: 'Sărițĭ!.. agĭutorĭŭ!.. duşmaniĭ!..)

Româniĭ. — (mergĕnd spre fund) Ce este? Ce sĕ fie?

Şoĭman. — Ce larmă s'aude?

(Farcaş se arată pe deal, urmărit de un soldat polon. Luptă între amĕndoĭ. Polonul cade ucis. — Musică la orhestră.)

Tudora. — Eaca Farcaş, Farcaş!

Româniĭ. — Farcaş aprodul!

Şoĭman. — Farcaş în luptă cu un Leah! (strigă) Nu te da, Farcaş băete, că venim şi noĭ. (către Românĭ) Pe Leah, copiĭ!

Româniĭ. — (voind sĕ alerge spre deal) Pe Leah!.. pe Leah!

Şoĭman. — Ba nu; staţĭ loculuĭ... N'are Farcaş nevoĭe de-agĭutor împrotiva unuĭ duşman singur.

Tudora. — Tată, tată!.. poate sĕ mi'l omoare!..

Șoĭman. — Tacĭ, copilă, că nu știĭ ce spuĭ... Românul are șĕpte suflete 'ntr'însul!.. Eaca Leahul slăbește... Farcaș îl strînge de-aproape... Leahul cade... Ura! sĕ trăeștĭ Farcaș!

Româniĭ. — Ura! Farcaș!

(După ce cade Polonul, Farcaș aleargă pe deal, se coboară, trece puntea și vine în scenă.)

SCENA III.

Ceĭ de'nainte, **Farcaș.**

Farcaș. — La arme, fraților!.. la coase... la topoare, c'o întratŭ sabie 'n țară!

Româniĭ. — Leșiĭ?

Farcaș. — Leșiĭ cu craĭul lor Sobiețki!

Șoĭman. — Sĕrmana țară!

Farcaș. — Sobiețki o venit cu toată puterea sa și cu toțĭ hatmaniĭ țĕriĭ leșeștĭ, încât o pustietŭ locurile pe unde-o trecutŭ... Toțĭ locuitoriĭ 'șĭ-o părăsîtŭ casele de-o pribegitŭ prin fundul codrilor, căcĭ n'o rĕmas colț de pămênt neprădat și nestrîcat de dușmanĭ!.. Ba 'nc'o tăĭet pe Doamna Rucsanda, fiĭca luĭ Vasile Vodă, și s'o cercat sĕ ĭee pe sfênta Paraschiva din biserica Triĭ-Erarhilor.

Șoĭman. — Ce nelegĭuire!.. Ș'o luat-o?

Farcaș. — Ba nu; căcĭ călugăriĭ o închisŭ porțile. și, de sus, de pe turn, o chĭematŭ blăstĕmul Cerĭuluĭ asupra dușmanilor!.. Atuncĭ, hatmanul cel mare, Iablonovski, o poroncit oamenilor luĭ sĕ se retragă.

Şoĭman. — Puĭ de Românĭ, călugăriĭ.

Farcaş. — Leşiĭ s'o retrasă din Eşĭ; dar' o luatŭ în robie pe Mitropolitul, ş'acum vinŭ spre munţĭ... La arme cu toţiĭ, fraţilor, că ne-agĭunge potopul!

Tudora. — (în parte) Visul meŭ se împlineşte!

Şoĭman. — Pe unde-aĭ lăsat duşmaniĭ?

Farcaş. — Aproape de-aicĭ!.. (mergênd maĭ în fund şi arătând în dreapta) Privițĭ colo norul cel de colb care se 'nalţă pĕn' la Cerĭŭ?.. Leşiĭ, fraţilor, Leşiĭ!

Şoĭman. — La clopot, copiĭ!.. Trageţĭ clopotul de larmă, ca sĕ s'adune Româniĭ de prin toate unghĭurile munţilor.

(Câţĭva Românĭ esŭ alergând prin stânga şi strigând: La clopot! la clopot!)

Şoĭman. — Şi voĭ, cu toţiĭ, bărbaţĭ, femeĭ, copiĭ, pe-apĕrare!.. Înarmaţi-vĕ cu ce 'ţĭ găsi, şi daţĭ de moarte, ca sĕ nu dică litfa c'o intrat în ţara noastră ca 'ntr'un sat fără cânĭ.

(Se aude în culise clopotul de dandana, şi se vĕdŭ viindŭ prin munţĭ mulţime de Românĭ înarmaţĭ.)

Româniĭ. — La arme!.. la arme!

(Esŭ, alergând între culise, şi se întorcŭ îndată înarmaţĭ cu coase, topoare, sineţe şi parĭ.)

Farcaş. — Sĕ mi'ĭ daĭ mie, moş Şoĭmane, ca sĕ 'ĭ duc eŭ la luptă.

Şoĭman. — Tu sĕ mi'ĭ ducĭ, Farcaş, că eŭ merg sĕ apĕr cetatea.

Tudora. — (apucând pe Farcaş de braç) Farcaş, eŭ vin cu tine!

Farcaș. — (cu dragoste) Vin', Tudoro, draga mea!.. și de-a fi sĕ murim, omŭ peri 'mpreună tot de-o lovitură!

Românii. — Pe Leșĭ, Românĭ!.. Orĭ eĭ, orĭ noĭ!

Farcaș. — Venițĭ cu mine, fraților, și sĕ nu crutațĭ păgânul, că el nu v'a cruța... Eată'ĭ că se vĕdŭ!

Românii. — (ridicând armele în sus) Pe moarte, pe moarte!

Farcaș. — Pe moarte! Maĭ bine sĕ murim, decât sĕ robim! (Pleacă înainte în drépta, ținĕnd pe Tudora de mână. Românii îl urméză cu entusiasm.)

SCENA IV.

Șoĭman, Galu, Ghețu, Mircea.

Șoĭman. — Galu, Ghețu, Mirce, stațĭ pe loc... Unde vĕ ducețĭ?

Galu. — La luptă!

Șoĭman. — Nu 'ĭ treaba noastră s'alergăm înaintea dușmanuluĭ. Datoriea noastră 'ĭ s'apĕrăm cetatea Neamțuluĭ, care ne-o 'ncredințat-o Cantimir Vodă. Haĭ la cetate.

Galu. — Cum?.. Sĕ ne 'nchidem între zidĭurĭ, când frațiĭ noștri înfruntă moartea la lumina Soareluĭ!.. Șoĭmane, rĕŭ cuvênt aĭ rostit!..

Șoĭman. — Tacĭ, Galule, că tu, de și aĭ cărunțit, tot îțĭ sburdă inima maĭ pe sus decât mintea... Luptă vreĭ tu?.. Luptă 'ĭ avea în apĕrarea cetățiĭ!.. Moarte vreĭ tu?.. Moarte-omŭ găsi cu toțiĭ; căcĭ maĭ bucuros ne-omŭ îngropa subt rîsipurile cetățiĭ, decât s'o închinăm dușmanuluĭ.

Mircea. — Ean ascultațĭ ce svoană s'aude?

(Se aude în depărtare un sgomot de vocĭ și inpușcăturĭ.)

Şoĭman. — Negreşit Româniĭ s'o întêlnitŭ cu Leşiĭ ş'acum s'o încleştatŭ la luptă! (ridicând mânile către Cer) Doamne Dumneḑeul părinţilor noştri!.. fie'ţĭ milă de femeile şi de copiiĭ noştri!.. Întinde mâna ta şi umbreşte aeste locurĭ nenorocite...

Mircea. — (de pe punte) Şoĭmane, Şoĭmane!.. norul se tot apropie!.. Mi'ĭ teamă pentru-aĭ noştri!

Şoĭman. — Facă-se 'n voïa Domnuluĭ!

Galu. — (pe punte, privind în drépta) Şoĭmane, Româniĭ noştri sûntŭ puşĭ în risipă!.. Leşiĭ îĭ alungă şi 'ĭ ucidŭ!.. Haĭ într'agĭutoriŭ sĕ perim şi noĭ cu dênşiĭ!

Şoĭman. — Ce agĭutoriŭ o sĕ le dăm noĭ, patru oaminĭ, împrotiva uniĭ oştirĭ întregĭ?.. Haĭ maĭ bine la cetate ca s'o apĕrăm pĕn' la cel de pe urmă om! (se îndréptă spre punte.)

Mircea. — Staţĭ, că zăresc o fată alergând în coacĭ..

Toţĭ. — Unde 'ĭ?.. care 'ĭ?

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, **Tudora** (vine alergând cu pĕrul despletit, ţiind în mâna dréptă o palǎ, şi în mâna stângă un steag polon.)

Şoĭman. — (zărind-o) Tudora! (o stringe în braçe.)

Tudora. — (ecsaltată) Tată, tată!.. sûntem perduţĭ!

Toţĭ. — Perduţĭ!

Tudora. — Româniĭ noştri s'o lovitŭ cu toată oastea luĭ Sobieţki, şi, după o luptă crâncenă, o fostŭ biruiţĭ!

Toţĭ. — (cu desperare) Româniĭ biruiţĭ!

Tudora. — Ceĭ maĭ mulţĭ din eĭ o peritŭ strigând:

Sĕ trăească Moldova!.. Farcaş s'o luptat şi se luptă ăncă ca un zmeŭ!.. Pe unde trece el, cadŭ Leşiĭ ca snopurile de grâŭ subt sĕcere... 'L-am vĕḑut cu ochiĭ meĭ făcĕnd minunĭ de vitejie, şi smuncind steagul ista din mânile unuĭ căpitan leah, pe care 'l-o ucis... el mi 'l-o dat ca sĕ 'l duc sus în cetate, pentru ca sĕ nu cadă ear' în mânile duşmanuluĭ.

Şoĭman. — Aţĭ auḑitŭ?.. Fraţiĭ noştri sŭntŭ în rîsîpire!.. Nu ne rĕmâne decât s'alergăm la cetate... Tudoro, vin' cu noĭ.

Tudora. — Ba nu, tată... Ţine steagul, că eŭ mĕ 'ntorc ca sĕ găsĕsc pe Farcaş.

Şoĭman. — Nu te 'ngriji tu de el, că 'ĭ voĭnic de frunte, şi el esă chĭar din gura lupuluĭ... Vin' cu noĭ, fata mea, că ne 'ĭ fi de-agĭutorĭŭ în cetate... Tu ne 'ĭ închide ochiĭ, dac' a vrea Domnul ca sĕ murim.

(**Mare sgomot în drépta; răcnete, vaete, înpuşcăturĭ, zinghete de arme.**)

Tudora. — Eată'ĭ! eată'ĭ că vinŭ!.. Eată armiea leşască!

Şoĭman. — Sĕ nu perdem vreme... Haĭ, pĕn' a nu cădea de viĭ în mânile păgânuluĭ.

(**Toţĭ plécă spre fund, trecŭ puntea şi intră în culisele din stânga.**)

SCENA VI.

Românul bĕtrân, românca, copilandrul.

(Câţĭ-va Românĭ, femeĭ şi copiĭ intră alergând spre scenă: soldaţiĭ polonĭ îĭ alungă; luptă între eĭ. — Muzică la orhestră. — Un soldat polon prinde din fugă pe un bĕtrân şi voïesce sĕ 'l injunghie.)

Românul bĕtrân. — Omoară-mĕ, păgâne, că m'am săturat de-a videa nenorocirile Moldoviĭ!

Copilandrul. — (aruncându-se între bĕtrân şi soldatul polon) Ticălosule!.. vreĭ sĕ omorĭ un bĕtrân cu pĕrul alb?

(Soldatul polon lasă pe bĕtrân şi apucă pe copil, îl trântesce la pĕmênt, şi voïesce sĕ 'l ucidă.)

Românca. — (încleştându-se de braçul soldatuluĭ) Nu da, păgânule, că 'ĭ copilul meŭ!.. Ucide-mĕ pe mine; na, loveşte! (îşĭ arată sinul) Loveşte sînul care 'l-o hrănit, dar' lasă copilul!

(Ceĭ-l-alţĭ soldaţĭ se răpedŭ şi prindŭ robĭ pre Românĭ.)

(Se audŭ trimbiţile armateĭ in drépta. Armata începe a defila în sunetul musiceĭ şi se aşédă în rĕnd; după dênsa intră Româniĭ robiţĭ şi înjugaţĭ la tunurĭ.)

SCENA VII.

Sobieschi, Iablonovschi, Potoschi, aghiotanţĭ, statul major.

Potoschi. — (intrând maĭ înainte şi anonţând) Maïestatea Sa craïul Sobieţki!.. (către armată) La front!.. Sus armele

(Musica cântă o fanfară de onoare. Steagurile se plécă d'naintea luĭ Sobieschi. Soldaţiĭ presintă armele.)

Sobieschi. — (se închină la steagurĭ) Ostaşĭ!.. sûnt mul-

țĕmit de voĭ!.. V'ațĭ purtatŭ cu vrednicie la luptă!.. Unde sûntŭ robiĭ?

Potoschi. — (arătând Româniĭ) Eată'ĭ, Maĭestatea Vóstră!

Sobieschi. — Sĕ 'ĭ lege ca sĕ 'ĭ ducă în Polonia, și care din eĭ a cerca sĕ fugă, sĕ 'l împuște!

(Potoschi se închină și merge spre ofiçeriĭ din fund ca sĕ le comunice poroncile regeluĭ.)

Iablonovschi. — Fie'mĭ ertat, Maĭestatea Vóstră, a vĕ observa că acești oamenĭ s'aŭ purtatŭ vitejește, și că nu merită așa asprime...

Sobieschi. — (fără a'l asculta, se primblă posomorit pe scenă) Neam obraznic și sumeț!.. Niște țĕranĭ fără arme sĕ 'ndrĕznească a sĕ mĕsura cu oastea mea și a'mĭ ucide o mulțime de vitejĭ de-aĭ meĭ!.. Sĕ 'ndrĕznească o țară mică ca aceasta a sĕ împrotivi mie, craĭuluĭ Sobiețki! mântuitorĭul Vieniĭ! învingĕtorĭul Sultanuluĭ Mohamed IV!.. Foc și sânge am sĕ las în urmă'mĭ, pentru ca sĕ pomenească vecĭnic de mine! (tare) Iablonovski!..

Iablonovschi. — (apropiindu-se) Maĭestate!

Sobieschi. — (încet) Câțĭ ostașĭ de-aĭ noștri aŭ peritŭ, de când amŭ întratŭ în Moldova?

Iablonovschi. — Mulțĭ, căcĭ Domnul Cantimir...

Sobieschi. — (furios) Cantimir!.. O!.. sĕ mĕ 'ntorc eŭ în Polonia făr' a pune mâna pe el!.. Mișelul! s'o ascuns în lagĕrul Turcilor, în loc sĕ easă la câmp de bătaĭe și sĕ dee ochĭ cu mine!

Iablonovschi. — Asta n'ar fi nimică pentru gloriea Maĭestățiĭ Vóstre care-o biruit atâțĭ dușmanĭ maĭ însĕmnațĭ și maĭ puternicĭ decât Cantimir Vodă; dar' Moldoveniĭ și cu Tătariĭ ne-aŭ făcutŭ mare stricăcĭune,

otrăvind fântânile, ardĕnd fênațele de pe câmpurĭ, urmărind armiea noastră, ca o turmă de lupĭ, şi ucigând tot ce găsa în calea lor. Caiĭ noştri aŭ peritŭ maĭ toțĭ!.. Cea maĭ mare parte din tunurĭ aŭ rĕmasŭ pe drum, şi ostaşiĭ Maĭestățiĭ Voastre cerŭ, în gura mare, a eşi din această țară blăstĕmată, unde-aŭ pătimitŭ toate chinurile şi toate rĕlele.

Sobieschi. — (cu mânie) Iablonovschi!..

Iablonovschi. — (cu mândrie) Maĭestate!.. de-oĭŭ şti chĭar că 'ĭ urgisi pe bĕtrânul Iablonovschi, care te slujeşte cu credință de când te-aĭ suit pe tronul Polonieĭ, eŭ 'mĭ-oĭŭ face datoriea de a'țĭ spune adevĕrul!.. Mare greşală aŭ fost a noastră că ne-amŭ duşmănitŭ fără nicĭ o pricină cu veciniĭ noştri Moldovenĭ; căcĭ eĭ arŭ fi pututŭ fi pentru Țara leşască un zid de apĕrare împrotiva năvălirilor din Rĕsărit. Ar fi trebuit sĕ dăm mâna cu dênsiĭ, în loc sĕ căutăm a'ĭ subgĭuga.

Sobieschi. — Prea târdiŭ îmĭ daĭ sfaturĭ, Iablonovschi. Moldova e destinată a fi o provinçie a Crăieĭ leşeştĭ, şi mĕ gĭur pe numele meŭ că aşa va fi, precum dic eŭ.

Iablonovschi. — Maĭestate!.. Acum sûntŭ 40 de anĭ de când trăesc tot pe câmpul rĕsboaelor; am înbĕtrânit cu arma 'n mână, ş'am cunoscut ce plătescŭ Moldoveniĭ la luptă, când îşĭ apĕră țara şi neatîrnarea lor... Eĭ plătescŭ mult, Măria ta!.. Crede-mĕ pe mine, care 'mĭ-am jĕrtfit toată vieața pentru gloriea luĭ Sobieschi; dă poroncă armieĭ de întors în Polonia, căcĭ de când amŭ intratŭ în Moldova, cu gând de a o supune,

amŭ perdutŭ nebuneşte gĭumătate din ostaşiĭ noştri; ş'acum, această armie ce s'aŭ luptat ş'aŭ biruitŭ sub zidurile Vieniĭ, samĕnă maĭ mult c'o armie pusă 'n risipă decât c'o oaste învingĕtoare!

Sobieschi. — (pe gândurĭ, în parte) Are dreptate bĕtrânul Iablonovschi... (tare) Vrednicul meŭ general, îţi mulţĕmesc că 'mĭ-aĭ vorbit astfel, fără sfială, când s'atinge de gloriea mea. Tu eştĭ cel maĭ bun sprijin al tronuluĭ meŭ, şi pe tine te voĭŭ asculta... Dă poruncă de plecare.

(Iablonovschi se închină şi se apropie de statul major.)

(Se aude bucĭumând în cetate.)

Sobieschi. — Ce sunet s'aude?

Potoschi. — (înaintând) Un bucĭum ce rĕsună în cetatea Neamţuluĭ; el chĭamă Româniĭ la rĕsboĭŭ.

Sobieschi. — Ear'!.. rĕsboĭŭ vreŭ eĭ?.. Fie!.. rĕsboĭŭ le voĭŭ da!.. Îndreptaţĭ tunurile spre cetate.

(Soldaţiĭ îndréptă tunurile spre culisele din stânga şi se pregătescŭ de resboĭŭ.)

Iablonovschi. — Eŭ aşĭ dice, Maĭestate, sĕ lăsăm cetatea asta şi sĕ ne urmăm drumul înainte... Avem tunurĭ de câmp, nu de asalt.

Sobieschi. — (aprins) Ba!.. pre numele patronuluĭ meŭ!.. Nu va dice lumea că o cetate s'aŭ arătat d'inaintea luĭ Sobieschi, fără a i sĕ cuceri!.. N'avem tunurĭ?.. Vom lua-o dar cu mânile.

Potoschi. — Numele Maĭestăţiĭ tale îĭ destul tun!

Sobieschi. — Potoschi! pe tine te însărcinez sĕ daĭ

asalt acestuï cuïb de hoțï... ș'ascultă: sĕ nu rĕmâïe peatră pe peatră!

(Potoschi se închină și se întoarce spre oaste ca sĕ dea poroncă de asalt.)
(Se aude între culisele din drépta un sgomot de luptă.)

SCENA VIII.

Ceï de'nainte, **Farcaș** (prins de Polonï intră, smuncindu-se din mânile lor)

Farcaș. — Mort mi'țï lua rob, dar' viŭ nicïodată! (Poloniï îl apucă de mânï și 'l țină în loc) Ticăloșilor!.. vĕ puneți ḑĕce împrotiva unuï om!

Sobieschi. — Ce este?

Potoschi. — Un ostaș moldovan robit în bătaïe, și care nu vrea sĕ se supuïe.

Sobieschi. — Un ostaș moldovan?.. sĕ 'l aducă înaintea Noastră.

(Soldațiï aducŭ pe Farcaș d'inaintea luï Sobieschi.)

Sobieschi. — Ce eștï tu?

Farcaș. — Ostaș de-a luï Cantimir Vodă.

Sobieschi. — Cantimir!.. Tot ascuns șĕde în lagĕrul Turcilor, mișelul?

Farcaș. — Mișel nu poate fi apĕrătorïul Moldoviï!.. El iï în țara luï cât și tu în țara ta!

Sobieschi. — Țï'ï prea lungă limba, voïnice!.. Ïe sama sĕ nu 'țï-o scurtez.

Farcaș. — (cu mândrie) În mâna ta sûnt... Poțï sĕ 'mï taï și capul; dar' de plecat nu 'l-oïŭ pleca nicïodată d'inaintea dușmanuluï țĕriï mele!

Sobieschi. — Nicï când dușmanul iï învingĕtor ca mine?

Farcaş. — Învingĕtoriŭ, tu?.. care aĭ întrat hoţeşte în Moldova ş'acum te 'ntorcĭ ruşinat în Polonia?.. Mare 'ţĭ este deşĕrtăcĭunea, dacă te credĭ învingĕtoriŭ!.. Priveşte'ţĭ oastea obosită şi 'ngĭumătăţită!.. Mergĭ de vedĭ drumurile pe unde-aĭ trecut acoperite cu trupurĭ de Leşĭ, ş'apoĭ te făleşte că eştĭ învingĕtoriŭ... Aĭ năvălit la noĭ fără veste; 'ţĭ-aĭ călcat cuvĕntul ce 'l-aĭ dat, acu un an luĭ Cantimir, de a fi prietinul nostru, şi ce-aĭ isbutit?.. Aĭ ucis câţĭva creştinĭ nevinovaţĭ, aĭ ars câteva sate, aĭ prădat câteva monăstirĭ, ş'acum te furişezĭ ca un lup urmărit de zĕvodĭ... Sobieţki! mare ţi'ĭ numele!.. micĭ ţi 'sŭ faptele!

Sobieschi. — (furios, pune mâna pe sabie) Sumeţule!..

Farcaş. — (cu un rîs spasmodic) Sobieţki!.. cât eştĭ tu de mare şi de puternic, eŭ rîd de mânia ta; căcĭ noĭ, Românii, sûntem deprinşĭ a videa moartea cu ochiĭ!

Sobieschi. — Dacă eştĭ deprins a videa moartea cu ochiĭ, morĭ în faça Soareluĭ! (face un semn soldaţilor.)

(Soldaţiĭ tragŭ săbiile şi încungĭură pe Farcaş.)

Farcaş. — Sobieţki!.. sĕ ştiĭ, de la Farcaş Românul, că nu 'ĭ vrednic pentru tine sĕ omorĭ voĭnicĭ ca mine!

Sobieschi. — Spênduraţi'l!..

Farcaş. — (tresărind) Sĕ mĕ spêndure pe mine!.. Heĭ!.. că doar' nu pere Românul cu una cu douĕ. (smuncesce un baltag din mânile unuĭ soldat, îl ridică asupra soldaţilor şi 'l poartă răpide) În lăturĭ, păgânilor, că eŭ sûnt Farcaş aprodul!

(Farcaş se isbesce p'intre Polonĭ, apucă pe punte, se opresce puçin de strică puntea cu baltagul, ş'apoĭ pleacă, fugând spre munte. Soldaţiĭ se aruncă după el, dar' se oprescŭ la capra punţiĭ dĕrîmate. Vr'o câţĭva tragŭ cu puscele în Farcaş.)

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Teatrul represintă interiorul cetățiĭ Neamțuluĭ; în drépta, pe planul I-iŭ, poarta cea mare e închisă; în fund, în stânga, se află un turn, în care păzesce un plăeș; de la poartă pĕnă la turn, zidul cetățiĭ e cu metereze; de-alungul ziduluĭ este o galerie de lemn pe care staŭ de pază câțiva Românĭ înarmațĭ; în stânga, pe al doilea plan, se află o capelă cu fereste gotice, luminată în întru. La ridicarea cortineĭ se audŭ din timp în timp tunurĭ depărtate care batŭ în zidurĭ. Plăeșiĭ cară bolovanĭ pe galerie. Începe a însera.

SCENA I.

Șoĭman, Galu, Ghețu, Mircea, străjerul român, plăeșiĭ.

Șoĭman. — Haĭ, voĭnicĭ... cu inimă! căraţĭ mereŭ la bolovanĭ pe galerie ca sĕ 'ĭ aruncăm în capul Leșilor, când or maĭ cerca vr'un asalt... Eĭ ne trimetŭ ghĭulele din tunurĭ... Noĭ sûntem maĭ darnicĭ și le plătim cu petre... scumpe.

Mircea. — Nu știŭ de 'sŭ scumpe; dar' știŭ că 'sŭ grele, și pe care 'l-a agĭunge bolovanul ista... halal de dênsul!.. Bună parte a avea. **(arată un bolovan mare și 'l duce pe galerie.)**

Șoĭman. — **(spre turn)** Străjĕrĭŭ!

Străjerul român. — Aud.

Șoĭman. — Deschide'țĭ ochiĭ în patru, și 'ĭ ținteşte pe lagĕrul leșesc. De 'ĭ zări vr'o mișcare de oaminĭ, sĕ ne daĭ de știre.

Străjerul român. — Bine.

Șoĭman. — Și tu, Mirceo, primblă-te cu plăeșiĭ de-a lungul zidĭuluĭ, și fițĭ tot cu mâna pe cucoșul puștiĭ.

Mircea. — N'aï grijă, moş Şoïmane... Care Leah a trece prin calea puştiï, a şi culege un plumb.

Şoïman. — (coborîndu-se în scenă) Eï! măï, Galule, îţï place?.. Luptă cereaï?.. Eaca luptă.

Galu. — Îmï place, Şoïmane; dar' pare-mi-se că s'apropie funia de par.

Şoïman. — Fie cum a vroi Cel de sus!.. Ştiŭ încalte că n'or ḑice Leşiï c'o luatŭ cetatea cu mâna, ca un cuïb de rîndunele... De cincï ḑile-acu, toată oastea luï Sobieţki tabără în valea Neamţuluï şi prin munţiï de pr'inpregïur. Tunurile lor batŭ zidïurile aiste necontenit de cincï ḑile. În cincï ḑile patru asalturï o datŭ cetăţiï, şi tot rîsipiţï şi ruşinaţï o întratŭ sub corturï... Mândriţi-vĕ Românï!.. Noï, o mână de oaminï, ne luptăm de cincï ḑile şi cincï nopţï c'o armie 'ntreagă!

Gheţu. — Aşa este, fărtate; dar' am obosit, că, de când s'o început rĕsboïul, n'am închis ochiï.

Şoïman. — Lasă, Gheţule, că 'n ceasul când 'ï-omŭ închide, a fi pentru somnul cel vecïnic, ca bïeţiï tovarĕşiï noştri, ca Trotuşan, ca Udrea, ca Veveriţă şi ca ceïalalţï care-o peritŭ în luptă.

Galu. — Fie-le ţĕrna uşoară, că mare bine s'o purtatŭ pĕn' a nu cădea!

Şoïman. — S'o luptatŭ cum trebuïe sĕ se lupte tot Românul pentru ţara luï, ş'o muritŭ cum trebuïe sĕ dorească a muri tot Românul care se sîmte mândru de numele luï!.. cum oïŭ peri şi eŭ ca aḑï, ca mânï; cum *îï peri* şi tu, Galule, şi tu, Gheţule, şi toţï câţï maï rĕ-

mânŭ teferĭ acu în cetate; căcĭ altă n'avem de-aşteptat, decât moartea!

Galu. — Moarte, dar!.. maĭ ales că ni s'o sfêrşitŭ şi merindele de gură şi cele de puşcă.

Şoïman. — Ce spuĭ, frate? Nu maĭ este nicĭ earbă, nicĭ plumbĭ?

Galu. — Numaĭ câteva încărcăturĭ ne-o maĭ rĕmasŭ, şi de-abĭea putem rĕspunde din când în când la loviturile duşmanuluĭ.

Şoïman. — (pe gândurĭ) Asta 'ĭ rĕ treabă!.. dar' sĕ nu perdem bărbăţiea, căcĭ poate ne-o aduce Farcaş ceea ce ne lipseşte.

Galu. — Farcaş?

Şoïman. — Dar... Spre amédă, când eraĭ tŭ de strajă 'n turn, Farcaş o eşit din cetate.

Galu. — Pe unde?

Şoïman. — Prin fôntâna asta 'n care se deschide-o hrubă taĭnică ce duce la poalele dealuluĭ... El s'o dus sĕ pândească mişcările duşmanilor maĭ de-aproape, doar' a afla ceva despre hotărîrea lor, şi doar' a putea căpĕta ceva merinde pentru noĭ.

Gheţu. — Numaĭ de n'ar pune mâna Leşiĭ pe dênsul!

Şoïman. — Pe Farcaş?.. El iĭ în stare sĕ le fugă d'intre degite, ca o şopêrlă.

Galu. — Ş'apoĭ iĭ tênĕr, frate!.. iĭ cu focu 'n inimă, şi'l trage inima într'acoacĭ, la Tudora care 'ĭ închisă cu noĭ în cetate... N'aĭ grijă de Farcaş... Un voĭnic ca el, cu dragostea 'n suflet, are ḑĕce vieţĭ într'ênsul.

Gheţu. — Dar' bĭata Tudora unde'ĭ, Şoïmane?

Șoĭman. — Cole, în biserică... Ea poartă de grijă celor răniţĭ în bătaĭe, şi închide ochiĭ celor ce morŭ.

Gheţu. — Sĕrmana copilă!.. Ce s'a face ea de-a fi sĕ perim aicĭ cu toţiĭ?

Șoĭman. — (cu mândrie) Ea, Gheţule?.. Ea 'ĭ fata luĭ Șoĭman bĕtrânul!.. iĭ Româncă, ş'a muri cu tată-sĕŭ şi cu logodnicul eĭ la un loc!

Gheţu. — Pĕcat de tinereţile eĭ!

Șoĭman. — Tăceţĭ!.. par'c'aud un glas în fundul fôntâniĭ.

Gheţu. — Farcaş a fi.

(Se plécă cu toţiĭ pe gura fôntâniĭ.)

Șoĭman. — Zăresc o umbră ce se urcă spre noĭ de-a lungul păreteluĭ... (strigă în fôntână) Farcaş, tu eştĭ?

Farcaş. — (în fôntână) Eŭ!

Șoĭman. — Vină 'ncet, băete... Nu te grăbi, sĕ nu 'ţĭ lunece piciorul.

Farcaş. — Întindeţi'mĭ mâna.

Șoĭman, Galu, Gheţu. — (întindŭ mânile în fôntână) Eaca mâna... Apucă-te vîrtos.

Farcaş. — (ivindu-se) Eată-mĕ's cu bine. (ese din fôntână.)

SCENA II.

Ceĭ de'nainte, **Farcaş** (aducênd o torbă.)

Șoĭman. — Vină 'n braçele mele, fiĭule, că mult 'ţĭ-am maĭ dus grija.

Farcaş. — Dacă puçin o lipsit sĕ nu mĕ maĭ videţĭ.

Toțĭ. — Cum? Ce felĭŭ?

Farcaș. — Era sĕ mĕ prindă și sĕ mĕ ucidă Leșiĭ.

Toțĭ. — Ferească Dumnedĕŭ sfêntul!.. Cum asta?

Farcaș. — După ce m'am coborît adĭ în fôntână, ș'am dat în hrubă de-am eșit în poala dealuluĭ, am cercat sĕ m'apropiĭŭ de lagĕrul Leșesc ca sĕ prind limbă și sĕ aflu ceva, când, chĭar în drumul meŭ, am dat peste-o ceată de cincĭ Leșĭ care sta la pândă subt o stâncă. Era un căpitan cu dênșiĭ, și le 'mpărța praf și plumbĭ, dicêndu-le sĕ fie gata pe astă sară, căcĭ Sobiețki o poroncit sĕ ne dee un noŭ asalt.

Toțĭ. — În astă sară?

Farcaș. — În curênd trebuĭe sĕ ne lovească, căcĭ Soarele 'ĭ pe-asfințite.

Șoĭman. — Eĭ! și?..

Farcaș. — Audind de asalt, soldațiĭ o începutŭ a chiui ș'a bea d'intr'o ploscă, ca sĕ prindă la inimă... Eŭ mĕ uĭtam la torba cea cu praf, cum se uĭtă ulĭul la cloșcă, și, în vreme ce Leșiĭ deșĕrta plosca, m'arunc de-odată în mijlocul lor ca o arătare, smuncesc torba și plec la fugă p'intre stâncĭ... Dușmaniĭ se ĭeŭ turbațĭ după mine, împușcând ca într'un ĭepure și sbĭerând ca copoiĭ, dar' nu mĕ nimerescŭ și 'mĭ perdŭ urma... Numaĭ unul din eĭ, căpitanul, un tinerel fără musteață, nu știŭ cum dracul face, și 'mĭ ese înainte, tocmaĭ la gura hrubiĭ...

Toțĭ. — Și?..

Farcaș. — (cu sânge rece) 'L-am ucis!.. Eaca torba Leșilor!

Galu. — Da bine, trupu luĭ ce 'l-aĭ făcut?.. 'L-aĭ lăsat acolo, la gura hrubiĭ?

Farcaș. — Aș'!.. sĕ dee tovarĕșiĭ luĭ de dênsul, și sĕ discopere hruba?.. Nu, tată; nu's așa de copilandru... Am tras trupul în hrubă, și 'l-am ascuns de lumina Soareluĭ.

Șoĭman. — (deschiḑênd torba) Sĕ trăeștĭ, băete, că voĭnic braç și coaptă minte aĭ la vrîsta ta!.. Ean sĕ videm ce ne-aducĭ?.. Îĭ plină! plină, fraților, de praf și de plumbĭ! Heĭ! că multe morțĭ o sĕ maĭ trimetem în ceĭ păgânĭ, din torba lor!

Farcaș. — Așa, tată Șoĭmane!.. dar' și noĭ trebuĭe sĕ ne gătim, căcĭ Sobiețki s'o gĭurat pe steagul crăesc sĕ nu rĕmâĭe aḑĭ nicĭ peatră pe peatră din cetate, nicĭ om cu vieață în lăuntru.

Șoĭman. — Așa s'o gĭurat Sobiețki? (strigă) Măĭ, copiĭ, venițĭ cu toțiĭ aicĭ.

(Toțĭ plăeșiĭ, afară de străjer, se coborŭ și vinŭ lângă Șoĭman.)

Plăeșiĭ. — Eată-ne.

Șoĭman. — Ațĭ auḑitŭ, voĭnicilor?.. Ci că craĭul Sobiețki o gĭurat peirea noastră pe aḑĭ... Ce ḑicețĭ voĭ?

Mircea. — Vie sĕ ne ucidă, dac' a putea!

Șoĭman. — Copiĭ!.. acuș a sĕ 'nceapă o luptă cum n'amŭ maĭ avutŭ pĕnă aḑĭ. Haĭ sĕ facem și noĭ gĭurămêntul de moarte; dar' maĭ ânteĭ, na, copiĭ... întindețĭ mânile: Na praf leșesc; na plumbĭ leșeștĭ. (împarte patroane la plăeșĭ) Sĕ le trimetem dușmanuluĭ cu dobêndă prin țĕvia puștiĭ.

Plăeșiĭ. — Adă, adă.

Șoĭman. — Ș'acum, ascultațĭ și dicețĭ ca mine:

I.

Mórtea ne vine, dar' nu ne pasă!
Mórtea 'n resboaĭe noĭ o dorim.
Mórtea vitează e mult frumoasă!
Jurăm cu toțiĭ ca să murim!

Toțĭ.

Jurăm cu toțiĭ ca să murim!

II.

Pentru Moldova ce pătimesce,
Pentru Moldova care-o ĭubim,
Pentru Moldova ce ne privesce
Jurăm cu toțiĭ ca să murim!

Toțĭ.

Jurăm cu toțiĭ ca să murim!

III.

(Șoĭman se pune în genunchĭ.)

O! țéră scumpă, remâĭ cu bine!
O! țéră dulce, noĭ ne jertfim!
O! țéra nóstră, noĭ pentru tine,
Jurăm cu toțiĭ ca să murim!

Toțĭ.

Jurăm cu toțiĭ ca să murim!

SCENA III.

Ceĭ de'inainte, **Tudora** (se arată la ușa capeleĭ și ascultă jurămêntul plăeșilor.)

Tudora. — Facețĭ gĭurămêntul morțiĭ și pe mine nu chĭemațĭ!

Plăeşiĭ. — (cu mirare) Tudora!

Tudora. — (înaintând spre plăeşĭ cu un aer inspirat) Cine v'o dat vouĕ dreptul sĕ uĭtaţĭ pe Tudora, când este a vĕ jĕrtfi pentru ţară?

Şoĭman. — Copila mea!..

Tudora. — Numaĭ voĭ vĕ cunoaşteţĭ datoria?.. Voĭ numaĭ vĕ ĭubiţĭ ţara?.. Eŭ n'am suflet ca voĭ? n'am ca voĭ sânge de Româncă?

Farcaş. — (cu dragoste) Tudoro!..

Tudora. — De şi nu sûnt decât o bĭată copilă, dar' de cincĭ ḑile, de când trăesc cu voĭ, 'mĭ-o crescut în pept inimă bărbătească!.. Aicĭ, în bisericuţa asta, sîngură, fără agĭutorĭŭ, am închis ochiĭ la opt creştinĭ răniţĭ în bătaĭe; am auḑit cele de pe urmă cuvinte ale lor, suspinurile lor cele de pe urmă, şi m'am diprins a videa moartea 'n façă. Cum nu vĕ 'ĭ frică vouĕ de dênsa, aşa nicĭ mie!.. şi cum vreţĭ voĭ sĕ vĕ daţĭ vieaţa pentru Moldova, aşa şi eŭ vreŭ sĕ 'mĭ-o daŭ!

Şoĭman. — Tu, fata mea?.. tu, în floarea tinereţiĭ!

Tudora. — Moartea n'alege!.. ea, când vine, abate şi pe cel tare şi pe cel slab... Şi 'n curênd, din câţĭ sûntem aicĭ, nicĭ unul n'a sĕ maĭ rĕmâĭe cu vieaţă!

Şoĭman. — De unde ştiĭ?..

Tudora. — Am auḑit tot ce v'o spus Farcaş... Sobieţki o gĭurat peirea noastră, şi Sobieţki 'ĭ tare!.. Gĭurămêntul luĭ s'a împlini; dar' eŭ nu vreŭ sĕ cad vie în mânile luĭ.

Farcaş. — Nu, Tudoro!.. cât oĭŭ fi eŭ lângă tine...

Tudora. — Locul tĕŭ, Farcaş, nu 'ĭ lângă mine;

ŭ iĭ pe zidĭurĭ în façа dușmanuluĭ. Datoria ta 'ĭ în luptă lângă tată-meŭ; datoria mea 'ĭ sĕ vĕ pe toțĭ!

ıan. — Sĕ ne rĕsbunĭ?

ora. — (inspirată) Ascultațĭ!.. În noaptea tre- ꞁ când voĭ păzațĭ zidĭurile, eŭ stam îngenunchĭe- ꞁintea icoaniĭ Maĭciĭ Domnuluĭ și mĕ rugam pen- etele celor morțĭ. Lumina candelilor se rĕsfrângea trupurĭ de voĭnicĭ fără suflare, care zacŭ în bi- Atuncĭ, am vĕḑut cu ochiĭ meĭ rîdicându-se morțiĭ ꞁare!.. mergĕnd sĕ sĕrute icoana, și pe urmă ꞁdu-se de mine, 'mĭ-o ḑis: „Tudoro! de aĭ inimă mâncă... Tudoro! de țĭ'ĭ dragă țara Moldoviĭ n'o ꞁerĕsbunată!"

ꞁan. — (uĭmit) Ce ḑice?

ora. — „Tudoro! nu ne lăsa pe noĭ, nu lăsa pe ꞁĕŭ și pe Farcaș, logodnicul tĕŭ, fără rĕsbunare!.. în lagĕrul leșesc, și, cu braçul tĕŭ, du moarte ꞁnuluĭ Românilor!.. du moarte luĭ Sobiețki!"

ꞁan. — (către ceĭa-l-alțĭ) Îĭ perdută!..

ꞁora. — Aiste cuvinte 'mĭ-o rostitŭ morțiĭ!.. și m legat cu gĭurămĕnt către eĭ așa sĕ fac.

ꞁan. — Tu sĕ omorĭ pe Sobiețki!.. Cum?.. ꞁchip?

ꞁora. — (zîmbind) Ângerul Moldoviĭ m'a duce de .. Decât sĕ mor aicĭ, ucisă de soldațiĭ luĭ So- maĭ bine sĕ cerc o faptă măreață și mântuitoare țara mea!

ꞁcaș. — Tudoro, pe mine m'aĭ uĭtat?

Tudora. — (cu înduĭoșare) Farcaș!.. Dumneḑĕŭ n'o vrut sĕ facem casă 'mpreună, de și numaĭ El știe câtă dragoste-am avut și am pentru tine! (vocea ĭĭ slăbesce) Nu mĕ sfiesc acu, în agĭunul morțiĭ, s'o mărturisĕsc în auḑul oaminilor... dar' nu vreŭ sĕ mĕ dispart de tine ca o străină, nu, că mi se rupe inima!

Toțĭ. — (cu înduĭoșare) Tudoro!..

Tudora. — O! lăsați-mĕ sĕ plâng, ca sĕ 'mĭ maĭ rĕcoresc sufletul... Nu pot gândi fără tulburare c'are sĕ moară tata!.. și tu, Farcaș, și voĭ toțĭ. oaminĭ bunĭ, și eŭ!.. în loc de cununie, în loc de fericire... moarte, în floarea viețiĭ!.. Ce-amŭ făcutŭ noĭ luĭ Dumneḑĕŭ ca sĕ fim osândițĭ așa?.. (plânge.)

Șoĭman. — (luând pe Tudora lângă sinul luĭ) Tudoro, draga tatiĭ, nu ne face sĕ slăbim tocmaĭ când avem nevoĭe de bărbăție. Dac' o vrut Dumneḑĕŭ sfêntul astfelĭŭ cu noĭ, trebuĭe sĕ ne supunem poronciĭ luĭ... Tu sîngur' aĭ spus că jĕrtfa pentru țară îĭ o datorie sfêntă!.. Nu maĭ plânge, draga mea, că 'mĭ frângĭ inima. (plânge.)

Tudora. — (încetând de plâns) Eaca, nu maĭ plâng, tată!.. Cată 'n ochiĭ meĭ... Așă 'ĭ că nu maĭ sûntŭ lacrimĭ?.. Nu băgațĭ de samă, oaminĭ bunĭ... Tudora s'a arăta vrednică de tată-sĕŭ și de voĭ!.. Și tu, Farcaș, dă'mĭ mâna și vin' de 'ngenunche cu mine d'naintea tată-meŭ, ca sĕ ne binecuvinteze și sĕ ne unească cu mâna luĭ! (ĭea pe Farcaș de mână, zimbind) Veḑĭ cât ți'ĭ de veselă mireasa, dragul meŭ... Fiĭ și tu vesel ca mine, că ne-omŭ găsi unițĭ în ceea lume!

Şoĭman. — (cătră Galu) Galule, mi se sfĕrşeşte inima când o vĕd astfelĭŭ.

Tudora. — Tată, binecuvĕntarea unuĭ părinte îĭ sfĕntă 'n ochiĭ luĭ Dumneḑĕŭ!.. uneşte'ţĭ copiiĭ şi'ĭ binecuvinteează 'n faça Ceriuluĭ, unde-o sĕ ne 'ntĕlnim în curĕnd.

(Se pune în genunchĭ, împreună cu Farcaş, la picĭoarele luĭ Şoĭman.)

Şoĭman. — (întinḑĕnd mânile pe capetele lor) Unite fie sufletele voastre în vecĭnicie, precum numele voastre sûntŭ nedespărţite în inima mea!.. Copiĭ!.. priimiţĭ prin graĭul meŭ binecuvĕntarea Ceriuluĭ ş'a pămĕntuluĭ!

Plăeşiĭ. — (uĭmiţĭ) Amin!

Tudora. — (ridicându-se veselă) Tată!.. dă'mĭ mâna s'o sĕrut... Acu mĕ sîmt fericită!

Şoĭman. — Vin' în braçele mele, fiĭcă scumpă şi viteează. (o îmbrăçişază cu dragoste şi 'ĭ ḑice încet) Sĕ morĭ cu bărbăţie, Tudoro.

Tudora. — (încet) În ceasul de pe urmă 'mĭ-oĭŭ aduceaminte că 's fiĭca luĭ Şoĭman bĕtrânul!

Farcaş. — (întinḑĕnd braçele) Tudoro, mie nu 'mĭ ḑicĭ nimică?..

Tudora. — (aruncându-se în braçele luĭ Farcaş şi serutându'l) O! Farcaş, soçul meŭ, îţĭ daŭ cea 'ntĕĭ şi cea de pe urmă sĕrutare pe-aist pămĕnt! (încet) Sĕ aperĭ pe tata, Farcaş!

Farcaş. — Oĭŭ peri lângă dĕnsul!

Tudora. — Ş'acum, voĭnicilor, fiecare la locul sĕŭ: voĭ pe zidĭurĭ, şi eŭ în lagĕrul leşesc!.. Rĕmâneţĭ cu bine! (se îndréptă spre gura fôntâneĭ.)

Plăeșiĭ. — Dumnedĕŭ sĕ 'țĭ agĭute și sĕ 'țĭ apere dilele.

Tudora. — (se suĭe pe marginea fôntâneĭ) Acu mĕ simt vrednică sĕ mĕ unesc și eŭ la gĭurămêntul vostru. (cântă:

O! țéră scumpă, remâĭ cu bine!
O! țéră dulce, noĭ ne jertfim!
O! țéra nóstră, noĭ pentru tine
Jurăm cu toțiĭ ca sĕ murim!

Toțĭ.

Jurăm cu toțiĭ ca sĕ murim!

(Tudora se coboară în fôntână și dispare. — Plăeșiĭ grămădițĭ împregĭurul fôntâneĭ privescŭ în întru.)

Farcaș. — Tudoro, sĕ ĭeĭ arma Leahuluĭ celuĭ ucis.

Tudora. (din fôntână) Bine.

Toțĭ. — Noroc bun, Tudoro!

Tudora. — (din fôntână) Noroc bun!

SCENA IV.

Șoĭman, Galu, Ghețu, Mircea, Farcaș, străjerul român, plăeșiĭ.

Farcaș. — (cu desperare) De-acu s'o sfêrșitŭ toate pentru mine 'n lumea asta!

Șoĭman. — Și pentru mine!.. Un singur copil am avut și 'l-am perdut!

Galu. — Nu slăbi, Șoĭmane frate, nicĭ tu, Farcaș băete, că s'apropie ceasul lupteĭ.

(Străjerul român din turn bucĭumă.)

Toțĭ. — Ce este?

Străjerul. — Oastea leșască vine spre cetate.

Farcaș. — Asaltul cel mare se pregătește!.. La zi-dĭurĭ cu toțiĭ, la zidĭurĭ!

Șoĭman. — La metereze, copiĭ!.. și chitițĭ tot subt țița stângă. Când nu 'țĭ maĭ avea plumbĭ, încărcațĭ cu nasturĭ de la chingă; când nu 'țĭ maĭ avea praf de pușcă, răsturnațĭ la bolovanĭ pe capul dușmanilor.

Plăeșiĭ. — (cu entusiasm) La zidĭŭ!.. la zidĭŭ!

(Plăeșiĭ se răpedŭ pe galeriĭ și se gătescŭ de bătaĭe. — Afară de cetate se audŭ răcnete de Leșĭ. — Tunurile tragŭ în zidurĭ.)

Șoĭman. — Audițĭ răcnetele Leșilor?.. Tu, Galule, așadă-te colo lângă turn cu triĭ oaminĭ. Tu, Ghețule, la mijlocul zidĭuluĭ. Tu, Farcaș, cole lângă poartă; și eŭ peste tot locul... Sĕ vĕ vĕd, copiĭ!.. Facețĭ ca sĕ rĕ-mâĭe pomenire neuĭtată în Moldova de Plăeșiĭ din ceta-tea Neamțuluĭ.

(Câteva ghĭulele cadŭ pe scenă. — Una din ele rănesce pe un plăeș.)

Un plăeș. — Valeŭ! (remâne cu corpul spêndurat pe galerie.)

Șoĭman. — Ce èste?.. Un plăeș rănit!

Galu. — Ba 'ĭ ucis, sĕrmanul!

Șoĭman. — Dumnedĕŭ sĕ 'ĭ erte pĕcatele!.. (se suĭe pe galerie și privesce preste zidurĭ) Ce facŭ Leșiĭ?

Farcaș. — Fugĭ, tată, că te ucidŭ păgâniĭ!

Șoĭman. — Atuncĭ s'agĭungă!.. Eaca, Leșiĭ așadă scările pe zidĭurĭ! Luațĭ sama bine, copiĭ!.. Foc în grămadă!

(Plăeșiĭ împușcă de o dată preste zidurĭ. — Se audŭ răcnete dureroase afară din cetate.)

Farcaş. — (privind preste zidurĭ) In plin!.. opt puştĭ, opt morțĭ!.. şi ceĭ mulțĭ înainte!

(Polonii înpușcă de din afară. Plăieşiĭ le respundŭ cu foc necurmat.)

Ghețu. — (strigă preste ziduri) Măĭ, pane, mă!.. cel cu musteața de-un cot!.. Ce 'mĭ daĭ, sĕ 'țĭ trimet un plumb în frunte?

Şoiman. — Ghețule, nu fiĭ nebun... pleacă'țĭ capul.

Ghețu. — (asemene) Ce ḑicĭ, mă?.. îl vreĭ în dar?.. Fie şi 'n dar... ține!.. (trage cu pușca) drept în frunte!.. M'am ținut de cuvênt... Sĕ 'țĭ fie de bine! (se pléćă pe zidurĭ riḑênd.)

(Polonii tragŭ în Ghețu, care cade pe zid rănit, strigând: Valeŭ! m'o ucis! Farcaş se răpede de 'l ridică şi 'l coboară în scenă.)

Farcaş. — Na! c'o pățit'o, Ghețu!.. Apoĭ dă!.. n'o cată Românul cu luminarea?

Şoiman. — Pĕcat de el că era bun viteaz!

Farcaş. — (depunînd pe Ghețu lângă fôntână) Eştĭ rănit de moarte, Ghețule?

Ghețu. — (reînviind) Ba nu; dar' 'mĭ-o frânt o mână păgânii. (se întinde la pământ.)

Şoiman. — Farcaş, Farcaş!

Farcaş. — (suindu-se răpede pe galerie) Aud, tată.

Şoiman. — Ce se zăreşte colo lucind ca un boț de aur?

Farcaş. — Sobiețki, tată!.. craĭul Sobiețki cu hatmaniĭ leşeştĭ!.. Eată'l!.. întinde mâna spre cetate şi dă poroncă de asalt!.. Ațineți-vĕ, fraților, c'acu 'ĭ greul!.. Sobiețki însuşĭ o rĭdicat steagul crăesc.

Șoĭman. — Steag pentru steag... Mĕ duc s'aduc și eŭ steagul Moldoviĭ. (se coboară, intră in biserică și aduce stindardul cu marca țeriĭ.)

(Se audŭ răcnete turbate afară de cetate și înpușcăturĭ. Asaltul începe.)

Farcaș. — Eaca Leșiĭ se suĭe pe scărĭ!.. Plouațĭ cu bolovanĭ peste dênșiĭ.

(Plăeșiĭ ridicŭ bolovanĭ și 'ĭ aruncă peste zidurĭ, strigând: La bolovanĭ, copiĭ! — Plouațĭ cu petre. — O merță! — Dațĭ de tot! — Nu lăsațĭ păgâniĭ sĕ între în cetate.)

Șoĭman. — (trecênd scena cu stindardul) Eată steagul Moldoviĭ!.. Marturul biruinților luĭ Ștefan Vodă!.. Pe zidĭŭ!.. (se suĭe pe galerie și așéḑă stindardul la mijlocul zidului.)

(Poloniiĭ la vederea stindarduluĭ strigă: Ura!)

Plăeșiĭ. — Ura!

(Lupta se încleștează maĭ tare. Plăeșiĭ tragŭ cu puscele și aruncă cu bolovanĭ. Poloniĭ daŭ asaltul. Câțĭva soldațĭ se arată de-alungul zidului. Plăeșiĭ se luptă cu eĭ și 'ĭ respingŭ. În timpul lupteĭ cadŭ doĭ plăeșĭ morțĭ și unul rănit.)

Farcaș. — (către un soldat polon ce se ivesce pe zid lângă poartă) Bine-aĭ venit, pane!.. Ce cațĭ tu la noĭ?.. Moarte? Na, moarte! (se luptă cu soldatul) Ĭute mi te-aĭ suit, dar' maĭ ĭute te'ĭ coborĭ. (il apucă cu brațele și 'l aruncă peste zid.)

(Alțĭ doĭ soldațĭ se arată în fаță cu Șoĭman și punŭ mâna pe stindardul Moldoveĭ.)

Șoĭman. — (apĕrând stindardul) Eaca, mă!.. Vĕ face poftă steagul nostru ș'ațĭ vinitŭ doĭ odată?.. Așa 'mĭ place și mie, că două mânĭ am și eŭ.

(Șoĭman se luptă cu soldațiĭ; pe unul îl înjunghie, ear' cel-a-lalt rănesce pe Șoĭman, lovindu'l cu un baltag în frunte.)

Farcaș. — Nu te da, tată, că vin și eŭ.

Șoĭman. — (scăpând stindardul, cade de pe galerie pe scenă) Valeŭ! m'o ucis păgânul!.. La steag, Farcaș!.. Nu lăsa steagul!..

Farcaș. — (aruncându-se pe Polonul ce a apucat stindardul) Las' pe mine, tată!..

(Farcaș apucă pe Polon și 'l trage de pe zid pe galerie, și pe urmă pe scenă, unde se încinge o luptă grozavă.)

Farcaș. — (luptându-se) Dă-te rob, Leahule, că te sting de pe fața pămêntuluĭ... (apucă de stindard și ridică baltagul) Nu vreĭ?.. (îl lovesce) Morĭ, dar! (Polonul cade mort.)

Șoĭman. — (în genunchĭ răzimându-se pe palme, urméză cu ochiĭ scena aceleĭ lupte, și când cade Polonul, el ȡice cu voce slabă:) Scăpat-aĭ steagul?

Farcaș. — (ridicând stindardul în sus) Eată'l, tată!

Șoĭman. — Slavă ție Doamne!.. De-acum pot muri! (cade leșinat.)

Galu. — Ura!.. Biruința 'ĭ a noastră!.. Leșiĭ se retragŭ!

Plăeșiĭ. — (cu bucurie) Ura!

Farcaș. — (sprijinind pe Șoĭman) Zădarnică bucurie, fraților, căcĭ amŭ perdutŭ pe tata Șoĭman!

Plăeșiĭ. — (sărindŭ de pe galerie și viindŭ lângă Șoĭman) Moș Șoĭman!.. o murit?

Farcaș. — Îĭ rănit la cap... Aduceţĭ apă rěce sě 'ĭ spălăm rana.

(Plăeșiĭ aducŭ o cofă cu apă.)

Galu. — (îngenunche lângă Șoĭman și 'ĭ ĭea capul în brațe) Adă 'n coace sě 'ĭ vědă eŭ rana, c'am maĭ věȡut eŭ multe 'n vieața mea... (spală rana) Adâncă'ĭ!.. (cu înduĭoșare) Șoĭmane, frate Șoĭmane, nu 'ĭ cu drept sě morĭ tu 'naintea

mea. Vină'ţĭ în sîmţirĭ, că doar' nu poţĭ tu peri de-o lovitură de Leah...

Farcaş. — (plângênd) Sĕrmanul tata Şoĭman!.. Maĭ bine muream eŭ decât el!

Galu. — Tacĭ, copile, nu plânge, că nu se poate sĕ perdem noĭ pe Şoĭman viteazul. (îĭ pune mâna la inimă) Nu... eaca!.. i se bate inima ca 'ntr'un om verde. (îĭ légă rana) Şoĭmane!.. Scoală, Şoĭmane, că te plângŭ tovarĕşiĭ tĕĭ ca nişte femeĭ. (îşĭ şterge ochiĭ de lacrimĭ) Deschide'ţĭ ochiĭ de vedĭ rîsipa duşmanilor.

Şoĭman. — (deşteptându-se) Cine mĕ chĭamă?

Plăeşiĭ. — (cu bucurie) Noĭ, tată, noĭ!

Şoĭman. — (încă ameţit) Voĭ?.. Cine sûnteţĭ voĭ?.. (zimbind) Ha! tovarĕşiĭ meĭ... vĕ cunosc... eaca şi Farcaş... eaca şi Galu... Dar' steagul!.. unde'ĭ steagul?..

Farcaş. — Eată'l, tată.

Şoĭman. — (luând stindardul) Nu ni 'l-o luatŭ duşmaniĭ?.. Nu... Eată'l!.. eată'l!.. O! par' că 'mĭ maĭ vine inima la loc... (îl serută plângênd) Steagul Moldoviĭ!.. fala ţĕriĭ!..

Galu. — Destul, Şoĭmane... Nu te tulbura, că eştĭ încă slab.

Şoĭman. — Ba nu, Galule... Lasă, că el îmĭ dă vieaţă. Când îl sîmt cole, pe inimă... inima 'mĭ creşte şi prinde la putere... Farcaş, tu 'l-aĭ apĕrat?

Plăeşiĭ. — El, el!

Şoĭman. — Strămoşiĭ noştri sĕ te binecuvinteze din Cerĭurĭ... Na, ţi'l încredinţăz de astădĭ ţie... Sĕ morĭ pentru dênsul.

(Farcaş ĭea stindardul. — Străjerul bucĭumă.)

Galu. — (mergênd spre turn) Străjeriŭ, ce este?

Străjerul. — Vine călare spre cetate un Hatman leşesc cu steag alb în mână.

Şoĭman. — A fi vr'un sol de la craĭul Sobieţki.

Galu. — Poate că ne-aduce vorbe de pace.

Şoĭman. — Pace?.. Cât praf şi plumbĭ maĭ avem!

Galu. — Nicĭ de-o încărcătură!

Farcaş. — Dar' avem topoare şi bolovanĭ!

(Se aude bătênd în poartă.)

Şoĭman. — Auḑiţĭ?.. Solul o sosit la poartă.. Galule, mergĭ de 'ĭ deschide.

Galu. — (mergênd la poartă) Cine 'ĭ?

Iablonovschi. — (afară) Sol a craĭuluĭ Sobieschi.

Şoĭman. — (sculându-se) Sĕ 'l primim cum se cuvine... Copiĭ, deschideţĭ poarta!.. Şi voĭ, câţĭ maĭ sûnteţĭ în cetate, oamenĭ teferĭ saŭ răniţĭ... în picĭoare cu toţiĭ, ca sĕ nu vadă duşmanul Român culcat la picĭoarele luĭ!

(Noaptea cade treptat în toată scena asaltuluĭ. Scena soluluĭ se petrece la lumina torţelor aduse de plăeşĭ din biserică. Gheţu şi alţĭ doĭ plăeşĭ răniţĭ se scoală cu greŭ în picĭoare şi se apropie de Şoĭman. Eĭ în toată scena următoare staŭ sprijiniţĭ pe puscele lor. Şoĭman se sprijină cu braçul stâng pe umĕrul luĭ Farcaş; dar' cu cât vorbesce cu solul, el slăbesce, se clatină şi însfârşit cade în braçele plăeşilor.)

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, **Iablonovschi.**

Iablonovschi. — (întră fără a sĕ închina) Voĭnicilor, sănĕtate!

Șoĭman. — (mândru) Sănĕtate, domnule!.. Ce pof-
ițĭ de la noĭ?

Iablonovschi. — Mărirea Sa, Sobieschi!.. Riga Po-
ieĭ și Mare Ducă de Litfania, cere ca sĕ 'ĭ cucerițĭ
atea; căcĭ dacă pĕnă mânĭ, în faptul ḑileĭ, nu o vețĭ
hina luĭ, el o va dĕrîma cu puterea sa, și va trece
·nisoana sub tăișul sabieĭ!

Șoĭman. — Du rĕspuns Mărieĭ Sale, că laude și 'n-
›zirĭ de-aiste amŭ maĭ auḑitŭ noĭ multe, și nu ne-
ŭ spărietŭ!.. Cetatea ne-o fost încredințată nouĕ de
nnul Cantimir, ș'o vom păzi cu credință, pĕnă la cel
pe urmă om! Așă'ĭ, copiĭ!

Plăeșiĭ. — Dar, dar!

Iablonovschi. — Nu vĕ împotrivițĭ armiilor noastre,
va fi rĕŭ de voĭ!

Șoĭman. — Nu purta grija noastră, domnule, că
ıtem cu toțiĭ hotărîțĭ a ne 'ngropa în rîsîpurile
ățiĭ!

Iablonovschi. — Vĕ întreb, pentru cea de pe urmă
·ă... vĕ închinațĭ orĭ ba?

Șoĭman. — Ba.

Iablonovschi. — (uĭmit) Sĕ trăițĭ, voĭnicilor! Astfelĭŭ
rĕspuns așteptam de la voĭ!.. Pĕnă acum v'am vorbit
solul luĭ Sobieschi; acum vreŭ sĕ vĕ vorbesc ca un
:hĭŭ oștean, ce știe a prețui bărbăția chĭar în dușma-
luĭ. Voĭ, Românilor, v'ațĭ făcutŭ datoria! Ațĭ apĕ-
;ŭ cetatea cincĭ ḑile de-arĕndul împrotiva armieĭ în-
·gĭ a luĭ Sobieschi!.. Ațĭ împlinitŭ o faptă măreață,
care se vor făli strănepoțiĭ voștri!.. De ce dar sĕ

vě înděrătniciţĭ a muri fără nicĭ un folos pentru ţara voastră, când cetatea nu o maĭ puteţĭ apěra de risipă?

Şoĭman. — Cum am scăpat-o pěnă adĭ, aşa omŭ scăpa-o şi de adĭ înainte, cu' agĭutorĭul Domnuluĭ.

Iablonovschi. — Vě cred; dar' ce puteţĭ face voĭ ca sě opriţĭ zidĭurile de a sări în vězduh?.. Temeliile lor sûntŭ minate cu praf, ş'o singură schîntee vě poate nimici într'o clipă. De nu vě veţĭ supune, în astă noapte cetatea va sălta în norĭ cu oamenĭ cu tot, şi voĭ veţĭ fi rěspundětorĭ cu sufletul de stricăcĭunea sa!

Şoĭman. — (către plăeşĭ) Ce diceţĭ voĭ?

(Plăeşiĭ plécă capetele cu întristare.)

Galu. — Sě scape cetatea, şi noĭ murim bucuroşĭ!

Şoĭman. — De este aşa, domnule... noĭ ne închinăm; însă fă-ne gĭurămênt că, eşind noĭ de aicĭ, vom avea voĭe a merge unde vom vroi, şi că Leşiĭ vor lăsa cetatea întreagă.

Iablonovschi. — (întindênd mâna) Vě gĭur că aşa va fi!.. Gĭur că 'ţĭ putea părăsi aceste zidĭurĭ, teferĭ şi cu toate averile voastre!

Şoĭman. — (arătând stindardul) Eată singura noastră avere, steagul Moldoviĭ!

Iablonovschi. — (inchinându-se stindarduluĭ) Aceasta este cea maĭ nobilă comoară a unor vitejĭ ca voĭ!.. Adio!.. Sûnt fericit că am găsit în voĭ oamenĭ după inima mea!.. Rěmâneţĭ cu bine! şi d-ta, bětrânule, dă'mĭ mâna sě o strîng frăţeşte într'a mea.

Şoĭman. — (dându'ĭ mâna) Eat'o.

Iablonovschi. — (îndreptându-se spre poartă) Mânĭ, în faptul ḑileĭ, vĕ aștept în lagĕrul leșesc. (ese.)

Șoĭman. — Omŭ veni cu toțiĭ, de-omŭ trăi. . . (căḑênd în brațele plăeșilor) Vaĭ de mine!.. că nu maĭ pot!

(Porțile cetățiĭ se închidŭ.)

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Teatrul represintă lagĕrul polon, noaptea pe lună; în stânga, pe planul I-iŭ, cortul luĭ Sobieschi; în façă cu el, cortul soldaților de gardă. Puscele sûntŭ așeḑate în snop d'înaintea luĭ. În drepta, pe planurile 3, 4 și 5, începutul lagĕruluĭ; în fund se vĕdŭ délurile și cetatea Neamțuluĭ. Două sentinele se primblă pe d'înaintea corturilor de pe planul I. La ridicarea cortineĭ se vĕdŭ maĭ multe grupe de soldațĭ polonĭ așeḑațĭ înpregĭurul foculuĭ din lagĕr. Românĭ robițĭ, încărcațĭ cu lanțurĭ, staŭ jos grămadă d'încolo de cortul de gardă.

SCENA I.

Româniĭ robițĭ.

(Se aude în grupa lor un fluer sunând o doĭnă jalnică și pe urmă o voce de femee cântând:)

Frunḑă verde de sălcie!
Am căḑut în grea robie,
Și tot plâng cu amărie
După scumpa mea moșie!

(Repriză de fluer.)

Frunḑă verde de nagară!
O! Moldovo, dulce țéră,
Din pămêntul tĕŭ afară
Mult e vĭeața grea ș'amară!

(Câțĭva soldațĭ din cortul de gardă esŭ și mergŭ de schimbă sentinelele; pe urmă se ducŭ în fund și intră în culisele din drépta. Musică surdă la orhestră.)

(Fluerul sună din noŭ.)

Flórea smulsă din tulpină,
Se usucă și se 'nclină.
Românu 'n țéră străină
Duce dorul și suspină!

român. — (sculându-se) Tacĭ, nevastă, că 'mĭ rupĭ
u cânticul ist de robie!.. Destul de nenorocițĭ
aşa cu lanţurile de mânĭ şi de picĭoare, ca nişte
rĕĭ!

·mână. — (sculându-se şi viind în scenă) Când ar fi
ıtâta!.. dar' a sĕ ne scoată Leşiĭ din ţara noas-
lică, şi sĕ ne ducă robĭ peste hotar!.. Asta mĕ
pe mine! (plânge.)

ıânul. — (uĭmit) Apoĭ dă!.. ce sĕ facem?.. Aşa
ıt scris, se vede, fa nevastă!.. Tacĭ, nu maĭ
.. ce dracul!.. Fiĭ bărbat, că ne-or videa Leşiĭ
mile 'n ochĭ, şi 'ĭ ruşine!.. (îşĭ şterge ochiĭ.)

ıâna. — Geaba!.. Nu pot, bădică, că mĕ 'neacă
când gândesc sĕ 'mĭ las eŭ casa părinţască şi
, dragiĭ mamiĭ!.. Ce-or sĕ se facă eĭ mititeiĭ,
mama lor?.. S'agĭungă la uşa străinilor!

ıânul. — (voind s'o mângâe) Dumneḑĕŭ le-a purta
ı, nevastă; că Dumneḑĕŭ îĭ bun, şi nu părăseşte
ân!.. Ean veḑĭ ceĭ din cetate, cum se luptă de
le cu agĭutorĭul Domnuluĭ, încât nu le-o putut
nică toată oastea leşască.

ıâna. — Aşa este; şi de cĭudă Leşiĭ ne schin-
pe noĭ, pĕcătoşiĭ; ne puuŭ bărbaţiĭ în lanţurĭ, ca
ı fĭare, şi ne ţinŭ aicĭ ca pe-o turmă de oĭ de
!

ıânul. — Cum nu le-a fi cĭudă, dacă perŭ pe
iua cu mulţimea sub zidĭurile cetăţiĭ, fără nicĭ o
încât o începutŭ soldaţiĭ a'şĭ perde bărbăţiea.
rŭ în gura mare a sĕ 'ntoarce în ţara lor. Alţiĭ

nu maĭ vreŭ s'asculte de poroncile hatmanilor, şi ca toţiĭ sûntŭ gata de rĕscoală.

Romāna. — Oare?.. (încet) Ean spune'mĭ, bădică, dacă s'ar întêmpla una ca asta, n'amŭ putea noĭ cerca sĕ fugim, în vreme cât ar fi vălmăşag în lagĕr?

Românul. — (încet) Tacĭ, nevastă, că la scăpare chitim cu toţiĭ... Răbdare şi bărbăţie, că bun îĭ Cel de sus!

(Sentinela se întoarce, respinge pe Românĭ în fund, şi apoĭ intră în cortul de gardă. Musică surdă la orhestră.)

SCENA II.

Sobieschi (ese din cortul luĭ. Sentinela îĭ presintă arma.)

Sobieschi. — (primblându-se posomorit) Soartă! soartă amăgitoare!.. Nebun care se 'ncrede ţie!.. Tu astăḑĭ făgădueştĭ glorie, putere, fericire, şi, ca mânĭ, rîḑĭ de noĭ fără milă şi fără osebire de oamenĭ!.. Ce-a ḑice Polonia, ce-a ḑice lumea 'ntreagă, care rĕsună de numele meŭ, că eŭ, Sobieschi, sûnt oprit în calea mea prin o cetăţue ticăloasă, pe care de-atâtea ḑile cerc în zădar a o supune!.. Bine făceam de-ascultam sfatul bĕtrânuluĭ Iablonovschi, şi'mĭ urmam drumul făr' a o băga în samă... Am perdut o mulţime de soldaţĭ şi de ofiçerĭ în asalturĭ nenorocite!.. Hoţiĭ aceştĭ de Moldovenĭ sûntŭ nătîngĭ ca Zimbrul lor!.. Sĕ vedem de s'or închina soluluĭ meŭ, Iablonovschi... Dacă eĭ vor urma poroncilor mele, Iablonovschi trebue sĕ mĕ 'nştiinţeze printr'un sĕmn... un brad aprins în vîrful dealuluĭ... (privesce spre cetate)

Nimic âncă pěn' acum!.. Nicĭ o lumină!.. O! de s'or împrotivi maĭ mult oameniĭ din cetate, mânĭ, în faptul ḑileĭ, zidĭurĭ şi omenĭ vor sări în vězduh, şi nu s'a alege nimic din cetatea Neamţuluĭ.

(Se aude un sgomot depărtat în lagěr.)

SCENA III.

Sobieschi, Potoschi (viind din lagěr, răpide.)

Sobieschi. — Ce este?

Potoschi. — Maĭestate...

Sobieschi. — Potoschi! tu eştĭ?.. Ce svoană s'aude 'n lagěr?

Potoschi. — Nu 'ndrěznesc a o spune Maĭestăţiĭ Tale!

Sobieschi. — Îţĭ poroncesc sě vorbeştĭ.

Potoschi. — Soldaţiĭ sûntŭ în rěscoală!

Sobieschi. — Soldaţiĭ meĭ?.. pentru care pricină?

Potoschi. — Ḑicŭ că vreŭ sě părăsască locurile aceste şi sě se întoarcă în Polonia.

Sobieschi. — Cum?.. Poloniĭ sě lase pe Riga lor!.. Nu se poate!.. nu 'ĭ adevěrat!

Potoschi. — Ascultaţĭ însuşĭ răcnitele lor.

(Sgomotul se apropie.)

Sobieschi. — (primblându-se pe scenă, turburat) Sě se reragă d'inaintea uneĭ cetăţuĭ de nimică, eĭ, care aŭ apěatŭ cetatea Vieniĭ!.. Nu, nu, niciodată!

Potoschi. — Eată'ĭ că vinŭ spre cortul Măriei Tale.

(Soldaţiĭ esŭ din lagěr şi vinŭ în scenă cu sgomot mare. Aceĭ ce sûntŭ de gardă se înarmează şi se înşiră d'inaintea cortuluĭ lor. Scena luminată de câteva torţe aduse de revoltanţĭ.)

SCENA IV.

Sobieschi, Potoschi, soldații poloni.

Soldații. — (revoltați) Nu maĭ vrem sĕ stăm aicĭ. — Sĕ ne 'ntoarcem în Polonia. — Destule-amŭ pătimitŭ pĕn' acum. — În Polonia. — Moarte căruĭ ne-a opri. — Moarte! (scotŭ săbiile.)

Sobieschi. — (cu voce detunătoare) Tăcere!.. Cum îndrĕzniți voĭ sĕ rîdicațĭ glasul d'inaintea Regeluĭ vostru, d'inaintea luĭ Sobieschi?.. Ce! voĭ, tovarĕșiĭ meĭ de arme, voĭ care-ațĭ învinsŭ pe Mohamed al IV, voĭ carĭ 'mĭ-ațĭ gĭuratŭ credință, voĭ care purtațĭ numele de Polonĭ, v'ațĭ cuprinsŭ de groază și de descurageare într'o țară mică ca Moldova!.. Vroițĭ a lăsa nestrîcat și nestĕrpit un cuĭb de hoțĭ ca cetatea Neamțuluĭ!.. Dar' pe mine m'ațĭ uĭtatŭ? (face un pas spre soldațĭ, cariĭ se daŭ înapoĭ cu sfiealà) Ațĭ uĭtatŭ că braçul acesta, de va cădea peste voĭ, va face sĕ intrațĭ în pămĕnt!.. În genunchĭ d'inaintea stăpânuluĭ vostru! (soldațiĭ se buĭmăcescŭ) În genunchĭ d'inaintea luĭ Sobieschi!

(Soldațiĭ cadŭ în genunchĭ. — O lumină mare apare pe deal, spre cetate)

Sobieschi. — (în parte) A! eată semnalul! Cetatea s'aŭ închinat! (tare) V'ațĭ săturatŭ de lupte? Vrețĭ sĕ vĕ 'ntoarcețĭ în Polonia?.. fie!.. De adĭ înainte nu maĭ am trebuință de voĭ... Cetatea Neamțuluĭ, în ceasul acesta, s'aŭ cucerit vroințiĭ mele!

Soldații. — (sculându-se) Sĕ trăească Sobieschi! — Pentru el murim cu toțiĭ! — Ura! — Noĭ sûntemŭ copiiĭ luĭ, robiĭ luĭ pĕn' la moarte. — Ertare!

Sobieschi. — Bine!.. Vĕ ert, ca pe nişte copiĭ fără minte, şi vĕ daŭ de ştire că mânĭ vom pleca spre ţara noastră.

Soldaţiĭ. — (cu bucurie) Ura!

Sobieschi. — Potoschi, dă poroncă sĕ 'mpartă vin pe la soldaţĭ, pentru ca sĕ serbeze victoria noastră, şi tu, intră în cortul meŭ de scrie Senatuluĭ din Cracovia despre întoarcerea noastră în Polonia. Eŭ merg singur sĕ visitez lagĕrul. (ese prin drépta.)

(Soldaţiĭ din cortul de gardă presintă armele, şi apoĭ le depunŭ ear' în snopurĭ, şi intră în cort. Potoschi intră în cortul regeluĭ.)

SCENA V.

Soldaţiĭ polonĭ, Româniĭ robiţĭ (vinŭ din fund.)

Soldaţiĭ. — (veselĭ) Ura!.. Sĕ bem şi sĕ gĭucăm!.. De-acum ne 'ntoarcem în Polonia.

(Câţiva soldaţĭ aducŭ panere cu sticle cu vin.)

Româniĭ. — (măhniţĭ) De-acum ni s'o stins toată mângâerea! săraciĭ de noĭ!.. Ne ducem din Moldova!

Soldaţiĭ (bêndŭ.)

Ura! ura! soldaţĭ voĭnicĭ,
Sĕ bem, sĕ bem şi sĕ jucăm!
Ura! ura! cu toţĭ de-aicĭ
În ţéra nóstră-o sĕ plecăm.

Româniĭ (plângênd)

Amar de noĭ! sermanĭ românĭ,
În dor cumplit o sĕ picăm!
Amar de noĭ! cu toţiĭ mânĭ,
Din ţéra nóstră-o sĕ plecăm!

Un soldat. — Măĭ, românĭ!.. Venițĭ de vĕ veselițĭ cu noĭ.

Un român. — Veselia voastră 'ĭ măhniciunea noastră, domnule!.. Lăsați-ne pe noĭ în pace.

Soldatul. — Dacă nu vrețĭ voĭ, dați-ne nevestele voastre ca sĕ gĭucăm cu ele.

O română. — Româncele nu gĭoacă cu dușmaniĭ țĕriĭ lor!

Soldatul. — Nu gĭoacă poate de voĭe; dar' de nevoĭe-or gĭuca. (pune mâna pe femee.)

Româna. — (împingêndu'l) Ticălosule!.. Omŭ muri, și n'omŭ da mâna cu voĭ!

Soldatul. — (furios) La arme, fraților!.. sĕ'ĭ ucidem!

Soldațiĭ. — (scoțênd săbiile) Moarte Românilor!.. Moarte!

Româniĭ. — (punêndu-se d'înaintea femeilor) Voĭ cu săbiĭ, noĭ cu lanțurĭ!.. Venițĭ, păgânilor, dacă vĕ dă inima!

(Luptă mică. Începe a sĕ miji de ḑiuă)

SCENA VI.

Româniĭ rănițĭ, soldațiĭ polonĭ, Tudora (în haĭne de căpitan polon, vine din stânga învĕlită cu o manta albă și se aruncă între soldațĭ și Românĭ.)

Tudora. — Stațĭ!

Soldațiĭ. — Un ofiçerĭŭ! (se tragŭ înapoĭ.)

Tudora. — Nu vĕ 'ĭ rușine!.. voĭ, înarmațĭ cu săbiĭ, s'amenințațĭ niște nenorocițĭ legațĭ în lanțurĭ!.. Decât sĕ vĕrsațĭ sânge, voĭnicilor, maĭ bine sĕ vĕrsațĭ

sĕ vĕ veseliţĭ ca nişte ostaşĭ vitejĭ ce sûnteţĭ...
nĭ dă un pahar de vin sĕ benchetuesc cu voĭ?

(Soldaţiĭ îĭ dă un pahar cu vin.)

, cum trebuĭe sĕ bee şi sĕ cânte un soldat...

Ura! ura! soldaţĭ voĭnicĭ,
Sĕ bem, sĕ bem şi sĕ jucăm.
Ura! ura! pe marĭ şi micĭ
Sub braç de fer noĭ îĭ plecăm!
Trăind, murind tot în resboĭ,
Orĭ în ce ḑi, orĭ în ce loc,
Când noĭ sosim, când trecem noĭ,
Lăsăm pustiĭŭ, omor şi foc!

Soldaţiĭ.

Ura! ura! soldaţĭ voĭnicĭ...
etc., etc., etc.

ora. — (bĕnd) Sĕ trăiţĭ şi sĕ vĕ videţĭ ţara cât grabă!

Ura! ura! soldaţĭ voĭnicĭ,
Sĕ bem, sĕ bem şi sĕ jucăm.
Ura! ura! pe marĭ şi micĭ
Sub braç de fer noĭ îĭ plecăm!
Plângă amar femeĭ, copiĭ!
Scoată din pept glas dureros!
Noĭ ducem mórte la ceĭ viĭ
Şi 'ĭ prohodim cântând voĭos:

Soldaţiĭ.

Ura! ura! soldaţĭ voĭnicĭ!..
etc., etc., etc.

(Soldaţiĭ se retragŭ, cântând între corturĭ.)

ora. — (viind în scenă) Mĕ erte Dumneḑĕŭ de cuce-am rostit; dar' numaĭ astfelĭŭ am putut scăpa

vieața bĭeților românĭ!.. Acu, sĕ'mĭ împlinesc hotărîrea!.. Sub haĭnele aste a căpitanuluĭ ucis de Farcaș la gura hrubeĭ cetățiĭ, am putut pĕtrunde în lagĕrul leșesc, făr' a fi cunoscută... Dar' ḑiua 'ncepe-a sĕ ivi... Trebuĭe sĕ mĕ grăbesc... Eată cortul craĭuluĭ... (scoate pumnarul) „Ângerule păzitorĭŭ a Moldoviĭ!.. întăreşte'mĭ braçul și inima ca sĕ pot rĕsbuna țara în sângele luĭ Sobiețchi!..“ Haĭde!.. (voĭesce sĕ între în cort.)

Sentinela. — (oprind-o) Cine'ĭ?

Tudora. — (lepădându'șĭ mantaoa) Aghiotant a craĭuluĭ, cu poroncĭ.

(Sentinela ridică arma. Tudora intră în cort. Musică la orhestră. Peste puçin se aude vocea luĭ Potoschi: Ah!.. agĭutorĭŭ!)

Sentinela. — (strigă tare) Larmă!

(Soldațiĭ din cortul de gardă esŭ ĭute și se înarméză. Treĭ din eĭ alérgă la cortul regeluĭ.)

Un soldat. — Ce este? ce este?

Sentinela. — Un omor în cortul crăesc!

(Ceĭ treĭ soldațĭ intră în cort și esŭ îndată, aducênd pe Tudora cu pumnarul în mână.—Dobele batŭ. Ḑiua se ivesce în plin. Sgomot mare în lagĕr.)

Tudora. — Mĕ putețĭ omorî de-acu, căcĭ 'mĭ-am rĕsbunat țara!.. Am ucis pe Sobiețchi!

Soldațiĭ. — (turbațĭ ridică săbiile asupra eĭ) Pe Sobieschi?

SCENA VII.

Ceĭ de'nainte, **Sobieschi** (arĕtându-se în drépta.)

Sobieschi. — Cine ḑice c'aŭ ucis pe Sobieschi?

Tudora. — Eŭ!

Soldații. — Minciunĭ, minciunĭ... Eată Craĭul nostru!

Tudora. — Cine?.. El?.. Tu?.. A! (voĭesce sĕ se arunce asupra luĭ Sobieschi. Soldațiĭ o țină pe loc.)

Sobieschi. — Unde 'ĭ nenorocitul care-aŭ fost jĕrtfă în locul meŭ?

SCENA VIII.

Ceĭ de'nainte, **Potoschi** (ese din cortul regeluĭ, galbĕn și cu braçul legat.)

Potoschi. — Eŭ, Măria ta!.. Lucram aicĭ în cort, când de odată m'am simțit străpuns de-un cuțit... Dar' nu 'ĭ nimică... O rană la braç numaĭ...

Sobieschi. — Îmĭ pare bine, Potoschi. (către Tudora) Tu eștĭ ucigașul?

Tudora. — Eŭ!

Sobieschi. — Pentru ce-aĭ căutat sĕ făptueștĭ o așa nelegĭuire?

Tudora. — Nu făptuește nelegĭuire acel ce cată sĕ ĕsbune și sĕ scape țara sa de dușman!.. Dar' o mărturisesc în façа Cerĭuluĭ, că n'am voit sĕ ucig pe Potoschi, ci pe tine, Sobiețchi, care-aĭ adus foc și sabie [în] Moldova!

Sobieschi. — Și cine eștĭ tu?

Tudora. — (scoțênd șapca polonă de pe cap și lăsând sĕ 'ĭ capĕrul de-alungul corpuluĭ) Eŭ sûnt Tudora, fiĭca luĭ Șoĭman bĕtrânul care te-o rĕspins cu vitejie de la zidĭurile cetățiĭ!

Româniĭ. — Tudora!

Sobieschi. — O fată!.. ş'âncă fata sumeţul îndrĕznit a sĕ mĕsura cu mine!.. şi tu, o c cercat sĕ omorĭ pe Sobieschi!.. dar' nu ştieaĭ, cito, ce soartă te-aştéptă?

Tudora. — Ba ştieam că m'aşteaptă moartea m'am hotărît a mĕ jĕrtfi cu mulţĕmire pentru

Sobieschi. — Împlinească-se jĕrtfa dar! (fac la soldaţĭ) La moarte!

Tudora. — O! Moldovo! eartă-mĕ că n'aı sĕ 'mĭ împlinesc gĭurămêntul!

(Soldaţiĭ ducŭ pe Tudora spre fundul sceneĭ la osânc

Româniĭ. — (către Sobieschi) Măria ta, fă'ţĭ nı bĭată copilă! — Nu te 'ndura de tinereţile eĭ! - vieaţa la ḑĕce din noĭ ş'o eartă pe Tudora. (Sob gândurĭ, trece spre cortul seŭ.)

SCENA IX.

Ceĭ de'nainte, **Iablonovschi** (intră prin stânga, opresce soldaţiĭ ce ducŭ pe Tudora.)

Iablonovschi. — (către soldaţĭ) Staţĭ!.. Und ĭestatea Sa?

Sobieschi. — (pe pragul cortuluĭ) Iablonovschi!

Iablonovschi. — (apropiindu-se) Măria ta!.. 'mĭ-aĭ încredinţat am împlinit-o. Oaminiĭ din c priimitŭ a sĕ supune, cu condiţiĭ însă de a fi meargă unde vor voi, şi...

Sobieschi. — Cu condiţiĭ?..

Iablonovschi. — Eată ḑiua... Eĭ trebuĭe sĕ easă în curênd din cetate pentru ca sĕ vie sĕ se 'nchine Maĭestățiĭ tale.

Sobieschi. — Bine.

Iablonovschi. — Vitejia ce-aŭ arătatŭ eĭ în apĕrarea zidĭurilor, și maĭ cu samă onorul ce-aŭ avutŭ de-a sĕ lupta cu marele Sobieschi, le dă lor dreptul de a fi priimițĭ cu vrednicie în lagĕrul leșesc.

Sobieschi. — Aĭ dreptate, Iablonovschi... Dă poroncă sĕ s'adune toată oastea, ca pentr'o mare paradă. (intră în cort.)

(Iablonovschi scoate spada și face un semn. Dobele de la cortul de gardă începŭ a bate zorile. Corturile lagĕruluĭ din fund se ridică, și soldațiĭ polonĭ se așéḑă în linie ca la actul I-iŭ. Româniĭ staŭ grămadă între șirurile soldaților. Tudora, încungĭurată de soldațĭ, se află în dosul cortuluĭ regesc. Iablonovschi intră la Sobieschi și ese îndată cu el. Fanfare de onor.)

Sobieschi. — (trecênd armia în revisie) Soldațĭ! Astăḑĭ cea de pe urmă cetate a Moldoviĭ s'aŭ închinat Nouă!.. Țĕlul nostru e împlinit!.. Sĕ trăească Polonia!

(Fanfare. Stindardele se plécă d'naintea regeluĭ. — Un bucĭum rĕsună în cetate.)

Sobieschi. — Ce semnal e acesta?

Iablonovschi. — Plăeșiĭ esŭ din cetate... Eată, porțile se deschidŭ!

(Sobieschi, Iablonovschi și Statul-major vinŭ de se grupéză lângă cortul regesc.)

SCENA X.

Ceĭ de'nainte, **Plăeşiĭ.**

(Porţile cetăţiĭ se deschidŭ. Un cortej de opt oamenĭ ese şi coboară dealul. Farcaş merge înainte purtând stindardul Moldoveĭ. După el patru plăeşĭ, ducŭ pe Şoĭman pe un pat de scândurĭ; în fine, Gheţu şi alt plăeş, rănіţĭ amêndoĭ, urméză, sprijinindu-se înpreună. — Orhestra sună un marş funebru, pĕn' ce cortegĭul sosesce în scenă. Sobieschi face atuncĭ un semn, şi toată armia presintă armele.)

Sobieschi. — (vĕḑênd cortegĭul) Iablonovschi!.. Ce oaminĭ sûntŭ aceştiea?

Iablonovschi. — Garnizoana cetăţiĭ Neamţuluĭ!

Sobieschi. — Cum?.. Numaĭ cu-atâţĭ oaminĭ s'a luptatŭ întreaga noastră oaste?

Iablonovschi. — Atâţĭa aŭ rĕmasŭ!

Sobieschi. — (furios) O mână de Plăeşĭ sĕ 'ndrĕzneascā... O! trebuĭe pedepsit aspru asemine sumeţie, ca sĕ rĕmâĭe pildă la Moldovenĭ!

Iablonovschi. — (cu energie) Ba sĕ nu facĭ o asemenea faptă, Măria ta, căcĭ ar fi nevrednică de viteazul Sobieschi! ea ar păta gloria Maĭestăţiĭ tale, şi ar călca cuvêntul dat de mine apĕrătorilor cetăţiĭ!.. Fiĭ mare precât 'ţĭ-e numele, şi generos precât se cuvine unuĭ rigă.

Sobieschi. — (uĭmit) Iablonovschi!.. dă'mĭ mâna!.. eştĭ vrednic sĕ te numesc părintele meŭ.

(Iablonovschi se închină şi dă mâna regeluĭ. În timpul acestuĭ aparte, cortegĭul s'a coborit şi s'a oprit în faça cu Sobieschi.)

Tudora. — (vĕḑênd pe tatăl eĭ, voĭesce sĕ alerge spre el, strigând:) Tată, tată!..

(Soldaţiĭ o oprescŭ şi o tragŭ de-o parte.)

(În timpul sceneĭ următoare, o parte din armia polonă se înşiră pe coastele déluluĭ. Un căpitan polon merge de aşéḑă stindardul polon pe zidurile cetăţiĭ.)

Sobieschi. — (pășind spre Plăeșĭ) Sănĕtate vouă, Plăeșilor!

Șoĭman. — (cu voce slabă) Sĕ trăeștĭ, Măria ta!

Sobieschi. — V'ațĭ purtatŭ ca niște vitejĭ!

Șoĭman. — Datoria ne-amŭ făcutŭ, Măria ta.

Sobieschi. — Câțĭ oaminĭ ațĭ fostŭ de toțĭ în cetate?

Șoĭman. — 18... Ḑĕce o peritŭ din mila Măriei tale!

Sobieschi. — 18!.. Numaĭ 18! (cătră armie) Afle lumea 'ntreagă că 18 Plăeșĭ românĭ s'aŭ luptatŭ cincĭ ḑile cu armia 'ntreagă a luĭ Sobieschi, și că Sobieschi aŭ sĕrutat pe Căpitanul lor! (luĭ Șoĭman) Viteazule, vin' în brațele mele! (se apropie de Șoĭman și'l strînge la pept. Fanfare.)

Soldații și Românii. — Ura!

Sobieschi. — Cum te chĭamă?

Șoĭman. — Șoĭman bĕtrânul.

Sobieschi. — Șoĭmane!.. În fața tuturor soldaților meĭ, eŭ, Sobieschi, Riga Poloniei, declar că mĕ simt mândru că m'am luptat cu tine, și că vreŭ sĕ împlinesc orĭ ce 'ĭ cere tu de la mine... Spune, ce vreĭ?

Șoĭman. — Dacă vreĭ sĕ te milostiveștĭ cu mine, Măria ta, eartă robiĭ, ca sĕ mĕ bucur și eŭ în ceasul morțiĭ de bucuria lor.

Sobieschi. — Liberĭ sĕ fie cu toțiĭ! (face un semn.)

(Șirurile soldaților se deschidŭ. Românii esŭ fără lanțurĭ și se apropie de Șoĭman.)

Șoĭman. — Sĕ 'țĭ dee Dumneḑĕŭ putere și mărire!

Românii. — Sĕ trăească moș Șoĭman!

Sobieschi. — Dar' altă nu doreștĭ nimica, Șoĭmane?

Şoïman. — De-acum moarte!.. ca s'o găsesc pe bïata fiïcă-mea, Tudora, în ceea lume.

Sobieschi. — Ba nu moarte... Vieaţă şi fericire, viteazule! (aduce pe Tudora de mână) Eată fiïcă-ta!

Şoïman. — Tudora!

Tudora. — (aruncându-se în braçele luï Şoïman) Tată!

Sobieschi. — Şi tu, copilă, care-aï vroit sĕ ucidĭ pe Sobieschi, pentru ca sĕ 'ţĭ rĕsbunĭ ţara, ţine inelul acesta ca un suvenir de la mine pentru cununia ta.

Tudora. — (luând inelul) Măria ta, dă'mĭ voïe sĕ'l pun în degitul bărbatuluĭ meŭ, Farcaş. (merge de dă inelul luĭ Farcaş)

Sobieschi. — Farcaş!.. Tu eştĭ, voïnicule, care-aĭ scăpat din mânile soldaţilor meĭ?

Farcaş. — Eŭ, Măria ta!.. Am scăpat atuncĭ, pentru ca sĕ aĭ acum mulţĕmire de-a mĕ erta!

Sobieschi. — (vesel) Fie!.. Îmĭ place sĕ vĕ ştiŭ uniţĭ împreună, căcĭ aveţĭ amêndoĭ suflete viteze, şi sûnteţi vrednicĭ de tatăl vostru şi de ţara voastră!.. Acum e vreme sĕ ne despărţim... Mergeţĭ cu bine, Românilor, şi fiţĭ mândri de numele vostru!.. Voĭ m'aţĭ împăcatŭ cu Moldova, şi de adĭ înainte Sobieschi se declară cu mândrie prietinul Românilor!

Românii şi soldaţiĭ. — Ura! ura!

(Plăeşiĭ urmaţĭ de Românĭ, plécă şi trecŭ pe d'inaintea şirurilor de soldaţĭ, cariĭ le presintă armele. Eĭ se urcă pe dél şi de la mijloc apucă în stânga. — O parte de soldaţĭ se suïe după dênşiĭ, şi se înşiră pe coastele déluluĭ. — Musica militară şi orhestra sună un marş triumfal.— Salve de tunurĭ. — Tabloŭ.)

(Cortina cade.

LIPITORILE SATELOR

PERSOANE:

Kir **Iani Avdelas**, arendaşul moşieĭ Haramul.
Jupânul **Moïse**, orêndarul satuluĭ.
Vêntură-ţéră, răḑeş.
Ion teslarul, răḑeş.
Catrina, soçia luĭ Ion.
Niţu, copilul Catrineĭ.
Gavril sêrbul, argat.
Martin, pădurar.
Jupâneasa **Rucsanda**.
Măriuca, orfană.
Subprefectul.
Un **jandarm**.
Gheorghe, ţĕran.
Ţeranĭ, lăutarĭ, jandarmĭ.

Iani, grec de 40 anĭ, îmbrăcat în haïne europene ordinare şi în cap cu fes mare.

Moïse, evreŭ de 30 anĭ, îmbrăcat evreesce ca cârcĭmariĭ evreĭ din sate.

Vêntură-ţéră, de 50 anĭ, îmbrăcat cu dulamă veche şi căcĭulă brumărie; pórtă o géntă cu ispisóce.

Ion, de 45 anĭ, îmbrăcat maĭ curat de cât Vêntură-ţéră, cu căcĭulă négră şi cisme de ĭuft.

Gavril, de 40 anĭ, îmbrăcat cu poturĭ, ilic, brêŭ roş, pălărie ţĕrănéscă şi opincĭ.

Catrina, de 35 anĭ, îmbrăcată cu rochie, scurteïcă şi în cap cu testemel.

Măriuca, fată de ţéră de 17 anĭ, îmbrăcată cu cămaşă cu altiţă, fotă, papucĭ roşĭ şi la gât pórtă şiragurĭ de mărgele.

Niţu, Martin, Gheorghe şi **ţeraniĭ**, sûntŭ îmbrăcaţĭ în haïne ţĕrănescĭ.

LIPITORILE SATELOR

DRAMĂ ÎN 3 ACTE ŞI 2 TABLOURĬ

Scenele se petrecŭ în Moldova în satul Haramul, la anul 1860.

ACTUL I.

Teatrul represintă interiorul caseĭ luĭ Ion teslarul; pe lângă păreţĭ sûntŭ aşeḑate laiţe acoperite cu scoarţe; în fund este o uşă şi în stânga altă uşă; în drépta e o feréstă, lângă feréstă, o masă şi două scaune; pe păreţĭ sûntŭ aninate unelte de teslărie; lângă uşa din fund se află doĭ sacĭ plinĭ.

SCENA I.

Catrina, Niţu, Gavril.

Catrina. — (ştergênd masa) Da du-te aḑĭ, bade Gavrile, du-te la treabă, că Soarele 'ĭ sus, şi te-a ocărî bărbatu-meŭ, de te-a găsi tot aicĭ.

Gavril. — Ce ocărî, ce ocărî?.. doar' nu's robu luĭ.

Catrina. — Nu eştĭ robu luĭ; dar' eştĭ tocmit cu luna ca sĕ 'ĭ agĭuţĭ la duratu casiĭ ceĭ de închisoare.

Gavril. — Ard'o focu!.. M'am săturat de dênsa, şi nu mĕ maĭ duc, de-oĭŭ şti că m'or închide 'n ea. (aruncă cu mânie uneltele jos.)

Catrina. — Nu te 'ndĕrătnici, bade Gavrile, că ţi'ĭ găsĭ beleoa cu bărbatu-meŭ.

Gavril. — Maĭ degrabă 'şĭ-a găsi-o el cu mine, cât a da pĕcatu sĕ se 'ntreacă cu gluma.

Catrina. — Haĭde, haĭ, pĕcătosule...

Gavril. — Ean nu maĭ lungi şi d-ta vorba, lele Catrină, că nu 's în apele mele, şi 'ĭ da peste dracu.

Niţu. — (care în toată scena de maĭ sus împletea un bicĭŭ, se scoală şi vine de privesce drept în ochiĭ luĭ Gavril) Cine 'şĭ-a găsi pe dracu, măĭ sĕrbule?

Gavril. — Măta.

Niţu. — Mama?

Gavril. — Şi măta şi tu, de nu 'ĭ peri acu pe loc din faça mea.

Niţu. — Măĭ, aĭ 'nebunit, orĭ eştĭ bat?

Gavril. — Niţule... nu te pune cu mine, că premelege...

Catrina. — (alergând la Niţu) Niţule... Niţule...

Niţu. — Ean las', mamă, că doar' nu m'aĭ purtat nouĕ lunĭ în sîn, pentru ca sĕ las sĕ te batgĭocorească un beţiv chĭar d'inaintea mea. Măĭ, sĕrbule, vedĭ uşa?

Gavril. — Ş'apoĭ?

Niţu. — Eşĭ!

Gavril. — (rîdênd) Tu'mĭ poronceştĭ, ţincule? Ha, ha, ha.

Niţu. — Eşĭ, îţĭ dic.

Gavril. — (cu dispreţ) Dar' dacă n'oĭŭ vrea?

Niţu. — (răpedindu-se asupra luĭ) De nu 'ĭ vrea pe uşă, îĭ eşi pe fereastră.

Gavril. — (luptându-se) Eaca mucosu...

Nițu. — (înpingêndu'l pe ferêstă) Degeaba te luptĭ, că 's maĭ tare decât tine.

Catrina. — Nițule, lasă'l în plata luĭ Dumnedĕŭ.

Nițu. — Ba nu!.. 'l-oĭŭ învĕța eŭ sĕ te batgĭocorească.

Gavril. — (furios) Măĭ, te ucid, măĭ.

Nițu. — Pĕn' atuncĭ... ean saĭ pe fereastră. (îl îndoae cu mijlocul pe marginea ferestei.)

Gavril. — Eĭ! lasă-mĕ, că es pe ușă.

Nițu. — Ba nu, ticălosule!

Gavril. — Eartă-mĕ, Nițușorule, că n'oĭŭ maĭ face.

Catrina. — Eartă'l, copile.

SCENA II.

Catrina, Nițu, Gavril, Vêntură-țéră.

Vêntură-țéră. — (arătându-se în fund) Bucuroșĭ la oaspețĭ?

Catrina. — (întorcêndu-se) Ce vĕd? Moș Vêntură-țară?

Vêntură-țéră. — Eŭ!.. Da cine se hârjonește la fereastră?

Nițu. — (lăsând pe Gavril) Eŭ!.. Îĭ vêram o țîră de minte luĭ Gavril.

Vêntură-țéră. — Pentru ce?

Nițu. — Pentru c'o batgĭocorit pe mama.

Vêntură-țéră. — Bine 'ĭ-aĭ făcut, finule. Copilu îĭ datorĭŭ sĕ 'șĭ apere părințiĭ cu vieața. Vin' încoacĭ la moșu sĕ te sĕrute. (serută pe Nițu.)

Gavril. — (lângă ușa din fund) Bine-o făcut?.. bine?.. Eĭ! las' că v'oĭŭ arăta eŭ cine 'ĭ Gavril sêrbu. (ese furios.)

Nițu. — Încă 'ndrĕznesçe sĕ ne-amenințe?.. Oiŭ pune eŭ mâna pe tine. (voiesce să alerge după Gavril.)

Vêntură-țéră. — (oprindu'l) Dă'l dracului pomană, și nu vĕ maĭ potriviți la vorbele unuĭ bețiv. Pun rĕmășag că se duce la crâșmă sĕ 'șĭ înnece ciuda... Așa rușine! sĕ 'l trântească un băet de ĭerĭ de-alaltăĭerĭ...

Catrina. — (cu mândrie) Vedĭ că 'ĭ voĭnic ca tată-sĕŭ.

Vêntură-țéră. — N'ar fi de diochĭ... Da cumĕtru Ion unde 'ĭ?

Catrina. — S'o dus la târg sĕ maĭ cumpere lemne pentru casa cea de închisoare.

Vêntură-țéră. — Casa de închisoare?.. Unde?

Catrina. — Aicĭ, în sat...

Vêntură-țéră. — (cu multă mirare) Ce în sat?..

Nițu. — Temniță.

Vêntură-țéră. — (frecându'șĭ urechile) Nu cumva 'mĭ țiue urechile și n'aud bine? Ean maĭ dĭ odată, băete... Temniță în satu Haramu?

Nițu. — Ca în toate satele din Moldova... Da bine, moș nânașule, de unde viĭ?

Vêntură-țéră. — De unde 'șĭ-o înțĕrcat dracu copiiĭ.

Nițu. — De-aceea poate n'aĭ aflat c'o viuit poroncă ca sĕ se facă case de închisóre în toate satele?

Vêntură-țéră. — Eleĭ! Și pentru ce?

Nițu. — Știm noĭ?

Vêntură-țéră.— Și ce are-a face tată-tĕŭ cu temnițile?

Catrina. — Sĕ vedĭ, cumĕtre. Ion s'o alcătuit cu privighitoriu ca sĕ dureze tot lucru teslărieĭ, ușile, ferestrile, dușamelile, acoperemêntu...

Vêntură-ţéră. — Rĕŭ o făcut, dragă cumĕtră, c'asemine lucru nu 'mĭ pare lucru curat şi cu noroc! .. Ştiţĭ vorba ceea: Nu săpa groapă altuĭa, căcĭ caḑĭ în ea.

Catrina. — Aste i le-am ḑis şi eŭ bărbatu-meŭ. Apoĭ dă!.. ce sĕ facă bĭetu om?.. Nevoĭa...

Vêntură-ţéră. — Nevoĭa, nevoĭa!.. o cunosc şi eŭ, bat'o pêrdalnicu! că de când vechilu monăstiriĭ 'mĭ-o rĕşluit bucăţica mea de răḑĕşie de-aicĭ din satu Haramu, am rĕmas pe drumurĭ ca un calic!.. Dar' apoĭ chĭar de m'ar mânca de viŭ stahia cea de nevoĭe, tot n'aşĭ vrea sĕ pun mâna la durat de temniţĭ şi la făurit de lanţurĭ. Maĭ bine sărac şi curat!

SCENA III.

Ceĭ de'nainte, **Măriuca** (arătându-se la ferésta.)

Măriuca. — Niţule, Niţule.

Niţu. — Măriuca?.. ce vreĭ, Măriuco?

Măriuca. — M'o trimes gĭupineasa sĕ culeg buruene ...cate de leac; nu viĭ cu mine sĕ 'mĭ agĭuţĭ?

Niţu. — Ba vin, Măriuco; eaca vin, eaca vin... (...e prin fund, alergând.)

Vêntură-ţéră. — Na, na, na, na! după dênsa, bă...e... prinde-o, băete... (uĭtându-se pre ferésta) S'o dus... o ...uratŭ hulubaşiĭ... (cătră Catrina) Cine 'ĭ Măriuca asta ...e smoneşte flăcăiĭ de la ochĭ?

Catrina. — O copilă fără tată şi fără mamă, care ...şeşte în casă la posesoru.

Vêntură-țéră. — La *kir* Iani Avdela?

Catrina. — La el!.. și sĕrmana copilă!.. Vaĭ de capu eĭ, ce maĭ trage cu gĭupineasa Rucsanda!

Vêntură-țéră. — Țiitoarea greculuĭ?

Catrina. — Nu știŭ ce-a fi... țiitoare... gĭupineasă?.. Naĭba sĕ le-aleagă!.. dar' știŭ că 'ĭ rĕ foc cu bĭata Măriuca.

Vêntură-țéră. — Și se vede că bĭata Măriucă se mângâe cu Nițișor...

Catrina. — (zimbind) Tinerĭ nu 'sŭ?

Vêntură-țéră. — Sĕ le fie de bine!.. Treaba noastră 'ĭ sĕ le credem, că, Doamne! mare sburdalnică 'ĭ tinereța!.. și mare bună 'ĭ! (oftând) Heĭ, hĭc!.. Am fost și eŭ un puĭŭ... ș'acu, ean privește... par' că 's un cĭung pârlit.

(Se aude afară un car și vocea luĭ Ion, strigând la boĭ: Ha ho... ha ho.)

Catrina. — O sosit bărbatu-meŭ. (alérgă spre ușa din fund.)

Ion. — (afară) Gavrile, măĭ Gavrile... vin' de digĭugă boiĭ.

Catrina. — (pe pragul ușiĭ) Degeaba 'l chĭemĭ, Ioane, că nu vine.

Ion. — (afară) Da unde'ĭ?

Catrina. — A fi la crâșmă...

Ion. — (afară) Bată'l mama luĭ Dumnedĕŭ, bețiv!.. Ho... ha ho... nea bălan, na...

Vêntură-țéră. — (în parte) Apoĭ dă!.. plătește argațĭ...

SCENA IV.

Vêntură-ţéră, Catrina, Ion.

Catrina. — (serutând pe Ion) Bine-aĭ vinit, bărbate.

Ion. — Bine-am găsit, nevastă... Eaca şi cumĕtru Vêntură-ţară! Da ce vênt te-o maĭ suflat pe la noĭ?

Vêntură-ţéră. — Vêntu cel de ĭearnă.

Ion. — Ba cel de primăvară, că ne 'nveseleştĭ iuima ând te-arăţĭ, dragă cumĕtre.

Vêntură-ţéră. — De 'ĭ aşa, noroc sĕ dee Dumneŭ! (bate mâna cu Ion) Sĕ 'ţĭ fie casa casă şi masa masă.

Ion. — Şi d-ta, cumĕtre, sĕ'mĭ fiĭ totdeauna şi 'n să şi la masă. Eĭ!.. de mult nu ne-amŭ vĕḑutŭ! or anĭ! Pe unde-aĭ maĭ fost? ce te-aĭ maĭ făcut?

Vêntură-ţéră. — Heĭ!.. pĕcatele mele cele grele! fost la Eşĭ de m'am gĭudecat pentru peticu cel de lĕşie... ştiĭ cel rĕşluit de vechilu monăstiriĭ greceştĭ.

Ion. — Ştiŭ, cel de-alăture cu răḑĕşia mea.

Vêntură-ţéră. — M'am gĭudecat şĕse anĭ de ḑile!.. avut a face cu toţĭ cenuşeriĭ, şi 'n cenuşă s'o priitŭ drepturile mele!

Ion. — Ce ḑicĭ, frate? te-o rasŭ?

Vêntură-ţéră. — Rasŭ şi smulsŭ!.. Dumneḑĕŭ sĕ lătească, c'am agĭuns la uşile oamenilor cu ispisoa-'n sîn!

Ion. — Bĭetu cumĕtru!.. Catrino!.. aleargă de ne o ocă de vin, sĕ maĭ uĭtăm din cele nevoĭ.

Catrina. — Îndată, bărbate. (ese.)

Vêntură-ţéră. — Unde-o trimeţĭ? la crâşma din sat? lan?.. Nu beŭ vin cuşĕr.

Ion. — Ba, mĕ ferească Dumneḑĕŭ!.. o trimet la crâşmuşoara mea... colea, lângă drum.

Vêntură-ţéră. — Nu te ştieam şi crâşmarĭŭ, cumĕtre; te-am lăsat teslarĭŭ...

Ion. — 'Mĭ-am durat şi eŭ o dugheniţă pe răḑéşia mea ca sĕ 'mĭ vênd vinu de la pogoanele din deal.

Vêntură-ţéră. — Şi nu ḑice nimică vechilu monăstiriĭ?

Ion. — *Kir* Iani?.. cârneşte el din nas, pentru că ceĭ maĭ mulţĭ românĭ beŭ de la mine, în loc sĕ meargă la gĭupânu Moĭsi orêndarĭu, dar' n'are ce face...

Vêntură-ţéră. — Cum?

Ion. — D'apoĭ nu 's slobod eŭ pe moşioara mea, fie cât de mică?

Vêntură-ţéră. — Mări nu 'ţĭ face cruce.

Catrina. — (aducênd o oca de vin, două pahare şi covrigĭ). Eaca vinu, bărbate... V'am adus şi covrigĭ. Voĭe bună de-acu, că eŭ mĕ duc sĕ fac bucate. (ese.)

Vêntură-ţéră. — Uscaţĭ îsŭ covrigiĭ, cumĕtră?

Catrina. — (de pe prag) Uscaţĭ troscot.

Vêntură-ţéră. — Da dinţĭ aĭ adus?.. c'aĭ meĭ s'o cam tocitŭ pin gĭudecătoriĭ.

Ion. — Ha, ha, ha... tot glumeţ eştĭ, cumĕtre. (închinând) Noroc bun şi veselie!

Vêntură-ţéră. — Şi la anu cu bine! (bea) Drăguţu moşuluĭ, că bun îĭ! lunecă pe gât ca şĕrpele, şi când caţĭ în pahar... tufă.

Ion. — Înc'o duşcă.

Vêntură-ţéră. — Ba şi două, în sănĕtatea gazdeĭ

lor. Sĕ le meargă trebile cum dorescŭ, tot în belşug şi cu opt boĭ la gĭug!

Ion. — (cădênd pe gândurĭ) Opt boĭ! (oftând) Îmĭ aduc aminte c'aveam odinioară opt boĭ de ceĭ de frunte, ş'acum am rĕmas numaĭ cu doĭ.

Vêntură-ţéră. — Mări, nu spune. Boiĭ tĕĭ ceĭ frumoşĭ o peritŭ?

Ion. — Ba 'ĭ-o mâncat de viĭ gĭupânu Moĭsi orêndarĭu.

Vêntură-ţéră. — Cum asta?

Ion. — Cum?.. cu camăta!.. Ştiĭ, cumĕtre, ce 'ĭ nevoĭa când se leagă de capu omuluĭ.

Vêntură-ţéră. — Scaĭu draculuĭ.

Ion. — Ba cade peatra, de 'ţĭ face ogoru una cu pămêntu; ba vine geru de 'ţĭ îngheaçă viţa de vie... ba una, ba alta, şi nevoĭa te pândeşte ca un hoţ, te paşte ca pĕcatu... Când vreĭ sĕ te scapĭ de ghĭarele eĭ, numaĭ ce 'ţĭ esă Ĭuda 'nainte cu camăta, şi aḑĭ îţĭ ĭe o vacă amanet, mâñĭ boiĭ, poĭmâñĭ sumanu din spinare... şi tot astfelĭŭ pĕnă ce te lasă lipit pămêntuluĭ.

Vêntură-ţéră. — Apoĭ, cumĕtre, dacă cunoştĭ rĕu, de ce nu fugĭ de el?

Ion. — Da, bată'l crucea! poţĭ fugi dac'aĭ încăput o dată pe mâna luĭ?.. O dată, măĭ frate, numaĭ o sîngură dată m'am împrumutat de la el cu 500 de leĭ, şi de-atuncĭ Ĭuda m'o sărăcit, m'o încurcat în socotelĭ, încât nicĭ aḑĭ nu m'am putut plăti de tot. Şi, uciga'l trăsnetu! par' că 'ĭ spune diavolu când am nevoĭe mare de parale, că numaĭ cât îl veḑĭ viind, ştiĭ?.. ca vulpea pe riş, şi 'l auḑĭ ḑicênd: „Buna dimineaţa, bade Ioane."

SCENA V.

Vêntură-ţéră, Ion, Moise (viind prin fund.)

Moise. — Buna dimineaţa, bade Ioane.

Ion. — Na!

Vêntură-ţéră. — Pieĭ drace!

Moise. — Te-aĭ întors de la târg, bade Ioane?

Ion. — Precum vedĭ, gĭupâne Moĭsi.

Moise. — Ş'aĭ adus lemne, bade Ioane?

Ion. — Ba nu, gĭupâne, că n'o vrut gĭupânu Herşcu sĕ 'mĭ maĭ dee pe datorie.

Moise. — Apoĭ dă, bade Ioane, sĕ fi plătit maĭ ântêĭ...

Ion. — Şi cu ce?.. baniĭ nu se găsescŭ în drum.

Moise. — Sĕ fi vêndut ceva... N'aĭ vin? n'aĭ orḑ? n'aĭ popuşoĭ?

Ion. — Lesne 'ĭ de ḑis plăcinte, dar' cine cumpĕră?

Moise. — Cine, bade Ioane?.. *Aĭ veĭ!*.. muşteriĭ nu 'sŭ? Şi eŭ cumpĕr, dacă vreĭ... Cât laşĭ orḑu?

Ion. — Apoĭ dă!.. Un irmilik mĭerţa.

Moise. — Un irmilik? *Aĭ veĭ!*.. Nu face nicĭ chila un irmilik; satu 'ĭ plin de orḑ, şi toţĭ ţĕraniĭ mĕ roagă cu 5 leĭ mĭerţa.

Vêntură-ţéră. — (în parte) Eaŭ auḑĭ lipitoarea!

Ion. — (în parte) Ear' o simţit Ĭuda că am nevoĭe.

Moise. — Cât ḑicĭ că laşĭ?.. cu cincĭ leĭ şi gĭumătate?.. Nu pot, ḑeŭ, bade Ioane. Dacă vreĭ doĭ sorocoveţĭ, poĭtim... că noĭ sintem prietinĭ... (merge de deschide saciĭ.)

Ion. — (în parte) Ce sĕ fac? De n'oĭŭ avea cu ce sĕ

cumpĕr lemne pentru ca sĕ mântuïŭ temniţa, sub-prefectu 'ĭ în stare sĕ mĕ 'mplinească.

Vêntură-ţéră. — (în parte) Bĭetu om! se sbate ca musca 'n pânza paingĕnuluĭ.

Moïse. — Aista 'ĭ orḑu, bade Ioane?.. prost!

Ion. — Da ce'ĭ lipseşte, gĭupâne?

Moïse. — Îĭ sĕc şi negbinos... nu face nicĭ triĭ leĭ. ḑic ḑeŭ. Câte mĭerţe aĭ, bade?

Ion. — Vr'o ḑĕce.

Moïse. — Numaĭ atâta?.. Dacă vreĭ un galbîn pe tot, îl ĭeŭ cu vurta, pentru ca sĕ te 'ndatoresc.

Ion. — Un galbîn pe cincĭ chile?.. doar' n'am chelboşît.

Moïse. — Eĭ, fie 40 de leĭ.

Ion. — Ţine'ţĭ paralele, gĭupâne, că nu eştĭ de mine.

Moïse. — Banĭ pe şîn, sĕ cumperĭ lemne, bade Ioane. Iu lăsa *kilipirĭu*... 45 de leĭ vreĭ?

Ion. — Ba nu.

Moïse. — Eĭ!.. ca sĕ nu facem vorbă multă... ĕce merţe câte 5 leĭ facŭ cinḑĕcĭ de leĭ, cuvêntu cel e pe urmă; dacă nu primeştĭ, sluga d-tale. (se îndréptă re uşă)

Ion. — (în parte, cu desperare) Săracu de mine!.. se duce da şi mĕ lasă cu nevoïa de-a spinare.

Moïse. — (lângă uşă) Cum aĭ ḑis?.. daĭ cu 50 de leĭ?..

Ion. — Fie!.. adă baniĭ.

Moïse. — Douĕspreḑĕce dimerliĭ la mĭerţă, scuturate, una cu vîrf?

Ion. — Fie!

Moïse. — Şi saciĭ pe de-asupra, drept adalmaş.

Ion. — (în parte)' Bată'l crucea! (tare) Haĭ, meargă şi saciĭ!

Moïse. — Ş'un puĭŭ de curchi, *peşkeş*, de bună tocmală.

Ion. — (rîḑênd) Mânca'l-aĭ fript!.. adă paralele.

Moïse. — (luând pe Ion de mână) Noroc bun sĕ deǫ Dumneḑeŭ! şi la anu sĕ facem ear' nighistoriĭ împreună... Eaca baniĭ... Eŭ sint cinstit, plătesc pe şin. (numeră baniĭ) Unu, doĭ, triĭ... opt gologanĭ... un leŭ... Bade Ioane, nu vinḑĭ şi vinu din anu ista?

Ion. — Nu.

Moïse. — Unu, doĭ... opt gologanĭ... doĭ leĭ... De ce sĕ nu 'l vinḑĭ?.. eŭ 'ţĭ-oĭŭ plăti maĭ bine decât altu.

Ion. — Nu 'l vênd, gĭupâne, pentru c'am sĕ 'l trec lă crâşma mea cea de la drum.

Moïse. — Unu, doĭ, triĭ, patru gologanĭ... 20 de parale şi cu doĭ leĭ, facŭ un sorocovĕţ. Bade Ioane, ştiĭ d-ta că mĕ păgubeştĭ tare mult cu crâşma d-tale? Toţĭ cărăuşiĭ se oprescŭ în drum la dumneta şi pe mine mĕ lasă de-oparte.

Ion. — Apoĭ dă, gĭupâne... Aşa 'sŭ negustoriile... Aḑĭ pagubă, mânĭ câştig.

Moïse. — Unu, doĭ, triĭ... opt gologanĭ... un leŭ... Bade Ioane, ştiĭ d-ta că afară decât orêndarĭu nu poate nime sĕ vêndă bĕuturĭ în sat?

Ion. — O ştiŭ; dar' eŭ 'mĭ-am durat dugheană pe *pămêntu* meŭ, nu pe moşia monăstirească.

Moïse. — O s'avem gĭudecată, bade Ioane.

Ion. — N'am grijă de asta, gĭupâne Moïsi.

Moïse. — Triĭ leĭ şi gĭumătate şi cu unu şi gĭumătate, facŭ cincĭ leĭ... Bade Ioane, ştiĭ una? Haĭ sĕ încrăm la tocmală... Dă'mĭ mie în orêndă, crâşma dumnitale.

Ion. — Nu pot, gĭupâne, c'am durat-o de ḑêstre entru fiĭu-meŭ, Niţu.

Moïse. — Nu vreĭ?

Ion. — Nu.

Moïse. — Sĕ nu te căeştĭ, bade Ioane.

Ion. — Nu 'mĭ purta grija, Moïsică dragă. Numĕră aniĭ maĭ bine.

Moïse. — Am numĕrat arvuna; maĭ mult ce vreĭ?

Ion. — Ce arvună?.. Unde-o fost vorba de arvună? ĭ am nevoïe acu 'ndată de banĭ... Numĕră 50 de leĭ nu maĭ umbla cu mâţa 'n sac.

Moïse. — Ba nu pot, că n'am maĭ mult acu. Pes--o sĕptĕmână 'ţĭ-oïŭ da tot.

Ion. — O sĕptĕmână?.. când pe mine mĕ strînge voïa de gât!.. Da du-te dracului, târtane, cu baniĭ ... Na'ţĭ gologaniĭ; bate-ţi'ĭ în obraz... (îĭ aruncă goaniĭ în obraz.)

Moïse. — *Aĭ veĭ!* ce vra sĕ ḑică asta, mĕ rog? Ce îcĭ tocmala şi sĕ mĕ chĭoreştĭ!.. Da ce te socoţĭ tu? intiroĭ.

Ion. — Eĭ apoĭ, cumĕtre, n'o cată Ĭuda cu lumînarea?

Vêntură-ţéră. — Ba o cată de-un ceas şi n'o găe, că te-o domolit nevoïa, sĕrmane Ioane!

Moïse. — (culegênd baniĭ de jos) Unu, triĭ, opt... un leŭ... Adică nu se putea sĕ ne 'nţĕlegem cu binele?.. Unu... doĭ... patru... opt... doĭ leĭ... Dacă era sĕ m'aşteptĭ o sĕptĕmână pentru banĭ, mare lucru ar fi fost?.. Îmĭ plăteaĭ dobêndă şi nu maĭ era vorbă...

SCENA VI.

Ceĭ de'nainte, **jandarmul.**

Jandarmul. — (în fund) Unde 'ĭ Ion teslarĭu?

Ion. — Eŭ... ce caţĭ?

Jandarmul. — O vinit subprefectu...

Moïse. — Subprefectu o vinit?.. Mĕ duc sĕ daŭ jalbă că m'aĭ bătut în casa d-tale, ca un tĕlhăroĭŭ...

Ion. — (restindu-se la Moïse) Du-te naĭbiĭ, Ĭudă spurcată.

Moïse. — (fugînd) *Aĭ veĭ, ghevalt!*

Vêntură-ţéră. — Voĭnicos da fricos... Fuge pe deal ca pe vale.

Ion. — (către jandarm) Şi ce mĕ vrea subprefectu?

Jandarmul. — M'o trimes ca sĕ 'ţĭ daŭ de ştire sĕ 'ĭ aducĭ baniĭ ce eştĭ datorĭŭ gĭupânuluĭ Herşcu pentru lemn... ceĭ 1500 de leĭ.

Ion. — D'apoĭ nu s'o împlinit vadeoa.

Jandarmul. — Ba ci că s'o împlinit chĭar astădĭ.

Ion. — (în parte) Vaĭ de mine!.. m'am prăpădit!.. (tare) Bine!.. mergĭ înainte că te-agĭung.

(Jandarmul ese.)

Vêntură-ţéră. — Dar' asta ce-a maĭ fi, cumètre?

Ion. — (cu desperare) Ce sĕ fie? pĕcate!.. nenoroci-

! prigonirea soarteĭ! Ascultă. De unde eram om în ată mintea, cu stăricică, fără grijĭ, fără încurcală, am ;ĭuns de nu ştiŭ cum sĕ fac ca sĕ scap de ruşine şi sărăcie!.. Într'un an de ḑile 'mĭ-am vêndut şĕse ĭ, din pricina uniĭ petre ce 'mĭ-o fărâmat tot, ogoare vie. Într'o ḑi, vine prefectu aicĭ şi vesteşte c'are sĕ zidească case de închisoare prin toate satele... Ce 'ţĭ spun, cumĕtre?.. Dracu sĕ vede m'o sfătuit ca sĕ însărcinez eŭ cu dulgheria temniţiĭ de la noĭ!.. Am ut înscris cu prefectu... şi pentru ca sĕ pocĭŭ începe ru îndată, am fost silit sĕ ĭeŭ lemne de 1500 de leĭ datorie de la gĭupânu Herşcu. Asta 'ĭ toată beleoa.

Vêntură-ţéră. — De ce nu ceĭ banĭ de la prefect tru lucru ce-aĭ făcut pĕn' acu?

[I]on. — Am cerut, pĕcatele mele, dar' n'o vrut sĕ'mĭ nicĭ măcar o liţcae, subt cuvênt că, după contract, ĭ datorĭŭ sĕ 'mĭ plătească când oĭŭ mântui tot lucru... acu de mine!.. unde sĕ găsesc eŭ acu 1500 de leĭ?.. vine sĕ m'arunc cu capu 'n fôntână!

SCENA VII.

Ion, Vêntură-ţéră, Gavril (beat)

[G]avril. — N'auḑĭ, măĭ Ioane, gĭupâne Ioane...

[I]on. — Ce vreĭ, beţivule?

[G]avril. — Ce vreŭ, beţivule?.. Vreŭ banĭ... bănimeĭ... simbrioara mea, ca s'o beŭ la gĭupânu aki...

Ion. — Ce sîmbrie, mă? Nu 'ţĭ-aĭ priimit toată leafa?

Gavril. — Mănâncĭ haram, Ioane, gĭupâne Ioane... N'am luat nicĭ o leafă... Sĕ n'am parte de Moĭsaki de-am vĕḑut para frântă de când te slujesc!

Ion. — Măĭ, da nu 'ţĭ-am cumpĕrat suman, opincĭ, cĭubote şi pălărie?..

Gavril. — Le-am bĕut de mult... d-ta sĕ fiĭ sănĕtos, Ioane, gĭupâne Ioane.

Ion. — Nu 'ţĭ-am plătit biru?.. Toate-aeste la un loc facŭ maĭ mult decât leafa ta.

Gavril. — Eŭ nu ştiŭ... Leafa sĕ 'mĭ daĭ, că nu es din casă fără banĭ... Am sĕ plătesc lăutarilor la crâşmă şi 'mĭ trebuĭe parale... Desnoadă'ţĭ punga, sgârcitule.

Ion. — Măĭ, du-te şi te culcă.

Gavril. — M'oĭŭ culca dac'oĭŭ vra sĕ mĕ culc... că doar' nu's robu tĕŭ sĕ 'mĭ poronceştĭ tu. Eŭ sûnt slobod, de capu meŭ... De aḑĭ nu maĭ sûnt la tine argat... te las draculuĭ pomană... Adă simbria.

Ion. — Măĭ, cată'ţĭ de drum cât îĭ cu cinste.

Gavril. — (apucând pe Ion de pept) Dă'mĭ simbria, hoţule, că mĕ ţin de tine pĕn' la moarte.

Ion. — (respingêndu'l) În lăturĭ, beţivule.

Gavril. — (căḑênd pe un scaun) Valeŭ!.. tĕlhariĭ!..

SCENA VIII.

Ceĭ de'nainte, **jandarmul, Catrina.**

Catrina. — Ce este, vaĭ de mine! ce este?

Jandarmul. — Unde 'sŭ tĕlhariĭ?

on. — Ea beţivu ista!.. după ce s'o îmbĕtat, vine mĭ face casa de batgĭocură.

łavril. — Valeŭ! că m'o ucis hoţu... (plânge) şi vra mĭ mănânce simbrioara mea... (furios) Dă'mĭ baniĭ, ırĭule, că te culc la pămênt. (ridică toporul asupra luĭ Ion.)

atrina. — Vaĭ de mine!

andarmul. — (smuncind toporul din mâna luĭ Gavril) Nu mă, nebunule.

ɔn. — Aĭ fost martur, Vasile, c'o vrut ticălosu sĕ ıcidă... Rĭdică'l şi 'l du la închisoare.

avril. — Eŭ la închisoare!.. care închisoare?.. fac eŭ pocinocu, din pricina unuĭ proclet!.. Nu mĕ odată cu capu.

ındarmul. — (apucându'l) Nu te clinti că te toro- beţivule; haĭ la temniţă.

avril. — La temniţă!.. Eĭ! lasă... Ioane... că plăti tu! În loc de simbrie, închisoare! Eĭ! bădico... lasă... meşter îĭ dracu!.. (Jandarmul duce pe Ga- ară.)

n. — Ticălosu! (cade obosit pe un scaun.)

SCENA IX.

Ion, Vêntură-ţéră, Catrina, Iani.

ni. — *Ma* çe este aiçe? Çe galazia?

trina. — Beţivu cel de argat s'o îmbĕtat...

ni. — Treçeam pe la porta, intorcêndu-ma de la efecto, si am audito strigând: talhari, s'apoĭ am

vaḑuto un zandarmo duchind pe Gavrilo de guleri; a furato çeva, leliţa Catrinuţa?

Catrina. — Ba nu, *kir* Iani.

Iani. — *Ohi?*.. Mi pare bine... *ma* çe vedo? mosu Vintura-ţara?

Vêntură-ţéră. — Eŭ, grecule, ş'apoĭ ce?

Iani. — Çe?.. mi pare bine... Aĭ prapadito proçeso?

Vêntură-ţéră. — Sta'ţĭ-ar în gât!.. 'l-am prăpădit... Maĭ aĭ de ḑis ceva?

Iani. — *Ohi*... mi pare bine... ha, ha, ha.

Vêntură-ţéră. — Haĭ, cumĕtră, de-aicĭ, că mĕ umflă năbădăĭcile când vĕd parpalecu ista... (ese prin stânga)

Catrina. — Haĭ sĕ mănâncĭ ceva, cumĕtre.

Iani. — Te duçĭ, leliţa Catrinuţa?.. *ma* de çe te duçĭ?

Catrina. — Apoĭ dă, *kir* Iani, trebuĭe sĕ'mĭ cat de oaspe. (ese.)

Iani. — Çe ospe? Un ghĭuzo nebuno!

SCENA X.

Ion, Iani.

Ion. — (cu durere, în parte) O mie cincĭ sute de leĭ! unde sĕ 'ĭ găsesc?

Iani. — Bre, Ione, çe staĭ pe ghindurĭ, tristo si obosito?

Ion. — Cum n'oĭŭ fi obosît, *kir* Iani, dacă toate supĕrările cadŭ deodată pe capu meŭ!

Iani. — Ha, stiŭ; mi a spuso subprefecto che a
ιito se te implinesca pentru 1,500 de leĭ.

Ion. — (oftând) Aşa, aşa!

Iani. — Sluto la Pruto! 1,500 de leĭ! soma mare,
ιandikosa! si puno ramasago che n'aĭ niçĭ frinta.

Ion. — N'am!.. Nu vre nime sĕ m'agĭute.

Iani. — Nime?

Ion. — Nime pe lumea asta!

Iani. — Moĭ Ione, eau priveste la mine... Cum ma
esti?.. fioroso? nemilostivo?.. spune, spune, am
ιzi de satana?

Ion. — Ba nu.

Iani. — Nu sinto *hristianos?* sint paghino? spune.

Ion. — Ba ştiŭ că eştĭ creştin.

Iani. — *Lipon*, çe aĭ ḑiçe daca te asĭ imprumuta
cu açeĭ 1,500 de leĭ?

Ion. — (sculându-se) Dumneta, *kir* Iani? Aşĭ ḑice că
ιneḑĕŭ te-o trimes ca sĕ mĕ scapĭ de sărăcie.

Iani. — Pre frumoso. Vreĭ 1,500 de leĭ batuţĭ?
te punga) *Oriste*, poftim. Maĭ dinioare am vinduto pu-
elo grio la prietin a me, la *Mustoksidi*, si eata-me's
vino si te azuto.

Ion. — Dumneḑĕŭ sĕ 'ţĭ dee îndĕcit binele ce 'mĭ facĭ!

Iani. — Amin!.. *ma* se façem un sineţelo; nu de
, *ma* fiind che este viaţa, este si morte... inţelezĭ?

Ion. — Cum nu? Aĭ toată dreptatea. (scoate din salta-
ıeseĭ o coală de hârtie, călămărĭ şi condeĭŭ) Eaca hârtie şi
ɔală.

Iani. — Bine; scrie d-ta, cum oĭŭ spune eŭ.

Ion. — Sûnt gata, ḑi. (scrie.)

Iani. — (dictând) „Eŭ zos iscalitu, ma indat
„a plati infaçisatoruluĭ cu açest sineto..."

Ion. — De ce sĕ nu pun maĭ bine numele d-

Iani. — Asa e obiçeĭu sineturilor... Scrie: „in
„de o luna..."

Ion. — O lună 'ĭ prea puçin, *kir* Iani; pune două

Iani. — Doua luni?.. fie si doua luni, cum d
d-ta... Eŭ sinto *hristianos* si am *hristoitia.*
scriso?

Ion. — (cetind) „Mĕ îndatoresc a plăti înfăçişă
luĭ cu acest sînet, în vade de douĕ lunĭ..."

Iani. — *Aksiologo...* (dictéză) Soma de treĭ miĭ

Ion. — Triĭ miĭ pentru 1,500?

Iani. — Ţi pare multo, fraţico?

Ion. — Da cum, Doamne eartă-mĕ!.. aşa do
numaĭ jidaniĭ aŭ obraz sĕ ceară.

Iani. — Asa? *lipon*, fie 2,500 in loco de 3
che eŭ sinto *hristianos.*

Ion. — Creştin, creştin.., (în parte) ca Moĭsi.

Iani. — Ghindeste, fraţico, che subprefecto a
se te implinesca, se vinda tot, boisoriĭ, carusoru,
ţa... çine stie!.. Earna se apropie si aĭ se ram
drumurĭ cu nevasta si copilo...

Ion. — Tacĭ, tacĭ că mĕ oçĕreştĭ... Eaca scriŭ.
„2,500 de leĭ."

Iani. — Aĭ scriso? pre frumoso... (dictéză) „pentru
banĭ puno amaneto raḑasia me din mosia Haramu.

Ion. — Amanet moşioara mea?

Iani. — *Ma* cum?.. *horis* amaneto? ha, ha, ha... Unde s'a vaḑuto imprumuto *horis* amaneto?

Ion. — (sculându-se) Nu mĕ lasă inima, nu pot.

Iani. — Nu poţĭ?.. se'ţĭ fie de bine! Am vruto se te scapo de nacazo; ţi am dato doua luni vadea pentru ca se aĭ vreme de mintuit lucru inchisoriĭ si se intri in baniĭ çe aĭ se ĭeĭ de la Prefectura; *ma* d-ta nu vreĭ?.. ore bine... Ţi plaçe maĭ bine ca se'ţĭ bata doba la porta... Gusto *filonikie* nu are... Ma inchino cu plecaţune...

Ion. — (în parte) Sĕ 'mĭ vêndă lucrurile cu doba!.. tare) Nu te duce... stăĭ, că scriŭ cum ĭĭ vroi.. (scrie) Eaca am scris ş'am iscălit.

Iani. — *Aferim!* Acum vedo che esti omo... Se idemo. (ĭea sinetul şi 'l citesce) *Aparalakto!*.. Poftim baniĭ. Aiçe in punga sinto 1,500 ḑe leĭ.

Ion. — Adă... Mĕ duc sĕ plătesc subprefectuluĭ. (ese.)

Iani. — Merzi, merzi prosto, *budalas!* Capo de boŭ!.. L-am prinso in capcana, si peste doua luni de ḑile am se'ĭ vindo mosiora, s'o cumpĕr ear' eŭ... Chit pentru vadea Ion, 'l-oĭŭ lua argat la mine, de hatiro Catriuţeĭ... care mi plaçe.

SCENA XI.

Iani, Catrina.

Catrina. — (intrând din stânga) Ioane, Ioane, vin' de mâncă... Eaca!.. unde s'o dus?

Iani. — (cu blândeţe) S'a duso la subprefecto ca se platesca datoria de 1,500 de leĭ.

Catrina. — Da de unde-o găsit parale, bĭetu om?

Iani. — (apropiindu-se) De unde? de la mine, de la prietinu matale, leliţa Catrinuţa.

Catrina. — 'L-aĭ agĭutat d-ta, *kir* Iani? Dumnedĕŭ sĕ 'ţĭ împlinească toate dorinţile, că mare bine ne-aĭ făcut!.. Dă'mĭ mâna s'o sĕrut.

Iani. — Nu la muna, Catrinuţa draga, *ma* la obrazi, daca vroesti se mi façi feriçito.

Catrina. — Fie şi pe obraz; tot îs bĕtrână... (se apropie de Iani şi 'l serută pe obraz.)

Iani. — (cuprindêndu'ĭ talia cu braçele) Batrina?.. *Oheske*, Catrinuţa draga; esti tinara, esti nurlia, esti hazlia si te ĭubesco ca pe un garofalo. (voĭesce s'o serute.)

Catrina. — Ce face? mĕ ĭubeştĭ?.. (voind sĕ scape) Da şĕdĭ binişor în colo, omule, că te-or rîde şi curcaniĭ de te-or videa.

Iani. — Lasa se rida curcania, che eŭ sinto amorezato de dimĭata, Catrinuţa; ma sfirsesco de amori! (voĭesce ear' s'o serute.)

Catrina. — Eaca neruşinatu!.. Lasă-mĕ adĭ, că ţip de rĕsună satu.

Iani. — *Ohi, ohi*, Catrinuţa, nu ţipa... Ţi daŭ çe vroesti, rochiţa, bosmachi, zuncuţa... numaĭ se te daĭ in dragoste cu mine.

Catrina. — (strigând) Ioane! cumĕtre!.. sărițĭ!

(înserézâ.)

SCENA XII.

Iani, Catrina, Ion, Vênturĕ-ţérĕ.

Ion. — Ce'mĭ vĕḑură ochiĭ?

Vênturĕ-ţérĕ. — Ho! parpalecule!..

Ion. — (apropiindu-se furios de Iani) Ce te-aĭ apucat de ıt în casa mea, grecule?

:ani. — (zimbind mânzesce) O saga, fraţico.

:on. — Şagă cu nevestele oamenilor? (apucă pe grec ăt şi 'l zgâlţie) Te primesc în casa mea ca pe-un creştin...

ani. — (spăriet) *Neski... hristianos...*

on. — Şi tu te legĭ hoţeşte de nevasta mea? N'aĭ ică sfênt pe lume?.. eştĭ maĭ rĕŭ decât un păgân!..

ani. — *Ohi* paghinos... Bade Ione, lasa la mine...

ɔn. — Te-oĭŭ învĕţa eŭ a cerca sĕ neciusteştĭ ne-:le oamenilor, după ce caliceştĭ bărbaţiĭ.

ıni. — *Ma* çe vreĭ se mi façi?.. se ma uçiḑi? ıuncesce şi scapă din mânile luĭ Ion) *Panaghia mu!* (alérgă ışă şi se întêlnesce cu Vênturĕ-ţérĕ, care 'ĭ aţine calea.)

ênturĕ-ţérĕ. — Ho, ţapule, că maĭ sûnt şi eŭ cĭ.

ni. — *Kirie eleison!* sinto prapadito! (fuge pe feréstă.)

ênturĕ-ţérĕ. — Prinde 'l, cumĕtre...

n. — Că nu scapă el... (se aruncă asupra luĭ Iani.)

ni. — (fugând înpregiurul meseĭ) Ionica... fraţica... *na ıro!..* (vĕḑênd feréstra) A! am scapato! (sare pe feréstă.)

ınturĕ-ţérĕ. — Ha, ha, ha, ha. O sărit ţapu pe tră.

ıi. — (afară) Eĭ! lasa, mozicule, că ţi oĭŭ veni eŭ c.

Ion. — (alergând la ferésta) Aşteaptă, covrigarĭule...
Iani. — (dispărênd) *Fevghe satana!*

SCENA XIII.

Ion, Vêntură-ţéră, Catrina, Măriuca.

Măriuca. — (viind spărietă prin fund) Mamă Catrină, scapă-mĕ de gĭupineasa Rucsanda, că mĕ cată sĕ mĕ ucidă 'n bătaĭe.

Catrina. — Da unde-aĭ lăsat pe Niţu?

Măriuca. — La dugheană... Mĕ rog, ascundeţi-mĕ undeva sĕ nu mĕ găsască.

Vêntură-ţéră. — N'aĭ frică, copilo, că te scapă moşu. Intră colea 'n odae, pĕn' a înopta bine.

(Se aude afară vocea Rucsandeĭ, strigând: Unde-o apucat.)

Măriuca. — Vaĭ de mine! Eat'o... (fuge în stânga.)

Vêntură-ţéră. — (peste puţin) O perit stahiea!

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Ceatrul represintă piaça satuluĭ. În fund zidirea inchisoriĭ cu schele ridicate pĕnă la acoperemênt. O parte din schele se perde între cu-e din fund în stânga. În stânga casa luĭ Ion teslarul cu uşă şi fe-ă pe scenă; în drépta cârcîma luĭ Moĭse cu şopron de frunḑar, şi şopron o masă lungă cu laiţe. La ridicarea cortineĭ câţiva ţeranĭ pe laiţe şi beŭ.

SCENA I.

Ţeraniĭ, Moĭse.

'eraniĭ. — (strigând) Moĭsi!.. gĭupâne Moĭsi!.. Măĭ, ıne!..

[oĭse. — (eşind din cârcîmă) Ce vreţĭ voĭ, ţeranĭ nebunĭ?

n ţeran. — Adă triĭ sîngepe de rachiŭ, degrabă.

:oĭse. — Rachiŭ?.. ear' pe datorie?

əranul. — D'apoĭ cum? doar' ne cunoştĭ că sûntem cĭ din sat.

oĭse. — Pe datorie nu pot... La mine astăḑĭ cu mâne fără banĭ.

ıranul. — Ean nu te maĭ fasoli pentr'o sîngeapă ,chiŭ de cel prifăcut.

ɔĭse. — Prifăcut?

ıranul. — O parte rachiŭ şi două de apă amestecu vitriol. Nu te ştim noĭ ce poamă eştĭ? Bine te-o it cine 'ţĭ-o ḑis leŭca draculuĭ.

ɔĭse. — Aşa?.. Apoĭ mergeţĭ la dracu sĕ vĕ dee i.

ranul. — Eĭ! dă, gĭupâne Moĭsică, nu te maĭ bo-ı, c'aşa glumim noĭ. Adă-ne ceva de bĕut ca sĕ maĭ ·m la putere pĕn' a nu eşi la culesu popuşoilor.

Moïse. — Unde 'sŭ parale?

Țeranul. — Parale, parale... ce, Doamne eartă-mĕ! 'Țĭ-omŭ da popușoĭŭ drept plată.

Moïse. — Douĕ-ḑecĭ de parale dimerlia, vrețĭ?

Țeranul. — Fie și 20 de parale, că tot tu, Ĭudo, ne mănâncĭ toată pânea de pe câmp.

Moïse. — Eŭ o mănânc și voĭ o bețĭ. (întră în cârcĭmă)

Țeranul. — Ha, ha, ha... Ne și rîde lipitoarea, după ce ne suge. Eaca și Martin pădurarĭu... Martine, Martine.

SCENA II.

Țeraniĭ, Martin (viind din fund.)

Martin. — Bine-am găsit, oamenĭ bunĭ.

Un țeran. — De unde viĭ, Martine?.. din pădure?

Martin. — Vin de la bordeĭŭ sĕ ĭeŭ o țiră de rachiŭ, c'o dat Dumneḑĕŭ de 'mĭ-o făcut nevasta astă noapte pe la cântătorĭ.

Țeranul. — Pe la cântătorĭ? De-a fi băet, bun cucoș a s'agĭungă!

Martin. — Îĭ băițel... numaĭ atitica și 'ĭ frumos ca un bujor, drăguțu!.. Nu fie de diochĭŭ.

Moïse. — (întră, aducênd rachiŭ) Eaca rachiu... Bețĭ și tăcețĭ din gură că doarme balabusta.

Țeranul. — Eaca mă!.. doarme cucoana balabusta? ha, ha, ha. (chiue) Mă Vasile, mă! găsit'aĭ boiĭ, mă?

Moïse. — Tacĭ din gură, țeranoĭ nebun și obraznic, buțuf.

Țeranii. — (rițênd) Hep, hep.

Martin. — Gĭupâne Moĭsi, fă bine de 'mĭ umple cla asta cu rachiŭ, că mi'ĭ bolnavă nevasta de facere.

Moĭse. — Ș'apoĭ ce 'mĭ pasă mie?

Martin. — Da'ĭ bolnavă, gĭupâne...

Moĭse. — Cine-o pus'o sĕ facă copiĭ?

Martin. — Dec! da balabusta d-tale cum face pe tot câte-un Leĭbă?

Moĭse. — Așa 'ĭ place dumisale. Nu 'ĭ treaba ta.

Martin. — Vorbă de clacă. Îmĭ daĭ rachiŭ adĭ?

Moĭse. — Aĭ adus parale?

Martin. — Ba, ḑĕŭ, nu. De'ĭ găsi o para frântă în ă casa sĕ 'mĭ-o bațĭ în frunte.

Moĭse. — Apoĭ dar catățĭ de drum, moĭ bade.

Martin. — Da 'mĭ moare fimeea, gĭupâne.

Moĭse. — Moară cât a vra. Nu daŭ rachiŭ pe datorie.

Martin. — (în parte) Ce 'l-așĭ maĭ cârpi cu astă bar- (tare) Gĭupâne Moĭsi, 'țĭ-oĭŭ tăĭea la ĭearnă un stên- le lemne și ți'l-oĭŭ căra 'n ogradă.

Moĭse. — Așa?.. dar' dacă 'ĭ muri pĕn' la ĭarnă ; rĕmân păgubaș?

Martin. — Mare lucru o litră de rachiŭ?

Moĭse. — Prost Moldovan!.. Moĭ prostule, dram cu face litră, litră cu litră face ocă, ocă cu ocă face ., vadră cu vadră face balercă, balercă cu balercă antal... Aĭ înțĕles?

Martin. — Am înțĕles că eștĭ talpa eadululuĭ. Na su- din spinare zĕlog și 'mĭ dă rachiu.

Moise. — Aşa maĭ viĭ de-acasă. (Iea sumanul) Haĭ cu mine 'n dugheană. (trece pe lângă ţeranĭ.)

Ţeranul. — Ean vedĭ Ĭuda cum 'l-o disbrăcat pe bĭetu român tocmaĭ când s'apropie ĭearna! Degera-'ţĭ-ar inima cea de litfă!

Moise. — Ba ţie, ţeranoĭ nebun. (intră cu Martin în cârciumă)

SCENA III.

Ţeraniĭ, Vêntură-ţéră (eşind din casa luĭ Ion), **Ion** (pe pragul uşiĭ.)

Vêntură-ţéră. — Crede-mĕ pe mine, cumĕtre, că 's maĭ bĕtrân, maĭ păţit. Nu te-apuca de lucru adĭ că 'ĭ di de sĕrbătoare şi 'ĭ pĕcat.

Ion. — Te cred, cumĕtre, d'apoĭ ce sĕ mĕ fac? Nevoĭa mĕ sileşte. De n'oĭŭ mântui tot pĕnă 'n douĕ lunĭ, ca sĕ 'mĭ priimesc plata de la Prefectură, cum m'oĭŭ cfitui de datoria luĭ *kir* Iani? El ĭĭ în stare sĕ 'mĭ vêndă moşioara.

Vêntură-ţéră. — Aĭ dreptate sĕ te temĭ de caţaon; dar' tot ar fi bine socot sĕ te laşĭ pe adĭ de lucru.

Ion. — Ba nu... o di pentru mine 'ĭ mult. Aştept numaĭ sĕ 'mĭ găteascâ Catrina de mâncat şi sĕ 'mĭ ascut uneltele, şi merg îndată sĕ m'apuc de şindilit închisoarea. Sĕ ne videm sănĕtoşĭ, cumĕtre. (închide uşa.)

Vêntură-ţéră. — (singur pe gândurĭ) Nu ştiŭ ce am de astă noapte, că nu 's liniştit... O cântat o cucuveĭ-

pe casa luĭ Ion... şi asta mĕ îngrijeşte... par' că 'ĭ a bine.

Un ţeran. — Moş Vêntură-ţară...

Vêntură-ţéră. — Cine mĕ chĭamă?

Ţeranul. — Nu viĭ sĕ cinsteştĭ cu noĭ un pahar de hiŭ?

Vêntură-ţéră. — Cum nu, feţiĭ meĭ? Vorba ceea: voe bună, Româniĭ s'adună. (se apropie de ţeranĭ.)

Ţeranul. — Da de ce n'o vinit cu d-ta şi badea Ion?

Vêntură-ţéră. — El are treabă şi nu 'ĭ dă inima bee.

Ţeranul. — Bĭetu om!.. de când s'o prins cu lucru niţiĭ, ard'o focu!.. i s'o pricăjit norocu; îĭ tot posoit şi pare că fuge de oamenĭ.

Vêntură-ţéră. — A fi avênd şi el grijile luĭ, sĕrmanu!

Ţeranul. — Apoĭ dă, moşule, s'o cuvinit tocmaĭ el uĭe mâna la zidirea uniĭ temniţĭ, în care Dumnedĕŭ câţĭ românĭ aŭ sĕ pătimească?

Vêntură-ţéră. — Că se căeşte şi el amar, sĕrmanu! ce sĕ facă? îĭ legat.

Ţeranul. — (arătând casa de închisoare) Poftim batgĭocu- satu nostru!.. Ean priveşte cum se uĭtă dihania la . par' c'ar vra sĕ ne 'nghită...

Vêntură-ţéră. — Ci că 'n toate satele o sĕ se rîbisuniĭ ca asta.

Ţeranul. — Aşa! ca şi când ţara Moldoviĭ ar fi o ţară lharĭ şi de ucigaşĭ!.. Ea! batgĭocură, moşule... n un pahar de rachiŭ, sĕ ni se maĭ schimbe gân-.

Vêntură-ţéră. — Mulţĕmim... Noroc bun! şi sĕ vĕ scape Dumneḑĕŭ de posesor ca *kir* Iani.

Ţeraniĭ. — Amin! (beŭ.)

SCENA IV.

Ceĭ de'nainte, **Martin** (ese din cârciŭmă fără suman.)

Martin. — (oçerindu-se) Valeŭ!.. că rĕcoare mi'ĭ... Ĭuda spurcată!.. Nicĭ că s'o îndurat sĕ 'mĭ lase sumanu.

Un ţeran. — (dând luĭ Martin un pahar de rachiŭ) Na, măĭ frate Martine, trage astă duşcă ca sĕ te 'ncălḑeştĭ.

Martin. — (bĕnd) Mulţĕmescu'ţĭ, frate. Sĕ dee Dumneḑĕŭ sĕ n'aĭ nicĭ odată nevoĭe de jĭdan.

Vêntură-ţéră. — Nicĭ de *kir* Iani, Martine!

Martin. — Aud?

Vêntură-ţéră. — Ean vin' de-o parte sĕ 'ţĭ spun o vorbă.

Martin. — Eată că vin.

(Se ducŭ amêndoĭ de-o parte.)

Vêntură-ţéră. — (încet) Ce face Măriuca?

Martin. — Şĕde ascunsă în bordeĭu meŭ de astă noapte de când aĭ adus-o.

Vêntură-ţéră. — Veḑĭ sĕ n'o afle cineva.

Martin. — N'aĭ nicĭ o grijă... Cine-a s'o cate pin fundu păduriĭ?

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, **Iani** (vine din fund furios cu un bicĭŭ în mânĕ.)

Iani. — Unde sinto moziçiĭ? la chirçma?

Un ţeran. — Vine grecu, măĭ; am păţit-o!

Iani. — Çe façeţĭ aiçe, talhari? La bauto de dimineţa, si papusoi a mea ramune neculeso pe chimpo... ha? *Kakohrononaki,* capo de boŭ!..

Vêntură-ţéră. — (în parte) Eau auḑĭ ţapu cum batgĭocoreşte Românïĭ în ţara lor!

Iani. — La lucro, moziçi!.. la boeresco acu indata pana çe nu ma aprindo ca un zaratico.

Vêntură-ţéră. — Dacă aḑĭ îĭ sĕrbătoare, *kir* Iani, şi nu se lucrează.

Iani. — Çine a chircnito?

Vêntură-ţéră. — Eŭ, Vêntură-ţară.

Iani. — Dimĭata? un ghĭuzi? Nu vorbesco cu tine... Pornit-aţĭ aḑi la culeso, ţeranoi?.. Va uçido in batae... la falanga.

Vêntură-ţéră. — Pune'ţĭ pofta 'n cuĭŭ despre bătaĭe, kîrjaliule că s'o rîdicat bătaĭa.

Iani. — *Kirzali!..*

Vêntură-ţéră. — S'o rîdicat... Şterge-te pe bot de-acu.

Iani. — S'a ridicato bataea!.. si çe s'a puso in loco?

Vêntură-ţéră. — Ha, ha, ha, mare poznaş îĭ!

Ţeranïĭ. — Ha, ha, ha.

Iani. — (furios) Ride la obraz a mea, niste ţeranoi!.. bre! *epanastasis!..* revoluţia!.. s'a burzuluito prosti!

Ţeranii. — (cu hohot) Ha, ha, ha.

SCENA VI.

Cei de'nainte, **Moïse.**

Moïse. — Moï, tăceţi că doarme balabusta.

Iani. — Çe balabusta? Nu veḑi, Moïsaki, che s'a rasvratito moziçi?.. Rido de poronca a me. *Panaghia mu!* ma duco s'aduco pistoalele si eartaganu, se ve înveţo eŭ a façe ho, ho, ho, la *ipokimen* a me.

Vêntură-ţéră. — Măi nu vĕ maï potriviţï, oaminï bunï, că numaï lauda 'ï de capu luï. El îï voïnic de ceï care întră în doï ca 'n doïspreḑĕce, şi nu 'l scotŭ nicï 24... Vine pe uşă furios şi sare pe fereastră ruşinos.

Ţeranii. — Ha, ha, ha...

Iani. — (în parte) M'a lovito la fesi.

Vêntură-ţéră. — Măï! dacă n'aveţï cap voï nicï în ḑi de sĕrbătoare sĕ beţï cu linişte un pahar de rachiŭ de la jidan, haï copiï la crâşma luï Ion teslarïu sĕ bem vin creştinesc şi curat.

Ţeranii. — (sculându-se) Haï, haï.

Moïse. — Ce este, mĕ rog?.. la badea Ion?.. (voind sĕ opréscă ţeraniï) Nu se poate, mĕ rog. Voï sinteţï datorï sĕ beţï numaï de la dugheana mea.

Ţeranii. — (împingêndu'l) Du-te dracului, Ĭudă...

(Vêntură-ţéră ese cu ţeraniï prin fund.)

SCENA VII.

Iani, Moïse.

Iani. — (turbat) Bre! mi vine *paroksismos* la crieri!

Moïse. — (furios) A! *ghiraĭ şvarţ!..* Mi se sburlescŭ percĭuniĭ.

Iani. — Asta 'ĭ revoluţia!.. *epanastasis!..* sfirsito umiĭ!

Moïse. — Blăstĕmatu cel de bade Ion îmĭ smoneşte oţĭ muşteriiĭ!.. am sĕ mĕ calicesc din pricina luĭ! Nu ot maĭ mult sĕ ţin orênda... Cucoane *kir* Iani...

Iani. — Çe vreĭ si tu?

Moïse. — Poftim, mĕ rog, de'ţĭ găseşte alt orênırĭŭ, că eŭ nu maĭ sint.

Iani. — *Skasmos!..* Na si alta belea!.. De çe vreĭ mi lasi?

Moïse. — Pentru că mofluzu cel de bade Ion îmĭ ·ică neghiţitoria.

Iani. — Teslaris?

Moïse. — Bade Ion, care şede cole în façă cu mine.

Iani. — (întorcêndu-se şi privind casa, ḑice în parte) Ghidi, mo-) obraznico!.. Am zurato se me rasplatesco odata bine...

Moïse. — Poftim, mĕ rog, sĕ ne răfuim socotelile...

Iani. — (muşcându'şĭ musteţile) Zupine Moĭsi.

Moïse. — Ha?

Iani. — Ion teslaris e dusman a me si a dimitali!

Moïse. — Duşman de moarte.

Iani. — El ti caliçesti pe dimĭata, si pe mine a o se mi ripesca ḑilele.

Moïse. — Ce spuĭ, mĕ rog?

Iani. — El are ghindo reŭ pentru noĭ doĭ.

Moïse. — (cu spaĭmă) *Vuăs?* Ce?

Iani. — (apucând de mână pe Moïse) *Lipon* çe maĭ aşteptăm?

Moïse. — (buĭmăcit) Ha?

Iani. — Dechit se perimo noĭ, maĭ bine el... Nu 'ĭ asa?

Moïse. — (fără a înţelege) Aşa, aşa...

Iani. — Vra se ȡica ne-am inţeleso?

Moïse. — Cum?

Iani. — Taçĭ!.. Çine vine?

SCENA VIII.

Iani, Moïse, Gavril (legat), **jandarmul.**

Gavril. — Unde mĕ maĭ ducĭ acu? Nu 'ĭ destul că m'aţĭ ţinutŭ închis toată noaptea?

Jandarmul. — Te duc, după poroncă, sĕ 'ţĭ găsesc un *kezeş.*

Gavril. — Un *kezeş?* ca pentru ceĭ din Ocnă?.. Nu merg.

Jandarmul. — (împingêndu'l) Fă 'nainte şi nu maĭ lungi vorba.

Gavril. — (furios) Şi toate-aeste pentru ticălosu cel de Ion teslarĭu!.. (în parte) Helbet!

Iani. — (în parte) Ion teslaris!.. Si el e dusman luĭ Ion teslaris?.. *aksiologo!* (tare) Zandarmi.

Jandarmul. — Ce poronceştĭ?

Iani. — *Ma* unde 'l duçĭ pe bĭetu Gavrilasi?

Jandarmul. — Cat un român care sĕ dee *kezeşie* entru dênsu.

Iani. — *Kezeşie* eŭ daŭ, che îl cunosco; e omo bun, arnico si cu frica luĭ Dimĭeḑeo.

Jandarmul. — Dacă 'ĭ aşa, îl las pe *kezeşia* d-tale. əslégă braçele luĭ Gavril.)

Iani. — Lasa, lasa.

Jandarmul. — (luĭ Gavril) Mergĭ sănĕtos, şi de-acu cu minte.

Iani. — Zandarmi...

Jandarmul. — Aud.

Iani. — Subprefecto tot aiçe 'ĭ?

Jandarmul. — Aicĭ.

Iani. — Se spuĭ la dimĭaluĭ c'am se me zaluesco ţerani che s'a burzuluito.

Jandarmul. — Bine. (ese.)

SCENA IX.

Moïse, Iani, Gavril.

ani. — (în parte) Este o vorba prosta: Che la beţivo raco ese cu oca inainte. (arătând pe Gavril) Am gasito) se me rasbuno de bade Ion... (luĭ Gavril) Gavrilaso... çe aĭ paţito, draga me?

avril. — Ce sĕ păţesc, cucoane?.. M'o închis hoţu e teslariŭ.

ni. — Te-a închiso el!.. pe dimĭata? *More*, cum te? Si pentru çe, *kaimene?*

Gavril. — Pentru că 'ĭ-am cerut simbria mea.

Iani. — *Lipon*, in loco se 'ţĭ dee dreptu dimitale, te-a puso la duba? Bre! çe *katergaria!* Auḑi, zupine Moĭsaki, 'ĭ-a muncato simbria de haram. *Ma* el nu 'ĭ omo, lĭ lupo... Çe ḑiçĭ, zupine Moĭsaki?.. Nu 'ĭ asa?

Moĭse. — (rĕsărind) Ha?

Iani. — Teslaris e lupo nu 'ĭ omo paminteano.

Moĭse. — (pe gândurĭ) Dar, dar, lup pămintean.

Iani. — (căinând pe Gavril) Sermano bĭeto Gavrilasi!.. N'aĭ muncato nicĭ bauto nimic de ĭerĭ dimineţa?

Gavril. — (oftând) Nu, nu, pĕcatele mele!

Iani. — Moĭsaki, aĭ auḑito che n'a bauto nimica crestinu? Ada degraba zumatate de oca de rachio... Eŭ platesco.

Gavril. — Dumneta?.. *Bogdaprosti.*

Moĭse. — (cu distracţie) Adă parale.

Iani. — Çe ḑiçĭ?

Moĭse. — Ba nu, nu... te-oĭŭ scădea la câştiŭ... O ocă şi gĭumătate?

Iani. — *Ohi*, zumatate numaĭ acu de o data, si daca a maĭ trebui, omŭ maĭ çere.

(Moĭse intră în cârcĭmă.)

Gavril. — (aşeḑându-se în capĕtul meseĭ despre public) Aşa stăpân sĕ 'mĭ fi dat Dumneḑĕŭ, ear' nu ca Ion, lovi'l-ar trăsnitu!

Iani. — (în parte) *More* Iani, se te vedo; acu trebue mestesugo si *ĭskĭuzarliki.*

(Moĭse aduce rachiul.)

Moĭse. — Ţine, bade Gavrile, bea sănĕtos.

Iani. — Be, be Gavrilasi, se maĭ uĭţĭ necazu çe 'l-aĭ raso de la teslaris.

Gavril. — (bênd) Sĕ 'l uĭt?.. ba cât oĭŭ trăi nu -oĭŭ uĭta!

Iani. — *Aferim!* asa mi plaçe omo... cu inima, ı *budalas* fara *filotimia*, care maninca batzocora, ma-nca batae si taçe. (turnând luĭ Gavril) Nu 'ĭ asa, Moĭsaki?

Moĭse. — Bade Gavril iĭ voĭnicos.

Gavril. — (bênd) Lasă! 'ĭ-oĭŭ arăta eŭ cine sûnt! ıtru că 's sărac, un bĭet om din lume, fără căpĕtĕĭŭ... 'şĭ bată gĭoc de mine un mişel ca Ion?.. Da ce 'ĭ el?

Iani. — (turnând ear') Asta ziçem si noĭ, çe 'ĭ el?.. ıri nu 'ĭ... Un ticaloso mofluzo care maninca sim-le oamenilor.

Gavril. — Că n'a duce-o 'n raĭŭ, n'aĭ frică.

Iani. — Çe raĭŭ?.. *ma* el este bun de trimis in eado.

Gavril. — (ameţindu-se) În ead... da! acolo a sĕ mear-. şi asta nu târḑiŭ.

Iani. — (în parte) Se ameţeste! minunato!

Moĭse. — (în parte) În ead?.. *aĭ veĭ!* (se oçeresce.)

Iani. — *Ma* spune-mi, Gavrilaki, chita leafa aveaĭ slaris?

Gavril. — 60 de leĭ pe an ş'o păreche de opincĭ.

Iani. — Numaĭ atita, un flecheo ca dimĭata?.. auḑĭ, ki?

Moĭse. — Pentru nimic.

Iani. — *Ma* asta 'ĭ o talharia de çele gogonate! ĭnico ca dimĭata plateste o mia de leĭ pe ano... ısa, Moĭsaki?

Moïse. — Nu 'ĭ mult nicĭ două miĭ, ḑiu ḑeŭ!

Iani. — Niçĭ triĭ miĭ.

Gavril. — Triĭ miĭ; da unde sĕ 'ĭ găsesc?

Iani. — Unde? la muna dimitale.

Gavril. — (căutându'şĭ mâna) Mâna 'ĭ goală.

Iani. — *Neski, ma* lucru de la dinsa façe o suta de galbinĭ.

Gavril. — Face dar, că eŭ am lucrat maĭ toată dulgheria temniţiĭ şi Ion o luat plata.

Iani. — Veḑi, Gavrilaki, sermane?.. tot Ion!.. D-ta te ostenesti, asuḑi, lucrezi de dimineţa pana in sera si badea Ion inghite paraluţia.

Gavril. — (aprinḑêndu-se) Asta dreptate 'ĭ?

Iani. — (la urechea luĭ Gavril) Veḑĭ che din priçina luĭ nu poţĭ trai?

Gavril. — Din pricina tĕlharĭuluĭ celuĭa.

Iani. — Che daca n'ar fi Ion, dimĭata, Gavriluţa, aĭ ramunea singur stoler aiçe in sato, si atunçi dimĭata aĭ avea tot lucru, si a satenilor si a stapuniriĭ, si aĭ castiga paraluţi multe... Nu 'ĭ asa, Moĭsaki?

Moïse. — (oçerindu-se) Aşa cred şi eŭ.

Gavril. — (frecându'şĭ ochiĭ) Bine ḑicĭ, cucoane *kir* Iani. Orĭ el, orĭ eŭ!.. amêndoĭ nu putem fi la un loc...

Iani. — Doua sabie la un teca nu incape...

Gavril. — (răpit de patimă) Dar!.. cu chipu ista îmĭ rĕsbun şi 'mĭ rĕmâne tot lucru din sat... Haĭ...

Moïse. — Unde, mĕ rog?

Gavril. — (ameţit şi încruntat) Mĕ duc sĕ desprind că-

;eva schîndurĭ de sus de pe şchele... şi când s'a sui el a lucru ş'a pune picĭoru...

Moïse. — (spărĭet) A cădea ş'a muri?.. *Aĭ veĭ!..* ĭu face...

Iani. — (încet) Taçĭ, Moĭsaki, che astfel castiga orinda imitale.

Moïse. — (cădênd pe laiţă) *Mein Gott! mein Gott!*

Gavril. — (clătinându-se pe picĭoare) Par' că 'mĭ esă)c din ochĭ... Ha, ha, bade Ioane, mĕ 'nchiḑĭ pe mine ı temniţă?.. temniţa a sĕ 'ţĭ mănânce capu... (se în-réptă spre închisoare, se suĭe răpide pe schele şi intră în culise.)

Iani. — *Aferim!..* treaba merze de minune. (îşĭ fré-ĭ mânile cu mulţemire.)

Moïse. — (tremurând) *Mein Gott! mein Gott!..* dacă 'a afla, am murit!

Iani. — *Ma* nu te teme, Moĭsaki. Nu veḑĭ che Ga-rilo e bat? Acu façe pozna si chindo s'a trezi, a uĭta-ɒ... Çe vedo? teslaris?

SCENA X.

ani, Moïse (sub şopron), **Ion, Catrina** (eşind din casa lor.)

Ion. — Geaba te maĭ rogĭ, Catrino... trebuĭe sĕ mĕ ıuc la lucru numaĭ decât, ca sĕ nu 'mĭ perd ḑiua.

Catrina. — Ascultă-mĕ şi pe mine, bărbate; lasă-te)e mânĭ, că nu ştiŭ ce 'mĭ vesteşte inima a rĕŭ.

Ion. — Da nu fiĭ copilă, Catrino, că doar' nu merg ıeste lume; mĕ duc cole lângă casă.

Catrina. — Bărbate... te rog... nu te duce, că eaca... îmĭ spune sufletu sĕ nu te las.

Ion. — Eĭ! apoĭ mĕ superĭ. Du-te 'n casă şi 'ţĭ cată de gospodărie.

Catrina. — Bine, bărbate; fă cum îĭ vrea. (îşĭ şterge ochiĭ.)

Ion. — Adică, dacă 'ĭ parte femeească, tot copil... (se apropie de Catrina) Vin' sĕ te sĕrut, Catrino, că astfelŭ 'mĭ-a fi ḑiua cu noroc.

(Catrina îl înbrăçişézā plângênd.)

Moïse. — Veḑĭ, veḑĭ, cucoane *kir* Iani?

Iani. — Vedo, si me temo che 'l-a gasi pe Gavrilo stricând schelea.

Ion. — Haĭ, întoarce-te de-acu 'n casă, Catrino, ş'alungă cele gândurĭ posomorîte. (se îndréptă spre schele. — Catrina intră în casă.)

Moïse. — Eaca... se duce la moarte... Nu pot sĕ 'l las. (voĭesce sĕ strige pe Ion; Iani îĭ astupă gura.)

Iani. — Nu façe pozna, Ĭuda. (îl înpinge în cârcĭmă.)

SCENA XI.

Iani, Moïse, Ion, Vêntură-ţéră, Niţu, Martin, ţeranĭ, jandarmul (vinŭ din drépta.)

Ţeraniĭ. — Ne cheamă subprefectu?.. pentru ce?

Jandarmul. — Adunaţi-vĕ cole în pĭaçă că vine şi el îndată.

Ion. — (către Niţu) Da de unde vinŭ oaminiĭ, Niţule?

Niţu. — De la noĭ, tătucă. O vinit jandarmu sĕ 'ĭ eme aicĭ din partea subprefectuluĭ.
Ion. — Oare ce sĕ fie?
Vêntură-ţéră. — A fi gĭudecata cu grecu care cere rupă oaminiĭ popuşoiĭ fără pănuşĭ, ca sĕ rĕmâe pă- ţile pe strujenĭ...
Iani. — *Ama* cum, mozicule?.. sĕ mi façi risipa panusi?

SCENA XII.

Ceĭ de'nainte, **subprefectul.**

Ţeraniĭ. — Eaca şi subprefectu. (îşĭ scotŭ pălăriile.)
Subprefectul. — Oamenĭ bunĭ! v'am adunat pentru sĕ vĕ fac cunoscut că în sat la Măcienĭ o murit un vĕduvoiŭ, anume Toader Sălceanu, la care s'o găsit e, o răḑĕşie cu livadă, ḑĕce boĭ, 50 de oĭ şi 300 galbinĭ îngropaţĭ sub vatră. 'L-aţĭ cunoscutŭ d-voas- oamenĭ bunĭ?
Vêntură-ţéră. — Eŭ 'l-am cunoscut; era om de nie şi gospodar bun.
Subprefectul. — El o lăsat cu limbă de moarte ĭ averea luĭ uneĭ fete care s'o perdut din sat de la enĭ, la vrîsta de 5 anĭ, şi pe care el n'o maĭ pu-) găsi pĕn' ce-o murit. Acea copilă trebuĭe sĕ fie ı de vr'o 15 anĭ, cu ochiĭ albastri, cu pĕru casta- şi se numeşte Măriuca... Nu cumva aţĭ vĕḑutŭ-o va, oamenĭ bunĭ?

Iani. — [în parte] Mariuca bogata!

Nițu. — Măriuca?.. Ba este o fată întocmaĭ care slujeşte în casă la *kir* Iani, posesorul.

Subprefectul. — [către Iani] Aşa'ĭ, *kir* Iani?

Iani. — A fosto, *ma* a fuzito asta nopte...

Nițu. — O fugit!

Ion. — [încet luĭ Nițu] N'aĭ grijă, băete, că 'ĭ în loc sigur.

Nițu. — Unde, tată?

Ion. — Tacĭ.

[În timpul acesteĭ scene, Gavril se coboară pe schelea de din dos, ce este ascunsă în culise, se furişează pe după ţeranĭ şi se apropie de Iani.]

Gavril. — [încet luĭ Iani] Gata... am desprins schîndurile...

Iani. — Bine...

Subprefectul. — Şi nu ştiĭ, *kir* Iani, pentru ce-o fugit Măriuca din casa d-tale?

Iani. — Nu stiŭ, che eŭ nu pazesco fetele.

Vêntură-ţéră. — Ba sĕ 'ţĭ spun eŭ de ce; pentru că bĭata copilă era gazda bătăilor, pentru că slujea degeaba, pentru că n'avea nicĭ măcar o rochiţă de îmbrăcat, şi pentru că murea de foame în casa d-sale...

Iani. — Minçunĭ.

Vêntură-ţéră. — Aşa este, cumĕtre Ioane?

Ion. — Aşa; o ştie tot satu.

Iani. — Minçunĭ, blastamaţilor.

Subprefectul. — Eĭ! destul, nu batgĭocori oamenii. Bade Ioane, am primit poroncă de la prefectură ca sĕ te înlesnesc cu vr'o douĕ miĭ de leĭ. Sĕ viĭ mânĭ la subprefectură.

Ion. — Slavă Domnuluĭ c'am scăpat de grec!
Iani. — (furios) *Skasmos!*
Subprefectul. — Dar' când mântuĭ lucru, bade Ioane?
Ion. — Cât maĭ degrabă, domnule subprefect... Ah! ĭ-o maĭ crescut inima!.. Oĭŭ sĕ lucrez ḑi şi noapte; şa mĕ şi suĭŭ pe şchele acu 'ndată.
Subprefectul. — Da nu 'ĭ cea grabă... Lasă, că ĭĭ sĕrbătoare.
Ion. — Ba nu; Stăpânirea 'mĭ plăteşte; trebuĭe sĕ rez. (se îndréptă spre schele.)
Iani. — (în parte) Merzĭ, merzĭ.
Ion. — (suindu-se pe schele) Cumătre.
Vêntură-ţéră. — Aud.
Ion. — (riḑênd) Îşĭ pusese ochĭu grecu pe răḑĕşia a... spune'ĭ sĕ se spele pe dinţĭ.
Ţeraniĭ. — Ha, ha, ha...
Iani. — (în parte) *Pola kala*, bine... Omŭ videa noĭ is çine a ride.
Ion. — (sosesce în capĕtul sceleĭ) Niţule.
Niţu. — Aud, tată.
Ion. — Du-te de sĕrută pe măta, ş'o roagă sĕ 'ţĭ ĭe unde se găseşte căprioara. (Niţu alérgă în casă.)
Iani. — (în parte) Capriora?
Ion. — (începe a păşi pe partea scheleĭ ascunsă în culise şi cântă:)

Frunḑă verde de dudăŭ
Scăpat'am de ceasul rĕŭ.

(Se aude de o dată o mare prăbuşire de lemne între culise şi vocea Ion strigând: Valeŭ! m'am ucis!..)

Toţĭ. — (spăĭmântaţĭ) S'o prăbuşit şchelea!.. (alérgă în culise.)

Iani. — (în parte) *Natos!..* a facuto tumba.

Gavril. — (cu mulțemire) A!.. 'mĭ-am rĕsbunat! (bea rachiŭ cu lăcomie.)

SCENA XIII.

Ceĭ de'nainte, **Moĭse.**

Moĭse. — (galben și spăriet ese din cârcĭmă) Ce este?

Iani. — S'a prabusit'o schelea.

Moĭse. — *Mein Gott!..* ș'o murit?

Iani. — Asa credo...

Moĭse. — *Veĭ, veĭ, veĭ, veĭ!* (tremură.)

(Se audŭ în culise cuvintele: O murit, sĕrmanu!)

SCENA XIV.

Ceĭ de'nainte, **Ion** (adus pe brațe de cătră țeranĭ), **Catrina, Nițu.**

Țeraniĭ. — Sĕrmanu Ion!.. sĕrmanu om!.. Ce pĕcat

Vêntură-țéră. — Sĕ 'l ducem acasă că poate-a scă pa... (se îndréptă spre ușa caseĭ luĭ Ion.)

Catrina. — (eșind) Ce este?.. Bărbatu-meŭ!..

(Oameniĭ așeadă pe Ion lângă prag. Catrina și Nițu îngenunchĭ lângă el.)

Catrina. — (cu desperare) Bărbatu-meŭ!.. o murit! n se poate una ca asta... Ioane... Ioane... deschide' ochiĭ; grăește, că 'nebunesc.

Nițu. — Tată, tată!

Catrina. — Bine 'mĭ spunea inima... (plângênd) Ioane, u muri... Fie'ţĭ milă de mine... Ioane...

Ion. — (deşteptându-se) Cine mĕ cheamă?..

Toţĭ. — Trăeşte, trăeşte!..

Ion. — Ce-am păţit?.. Se învêrteşte lumea cu mine... 'nde 's?

Catrina. — Lângă nevasta ta, Ioane. Uĭtă-te la mine; u mĕ cunoştĭ?

Ion. — Catrina... Niţu... Cumĕtru... Valeŭ!.. nu ĕ lăsaţĭ! mor!.. mor!.. (cade mort.)

Catrina. — (tresare drept în picĭoare cu ochiĭ rătĕciţĭ) Mort!.. murit! Ah! (leşină în braçele luĭ Niţu.)

(În toată scena acésta, Iani se uĭtă cu ochiĭ ţintiţĭ la Ion, lăsând a ceti mulţemirea pe faça luĭ. Gavril bat tresare şi rĕmâne încremet când aude pe Catrina ḑicĕnd: *O murit!* ear' Moĭse tremurând şi bă-ndu-se cu pumnul în pept se furişéză pe lângă părɑtele cârcĭmeĭ şi aruncă spăriet în întru.)

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Teatrul represintă o pădure; în fund o cărare ce sue la deal: în drépta altă cărare pintre copacĭ; în stânga bordeĭul luĭ Martin pădurarul, şi pe planul I-iŭ se află o rădĕcină de arbore.

SCENA I.

Gavril. — [cu haĭne rupte şi cu o pălărie pe ochĭ, vine pe cărarea din fund.] Valeŭ!.. valeŭ!.. de-abĭa mĕ ţinŭ picĭoarele!.. N'am mâncat nicĭ o fărămică de douĕ ḑile... [îşĭ scoate traista şi se pune pe rădĕcină] Sĕ mĕ maĭ odihnesc puçin... Valeŭ! [privesce înpregĭurul luĭ] Eaca pădurea de pe moşia Haramu... Eaca bordeĭu luĭ Martin pădurarĭu!.. M'aşĭ duce sĕ cer o bucată de mămăligă... dar' mĕ tem. De când, acu şĕse lunĭ, o căḑut de pe şchele bĭetu Ion teslarĭu... mĕ spariĭŭ şi de umbra mea... Par' că 'l tot vĕd pe Ion după mine... [oçerindu-se îşĭ face cruce] Doamne! Doamne! fă'ţĭ milă de mine şi mĕ eartă... [se scoală] Aşa'ĭ pĕcatu când se leagă de om!.. M'am potrivit greculuĭ şi jidanuluĭ, ş'am făcut moarte de om!.. Bată'ĭ urgiea luĭ Dumneḑĕŭ! cum m'o împinsŭ în prăpastie, ş'apoĭ, pentru ca sĕ se disfacă de mine, 'mĭ-o spus că subprefectu ar fi avênd prepusurĭ asupra mea... Am fugit, după sfatu lor, diparte de sat, tocmaĭ la Galaţĭ, pentru ca sĕ mi se peardă urma. Iani şi Moĭsi îmĭ daşĕră făgăduinţă că 'mĭ-or trimete acolo banĭ de cheltueală ca sĕ trec Dunărea... Aşa!.. lor le-o fost sĕ mĕ vadă dus de lângă eĭ, şi m'o lăsatŭ muritorĭŭ de foame pĕn'acu... Hoţiĭ draculuĭ!.. dar' 'ĭ-oĭŭ pune eŭ la cale!.. M'am întors

ıdins de la Galaţĭ pentru ca sĕ le vêr în suflet o groază care-or pomeni eĭ multă vreme... Ce s'aude? [se as-.dc după arborĭ.]

SCENA II.

Gavril, Măriuca.

Măriuca [cântând:]

Cine-a ḑice Niţu vine
Da'ĭ-aşĭ tot ce am pe mine;
Cine-a ḑice c'a venit
Da'ĭ-aşĭ ce n'am juruit.

[Intră pe cărarea din drépta, aducênd un paner cu provisiĭ.]

Ĭata mama Catrina!.. 'ĭ-am dus de mâncat şi n'o sĕ ĭee nimic în gură; şede sĕrmana în çintirim şi oceşte la mormêntu bărbatu-sĕŭ!

avril. — [în parte] Ce vĕd?.. Măriuca!.. oare nu îndura sĕ 'mĭ dee ceva de mâncat?

ăriuca. — [în parte] Aḑĭ sûntŭ şĕse lunĭ de când o ; badea Ion!

ıvril. — [apropiindu-se] Copilă, dragă copilă...

ăriuca. — [tresărind] Ce 'ĭ?

ıvril. — [cu voce slabă] Fă'ţĭ milă şi pomană de 'mĭ ă o bucată de mălaĭŭ, că 's un bĭet sărac şi n'am imică la inimă de douĕ ḑile.

,riuca. — Sĕrmanu bĭetu om!.. [dându'ĭ panerul] Na, eaca mălaĭŭ, şi ouĕ, ş'o bucată de carne, ş'o stevin; ĭe tot.

vril. — Tot! îmĭ daĭ tot? [ĭea provisiile cu lăcomie şi

le pune în traistă] Bogdaproste, bogdaproste! Dumnedĕŭ sĕ'ţĭ umple câmpiĭ cu roadă şi calea cu florĭ.

Măriuca. — Şi d-tale, bade.

Gavril. — Şi mie!.. O! de te-ar audi Cel de sus; dar' nu se poate, săracu de mine! [în parte] Nu vrea Ion. [tare] Rĕmâĭ sănĕtoasă, copilă. [ese prin drépta, în parte] Merg sĕ m'ascund în pădure.

Măriuca. — [cu milă] Bĭetu om! Cine ştie ce pĕcat 'l-o fi agĭuns de-o rĕmas cerşitoriŭ! [stă pe gândurĭ.]

SCENA III.

Măriuca, Niţu [arătându-se la colţul bordeĭuluĭ.]

Niţu. — Măriuco?

Măriuca. — [întorcêndu-se veselă] Niţu!.. Cât te-am aşteptat! De ce n'aĭ vinit sĕ mĕ vedĭ tocmaĭ de-alaltaĭerĭ?

Niţu. — [trist] N'am putut, Măriuco.

Măriuca. — N'aĭ putut?.. da înainte cum puteaĭ sĕ viĭ de triĭ patru orĭ pe dĭ? Nu ştiĭ tu că afară de tine n'am pe nime 'n lume?

Niţu. — [cu dragoste] Dragă Măriucă!.. de ştiŭ ceva, ştiŭ atâta că 'mĭ-aşĭ da vieaţa pentru tine, că m'aşĭ prinde sĕ 'ţĭ fiŭ rob.

Măriuca. — [zimbind] Rob?.. Ean spune, Niţule... dacă 'mĭ-aĭ fi bărbat tot astfelĭŭ aĭ gândi?

Niţu. — Eŭ? bărbatu tĕŭ, Măriuco? [cade pe gândurĭ]

Măriuca. — [observându'l] Da ce aĭ, Niţule? Par' că nu eştĭ în apele tale... Aĭ ceva şi te tăĭnueştĭ de mine.

Niţu. — [după o scurtă tăcere] Eĭ!.. sĕ'ţĭ vorbesc drept.

Măriuco. Nu pot sĕ mĕ maĭ căsătoresc cu tine... Asta uĕ omoară!

Măriuca. — [îngrijită] Nu?.. şi de ce? Ce 'ţĭ-am greşit?

Niţu. — Pentru că... tu eştĭ bogată şi eŭ sûnt săac... *Kir* Iani ne-o calicit de ne-o lăsat pe mama şi e mine lipiţĭ pămêntuluĭ. În ḑiua când o murit tata, ıbprefectu o luat tot din casă; căcĭ tata avea datoriĭ, astăḑĭ se vinde la subprefectură toată starea noastră... re se 'ncapă bĭata moşioara noastră pe mâna posesoruıĭ, şi noĭ o s'agĭungem pe la uşile oamenilor!.. Gĭuecă tu sîngură, Măriuco, dacă 'mĭ maĭ este ertat a ·ăni visurĭ de căsătorie... A ḑice lumea că m'am tat la baniĭ tĕĭ pentru ca sĕ 'mĭ cârpesc sărăciea.

Măriuca. — Asta te munceşte, Niţule?.. Apoĭ, fiĭ ıişţit; averea voastră n'a întra nicĭodată în ghĭarĕle ĭ *kir* Iani.

Niţu. — Cum?

Măriuca. — Îĭ videa... Aşteaptă sĕ vie moş Vênră-ţară.

Niţu. — Spune'mĭ-o tu, Măriucă; că de este sĕ'mĭ ; vr'o veselie 'n lume, sĕ 'mĭ vie 'ncalte de la tine.

Măriuca. — De 'ĭ aşa, ascultă: Am rugat pe moş ntură-ţară ca sĕ'mĭ scoată el din gĭudecătorie averea nasă de la bĭetu tată-meŭ, şi sĕ s'aţie la mezat pen- ı ca sĕ cumpere pe numele meŭ moşioara voastră.

Niţu. — [cu veselie] A! slavă Domnuluĭ c'am scăpat ·o grijă!.. Când gândeam c'o sĕ şadă Iani în casa noas-... turbam de supĕrare... În calte 'ĭ şidea tu, Măco, şi 'ĭ gândi *câte-odată* la noĭ.

Măriuca. — Ba omŭ şidea cu toţiĭ împreună, cu mama Catrina, cu moş Vêntură-ţară şi cu tine, Niţule, ş'omŭ pitrece ḑile fericite.

Niţu. — [cu dragoste stringênd la pept pe Măriuca] Draga mea Măriucă!

SCENA IV.

Niţu, Măriuca, Vêntură-ţéră [se ivesce pe cărarea din fund.]

Vêntură-ţéră. — [în parte] Hulubaşiĭ moşuluĭ! [stĕrnută tare] Noroc!

Măriuca. — [depărtându-se ĭute de Niţu] A!

Niţu. — Eaca moş Vêntură-ţară.

Măriuca. — [veselă] Moş Vêntură-ţară?

Vêntură-ţéră. — Eŭ, dragiĭ meĭ. [coborindu-se în scenă.] Am vinit de la târg numaĭ într'o fugă ca sĕ vĕ daŭ veste bună.

Măriuca. — [apucând pe Vêntură-ţéră de braç] Spune, spune degrabă, moşule.

Niţu. — [de ceea parte] Ce veste?

Măriuca. — [răpide] S'o sfêrşit mezatu?

Niţu. — [asemene] Grăeşte.

Măriuca. — Aĭ cumpĕrat moşioara luĭ badea Ion?

Niţu. — Aĭ vinit de hac luĭ *kir* Iani?

Vêntură-ţéră. — Încet, încet, nu mĕ grămădiţĭ că v'oĭŭ da la toţĭ. Vaĭ de mine, că ĭuţĭ copiĭ!

Măriuca. — Da rĕspunde aḑĭ, moşule, şi nu ne maĭ chinui.

Vêntură-ţéră. — Apoi daţi'mĭ vreme sĕ grăesc.
Măriuca. — Eaca tăcem.
Vêntură-ţéră. — Chitic?
Măriuca. — Chiticel.
Vêntură-ţéră. — Gâciţĭ ce-am făcut la gĭudecătorie?
Măriuca. — Te-aĭ luptat la mezat cu grecu?
Vêntură-ţéră. — M'am luptat vîrtos.
Niţu. — Şi 'l-aĭ biruit?
Vêntură-ţéră. — 'L-am!.. 'Ĭ-am suflat moşioara sub nas. Ha, ha, ha! Sĕ fi vĕḑut cĭudă la el... Par' era un ţap străchiet. Tot aşa bodogănea în limba ĭ: *Skasmos diavole!.. kakohrononaki pusti...* Ha, , ha, mult oĭŭ maĭ rîde! Vroea, parpalecu, sĕ se ă numaĭ decât cu moşioară, fie cât de mică, numaĭ prindă rădĕcină 'n ţară... Dar' las' că mi 'l-am fre- eŭ de gâlcĭ.
Niţu. — Care vra sĕ ḑică, de-acum rădĕşia şi casa ıtŭ a Mărioareĭ?
Vêntură-ţéră. — A eĭ... Eaca adeverinţa de baniĭ am depus în gĭudecătorie.
Măriuca. — (sărind de bucurie) I!.. bine 'mĭ pare, bine pare!.. Vin' sĕ te sĕrut, moşule. (îl sĕrută.)
Vêntură-ţéră. — Sĕrută, draga moşuluĭ, doar' oĭŭ întineri.
Măriuca. — Mĕ duc sĕ daŭ de ştire mameĭ Catrineĭ, sĕ se mute ear' în casa d-sale. (voĭesce s'alerge în drépta.)
Vêntură-ţéră. — (oprind'o) Stăĭ pe loc că eat'o, vine ură aicĭ.

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, **Martin, Catrina** (îmbrăcată in negru plânsă şi obosită, aduce un braç de vreascurĭ.)

Martin. — (aducênd o sarcină de lemne) Da adă 'n coacĭ la mine aiste vreascurĭ, lele Catrino, că de-abĭa umbli de slabă ce eştĭ.

Catrina. — Ba nu, bade Martine, lasă-mĕ sĕ fac şi eŭ măcar atâta treabă în bordeĭu d-tale, unde mĕ găzdueştĭ de când o murit bĭetu bărbatu meŭ... Dumneḑĕŭ sĕ'l erte!.. (plânge.)

Vêntură-ţéră. — (cu jale) Sĕrmana femee! tot îl plânge ḑi şi noapte.

Măriuca. — (alergând la Catrina) Mamă, mamă Catrino.

Catrina. — (ştergêndu'şĭ ochiĭ) Tu eştĭ, Măriucă?

Măriuca. — Ce 'mĭ-aĭ da sĕ'ţĭ spun o veste bună?

Catrina. — (zimbind cu durere) Veste bună?.. mie?

Măriuca. — Dar, mămucă; ce mi'ĭ da?

Catrina. — Ce 'ţĭ pot da, Măriucă dragă, că nu maĭ am nimică.

Măriuca. — (ascunḑêndu'şĭ obrazul în sinul Catrineĭ) Mi 'l-iĭ da pe Niţu de bărbat?

Catrina. — Pe Niţu?.. (sĕrutând pe Măriuca) apoĭ nu 'ĭ a tĕŭ?

Măriuca. — Auḑĭ, Niţule?.. De-acu n'aĭ încotro şovăi... Eaca vestea, mamă Catrină: Am rugat pe moş Vêntură-ţară sĕ împedice pe *kir* Iani de a sĕ face stăpân pe moşia d-voastră.

Catrina. — (cu bucurie) Şi cum asta, fata mea?

Măriuca. — Am cumpĕrat'o eŭ pentru ca sĕ trăim npreună în casa d-tale. Bine-am făcut?

Catrina. — (cu înduĭoşere stringênd pe Măriuca la sin) În casa ıea?.. sĕ mor în căsuţa unde m'am măritat!.. unde-am ·ăit cu bĭetu Ion! (ştergêndu'şĭ ochiĭ) Ah! nu maĭ nădĕjdueam asĕmine fericire. Vină, vin' cole pe inima mea, dragă ăriucă, că de mult n'o bătut ca acu de bucurie.

Vêntură-ţéră. — (ştergêndu'şĭ ochiĭ şi suflându'şĭ nasul) ı!.. eaca că 'ncepe-a bura şi la mine.

Măriuca. — (coborind ochiĭ) Mamă Catrino... sĕ mear- moş Vêntură-ţară ca sĕ scoată un pecĭu pe numele ' Niţu şi pe-al meŭ?

Vêntură-ţéră. — Mĕ duc numaĭ într'o fugă la po- ·popu. Încalic eapa luĭ Martin şi sĕ te ducĭ duluţă...

Catrina. — Fă cum îĭ şti, cumĕtre, ca sĕ fie co- (fericiţĭ.

Măriuca. — (încet luĭ Niţu, ridênd) Maĭ dicĭ de-acu, urî- e, că nu te poţĭ însura cu mine?

Niţu. — Nu maĭ dic nimică, Măriucă, că 's fericit. ɔrută pe frunte.)

Măriuca. — Dacă 'ĭ aşa, ştiĭ una? Aleargă 'n sat cheamă locuitoriĭ la dugheană şi desfundă un poloboc sănĕtatea noastră.

Niţu. — Mĕ duc ca vêntu.

Măriuca. — Ba maĭ încetişor, mĕ rog, ca sĕ te pot vărĕşi măcar pĕnă la poeana din pădure.

Niţu. — Haĭde.

Măriuca. — Mamă Catrină... mamă soacră...

Catrina. — (ridênd) Aud, noră dragă.

Măriuca. — (serutând pe Catrina) Mergĭ de te odihnesçe 'n bordeĭŭ, că eŭ mĕ 'ntorc acuş... Şi d-ta, moşule, fă-te săgeată şi te du ţintă la potropop. (ese veselă prin drépta, alergând cu Niţu.)

Vêntură-ţéră. — M'am dus...

SCENA VI.

Vêntură-ţéră, Catrina, Iani.

Iani. — (în capĕtul cărăriĭ din deal, vorbesce în culise) Moĭ, Gheorgi, merzĭ cu caruţa si me astepta in vale, la pod. Merzĭ tot înçeto se nu mi striçĭ careta.

Catrina. — Vine grecu pe-aicĭ... Fug sĕ nu 'l vĕd în ochĭ.

Vêntură-ţéră. — Întră 'n casă, că eŭ am douĕ vorbe cu el. (Catrina intră în bordeĭŭ.)

Iani. — (privind între culise) Moĭ, Gheorghi, pune chedica la caruţa che mi desali telegari.

Vêntură-ţéră. — Audĭ, telegarĭ? douĕ mârţoage de pripas.

(Începe a însera. Cerul se acopere încet cu norĭ.)

SCENA VII.

Vêntură-ţéră, Iani.

Iani. — (coborîndu-se iute se înpedecă de o rădĕcină) *Karnaksi!..* era se cado.

Vêntură-ţéră. — Ţine-te bine sĕ nu daĭ rĕŭ.

Iani. — Çe?.. ear' ghĭuzi açesta?.. Îl intilnesco este tot loco.

Vêntură-ţéră. — Ancă n'aĭ scăpat, grecule. Aĭ sĕ iĭ cu ochiĭ de mine pĕnă şi lângă căldarea cea cu smoală ocotită, unde-o sĕ te fearbă draciĭ pe ceea lume.

Iani. — Draçiĭ cu caldare de smola?.. Pusche la nba ta!

Vêntură-ţéră. — Aşa, nelegĭuitule!.. Şi când îĭ ıca tananaoa în căldare, am sĕ te 'ntreb: ce-aĭ făcut rădĕşia mea?

Iani. — Çe tanana? Çe radasia?

Vêntură-ţéră. — Rădĕşia mea care 'mĭ-aĭ mâncat-o haram cu cărţĭ mincĭunoase, cu plastografiĭ. Te facĭ uĭţĭ?

:ani. — Plastografia!.. Moĭ, ţeranoĭ, stiĭ tu cu çine)estĭ?

ᵛêntură-ţéră. — Cu cine?.. cu un venetic pripă-în ţara Moldoviĭ; cu un caţaon alungat din ţara luĭ, ıre îşĭ batgĭocoreşte numele de grec prin fapte mîr-, prin coţcăriĭ de cafene şi prigonirĭ de săracĭ.

ıni. — Eĭ, taçĭ, *more*, che me ameţestĭ cu pros-dimitale.

ĕntură-ţéră. — Ba n'oĭŭ tăcea, că eŭ am cunos-:recĭ detreabă care 'şĭ cinstea neamu şi murea pen-ara lor; am cunoscut pe căpitaniĭ Costea şi Far-din eterie cu tovarĕşiĭ lor... Aceĭa era oamenĭ, era cu inimă; ear' nu ca tine, care ştiĭ numaĭ sĕ sugĭ 'e românuluĭ.

ıi. — [furios] Çe aĭ ḑis che sugo?

Vênturĕ-ţérĕ. — Sânge!.. Tu nu eştĭ om; te tragĭ din neamu lipitorilor.

Iani. — Aĭ 'nebunito!.. Moĭ prostole, moĭ capo de bovo, eŭ mi chema Avdela; *ma* nu sinto *avdela*. Stiĭ greçeste?

Vênturĕ-ţérĕ. — Ba nu.

Iani. — [întorcêndu'ĭ dosul] *Lipon*, du-te la *diavolo*.

Vênturĕ-ţérĕ. — Dar' ştiŭ sĕ 'ţĭ spun romăneşte, că am sĕ mĕ leg de capu tĕŭ ca boala de om sănĕtos. Am sĕ te fac sĕ fugĭ de mine ca de tĕmĭe.

Iani. — *Ma* eŭ draco sinto, se fugo de tamue? [făcêndu'şĭ cruce] *Kirie eleison!*

Vênturĕ-ţérĕ. — Geaba 'ţĭ facĭ tu cruce, că nu se prinde de tine.

Iani. — [se întoarce cu mânie şi se apropie pe Vênturĕ-ţérĕ] *More!* çe vreĭ tu cu mine, *telos panton?*

Vênturĕ-ţérĕ. — Vreŭ sĕ te fac sĕ turbezĭ.

Iani. — *Skasmos* la tine, *budalas* mozico! Nu pot se me resuflo de tine; nu pot se mi fac negustoriile din priçina ta. Aĭ burzuluito ţerani de la sat a me; aĭ oprito pe locuitorĭ se mi aduca *peskesi;* aĭ dato de stire la subprefecto che se găsea caĭ de pripaso la mine; aĭ facuto o mulţime de *katergariĭ*, si insfirsito mi aĭ luato din palma mosiora luĭ Ion teslaris... Asa este?

Vênturĕ-ţérĕ. — Aşa.

Iani. — Si çe aĭ folosito cu asta?.. Aĭ facuto vre un bine la veduva luĭ Ion teslaris, la Catrina?.. niçĭ de cum, che averea a trecuto la muna straina, la Ma-

ı, si ea tot seraca ramune. Numaĭ chit m'aĭ pagu- pe mine.

'êntură-ţéră. — Ba te 'nşělĭ, lipitoare, c'am înstă- ɔar' pe Catrina.

ıni. — Cum?

'êntură-ţéră. — Cum?.. Măriuca o cumpěrat răḑěşia :on, pentru că se mărită cu ficĭoru luĭ, cu Niţu. Aĭ es?

ıni. — Bre!

êntură-ţéră. — Sbeară tu, grecule, de-acum cât 'ea.

;ni. — Breee!

ěntură-ţéră. — Aĭ vrut sě stîngĭ casa luĭ Ion tes- ; dar' n'aĭ gândit că Dumneḑěŭ ceteşte în inima ta.

ni. — [încremenit de tot] Breeee!

ìntură-ţéră. — Ha, ha, ha... O încremenit ţapu 'nesce riḑênd pe cărarea din fund şi dispare.]

ni. — [după o scurtă tăcere] Se marita Mariuca cu Ni- *Lipon* de-acum fiçĭoru luĭ Ion teslaris a se fie de ›rĭ maĭ bogato dechit reposatu tataseŭ dimisale, che ıĭba doua stărĭ, si pe a Mariucăĭ si a luĭ!.. *Li-* ;into perduto! Niţo e dusman a me, si a se faca se me alunze de pe mosia Haramu. Poate che se i posesia maĭ terḑio... Sinto perduto! (se primblă ;) Cum se faco?.. cum se drego? (se opresce, lovin- ;te frunte) Na!.. o idee nastrusnica!.. Se me insor Mariuca... Se me faco eŭ bogato, si Niţo se ra- t seraco!.. *Aferim* Iani!.. *aferim kapioldas!..*

SCENA VIII.

Iani, Martin (eşind din bordeiŭ.)

Martin. — (vorbind de pe prag în odae) Ba nu, nevastă, nu mĕ aştepta în astă noapte, că am sĕ car luĭ *kir* Iani un stânjin de lemne. (închide uşa.)

Iani. — Ha! Eaca si Martino.

Martin. — (privesce la Cer) Par' că se găteşte-a ploaĭe ş'a furtună. Sĕ întunecă Ceriu.

Iani. — Martine, mo Martine.

Martin. — Cine mĕ cheamă? *Kir* Iani!

Iani. — Unde merzĭ?

Martin. — Mĕ duc în pădure sĕ 'ncarc lemnele...

Iani. — Care mi estĭ dator? bine; numaĭ cauta se fie bune si uscate.

Martin. — Apoĭ dă; ţi le-oiŭ aduce şi eŭ cum le-oiŭ lua din pădure.

Iani. — *Ma* in padure sinto verḑĭ, si chind ardi faco fisss...

Martin. — Las' că le-a usca el focu.

Iani. — Siretole!..

Martin. — (în parte) Auḑĭ, *pehlivanu?* ci că eŭ sûnt şiret.

Iani. — Mo, Martine; ean spune, Mariuca acasa este?

Martin. — Ba o eşit.

Iani. — A esito?.. singura?

Martin. — Ştiŭ eŭ?.. nu eram acasă.

Iani. — Mo, Martine, Martinasi, de 'ĭ spune tu mine adevero, eŭ daŭ la tine un fifirighi *baksis*.

n. — Ba decât *bakşiş* maĭ bine m'aĭ agĭuta
lătesc sfertu.

— Azuta, azuta, Martinasi. Chito ţi trebue?

in. — Douĕ-ḑĕcĭ de leĭ.

— Doua-ḑeçĭ de leĭ!.. multe parale!.. soma
kosa!.. ma cu toate açeste eŭ sinto milostivo
se te inlesnesco la nevoe. Na 20 leĭ, bade Mar-
ĭneră baniĭ luĭ Martin) Se mi platestĭ peste o luna
ĭ, si se mi carĭ doĭ stinzinĭ de lemne la curte.
estĭ?

in. — Mĕ primesc. Ce sĕ fac?

— Veḑĭ che eŭ totdeuna ve azuto; *lipon*,
tu la mine adevero.

in. — Ce adevĕr?

— Mariuca are vre un amorezi?

in. — Ce mâncare 'ĭ aceea?

— Amorezi...

in. — Aĭ orez?.. mănâncă'l sănĕtos.

— *Ma* nu asa, prostole. Amorezi, stiĭ ibovnico
i, cum le plaçe la fete.

in. — D'apoĭ eŭ ştiŭ? Ce mĕ 'ntrebĭ pe mine?
eŭ ĭs pristav pe fete? Întreab'o pe dênsa. (se în-
re fund.)

— Bade Martine, un *baksis*.

in. — Mări, fugĭ în colo. Nu 'ţĭ ĭĭ ruşine, om
sĕ vorbeştĭ aseminea fleacurĭ?.. Dacă, te-or cârâi
le de te-or auḑi. (se sue în drépta şi dispare.)

— Du-te la zugo, bovole.

SCENA IX.

Iani, Măriuca.

Măriuca (cântă în culise.)

Vêntule, du-te de 'ĭ spune
Că zăbavele nu 'sŭ bune,
Că lelița 'ĭ duce dorul
'Ĭ-a înțelenit ogorul.

Iani. — *Oriste?* Audo glasu Mariucaĭ.

Măriuca. — (în scenă) O ḑis Nițu c'a veni maĭ într'un târḑiŭ sĕ facem șĕḑĕtoare pe prispă. (stă puçin pe gândurĭ.)

Iani. — (în parte) Eat'o!.. s'a facuto frumusica ca un *zarnakade!* (apropiindu-se) Mariuca, *psihi mu*.

Măriuca. — (tresărind) Ce 'ĭ?.. *Kir* Iani!

Iani. — (zimbind și gudurându-se) *Neski*... *Enakis*... stapunolo dimitale, care te a crescuto, *ke* te a hranito, *ke* te a incalḑito, de aĭ inboboçito ca un *triandafilo*.

Măriuca. — Ce sĕ spun?.. M'aĭ hrănit cu răbdărĭ prăjite, și gĭupineasa Rucsanda cu bătăĭ. Îmĭ aduc aminte.

Iani. — *Ma* nu, Marula draga. Nu cu prazituri, cum ḑiçĭ, che eŭ te am ĭubito ca un copilo a me... *omos* Rucsanda daca a facuto suparare la dimĭata, a facuto fara stirea a me. Rucsanda este zupinesa prosta...

Măriuca. — Proastă; dar' te poartă de nas.

Iani. — Nu me porta de naso, *ma* fiindo che me sluzeste de multo a luato obrazi.

Măriuca. — Ean las', *kir* Iani, că ea 'ĭ stăpână 'n casă... Nu cumva te croește și pe d-ta câte-odată? Spune drept.

Iani. — Feresca Hristos!.. Eŭ sinto *arvaniti*, *ke* ,r fi rusine se me las se me *kelfanesca* o zupinesa...

Măriuca. — Ean las'... nu te-am vĕḑut eŭ?

Iani. — Çe aĭ vaḑuto era in saga, Mariuca.

Măriuca. — Apoĭ dă; şagă saŭ ĭnadins nu se caí; dac'o ĭubeştĭ.

Iani. — Eŭ o ĭubesco pe Rucsanda?.. Doară n'am ıelbosito... (cu sentiment) Nu, Mariuca, *matia mu*, nu .besco pe Rucsanda; *ma* ĭubesco un alto *ipokimen.*

Măriuca. — Sĕ 'ţĭ fie de bine... (voĭesce sĕ se ducă.)

Iani. — (ţiindu'ĭ calea) Un *ipokimeno* tinerelo, frumulo, sprintinelo, nurlio *ke* hazlio; o fetica cu care vreŭ me insoro, ca se o ţino tot in bumbachi ca pe un isor de canarasi.

Măriuca. — Dumneḑĕŭ sĕ 'ţĭ agĭute... (voĭesce sĕ plece)

Iani. — (oprind'o) Amin... Ah! Marula! nu m'aĭ pri›uto?

Măriuca. — (cu mirare) Ce sĕ pricep?

Iani. — *Ma* tu estĭ açel canarasi, Maruliţa, *fos mu.* dimĭata vreŭ se me insoro.

Măriuca. — Cu mine?

Iani. — *Neski*, se ti faco *evghenista*, cocona...

Măriuca. — Ha, ha, ha, ha!

Iani. — Çe riḑĭ?

Măriuca. — Cum n'oĭŭ rîde de-aşa vorbă?

Iani. — (serios) *Ma ohi*, Marula, nu glumesco... Se ›o daca ḑico *kabazliki.*

Măriuca. — (serioasă) Vorbeştĭ cu tot dinadinsu?

Iani. — Cu inadinso.

Măriuca. — (stă puçin pe gândurĭ de privesce la Iani, apoĭ se apropie de el şi 'ĭ ḑice) Vra sĕ ḑică, mĕ ĭubeştĭ?

Iani. — (căḑênd în genunchĭ) Ah! Marulo!.. te ĭubesco cu amori si cu dragoste. Priveste la mine; am caḑuto si la zenunchĭ.

Măriuca. — Ş'aĭ creḑut d-ta vr'odată, *kir* Iani, că eŭ aşĭ putea ĭubi şi lua de bărbat pe-un om care n'o avut cât de puçină milă de copilăria mea?

Iani. — Aud?

Măriuca. — Cu un om care-o tras asupră'ĭ blăstĕmurile unuĭ sat întreg?

Iani. — Blestemurĭ?

Măriuca. — C'un om care, după ce-o prigonit pĕnă la moarte pe badea Ion teslarĭu, cată şi după moartea luĭ sĕ 'ĭ prigonească vĕduva şi s'o lese goală?

Iani. — (sculându-se furios) Çe? prosta, me batgĭocoresti de la ochi, chind eŭ faco metaniĭ la piçĭoarele dimitale?.. Te aĭ fudulito pentru che aĭ clironomisito un bucaţica de pamunto si chiteva boĭ?.. *Ma* oĭŭ sti eŭ se te silesco a nu ḑiçe ba.

Măriuca. — (cu dispreţ) Aĭ 'nebunit, sĕrmane!

Iani. — Si se te silesco ca se te intorçĭ inapoĭ la casa me.

Măriuca. — Eŭ, sĕ maĭ pun piciŏru 'n bizunia ta? Atuncĭ s'agĭungĭ tu!..

Iani. — Mariuca... nu te zuca cu mine! Nu me scote din ţiţinia.

Măriuca. — Ha, ha, ha... Mĕ facĭ, ḑĕŭ, sĕ rid, ticălosule!

Iani. — (furios) *Kakohrononaki*, paçeavura! Me duco a subprefecto se me zaluesco că mi aĭ furato o mulţine de lucrurĭ chind aĭ fuzito de la curte.

Măriuca. — (indignată) Eŭ, 'ţĭ-am furat ceva?

Iani. — *Neski*, si am se te aduco pe sus cu zanarmi ca se te faco se mi ḑiçĭ *aman*.

Măriuca. — De 'ĭ face una ca asta, sĕ ştiĭ tu că u scapĭ teafĕr din mânile luĭ Niţu.

Iani. — Chit pentru badiţa Niţo, amorezi, ibovnico mitale, am se 'l inchido ca partas la talharie.

Măriuca. — (în parte, spărietă) Vaĭ de mine! sĕ 'l închidă pe Niţu! (tare) Ascultă, *kir* Iani, mĕ gĭur pe morêntu tată-meŭ că eŭ nu 'ţĭ-am luat nimic din casă. ı 'ţĭ face blăstĕm sĕ 'npingĭ pe Niţu 'n urgie!

Iani. — Viĭ cu mine acasa?

Măriuca. — (oçerindu-se) Cu d-ta?.. Maĭ bine sĕ mor. îndréptă spre bordeĭŭ.)

Iani. — (amenințând'o) Eĭ!.. lasa che eŭ ve sinto popa.

Măriuca. — (pe pragul uşiĭ) Că doar' n'a erta Dumneı, unuĭ nelegĭuit ca tine, sĕ 'ţĭ împlineştĭ gându. (intră ›ordeĭŭ.)

[Începe a tuna încet şi a fulgera.]

:ani. — (singur) Nu vrea diavoloĭca se me asculte... şki çel de Niţo a ameţit-o... Cum se faco?.. Ḑes- , eĭ mi scapa p'intre dezite... Niţo, dusman a me, se se faca de primezdie pentru miue... *More*, çe ı vorba? Mariuca este singura la bordeĭ; ghĭuzi de ura-ţara s'a duso; Martino s'a duso; nu mi ramune it se o ripesco... Haĭde... (se apropie de uşă şi de odată

se opresce) *Ma* singuro... e cam greŭ... Maĭ bine se chĭemo si pe Gheorghi vezeteo. (ese alergând pe cărarea din drépta)

SCENA X.

Moĭse (se coboară spăriet pe cărarea din fund.)

Moĭse. — (strigă) Cucoane *kir* Iani... *kir* Iani!.. *Aĭ veĭ!*.. unde-o apucat?.. M'am intirḑiet la tocmală cu Martin pentru un car de lemne, ş'am remas singhir in codru. (fulgeră şi tună) *Aĭ veĭ!*.. par' c'o trisnit in mine!.. Acuş o sĕ 'nceapă a ploua... ba chĭar şi plouă... Cum o s'agĭung acasă?.. Satu nu 'ĭ diparte, dar' ploaea poate sĕ 'mĭ strice halatu, sĕ 'mĭ facă pagubă mare... In pădure sĕ staŭ mi 'ĭ frichi... poate sĕ fie talharoĭ.

(În timpul acesta Gavril ese din drépta şi se apropie pe d'inapoĭ de Moĭse.)

SCENA XI.

Moĭse, Gavril (ascuns la façă.)

Gavril. — (în parte) Par' că zăresc pe Moĭsi?

Moĭse. — (în parte) Maĭ bine sĕ fug digrabă acasă... (se intoarce ca sĕ plece şi se întêlnesce cu Gavril.)

Gavril. — (schimbându'şĭ vocea) Gĭupâne.

Moĭse. — (spăriet) *Vuăs?*.. (tremură.)

Gavril. — Fă'ţĭ milă şi pomană de mĕ milueşte cu ce te-a lăsa inima.

Moĭse. — Pomană?.. (în parte) Nu'ĭ talharoĭŭ. (tare) Fugĭ in colo, calicule. (voĭesce sĕ plece.)

Gavril. — (aţiindu'ĭ calea) Gĭupâne... nu te 'ndura de-un bĭet sărac care moare de foame.

Moĭse. — (dîrz) Morĭ şi crăpĭ... nu 'mĭ pasă mie...

Gavril. — (luându'l de mână) Gĭupâne... gândeşte, că cine milueşte pe săracĭ îĭ eartă Dumneḑĕŭ pĕcatele... şi poate că aĭ şi d-ta vr'un pĕcat mare de ertat!

Moĭse. — (îngrijit) Un pĕcat? Ce ştiĭ tu?

Gavril. — (stringêndu'l de mână) Ştiŭ! (încet la ureche) Ean cată înapoĭ că te-alungă Ion teslarĭu.

Moĭse. — (privind înapoĭ cu spaĭmă) Ion?.. bade Ion?

Gavril. — (întorcêndu'l cu faça la el) Cată şi 'n coacĭ de vedĭ cine sûnt şi eŭ?

(Fulgerŭ mare.)

Moĭse. — Gavril! (în parte) *Eĭ veĭ!..* Gavril!

Gavril. — Ha! mĕ cunoştĭ acu, Ĭudo?.. Gavril, ear' Gavril, care s'o întors pentru pĕcatele tale ş'a greculuĭ.

Moĭse. — (tremurând) Bade Gavrile...

Gavril. — Aţĭ creḑutŭ voĭ că 'ţĭ scăpa de mine? 'aţĭ purtatŭ cu mincĭunĭ de era sĕ per de foame pe Galaţĭ!.. m'aţĭ depărtatŭ din sat ca sĕ n'aveţĭ nicĭ un martur de uciderea luĭ Ion teslarĭu?

Moĭse. — Ba nu, bade Gavrile... ḑeŭ nu...

Gavril. — Dar' am venit sĕ strîg în gura mare că tuĭ triĭ sûntem ucigaşiĭ luĭ; voĭ cu sfatu, eŭ cu fapta! călosule!.. 'mĭ-aţĭ datŭ rachiŭ, spirt, pentru ca sĕ'mĭ perd minţile şi sĕ cad în pĕcat de moarte!.. ş'aţĭ cre-ḑutŭ că dup'o asemine nelegĭuire, eŭ, un beţiv, nu 'mĭ-oĭŭ maĭ aduce-aminte de nimică... dar' ştiĭ tu, Ĭudo, că de-atuncĭ eŭ n'am un ceas de odihnă?.. că mĕ munceşte

cugetu ḑi şi noapte?.. că mĕ urmăreşte pretutindene umbra mortuluĭ?

Moïse. — (tremurând) *Veĭ, veĭ, veĭ!..* fereaschi Dumneḑeŭ!

Gavril. — (în delir) Eacăt'o... colo... pe deal... pe după copacĭ... vine... vine!..

Moïse. — (spăriet, privesce în urma luĭ. Un fulger luminézĭ pădurea. Moïse cade obosit în genunchĭ) *Aĭ! veĭ, veĭ, veĭ... mein Gott!..*

Gavril. — (în delir) Ioane... Ioane, n'o fost cu voea mea... (arătând pe Moïse) Eaca unu din adevĕraţiĭ vinovaţĭ... nelegĭuitu ista!.. El m'o ĭupins în calea pĕcatuluĭ... el! (apasă mâna pe umerul evreuluĭ.)

Moïse. — *Aĭ veĭ!.. ghevalt!..* am mürit!

(Se aude între culisele din drépta vocea luĭ Iani, strigând: Gheorghi, Gheorghi.)

Moïse. — (tresărind la vocea luĭ Iani) Ha... Gheorghi?.. (se scoală şi strigă) Bade Gheorghi... bade Gheorghi!

Gavril. — Chĭemĭ agĭutorĭŭ, Ĭudo? Las' că te-oĭŭ găsi eŭ mânĭ în sat... (se depărtéză pe cărarea din dél şi se opresce în capĕt.)

Moïse. — Bade Gheorghi, bade Gheorghi.

SCENA XII.

Gavril (în dél), **Moïse, Iani, Gheorghe.**

Iani. — (intrând din drépta) Çine striga aiçe?

Moïse. — (alergând la Iani) Bade Gheorghi, nu mĕ lăsa.

Iani. — Dimĭata strizĭ, zupine Moïsi?

Moïse. — (buĭmăcit) Bade Iani... Gavril, o vinit Gavril!..

Iani. — Çe Gavrilo?.. aĭ nebonito?.. Evreo tot fricoso.

Moïse. — (privind cu-spaĭmă înpregĭur) Gavril... Gavril, ḑic ḑeŭ.

(Se deschide uşa bordeĭuluĭ şi Măriuca ese.)

Iani. — Taçĭ! (un fulger) Mariuca!

SCENA XIII.

Ceĭ de'nainte, **Măriuca** (lângă uşă.)

Măriuca. — (în parte) Par' c'am auḑit pasurĭ afară; nu cumva 'ĭ Niţu? (ascultă.)

(Iani şi Gheorghe se apropie încet de bordeĭŭ, fără a fi vĕḑuţĭ de Măriuca. — Moïse îĭ urmézǎ cu spaĭmă.)

Iani. — (în parte) Cruçe azuta...

Măriuca. — Niţule, Niţule... tu eştĭ?

Iani. — (astupându'ĭ gura cu basmaoa) Gheorghi, umfla di-;raba la dinsa. (Gheorghe ridică pe Măriuca în braçe şi se îndréptă ăpide în culisele din drépta.)

Moïse. — (cu mirare) *Vas ist?* (remâne încremenit.)

Iani. — (urmând pe Gheorghe) Am prinso prepeliţa... (ese.)

Măriuca. — (desfăcênd basmaoa de la gură) Agĭutorĭŭ, aĭutorĭŭ!.. Mamă Catrină!.. Niţule!..

SCENA XIV.

Catrina, Moïse, Gavril.

Catrina. — (eşind din bordeĭŭ) Vaĭ de mine!.. ce-o pă-; Măriuca de strigă? Măriuco, Măriuco...

Măriuca. — (în culise) Mamă Catrino!

Catrina. — Măriuco, unde eştĭ?

Gavril. — (coborindu-se) O răpit-o grecu, *kir* Iani...

Catrina. — Când?

Gavril. — Acu; am zărit tot din deal.

Catrina. — Vaĭ de mine!.. (alérgă desperată în culisele din drépta) Măriuco... Măriuco.

Gavril. — Măriuca m'o hrănit adĭ, când era sĕ mor de foame... De-oiŭ şti chĭar că 'mĭ-oiŭ perde vieaţa, mĕ duc s'o scap pe copilă din ghiarĕle greculuĭ. (zărind pe Moĭse, se răpede şi 'l apucă de gulerul halatuluĭ) Ha! eaca Ĭuda. El trebuĭe sĕ ştie tot! (tare) Spune, târtane, unde-o duceţĭ pe Măriuca?

Moĭse. — (tremurând) Nu ştiŭ, n'am vĕdut.

Gavril. — (sgâlţiindu'l) Ba ştiĭ, litfă spurcată. Vin' cu mine.

Moĭse. — (sbătêndu-se) *Aĭ veĭ! ghevalt!* bade Gavrile, ce vreĭ sĕ facĭ?

Gavril. — (trăgênd pe Moĭse) Tacĭ, pângăritule, că te ucid!

Moĭse. — (perdêndu'şĭ papuciĭ) *Eĭ veĭ!* mamă-nĭeŭ!

(Tunete şi fulgere.)

(Cortina cade.)

TABLOUL I.

Teatrul represintă o odae mobilată ordinar; o ușă în drépta, o ușă ı stânga; o ușă și o fereastră în fund; între ele un dulap; o masă de mne în stânga, pe planul I-iŭ și scaune. Furtună afară. Se aude un ıet de trăsură.

SCENA I.

Iani, Măriuca (leșinată), **Gheorghe.**

Iani. — Gheorghi, pune digraba pe Mariuca cole divano...

(Gheorghe, care a adus pe Măriuca în braçe, o așeadă pe canape.)

Iani. — Bine, *pola kala*... Acum alerga la proıopo se scoţĭ un peçi pe numele meŭ si a Maruleĭ... *a* digraba, inţelesu-*mu?*.. Na si parale... (ĭĭ dă banĭ) ĭde...

(Gheorghe ese.)

Iani. — **(privind cu satisfacere la Măriuca)** Si muni zupia Mariuca are se fie *kera Avdela.*

Se aude afară vocea Rucsandeĭ, ḑicênd cu mânie: Ce face? un íŭ pe numele Măriucăĭ?)

:ani. — (îngrijit) Audo glasu Rucsandeĭ...

:Rucsanda de afară, de după ușa din fund strigă: Un pecĭŭ! ’Ĭda eŭ pecĭŭ greculuĭ!)

ani. — (spăriet) Vine aicĭ, strigoĭca! (Alérgă la ușa din și se luptă în toată scena cu Rucsanda, care, d'încolo de ușă, cér: o deschidă ca sĕ între în odae.)

Rucsanda de-afară, cercând la ușă, strigă: Cine-o închis ușa?)

ani. — Eŭ...

Rucsanda strigă de-afară: Așa? te-aĭ închis cu parșiva cea ĕrancă?.. Las’ c’oĭŭ sătura-o eŭ.) (împinge ușa.)

Iani. — (respingênd uşa) Minçiunĭ... che nu este parsiva... Tu estĭ parsiva si obraznica.

(Rucsanda strigă de-afară: Eŭ... eŭ?.. Vaĭ! mânca-te-ar cĭoarĕle, capră râĭoasă... te-oĭŭ învĕţa eŭ sĕ mĕ batgĭocoreştĭ!..) (înpinge tare în uşă.)

Iani. — Nu lasa, Gheorghi.

(Rucsanda furioasă, strigă de-afară: Hoţule!.. enicerĭule!..)

Iani. — Asculta, muere nebuna, ţi poronçesco se esi acu indata din casa me, se lipsestĭ, che puno argaţi se te dee pe porta de spate.

(Rucsanda strigă de-afară: Aşa? M'alungĭ după ce te-am slujît fără leafă ḑĕce anĭ? Bine, mĕ duc; dar' sĕ dee Dumneḑĕŭ sĕ te vĕd în temniţă!) (se depărtează.)

Iani. — Merzĭ la draco... Uf! am scapato.

Măriuca. — (deşteptându-se, cu voce slabă) Mamă Catrină...

Iani. — (întorcêndu-se răpide de la uşă) S'a trezito?.. (se apropie de Măriuca.)

Măriuca. — (sculându-se pe divan) Mamă Catrino... Unde sûnt?..

Iani. — (cu blândeţe) Estĭ la casa me, *psihi mu*, Marula.

Măriuca. — (ţintind ochiĭ asupra luĭ Iani) *Kir* Iani!

Iani. — *Neski*, Maruliţa, *kir* Iani, supuso sluga a mataluţi. (îĭ ĭea mâna.)

Măriuca. — (oçerindu-se) *Kir* Iani! (se scoală şi se depărtéză de el cu înfiorare.)

Iani. — Çe fuzĭ ca o capriora selbatica, che nu vreŭ se te maninco.

Măriuca. — (voind să'şĭ aducă aminte) Cum mĕ aflu aicĭ?.. Ce mi s'o întêmplat?..

Iani. — (apropiindu-se) Ţi sa intimplato un lucru care se intimpla ades' la fetele çele frumusele... Te am fu-rato ca pe un zuvaero...

Măriuca. — Dar!.. acu 'mĭ-aduc aminte toate. (cu desperare) Vaĭ de mine!.. pe-acuĭ mânĭ am căḑut!

Iani. — Pe muna unuĭ omo çinstito, Marula; un amorezi care vroeste se faca nunta cu dimĭata.

Măriuca. — Nuntă?.. *Kir* Iani, dă'mĭ drumu sĕ mĕ duc.

Iani. — Drumo?.. Ha, ha, ha... De-acu nu maĭ scapĭ din cusca; che am hotarito se te faco *nikokera.*

Măriuca. — Eŭ? M'oĭŭ da maĭ digrabă cu capu 'n fntână. (alérgă spre fund.)

Iani. — (oprind pe Măriuca de mână) Asculta, Mariuca, façe nebuniĭ dezeaba, che eŭ chind hotaresco un lu-cru, niçĭ Sultano nu'l pote schimba. Aĭ se fiĭ nevasta ; *lipon* nu maĭ ḑiçe ba.

Măriuca. — (plângênd) Cucoane Iani, fă'ţĭ milă de mi-ne.. Nu mĕ nenoroci, te rog în genunchĭ. (cade în genunchĭ.)

Iani. — Ha, ha... façĭ acu metaniĭ si dimĭata?.. nu se prinde.

Măriuca. — Cucoane Iani... mi'ĭ drag Niţu; ĭ-am jurat ca sĕ'l ĭeŭ de bărbat... nu mĕ pot cununa cu d-ta.

Iani. — Niţo? (în parte) O!.. minunata idee! (tare) Ni-ţo.. Niţo este inchiso la groso.

Măriuca. — (sculându-se) Niţu închis?

Iani. — *Neski*... Eŭ m'am zaluito la subprefecto mi a furato çeva, si 'l-a puso la duba.

Măriuca. — Nițu închis! Nițu o furat?.. Pentru ce-aĭ făcut așa pĕcat. (plânge.)

Iani. — Pentru che te ĭubesco!.. si daca vreĭ se fii blinda... daca vreĭ se me induro de Nițo, se'l scoto de la inchisore... spune la mine che me ĭubestĭ si che doresti se chintam inpreuna: *Isaia horeve!*

Măriuca. — (în parte) Nițu?.. nu se poate!.. mĕ 'ngală grecu pentru ca sĕ mĕ sparie.

Iani. — *Oriste?* Cum?

Măriuca. — (în parte) De-așĭ agĭunge pĕnă mânĭ ca sĕ aflu adevĕru...

Iani. — Priimestĭ?

Măriuca. — Făgădueștĭ că 'ĭ scăpa pe Nițu?

Iani. — Fagaduesco tot; *ma* dimĭata fagaduestĭ?

Măriuca. — Omŭ videa mânĭ. (se îndreptă spre stânga.)

Iani. — (cu bucurie) *Aksiologo!* minunato!

Măriuca. — (în parte) 'Țĭ-oĭŭ gĭuca-o eŭ, grecule... lasă...

Iani. — *Aferim* Iani!.. s'a inblindito capriora! (închide ușa cu cheĭa) Çe 'ĭ in muna nu 'ĭ minçuna.

SCENA II.

Iani, Moĭse (intră prin fund spăriet.)

Moĭse. — Cucoane *kir* Iani, *gheralt!* sintem prăpădițĭ!

Iani. — *Karnaksi!*

Moĭse. — (tremurând) *Aĭ! veĭ, veĭ, veĭ!* am murit!

Iani. — *Ma* çe aĭ? çe aĭ pațito, Moĭsaki?

Moïse. — (privind spre uşă) Gavril! o vinit Gavril!
Iani. — Gavrilo?
Moïse. — M'o prins Gavril! m'o bătut Gavril! mamă-nïeŭ!
Iani. — Çe spuĭ, omole?.. çe bodoganestĭ?
Moïse. — Nu bodo... do... dogănesc... Gavril s'o ıtors di la Galaţĭ.
Iani. — Chind? unde 'ĭ?
Moïse. — Vine, vine-aicĭ! Inchide uşa.
Iani. — Vie sanatoso, che nu mi pasa.
Moïse. — Nu 'ţĭ pasă? *Eĭ! veĭ!* tare eştĭ voĭnicos!
Iani. — (cu mândrie) Sinto stranepoto luĭ *Pentedeka.*
Moïse. — *Pentedeki?*
Iani. — *Neski!.. Lipon* nu maĭ tremura, Moĭsaki, estĭ cu mine. Vie saptedeçĭ de Gavrili; nu am niçĭ riza, che sinto feriçito. Destrea Mariucăĭ a intrato la unar a me. Mi vine se chinto, se zoco si se faco guleaĭ.
Moïse. — *Guliaĭ?*
Iani. — Asa. (aduce din dulap pâne, o farfurie cu masline, clă cu vinŭ şi două pahare) Am çeva minunato si delicato nuncato... Asteapta.
Moïse. — Ce se fie? Un budinchi cu usturoĭŭ?
Iani. — Ba nu. (arătând maslinele) Priveste.
Moïse. — Masline?
Iani. — Bucate imparatesco de la ţara me.
Moïse. — Usturoĭŭ nu 'ĭ?
Iani. — Nu; *ma* este çeapa... (aduce o ceapă) Na, Moĭ- maninca, se façem zaifeti. (se pună la masă şi mănâncă.)

Moïse. — Bună ceapă... Chit aĭ cumperat oca, chicoane *kir* Iani?

Iani. — N'am cumparato, che eŭ nu cumparo nimic aiçe in sato. Mi a aduso *peskesi* badea Gavrilo.

Moïse. — (tresărind) Gavril sêrbu?

Iani. — *Ohi*... Gavrilo bulgaris, çel cu gradina de zarzavaturĭ... *Ma* çe aĭ, Moïsaki, de estĭ galbino ca un lemoni?

Moïse. — Ghindesc la bade Gavril sêrbu că 'l-am intilnit in pădure.

Iani. — *More*, nu suguestĭ?

Moïse. — Nu, ḑic şi ḑeŭ! Baḑe Gavril îĭ tare mânios pe noĭ şi 'mĭ-o ḑis că vine se spue la toţĭ che noĭ amŭ ucisŭ pe Ion teslarĭu.

Iani. — (bênd şi turnând luĭ Moïse) Asa a spuso?

Moïse. — (bênd) Eŭ me tem se nu ne facă o pozuă, fiind che nu 'ĭ-am trimes parale la Galaţĭ.

Iani. — Beţivo este in stare se ne dee de gol...

Moïse. — *Mein Gott!*.. apoĭ sintem prăpădiţĭ, *kir* Iani!

Iani. — (pe gândurĭ) Primezdie!

Moïse. — (spăriet) Haa?

Iani. — (pe gândurĭ) Un mozico se me ţie de naso!.. Se atirna soarta me de dinso... nu se pote!..

Moïse. — Ce vorbeşte singhir?

Iani. — Zupine Moïsaki, stiĭ una?

Moïse. — Una?

Iani. — Bea maĭ intiĭ un paharo de vino...

Moïse. — (bênd) Pentru ce?

Iani. — *More*, fraţiço, chind vine un chine turbato se te maninçe, çe façĭ?

Moïse. — Eŭ?.. fug.

Iani. — Fuzĭ, *ma* te aziunze chinele, te musca si morĭ.

Moïse. — (tresărind cam ameţit) Morĭ?

Iani. — *Lipon* çel maĭ sigur este se uçizĭ chinele aca vreĭ se scapĭ viaţa!.. Vreĭ se scapĭ viaţa, Moïsaki?

Moïse. — Vreŭ, vreŭ, vreŭ.

Iani. — Prea bine, ne am inţeleso... Gavrilo este nine turbato pentru noĭ, si trebue se 'l...

SCENA III.

Moïse, Iani, Gavril (se arată la uşa din fund.)

Gavril. — Eată-mĕ şi eŭ!

Moïse. — (tresărind cu groază) *Aĭ! veĭ!..* Gavril!

Iani. — Gavrilo!.. (în parte) Draco 'l-a aduso.

Gavril. — Eĭ!.. bine v'am găsit, tovarĕşilor.

Iani. — (zimbind şi gudurându-se) Bine aĭ venito, Gavril... prietino, fraţica... Estĭ sanatoso?.. Mi pare bine ti vedo sanatoso.

Gavril. — Îţĭ pare bine, hâtrule? De-aceea m'aĭ lămuritorĭŭ de foame la Galaţĭ?

Iani. — Ţi 'ĭ fome, Gavrilaki? Vina de maninca cu .. Ean priveste bucate bune si vino... *ma* çe vino... cu ochiĭ... poftimo, poftimo.

Gavril. — (în parte) Sĕ gudură haïta...

Iani. — Sermano Gavriluţa!.. Aĭ patimito la Ga- ?.. N'aĭ primito bani care ţi am trimiso?.. çe veŭ

mi pare?.. Vino la masa. Façe loc, zupine Moisi, intre dimĭata si mine.

Gavril. — (în parte, apropiindu-se de masă) Unde sĕ fie Măriuca? Oĭŭ afla eŭ.

Iani. — Aiçe, aiçe, Gavrilaki, linga prietinĭ, ca se fim la un loco trustreĭ.

Gavril. — (la masă) Aşa, ca ceĭ triĭ craĭ de la Răsărit.

Iani. — (ridênd) *Neski... neski...* de la Rasarito... ha, ha, ha!.. Veselo birbanti!.. Nu 'ĭ asa, Moĭsaki?

Moĭse. — (cu spaĭmă) *Ia... ia...* triĭ craĭ...

Gavril. — Triĭ ucigaşĭ... Nu 'ĭ aşa, Moĭsaki?

Iani. — (serios şi spăriet) Taçĭ, bre. (privind cu îngrijire la uşa din stânga.)

Gavril. — Da cine ne-aude? (în parte) Aice 'ĭ Măriuca.

Iani. — Poate s'audă zupinesa Rucsanda.

Gavril. — Aşa? caca tac; dar' ce 'mĭ daţĭ?

Iani. — Maslini *ke* vino... Poftimo. (Ĭea talerul cu masline şi 'l întinde luĭ Gavril) Zupine Moĭsaki, torna luĭ Gavriluca...

(Moĭse toarnă vin în paharul luĭ Gavril; mâna luĭ tremură.)

Gavril. — Da ce tremurĭ, gĭupâne Moĭsi?.. Gândeştĭ poate la bĭetu Ion teslarĭu? (bea.)

Moĭse. — (turnându'ĭ ear') Maĭ poftim, bade Gavrile.

Gavril. — Sĕrmanu!.. o murit!.. 'l-amŭ ucisŭ noĭ!.. Sĕ 'ĭ fie sufletu 'n pace!

Iani. — *Ma* taçĭ, diavole.

Gavril. — Poate că ne-aude Măriuca?

Iani. — Da... ba, nu Mariuca... Rucsanda. (privesce în stânga.)

Gavril. — (în parte) În odaea ceea îi închisă copila. tare) Voi îl visaţi câte-odată pe Ion teslariu?

Iani. — *Kakohrononaki*, beţivo!.. Çe vreï se'ţi lam ca se astupi gura la tine?

Gavril. — (bênd şi incepênd a sĕ ameţi) Sĕ'mi daţi tot ce- ιveţi la sufletu vostru, bani, galbini...

Moïse. — Galbini? N'am, ḑic ḑeŭ!

Gavril. — N'aï, giupâne? (tare) Bietu Ion! or fi şĕse uni acum de când 'l-amŭ...

Iani. — (astupându'i gura) Taçi, bre afurisito... Na ani... (scoate din buzunar un pumn de bani şi 'i toarnă pe masă) a, lupule, maninca.

Gavril. — (luï Moïse) Da d-ta nu daï ceva de sufle- ι lui Ion?

Moïse. — (dând treï gologani) Poftim, mĕ rog.

Gavril. — Triï gologani?.. nu 'ï destul... Maï scoa- , giupâne, din cel chimir, maï scoate.

Moïse. — Nu maï am, ḑic ḑeŭ.

Iani. — (face semne luï Moïse) *Ma* nu te scumpi, Moï- ki; daï, daï luï Gavrilaki, che el este fraţica a nostru.

Moïse. — (scoate o pungă lungă în a căreï fund sună câţi-va ıï, şi o dă luï Gavril, oftând) Eaca tot... m'am calicit.

Gavril. — Las' că te 'ï maï îmbogăţi tu din su- ırea ţĕranilor... Vra sĕ ḑică, sĕ nu maï pomenim Ion?

Iani. — } (de-odată, cu rugăciune) *Ohi, ohi...*
Moïse. — } Nu, nu, mĕ rog...

Gavril. — Apoï dar' sĕ vorbim de Măriuca; unde- ascuns-o, grecule?

Iani. — Mariuca?.. Nu priçepo...

Gavril. — Eĭ! nu te priface, că nu mĕ 'nşĕlĭ tu pe mine... Aĭ furat pe Măriuca de la casa luĭ Martin... te-am vĕḑut eŭ... Spune ce-aĭ făcut cu ea?

Iani. — Suguestĭ, bade Gavrile?.. Eŭ am venito acasa cu zupino Moĭsi, si el pote marturisi adeveru... Am aduso eŭ pe Mariuca?

Moĭse. — Nu ştiŭ, n'am vĕḑut.

Gavril. — N'aĭ vĕḑut?.. Te gĭurĭ pe oasele luĭ Ion teslarĭu? [maĭ tare] a luĭ bĭetu Ion, care-o murit din pricina...

Moĭse. — [astupându'ĭ gura] Ba am vĕḑut... îĭ aicĭ.

Gavril. — [voind sĕ se scoale] Unde 'ĭ? în care odae?

Moïse. — [arătând uşa din stânga] In odaea ceea.

Iani. — [in parte] *Skasmos!*

Gavril. — [sculându-se] Mĕ duc sĕ 'ĭ daŭ drumu...

Iani. — *Ma* çe vreĭ se façĭ cu dinsa?

Gavril. — Vreŭ s'o scot din ghĭarĕle tale şi s'o duc înapoĭ la bordeĭu luĭ Martin.

Iani. — *Ma* pre bine, bade Gavrile, daca poftestĭ, omŭ duçe-o impreuna muni dimineţa la Martino. Acu este nopte, intunerico, vinto, furtuna... Lasa se odihnesca copila, si cum s'a façe ḑiua, fagaduesco che o duçem unde a vroi dimĭaiĭ.

Gavril. — Nu te cred.

Iani. — Daca nu creḑĭ, seḑĭ aiçe si dimĭata pana dimineţa.

Gavril. — Bine; fie ş'aşa... Eaca şĕd. (se pune pe scaun.)

Iani. — Çe? m'aĭ socotito che sinto strigoĭ? che sugo sinze de fete?.. Ha, ha, ha... *katergari!*

Gavril. — Apoĭ dă, *kir* Iani, te ştiŭ ce poamă eştĭ.

Iani. — (riḑênd) Sinto poma buna *ke* am vino bun... Ean se 'l maĭ gustamo. (toarnă luĭ Gavril şi luĭ Moïse.)

Gavril. — Sĕ 'l gustăm... (bea) Bun, ḑĕŭ!.. îţĭ înveseleşte inima şi te face sĕ uĭţĭ pĕcatele... Nu 'ĭ aşa, gĭupâne?

Moïse. — (bénd) Cum vreĭ d-ta...

Iani. — Eŭ me simto maĭ tinero chind il vedo streluçind in paharo, si chind il inghit mi vine tot se chinto si se zoco... da dimĭata, bade Gavrilasi?

Gavril. — (bat) Şi eŭ, grecuşorule... îmĭ sburdă inima.

Moïse. — (maĭ vesel) Inchi şi eŭ sburd.

(împreună.)

Gavril (cântă:)

Frunḑă verde de călin,
Îmĭ înnec aleanu 'n vin.

Iani (cântă:)

Αχ! κερὰ Μαργιόλα
Ἐιλθε ο ἀνδρὰς σοῦ.

Moïse (cântă:)

Balabusti mititichi
Draga nĭcŭ...

Gavril. — (scoţênd fesul luĭ Moïse şi aruncându'l jos) Tacĭ, Iudă, că 'mĭ spurcĭ cânticu.

Moïse. — *Aĭ veĭ!*

Gavril. — (se scoală clătinându-se) Începe-a mě furnica prin piciŏare... Mi'ĭ poftă sě trag un gĭoc... Vin' încoacĭ, balabustă, sě gĭucăm brêu... (apucă pe Moĭse de brêŭ) Ean aşa... Prindeţi-mě voĭ, tu de mijloc, şi sě daţĭ virtos.

(Se prindŭ de brêŭ, punênd pe Moĭse în mijloc.)

Iani. — Daĭ, daĭ, *more*... (în parte) s'a îmbatato mozico.

Gavril.

Merge lupul după oĭ
Şi le cântă din cimpoĭ
Pěn' le-apucă de le 'nbucă...
Sě n'aĭ grijă, Măriucă.

(Gavril bat, joacă, trăgênd danţul după el, şi cântă versul cel de pe urmă când trece pe la uşa unde 'ĭ închisă Măriuca. Pe urmă trage danţul spre uşa din drépta, când ajunge lângă prag, dice: Am ameţit! şi cade în odaea din drépta.)

SCENA IV.

Iani, Moĭse.

Iani. — A caduto ameţito, beţivo?

Moĭse. — (privind în odae) O cădut gĭos pe scândurĭ şi nicĭ nu se mişcă.

Iani. — Acuma este vremea... (se duce de ĭea un cartagan ce se găsesce pe dulap) *Ghidi*, hoţo!.. (se îndréptă spre odae.)

Moĭse. — (spăriet) Ce vreĭ sě facĭ?

Iani. — (apucând pe Moĭse de mână) Vino se vedĭ.

Moĭse. — Da ce vreĭ?

Iani. — Se uçigo chinele çel turbato. (intră în odae.)

Moïse. — *Mein Gott!* (intră fără voïe în odae, tras de Iani.)

(Se aude o lovitură de eartagan și vocea luĭ Gavril strigând cu du-re: Valeŭ! — De odată fulgeră și trăsnesce cumplit afară. — Iani albĕn la façă și Moïse nebun de spaĭmă esŭ din odae. — O lumină ıre se arată în depărtare.)

Moïse. — O murit?

Iani. — Murit!

Moïse. — Nu ne-a vĕd̦ut cineva?

Iani. — Nu.

Moïse. — Da ce facem cu dinsu?

Iani. — Oĭŭ spune luĭ Gheorghi se 'l ridiçe ca se 'l rope.

SCENA V.

Iani, Moïse, Vêntură-ţéră (intră ĭute prin fund.)

ⱱêntură-ţéră. — Bucură-te, grecule, că 'ţĭ aduc o e bună.

ani. — (spăriet) Çe?

'êntură-ţéră. — Îţĭ arde aria... O căd̦ut fulge-)e ea.

ıni. — (scăpând eartaganul) Aria?.. m'am caliçito! ă ĭute afară.)

:oïse. — Foc?.. *Vaĭ!* crișma mĭeŭ! (ese alergând.)

êntură-ţéră. — Îmĭ pare bine că 'ĭ-am adus eŭ a asta... Aleargă tu, grecule, că nu se stînge focu ıs de fulger.

(Se aude un *gemet* în odaea din drepta.)

Vêntură-ţéră. — Cine geme-aicĭ? (se apropie de uşa din drépta şi privesce în odae. — Un fulger) Vaĭ de mine! Un om ucis! Gavril!

SCENA VI.

Vêntură-ţéră, Rucsanda (intrând prin fund.)

Rucsanda. — Un om ucis! Unde?

Vêntură-ţéră. — Icĭ, în odaea greculuĭ.

Rucsanda. — El a fi ucigaşu. (merge spre drépta şi se înpedecă de eartagan) Eaca eartaganu luĭ; îl cunosc! (intră în odae.)

Vêntură-ţéră. — (luându'l) Plin de sânge! Eaca marturu şi dovada!.. Bine c'o ştiŭ... Heĭ! lipitoare spurcată, 'mĭ-aĭ cădut în mână, de-acu eŭ ţi 's popa!

SCENA VII.

Vêntură-ţéră, Rucsanda, Gavril.

Gavril. — (sprijinit de Rucsanda) Valeŭ!.. se 'ntoarce casa cu mine.

Rucsanda. — Sprijină-te pe mine, şi haĭ pĕn' nu se 'ntoarce grecu.

Gavril. — (mergênd spre uşa din fund) Haĭ!..

Vêntură-ţéră. — Unde te-o lovit, Gavrile?

Gavril. — La cap, trĕsnească'l Ceriu!.. Of! am sĕ mor!.. Nu mĕ lăsaţĭ nerĕsbunat!

Rucsanda. — Nu, nu; dar' haĭ maĭ degrabă.

Gavril. — Moş Vêntură-ţéră, pĕn' a nu eşi de-aicĭ, dă drumu Măriucăĭ, care 'ĭ închisă colo, în odaea ceea.
(arată in stânga.)

(Gavril şi Rucsanda esŭ prin fund.)

Vêntură-ţéră. — Măriuca 'ĭ aicĭ?.. a fi răpit-o *kaaonu!*.. Litfa draculuĭ! c'o mână fură şi cu alta ucide!
(merge de deschide uşa din stânga. Măriuca se aruncă in braçele luĭ.)

(Cortina cade.)

TABLOUL II.

Teatrul represintă decorul actuluĭ I, cu deosebire că inchisoarea este gata şi schelele lipsescŭ.

SCENA I.

Moĭse. — (şede in capĕtul meseĭ de sub şopron, murmuesce din gură, scărpinându-se in cap şi făcênd socotele) A! *Ghiraischwartz!*.. Nu maĭ pot sĕ 'mĭ fac socotelile. (murmuesce in evreesce) *Zwantzig parăs*... De-asară par' că sint tot bat şi nebun... (murmuesce) *Zwantzig parăs*... *Aĭ veĭ!* in mare bele am intrat!.. Nu ştiŭ dacă 'l-o ingropat pe Gavril... şi mĕ tem sĕ nu se afle. (murmuesce) *Zwantzig parăs*...

SCENA II.

Moĭse, ţeranĭ, jandarmul.

Jandarmul. — [intrând urmărit de ţeranĭ] Gĭupâne orêndarĭŭ, disfundă'ţĭ poloboacele, c'o poroncit d-nu subprefect sĕ ne daĭ de bĕut cât omŭ vrea.

Moĭse. — Ha?.. şi cine plateşte?

Jandarmul. — Domnu supbrefect, că aḑĭ îĭ nun mare şi cunună pe domnu posesor, pe *kir* Iani.

Ţeraniĭ. — Sĕ trăească subprefectu!

Moĭse. — Se 'nsoară *kir* Iani cu Măriuca? [in parte] Nu ştiŭ, ḑeŭ, cum îĭ dă inima sĕ se 'nsoare tocmaĭ aḑĭ.

Jandarmul. — Haĭ ĭute, gĭupâne, c'o sĕ aĭ alişveriş bun.

Moĭse. — Eaca merg. [intră in cărcĭmă.]

Un ţeran. — Vĕḑut-aţĭ, măĭ, aşa poznă şi minune?..

: 'nsoară cuconu *kir* Iani, de şi 'ĭ-o ars toată pânea n arie astă noapte... Tare 'ĭ de fire!

Ţeraniĭ. — Tare ca chiru.

Ţeranul. — Poate de-aceea 'şĭ ḑice *kir*... *kir* Iani.

Ţeraniĭ. — De-aceea, ha, ha, ha.

Ţeranul. — Ci că vorba ceea: Dumneḑĕŭ ferească ·ădina de ştir şi pămêntu de chir!

Jandarmul. — Tacĭ, mă române, sĕ nu paţĭ ruşinea.

Ţeranul. — Ce ruşine?

Jandarmul. — Sĕ te vîre boerĭu în închisoarea asta.

Ţeranul. — Ci că nu 'ĭ pentru cine sĕ găteşte, dar' ıtru cine sĕ nimereşte... O gătit-o el, grecu, după artea luĭ Ion teslarĭu, dar' slavă Domnuluĭ!.. De ru lunĭ de- când îĭ gata, âncă nu 'ĭ-o făcut săfte (un român.

Jandarmul. — Da ce? Grecu o mântuit-o?

Ţeranul. — El... Ci că 'ĭ-ar fi plătit gros Stă-irea.

'andarmul. — Măĭ, Moĭsi!.. târtane! adă aḑĭ cea ură.

(Moĭse intră cu ulcelele cu vin in mână.)

[oĭse. — Eaca aduc, nu rĕcniţĭ aşa, dacă sinteţĭ nĭ ditreabă.

eranul. — Gĭupâne Moĭsi, ean cată la mine.

oĭse. — Ce vreĭ tu?

eranul. — Mare galbĕn şi slab eştĭ la faţă!.. păţit? eştĭ bolnav?

oĭse. — Eŭ, galbĕn?.. Nu ştiĭ ce spuĭ.

Țeranul. — Ba deŭ, gĭupâne, eștĭ spălăcit ș bĕd, par' c'aĭ eșit acu din mormênt.

Țeraniĭ. — Că bine dicĭ, Vasili.

Moĭse. — [mănios] Mergețĭ la dracu și 'mĭ dațĭ pace. [intră in cărcĭmă.]

Țeranul. — Eau sĕ vedețĭ că n'o duce mult ji samĕnă a fi în anu morțiĭ. [țeraniĭ beŭ.]

Jandarmul. — În sănĕtatea subprefectuluĭ, (bunĭ!

Țeranul. — Ș'a mireseĭ!

Jandarmul. — Dar' a mireluĭ, nu?

Țeranul. — Doar' sûntem prea bunĭ gospoda sĕ dorim înflorirea chiruluĭ... Știțĭ hora ceea?:

Earba rea din holde peară,
Peară tot chirul din țéră!..

SCENA III.

Ceĭ de'nainte, **Nițu, Catrina.**

Nițu. — Oamin̆ĭ bunĭ, ațĭ audițŭ așa nelegĭuii

Țeraniĭ. — Ce 'ĭ, Nițule?

Nițu. — *Kir* Iani, posesoru, o furat astă noap Măriuca.

Țeraniĭ. — De unde?

Catrina. — De lângă mine, oaminĭ bunĭ. El o hoțește, noaptea, la bordeĭu luĭ Martin pădurarĭu ș' pit-o, cum răpește lupu oaĭca.

Țeranul. — A fi făcut-o de dragoste, lele Ca

Nițu. — De dragostea banilor eĭ. Ticălosu!.. 'mĭ-o amărît sufletu!

Țeranul. — Da bine, Măriuca nu se mărită de bună voĭea eĭ?

Nițu. — Nu, că ea se ĭubea cu mine.

Țeranul. — Măĭ, măĭ, măĭ!.. mare antihîrț!

Nițu. — Și bine?.. voĭ, oamenĭ bunĭ, îțĭ suferi asenene batgĭocură în satu vostru?.. Ĭerĭ o răpit pe Mă·iuca, mânĭ 'ĭ-a plăcea fata d-tale, bade Vasili, poĭmâne șĭ-a pune ochĭu pe nevasta d-tale, bade Neculai... și oĭ nu 'țĭ ḑice nimică? Îțĭ închide ochiĭ și 'l-îțĭ lăsa sĕ ĕ necinstească casele?

Țeraniĭ. — (sculându-se) Ba, odată cu capu.

Nițu. — Apoĭ se cuvine sĕ lăsăm astăḑĭ pe bĭata ăriuca în ghĭarĕle luĭ?.. Și ea 'ĭ d'intre noĭ, că 'ĭ tă de răḑĕș, și vroește sĕ trăească cu nevestele și cu piiĭ voștri aicĭ în sat, ear' nu sĕ umble pribeagă în ne după Iani.

Țeraniĭ. — (aprinḑêndu-se) Sĕ nu se ducă, sĕ nu se ducă.

Nițu. — Asară ațĭ închinatŭ toțĭ în sănĕtatea Măcăĭ, 'ĭ-ațĭ doritŭ anĭ mulțĭ cu fericire. Cum o s'o lă-ĭ ca sĕ peară de scârbă în casa unuĭ om pe care 'l ște ca moartea. N'ar fi pĕcat, oamenĭ bunĭ?

Țeraniĭ. — (aprinșĭ de tot) Ba pĕcat, mare pĕcat!.. n'o lăsăm... sĕ sărim cu toțiĭ...

SCENA IV.

Ceĭ de'nainte, **Vênturǎ-ţérǎ** (intrǎ posomorit ascundênd ceva sub suman.)

Vênturǎ-ţérǎ. — Staţĭ loculuĭ, copiĭ, nu faceţĭ bunt, cǎ ĭepurile nu se prinde cu clopot.

Niţu. — Nânaşule, nânaşule, nu opri romăniĭ...

Vênturǎ-ţérǎ. — Eĭ sûntŭ nişte copiĭ ca şi tine, hinule... Cum o sĕ oprească nunta, când subprefectu însuşĭ îĭ nun mare?

Niţu. — Sĕrmanu de mine, mamǎ, îs perdut! (plânge pe umerul Catrineĭ.)

Catrina. — (plângênd) Apoĭ dǎ, fĕtu meŭ, aşa vrea soarta, se vede!.. trebuĭe sĕ plecăm capu şi sĕ răbdăm

Vênturǎ-ţérǎ. — Nu te teme, cumĕtrǎ, cǎ bun' Dumneḑĕŭ! doar' n'a lăsa fapta nelegĭuituluĭ fǎrǎ platǎ! Un calic vine din lume în ţara Românilor, mort de foam lipsit de toate, şi, sub cuvênt că 'ĭ nepot de egume grec, se face stăpân pe pământ romănesc; bate, prad suge ca o lipitoare sângele locuitorilor, se îngraşǎ d sudoarea lor, ş'apoĭ când 'şĭ-o umflat guşa de banĭ, mer ge de se face om în ţara luĭ, rîḑênd de noĭ cu tot soi de batgĭocurĭ, şi trimete alţĭ calicĭ în locu luĭ. Uni schingĭueşte oaminiĭ, alţiĭ necinsteşte femeile, maĭ dih de cât Ieniceriĭ, şi toţĭ strîgǎ cǎ ţara noastrǎ îĭ moş monăstirească, avere grecească; ear' noĭ vite de gĭug bunĭ numaĭ de îmbogăţitŭ litfele străine!.. Heĭ! copiĭ veni-va ḑiua dreptăţiĭ de 'şĭ-a lua românu dreptu lu' ş'atuncĭ ţara a fi curăţitǎ de buruenile cele rĕle ş'otrǎ vitoare!..

Ţeranii. — Amin! sĕ te-audă Dumneḑĕŭ!

(Se aude între culise în drépta chiote de nuntaşĭ.)

Jandarmul. — Eaca, nunta vine. Faceţĭ loc, măĭ!

Vêntură-ţéră. — Cumĕtră, şi tu, Niţule, viniţĭ în oacĭ cu mine.

(Vêntură-ţéră, Catrina şi Niţu se ducŭ în stânga lângă casa luĭ Ion. eraniĭ staŭ sub şopron.)

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, (Nunta e precedată de lăutarĭ cariĭ cântă: *Lado, lado.* După lăutarĭ vinŭ doĭ jandarmĭ, şi după acestia:) **Iani, Subprefectul, Măriuca şi musafirĭ.** (Măriuca tristă şi obosită vine între Iani şi subprefectul.)

Iani. — Mariuca, *psihi-mu,* zimbeste puçintica la ıe, che azunzem acus la biserica...

(Măriuca îşĭ pune basmaoa la ochĭ.)

Niţu. — Veḑĭ-o cum plânge, bĭata Măriuca! N'o pot ı sĕ fie jĕrtfă greculuĭ. (voĭesce sĕ se răpédă.)

Vêntură-ţéră. — (oprindu'l) Stăĭ loculuĭ, băete... nu nebunie.

SCENA VI.

de'nainte, **Moĭse** (ese din cârcĭmă urmărit de un copil ce oartă o tabla acoperită cu un tulpan cusut cu fir pe margine.)

Moĭse. — (mergênd înaintea luĭ Iani) Cucoane *kir* Iani... ulţĭ anĭ cu fericire!.. Sĕ 'ţĭ fie ḑiua de astăḑĭ cu ; şi cu chiştig!.. nunta voĭoasă şi mireasa frumoasă,

ca sĕ am parte şi eŭ de veselia d-voastră... Duduchi Măriuchi, te rog sĕ primeştĭ poclonu ista (arată tablou) de la balabusta mea... De la noĭ puçin, de la Dumneḑeŭ mult.

Iani. — Mulţemesco, zupine Moĭsaki, mulţemesco prietine. Haĭdemo *lipon* la biserica. (voĭesce sĕ plece.)

Vêntură-ţéră. — (viind în faça luĭ Iani) *Kir* Iani...

Iani. — (cu fudulie) Çe vreĭ, moĭ?

Vêntură-ţéră. — Dă 'mĭ voĭe sĕ te urez şi eŭ di nuntă şi sĕ 'ţĭ fac un poclon... D-ta eştĭ un *palika* din ţara grecească, şi cred că nimică nu 'ţĭ poate drag ca armele; te rog dar' sĕ primeştĭ din parte'n eartaganu ista. (scoate eartaganul luĭ Iani de sub suman şi 'l presint

Iani. — Eartagan a me!

Vêntură-ţéră. — A d-tale?.. îl cunoştĭ?.. îĭ r âncă de sângele luĭ Gavril sêrbu!

Iani. — (turburat) Çe?

Moĭse. — (spăriet) *Vas?*

Vêntură-ţéră. — Gavril sêrbu, pe care 'l-aĭ uc astă noapte acasă la d-ta... Adă 'ţĭ aminte, *kir* Iani. eaca sângele luĭ.

Subprefectul. — Ce ḑicĭ, omule?.. *kir* Iani a ucis pe Gavril?

Vêntură-ţéră. — Astă noapte 'l-am vĕḑut eŭ c ochiĭ... mort!

Iani. — (buĭmăcindu-se) Minçĭunĭ, minçĭunĭ... Gavril lipseste din sat de sase lunĭ... El e duso la Galaţĭ..

SCENA VII.

Ceĭ de'nainte, **Gavril, Rucsanda** (se arată lângă casa închisoriĭ, eşind din stâuga.)

ucsanda. — (sprijinind pe Gavril) Minciunĭ, hoţule!

avril. — Minciunĭ, ucigaşule!

ani şi Moïse. — (îngroziţi) Gavril!.. N'o murit?..

urâ.)

avril. — Încă nu, pentru păcatele voastre.

n acéstă scenă persoanele sûntŭ astfel grupate: Ţeraniĭ sub şopro-ărcimeĭ. În fund, în drépta, e nunta. Catrina şi Niţu lângă casa luĭ ijlocul sceneĭ este deşert.)

ni. — (în parte, obosit) Gheorghi vezeteo m'a vinduto!

oïse. — (lângă Iani, asemenea) Am murit!

vril. — (cu capul legat şi plin de sânge se razimă pe un şi se apropie încet de nuntă) Oaminĭ bunĭ! Videţĭ voĭ pe oĭ oaminĭ? grecu şi jidanu?.. aeste două lipitorĭ?.. taţi-vă de dânşiĭ... că 'sŭ doĭ ucigaşĭ!.. Fugĭ, co, de lângă Iani, că 'ĭ sûntŭ mânile pline de sân-(se opresce ca să se maĭ resufle.)

ntaşiĭ şi Subprefectul se depărtéză de Iani şi de Moïse. Doĭ jan-eŭ loc îndărătul lor. Măriuca înspăĭmântată privesce înpregĭu-şi zărind pe Niţu, se aruncă în braçele luĭ.)

u. — (întinḑênd mânile spre Măriuca) Măriuco!

riuca. — Niţule!.. Mamă Catrină!..

vril. — Ascultaţĭ, oaminĭ bunĭ, că nu maĭ am de trăit... şi pe pragu mormêntuluĭ omu nu .. astă noapte grecu m'o îmbătat în casa luĭ... cat să mă ucidă!

prefectul. — Da pentru ce, bade Gavrile?

ril. — Pentru ce? Asta 'ĭ taĭna cea mare!..

Pentru că... Dumnedĕŭ o vrut sĕ fiŭ pedepsit!... (şovăesce) Pentru că, îndemnat de sfaturile luĭ Iani ş'a luĭ Moĭsi... într'un ceas de turbare şi de beţie... Beţia, stârpeasc'o Dumnedĕŭ!.. beţia m'o dus în pĕcat! (cade pe genunchĭ) Oamenĭ bunĭ, ertaţi-mĕ!.. cine-a face ca mine, ca mine sĕ păţască... (se resuflă greŭ ca un om în ora morţiĭ.)

Subprefectul şi **Vêntură-ţéră.** — (sprijinind pe Gavril care se luptă cu moartea) Da ce pĕcat aĭ făcut, Gavrile?

Gavril. — (deşteptându-se) Ce pĕcat?.. Lele Catrino, eartă-mĕ!.. eartă-mĕ şi tu, Niţule, că rĕŭ v'am greşit!.. Numaĭ Dumnedĕŭ sĕ 'şĭ facă milă de sufletu meŭ!.. (se scoală în genunchĭ) Eaca temniţa cea blăstĕmată!.. Eaca unde-o murit Ion teslarĭu!.. Eŭ, cu mâna mea... povăţuit de grec şi de Moĭsi... am tăĭet şchelea!.. Ah!.. mor!.. (cade jos mort.)

(Catrina şi Niţu scotŭ un ţipet dureros.)

Toţĭ. — (cu groază) O! Dumnedĕule!

Subprefectul. — (către Iani şi Moĭse) Aşa este?

Iani. — (tremurând) *O...o...o...hi...*

Moĭse. — (tremurând, cade în genunchĭ) Nu ştiŭ, n'am vĕdut.

Subprefectul. — (către jandarmĭ, arătând temniţa) La închisoare!..

(Jandarmiĭ apucă pe Iani şi pe Moĭse de braçe şi 'ĭ ducŭ la închisoare. Uşile temniţeĭ se deschidŭ.)

Rucsanda. — (lângă uşă, ride cu spasmurĭ) Ha, ha, ha, ha! mi s'o împlinit blăstemu!

Vêntură-ţéră. — Tot pĕcatu 'şĭ cată vinovatu!

(Cortina cade.)

SGÂRCITUL RISIPITOR

PERSOANE:

Antohi Sgârcea, de 50 de anĭ.
Șatrarul **Sandu Napoilă.**
Polidor, copil de suflet a luĭ Antohi.
Cleveticĭ, } amicĭ a luĭ Antohi.
Tribunescu, }
Tachi **Ischĭuzarliu.**
Maĭorul Ivan Stacanovicĭ Ibrailof.
Mașa, fiea maĭoruluĭ.
Contesa Irina de Pupăzamberg, bĕtrână cochetă.
Enache **Rufinescu.**
Enăchița **Rufineasca,** soçiea luĭ.
Doctorul.
Costică **Duducescu.**
Martin, serv vechiŭ a luĭ Antohi.
Un comisar de poliție.
Gheorghe, fecĭor a luĭ Polidor.
Dame, cavalerĭ și servĭ.

SGÂRCITUL RISIPITOR

DRAMĂ ÎN 4 ACTE

Scenele se petrecŭ în Bucurescĭ, la anul 1860.

ACTUL I.

Teatrul represintă un salon cu mobile vechĭ şi stricate; câteva sca- desperechete sûntŭ înprăştiete pe lângă păreţĭ; o canape în drépta, lanul 1-iŭ şi lângă dênsa o mesuţă pe care se află două sfesnice de ıă, o calamare proastă şi hârtie; treĭ uşĭ, una în fund, a doua în ›ta, şi a treĭa în stânga. La ridicarea cortineĭ începe a însera. În ıra din drépta se audŭ cântice vesele şi cĭocnete de pahare; în cea stânga tuşesce din când în când un bolnav.

SCENA I.

Iartin. — (aprindênd luminările). Ce 'ĭ lumea asta!.. a 'n odaea din dreapta cântice şi bencheturĭ; dinĭ în stânga, gemete şi durerĭ. Aci bĭetul cuconu Antrage de moarte, şi alăturea cu el cuconaşul Polifiul seŭ, trage pe gât vin de cel cu spumă... Heĭ, . De nu 'l-aşĭ sluji pe stăpânul meŭ de treĭdecĭ de şi de nu 'mĭ-ar fi milă de el, sermanul, aşĭ fugi ıme ca sĕ nu maĭ vĕd ce sĕ petrece aci în casa .. Ean audĭ...

(Se aude în camera din drépta vocea luĭ Polidor chiuind: În sănĕtatea secsuluĭ frumos! Alte vocĭ strigă: Ura! — Pe urmă se aude vocea slabă a luĭ Antohi chĭemând pe Martin.)

Antohi. — Martine, Martine. (tuşesce.)

Martin. — Aud, cucoane. (alérgă la uşă.)

Antohi. — Acasă 'ĭ Polidor?

Martin. — Acasă.

Antohi. — Ce face, drăguţul?

Martin. — Drăguţul benchetueşte cu prietiniĭ d-sale.

Antohi — Bine face... Martine, chĭamă'l sĕ vie puçin aci.

Martin. — Îndată, cucoane. (în parte) Mare oarbă 'ĭ dragostea părintească! (merge la uşa din drépta) Cuconaşule...

Polidor. — (din cameră) Ce vreĭ, modîrlă?

Martin. — Te pofteşte boĭerul.

Polidor. — (din cameră) N'am vreme acu. (tare) Fraţilor! în sănĕtatea mea! Ura!

Martin. — Da 'ĭ bolnav de moarte bĭetul boĭer şi doreşte sĕ te vadă, cuconaşule.

Polidor. — Haĭ, lipsescĭ de-aci.

Martin. — (în scenă) Ci că 'ĭ copil de suflet!.. Copil fără suflet.

SCENA II.

Martin, Doctorul (întrând pe uşa din fund.)

Doctorul. — Martine.

Martin. — A! bine-aĭ venit domnule doftor.

Doctorul. — Cum îĭ maĭ este boĭeruluĭ?

Martin. — (oftând) Rĕŭ, rĕŭ!

Doctorul. — Dormit'a ceva?

Martin. — Ba nicĭ n'a închis ochiĭ, sermanul! a tuşit toată ḑiulica.

Doctorul. — Ce face acum?

Martin. — Se vaetă şi aşteaptă pe fiul seŭ ca sĕ'l sĕrute... ci că numaĭ asta îĭ maĭ alină puçin durerile.

Doctorul. — Şi unde 'ĭ Polidor?

Martin. — Colea... ascultă.

(Polidor strigă: În sănĕtatea luĭ Nastratin Hogea.)

Nastratin Hogea a crăpat,
Parapanghelos!
Ş'apoĭ n'a maĭ strĕnutat,
Parapanghelos!

Doctorul. — (cu înfiorare) O!.. ticălosul bea, ride şi cântă în ora de agonie a tatăluĭ seŭ. În ce timp am ajuns! (intră în stânga.)

Martin. — (urmând pe doctor) De-acum se apropie sfêrtul lumeĭ!

SCENA III.

Polidor (cu frac şi cravată albă), **Cleveticĭ**, **Tribunescu**, **Ischĭuzarliu** (toţĭ în toaletă de bal intră riḑênd cu pahare de Champagne în mână.)

Tribunescu. — Vivat Convenţiunea şi discuţiunea!

Cleveticĭ. — Şi ḑiarismul!

Polidor. — Şi Şampania!

Ischiuzarliu. — Şi stosul!

Polidor. — Fraţilor, vivat libertatea!.. Astădĭ e cea de pe urmă ḑi a vieţiĭ mele de om liber. Astădĭ îmĭ îngrop independinţa în mormêntul căsătorieĭ. Vĕ mulţemesc că aţĭ asistatŭ la prohodul meŭ.

Ischiuzarliu. — Macar de te-amŭ prohodi în toate ḑilele tot astfel cu *Champagne* şi cu *Bordeaux.*

Cleveticĭ. — Vinaţe progresiste, întroduse în ţeară şi vêndute pentru deşteptarea neamuluĭ românesc!

Tribunescu. — La câte ore e nunta?

Polidor. — Curênd trebue sĕ vie socrul meŭ, maĭorul Ivan Stacanovicĭ Ibrailof cu fiĭca sa, domnişoara Maşa şi cu nuntaşiĭ.

Tribunescu. — Maĭorul Ivan Stacanovicĭ Ibrailof?.. Aceste nume sună a Moscal.

Polidor. — Dar; însă maĭorul e român din Basarabia. Pĕn' a nu 'şĭ anima un *of* în coadă, el se numea Ion Stacană. Întrând de tênĕr în oastea rusească şi ajungênd a fi maĭor, după luarea Brăileĭ, socrul meŭ a găsit de cuviinţă a'şĭ stropşi numele, pentru ca sĕ 'şĭ înlesnească cariera.

Tribunescu. — Cum?.. pentru asemenea ambiţiune s'a desromânisat!.. a avut curagĭul sĕ abandone numele părinţilor seĭ?

Ischiuzarliu. — Ce te mirĭ aşa, Tribunescule?.. Apoĭ tu nu te-aĭ poreclit Tribunescu, de unde tatăl tĕŭ se numea Stigleţ?

Tribunescu. — Cer cuvêntul... Nu e vorba de mine,

e vorba de maïorul; şi mult mĕ mir cum fratele nostru Polidor, un om cu ideĭ liberale, un patriot, un cetăţean român, are curagĭul a sĕ înfrăţi cu Prutul?

Cleveticĭ. — Poate că are ḑestre bună, domnişoara Maşa?

Polidor. — Ba nu, Cleveticĭ. Ḑestrea e cam pe sponcĭ; dar' apoĭ...

Cleveticĭ. — Îţĭ place virgina poate?.. o amĭ?.. Domnilor, respect pasiuneĭ şi amoareĭ!

Polidor. — Nicĭ amor, nicĭ amoare, fraţilor. Sĕ vĕ spun în câteva cuvinte cum stă pricina. Am cunoscut pe maïorul la Mehadia d'naintea uneĭ mese de cărţĭ; adoua ḑi el m'a poftit la dênsul, la ceaiŭ; a treĭa ḑi m'a lăsat singur cu fata luĭ; a patra ḑi maïorul a pretins că am compromis pe Maşa şi 'mĭ-a hotărît că mĕ înpuşcă de n'oĭŭ lua-o de nevastă.

Tribunescu. — Aşa? Vrea sĕ ḑică, aĭ fost victima uneĭ presiunĭ!.. aĭ fost atacat în libertatea ta individuală!.. Protestă, amice, în numele Convenţiuneĭ şi a pudoareĭ publice.

Polidor. — Vroeam sĕ urmez precum mĕ sfătuescĭ, dragă Tribunescule? dar' din nenorocire tatăl meŭ însuşĭ 'mĭ-a declarat că voĭesce sĕ mĕ vadă căsătorit pĕn' nu muri, şi 'mĭ-a hotărît că numaĭ cu astă condiţie mĭ va lăsa averea sa clironomie.

Cleveticĭ. — Ce tiran!

Tribunescu. — Ce conservator!

Cleveticĭ. — Ce strigoiŭ!

Tribunescu. — Ce *tonpatera!*

Cleveticĭ. — Am sĕ 'l terfelesc ca pe un moderat în foaea mea, în *Gogoaşa patriotică.*

Tribunescu. — Sĕ mi'l interpelezĭ de moarte; căcĭ, în adevĕr, fiecare om nu se nasce liber? Şi în această condiţiune nu are el dreptul a dispune independaminte de soarta sea?.. Părinţiĭ nu sŭntŭ decât nisce tiranĭ! Eĭ pretindŭ a mărgini libertatea absolută a copiilor! Eĭ vroĭescŭ sĕ conserve cu deasila o autoritate himerică, absurdă, nelegală, neconstituţională, ca nisce conservatorĭ ce sŭntŭ!.. Şi cu asemenea oamenĭ societatea 'ĭ în pericol, libertatea 'ĭ ameninţată în tot ce e maĭ sacru, egalitatea dispare sub violinţa şi egoismul privilegĭurilor, Patria pere fiind lipsită de cetăţenĭ independinţĭ, Naţiunea română întreagă se găsesce pe malul unuĭ pecipiciŭ adânc, spăĭmântător, fără fund, beant ca gura infernuluĭ, larg ca haosul crunt, amar, grozav, oribil!..

Ischĭuzarliu. — Destul, oratore, că daĭ de ripă... Unde 'ĭ clucerul Stigleţ sĕ te-audă cum declamĭ şi sĕ'ţĭ tragă o sfêntă de bătae în puterea despotismuluĭ părintesc? Mare haz aşĭ face!

Tribunescu. — Fie!.. sŭnt gata a fi martir!.. sŭnt deprins a suferi, a fi chĭar ecsilat; căcĭ am maĭ mâncat pânea amară a ecsiluluĭ.

Ischĭuzarliu. — (ridênd) Dar; la Paris, în cafeneoa englezască.

Cleveticĭ. — (se apropie de Tribunescu şi 'l stringe de mână cu înduĭoşare) O! Tribunescule, Tribunescule!.. Eştĭ cel maĭ mare patriot din România!

Tribunescu. — Şi tu, amice Cleveticĭ, idem.

Ischiuzarliu. — V'ațĭ învoitŭ cu târgul!.. Noroc sĕ dea Dumnedeŭ! sĕ bem aldamașul. (deșértă paharele.)

(Se aude afară vuet de trăsură.)

Polidor.—Fraților, ascundețĭ paharele că vinŭ nuntașiĭ.

SCENA IV.

Ceĭ de'nainte, **Maĭorul, Mașa** (în toaletă de mireasă), **Duducescu, Rufinescu, Rufineasca, Contesa și alțĭ invitațĭ** (toțĭ sûntŭ în toaletă elegantă; Contesa e îmbrăcată ridicul; maĭorul e în uniformă rusă.)

Maĭorul. — (pĕnă a nu intra) Acasă *hazaĭn?*

Polidor. — (mergênd la ușa din fund) Domnule maĭor, poftim.

Maĭorul. — *A! zdraste, brateț... Zdarov?*

Polidor. — (închinându-se la dame) D-nă contesă... domnișoară Mașă...

Contesa. — *Bonjour, cher, bonjour.*

Rufinescu. — Polidor, primesce felicitările mele.

Duducescu. — Și ale mele.

Polidor. — Îțĭ mulțemesc Rufinescule, și ție Duducescule.

Rufineasca. — Dar' mie nu 'mĭ dicĭ nimică?

Polidor. — Doamnă Rufineascâ... (se apropie de Rufineasca și 'ĭ dice încet.) Fericirea mea ar fi deplină daca 'ĭ fi fost d-ta în locul Mașeĭ... (iĭ sĕrută mâna.)

Rufineasca. — (lovindu'l în glumă cu evantaĭlul) Berbanle.

Maĭorul. — *A... hazaĭn* babaca-tĕŭ tot bolnav?

Polidor. — Tot, sermanul!.. Nu poate eşi din pat.

Maĭorul. — *Boji moi!..* Eŭ când luat Braila, fost ranit şi şedut culcat treĭ lunĭ de ḑile; dar' caştigat la mine Vladimir.

Tribunescu. — (cu intenţie) De aceea poate vĕ şi numiţĭ Ivan Stacanovicĭ Ibrailof?

Maĭorul. — Da, da... Dibicĭ numit la dinsul Zabalcanschi; eŭ numit la mine Ibrailof. A... d-ta *zdarov*, domnu Tribulescu?

Tribunescu. — Sănĕtos ca şi Brăila de când aĭ luat-o; însă nu mĕ numesc Tribulescu, ci Tribunescu.

Maĭorul. — Aşa spus şi eŭ la dumneata, Tribule...

Tribunescu. — Te înşelĭ, domnul meŭ. Nu Tribule dar' Tribune, Tribunescu.

Contesa. — *Ah! mon Dieu! encore des discutions politiques? Vous êtes insupportables!*

Maĭorul. — *Ah! Comtèsse, vous toujours charmante...* Polidor, facĭ curte la Maşa, facĭ curte, *duşinca.*

Polidor. — (apropiindu-se de Maşa) Domnişoară, de când sûnt pe lume... nimic nu am aşteptat... cu atâta nerăbdare... ca ḑiua aceastâ... de fericire... în care mĕ simt ca un om beat...

Maşa. — (încet) De aceea miroşĭ a vin, domnul meŭ, şi ţi se leagă limba? (se depărtéză de Polidor supĕrată şi se apropie de Duducescu.)

Duducescu. — (încet Maşeĭ) Ah! Domnişoară, când aĭ sci ce sufĕr în sufletul meŭ!

Maşa. — (coborînd ochiĭ) *Helas!*

Rufineasca. — (încet luĭ Duducescu) Ce 'ĭ-aĭ spus la ureche ?

Duducescu. — (încet Rufineascăĭ) Nimica... un compliment...

Contesa. — Polidor, *mon cher*, *votre petit coeur doit joliment battre aujourd'hui?*

Polidor. — Ah! contesă, adĭ e diua cea maĭ fericită pentru mine.

Contesa. — (cu sentiment) Unde este amor, Polidor, este şi norocul în favor.

Maĭorul. — A! contesa facut versurĭ! amor, Polidor, favor! *Prekrasnai*, *charmant!*

Contesa. — (cochetând) Contele de Pupăzamberg, rĕposatul meŭ consorte, mĕ numea Musă.

Maĭorul. — A! Pupăzamberg?.. cunoscut la dinsul. El fost la Braila cu mine; el nu fost ranit, eŭ fost ranit, el nu fost.

Contesa. — Contele a fost rănit după bătălie de săgeţile ochilor meĭ, ş'atuncĭ m'a luat.

Maĭorul. — Avut mare curagĭŭ la dinsul.

Contesa. — (atinsă) Ce face? *Vilain ours.*

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, **doctorul.**

Doctorul. — Vĕ rog, domnilor, maĭ puçin sgomot se poate, fiind că bolnavul sufere greŭ.

Maĭorul. — A! doctore, cum este *gospodin* Antohi?

Doctorul. — Rĕŭ... Vĕ poftesce sĕ întraţĭ la d-luĭ,

căcĭ voesce sĕ vadă pe nora sa, ca sĕ 'ĭ dea binecuvêntare înainte de nuntă.

Maĭorul. — *Haraşo!* Doamna contesa, *faites moi l'honneur.* (dă braçul Conteseĭ.)

Contesa. — *Allons voir le malade.*

Maĭorul. — Polidor, daĭ braçul Maşeĭ... *Haraşo!* Acum, *naleva crugon*, marş! (întră în stânga cu Contesa.)

Polidor. — (încet Maşeĭ) Nu vĕ scieam aşa de ĭute, domnişoară.

Maşa. — Nicĭ eŭ, că 'ţĭ mângâĭ amorul cu Şampanie. (întră în stânga amêndoĭ.)

SCENA VI.

Doctorul, Rufinescu, Rufineasca, Clevetici, Tribunescu, Ischĭuzarliu, Duducescu.

Rufineasca. — (cu dragoste) Enăchiţă...

Rufinescu. — (cu sentiment) Aud, *mon ange.*

Rufineasca. — Îţĭ aducĭ aminte acum doĭ anĭ?

Rufinescu. — Dar', *mon tresor.* Tu eraĭ în toaletă de mireasă şi eŭ eram înamorat ca un nebun.

Rufineasca. — Eraĭ?.. Şi acum numaĭ eştĭ, *mon adoré?*

Rufinescu. — (sĕrutându'ĭ mâna) Eată rĕspunsul meŭ. *cher ange.* (încet) Aĭ poftit pe Duducescu sĕ vie deseară la partida de cărţĭ?

Rufineasca. — Poftit.

Rufinescu. — Eştĭ un juvaer. (se apropie de Duducescu şi 'l aduce lângă nevasta luĭ.)

Ischĭuzarliu. — Şi, ḑeŭ, domnule doctor, socoţĭ că bĭetul cuconul Antohi n'are s'o ducă mult?

Doctorul. — Nu, sermanul!.. se stinge vĕḑêndu'l cu ochiĭ. O minune a Natureĭ sĕ fie ca sĕ scape... Vre o turburare mare ar putea sĕ producă o crisă; dar' slabă speranţă!..

Ischĭuzarliu. — Se ḑice că lasă o avere mare; căcĭ toată viaţa luĭ a trăit sarac ca sĕ moară bogat.

Doctorul. — Nu 'ţĭ-oĭu putea spune, domnul meŭ.

Ischĭuzarliu. — Cu adevĕrat, d-ta eştĭ sosit de curênd din străinătate şi nu poţĭ sci; dar' de s'ar crede :e se vorbesce în lume, apoĭ crişul Polidor!.. sciŭ că 'a avea de unde sĕ taĭe stosul!

Cleveticĭ. — (încet luĭ Tribunescu) Auḑĭ, amice?

Tribunescu. — Aud.

Cleveticĭ. — Polidor e frate cauzaş. Mâne îĭ durez n articol în *Gogoaşa patriotică* şi 'l depingŭ ca ceiţeanul cel maĭ generos.

Tribunescu. — Sĕ 'l privighem de-aproape în intesul causeĭ. (se depărtează amêndoĭ în fund.)

Doctorul. — (apropiindu-se de Rufineasca) Cum vĕ maĭ aţĭ, doamna mea, de când v'am prescris hapurile cele fer?

Rufineasca. — Prea bine, domnule doctor. (încet luĭ ducescu) Nicĭ nu le-am luat.

Rufinescu. — (luând pe doctor de braç şi depărtându'l de neta luĭ) Domnule doctor, dă 'mĭ voĭe sĕ te consult asu-, uneĭ mâncărimĭ la frunte care mĕ supĕră foarte lt.

Duducescu. — (încet Rufineascăĭ) Se poate sĕ aruncaţĭ hapurile, doamna mea? Nu vĕ e milă de sănĕtate?

Rufineasca. — Nu!.. aşĭ dori sĕ mor tênĕră.

Duducescu. — Sĕ murițĭ d-voastră?.. Ah! cum puteţĭ ḑice o vorbă atât de crudă?

Rufineasca. — (cu sentiment) 'Ţĭ-ar părea rĕŭ dac' aşĭ muri?

Duducescu. — Nu sciţĭ cât vĕ ĭubesc?

Rufineasca. — Tacĭ, sĕ nu te-audă barbatul meŭ.

SCENA VII.

Ceĭ de'nainte, **maĭorul, contesa, Polidor, Maşa.**

Maĭorul. — (pe pragul uşiĭ) *Haraşo, haraşo, brateţ.* Sĕ te gasim sanatos.

Contesa. — *Au revoir, cher malade.*

Maĭorul. — (în scenă) *No, paĭdĭom* la biserică?

Contesa. — *Allons à la noce.* (se apropie de Maşa) *Ma chére enfant*, nu fiĭ spăriată, că aḑĭ e ḑiua cea maĭ plăcută din viaţă pentru d-ta. Eŭ când m'am cununat cu Pupăzamberg nu mĕ ţinea locul de bucurie.

Maşa. — (plângênd) Dumneata îl ĭubeaĭ pe domnul Pupăzamberg...

Contesa. — Nu plânge, *cher ange*, că amorul... (plânge) amorul e trecĕtor, sburător, înşelător... (ĭea pe Maşa în braçe de o sĕrută.)

Maĭorul. — Polidor, vin *suda.* (îl trage de oparte) Eŭ *vrem* spune la tine ceva. Polidor, eŭ fost la Braila, eŭ

fost ranit, eŭ fost decorat cu Vladimir, eŭ înpuşcam la tine ca pe un *sabaca*, daca tu nu facĭ fericita pe Maşa.

Polidor. — (tresărind) N'aĭ grijă, maĭorule. [în parte] Pare-mi-se c'am întrat în *chichion.*

Maĭorul. — *No, paĭdĭom.* (Ĭea pe Contesa la braç) *Comtèsse, faites moi l'honneur.* Polidor, daĭ braçul la Maşa. (ajungênd la uşa din fund se opresce) A! *Monsieur* Tribule nu vine cu noĭ?

Tribunescu. — Ba vin, domnule Stacană.

Maĭorul. — *Haraşo, haraşo.* (ese cu Contesa; după eĭ Polidor, dând braçul Maşeĭ; pe urma acestora vine Duducescu şi Rufineasca, apoĭ Cleveticĭ, Tribunescu şi Ischĭuzarliu.)

Ischĭuzarliu. — Da rěŭ te păcălesce maĭorul, vere Tribunescule!

Cleveticĭ. — Lasă că 'l-oĭŭ păcăli eŭ în *Gogoaşa patriotică.*

SCENA VIII.

Doctorul, Martin.

Doctorul. — Am sĕ maĭ cerc încă o doctorie cu bolnavul... cea de pe urmă. A! eată călămărĭ de scris receta. (se pune la masă şi scrie.)

Martin. — (eşind din stânga) Domnule doftor.

Doctorul. — Ce este, Martine?

Martin. — Boĭerul se simte maĭ liniştit şi m'a trimis sĕ poftesc aci pe prietenul d-sale, cuconul Sandu Napoilă. Nu 'ĭ vrea sĕ şedĭ puçin cu dumnealuĭ în lipsa mea?

Doctorul. — Oiŭ şedea. Na, sĕ trecĭ pe la spiţerie ca sĕ 'ĭ aducĭ decoctul acesta.

Martin. — Adă... Bĭetul boĭer!.. Nu ştiĭ un lucru?

Doctorul. — Ce?

Martin. — După ce-aŭ eşitŭ cu toţiĭ din etac, el a vrut sĕ se scoale ca sĕ vie aci în sală.

Doctorul. — (cu bucurie) Ḑeŭ? Semn bun, Martine. Mĕ duc sĕ 'ĭ ajut ca sĕ se maĭ misce. (intră în stânga.)

Martin. — (pe gândurĭ) Semn bun? ba 'ĭ semn de moarte!.. Nu maĭ poate suferi patul. Dumneḑeŭ sĕ 'şĭ facă milă de el. Mie unul mi se rupe inima când îl vĕd cum se luptă... Of! Of! (ese prin fund, după ce aprinde luminările.)

SCENA IX.

Antohi, doctorul.

(Se audŭ gemete şi tusă în odaea din stânga. Peste puçin intră Antohi slab, searbĕd, sprijinit de doctor şi merge către canape, trăgêndu-se cu greŭ pe scenă.)

Antohi. — Auleŭ! Auleŭ!.. ţine-mĕ bine, doftore, că 'mĭ vine ameţeală... Stăĭ, stăĭ... (se opresce de tuşesce) Auleŭ! tusa asta mĕ omoară!

Doctorul. — Lasă-te pe mine, că te ţin eŭ.

Antohi. — Mulţemesc, dragă... O! fericit trebue sĕ fie tată-tĕŭ că are aşa copil bun. (ajunge la canape şi se întinde pe dênsa) Cine-a aprins, două lumînărĭ aci? Cheltueală degeaba. (voĭesce sĕ stingă o lumînare, dar' nu 'l ajunge suflarea.)

Doctorul. — Nu te osteni, cucoane Antohi, c'oĭŭ stînge-o eŭ. (stînge o lumînare.)

Antohi. — Polidor a fi aprins-o de nunta luĭ. Drăguțul tatiĭ! Când n'ar fi așa de cheltuitor, n'ar avea păreche 'n lume.

Doctorul. — Îĭ tênĕr, cucoane Antohi, trebue sĕ'ĭ erțĭ.

Antohi. — Heĭ, doftore!.. și eŭ am fost tênĕr, dar' am știut ce 'ĭ nevoĭa, ș'am strîns para de pa... (tușesce.)

Doctorul. — (dându'ĭ un pahar cu apă) Destul, nu te osteni cu vorba... Poftim, bea un pic.

Antohi. — (bênd) A! m'am maĭ rĕcorit.

Doctorul. — (pipăindu'ĭ mâna) Cum te simțĭ?

Antohi. — Maĭ binișor... Cine-o deschis ușa?

SCENA X.

Antohi, doctorul, Sandu (intră prin fund.)

Doctorul. — Cuconul Sandu Napoilă.

Antohi. — Tu eștĭ, Sandule?

Sandu. — Eŭ, vere Antohi.

Antohi. — Bine c'aĭ venit. Am sĕ 'țĭ grăesc ceva n taĭnă.

Doctorul. — Dacă avețĭ de vorbit, vĕ las înpreună. Mĭŭ trece maĭ pe urmă.

Antohi. — Bine; te rog, doftore, sĕ nu mĕ uĭțĭ.

Doctorul. — Fiĭ liniștit și nu 'țĭ osteni peptul. Eŭ lerg la un consult și mĕ întorc. (ese.)

SCENA XI.

Antohi, Sandu.

Antohi. — Vere Sandule, vină colea pe scaun, lângă mine.

Sandu. — (se pune pe scaun) Eată-mĕ's ; cum te maĭ simţĭ, vere Antohi?

Antohi. — (oftând) Eĭ! Sandule, Sandule! s'a apropiat funia de par.

Sandu. — Ba, sĕ ferească Dumnedeŭ! Nu 'ţĭ meni singur a rĕŭ.

Antohi. — Că de-acum oĭŭ meni, n'oĭŭ meni... tot doĭ leĭ ş'un *ort*... Doară mĕ simt eŭ cum mĕ sfêrşesc pe mică pe *ceas*... 'Mĭ-a slăbit glasul, mi s'a întunecat vederea.

Sandu. — (aprinde o lumînare) Ţi se pare, vere, unde'ĭ prea întuneric în casă.

Antohi. — (stinge o lumînare) Ba nu 'ĭ de-aceea. Îĭ că mi s'a împlinit sorocul!.. Dar' nu mĕ îngrijesc de mine, Sandule, că eŭ 'mĭ-am trăit traĭul şi 'mĭ-am îndeplinit datoriile de părinte şi de creştin. Am adunat toată viaţa mea pentru Polidor, ş'acum mor cu mulţemire că 'l las în lume om cu minte sănĕtoasă, cu nume lăudat şi cu avere îndestulătoare.

Sandu. — Îĭ laşĭ tot luĭ?

Antohi. — Tot ce-am agonisit cu sudoarea mea. (oftând) Heĭ! vere Sandule, de multe m'am lipsit pentru cel copil în dilele mele!.. dar' nu mĕ căesc, drăguţul!

ă încaĭ a fi el mulţemit pe lume, şi a binecuvênta totleauna pe bĭetul tată-sĕŭ.

Sandu. — Aşa se cuvine sĕ facă dacă'ĭ fiŭ cu durere, că tu, vere, 'ĭ-aĭ fost nu părinte, ci slugă, rob!

Antohi. — Apoĭ, dacă mi'ĭ drag!.. dacă 'l-am crescut eŭ din fase, de când 'l-am găsit la uşa bisericeĭ lin mahalaoa noastră, lepădat, degerat de frig, sufleţeul!.. Vere Sandule, tu nu ştiĭ ce 'ĭ dragostea de păinte, că aĭ trăit tot holteiŭ.

Sandu. — Nu face nimica. Mi 'sŭ dragĭ copiiĭ de mor.

Antohi. — Ḑeŭ?.. vrea sĕ ḑică, îl ĭubeştĭ pe dooraşul meŭ?

Sandu. — Cum nu?..

Antohi. — Şi dacă ţi 'l-aşĭ lăsa ţie după moartea ea, te-aĭ îngriji de el, Sandule?

Sandu. — Ce fel, sĕ mi'l laşĭ mie, că 'ĭ mare?

Antohi. — Mare, da 'ĭ tot copil, fără ispită, neernic, cheltuitor. (suflă ceealaltă lumînare.)

Sandu. — Da ce facĭ, Antohi?.. Ne laşĭ pin înneric?

Antohi. — Am creḑut că 'sŭ amêndouĕ aprinse... 'am înşelat; aprinde una... aĭ chibriturĭ?

Sandu. — Sûntŭ pe masă. (cearcă vr'o douĕ chibriturĭ case stingŭ.)

Antohi. — Lasă, frate, că nu poţĭ. Stricĭ numaĭ nătate de chibriturĭ degeaba, şi ţinŭ câte-un fifirig tiea. Maĭ bine-omŭ şedea pin întuneric.

Sandu. — (aprinḑênd o lumînare) Cum, Doamne eartă-mĕ! nu sûntem hurezĭ.

Antohi. — (cu jale) Nu ne cunoaştem la façă?.. Pe amêndouĕ le-aĭ aprins?

Sandu. — Ba, numaĭ una.

Antohi. — Destul e una, că mĕ supĕră lumina... Ce 'ţĭ spuneam?

Sandu. — Vorbeaĭ de Polidor.

Antohi. — Aşa, chitisem, vere Sandule, sĕ 'l las subt epitropia ta, ca sĕ nu poată rîsipi averea. El e încă un copil nevinovat! crede că câte paserĭ sborŭ toate se mănâncă. Are nevoĭe de cârmă, şi am gândit la tine, Sandule. Cred că nu 'ĭ refusa rugămintea unuĭ vechĭŭ prieten în *ceasul* morţiĭ. (se înduĭoşadă şi plânge.)

Sandu. — (ştergêndu'şĭ ochiĭ.) Nu, Antohi, nu. Oĭŭ face cum îĭ vrea tu.

Antohi. — (strîngênd mâna luĭ Sandu) Îţĭ mulţemesc din toată inima, frate. De-acum pot muri liniştit. Ah! Sandule, când n'oiŭ maĭ fi, sĕ vĕ aduceţĭ aminte de mine; sĕ veniţĭ câte-odată la mormêntul meŭ, că 'mĭ-a tresări cenuşa de fericire! (uĭmindu-se) Drăguţul tatiĭ!.. n'o sĕ 'l maĭ vĕd, n'o sĕ 'l maĭ desmĭerd! Numaĭ de asta 'mĭ pare rĕŭ că mor!

Sandu. — Da nu fiĭ copil, Antohi; nu te tulbura aşa... Eştĭ bărbat... nu plânge ca o femee. (plânge.)

Antohi. — Apoĭ dă, Sandule, dacă mi'ĭ jale de dênsul, sufleţelul!.. ce-o sĕ fac?.. Lasă-mĕ, că par' că mĕ maĭ rĕcoresc plângênd.

(Mică tăcere.)

Sandu. — Astădĭ se însoară Polidor?

Antohi. — Adĭ. Acum e dus la biserică.

Sandu. — Bună copilă ĭea?

Antohi. — Bună; dar' nu prea are ȡestre.

Sandu. — Dacă 'ĭ-a plăcut băeatuluĭ...

Antohi. — Aşa este; 'ĭ-a plăcut!.. însă baniĭ nu ;rică. Ĭubirea trece, averea rĕmâne.

Sandu. — Rĕmâne, rĕmâne; maĭ ales dacă 'ĭ în ımênt... Laşĭ luĭ Polidor vr'o moşie?

Antohi. — Ba nu, nicĭ o avere nemişcătoare.

Sandu. — Pĕcat!

Antohi. — Am gândit de multe orĭ sĕ 'ĭ cumpĕr 'o moşioară; însă...

Sandu. — Nu te-aĭ îndurat de banĭ?

Antohi. — Cum era sĕ mĕ despart de dênşiĭ, serniĭ! Ne deprinseserăm împreună de atâţĭa anĭ! Pare nu mĕ lăsa cugetul sĕ 'ĭ înstrăinez.

Sandu. — Şi cât îĭ laşĭ luĭ Polidor în numĕrătoare?

Antohi. — Eŭ, cât îĭ las? Saracul de mine!.. ' unde am ceva?

ıandu. — Ean tacĭ, vere Antohi, că ştie o lume cagă...

ıntohi. — Ce ştie, ce ştie?.. Mincĭunĭ!.. N'am :c... îs lipit pămêntuluĭ. (tuşesce.)

andu. — Apoĭ dar îl jălesc pe bĭetul Polidor.

.ntohi. — (cu voce trăgănată) Sandule! Săndutule, nu rea tu sĕ 'l facĭ clironomul tĕŭ?

ındu. — (sculându-se) Da unde se poate una ca asta, hi? Eŭ n'am rude, nepoţĭ de soră?

ntohi. — Dacă mĕ ĭubeştĭ, Sandule.

ındu. — Te ĭubesc; dar' pĕn' acilea.

Antohi. — (oftând) Ah! ah! nu maĭ sûntŭ prieteni pe lume! (cade cu capul pe pernă.)

Sandu. — (primblându-se turburat pe scenă) Şi, ḑeŭ, Antohi, eştĭ gol ca degitul?

Antohi. — Gol, gol, păcatele mele!.. că chĭar casa asta în care şed de 20 de anĭ e a ta, nu 'ĭ a mea. M'aĭ lasat sĕ locuesc într'însa de pomană, de prieteni.

Sandu. — (pe gândurĭ) Bĭetul Polidor! de unde 'l credeam bogat, s'agĭungă peritor de foame!.. Rĕŭ îmĭ pare!

Antohi. — (deşteptându-se ca din vis) Peritor de foame! cine?.. Polidor, copilul meŭ?.. Odorul meŭ sĕ n'aĭbă nimic de la tată-sĕŭ?.. Sandule, Sandule, du-te colea... în etacul meŭ... îĭ găsi un sipet lângă pat, un sipet greŭ.

Sandu. — Sĕ 'l deschid?

Antohi. — Ba, ba nu. Trage'l încoace de toartă, dar' ĭea seama sĕ nu rupĭ toarta.

Sandu. — Bine. (intră în stânga.)

Antohi. — (singur) Sĕ 'ĭ arăt eŭ luĭ Sandu cum îl las eŭ peritor de foame pe dodoraşul tatiĭ... 20,000 galbenĭ în naht neatinşĭ, toţĭ noĭ, noişorĭ de'ţĭ ĭeaŭ vederile... Ean sĕ maĭ aprind o lumînare ca sĕ 'ĭ vĕd maĭ bine, drăguţiĭ! (aprinde o lumînare şi stînge pe ceealaltă) Aşa!.. sĕ fie lumină multă ca sĕ nu 'mĭ scape nicĭ unul din ochĭ. Sandule, Sandule.

Sandu. — (trăgênd sipetul) Eaca vin; da greŭ e, frate.

Antohi. — Încet, Sandule, încetişor sĕ nu 'l sminteştĭ. Nu 'l hurduca; trage lin; aşa, aşa. Adă'l aci lângă mine... maĭ încoacĭ... bine. Acum sĕ veḑĭ, foame

ıate o chee din buzunar) Na cheĭa şi deschide... Nu 'ĭ
ıe în odae?.. deschide.

Sandu. — (deschiḑênd sipetul) Breee!

Antohi. — (vĕḑênd galbeniĭ) A!

ſandu. — Toţĭ sûntŭ galbenĭ?

Antohi. — Nu pune mâna... Toţĭ!.. 20,000, San-
ɔ!.. 20,000, adunaţĭ unul câte unul într'ales, câşti-
: cu sudoare.

Sandu. — 20,000!

ıntohi. — Eată'ĭ juvaeriĭ!.. Rodul uneĭ vieţĭ în-
ĭ de lipsă şi de trudă. Eată'ĭ... O! comoară dulce
ɔrmecătoare!.. căcĭ nu mĕ pot scălda în tine ca sĕ
imt pe tot trupul!.. Nu mĕ satur sĕ te ating nu-
cu mânile... Nu!.. îmĭ vine sĕ te sorb. (se pleacă
ɔet.)

ındu. — (ţiindu'l) Ĭea seama că 'ĭ cădea, frate.

ntohi. — Ţine-mĕ, Sandule, ţine-mĕ ca sĕ 'ĭ pot
ĭerda şi sĕruta, că poate acum îĭ privesc pentru cea
ɔ urmă dată... Am sĕ mor, ĭubiţiĭ meĭ, sĕ mor şi
ı vĕ maĭ vĕd!.. Veniţĭ cu mine pe ceea lume, găl-
' meĭ!.. Nu mĕ lăsaţĭ sĕ plec singur, c'amŭ trăitŭ
împreună. Nu v'am jĕrtfit pentru ca sĕ 'mĭ înpli-
poftele. V'am slăvit o vieaţă întreagă, ş'acum, o!
ıeḑeule! sĕ mĕ despart de voĭ! (ecsaltându-se) Nu se
, nu!.. maĭ bine luaţi'mĭ pelea de pe trup; lua-
ḑilele; dar' galbeniĭ nu, nu, nu!.. (îl apucă tusa şi
ṣinat pe canape.)

ndu. — (spăriet) Antohi, Antohi, vină'ţĭ în sim-
. Antohi! (cu groază) Vaĭ de mine!.. Nu se maĭ

mişcă!.. A murit! (alergând nebun la uşa din fund) Săriţĭ, ajutor, ajutor!

(Se aude afară sgomot de trăsurĭ.)

SCENA XII.

Antohi, Sandu, maĭorul, contesa, Polidor, Maşa, Rufinescu, Rufineasca, Duducescu, Cleveticĭ, Tribunescu, Ischĭuzarliu.

Maĭorul. — (deschiḑênd uşa din fund) *A cĭto?*

Toţĭ. — (intrând răpide) Ce este? ce s'a întêmplat?

Sandu. — Veniţĭ, veniţĭ c'a murit Antohi.

Toţĭ. — (spăĭmântaţĭ) A murit!.. *Ah! mon Dieu!.. Boji moi!*

Polidor. — Tatăl meŭ! (voĭesce sĕ se apropie de canape.)

Maĭorul. — (oprind pe Polidor) Polidor, *duşinca moia*, trebueşte liniştеşte la tine; trebueşte sĕ araţĭ la tine barbat... *Pravoslavnicul* Antohi murit?.. Dumneḑeŭ erte la dinsul!

Sandu. — Amin!

Toţĭ. — Dar când a rĕposat?

Sandu. — (tremurând) Acu chĭar, o rĕposat în braçele mele... A sĕ m'apuce frigurile.

Maĭorul. — A! d-ta nu 'ĭ fost la Braila, nu 'ĭ vĕḑut morţĭ miĭ ca mine, nu 'ĭ deprins.

Sandu. — (făcêndu'şĭ cruce) Ferească-mĕ Dumneḑeŭ!

Polidor. — Domnilor!.. înţelegeţĭ durerea de care mĕ simt cuprins... Vĕ rog sĕ mĕ lasaţĭ singur.

Maĭorul. — *Haraşo!..* Mergem cu toţiĭ la mine

ısă... A! tu, Polidor, nu desnadejduit la tine... Gân-
ıte la Maşa şi fiĭ la tine cu curagĭŭ, cum fost eŭ la
aila... Noĭ aşteptam pe tine acasa... *Paĭdĭom!..*
tu, Antohi *brateţ*, Dumneḑeŭ erte la tine!

Toţĭ. — (eşind prin fund) Dumneḑeŭ sĕ 'l erte!

SCENA XIII.

Antohi, Polidor.

?olidor. — (lângă uşa din fund) Sermanul tată! serma- bĕtrân! a murit pe mâna străinilor! (se apropie încet ınape) A murit tocmaĭ în ḑiua... (zăresce sipetul deschis) liua cu... nu... ni... eĭ... Eaca banıĭ!.. un sipet !.. plin?.. Ean sĕ vedem. (bagă mâna în galbenĭ) Plin! in ca un sac!.. Vin' încoacĭ, sătulule! (trage sipetul la ;ul sceneĭ) Vină sĕ facem cunoscinţă împreună, că des- ıţĭ muceḑitŭ la tata. (întorcênd spetele la Antohi, se plea- lăcomie) Sĕ vĕ maĭ vĕd şi eŭ cum sûnteţĭ la façă te butelcĭ de Şampanie plătiţĭ? Una, douĕ, treĭ, o o mie!.. Cine vĕ poate numĕra! că de când sûn- :nchişĭ v'aţĭ făcutŭ de cap, berbanţilor! v'aţĭ înmul- ;a frunḑele, v'aţĭ ploditŭ ca locustele. (privesce galbe- estaz şi cântă:)

Locuste scumpe şi aurite!
Din acest sipet ce vĕ înghite
Eşiţĭ la aer, sburaţĭ la Sóre,
Sĕ gustăm vieaţă veselitóre.

timp ce Polidor cântă, Antohi deşteptându-se din leşin, întinde ›re sipet, şi cu ochiĭ închişĭ pipăe pe lângă canape.)

Polidor. — Acum v'am vĕḑut din partea vĕ privesc şi din ceealaltă parte, ca sĕ mĕ în dacă suferiţĭ de gălbĕnare. (**trece dincolo de sipet şi c Antohi, vêntură galbeniĭ cântând :**)

Vaĭ de-acel ce galbenĭ n'are
Că mi 'l prinde gălbĕnare.

(**Antohi deschide ochiĭ şi ear' iĭ închide, zărind scena ce in salon. Pe urmă ridică capul şi ear' îl lasă sĕ cadă pe p când ar fi ademenit de un vis grozav. În fine se ridică încε rea aţintită la Polidor, întinde braçele şi voiesce sĕ strige, d se curmă. Polidor la finele cânteculuĭ vede pe tatăl seŭ scul ne încremenit.**)

Antohi. — (**după o luptă cu sine, strigă cu voce înăd** că... Iosule! Nelegĭuitule!.. Cânţĭ de bucurie creḑut mort!

SCENA XIV.

Antohi, Polidor, doctorul, Martin [**întră pr**

Doctorul. — Ce vĕd?

Antohi. — Tu, care te-am avut de cel maĭ pil din lume! Tu!.. încă n'am apucat a întra mênt, şi mĕ prădĭ? Cânţĭ fără mustrare de cug veseleştĭ într'un ceas ca acesta!.. O! Dumneḑ care vreme-amŭ ajunsŭ, dacă copiiĭ se bucură moartea părinţilor!

Doctorul. — [**viind lângă Antohi**] Cucoane Ant

Antohi. — Blăstem asupră'ţĭ, nelegĭuitule! temul Ceriuluĭ şi al meŭ sĕ te-alunge cât îĭ Fugĭ, eşĭ din casa mea!.. Sĕ nu te maĭ vĕd, s

aud de tine, că mĕ 'nfiorez în suflet când mĕ gândesc c'am crescut un şérpe la sinul meŭ!.. Fugĭ de-aicĭ, eşĭ...

Polidor. — O Dumnedeule! [ese prin fund, abătut.]

Doctorul. — [apucând pe Antohi de mână] Cucoane Antohi. . .

Antohi. — Doftore, doftore, dă'mĭ dile sĕ'mĭ rĕsbun!.. fă-mĕ sĕ trăesc numaĭ un an, numaĭ şése lunĭ... 'Ţĭ-oĭŭ da ce 'ĭ vrea... nu mĕ lăsa sĕ mor.

Doctorul. — Linişteşte-te, c'oĭŭ face toate chipurile... Na, bea doftoria aceasta. [Iea o sticlă cu doctoriĭ adusă de Martin şi o dă luĭ Antohi.]

Antohi. — [tremurând] Adă, adă. [pune sticla la gură şi bea.]

Martin. — Nu 'l lăsa, domnule, că bea tot.

Doctorul. — Lasă, că bĕutura asta are sĕ 'l adoarmă.

Antohi. — Un an de dile, doftore, sĕ trăesc, numaĭ un an!.. [cade cu capul pe pernă, cuprins de slăbiciune.] Sĕ'mĭ rĕsbun!.. Doftore, 'ţĭ-oĭŭ da... 'ţĭ-oĭŭ da... [începe a dormi.]

Martin. — Vaĭ de mine, îşĭ dă duhul! [merge de închide sipetul.]

Doctorul. — Ba nu, adoarme... Somnul poate sĕ 'l scape. . .

Martin. — Sĕ dea Dumnedeŭ!

Antohi. — [prin somn] Dodoraşul tatiĭ!..

[Cortina cade.]

ACTUL II.

Teatrul represintă un salon înpodobit cu oglindĭ şi mobile scumpe: în fund perdele marĭ de mătasă care ascundŭ o masă mare acoperită cu cristalurĭ, porcelane şi argintăriĭ de lucs; în drépta uşă de geamurĭ p'intre care se zăresce o grădină cu florĭ; în stânga altă uşă ce duce în apartamentul luĭ Antohi. Pe planul I, în drépta, o masă elegantă cu tot ce trebue pentru scris; ear' în stânga o canape înbrăcată cu stofă bogată.

SCENA I.

Antohi [şede d'inaintea uneĭ oglindĭ. Un fecĭor în livrea îĭ friseazǎ pĕrul], **Cleveticĭ, Tribunescu** [scriŭ la masă.]

Antohi. — [către fecĭor] Nu m'aĭ încreţit destul la tĕmple. Adă pĕrul maĭ pe frunte ca sĕ se maĭ ascundă sbĕrcelele... Aşa, bine!.. Croitorul a adus haĭnele?

Fecĭorul. — Dar, domnule!.. le-a adus adĭ dimineaţă la 10 ceasurĭ; dumneavoastră dormeaţĭ încă.

Antohi. — Câte sûntŭ acum?

Fecĭorul. — Două după ameadi.

Antohi. — Şi unde 'ĭ croitorul?

Fecĭorul. — Aşteaptă în sofragerie.

Antohi. — Bine; du-te de 'ĭ spune că vin îndată sĕ cerc fracul cel noŭ. [se gătesce la oglindă.]

[Fecĭorul intră în stânga.]

Cleveticĭ. — [scriind] „În consecinţă, cerem punerea Ministrilor în acusaţiune."

Antohi. — Aĭ sfĕrşit articolul, cetăţene Cleveticĭ?

Cleveticĭ. — Finit, domnule Antohi.

Antohi. — Ş'aĭ atacat vĕrtos pe Miniştri?

Cleveticĭ. — 'Ĭ-am făcut de dârvală. [cu mulţemire]

Sûnt convins că acest articol are sě aducă cel puçin 10 abonaţĭ *Gogoaşeĭ patriotice.*

Antohi. — Ceteşte-mi'l, sě vedem cum răfueştĭ Guvernul.

Cleveticĭ. — [cetind] „Am ḑis-o şi o vom maĭ repe-„ta-o pĕnă ce va amorţi vocea noastră de cetăţean liber „şi liberal: la epohă nouă oamenĭ noĭ! Ministeriul de „astăḑĭ, compus din oamenĭ moderaţĭ şi diplomaţĭ, nu „este la înălţimea situaţiuneĭ aptuale. Acest Cabinet în-„setat de setea nestingibilĕ a putereĭ şi lipsit de orĭ „ce pudoare politică, lasă a sě comite toate abusurile „trecutuluĭ, permite toate călcările de convenţiune."

Tribunescu. — Bravo, bravo, minunat!

Antohi. — [aprinḑĕnd o çigară] Ḑi înainte.

Cleveticĭ. — [cetind] „Convenţiunea asigurează cetă-„ţenilor românĭ: egalitatea, legalitatea, inviolabilitatea „domiciliuluĭ, libertatea individualĕ, etc. Cum oare se res-„pectă aceste sacre principiĭ sub Ministeriul de astăḑĭ?.. doue incidente grave, întĕmplate de curĕnd în capitală, vor convinge pe leptoriĭ noştri despre tendinţele anticonstituţionale ale Cabinetuluĭ."

Antohi. — Care incidente, Cleveticĭ? Spune înainte ĭ mĕ interesez.

Cleveticĭ. — [cetind] „Ĭerĭ, pe la 10 oare, casa onorabiluluĭ cetăţean Barbu Măcelărescu a luat foc în lipsa luĭ, fiind onorabilul cetăţean dus în piaçă ca sĕ'şĭ ecsercite meseria sa de măcelar pentru îndestularea poporuluĭ. Ce face poliţia? Ce face corpul pompierilor?.. Lucru de necreḑut în secolul nostru de civilisaţiune!!!

„Pompieriĭ şi poliţaiĭ alergă la domiciliul onorabilulu „cetăţean Măcelărescu, şi găsind uşa caseĭ închisă cu la„căt, îşĭ permitŭ a o sforţa şi a pĕtrunde în întru ca „o sĕlbatică oardă de Eniceri. În adevĕr, incendiul a fost „stins, casa a fost salvată, şi cu dênsa poate mahalaoa „întreagă; dar' aceste consideraţiunĭ sûntŭ secundariĭ pe „lângă actul flagrant de calcare a domiciliuluĭ... Unde „este dar inviolabilitatea domiciliuluĭ consacrată de Con„venţiune? Rĕspundă Ministeriul d'inaintea pretoriuluĭ „opiniuneĭ publice representată de *Gogoaşa patriotică*, „ḑiar politic, 2 galbenĭ pe an."

Tribunescu. — [cu entusiasm] Admirabil! perfect! sublim! Cer cuvêntul...

Antohi. — Dămol, dămol, Tribunescule! Nu te aprinde ca un stog de paie... Ascultă pĕn' în sfêrşit. Urmează Cleveticĭ.

Cleveticĭ. — [cetind] „Secundo! Astă noapte poliţia „a avut audaciea a aresta pe d. Buzunărescu, sub pre„tecst că 'l-ar fi surprins spărgênd o boltă de lipscănic. „Fără a prejudeca cestiunea, dacă onorabilul cetăţean Bu„zunărescu este séŭ nu spărgĕtor de bolte, noĭ, în nu„mele libertăţiĭ individuale consacrată de Convenţiune, „întrebăm pe d. şef al poliţieĭ... mergem maĭ departe „încă!.. întrebăm chĭar pe Ministeriŭ cu ce drept se „arestează cetăţeniĭ în ecserciţiul funcţiunilor lor?.. Noĭ „chĭemăm dar încă odată pe Cabinet d'inaintea preto„riuluĭ opiniuneĭ publice, adică d'inaintea *Gogoaşeĭ pa„triotice*, ḑiar politic şi comercial (40 leĭ pe jumătate „de an), ca sĕ rĕspundă dacă acest act de arestare nu

„constitue o flagrantă calcare a Convențiuneĭ, un atac „monstruos în contra libertățiĭ individuale? Şi conchi- „dem că Patria și drepturile naționale sûntŭ în pericol „de moarte sub acțiunea politiceĭ infernale a Ministeriu- „luĭ de astădĭ!“

Tribunescu. — [nebun] Ura... a... a! Ura!.. a... a! Cleveticĭ, eștĭ mare! sublim! piramidale!

Antohi. — [sculându-se] Cleveticĭ! eștĭ un gogoșar de frunte! Ha, ha, ha, ha! Adio! vĕ las sĕ punețĭ țeara la cale... Ha, ha, ha. Eŭ merg sĕ'mĭ cerc fracul... Ha, ha, ha... [intră în stânga.]

Tribunescu. — [indignat] Ce-a spus? Cum 'țĭ-a dis?..

Cleveticĭ. — M'a găsit nostim.

Tribunescu. — Amice, articolul tĕŭ e destinat a rĕsturna Ministeriul, și 'l va rĕsturna!

Cleveticĭ. — [zimbind cu mulțemire] Așa sper.

Tribunescu. — Amice... o idee! Nu ar fi apropo- ito sĕ urzim vre o manifestațiune în onoarea *Gogoașeĭ?*

Cleveticĭ. — [cu amărire] Manifestațiune?.. Nu, ami- e, căcĭ moderațiĭ draculuĭ... dar' vre un banquet n'ar trica, un banquet cu Șampanie multă și cu *Bordeaux*, entru impulsiunea comerciuluĭ.

Tribunescu. — În acest banquet vom cere cuvên- il, vom espune profesiunea noastră de credință, și sûnt nvins că vom câștiga multe voturĭ.

Cleveticĭ. — Nu am nicĭ un dubiŭ despre aceasta, cĭ banquetul va fi sub direpțiunea luĭ Ischĭuzarliu; r' trebue sĕ ne gândim la ceĭ 400 de galbenĭ venit, sûntŭ indispensabilĭ spre a putea rĕmânea în Came-

ră. Eŭ n'am nicĭ un ban; căcĭ am sacrificat tot pentru Patrie!

Tribunescu. — Şi eŭ, idem!.. dar' avem la mână pe patriotul Antohi.

Cleveticĭ. — Cetăţeanul Antohi? Un adevĕrat Mecena!.. Am publicat un articol elocinte în onoarea luĭ.

Tribunescu. — [zimbind] Sciŭ, articolul ce pregătiseşĭ în onoarea luĭ Polidor, fiul seŭ.

Cleveticĭ. — Tocmaĭ!.. am schimbat numaĭ numele. Polidor fiind desheritat, 'l-am dat de-o parte ca pe un netrebnic. Antohi însă e bun de cultivat ca un dovleac plin cu simburĭ.

Tribunescu. — Am deşteptat în el ambiţiunea gloriei; 'l-am îndemnat sĕ se urce pe scena politică şi sĕ se folosească de avere ca sĕ se aleagă deputat... împreună cu noĭ.

Cleveticĭ. — Acum rĕmâne ca sĕ 'l convingem a ne asigura fiecăruĭa câte un venit de 400 de galbenĭ.

Tribunescu. — E lesne!.. Generosul Antohi, sublimul Mecena care ne-a deschis casa şi braçele séle, nu se va scumpi ca sĕ ne dea fiecăruĭa un sinet de 4000 de galbenĭ, cu care sĕ probăm un venit de 400, şi astfel, avênd toate condiţiunile necesariĭ, devenim representanţiĭ Naţiuneĭ.

Cleveticĭ. — Bine ḑicĭ, bravo!.. *Hupsana!* [face o piruetă] Amice, eştĭ mare ca şi Cavur! Vină sĕ te strîng la peptul meŭ de cetăţean. [se înbrăçişează amêndoĭ.]

SCENA II.

Cleveticĭ, Tribunescu, Ischĭuzarliu [intră prin drépta.]

Ischĭuzarliu. — Ce-ațĭ pățitŭ, amicilor, de vĕ sĕrutațĭ ca la ḑi de târg?

Tribunescu. — Tu eștĭ, Tachi?.. Bine c'aĭ venit, sĕ ne facĭ o comisiune.

Cleveticĭ. — Dar; aleargă îndată la tipografie cu ırticolele aste douĕ.

Ischĭuzarliu. — Aleargă, aleargă... doar' nu 's cal le poștă. Maĭ alergațĭ și voĭ, că eŭ am obosit.

Tribunescu. — Tachi, interesele causeĭ reclamă acest acrificiŭ din parte'țĭ.

Ischĭusarliu. — Mări, maĭ slăbește-mĕ cu causa!.. ausa ceea e causa că mor de foame de aḑĭ dimineață.

Tribunescu. — Tachi! un adevĕrat cetățean, pa·iot, moare bucuros pentru Patrie!

Ischĭuzarliu. — Ean sĕ lăsăm, vĕ rog, vorbele aste ›mpoase, că le sciŭ... Cunosc marfa din prăvălie. Dacă ıtria și causa aŭ nevoe de comisionarĭ, maĭ alergațĭ voĭ.

Cleveticĭ. — Noĭ sŭntem obosițĭ, că pĕn'acum amŭ ·isŭ aci pentru apĕrarea drepturilor naționale.

Ischĭuzarliu. — Aci?.. dar' aci în salonul domnu- Sgârcea ațĭ mutatŭ cabinetul vostru de redacție?

Cleveticĭ. — Aci, de ĭerĭ dimineață, de când Mela s'a însănĕtoșat și s'a aruncat în valurile uneĭ esisıțe de lucs, noĭ 'l-amŭ îmbibatŭ cu principiile noas-

tre de frăţietate, şi acum casa luĭ e a noastră, averea luĭ e a causeĭ, inima luĭ e a Patrieĭ!..

Ischĭuzarliu. — *Aferim!..* Dacă 'ĭ aşa treaba, poronciţĭ sĕ 'mĭ aducă ceva de mâncat că mor de foame.

Cleveticĭ. — Ba chĭar şi de bĕut, dacă vreĭ. Sĕ 'ţĭ daŭ un *Bordeaux* cum n'aĭ maĭ gustat. [strigă] Martine!

SCENA III.

Ceĭ de'nainte, **Martin** [în livrea, ese din fund.]

Martin. — Aud.

Cleveticĭ. — Cetăţene Martine! pregătesce un dejun pentru cetăţeanul Ischĭuzarliu... cu *Bordeaux.*

Martin. — (în parte) Poronceşte ca în casa luĭ.

Cleveticĭ. — Ce dicĭ, cetăţene Martine? E gata dejunul?

Martin. — Gata pentru cuconul Antohi.

Cleveticĭ. — Prea bine. Mergĭ, Tachi, de 'ţĭ potoale foamea.

Ischĭuzarliu. — Unde?

Cleveticĭ. — În sala de prând. Cetăţene Martine! du'l pe amicul Tachi în sofragerie.

Martin. — [în parte] Ce v'aşĭ maĭ lua eŭ cu toropala, cetăţenilor, de-aşĭ fi în locul boĭeruluĭ!

Ischĭuzarliu. — Haĭ, cetăţene!.. marş înainte grabnic. [împinge încet pe Martin.]

Martin. — Încet că nu ne-alungă Turciĭ... Nu împinge.

SCENA IV.

Ceĭ de'nainte, **Sandu** [intrând prin drépta.]

Sandu. — Martine, acasă 'ĭ vĕrul Antohi?

Martin. — Întreabă pe dumnealor. [arată pe Clevetici şi Tribunescu] Eĭ sŭntŭ stăpânĭ aci. [ese cu Ischĭuzarliu prin fund.]

Sandu. — [închinându-se] Domnilor. .'. vĕrul Antohi acasă 'ĭ?

Cleveticĭ. — Acasă dar; însă nu 'şĭ-a gătit toaleta. De-abĭa acum 'şĭ-a frisat pĕrul.

Sandu. — Ce face? Antohi îşĭ încreţeşte pĕrul ca un *bonjurist?* şi nu 'ĭ gata la ceasul ăsta?

Tribunescu. — S'a schimbat boĭerul, nu e cum îl scii.

Sandu. — Mare minune! Eŭ acum am picat de la ţeară şi nu maĭ ştiŭ ce s'o fi întêmplat în lipsa mea... Ean veḑĭ mobile! bogăţiĭ!.. A luĭ Antohĭ sŭntŭ astea toate?

Cleveticĭ. — A domnieĭ séle şi a fraţilor seĭ cauzaşĭ.

Sandu. — Care fraţĭ?

Cleveticĭ. — Noĭ, domnul meŭ. [arătând pe Tribunescu] Stancĭu Tribunescu, patriot! [închinându-se] şi servul d-tale Chichiţă Cleveticĭ, redaptor al ḑiaruluĭ *Gogoaşa patrtică,* 2 galbenĭ pe an, 40 leĭ pe un semestru şi 25 de leĭ pe un trimestru; nu poftiţĭ a vĕ abona?

Sandu. — [tresărind] Gogoaşa?.. D-voastră sŭnteţĭ gogoşariĭ asteĭ foĭ?

Tribunescu. — [cu demnitate] Domnule!..

Sandu. — D-voastră batjocoriţĭ oameniĭ şi ne nu-

mițĭ pe noĭ boĭeriĭ: strigoĭ, *tonpatera*, conservatorĭ, ba chĭar și cĭocoĭ, fără a vĕ gândi că însușĭ părințiĭ voștri aŭ fostŭ boĭerĭ?

Tribunescu. — Domnule, când interesele Națiuneĭ...

Sandu. — D-voastră cerețĭ necontenit ca sĕ ne supuĭe pe noĭ boĭeriĭ la capitație, sĕ ne puĭe bir pe pămênt, sĕ ne ĭea moșiile, sĕ ne calicească, sĕ ne facă de o potrivă cu țeraniĭ și cu țiganiĭ, sĕ ne alunge din slujbe, într'un cuvênt sĕ ne îngroape de viĭ?.. Frumos lucrațĭ pentru Patrie, drept sĕ vĕ spun!.. frumos prefacețĭ lucrurile! *Aferim!*.. Dar' unde mergem? ba nu, vĕ 'ntreb, unde mergem?

Tribunescu. — Cer cuvêntul! Nu mĕ mir că aud asemenea discurs din partea domnuluĭ preopinent, căcĭ d-luĭ este un conservator!

Sandu. — Na!.. Eaca vorbă!

Cleveticĭ. — Nu întrerupe, domnule.

Tribunescu. — Și ce este un conservator?.. Un om care... conservează!.. un om care voĭesce sĕ conserve privilegiul de a nu fi supus la nicĭ una din îndatoririle cetățenescĭ. Însă eŭ!.. Aŭ doară sermana noastră Românie sĕ zacă mult timp încă sub o rugină atât de... inconstituționalĕ! Nu! căcĭ eŭ voĭŭ susținea, voĭŭ apĕra totdeauna: [răpide] dreptatea, libertatea, egalitatea, fraternitatea, inviolabilitatea... [se resuflă lung.]

Sandu. — Dîrrrr! Haĭde, haĭde, haĭde, dăĭ, dăĭ, dăĭ... S'a pornit moara.

Cleveticĭ. — Nu întrerupe oratorul, domnule.

Tribunescu. — [urmând răpide] Drepturile naţionale, autonomia, independenţa, gloria naţională, garda naţională, sufragiul universal...

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, **Antohi** [in frac, ese din stânga.]

Antohi. — Ce este? ce este? Cine se cértă aci?

Sandu. — Vere Antohi, vin' degrabă s'ascultĭ toa-a de la Balamuc.

Antohi. — Sandu aci?.. Când aĭ venit, frate Sanule? [îl strînge in braçe.]

Sandu. — Chĭar acum: dar' ascultă, frate, ascultă. uĭ Tribunescu] Ean maĭ spune, domnule, că eştĭ hazliŭ e tot.

Antohi. — Ce s'ascult?

Cleveticĭ. — O discuţiune de principiĭ între d-luĭ şi)ĭ, adică între partida ultraretrogadă...

Antohi. — Şi partida ultraprogresistă?

Cleveticĭ. — Aşa. D-luĭ nu vrea sĕ se lase de prilegiĭ. Nu vrea sĕ dea nimic.

Sandu. — Şi voĭ vreţĭ sĕ luaţĭ tot.

Cleveticĭ. — Dumnealuĭ vrea sĕ ţie ţeara în loc.

Sandu. — Şi voĭ vreţĭ s'o daţĭ de ripă.

Cleveticĭ. — D-luĭ ne numesce pe noĭ revoluţionarĭ, bunĭ.

Sandu. — Şi voĭ pe noĭ, strigoĭ!.. Cine are drepte, vere Antohi? judecă însuşĭ.

Antohi. — Cine? Noĭ.

Sandu. — Noĭ doĭ?

Antohi. — Ba nu!.. noĭ, lumea cea nouă.

Sandu. — Lumea nouă?.. Şi tu eştĭ din ceea lume?.. Eĭ! apoĭ unde mergem? ba nu, vĕ 'ntreb...

Antohi. — Şi eŭ!.. Sĕ vedĭ tu, Sandule. Am stat de m'am socotit, care vrea sĕ meargă înainte, tineriĭ séŭ bĕtrâniĭ? Am vĕḑut pe bĕtrânĭ înţĕleniţĭ în obiceĭurile trecutuluĭ; am vĕḑut pe tinerĭ aspirând cu entusiasm către un viitor... oare care... şi m'am dat cu tineriĭ.

Tribunescu şi Cleveticĭ. — Sĕ trăească cetăţeanul Antohi!

Sandu. — Tu, Antohi?.. Vrea sĕ ḑică şi tu mĕ credĭ ruginit?

Antohi. — Te cred, Sandule.

Sandu. — Şi tu vreĭ sĕ puĭ bir pe pămĕnt?

Antohi. — Vreŭ, cu atât maĭ mult că n'am nicĭ un palmac de moşie.

Sandu. — Şi tu ceĭ înpărţirea proprietăţiĭ?

Antohi. — O cer, ca şi d-lor, că nu 's proprietar.

Sandu. — Ca d-lor?.. Vrea sĕ ḑică eştĭ comunist. Enicer?

Antohi. — [riḑĕnd] Comunistul comuniştilor, vere!

Sandu. — Apoĭ dar rĕmâĭ sănĕtos!.. Mĕ duc de unde-am venit. [voĭesce sĕ plece.]

Antohi. — Ean stăĭ loculuĭ, frate Sandule; nu fiĭ aşa de ĭute.

Sandu. — [cu mâhnire] Tu comunist, Antohi!.. tu, care în vreme de 30 de anĭ aĭ strîns para către para!...

tu, care aĭ fost cu frica luĭ Dumnedeŭ un veac de om 'ntreg, s'ajungĭ a lua câmpiĭ la bĕtrâneţe!.. sĕ daĭ mâna cu nişte tufă 'n buzunar! Unde mergem? unde mergem?

Clevetici şi Tribunescu. — [rîdênd] Ce conservator!

Antohi. — Ha, ha, ha, sermane Napoilă! te cunoştĭ ă eştĭ de la Ţelinoasa şi că nu 'ţĭ cunoştĭ veacul! Asădĭ, vere, trăim în timpul şarlatanismuluĭ!.. Cine strită maĭ tare, cine face şi spune maĭ multe ghiduşiĭ, ăla (credut, ăla isbuteşte!.. Vreĭ s'ajungĭ om însemnat? i-te slut, posomoreşte'ţĭ sprincenele, îngroaşe'ţĭ glasul, i critică fără cruţare tot ce ecsistă în ţeară, bun séŭ ŭ. Oameniĭ te-or crede un geniŭ mare, se vor teme de ne ca copiiĭ de caua, te-or admira fără sĕ te înţeleai, te-or respecta şi se vor pune pe brêncĭ ca sĕ te acaţĭ umerile lor, pentru ca sĕ te înalţĭ la putere. Asta 'ĭ mea, vere!.. o comedie mucalită jucată de ceĭ proştĭ folosul celor dibacĭ!

Sandu. — Da bine, unde vreţĭ s'ajungeţĭ? Ce doĭ?.. că eŭ, deŭ, nu vĕ 'nţeleg.

Antohi. — Ce vrem?.. întreabă pe Clevetici.

Sandu. — Ce vreĭ, domnule Clevetici?

Clevetici. — Vreŭ sĕ rĕstorn tot!.. orĭ ce institut. ce Guvern!

Sandu. — Şi ce aĭ de pus în loc?

Clevetici. — Asta nu e treaba mea; e treaba d-vós-. Misiunea mea e sĕ dobor!

Sandu. — Vrea sĕ dică, d-ta eştĭ meşterul strică? ĕndu'şĭ cruce] *Pater imon o en uranis...*

Antohi. — Ha, ha, ha! Nu 'ţĭ maĭ face cruce, Sandule, că toate aste 'sŭ glume. Nicĭ eŭ, nicĭ d-lor, nu sûntem înţărcaţĭ de Scaraoţchi, că nu 'ĭ în firea Românuluĭ sĕ facă rĕul pentru plăcerea de a face rĕŭ. Sûntem numaĭ nişte ischĭuzarĭ cu maĭ mult séŭ maĭ puçin spirit, care ne jucăm de-a Baba-oarba pe scena politică.

Sandu. — Aşa 'ĭ treaba? Apoĭ dar sĕ rîd şi eŭ... Ha, ha, ha, ha!

[Toţĭ rîdŭ cu hohot.]

Cleveticĭ. — Haĭ Tribunescule la tipografie.

Tribunescu. — Haĭ!.. A revedere, domnilor.

Cleveticĭ. — [apropiindu-se de Antohi] Domnule Meceno, 'mĭ-ar trebui vr'o 50 de galbenĭ pentru susţinerea *Gogoaşeĭ*.

Antohi. — [dându'ĭ banĭ] Bine; na cincĭ... (în parte) O gogoaşă 50 de galbenĭ!.. scump! S'aŭ scumpitŭ gogoaşele în ţeara noastră!

Cleveticĭ. — A revedere, domnule Sandu... [ese prin dreapta.]

Tribunescu. — Domnule Sandu, a revedere! [ese prin dreapta.]

Sandu. — Cu plecăcĭune. (în parte) Sĕ vĕ vĕd când 'mĭ-oĭŭ vedea ceafa.

SCENA VI.

Antohi, Sandu.

[După ce aŭ eşitŭ Cleveticĭ şi Tribunescu, Antohi şi Sandu se uĭtă lung unul la altul.]

Sandu. — (cu măhnire) Antohi, Antohi, ce-aĭ păţit? Ce 'ĭ de capul tĕŭ? Ce pĕcat s'a legat de tine, frate?

Antohi. — Aşa 'ĭ, Sandule, că nu mĕ maĭ cunoştĭ?

Sandu. — Nu, pre legea mea!

Antohi. — Ascultă-mĕ, Sandule. Toate câte le vedĭ ici şi câte le audĭ din gura mea trebue negreşit sĕ te aire şi chĭar sĕ te măhnească!.. o înţeleg! Tu priveştĭ ı mine şi te întrebĭ de sûnt tot eŭ vechĭul tĕŭ prie-en, Antohi Sgârcea, adică sgârcitul cel maĭ nesăţios de anĭ, care s'a lipsit în vreme de 30 de anĭ de cele maĭ icĭ mulţemirĭ ale lumeĭ?.. În adevĕr; am fost un bun toată viaţa mea, căcĭ m'am chinuit di şi noapte ntru un copil nerecunoscător!.. Ah, Sandule! numaĭ mnedeŭ poate şti ce durere grozavă am simţit în sutul meŭ când am cunoscut adevĕrul!.. Frate!.. eŭ ĭ dam duhul, şi el cânta, vênturând galbeniĭ din sit!.. Cânta de veselie, ticălosul, lângă trupul tătâni!.. O! Dumnedeule! cum de n'am murit atuncĭ!..

Sandu. — Ce spuĭ, frate? Nu le ştieam astea...

Antohi. — Nu le ştieaĭ?.. Apoĭ e bine sĕ nu le ĭ ştiĭ, prietene, pentru că 'mĭ-aĭ da dreptate când aşĭ spune că, în desperarea ce m'a cuprins, de maĭ lte orĭ 'mĭ-a venit sĕ mĕ 'npuşc...

Sandu. — [spăriet] Sĕ te 'npuscĭ, tu? Ferească-te nnedeŭ de-un pĕcat ca ăsta, că nu te-or îngropa la

biscrică! [În parte, făcêndu'şĭ cruce] Sermanul! *Pater i o en tis uranis...*

Antohi. — Nu; m'am luptat cu ademenirea pĕ(luĭ şi pĕn'acum am scăpat de el; însă am luat o l rîre care mĕ va rĕsbuna de ticălosul de Polidor...

Sandu. — Care hotărîre?.. Sĕ nu fie ear' nebunie?

Antohi. — Judec'o însuşĭ. Când 'mĭ-am deschis (la lumină am hotărit, de şi cam târḑiŭ poate, a îr o viaţă nouă, a mĕ scalda în toate plăcerile lumeştĭ j nu cădea în mormênt. Am vrut sĕ gust mulţemirile suluĭ, şi eată!.. priveşte, Sandule... m'am căptuşi stofe de matasă. Am dorit sĕ cunosc fala ş'am îı rieat doĭ trimbiţaşĭ, cariĭ, pentru o sumă oare car lună, îmĭ trimbiţă meritele ce nu le am în foaea în *Gogoaşa patriotică.*

Sandu. — Cum? domnişoriĭ ăĭa primescŭ simb Scump te ţinŭ?

Antohi. — Cam scump; dar' prin meşteşugul d am ajuns a fi o putere în ţeară. Laud séŭ batjoc(cum îmĭ place şi pe cine 'mĭ place; însă maĭ mult jocoresc pentru ca sĕ 'mĭ maĭ recoresc veninul, căcĭ o ură neînpăcată în contra omenireĭ.

Sandu. — Care cum s'ar prinde, te-aĭ făcut ne| tor de laudă şi de ocară?.. frumoasă marfă!

Antohi. — Marfa cea maĭ preţuită, cea maĭ (tată la noĭ în ḑiua de astăḑĭ.

Sandu. — Şi bine... ce mulţemire afli în asem(negustorie?

---

ohi. — Mulţemirea de a vedea ticăloşia omenireĭ
ıte formele.

du. — Marĭ sûntŭ minunile tale, Doamne!.. Şi
o asemenea tristă plăcere aĭ dat mâna cu Cle-
şi cu Tribunescu?

ohi. — Dar; ambiţia şi interesul lor mĕ slu-
ât se poate de bine. Cleveticĭ, Tribunescu şi eŭ
m o treime nedespărţită, cu legătură între noĭ de
ıdmira uniĭ pe alţiĭ ca pe nişte idolĭ, de a ne
ıa oameniĭ ceĭ maĭ cu cap, ceĭ maĭ patrioţĭ, ceĭ
ecorupţĭ din toată ţeara. Ear' cât pentru ceea-
: nu sûntŭ din taraful nostru, îĭ stigmatisăm cu
de procleţĭ, vêndĕtorĭ, proştĭ, moderaţĭ, strigoĭ,
'atorĭ, etc. Cum îţĭ pare *karaghĭozlîkul* ăsta, ve-
dule?..

du. — (în parte) Sermanul! s'a cam smintit de
fost bolnav!

tohi. — Aşa 'ĭ că 'mĭ cheltuesc bine baniĭ în fo-
Patrieĭ? Spune.

du. — De cheltuit vĕd că 'ĭ cheltueştĭ; însă nu
nevoea de a'ĭ cheltui?..

tohi. — Nu pricepĭ?

ıdu. — Nu.

tohi. — (serios) Pentru ca sĕ nu rĕmâĭe nicĭ o para
lidor, după moartea mea. Asta mi'ĭ rĕsbunarea.

ıdu. — (încremenit) Breee!

SCENA VII.

Antohi, Sandu, Martin (vine din fund.)

Martin. — Cucoane Antohi...

Antohi. — Ce este, Martine?

Sandu. — Eaca pozna! Martin cu livrea?

Martin. — (supĕrat) Pĕcate, cucoane Sandule. La bĕtrânețe m'am făcut paĭaț!..

Antohi. — Lasă, Martine, că așa e moda. Dar' ce aveaĭ sĕ 'mĭ spuĭ?

Martin. — Cucoane, a adus vinurile cele străine de la magasie... Eaca și socoteala.

Antohi. — (cetind contul) Șampanie, *Bordeaux*, vin de Rin, etc... peste tot 240 de galbenĭ! (spăriet, în parte) 240 de galbenĭ pe vin!.. eŭ, care toată viața mea n'am pus decât apă 'n gură... de economie.

Sandu. — 240 de galbenĭ pe vin prefăcut!.. Nu cumva te-aĭ dat și la beție, Antohi?

Martin. — Cine? boĭerul?.. nu se află!.. Dumnealuĭ nicĭ nu gustă vinul; dar' prieteniĭ d-sale chilescŭ vĕrtos...

Antohi. — Martine, ce ḑicĭ tu? Sĕ primim sticlele?

Martin. — Ba eŭ socot, dacă m'aĭ asculta, sĕ le trimitem înapoĭ.

Antohi. — Fie!.. Spune negustoruluĭ că nu 'mĭ trebue. (în parte) O economie de 240 de galbenĭ.

Sandu. — Bravo, Antohi!.. Așa maĭ viĭ de-acasă. Începusem a crede că eștĭ maĭ risipitor decât însuși Polidor.

Antohi. — Polidor!.. Martine, pune sticlele la pivniţă şi spune negustoruluĭ sĕ maĭ aducă pe-atâtea.

Sandu. — Ce facĭ, Antohi?

Antohi. — (încet luĭ Sandu) Scad 480 de galbenĭ din averea mea, ca sĕ nu 'ĭ găsească Polidor.

Sandu. — (cu mirare) Breee!

Martin. — (ducêndu-se) Sermanul boĭer!.. Maĭ bine nu se maĭ deştepta!

SCENA VIII.

Antohi, Sandu, contesa; *maĭ pe urmă* **maĭorul.**

Contesa. — (viind din drépta) *Peut-on entrer?*

Antohi. — (mergênd înaintea conteseĭ) Doamna contesa!.. poftim, mĕ rog, poftim... Vere Sandule, adă un fotoliŭ.

Contesa. — *Merci*, nu vĕ derangeaţĭ... Am venit sĕ 'ţĭ ḑic *un petit bonjour*, *mon cher* Antohi.

Antohi. — Serut mânele.

Contesa. — Şi sĕ te rog ca sĕ mĕ ajuţĭ la o faptă bună. Sciŭ că eştĭ generos şi chĭar *gentilhomme* de maniere, de şi nu te coborĭ dintr'o familie...

Antohi. — Nu, slavă Domnuluĭ!.. încă nu m'am coborît din ceea ce sûnt.

Contesa. — *A la bonneheure!* Eată pentru ce vreŭ sĕ te rog. Facem o loterie în folosul copiilor lepădaţĭ şi am creḑut că d-ta veĭ fi cel ântêĭ a subscrie.

Antohi. — *Pardon*, cucoană; nu daŭ nicĭ o para.

Contesa. — *Comment?..* D-ta care aĭ înființat o casă de orfanotrofie, refusĭ a lua parte la o binefacere!..

Antohi. — Refus.

Contesa. — A!.. nu mĕ așteptam la un asemenea rĕspuns. Fiul d-tale, Polidor, s'a arătat maĭ *aimable;* a luat 10 bilete.

Antohi. — (în parte) Polidor! (către contesa) Am glumit, doamna mea. Binevoițĭ a'mĭ da 50 de bilete. Câte cât e biletul?

Contesa. — Câte un galben... Bravo! *mon cher* Antohi, *vous êtes charmant.* Eată biletele.

Antohi. — Mulțemesc... Eată baniĭ. (dă contesei un fișic de 50 de galbenĭ, în parte) 50 de galbenĭ maĭ puçin în clironomie.

Contesa. — (luând baniĭ) *Merci, vous êtes un brave homme...* (îĭ dă mâna) *Au revoir.*

Antohi. — Serut mânele. (serută mâna contesei) Nu uĭtațĭ, doamna mea, că astădĭ mâncăm înpreună aci.

Contesa. — *Comment donc!* (ajungênd la ușa din drépta se opresce) *A propos...* uĭtasem. Maĭ am un comision pentru d-ta.

Antohi. — Poroncițĭ.

Contesa. — Scițĭ cu cine-am venit pĕn' la poartă?

Antohi. — Cu cine?

Contesa. — Cu maĭorul, socrul luĭ Polidor.

Antohi. — (rece) A!

Contesa. — Maĭorul doresce foarte mult sĕ se întêlnească cu d-ta ca sĕ 'țĭ vorbească într'o chestie se-

rioasă; dar' n'a vrut sĕ intre fără a fi autorisat de stăpânul caseĭ.

Sandu. — Da de ce?.. Eştĭ certat cu maĭorul, vere Antohi?

Contesa. — Sûntŭ în delicateţă amêndoĭ din ḑiua cununieĭ luĭ Polidor... nu sciŭ din care pricină.

Sandu. — (în parte) Înţeleg.

Contesa. — Sĕ 'ĭ fac semn sĕ vie sus?

Antohi. — Poftiţi'l... însă vĕ rog sĕ 'ĭ spuneţĭ că'l aştept în cabinetul meŭ. *Adieu*, contesă. Vină, Sandule. (se închină şi intră cu Sandu în stânga.)

Contesa. — (riḑênd) *Quel original!* (de pe pragul uşiĭ din drépta face semn afară şi chĭamă pe maĭorul) Pst, pst, *major*.

Maĭorul. — (afară) *Cĭto?*

Contesa. — Vină sus...

Maĭorul. — Unde 'ĭ *dvorenin* Antohi?

Contesa. — În cabinetul seŭ... Intră colo.

Maĭorul. — *Haraşo... merci, chère comtesse.* (merge ţeapĕn spre uşa din stânga) *Paĭdĭom...*

SCENA IX.

Contesa, Ischĭuzarliu (cu chef.)

Contesa. — (singură) Ce conversaţie sĕ aĭbă oare împreună?.. Negreşit asupra luĭ Polidor, căcĭ tatăl seŭ nu 'ĭ-a dat nicĭ o para de când 'l-a însurat, ba încă nicĭ a vrut sĕ 'l maĭ vadă... Numaĭ de nu s'ar apuca la cértă... Îmĭ vine sĕ staŭ ca sĕ aflu resultatul... (se pune pe un fotoliŭ.)

Ischĭuzarliu. — (clătinându-se puçin pe piciŏare) A! m'am săturat cât şépte! Am mâncat, am bĕut... Sĕ 'mĭ fie de bine!

Contesa. — Ce vĕd? Tachi!

Ischĭuzarliu. — Eaca şi contesa mea! (în parte) Sĕ te vĕd acu, Ischĭuzarliule, dacă eştĭ ischĭuzar.

Contesa. — (cu sentiment) Tachi?

Ischĭuzarliu. — (asemenea) Irino...

Contesa. — Am sĕ 'ţĭ fac reproşurĭ...

Ischĭuzarliu. — Pentru ce?

Contesa. — Aĭ început a mĕ negligea. N'aĭ venit de treĭ ḑile la mine, şi eŭ te-am aşteptat cu nerăbdarea uneĭ inimĭ înfocate. Ah! când aĭ sci cât am plâns singură!

Ischĭuzarliu. — Ḑeŭ, Irino? 'ţĭ-a fost dor de Tăchiţă?

Contesa. — Şi tu în timpul ăsta poate alergaĭ prin mahalale?

Ischĭuzarliu. — Eŭ?.. A! Irino! cum poţĭ sĕ 'ţĭ închipueştĭ asemenea bazaconiĭ? Nu mĕ cunoscĭ, se vede...

Contesa. — Ba te cunosc, te prea cunosc din nenorocire!.. de-aceea am avut slăbiciunea a te distinga într'o mulţime de tinerĭ cariĭ arŭ fi fostŭ flataţĭ de amorul meŭ.

Ischĭuzarliu. — (în parte) Auḑĭ, baba? (tare) Norocul meŭ a fost sĕ fiŭ ĭubit între toţĭ!.. dar' decât m'aĭ mustra, maĭ bine m'aĭ plânge, Irino!

Contesa. — (cu îngrijire) Aĭ vr'o supĕrare, *mon chéri?*

Ischĭuzarliu. — (oftează) *Oui, ma chérite.*

Contesa. — Spunemĭ-o mie, *cher* Bibi... Vin' în-coacĭ de 'mĭ spune necazul ce aĭ... (Ischĭuzarliu se pune pe canapeluță la picĭoarele conteseĭ) Sciĭ că eŭ vreŭ sĕ fiŭ providența ta.

Ischĭuzarliu. — (cu dragoste) Eștĭ adorabilă, Irino!.. A! câțĭ tinerĭ arŭ vrea sĕ fie-acum în locul meŭ!..

Contesa. — (astupându'ĭ gura cu mâna) Tacĭ, berbantule...

Ischĭuzarliu. — Lasă-mĕ sĕ te serut macar numaĭ odată.

Contesa. — (sculându-se turburată) Ba nu, nu aicĭ, că ne-a surprinde cineva. Menagează pudoarea mea, Tăchiță, dacă mĕ ĭubescĭ.

Ischĭuzarliu. — (în parte) Slavă Domnuluĭ c'am scapat!.. (tare) Nu vreĭ, porumbo?

Contesa. — Nu aicĭ... dar' lasă polisoneriile și 'mĭ mărturisește supĕrările ce aĭ.

Ischĭuzarliu. — Ah! am jucat aseară cărțile cu Polidor ș'am perdut 50 de galbenĭ.

Contesa. — Și?..

Ischĭuzarliu. — Și n'am de unde sĕ 'ĭ plătesc... O datorie de onoare!.. îmĭ vine sĕ turbez de desperare.

Contesa. — Tacĭ din gură că mĕ înfiorezĭ... (dându'ĭ un fișic) Ține, eaca baniĭ, Tachi; du-te de plătesce.

Ischĭuzarliu. — (în parte, luând baniĭ) *Pil!* (tare) Ah! contesă!.. Irină!.. aĭ o inimă de crăeasă și merițĭ respectul generațiuniĭ.

Contesa. — (cu sentiment) Ba sûnt numaĭ o bĭată femee care ĭubesc și vreŭ sĕ fiŭ ĭubită.

Ischîuzarliu. — Iubită eştî şi veî fi... Lasă-mĕ sĕ te serut.

Contesa. — Fie!.. Fă degrabă sĕ nu ne vadă cineva. (întinde obrazul.)

Ischîuzarliu. — (în parte) Am păţit-o! curagiŭ, Tachi... (o serută.)

SCENA X.

Contesa, Ischîuzarliu, Sandu.

Sandu. — (eşind iute din stânga, se opresce vĕdĕnd serutatul) Eaca pozna!

Contesa. — *Ah! mon Dieu! je suis compromise!* (fuge prin drépta.)

Sandu. — (în parte) Şi babele se daŭ în dragoste! Unde mergem? ba nu, vĕ 'ntreb...

Ischîuzarliu. — Ce e?.. Ce? (se intoarce şi vede pe Sandu) Cuconul Sandu?

Sandu. — Frumos! Un tênĕr de 25 de anî ibovnicul unuî *pol veac.*

Ischîuzarliu. — Ha, ha, ha! D-ta aî spărieat porumbiţa de-a fugit?

Sandu. — Ce demoralisaţie! De-acum nu 'î departe potopul.

Ischîuzarliu. — Sciî că te găsesc nostim, cucoane *ton patera!*.. Te mirî de-un lucru simplu şi firesc.

Sandu. — Audĭ?.. lucru firesc, sĕ te cîuguleştî cu Pupăzambergoaca?

Ischiuzarliu. — Ha, ha. ha! Nu 'nţelegĭ, boĭerule, că Irina e pentru mine o moşie cu venit sigur?.. Eŭ nu sûnt decât un arendaş cu capital de 25 de anĭ.

Sandu. — Şi moşia ce esploatezĭ se numeşte Scandaloasa!

Ischiuzarliu. — Aşa s'a fi numind prin satul d-tale, pe la Prostenĭ.

(Se aude în apartamentul luĭ Antohi ceartă mare.)

Antohi. — (în odaea de alăture) Nu vreŭ sĕ 'ĭ daŭ nicĭ o para frântă.

Maĭorul. — (idem) *Nĭet?*

Antohi. — (idem) Nu.

Ischiuzarliu. — Ce s'aude?

Sandu. — Maĭorul şi Antohi se ceartă împreună. Haĭ sĕ'ĭ despărţim. (Sandu şi Ischiuzarliu trecŭ spre uşa din fund.)

SCENA XI.

Sandu, Ischiuzarliu, Antohi, maĭorul.

Maĭorul. — A! d-ta nu părinte, d-ta duşman la Polidor.

Antohi. — N'am sĕ'ţĭ daŭ socoteală d-tale.

Maĭorul. — Ba daĭ socoteala. Eŭ silesc la d-ta. Polidor însurat cu Maşa. Eŭ dat fata pentru că credut Polidor cu stare. A! d-ta înşelat la mine.

Antohi. — Eaŭ ascultă, domnule: te poftesc sĕ'ţĭ măsorĭ vorbele.

Maĭorul. — *Nĭet*, nu masuram. D-ta înşelat la

mine! D-ta spus la mine: *Brat Ivan*, facem cuscri la noĭ? — Eŭ respuns: *Harașo, brat* Antohi, facem. — D-ta ḑis: *Davaĭ* mâna cu mine, *brat Ivan.* — Eŭ respuns: Bucuros, *brat* Antohi!.. și batut mâna împreună. — Pe urmă eŭ întrebat pe d-ta: Cât daĭ ḑestre luĭ Polidor? — D-ta fagăduit daĭ tot, și nu dat nimic!.. Dumneta nu *pravoslavnik.*

Antohi. — Chĭar așa sĕ fie. Nu vreŭ sĕ daŭ nimică... m'aĭ înțeles?.. După moartea mea, Polidor a avea tot ce-a găsi.

Maĭorul. — *Ma* nu gasi el nimic. D-ta pus pe cheltuelĭ. D-ta destrămat, berbant.

Antohi. — (mâniindu-se) Maĭorule, mĕ batjocoreștĭ în casa mea? Ea seama sĕ nu te-arunc pe fereastă.

Maĭorul. — (furios) Pe mine?.. Eŭ, maĭor! eŭ fost la Braila! eŭ fost ranit! Eŭ nu tem la d-ta.

Antohi. — Te temĭ orĭ nu... eșĭ afară, c'acuș întru într'un pĕcat...

Maĭorul. — *Cĭto pacat? Cĭto pacat?..* D-ta bĕtrân nebun.

Antohi. — (voĭesce sĕ s'arunce asupra maĭoruluĭ) Eĭ! 'țĭ-oĭŭ arata eŭ, podanule...

Maĭorul. — Podan? eŭ podan!.. (voĭesce sĕ s'arunce asupra luĭ Antohi) *Ah! ti șelma!*

Sandu. — (oprind pe Antohi) Antohi, vină'țĭ în simțirĭ.

Ischĭuzarliu. — (oprind pe maĭorul) Maĭorule, liniștește-te...

Antohi. — Lasă-mĕ, frate, sĕ'l învĕț eŭ... (îl apucă tusa)

Maiorul. — *Niet, niet*, liniştеşte. Eŭ vrem mancam a dinsul.

Sandu. — Da vĕ faceţĭ de ris, pentru numele luĭ umnedeŭ! că sûnteţĭ bĕtrânĭ.

Maiorul. — *Haraşo!*.. eŭ stapânim la mine, *ma* espartim pe Maşa de Polidor... Audit d-ta?

Antohi. — Du-te draculuĭ cu Polidor cu tot!.. Sĕ u maĭ aud de voĭ. (tuşesce.)

Maiorul. — Tu mergĭ la dracul!.. Eŭ mergem la casterie!.. *Paidiom!*.. *brat* Ischĭuzarlovicĭ, vină cu ine... (pe pragul uşeĭ din drépta) Punem eŭ la tine minte, *lma!*.. (ese cu Ischĭuzarliu.)

Antohi. — (tuşind) *Paşol*, crapusnoĭule!.. Auleŭ! că ŭ m'a tulburat! (se aruncă pe canape) Ear' m'a apucat sa... Vere Sandule, mergĭ te rog de caută pe dofto-l şi mi'l trimite. (se vaetă.)

Sandu. — Vere Antohi, pune sĕ'ţĭ facă un ceaiŭ de tuĭ, că 'ĭ bun de tusă... cu puçin candel.

Antohi. — Aş!.. Doftoriĭ băbeştĭ! Du-te, Sandule, de'ţĭ spun eŭ, şi nu uĭta sĕ viĭ la masă.

Sandu. — Mĕ duc, vere Antohi; dar' crede-mĕ, ceaĭu simburĭ de gutuĭ e minunat. Am avut un unchĭu e-a bĕut tot ceaiŭ de ăsta pĕn'a murit. (ese.)

Antohi. — (singur) Toate supĕrările 'mĭ vinŭ de la ti-osul cel de Polidor!.. E destul numaĭ s'aud pronun-d numele luĭ, pentru ca sĕ mi se amărească sufle-.. (înduĭoşându-se) O! Dumnedeule!.. un copil crescut atâta dragoste, cu atâta cheltueală!.. (plânge) Ce n'am ıt pentru el?.. Ce nu 'ĭ-aşĭ fi dat?.. avere, viaţă,

tot!.. Şi chïar acum... ce 'ĭ slăbicĭunea omenească! chïar acum, după crunta lovire ce-am primit de la mĕ simt câte-odată că mĕ trage inima spre dênsul îmĭ vine sĕ'l chĭem, sĕ'l string în braçe, sĕ'l desm ca maĭ înainte... (sculându-se) O!.. nu!.. ar fi în st sĕ mĕ muşte de inimă cânele!.. Nicĭ sĕ 'l vĕd, s'aud de el cât oĭŭ trăi...

SCENA XII.

Antohi, doctorul (intră prin drépta.)

Antohi. — A! doftore, bine-aĭ venit.

Doctorul. — M'am întêlnit în stradă cu domn Sandu Napoilă şi 'mĭ-a spus...

Antohi. — Dar; eŭ 'l-am rugat sĕ te poftească sĕ trecĭ pe la mine.

Doctorul. — Este cineva bolnav în casă?

Antohi. — Doftore... Priveşte în faça mea.

Doctorul. — Pentru ce?

Antohi. — Spune 'mĭ drept de credĭ că maĭ am vr şése lunĭ de trăit?

Doctorul. — (zimbind) Ba şi şése anĭ, dacă veĭ ur un regim regulat.

Antohi. — (in parte, cu bucurie) A! slavă Domnuluĭ! A vreme sĕ mĕ ruinez.

Doctorul. — V'am maĭ spus-o, cucoane Antohi; du boala din care aţĭ scăpatŭ, trebue la vîrsta d-voast sĕ vĕ păziţĭ de emoţiunĭ tarĭ şi de...

Antohi. — Bine, bine; sĕ lăsăm vorba asta. Spu-'mĭ cum merge casa de orfanotrofie ce am instituitŭ ămndoĭ?

Doctorul. — Merge de minune. Am pĕn' acum vr'o de copiĭ cariĭ prosperă ca nisce florĭ şi cariĭ când ajunge în vîrstă, te vor binecuvênta pe dumnea-stră, binefăcĕtorul lor.

Antohi. — M'or binecuvênta pentru c'am dat ajutor eĭ o sumă de 4,000 de galbenĭ?.. Nu te înşela a le una ca acésta doftore. Eĭ m'or blăstema poate, că 'el e omenirea! Recunoştinţa e o simţire duşmănească, soĭŭ de bir nesuferit pe care puçinĭ oamenĭ vreŭ plăti.

Doctorul. — A! cucoane Antohi, sûnteţĭ misantrop.

Antohi. — Sûnt şi am dreptate sĕ fiŭ, după ceea m păţit. Nu mĕ maĭ încred în lighioanele aste fa-ice ce se numescŭ oamenĭ. Când sûntŭ micĭ, te ne-scŭ; când sûntŭ marĭ te înşeală.

Doctorul. — Cu toate aceste, aţĭ făcutŭ o faptă ească instituind o casă de orfanĭ. Vedeţĭ că nu eţĭ tocmaĭ aşa de reŭ precum vreţĭ a vĕ arata.

Antohi. — Nu'ţĭ închipui caĭ pe păreţĭ, dragul meŭ. d-ta pentru ce-am dat 4,000 de galbenĭ, şi pentru m de gând sĕ maĭ daŭ o mie? Pentru ca sĕ nu se întêmple nicĭ unuĭ creştin sĕ culégă, ca mine, la uneĭ bisericĭ, un şérpe cu chipul de copil.

Doctorul. — Orĭ cum sĕ fie, fapta dumnevoastră una din cele maĭ demne de laudă.

Antohi. — N'am sete de laudă, am sete de rĕsbu-

nare! Vină, doftore, sĕ'ţĭ daŭ şi rĕmăşiţa banilor, ca înplinim suma de 5,000 de galbenĭ. Haĭ în cabinet meŭ! (în parte) 5,000 de galbenĭ maĭ puçin în clironomia luĭ Polidor!.. (intră în stânga cu doctorul.)

SCENA XIII.

Rufinescu, Rufineasca (viind prin drépta.)

Rufinescu. — Da vină, *mon ange!* întră, nu'ţĭ fie ruşine, că doar' facem o visită unuĭ amic.

Rufineasca. — (întrând) Ce idee aĭ avut, *mon chéri*, ca sĕ visităm pe d-nul Antohi?

Rufinescu. — O idee prea simplă şi nevinovată. Domnul Sgârcea e un amic vechiŭ, un om cum se cade şi *bon vivant*. El dă mese marĭ, balurĭ, şi sûnt încredinţat că a fi prea măgulit de a vedea în salónele séle o floare tênĕră şi rară ca *mon doux tresor*.

Rufineasca. — (cochetând) Eĭ! *mon bijou*, nu'mĭ face complimente.

Rufinescu. — Ba nu, ḑeŭ! D-nul Antohi e amator de tot ce 'ĭ frumos. E galant, generos, şi poate chĭar sĕ mĕ înprumute cu ceva banĭ la nevoe... Trebue menageat, maĭ cu sémă că am perdut aseară la cărţĭ.

Rufineasca. — Ear' aĭ perdut?

Rufinescu. — *Guignon*, soro!.. am perdut pĕnă şi mobilele salonuluĭ.

Rufineasca. — Mobilele mele?.. şi cine le-a câştigat?

Rufinescu. — Hoţul cel de Duducescu.

Rufineasca. — Aşa ţi se cade, dacă 'l maĭ primescĭ prin căsă... un tênĕr lipsit de orĭ ce moral, care te înprumută dimineaţa cu banĭ şi seara ţi'ĭ ĭea în cărţĭ... Eŭ una 'ĭ-am hotărît sĕ nu'ĭ maĭ calce piciorul în budoarul meŭ.

Rufinescu. — Ḑeŭ?.. şi de ce, *mon adorée?..*

Rufineasca. — Pentru că 'ĭ un ştrengar ce compromite femeile. Aḑĭ face curte uneĭa, mâne alteĭa. Acum s'a înamorat de doamna Polidor... (în parte, cu mânie) Berbantul!

Rufinescu. — Bine-aĭ făcut, *cher âme!..* Cu toate că eŭ, scĭĭ mata, nu 's barbat tiran, nu 's zulĭar... Îmĭ place din contra sĕ te vĕd că petrecĭ cu toate mulţemirile...

Rufineasca. — Te sciŭ...

Rufinescu. — Dar', precum ḑicĭ dragă foarte înţelept, societatea unor tinerĭ e cam... compromitantă câte odată, pentru că tinerii sûntŭ lăudăroşĭ... nu 'sŭ discreţĭ. Eŭ de-aşĭ fi femee, aşĭ prefera de-o mie de orĭ maĭ mult adunarea şi chĭar curtea barbaţilor maĭ în vîrstă... pentru că cel maĭ mic favor e preţuit de dênşiĭ precum merită... Eĭ sûntŭ gata a face jertfele cele maĭ marĭ pentru a dobêndi o ochire dulce, o zimbire graţioasă, o...

Rufineasca. — (în parte) Pricep unde 'ĭ bate gândul.

Rufinescu. — Eaca, de esemplu, cuconul Antohi. Ce om convenabil! Ce suflet delicat! El e în stare s'arunce miĭ de galbenĭ pe fereastă, pentru ca sĕ facă mulţemire persoanelor ce ĭubesce.

Rufineasca. — Ḑeŭ? e astfel de generos şi galant?

Rufinescu. — Singurul defect ce are e, că nu'l trage inima către secsul frumos.

Rufineasca. — Bětrâneța...

Rufinescu. — Bětrâneța ar fi din contra un motiv mai mult pentru a face nebunii, judecând după toți bětrânii carii îi vedem schimbați în fluturi ologi; dar' se vede că secsul frumos nu poate avea destulă influință asupra minții lui cuconu Antohi.

Rufineasca. — Ha, ha, ha. Eŭ cred că nici o femee n'a vrut sě'și bată capul cu o asemenea conquetă.

Rufinescu. — Te înșeli, *mon tresor.* Eŭ cunosc vr'o două destul de frumușele care s'aŭ cercatŭ a'i găsi cheia inimei și a sipetului... însă n'aŭ isbutitŭ.

Rufineasca. — Or fi fostŭ proaste. (în parte) Când ași vrea...

Rufinescu. — Proaste? nici de cum!.. dar' vedi tu, Bibi, inima lui Sgârcea e ca turnul Malacofului; trebue un meșteșug mai deosebit ca sě'l iea cu asalt.

Rufineasca. — (în parte) Îmi vine sě cerc.

Rufinescu. — Și generalii cei dibaci sûntŭ rari.

Rufineasca. — Câte sute de galbeni îți trebue, *mon chéri?*

Rufinescu. — 400, *mon ange.*

SCENA XIV.

Rufinescu, Rufineasca, Antohi, doctorul.

Antohi. — (fără a vedea pe Rufineasca) Baniĭ ţi 'ĭ-am nuĕrat, doftore; acum mergĭ degrabă de cumpĕră cele :ebuincĭoase pentru institutul orfanilor.

Doctorul. — Mĕ duc, şi vĕ mulţemesc din partea lor.

Antohi. — Păstrează mulţemirile pentru d-ta! Adio.

Doctorul. — A revedere. (întorcêndu-se) A! Doamna ınăchiţa?

Antohi. — Ce vĕd?.. cucoana Enăchiţa cu barbatul umisale? Ce întêmplare fericită!

Rufinescu. — Trecênd pe la poarta caseĭ d-tale, n dorit sĕ te vĕd, cucoane Antohi, şi am luat îndrăzıală a intra cu soçia mea.

Antohi. — Cuconiţă, daţi'mĭ voĭe sĕ vĕ serut mâle pentru o visită atât de plăcută şi neaşteptată. (iĭ ută mâna) Poftim, vĕ rog, de şedeţĭ. (o aduce pe canape) ırtine, adă dulceţĭ.

Rufineasca. — Nu vĕ supĕraţĭ, cucoane Antohi, că ım am luat.

Antohi. — Ce sĕ fac ca sĕ vĕ dovedesc mulţemirea a? A!.. (scoate din buzunar o cutie cu bomboane) Cred că veţĭ refusa bomboane de Paris. Îsŭ dulcĭ şi plăcute şi d-ta, cuconiţă... (dându'ĭ cutia) Poftim, vĕ rog.

Rufineasca. — Sŭnteţĭ foarte amabil. *Merci.* (ĭea câbomboane.)

Antohi. — Cucoane Rufinescule, nu doriţĭ?

Rufinescu. — Eŭ vĕ mulţemesc; nu obicinuesc, că mĕ dorŭ dinţiĭ.

Antohi. — Da, te rog, macar una... Eaa sĕ'ţĭ alegĭ cĕ pe plac. Eaca un melc de zahar.

Rufineasca. — Ha, ha, ha. Un melc? are corniţe?

Antohi. — Ba nu; le-a ascuns, şiretul.

Rufinescu. — Ha, ha, ha. Altul s'ar supĕra în locul meŭ.

Doctorul. — (încet) Dar d-ta eştĭ deprins cu glumele, aşa 'ĭ?.. Ha, ha, ha. (ese prin drépta.)

Rufinescu. — Ce vreĭ sĕ ḑicĭ, doctore? (în parte) E mucalit doctorul!

Rufineasca. — Cucoane Antohi, vĕd cu mare mulţemire că acum sûnteţĭ bine de tot.

Antohi. — Slavă Domnuluĭ! mĕ simt sănĕtos.

Rufineasca. — Îmĭ aduc aminte din ḑiua nunţiĭ domnuluĭ Polidor. Eraĭ grozav de bolnav.

Antohi. — (trist) Aşa!.. N'a vrut Dumneḑeŭ sĕ mor atuncĭ.

Rufineasca. — (privind galiş la Antohi) Şi bine-a făcut!

Rufinescu. — Dumneḑeŭ scie ce face, căcĭ acum pare că eştĭ întinerit de 20 de anĭ. Nu 'ĭ aşa, *mon ange?*

Rufineasca. — Doar' nu e bĕtrân cuconul Antohi ca sĕ aĭbă nevoe de întinerit.

Antohi. — Eŭ, cuconiţă?.. sûnt din vremea potopuluĭ.

Rufineasca. — Nu ḑice asta, c'oĭŭ crede că eştĭ un berbant.

Antohi. — Pentru ce?

Rufineasca. — Pentru că potopul a fost trimis ca sĕ înece berbanţiĭ de pe timpul luĭ.

Rufinescu. — (ridênd) *Charmant! charmant!* Cucoane Antohi, a d-tale 'ĭ grădina asta?

Antohi. — A mea.

Rufineasca. — Prea frumoasă! (privind prin geamurĭ) Aĭ şi o seră, mi se pare?

Antohi. — Dar.

Rufinescu. — Îmĭ daĭ voĭe sĕ mĕ duc ca sĕ culeg o floare pentru Enăchiţa?

Antohi. — O floare, nu'ţĭ daŭ voĭe; dar' un buquet întreg...

Rufineasca. — Eştĭ foarte galant, cucoane Antohi.

Rufinescu. — Ce 'ţĭ spuneam eŭ, *mon trésor?*

Antohi. — Ce 'ĭ spuneaĭ?

Rufinescu. — Întreab'o pe dênsa. Eŭ mĕ duc în seră. (ese prin drépta.)

SCENA XV.

Antohi, Rufineasca.

Mică tăcere. Antohi e foarte jenat de a sĕ găsi singur cu Rufineasca.)

Rufineasca. — (în parte) Îĭ genat, moşneagul, ca un tênĕr de 18 anĭ.

Antohi. — (în parte) Ce dracul am de 'mĭ-am perdut cumpĕtul?

(Rufineasca oftează.)

Antohi. — Oftezĭ, cuconiţă?

(Rufineasca ear' oftează.)

Antohi. — Vreĭ sĕ chĭem pe barbatul dumitale?

Rufineasca. — (în parte) Eaca prostul! (tare) Ba nu, cucoane Antohi, nu te supĕra.

Antohi. — Apoĭ dar, spune'mĭ drept, aĭ vr'o supĕrare?

Rufineasca. — Ba nu; nu baga de seamă... Mi s'a părut nu sciŭ cum sĕ mĕ găsesc de-odată singură cu un străin...

Antohi. — (în parte) Drăguţa! (tare) Te-aĭ temut că te-a mânca moşul?

Rufineasca. — (zimbind) Maĭ sciĭ?.. Moş lupul mănâncă oiţa...

Antohi. — (prinḑênd la curagiŭ) Şi bine face dacă oiţa e frumuşică ca...

Rufineasca. — (provocându'l) Ca cine?

Antohi. — (cu sfială) Ca... oare cine. (în parte) Mĕ prostesc vĕḑênd cu ochiĭ.

Rufineasca. — Dar' ce staĭ aşa departe?.. Te temĭ de mine?

Antohi. — Eŭ, de d-ta?.. (se pune pe canape aproape de Rufineasca) Vreĭ sĕ glumeştĭ, cuconiţă?

Rufineasca. — Ba nicĭ de cum... Am auḑit că nu mĕ poţĭ suferi.

Antohi. — (cu mare mirare) Eŭ, pe d-ta? Cine-a putut născoci o bazaconie ca asta?

Rufineasca. — Dar; mi s'a spus că mĕ găsescĭ proastă, urîtă ca o stafie! Aşa este?

Antohi. — D-ta stafie?.. Dacă de-ar avea casa mea o stafie ca d-ta m'aşĭ închide în casă şi n'aşĭ maĭ eşi, pre legea mea!

Rufineasca. — (rîdênd) Vedĭ că eştĭ din timpul potopuluĭ?.. Bine te-am numit eŭ berbant!

Antohi. — (cu dragoste) Te-aĭ mânieat?

Rufineasca. — (privind galiş la Antohi) Gâcĭ.

Antohi. — (serutându'ĭ mâna) Am gâcit.

Rufineasca. — (dându'ĭ uşor o palmă în glumă) Ean vedi'l, vedi'l cât e de sburdalnic!

Antohi. — Ba di că 's nebun, că, deŭ, m'aĭ 'nebunit de tot!

Rufineasca. — Şi 'ţĭ pare reŭ?

Antohi. — Îmĭ pare reŭ că n'am 20 de anĭ maĭ puçin în spinare.

Rufineasca. — Pentru ce?

Antohi. — Pentru ca sĕ pot fi ĭubit de un ângeraş ca d-ta.

Rufineasca. — N'aĭ nevoe de asta d-ta ca sĕ placĭ uneĭ femeĭ de spirit.

Antohi. — (serutându'ĭ ear' mâna) Ângeraşule!

Rufineasca. — Adică o femee ĭubesce numaĭ tinereţa într'un barbat? Nicĭ de cum. Înainte de toate ea caută sĕ găsească o inimă nobilă şi delicată, o natură blândă şi generoasă, un suflet măhnit pentru ca sĕ'l mângâe prin ĭubirea eĭ.

Antohi. — Apoĭ dar fiĭ mângâerea mea, Enăchiţo; căcĭ nime n'a suferit ca mine. Toată viaţa mea a fost ntunecată. Lumineaz'o tu însfârşit c'o zimbire, şi mĕ ur sĕ'ţĭ fiŭ rob pĕn' la moarte.

Rufineasca. — *Ce-aud?..* Mĕ ĭubescĭ?

Antohi. — Te ĭubesc ca un om care n'a ĭubit de când e.

Rufineasca. — Şi nu mĕ 'nşelĭ?

Antohi. — Nu! mĕ jur pe ce am acum maĭ scump în lume, pe ochişoriĭ d-tale!

Rufineasca. — Te-aşĭ crede poate... dacă 'mĭ-aĭ da dovedĭ.

Antohi. — Poronceşte. Ce dovedĭ vreĭ sĕ'ţĭ daŭ? Sûnt gata la toate poroncele d-tale.

Rufineasca. — Îmĭ vine sĕ te cerc. Ce-aĭ dice, dacă 'ţĭ-aşĭ propune o nebunie?

Antohi. — Spune, care?

Rufineasca. — Un voĭagiŭ înpreună la Paris!

Antohi. — Un voĭagiŭ?.. bucuros! Când vreĭ sĕ plecăm? Acum îndată?

Rufineasca. — Ba nu, mâne... Primescĭ?

Antohi. — Din toată inima!.. însă ce-a dice barbatul d-tale?

Rufineasca. — Nimic; oiŭ pretecsta că 's bolnavă, şi cât 'ĭ-oiŭ lasa banĭ de jucat cărţile, a închide ochiĭ.

Antohi. — Aşa?.. de ăst tachîm e?.. minunat!.. Cât îĭ trebue?

Rufineasca. — Vr'o patru, cincĭ sute de galbenĭ... înprumut.

Antohi. — O bagatelă... Desearã îĭ trimit baniĭ, şi mâne noĭ amêndoĭ plecăm.

Rufineasca. — Noĭ doĭ... şi un al treilea tovarăş.

Antohi. — (îngrijit) Care?

Rufineasca. — (cu dragoste) Amorul.

Antohi. — Amoraşule! (o serută cu foc.)

(Rufinescu s'aude tuşind afară.)

Rufineasca. — Ĭea seama că vine barbatul meŭ.

Antohi. — (sculându-se de pe canape, în parte) Ştie sĕ tuşească la vreme, *puşchĭul!*

SCENA XVI.

Antohi, Rufineasca, Rufinescu (aducênd un buquet de florĭ.)

Rufinescu. — Eaca şi buquetul, *mon trésor*, un buquet vrednic de d-ta!.. numaĭ camelia şi florĭ de portocală, amblema nevinovăţieĭ.

Rufineasca. — *Merci, mon chéri.*

Antohi. — (în parte) Are şi apropo, galantomul.

Rufineasca. — Ce frumos buquet! Pĕcat că nu'ĭ vre un bal!.. ar face minunat efect.

Antohi. — Dacă doriţĭ, cuconiţă, desearâ daŭ înadins o soarea cu condiţie însă că mi'ţĭ face mulţemirea, înpreună cu domnul Rufinescu, a şedea astădĭ aci la masă.

Rufineasca. — Eştĭ atât de amabil că nime nu te poate refusa.

Antohi. — (în parte) M'a fermecat de tot porumbiţa! (strigă) Martine, Martine.

SCENA XVII.

Ceĭ de'nainte, **Martin** (vine din fund.)

Martin. — Aud, cucoane.

Antohi. — Masa gata 'ĭ?

Martin. — Gata; numaĭ sĕ vie musafiriĭ.

Antohi. — Maĭ pune două tachîmurĭ.

Martin. — Ascult. (în parte) Eaŭ sĕ vedĭ că o sĕ hrănească tot târgu de-acum. (ese.)

(Se aude în grădină sgomot de vocĭ.)

SCENA XVIII.

Ceĭ de'nainte, **Cleveticĭ, Tribunescu, Sandu.**

Tribunescu. — (afară) Cer cuvêntul.

Sandu. — (afară) Cere, că nu'ţĭ daŭ nimic.

Cleveticĭ. — (la uşa din drépta, poftind pe Sandu sĕ intre. Domnule conservator, poftim.

Sandu. — (asemenea) După dumneata, domnule Gogoşescu.

Tribunescu. — (asemenea) Domnule Strigoiŭ. . .

Sandu. — (intrând mânios) Ghidi, comunistule!

Antohi. — Ce este, Sandule?.. car' te sfădeştĭ cu fraţiĭ meĭ cauzaşĭ?

Sandu. — M'a întêlnitără, frate, la poartă şi s'a legatără de mine ca boala de om sănĕtos.

Tribunescu. — A! Domnule conservator, acéstă espresiune nu este parlamentară, e afară din uz.

Sandu. — Afară din uz?.. Ce mâncare 'ĭ aea?

Antohi. — Apropo de mâncare; ne punem la masă?

Sandu. — Ne punem, că mie mi s'a lungitără urechile de foame.

(Cleveticĭ se apropie de Sandu şi se uĭtă la urechile luĭ.)

Sandu. — Ce te uĭţĭ la urechile mele, domnule Gogoşilă?

Cleveticĭ. — Nimic; am vrut sĕ constat cât s'aŭ lungitŭ de mult.

Sandu. — (în parte) Ghidi, măscăriciŭ obraznic!

Rufinescu. — Ha, ha, ha!.. E plin de duh domnul Cleveticĭ.

Rufineasca. — *Charmant! plein d'esprit!*

Cleveticĭ. — (închinându-se la Rufineasca) Doamna mea, mĕ confuzĭ...

SCENA XIX.

Ceĭ de'nainte, **Contesa, Ischĭuzarliu** (vinŭ înpreună prin drépta.)

Contesa. — (întră sprintenă) *Me voici!* Am venit numaĭ într'un sbor.

Antohi. — (mergênd înaintea eĭ) Ca o lebădă frumoasă.

Sandu. — (în parte) Cu lebădoĭul alăturea.

Contesa. — (dând mâna Rufineasceĭ) *Bonjour, chére belle...* încet) *Comment vont vos amours?*

Rufineasca. — (încet) *Trés bien, et les votres?*

Contesa. — (cu sentiment) *Il m'aime à la folie!* (priesce în taĭnă la Ischĭuzarliu şi oftéză.)

Clevetici. — (închinându-se contesei) D-nă contesă, primiţĭ omagele mele.

Contesa. — (cu mândrie) A! d-ta eştĭ?

Clevetici. — Al d-voastră respectuos serv...

Contesa. — Spune'mĭ, mĕ rog, d-ta aĭ deschis *un magasin de haine* la noĭ?

Clevetici. — *Magasin de haine?*.. Doamna mea, asta franţuzesce însemnează magazie de ură... şi nu înţeleg...

Contesa. — Dar'; am cetit chĭar acum de-asupra uneĭ prăvălii: *magasin de haine.*

Clevetici. — Aţĭ cetitŭ poate, *magazin de haine,* scris cu litere latine?

Contesa. — Nu ştiŭ; eŭ am cetit franţuzeşte şi am gândit la d-ta.

Clevetici. — (luĭ Antohi) E furioasă baba pentru un articol în contra nobleţeĭ.

Antohi. — Şi de-aea te-a păcălit aşa de frumos?

SCENA XX.

Ceĭ de'nainte, **Martin.**

(Perdelele din fund se deschidŭ şi doĭ fecĭorĭ aducŭ în scenă o masă bogată.)

Martin. — Poftim la masă.

Antohi. — A!.. vere Sandule, dă braţul conteseĭ. (apropiindu-se de Rufinésca) Doamna mea... (îĭ dă braţul) Domnilor, vĕ poftesc astăḑĭ la masa de adio.

Toţĭ. — Cum de adio?

Antohi. — Mâne plec la Paris.

Sandu. — Tu la Paris, Antohi?.. Unde mergem! unde mergem!

Antohi. — Unde mergem?.. la Paris!

(Contesa se aşédă la mijlocul meseĭ, avênd în drépta pe Sandu şi în stânga pe Ischĭuzarliu. Antohi şi Rufineasca ocupă capul meseĭ din stânga, Cleveticĭ, Rufinescu şi Tribunescu în façă cu Antohi.)

Tribunescu. — Domnul Antohi, Mecenul nostru ne lasă?.. cer cuvêntul.

Contesa. — *Pardon,* îĭ vorbi după mine, domnule orator. Fiind că amicul se duce din cercul nostru, propun sĕ începem masa şi s'o sfêrşim cu un toast în sănĕtatea luĭ.

Toţĭ. — **(ridicând paharele)** În sănĕtatea luĭ Antohi Sgârcea!.. Ura!..

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Teatrul represintă un salon elegant în casa luĭ Polidor, cu o uşĭ în drépta, altă uşă în fund şi a treĭa uşă în stânga ce se deschide pe o scară care duce în grădină. Pe planul al 2-lea, în drépta, o masă de cărţĭ gata cu luminările aprinse. Pe planul I-iŭ, în stânga, o canape, alăturea o mesuţă şi în fund o feréstă.

SCENA I.

Maşa. — (scrie pe mesuţă şi din timp în timp îşĭ şterge ochiĭ de lacrimĭ) Nu!.. orĭ cât de mare sĕ fie dragostea mea pentru el, nu pot a'ĭ înplini rugămintea... Sĕ'ĭ rĕspund dar cum mĕ sfătuesce cugetul, nu cum mĕ îndeamnă inima. (scrie şi se opresce pe gândurĭ) El mĕ roagă sĕ fug cu el în străinătate... O! Dumnedeule! ce vis frumos!.. sĕ fim înpreună, singurĭ, fără nicĭ o temere de a ne ĭubi!.. Sĕ vĕd realisat acel raiŭ de fericire ce am dorit în taĭnă!.. (cu hotărire) Nu, nu se poate, n'am curagĭul sĕ fac un asemenea pas... Maĭ bine 'mĭ-oiŭ înplini datoriile mele!.. maĭ bine-oiŭ suferi ş'oiŭ muri! (scrie plângénd.)

SCENA II.

Maşa, Polidor (intră prin fund şi se apropie încet de femeĭa luĭ.)

Polidor. — Cuĭ scriĭ, Maşo?

Maşa. — (tresărind) Barbatul meŭ!.. (voĭesce sĕ ascundă scrisoarea.)

Polidor. — (intindênd mâna spre scrisoare) Nu ascunde scrisoarea, că sciŭ cătră cine 'ĭ adresată. Sluga luĭ Duducescu aşteaptă la portiţa grădineĭ.

Maşa. — Nu crede...

Polidor. — Sĕ nu cred?.. (cu mânie) Sĕ nu cred ce ĕd cu ochiĭ? (smuncesce scrisoarea.)

Maşa. — (spărietă) Ce facĭ? (cade obosită pe canape.)

Polidor. — (cetind răpide) Frumos!.. stil pasionat!.. ĭă sûnt zugrăvit ca un tiran şi Duducescu ca un ân- er ĭubit... (întorcênd scrisoarea) Ean privesce!.. O coală ıtreagă de frase amoroase înprumutate din romane... rea sĕ ḑică, doamna mea, viaţa d-tale e o robie crudă ıb asprimea tiranieĭ mele? Eştĭ o victimă interesantă) cauţĭ mângâere?.. Aşa este?

Maşa. — (ridicându-se cu demnitate) Vreĭ poate ca sĕ 'ţĭ-o ɔun eŭ însamĭ în façă?.. Aşa este!.. De când m'am ıăritat cu d-ta, care 'ţĭ-a fost purtarea cu mine? Pur- ırea unuĭ om lipsit de orĭ ce delicateţă...

Polidor. — (cu mânie) Maşa! nu mĕ...

Maşa. — Aĭ cerut sĕ 'ţĭ mărturisesc adevĕrul? As- ıltă dar, căcĭ în fine trebue sĕ'ţĭ spun odată pentru tdeauna ce am pe inimă. Din ḑiua cununieĭ noastre -aĭ arătat plin de patimĭ rele şi nepăsător de soar- mea. Te-aĭ încungĭurat de tovarăşĭ cu cariĭ petrecĭ ele şi nopţile în desfrênărĭ. 'Ţĭ-aĭ prefăcut casa în fenea, în tarabă de cărţĭ, şi după ce 'mĭ-aĭ perdut ştrea cu stosul, după ce m'aĭ înşelat de 'mĭ-aĭ luat ıte juvaerele ca sĕ le daĭ în cărţĭ, aĭ ajuns a nu 'ţĭ ıĭ putea ţinea casa decât cu mijloace ruşinoase, cu în- ımutărĭ de banĭ neplătite.

Polidor. — (apucând cu violinţă pe Maşa de braç) Tacĭ, Ma- tacĭ!.. nu mĕ înfuriea...

Maşa. — (esaltându-se) Nu tac, chiar de mě 'ĭ ucide! N'am frică de moarte, după câte-am suferit. N'am témă de tine, ticălosule; căcĭ orĭ când oĭŭ privi drept în ochiĭ těĭ, veĭ fi silit sě'ĭ coborĭ de ruşine!..

Polidor. — (lăsând braçul Maşeĭ şi depărtându-se) Eştĭ o nebună!..

Maşa. — În adevěr sûnt o nebună că m'am potrivit pěn' acum sfaturilor unuĭ om fără cuget! Am fost o nebună că nu 'ţĭ-am pětruns gândul când aĭ făcut toate chipurile pentru ca sě mě împingĭ pe calea unor femeĭ nefericite ce 'şĭ speculează tinereţele în interesul barbaţilor lor!

Polidor. — Ce vreĭ sě ḑicĭ?

Maşa. — Mě înţelegĭ prea bine. Aĭ ajuns, sermane! a fi perechea luĭ Rufinescu, şi aĭ vrea sě mě veḑĭ urmând pilda femeiĭ luĭ, care acum mănâncă baniĭ tatăluĭ těŭ pe la Paris. De asta 'l-aĭ atras în casa noastră pe Duducescu!

Polidor. — Ha, ha, ha. Nu te sciam aşa de iscusită!

Maşa. — Nicĭ eŭ nu te scieam atât de mârşav!.. Când aĭ perdut tot în cărţĭ, aĭ aruncat ochiĭ asupra luĭ Duducescu, ca asupra unuĭ vênat sigur. El e têněr, are avere... 'Ţĭ-a plăcut dar a'l arunca în braçele mele cu condiţie de a fi partaş în averea luĭ... Acesta 'ţĭ-a fost planul? Prea bine... aĭ isbutit!.. Aĭ voit banĭ drept plata onoareĭ? aĭ banĭ!.. ce pretinḑĭ maĭ mult?.. Cere că te-a milui Duducescu.

Polidor. — Eştĭ minunată când te mâniĭ; dar' eştĭ o copilă, Maşo, o copilă orbită de dragoste... Uiţĭ ca

cine vorbescĭ; uĭţĭ că te am în mâna mea; căcĭ scrisoarea aceasta e o armă cu care m'aşĭ putea rĕsbuna orĭ când de vorbele... nebunescĭ ce aĭ îndrăznit a'mĭ ḑice.

Maşa. — Rĕsbună'ţĭ dacă vreĭ; mĕ aştept la toate din parte'ţĭ.

Polidor. — La toate?.. şi... la moartea luĭ Duducescu?

Maşa. — (îngrijită) Moartea luĭ?..

Polidor. — Dar. Scrisoarea aceasta, această dovadă de relaţiile criminale ce ecsistă între voĭ doĭ, îmĭ dă mie dreptul de a'l ucide, fără nicĭ o consideraţie.

Maşa. — (spăimântată) Pe dênsul?.. dar' el nu 'ĭ vinovat... Tu eştĭ vinovat, că 'l-aĭ atras în casa ta cu plan de a'ĭ întinde o cursă fatală.

Polidor. — Orĭ care sĕ'mĭ fi fost planul, Duducescu s'a atins de onoarea mea şi trebue sĕ 'mĭ rĕsbun.

Maşa. — Onoarea ta?.. Tu vorbescĭ de onoare?.. Ce profanare!

Polidor. — Fie!.. cel puçin n'oiŭ rĕmânea nerĕsbunat.

Maşa. — Polidor, ar fi o crimă!

Polidor. — Crimă pentru crimă, mĕ duc... (voiesce sĕ easă.)

Maşa. — (oprindu'l) Stăĭ!.. Unde mergĭ?

Polidor. — Merg sĕ 'l găsesc pe Duducescu şi sĕ 'l pălmuesc cu ravaşul ăsta!

Maşa. — (apucându'l de braç) Stăĭ, pentru numele luĭ Dumneḑeŭ!.. Nu face asemenea scandal, că sûntem perduţĭ cu toţiĭ!

Polidor. — Ce 'mĭ pasă!

Maşa. — Polidor... Polidor!.. (cade în genunchĭ) te rog în genunchĭ, nu te duce... Ucide-mĕ pe mine dacă vreĭ rĕsbunare... Eartă'l pe el.

Polidor. -- (respingând'o) Nu sûnt ucigaş de femeĭ. (se îndreptă spre uşa din fund.)

Maşa. — (în genunchĭ întinde mânele spre Polidor) Eartă'l, eartă'l de nu vreĭ sĕ mor aci pe loc!

Polidor. — (oprindu-se la uşă) Sĕ'l ert?.. fie!.. însă cu o condiţie.

Maşa. — (cu bucurie) A!.. Ce condiţie? spune... (se scoală.)

Polidor. — (apropiindu-se) Sĕ te supuĭ la toate voinţele mele.

Maşa. — Mĕ jur că mĕ voiŭ supune.

Polidor. — Ascultă dar: Am o datorie de 800 galbenĭ, şi terminul se împlinesce mâne. Îmĭ trebue banĭ.

Maşa. — Nu maĭ am nimic. Aĭ perdut în cărţĭ tot ce-am avut.

Polidor. — Îmĭ trebue banĭ, îţĭ ḑic! Scrie luĭ Duducescu sĕ te împrumute.

Maşa. — Eŭ sĕ primesc banĭ de la el?.. nicĭ odată!.. Maĭ bine sĕ mor!

Polidor. — Nu vreĭ?.. prea bine... Sciŭ ce 'mĭ rĕmâne de făcut.

Maşa. — (cu desperare, plângênd) Apoĭ nu 'nţelegĭ?.. O! Doamne! cum sĕ 'ĭ cer eŭ banĭ?.. ar fi ca şi când 'ĭ-aşĭ cere plată!.. El ar avea drept sĕ mĕ despreţuească ca pe-o nenorocită care se vinde!.. Nu pot, nu

ot!.. Pentru numele luĭ Dumnedeŭ! nu mĕ sili sĕ mĕ ac de batjocură.

Polidor. — Eĭ bine!.. Vĕd că 'l ĭubescĭ şi nu se uvine sĕ cerĭ luĭ banĭ... o înţeleg; însă aĭ putea face a sĕ mĕ ajute altul careva.

Maşa. — Altul? cum?

Polidor. — (se apropie şi 'ĭ dice încet) Cunoscĭ pe banul 'andu Napoilă?

Maşa. — Prietenul părinteluĭ d-tale?

Polidor. — El e bogat, e bĕtrân... ş'o femee cu uçină coquetărie îl poate lesne ameţi...

Maşa. — (în parte) Ticălosul!

Polidor. — El vine sĕ ne vadă în toate dilele, şi iegreşit că nu vine pentru mine.

Maşa. — Ce vreĭ sĕ dicĭ?

Polidor. — Mĕ 'nţelegĭ... Dacă te interesezĭ de vieaţa i de amorul luĭ Duducescu, eŭ primesc a închide ochiĭ; lar' pretind ca numaĭ decât sĕ daĭ astădĭ un *rendez-ous* luĭ Sandu aci.

Maşa. — (indignată) Un *rendez-vous?* Eŭ! luĭ?

Polidor. — Dar!.. veĭ face cum veĭ sci, asta 'ĭ reaba d-tale. Eată cheĭa de la portiţa grădineĭ. Vreŭ ĕ 'ĭ-o daĭ ca sĕ vie la medul nopţiĭ în salonul acesta, e uşa asta. (arată uşa din stânga) Vreŭ sĕ 'l primescĭ câte-a minute prin întunerec.

Maşa. — Dar' ce aĭ de gând sĕ facĭ?

Polidor. — Eŭ sciŭ.

(Un fecĭor intră pe uşa din fund.)

Fecĭorul. — (anunţând) Cuconul Sandu Napoilă. (ese.)

Polidor. — El e! (cătră fecĭor) Poftesce'l în salon. (Maşeĭ) Eŭ merg sĕ mĕ ascund colea, după uşă, (arată uşa din drépta) ca sĕ ascult tot. Gândesce la Duducescu, dacă 'l ĭubescĭ. (intră in drépta şi lasă uşa puçin deschisă.)

Maşa. — (cu desperare) O! Dumnedeule!.. îmĭ vine sĕ 'nebunesc! (cade pe canape.)

SCENA III.

Maşa, Sandu (intră prin fund.)

Sandu. — Sĕrut mâna, cuconiţă.

(Maşa se închină.)

Sandu. — Cum vĕ aflaţĭ astădĭ? sănĕtoasă?

Maşa. — Mulţemesc.

Sandu. — Dar' Polidor unde 'ĭ?.. A eşit poate?

Maşa. — Aşa mi se pare... Nu sciŭ bine.

Sandu. — 'L-am întêlnit adĭ dimineaţă şi m'a poftit pe astă seară la ceaĭŭ. Se vede că încă n'a venit nime. Eŭ sûnt cel întêĭ.

Maşa. — Trebue sĕ sosească în curênd prieteniĭ luĭ Polidor, că 'ĭ aşteaptă masa de cărţĭ cu nerăbdare.

Sandu. — Stosul şi laschernetul, petrecerea de modă a capitalieĭ.

Maşa. — Şi ruina averilor.

Sandu. — Bine dicĭ, cuconiţă!.. Mare boală 'ĭ jocul cărţilor!.. Lasă că barbaţiĭ îşĭ perdŭ stările şi 'şĭ strică sănĕtatea; dar' apoĭ eĭ se şi facŭ *adiaforĭ* de casa lor, de nevestele lor şi chĭar de copiiĭ lor.

Maşa. — Adevĕrat.

Sandu. — Ba nu, adică vĕ 'ntreb, n'am dreptate?.. aĭ dĕunădĭ vorbeam cu un prieten vechĭŭ al meŭ, cu ıtrarul Faraonescu, care a fost *baş ciohodar*...

Maşa. — Nu 'l cunosc...

Sandu. — Ghiţă Faraonescu, cel ce 'şĭ-a perdut sta-:a în cărţĭ jucând faraonul... un om cu o casă de ›piĭ, cariĭ aŭ rĕmasŭ muritorĭ de foame din pricina luĭ. - Măĭ vere, 'ĭ-am ḑis, un om ce pune în risic pe o ıasă de cărţĭ pânea copiilor seĭ, nu 'ĭ nicĭ creştin cu *ristoitie*, nicĭ părinte bun, nicĭ om cinstit.

Maşa. — D-ta nu jocĭ nicĭ odată, cucoane Sandule?

Sandu. — M'a ferit Dumneḑeŭ de stosurĭ şi de fa-ıoane! Tot ce *metahirisesc* câte odată e concina séŭ ıărieşul... câte două parale partida.

Maşa. — Aĭ dreptate, cucoane Sandule.

Sandu. — Ba nu, ḑeŭ, adică vĕ 'ntreb?.. Eŭ îmĭ ţiŭ rĕndueala mea. De cărţĭ şi de femeile altora am ırat sĕ nu mĕ leg nicĭ odată, şi slavă Domnuluĭ! n'am ăḑut în ispită pĕn' acum.

Maşa. — Nicĭ odată?

Sandu. — Nicĭ!.. ba numaĭ odată, îmĭ aduc aminte e mult. Când trăea bĭetul tatăl meŭ, Dumneḑeŭ sĕ 'l rte! mi se aprinseseră călcăile după o *nikokera* mări-ıtă, şi 'ĭ scrisesem un ravaş în care o *poftoream* ca ; se îndure de flacăra unuĭ muritor; dar' închipuiţi-vĕ ĕcatul, cuconiţă!.. Cade ravaşul, nu sciŭ cum, în mâna ıtiĭ, şi 'mĭ trage rĕposatul o flacără pe spinare care nĭ-a pus minte pentru veciĭ vecilor...

(Uşa din drépta se deschide încet. Maşa zăresce pe Polidor.)

Maşa. — (în parte) Ticălosul! e după uşă! (silindu-se a zimbi lui Sandu) Deŭ, cucoane Sandule, dacă 'ţĭ-ar da a înţelege o damă că... îĭ placĭ... asta nu 'ţĭ-ar pricinui nicĭ o mulţemire?

Sandu. — Eĭ!.. despre mulţemire nu ḑic, că doar' om sûnt şi eŭ, nu 's tatar.

Maşa. — (în parte, cu durere) La ce rol sûnt supusă!.. (tare) Dacă, de esemplu, o inimă de femee tênĕră şi... frumuşică... ar suspina de amor pentru d-ta... inima d-tale ar rĕmânea nesimţitoare?..

Sandu. — Poate c'ar ofta şi ea, maĭ ştiŭ eŭ? dar' aşĭ sili-o sĕ tacă ca pămĕntul.

Maşa. — Aĭ avea curagĭul sĕ 'ĭ înĕduşĭ dorinţele?

Sandu. — Le-aşĭ înĕduşi, cum înĕduşă evreiĭ pe ceĭ cariĭ morŭ.

Maşa. — Nu 'mĭ vine sĕ te cred... Cum se poate!.. un om ca d-ta, în floarea vieţeĭ... căcĭ nu 'ĭ fi avĕnd maĭ mult de 45 de anĭ?

Sandu. — Pe-aproape; am înplinit 50 la Crĕcĭun.

Maşa. — Un om ca d-ta, care aĭ toate calităţile pentru a face pe o femee fericită, aĭ fi astfel de nepăsător la ademenirile amoruluĭ?.. Aĭ închide ochiĭ când o damă ar privi cu dragoste la dumneata?

Sandu. — (uĭmit, în parte) Eaca... eaca!

Maşa. — Aĭ fi surd la vocea uneĭ nenorocite care 'ţĭ-ar mărturisi că te ĭubesce!.. (în parte) O! Dumneḑeule!

Sandu. — (în parte) Ce vrea sĕ ḑică?..

Maşa. — Şi în fine te-aĭ face că nu înţelegĭ când ea, în delirul nebunieĭ séle, 'ţĭ-ar declara că te aşteaptă

deseară aci, pe la 12 ore?.. şi 'ţĭ-ar pune în mână cheia portiţeĭ de la grădină? (se scoală turburată şi lasă cheia în mâna luĭ Sandu.)

Sandu. — (încremenit pe canape) Vaĭ de mine!

Maşa. — Sss!.. sĕ nu afle nime... adio!.. la 12 ore... pe portiţa grădineĭ... (ese prin drépta, ascundêndu'şĭ obrazul de ruşine şi dicênd în parte) O! Dumnedeule, ce ruşine!

Sandu. — (singur) Sûnt deştept orĭ visez?.. Nevasta luĭ Polidor m'a îndrăgit pe mine!.. m'a poftit sĕ viŭ pe la medul nopţiĭ aci!.. Ce vrea sĕ facă cu mine?.. Eaca şi cheia de la portiţă!.. Sandule, Sandule, fĕtul meŭ, deschide'ţĭ ochiĭ, că pare că nu 'ĭ lucru curat. (se scoală cu hotărire) Mĕ duc sĕ spun tot vĕruluĭ Antohi care a sosit maĭ dinioare de la Paris, şi sĕ mĕ sfătuesc cu dênsul. Brec! vedĭ lucrul draculuĭ!.. Eŭ alergasem aci ca sĕ daŭ de ştire că s'a întors Antohi din călătorie. şi tronc! mi se întêmplă şi mie ca luĭ Iosif cu Putifaroaea... Haĭ la Antohi. (se întêlnesce în fund cu Duducescu.)

SCENA IV.

Sandu, Duducescu (viind prin fund.)

Duducescu. — Cu seara bună, cucoane Sandule!.. în cotro?.. Nu şedĭ sĕ petrecĭ cu noĭ?

Sandu. — (ameţit) Nu, mĕ duc la Iosif... ba, vreaŭ sĕ dic la Putifar. (ese iute).

Duducescu. — Ce-a păţit bĕtrânul de vorbesce într'aiurea? (ridênd) A fi bĕut poate un păhăruţ de Odobescĭ maĭ mult. (viind în scenă) Dar' unde 'sŭ oare stăpâniĭ caseĭ?..

Tremur de grijă şi nerăbdare aşteptând rĕspunsul Maşeĭ... Dacă ar primi sĕ fugă cu mine peste hotar, toate sûntŭ gata, şi pasaportul, şi trăsura... A! eată 'ĭ că vinŭ.

SCENA V.

Duducescu, Polidor.

Polidor. — (cu amiciţie) Duducescule, aci eştĭ?.. De mult aĭ venit? (îĭ dă mâna.)

Duducescu. — Ba chĭar acum; dar' unde 'ĭ doamna Maşa?

Polidor. — Scrie un ravaş... nu sciŭ ce. Trebue sĕ vie îndată.

Duducescu. — (în parte, cu bucurie) A fi rĕspunḑĕnd la ravaşul meŭ.

Polidor. — Eĭ! Duducescule, îĭ tragem un stos în astă seară?

Duducescu. — Cum veĭ pofti.

Polidor. — Ce 'ţĭ pasă ţie? Aĭ un noroc orb... Ne-aĭ luat baniĭ la toţĭ cu ridicata!.. ba încă 'ţĭ-am rĕmas şi dator... Cât am sĕ'ţĭ daŭ?

Duducescu. — Treĭ sute de galbenĭ din cărţĭ şi 500 galbenĭ înprumutaţĭ. Dac'aĭ putea, frate, sĕ'mĭ plătescĭ, m'aĭ îndatora prea mult, că oĭŭ sĕ am mare trebuinţă de banĭ chĭar mâne.

Polidor. — (curmându'ĭ vorba) Eaca şi Maşa. (merge spre uşa din fund.)

SCENA VI.

Duducescu, Polidor, Mașa.

Duducescu. — (dând mâna Mașeĭ) Întrebam tocmaĭ acum de d-voastră, doamna mea.

Mașa. — Am avut ceva de scris.

Duducescu. — (încet) Răspunsul la scrisoarea mea?

Mașa. — (încet, dând un ravaș luĭ Duducescu) Eată'l.

Duducescu. — (luând ravașul) Eștĭ un ânger!..

(Se aude afară vuet de trăsură.)

Polidor. — Ce s'aude pe scărĭ?.. Ne vinŭ prieteniĭ. (merge de deschide ușa din fund.)

Duducescu. — (încet Mașeĭ) În astă noapte, la 12 ore, voĭŭ fi la poartă cu un *coupé* ș'oĭŭ da semnalul cu biciul vezeteuluĭ.

SCENA VII.

Duducescu, Mașa, Polidor, maĭorul, contesa, Ischĭuzarliu.

Polidor. — Poftim, poftim. Ce-ațĭ întârḑietŭ așa de mult?

Contesa. — Maĭoru 'ĭ pricina.

Maĭorul. — *A! nĭet, pardon.* Dumneta așteptat pe Ischĭuzarlĭovicĭ.

Contesa. — (supărată) *Major, vous êtes un ours.*

Maĭorul. — (riḑênd) *Exellent! très aimable, très aimable.*

Contesa. — (serutând pe Maşa) *Bonsoir, chère; votre père est agaçant.*

Maşa. — Audĭ, *papa?*

Maïorul. — Audim, *duşinca moĭa, ma* nu asudam. (privind înpregĭur) A! ceaĭu gata?.. masa de cărţĭ gata?.. Eŭ când fost la Braila ranit, eŭ beut patru sacale de ceaĭŭ cu rom, douĕ ceaĭŭ, douĕ rom.

Contesa. — Şi n'aĭ murit?

Maïorul. — A! *nĭet* murit. La mine *zdarov!* (scoate din busunar un glonte) Când lovit la mine plumbul ista, eŭ cadut jos strigând: *zdrasti cĭolovec!*

Toţĭ. — Acesta 'ĭ glontele?

Maïorul. — Da. Eŭ pastrat la dinsul ca un *souvenir.*

Contesa. — *A! cher major,* dă-mi'l mie sĕ'l port ca un talisman.

Maïorul. — *Pardon, comtesse.* Eŭ dam pe dinsul Maşeĭ ca un juvaer de familie.

Maşa. — (luând glontele) *Merci, papa...* 'L-oiŭ purta cu mine cât oiŭ trăi.

Maïorul. — (serutând pe Maşa) *Duşinca moĭa!..* Bun suflet la tine!

Ischĭuzarliu. — (în parte) Bre! că anoştĭ maĭ sûntŭ!

SCENA VIII.

Ceĭ de'nainte, **Rufinescu, doctorul** (viind din fund.)

Rufinescu. — *Bonsoir,* Polidor... (dă mâna luĭ Polidor.)

Doctorul. — (închinându-se Maşeĭ) Doamna mea...

Maïorul. — Bravo! Maĭ venit doĭ prietenĭ la stos...

D-le doctor, d-ta nu cunoştĭ vr'o doftorie pentru vindecat de pagubă la stos?

Doctorul. — Ba cunosc. Receta cea maĭ sigură este ca sĕ nu jocĭ stosul.

Rufinescu. — Te înşelĭ, doctore; receta pentru ca sĕ nu păgubescĭ este sĕ câştigĭ.

Maĭorul. — A! bravo Rufinescu! Dumneta nu prost; *ma* de ce chĭemat la dumneata Rufinescu? d-ta italian?

Rufinescu. — Poate... Armoariile familieĭ mele poartă o cumpĕnă şi o spadă, semnele dreptăţiĭ şi a biruinţeĭ; ear' devisa noastră francesă este: *Pèse et...*

Maĭorul. — (curmându'l) *Et cetera...*

SCENA IX.

Ceĭ de'nainte, **Cleveticĭ, Tribunescu** (intră prin fund.)

Cleveticĭ. — *Servus!*

Tribunescu. — Sănĕtate şi frăţie.

Cleveticĭ. — (apropiindu-se de Maşa) Doamna mea, al d-voastră devotat.

Maşa. — De mult nu v'am vĕdut, domnilor!.. Ne-aţĭ uĭtatŭ?

Cleveticĭ. — Incapabilĭ, doamna mea, de a uĭta o cetăţeană ca dumnevoastră. Amŭ avutŭ o absenţă.

Maşa. — Din capitală?

Tribunescu. — Dar, doamnă. Ne-amŭ dusŭ în provincie ca sĕ luăm parte la luptele eleptorale. Amŭ voitŭ sĕ dejucăm intrigile conservatorilor, şi în conformitate cu articolul IV din anecsă, sĕ surprindem fraudele.

Maïorul. — *A! bonsoir monsieur* Tribule... Spune la mine: fost lupta mare la alegere?

Tribunescu. — Luptă de principiĭ, domnule Stacană, luptă de moarte!

Maïorul. — A! Dumneata nu fost ranit?

Tribunescu. — Nu; eŭ cu amicul meŭ Cleveticĭ amŭ fostŭ aleşĭ deputaţĭ.

Maïorul. — Avutŭ noroc. Eŭ când luptat la Braila, fost ranit de glontele acesta; (arată un al doilea glonte) *ma* eŭ tot *zdarov.*

Contesa. — *Comment!..* alt glonte?.. ha, ha. ha! Maïorul a fost rănit de doĭ glonţĭ tot într'un loc.

(Toţĭ ridŭ într'ascuns.)

Maïorul. — *Cĭto? cĭto?* (în parte) Ce spus nebuna?

Polidor. — Domnilor, ne perdem timpul cu vorba, şi masa de cărţĭ ne aşteaptă. Poftim.

Toţĭ. — Bucuros! (se ducŭ de se punŭ la cărţĭ, afară de: doctorul, Cleveticĭ şi Tribunescu.)

Maïorul. — *Haraşo!* începem rĕsboĭul. A! *monsieur* Cleveticĭ, *monsieur* Tribule, nu jucaţĭ?

Tribunescu. — Baniĭ meĭ îĭ păstrez spre a'ĭ consacra în serviciul causeĭ, ear' nu în serviciul stosuluĭ.

Maïorul. — *Exellent!..* A! Doamna contesa nu vine la masă?

Contesa. — Aşĭ veni, *volontiers,* dar' rĕmâne Maşa singură. (merge la masă.)

Maïorul. — *Nĭet;* Maşa cântă la noĭ *une romance.*

Maşa. — Pardon, nu sûnt dispusă ca sĕ cânt.

Toțĭ. — O! Doamna mea, vě rugăm cu toțiĭ... faceți-ne plăcerea.

Mașa. — Mě ertațĭ că, ḑeŭ, nu pot în astă seară.

Polidor. — Mașa, adă'țĭ aminte că 'mĭ-aĭ promis mie sě cânțĭ romanța cea nouă de amor. Cântă, dragă.

Mașa. — (în parte) O! Dumneḑeule! de-abĭea mě pot stăpâni de plâns și el mě silesce sě cânt!

Polidor. — Dragă, începe maĭ degrabă, că stăm gata sě te aplaudăm.

(Maĭorul, contesa, Polidor, Ischĭuzarliu, Duducescu și Rufinescu jocŭ stosul; Clevetici și Tribunescu se așeadă pe canape; doctorul aduce Mașeĭ un caet de musică.)

Mașa (cântă:)

Ah! te ĭubesc, și drag 'mĭ-e de-a 'țĭ-o spune,
Ș'orĭ cât de mult în lume voĭŭ trăi,
Tot voĭŭ sě'țĭ spun, sě'țĭ spun, dulce minune,
Că te ĭubesc și vecĭnic te-oĭŭ ĭubi.

Contesa. — *Charmant! delicieux!*

Toțĭ. — Minunat!

Mașa (cântă:)

Dar; te ĭubesc și 'mĭ daŭ sufletul ție;
Căcĭ pre pămênt și 'n raĭul ângeresc
Nu póte fi maĭ dulce armonie,
Ca glasul lin ce ḑice: te ĭubesc!

Contesa. — *Ah! Dieu! quelle expression!*

Toțĭ. — De minune!

Mașa (cântă:)

O! de-ar suna acuma pentru mine
Ceasul dorit al sboruluĭ ceresc,
Eŭ așĭ muri ferice lângă tine;
Căcĭ așĭ muri ḑicêndu'țĭ: te ĭubesc!

Contesa. — *Ah! je n'y tiens plus!* Trebue sĕ te sĕrut, Maşo. (merge de serută pe Maşa.)

Toţĭ. — (sculându-se de la joc) Admirabil!.. Perfect! *Prekrasnaĭ!* Ce voce frumoasă!..

Duducescu. — Am credut că aud cântând un ânger.

Rufinescu. — Şi eŭ, doamna mea, o privighitoare!

Tribunescu. — Şi eŭ... aquila romană!

Maĭorul. — *No! haraşo, haraşo,* destul compliment. Punem ear' la joc... *Maşinca,* gateştĭ ceaĭul.

(Jucătoriĭ se punŭ ear' la cărţĭ. Un fecior duce un serviciŭ de ceaĭŭ şi 'l depune pe mesuţa de lângă canape. Maşa se ocupă cu ceaĭul, umple cescele şi le imparte.)

Doctorul. — (apropiindu-se de Clevetică şi Tribunescu, în timp ce jucătoriĭ se punŭ la cărţĭ) Domnilor, aşĭ dori sĕ am o esplicare cu d-voastră.

Cleveticĭ. — Cu noĭ?

Doctorul. — Dar, domnilor.

Tribunescu. — În ce cestiune?

Doctorul. — Într'o cestiune foarte serioasă ce s'a ivit în jurnalul ce redigeaţĭ, în *Gogoaşa patriotică.*

Tribunescu. — Suntem gata, domnule, sĕ dăm esplicaţiunile ce veţĭ dori.

Doctorul. — Bine voiţĭ a'mĭ spune... (vorbescŭ încet şi discută cu foc.)

Maĭorul. — A! cine taĭe stos?

Polidor. — Duducescu. El e *banquier-başa.*

Duducescu. — Bucuros!.. (taĭe stosul. Cela-l-alţĭ pontéză.)

Maşa. — (luĭ Tribunescu şi Cleveticĭ) Domnilor, nu poftiţi o ceaşcă de ceaĭŭ?

Tribunescu. — Mulţemim, doamna mea. Principiile noastre liberale nu ne permitŭ sĕ bem asemene *liquoare.*

Maşa. — (zîmbind) Nu sûnteţĭ prietenĭ cu Chineziĭ, se vede?

Duducescu. — Stos!.. (dă cărţile) Contesă, aţĭ perdutŭ; Polidor, aĭ perdut; domnule maĭor, aĭ câştigat...

Maĭorul. — *Prekrasnaĭ! Paroli... Maşinca, davaĭ* ceaĭŭ la mine.

Maşa. — Eată, cum îţĭ place, într'un pahar. (îĭ duce un pahar mare de ceaiŭ.)

Duducescu. — Stos!.. Rufinescule, aĭ perdut; Polidor, aĭ perdut; maĭorule, aĭ perdut.

Maĭorul. — *Sacrament!.. Maşinca, davaĭ* rom la mine.

Polidor. — Ce goană!

Toţĭ. — D'apoĭ eŭ!

Maĭorul. — Numaĭ Duducescu avut noroc. A! Duducescu, de ce chĭemat la dumneta Duducescu?

Duducescu. — Pentru ca sĕ mĕ 'ntrebĭ dumneata.

Maĭorul. — *A! haraşo! Excellent!.. Maşinca, davaĭ pandespan.*

(Jucătoriĭ urmézā partida lor. Maşa toarnă ceaiŭ în tase, şi fecĭorul le duce pe la musafirĭ.)

Doctorul. — (urmând discuţia) Nu 'ĭ vorba de convenţie, domnilor. Eŭ vĕ 'ntreb: cine din dumneavoastră a scris un articol ĭerĭ în contra institutuluĭ de orfanĭ ce este sub direcţia mea?

Tribunescu. — Cine? Eŭ, domnule! Am curagĭul a o declara. Nu sûnt de opiniune ca fiiĭ Românilor sĕ fie

crescuțĭ ca nisce plante sub oale de sticlă, pentru că acest fel de crescere *etufă* în generațiunea fiitoruluĭ simțul libertățiĭ individuale.

Doctorul. — Te-aĭ primi maĭ bucuros sĕ vedĭ copiiĭ lepădațĭ pe ulițĭ, de cât sĕ'ĭ sciĭ adăpostițĭ într'un institut, unde sĕ aĭbă îngrijirile trebuincĭoase?

Tribunescu. — Dar, domnul meŭ! Copilăria e ca un arbore june ce prosperă liber în aer, la Soare, și care se ofilesce în *seră*, în închisoare. Copiiĭ Românilor trebue sĕ fie lasațĭ pe strade, pe câmp, fără nicĭ o privighere despotică, fără nicĭ o deprindere de molicĭune, pentru că numaĭ astfel eĭ vor deveni cetățenĭ liberĭ, tarĭ, curagĭoșĭ, demnĭ de a sĕ bucura în viitor de principiile mântuitoare (răpide) a libertățiĭ, egalitățiĭ, fraternitățiĭ, inviolabilitățiĭ...

Doctorul. — (întrerupêndu'l) Și cele-l-alte... Prea bine: asta 'ĭ opinia d-tale?.. o respectez, orĭ cât sĕ fie ea de greșită; însă pe lângă espunerea acestor principiĭ în foaea d-voastră, aĭ maĭ adăogat și următoarele reflecsiĭ, care mĕ privescŭ pe mine personal. (scoate o foae și cetesce.)

(Jucătoriĭ lasă cărțile și ascultă.)

Doctorul. — (cetind) „Noĭ conchidem acest articol an„gajând pe Guvern de a pune capĕt șarlatanismuluĭ in„teresat a unor medicĭ, cariĭ, sub cuvênt de a organisa „institute filantropice, facŭ subscrierĭ în societatea ro„mână și se folosescŭ fără control de sumele ce adu„nă..." (cu energie) Dumneata le-aĭ scris aceste rêndurĭ, domnule?

Maĭorul. — (cătră jucătorĭ) *A! Cĭto?*.. sĕ ascultăm...

Doctorul. — Dumneata le-aĭ scris aceste?.. te 'ntreb.

Tribunescu. — Eŭ. Dacă nu 'ţĭ placŭ, eştĭ liber sĕ rĕspundĭ.

Cleveticĭ. — Respunde, domnul meŭ. Articolul amiculuĭ Tribunescu ne-a câştigat 5 abonaţĭ. Rĕspunsul dumitale ne va aduce alţĭ atâţĭ, de-a fi elocint şi... scandalos.

Doctorul. — Domnule, gândit-aĭ că, aicĭ în capitală, eŭ sûnt singurul medic care am făcut o subscriere în folosul unuĭ institut de orfanĭ?

Tribunescu. — Asta nu e treaba mea, domnule... Presa e liberă!

Doctorul. — Presa?.. dar' dumneata scii ce e presa?.. Cunoscĭ misiunea sântă şi luminătoare a preseĭ?.. Aĭ idee de rolul sublim a unuĭ publicist?.. Domnule, un jurnalist este apostolul adevĕruluĭ, apĕrătorul dreptăţiĭ, propagatorul cunoscinţelor folositoare; el e devotat cu sinceritate şi cu abnegare intereselor Patrieĭ séle, şi când se servă de presă, el o întrebuinţează ca o făclie cerească pentru a rĕspândi luminĭ mântuitoare în minţile şi cugetele oamenilor... Avem în societatea noastră câţĭva oamenĭ de merite ce 'şĭ consacră viaţa la această nobilă misiune; ear' d-ta, domnule Tribunescu, şi d-ta, domnule Cleveticĭ, nu sûnteţĭ demnĭ sĕ vĕ puneţĭ în rêndul lor, n'aveţĭ dreptul de a purta mândrul nume de jurnalıştĭ, căcĭ nu sûnteţĭ jurnaliştĭ, dar nisce mişeĭ pamfletarĭ, nisce hulitorĭ publicĭ ce aduceţĭ discredit preseĭ!

Tribunescu. — Cer cuvêntul...

Doctorul. — Şi prin urmare nu voiŭ rĕspunde la insultele voastre prin publicitate; vĕ voiŭ da numaĭ o lecţie de bună cuviinţă, precum meritaţĭ. Domnule, sûnt hotărit sĕ 'ţĭ taiŭ urechile. Care este ora la care ne putem întêlni mâne dimineaţă?

Toţĭ. — O! provocare?

Tribunescu. — Duel vreĭ, domnule?.. Prea bine! primesc provocaţiunea dumitale; însă îţĭ declar de maĭ 'nainte, că eŭ nu mĕ bat nicĭ cu pistolul, nicĭ cu floreta.

Maĭorul. — (sculându-se) A! cu ce bate la d-ta, cu tunul?

Tribunescu. — Eŭ, domnule, mĕ bat cu hapurĭ!

Maĭorul. — *Cĭto?..* hapurĭ!.. Dumneata spiţer?

Tribunescu. — Vomŭ pune într'o cutie două hapurĭ, unul otrăvit şi unul neotrăvit...

Maĭorul. — Eĭ!.. pe urmă?

Tribunescu. — Fie care din noĭ doĭ va lua un hap, într'un noroc, şi 'l va înghiţi. Cine-a avea parte de cel otrăvit, va muri!!!

Toţĭ. — Ce nebunie!

Doctorul. — Ba nu; eŭ primesc şi vreŭ chĭar acum aci sĕ terminăm duelul.

Tribunescu. — (îngrijit) Ce fel? N'avem armele necesariĭ.

Doctorul. — Tocmaĭ se 'ntêmplă sĕ am asupră'mĭ... armele d-sale. Eată o cutioară în care se găsescŭ hapurile trebuincĭoase. (întinde cutiea luĭ Tribunescu) Poftim, d-le, de ĭea un hap şi'l înghite.

Tribunescu. — Domnule...

Cleveticĭ. — Domnule, acesta'ĭ un act de premeditaţiune din parte'ţĭ... Cum de posedĭ asemene ingrediente asupră'ţĭ?

Doctorul. — Le pregătisem pentru un alt duel de felul acesta, care s'a amânat pe altă dată. Ele ne vor sluji nouă... Poftim, domnule, de alege, că eŭ sûnt gata.

Tribunescu. — Domnule!.. d-ta poţĭ fi gata; eŭ însă nu!.. Am sĕ 'mĭ fac oare care pregătirĭ... am sĕ termin un articol... şi în fine, eŭ... am fost ales deputat!.. Viaţa mea nu 'mĭ aparţine, şi nu pot dispune de dênsa...

Doctorul. — (furios) Aşa?.. vrea sĕ ḑică, daĭ îndĕrăt?.. ţi'ĭ frică?

Tribunescu. — Domnule! Patria...

Doctorul. — Meritĭ dar sĕ te tratez ca pe-un pamfletar, şi te pălmuesc chĭar cu foaĭa ta, mişelule! (îĭ aruncă foaĭa în obraz.)

Tribunescu. — (indignat) Domnule...

Contesa. — *Ah! mon Dieu!*

Maĭorul. — *Boji moi!* un palma!

Tribunescu. — (luĭ Cleveticĭ) Haĭdeţĭ de-aci, amice, că ne găsim între inimicĭ politicĭ!

Cleveticĭ. — Haĭ, amice. Sĕ ne retragem cu demnitatea noastră!.. (se îndreaptă amêndoĭ spre fund.)

Maĭorul. — (alergând după Tribunescu) Tribule, Tribunescu, trebue bate la tine la duel, *bratişca.*

Cleveticĭ. — Arma noastră este condeĭul, domnule! (se măreţ cu Tribunescu.)

Maĭorul. — *Paşol, padleţĭ!*

Contesa. — (către Mașa) *Ah! mon Dieu, chère, je suis toute émue!*

Doctorul. — (Mașeĭ) Doamna mea, vĕ cer ertare în genunchĭ pentru acest scandal.

Mașa. — Te ert, domnule doctor, căcĭ asemenea mișeĭ desonorează numele de jurnaliștĭ românĭ.

Doctorul. — (serută mâna Mașeĭ) Sûnt fericit de aprobarea d-voastră.

(Sună 12 ore.)

Contesa. — *Ah! mon Dieu! deja minuit! Monsieur* Tachi, poroncesce, te rog, sĕ 'mĭ tragă caleasca.

Ischiuzarliu. — Numaĭ decât, contesă. (ese.)

Contesa. — *Adieu, chère.* Am petrecut *une soirée charmante...*

Toțĭ. — (închinându-se) *Adieu...* a revedere... (esŭ)

Contesa. — *Majeur...* viĭ cu mine sĕ te duc acasă?

Maĭorul. — *Akagji!.. Mașinka moĭa,* noapte bună... A!.. de fost Tribule la Braila, el murit de frica.

(ese împreună cu contesa. Polidor îĭ întovărășesce până la ușa din fund)

Duducescu. — (apropiindu-se de Mașa) Peste câteva minute voiŭ fi lângă poartă... Vĕ aștept! (ese.)

Mașa. — Bine...

Polidor. — (întorcĕndu-se lângă Mașa) S'aŭ dusŭ cu toțiĭ... Mezul nopțiĭ a sunat. Aĭ dat luĭ Sandu cheĭa de la grădină?

Mașa. — (cu vocea slabă) 'Ĭ-am dat-o.

Polidor. — Trebue sĕ vie el în curênd aci, pe ușa asta... Primesce'l prin întunerec. (suflă luminările) Eŭ staŭ

ascuns în camera de alăturea... (cu amenințare) m'aĭ audit? (întră în drépta.)

SCENA X.

Mașa. — (singură) Ticălosul!.. în ce infamie mě 'npinge!.. Eŭ, sě primesc la mine, prin întunerec, pe prietenul tatăluĭ seŭ!.. Martur 'mĭ-e Dumnedeŭ c'am resistat cât am putut porniriĭ inimeĭ mele, și c'am voit sě nu calc peste datoriile mele conjugale... dar' când însușĭ barbatul meŭ... el, care e dator sě mě sprijine și sě mě apere!.. când chĭar el mě silesce a uĭta jurămêntul ce 'l-am făcut înaintea altaruluĭ... O! nu 'mĭ rěmâne decât sě fug dintr'un locaș ca acesta, unde domnescŭ nerușinarea și crima... (privesce cu spaĭmă la ușa din stânga) Par' c'am audit un pas colea... 'Mĭ-e groază sě mě uĭt la ușa asta care duce 'n grădină... O! Doamne! aud cheĭa!.. ușa se deschide, și Duducescu întârdie!.. Ce-o sě mě fac?.. mințile mi se perdŭ. Eată'l vine, vine aicĭ... Dumnedeule! sûnt perdută! (se aude o întorsătură de cheĭe în broasca ușeĭ din stânga. Ușa se deschide încet) Ce-aud? (alérgă spre fund și privesce pre fereastă) Am audit semnalul! (se aude un pocnet de bicĭŭ afară) El e!.. (cu bucurie) Duducescu mě așteaptă!.. Slavă Domnuluĭ!.. sûnt scăpată! (e alergând prin fund, în timp ce Antohi întră pe ușa din stânga.)

SCENA XI.

Antohi (invělit in manta înaintéză prin intunerec), **Polidor** (ese din drépta, purtând un pistol și o luminare aprinsă.)

Polidor. — Am audit pașĭ în apartamentul Mașeĭ... (vede pe Antohi fără sě 'l cunoască) A! Dumneata eștĭ, domnule Sandu?.. Dumneata întri pe la medul nopțiĭ la femeea mea? îmĭ stricĭ casa?.. mě desonorezĭ?.. ș'aĭ credut poate că 'ĭ scapa de mine?.. că mi'ĭ fura ce am maĭ scump pe lume, nevasta și onórea, fără sě plătescĭ scump o asemenea faptă?.. (amenințând) Scoate banĭ, ghĭuj bětrân și nerușinat ce eștĭ!.. Îmĭ trebue 800 de galbenĭ... Banĭ, că te ucid ca pe-un câne. (întinde pistolul) Banĭ... banĭ!..

Antohi. — (descoperindu'șĭ obrazul) Ucide!!!

Polidor. — (îngrozit) Tată-meŭ! (scapă pistolul din mână.)

Antohi. — Ticălosule!.. (se întoarce și ese încet pe ușa din stânga.)

Polidor. — (nebun de groază) Tată-meŭ!.. aci? (tremură.)

SCENA XII.

Polidor, fecĭorul (intră prin fund.)

Fecĭorul. — Cucoane, eată un ravaș de la cuconița.

Polidor. — Un ravaș?.. (cetesce) „Te las ca pe un nelegĭuit în mustrarea cugetuluĭ și fug departe de tine. pentru toată viața mea." (vorbit) Mașa!.. Mașa a fugit!.. A! 'nebunesc... mor!.. (cade abătut în brațele fecĭoruluĭ.)

(Cortina cade.)

ACTUL IV.

Teatrul represintă decorul actuluĭ al II-lea. Un sipet se vede in fund. La ridicarea cortineĭ e ḑorĭ de ḑiuă.

SCENA I.

Martin (dormitéză pe canape), **Sandu** (intră prin drépta.)

Sandu. — Martine, Martine.

Martin. — (deşteptându-se) Aud?.. Cine mĕ chĭamă?

Sandu. — Eŭ. Ce face vĕrul Antohi?

Martin. — Ce sĕ facă?.. Umblă prin odae derbedeŭ Tanase ca un strigoiŭ. Asearĭ, după ce-aĭ fost d-ta aci. a eşit pe la 11 ceasurĭ şi jumătate, şi de când s'a întors acasă n'a încetat de a sĕ primbla, oftând şi vorbind singur. Am stat toată noaptea de pază la uşa asta.

Sandu. — Bine-aĭ făcut, Martine... Dar' oare ce-a fi avĕnd?

Martin. — Nu maĭ înţeleg nimic, cucoane Sandule... par' că nu 'ĭ lucru curat!.. Boĭerul nu 'ĭ în toate apele; 'ĭ lipseşte-o sâmbătă...

Sandu. — Poate c'a păţit vr'o pacoste pe-acolo, prin străinătate, unde-aţĭ fostŭ?

Martin. — Aşa 'mĭ pare, că de unde se aşeḑase pe eḑute în Paris, de-odată ne-amŭ pornitŭ, ca şi când ar fi năvălitŭ Tatariĭ, şi tot drumul n'a ḑis un cuvênt macar.

Sandu. — Mare minune!.. Martine, credĭ c'aşĭ putea sĕ intru la el?

Martin. — (ascultând) Tacĭ că vine în salon.

(Se retragŭ amêndoĭ în fund.)

SCENA II.

Sandu, Martin, Antohi.

Antohi. — (cu façа turburată, intră şi se preumblă pe scenă, fără a vedea pe Sandu şi pe Martin) Dar... dar!.. alta nu'mĭ rĕmâne de făcut. Cu puçină earbă şi cu un glonte pun capĕt uneĭ vieţĭ amărite! Am cheltuit tot ce-am avut... am rĕmas ear' sarac, precum eram în tinereţe... Ce'mĭ maĭ rĕmâne din toată averea mea? (scoate din buzunar o pungă) Că vr'o sută de galbenĭ... Sĕ'ĭ arunc şi pe dênşiĭ pe fereastă ca sĕ nu'ĭ găsească Polidor... Ticălosul! în ce grad de mârşăvie a ajuns!.. Sĕ'şĭ precupească soçia, pentru ca sĕ aĭbă cu ce'şĭ îndestula patimele!.. O! Dumneḑeule!.. Nu s'a vĕḑut nicĭ odată asemenea crime în soçietatea română!.. Ce corupţie!.. ce degradare!.. O soçietate pere când legăturele cele maĭ sfinte a familieĭ sûntŭ calcate în picĭoare cu asemenea dispreţ! Ticălosul!.. Mĕ întorsesem din Paris cu gând sĕ'mĭ fac milă de el; şi în loc sĕ'l găsesc pocăit... (cu furie) O! de nu m'aşĭ fi stăpânit în minutul acela, 'ĭ-aşĭ fi smuncit pistolul din mână ca sĕ'l ucid ca pe-un câne!..

Sandu. — (înaintând) Vere Antohi!

Antohi. — (întorcêndu-se) A! tu eştĭ, Sandule?

Sandu. — Am venit sĕ te vĕd de dimineaţă, vere Antohi, că aseară de-abĭa te-am zărit un minut. Ce-aĭ făcut după ce 'ţĭ-am dat cheĭa de la portiţa grădineĭ luĭ Polidor?

Antohi. — (luând pe Sandu de o parte) M'am dus în locul tĕŭ, căcĭ presimţeam o infamie din parte'ĭ.

Sandu. — Şi ce s'a întêmplat?

Antohi. — Nelegĭuitul, te aştepta ca sĕ te prade!

Sandu. — El!.. pe mine?

Antohi. — Şi poate chĭar sĕ te şi ucidă.

Sandu. — Vaĭ de mine!.. da ce 'ĭ-am făcut eŭ?

Antohi. — Nimic... însă baniĭ, trăsnească'ĭ Cerul!.. setea banilor!.. focul patimelor!..

Sandu. — (făcêndu'şĭ cruce) *Kirie eleison!* În ce primejdie am fost!

Antohi. — Trebue sĕ te fereştĭ de dênsul, Sandule, că 'ĭ în stare... Aĭ tu vr'un pistol, vr'o armă?

Sandu. — Ba nu...

Antohi. — Eĭ apoĭ, na... du-te în târg şi cumpĕră o cutie cu pistoale.

Sandu. — Dar' ce sĕ fac cu ele?

Antohi. — Eŭ oĭŭ lua unul şi tu celalalt, pentru ca sĕ aĭ cu ce te apĕra. (dându'ĭ câţĭva galbenĭ) Na!.. du-te ĭute şi vină curênd.

Sandu. — Sĕ port eŭ arme cu mine. ca un arnăut?.. (în parte) Ba maĭ bine-oĭŭ da de ştire la poliţie că Polidor a avut gând sĕ mĕ omoare astă noapte...

Antohi. — Nu te-aĭ pornit încă astădĭ, Sandule?

Sandu. — Eaca mĕ duc. (în parte) Mĕ duc drept la aga... Breee!.. cum s'a stricat lumea!.. Unde mergem? unde mergem? (ese prin drépta.)

SCENA III.

Antohi, Martin.

Antohi. — (în parte) De s'ar întoarce maĭ curênd cu pistoalele, sĕ mĕ... (vede pe Martin) Martine, ce facĭ acolo?

Martin. — Grijesc, cucoane.

Antohi. — (în parte, cu milă) Bĭetul bĕtrân! slugă credincĭoasă şi cu durere de stăpân! (tare) Martine, vin' încoacĭ... maĭ aproape.

Martin. — (în parte) Ce are?

Antohi. — De câţĭ anĭ mĕ slujeştĭ tu pe mine?

Martin. — D'apoĭ maĭ ştiŭ eŭ, cucoane? Or fi vr'o 30 de anĭ.

Antohi. — Un veac de om!.. şi ean spune'mĭ: în toată vremea asta pus-aĭ tu ceva de-oparte pentru bĕtrâneţe?

Martin. — Ba, ḑeŭ, nicĭ n'am gândit, că nădĕjduesc sĕ mor în casa d-tale.

Antohi. — Bine, Martine; dar' dac' aşĭ muri eŭ înaintea ta?

Martin. — Ferească Dumneḑeŭ de una ca asta! Nu se poate.

Antohi. — Toate se potŭ, dragul meŭ. Nu ştiĭ tu vorba cea veche: Omul ca earba, ḑilele luĭ ca floarea câmpuluĭ!..

Martin. — (ştergêndu'şĭ ochiĭ) Ean lasă, cucoane, nu maĭ spune de astea.

Antohi. — (în parte, uĭmit) Curios lucru!.. 'Mĭ-e jale sĕ mĕ despart de dênsul! (tare) Martine, adă sipetul cel

cu haïne... (în parte) Într'o vreme a fost şi el plin cu galbenĭ!

(Martin trage sipetul din fund aproape de Antohi.)

Martin. — Eată'l, cucoane.

Antohi. — Deschide'l... Ce bulendre maĭ sûntŭ în întru?

Martin. — Haĭnele şi rufele dumitale.

Antohi. — (plecându-se pe sipet) Dar' asta ce 'ĭ? (scoate o ulcică de lut.)

Martin. — Ştiĭ, cucoane, ulcica ceea care aĭ găsit-o îngropată în grădină; ştiĭ, de mult...

Antohi. — Îmĭ aduc aminte... Acum or fi vr'o 28 de anĭ... Eram sarac... Într'o ḑi săpând în grădină. am găsit o comoară ascunsă în ulcica asta... 100 de galbenĭ! De-atuncĭ am început a avea stare... Bine-aĭ făcut, Martine, că aĭ păstrat-o, căcĭ poate când oĭŭ muri...

Martin. — Ear?..

Antohi. — (zimbind) Eĭ!.. dă!.. n'oĭŭ muri... Nu te maĭ măhni, Martine... Cum se poate sĕ mor eŭ, stăpânul tĕŭ cel ĭubit?.. eŭ care sûnt în floare!.. Nu 'ĭ aşa, Martine, că 's în floare?

Martin. — D'apoĭ cum?.. Brânduşa de toamnă nu 'ĭ floare?

Antohi. — De vreme ce 's brânduşă, acum 'mĭ-e vremea sĕ trăesc, sĕ mĕ veselesc, sĕ gust plăcerile lumiĭ... nu 'ĭ aşa?

Martin. — Numaĭ sĕ fiĭ sănĕtos.

Antohi. — De-aceea am hotărit sĕ fac ca şérpele,

sĕ 'mĭ schimb haĭnele. Vreŭ haĭne noue, şi aceste câte sûntŭ în sipet ţi le dăruesc ţie, Martine.

Martin. — Mie?.. da ce-oĭŭ sĕ fac eŭ cu atâtea lucrurĭ?..

Antohi. — Le 'ĭ da şi tu de pomană, dacă 'ĭ vrea... de sufletul meŭ.

Martin. — Dacă 'ĭ aşa, nu primesc. Ţine'ţĭ averile, cucoane.

Antohi. — Lasă, dragă Martine. Nu vedĭ tu că glumesc?.. Ĭea sipetul şi 'l du în odaea ta... Ce maĭ am eŭ aci în odae?

Martin. — Nimic. Când aĭ plecat la Paris te-aĭ desfăcut de toate.

Antohi. — Cu adevĕrat... Vrea sĕ ḑică, de-ar fi cineva sĕ mĕ clironomisească n'ar găsi nimica?

Martin. — Afară de baniĭ d-tale, n'ar găsi nicĭ macar un pahar cu apă.

Antohi. — (în parte, cu mulţemire) Minunat!.. Cât pentru banĭ, (arată punga) cată tot ce 'mĭ maĭ rĕmâne. (tare) Martine.

Martin. — Aud.

Antohi. — 'Ţĭ-am plătit eŭ ţie leafa?

Martin. — Plătit tot, cucoane.

Antohi. — Ba, pare-mi-se că te 'nşelĭ. Am sĕ 'ţi maĭ daŭ încă mult; ştiŭ eŭ bine socoteala.

Martin. — Mult nu, cucoane... Vr'o 50 de leĭ numaĭ.

Antohi. — Cincĭḑecĭ de leĭ numaĭ?.. Ce spuĭ tu, omule?.. vreĭ sĕ 'ţĭ mănânc baniĭ de haram?.. Ce mĕ

socoteştĭ tu?.. Sĕ mĕ lăcomesc eŭ la dreptul uneĭ slugĭ vechĭ şi credincĭoase ca tine? (îĭ dă punga) Na'ţĭ leafa, Martine.

Martin. — Da 'mĭ-aĭ plătit-o, cucoane. Sĕ n'am parte de pânea care o mănânc, dacă...

Antohi. — Nu te jura, frate, că eŭ ştiŭ maĭ bine decât tine. Ĭea'ţĭ dreptul tĕŭ şi nu maĭ face vorbă. Haĭde, du'ţĭ sipetul în odae, şi 'ţĭ stringe bine tot ce aĭ, ca sĕ nu te afle Po...

Martin. — Cine?

Antohi. — Orĭ şi cine... Haĭde, du-te.

Martin. — (luând sipetul se duce prin fund) Eĭ! nu 'ĭ lucru curat, nu!..

Antohi. — (singur) A! slavă Domnuluĭ!.. nu maĭ am nimic la sufletul meŭ! Sûnt sarac, lipit pămêntuluĭ!.. Cine vine?.. doftorul? (merge vesel înaintea luĭ.)

SCENA IV.

Antohi, doctorul (intrând prin drépta.)

Doctorul. — Cucoane Antohi, am aflat chĭar acum c'aţĭ sositŭ din străinătate ş'am alergat sĕ vĕ vĕd.

Antohi. — Îţĭ mulţemesc, doftore. (îĭ stringe mâna) Cum mĕ găseştĭ?

Doctorul. — Bine de tot. Se vede c'aţĭ petrecutŭ cu mulţemire în voĭagĭŭ?

Antohi. — Cât se poate. Am cheltuit sumedenie de banĭ pe şalurĭ, pe dantele, pe diamante...

Doctorul. — Ha, ha, înțeleg. Cucoana Enăchița 'șĭ-a făcut provisiile de ĭearnă?

Antohi. — Și eŭ, Dănilă, am plătit de m'am spetit.

Doctorul. — Da unde 'ĭ domnia eĭ?.. s'a întors cu d-voastră?

Antohi. — Ba nu... am lăsat-o la han, în Paris.

Doctorul. — La han?

Antohi. — În compania unuĭ actor. Pune'țĭ în gând, doftore, că domnișoara s'a înamorat în Paris de un actor, ș'acum ĭea lecțiĭ de comedie.

Doctorul. — Nu credeam sĕ aĭbă nevoe de asemenea lecțiĭ.

Antohi. — Nu; căcĭ îĭ comediantă de frunte. Sĕ vedĭ!.. După ce m'a scos din minte ca pe-un prost, jurându'mĭ amor, credință și tot felul de... parascoveniĭ sentimentale: după ce m'a scurs bine de banĭ prin Viena și prin Paris, eată resultatul romanuluĭ nostru; (scoate un bilet) un răvășel parfumat, adresat pomenituluĭ actor, în care mĕ descrie pre mine în chipul următor: (cetesce) *„Cher ange, ne sois pas jaloux de mon grotesque compagnon de voyage; c'est mon caissier*. Adică: Ângerul meŭ ĭubit, nu fiĭ zulĭar de pocitul meŭ tovarĕș de călătorie; el e casierul meŭ!

Doctorul. — Ha, ha, ha, frumos stil!

Antohi. — Cum am prins la mână acest document interesant, am și plecat din Paris, și eată-mĕ's.

Doctorul. — Îmĭ pare bine că vĕ vĕd scapat de farmecele eĭ.

Antohi. — Am scapat, slavă Domnuluĭ!.. și acum,

când mĕ gândesc, 'mĭ-e ruşine de nebuniile câte le-am făcut la vîrsta mea.

Doctorul. — (zimbind) Amorul...

Antohi. — Amorul, dragă doftore, e partea tinerimiĭ; şi cât pentru noĭ, bĕtrâniĭ, când ne înpinge pĕcatul a cădea în mrejile luĭ, părem ca nişte muşte uscate în pânză de painjinĭ. Ne facem de risul lumiĭ, şi femeile îşĭ batŭ joc de noĭ.

Doctorul. — În fine ce-a fost s'a trecut. Mie 'mĭ pare bine că v'aţĭ întors în ţeară, pentru ca sĕ vĕ bucuraţĭ de starea în care a ajuns institutul orfanilor.

Antohi. — Copilaşiĭ sûntŭ sănĕtoşĭ?

Doctorul. — Ţi'ĭ maĭ mare drag sĕ'ĭ privescĭ.

Antohi. — În ce numĕr se găsescŭ?

Doctorul. — Ca vr'o 40.

Antohi. — Şi ceĭ mulţĭ înainte! Sĕ trăească, sĕ crească marĭ şi sĕ facă datorie prin Paris! Asta le doresc.

Doctorul. — Ce ḑiceţĭ, cucoane Antohi? Nu vĕ 'nţeleg.

Antohi. — Ḑic că le doresc sĕ crească marĭ, ca sĕ facă datoriĭ în Paris, ca mulţĭ din compatrioţiĭ noştri..

Doctorul. — Cum? compatrioţiĭ nostri?..

Antohi. — Vreĭ sĕ aĭ o idee de numĕrul celor ce sûntŭ datorĭ şi nu plătescŭ?

Doctorul. — Sûntŭ mulţĭ?

Antohi. — (scoate o listă foarte lungă şi o desfăşură) Priveşte!.. eată lista!.. un pomelnic nesfêrşit!

Doctorul. — Par' că 'ĭ lista luĭ *Don Juan*. Eĭ bine! ce ḑicŭ creditoriĭ?

Antohi. — Ce ḑicŭ?.. astupă'ţĭ urechile de ruşine,

doftore. Numele de Român are sĕ ajungă a fi sinonim cu... (se pleacă la urechea doctoruluĭ şi 'ĭ vorbesce.)

Doctorul. — (cu adâncă mirare) Cum se poate!

(Se audŭ voci în grădină.)

SCENA V.

Antohi, doctorul, maĭorul, Sandu.

Maĭorul. — (afară) *Monsieur* Antohi venit de la Paris?

Sandu. — (afară) A venit asearǎ.

Maĭorul. — (întrând prin drépta) Unde 'ĭ?.. A! *zdrasti.*

Antohi. — Maĭorul la mine?.. Ce pofteştĭ, domnule, aci?

Maĭorul. — Eŭ vrem sĕ vorbim cu dumneata serios.

Antohi. — Vorbeşte; te ascult.

Maĭorul. — Polidor, fiŭ a dumitale e un *şelma* ticalos!

Antohi. — Acum o ştiĭ?

Maĭorul. — *Maşa* fugit aseară de la dinsul.

Toţĭ. — Cum se poate?

Maĭorul. — *Maşa* scris la mine că Polidor silit la dinsa ca sĕ dea *rendez-vous* luĭ Sandu, pe la medul nopţiĭ. Adevĕrat, *brat* Sandu?

Sandu. — Adevĕrat.

Maĭorul. — Asta 'ĭ batjocură mare, infamie!.. Trebue resbunat la mine... Eŭ fost adinioare la Polidor, chĭemat pe dinsul la duel... el nu vroit!.. Eŭ palmuit la dinsul, şi acum venit spunem la d-ta, că desparţim pe

Maşa; nu vrem ca *Maşa* sĕ se maĭ numească la dinsa *Maşa* Sgârcea... Numele Sgârcea e necinstit.

Antohi. — Necinstit! numele meŭ?.. şi ḑicĭ că Polidor a refusat a sĕ bate după ce 'l-aĭ pălmuit?

Maĭorul. — Da, refuzat!

Antohi. — Apoĭ dacă lumea astăḑĭ e astfel de coruptă încât sĕ se găsească oamenĭ cariĭ n'aŭ curagĭul a'şĭ spala palmele de pe obraz... ca sĕ'ţĭ dovedesc, domnule maĭor, că numele meŭ nu 'ĭ desonorat prin mişelia luĭ Polidor, primesc eŭ ca sĕ mĕ bat în locul luĭ.

Maĭorul. — *Haraşo.*

Sandu. — Tu, Antohi, la duel? (în parte) Unde mergem?

Antohi. — Tacĭ, Sandule, că tu nu ştiĭ ce sufĕr în sufletul meŭ! Aĭ adus pistoalele?

Sandu. — Eată-le. (arată o cutie cu pistoale.)

Antohi. — D-le maĭor!.. din dosul caseĭ mele este un maĭdan deşert. Pe la *ceasul* acesta nu trece nime prin el. Haĭde!.. eată pistoale... eată marturiĭ meĭ, doftorul şi Sandu.

Sandu. — (spăriet) Eŭ, martur la duel! (în parte) *Kirie ton dinameon...*

Maĭorul. — Bucuros! mergem... Eŭ am marturĭ pe Tachi şi pe Rufinescu.

Antohi. — Prea bine; haĭdeţĭ. (în parte) Tot era sĕ mĕ 'npuşc astăḑĭ.

Maĭorul. — (oprindu-se lângă uşă) Antohi, *bratişca...* daca omorĭ tu la mine, trimite sĕ îngroape pe mine la Braila cu decoraţia Vladimir, care câştigat când fost ranit la asalt... Fagadueştĭ la mine, Antohi?

Antohi. — Îţĭ făgăduesc.

Maĭorul. — (dându'ĭ mâna) A! mulţemim. *Excellent.* Dumneata *pravoslavnik ciolovek.* (ese.)

Sandu. — Şi, ḑeŭ, Antohi te ducĭ sĕ te baţĭ?

Antohi. — Mĕ duc.

Doctorul. — Cucoane Antohi... nu aĭ nicĭ o dispoziţie de luat înaintea dueluluĭ?

Antohi. — Doftore, de-oĭŭ fi ucis, sĕ scriĭ pe mormêntul meŭ devisa sgârcituluĭ: „Daĭ? n'aĭ!"

(esŭ cu toţiĭ.)

SCENA VI.

Martin. — (întră prin fund, pe gândurĭ, înbrăcat în haĭne de ale luĭ Antohi) În zadar mĕ gândesc şi ear' mĕ resgândesc... nu pot sĕ'ĭ daŭ în pîrte!.. Boĭerul are ceva!.. Tot de moarte vorbeşte!.. Ferească sfântul sĕ nu i se întêmple vre o primejdie, că astă noapte 'l-am visat înbrăcat în alb... Mare minune, Doamne! cum s'a prefăcut de vr'o şése lunĭ!.. de unde era Sgârcilă, s'a făcut Dănilă: de unde nicĭ căta la femeĭ, s'a dat în dragoste cu o zăpăcită; de unde nu eşia nicĭ macar la primblare în grădină, a luat câmpiĭ de odată până... hăt, la Parisul ăla, peste nouĕ mărĭ şi nouĕ ţĕrĭ!.. ba âncă m'a dus şi pe mine prin fundul lumiĭ şi m'a purtat pe unde 'şĭ-a înţercat dracul copiiĭ. Nu 'sŭ a bine toate astea... Nu... nu!.. (oftează şi stă trist adâncit pe gândurĭ.)

SCENA VII.

Martin, Rufineasca (întrând răpide prin drépta.)

Rufineasca. — Martine, Martine.

Martin. — Ce este?

Rufineasca. — (scoţêndu'şĭ voalul) Acasă 'ĭ stăpânu-tĕŭ?

Martin. — Ce'mĭ vĕḑură ochiĭ? Dumneata eştĭ, cuconiţă?.. Da când aĭ venit de la Paris?

Rufineasca. — Am sosit chĭar acum. M'am pornit îndată dupá stăpânu-tĕŭ şi 'l-am urmărit din poştă în poştă... Unde 'ĭ?

Martin. — A eşit maĭ adinioarea cu doftorul şi cu maĭorul. Nu 'ĭ-aĭ întêlnit?

Rufineasca. — Nu... Ean spune 'mĭ, Martine: vorbitu'ţĭ-a ceva de mine pe drum.

Martin. — Pe drum?.. N'a spus un cuvênt ḑece ḑile de-a rêndul.

Rufineasca. — (în parte) Îĭ mânios, tot mĕ ĭubesce!.. şi eŭ, nebună, sĕ'mĭ perd minţile după un actor, un calic care 'mĭ-a furat toate juvaerele! (tare) Martine, ce credĭ tu c'ar ḑice când m'ar videa aci?

Martin. — Ştiŭ eŭ?.. poate că s'ar maĭ însenina la façă... că aşa 'ĭ omul când îşĭ perde cararea.

Rufineasca. — (în parte) N'am sĕ'l las în pace pănă ce nu 'l-oĭŭ vedea ear' la picĭoarele mele.

SCENA VIII.

Martin, Rufineasca, contesa.

Contesa. — (aducênd o perină de catifea cusută, întreabă până a nu intra) Antohi *est arrivé?*.. Unde 'ĭ, unde 'ĭ?

Rufineasca. — *Ah! mon Dieu!*.. vine cineva... (îşĭ coboară voalul)

Contesa. — (întrând) *Bonjour*, Antohi... (se înşélă de Yea pe Martin drept Antohi) Bine-aĭ venit, *mon ami!*.. (se răpede ca sĕ 'l sérute) *que je vous embrasse.*

Martin. — Te înşelĭ, cucoană; eŭ sûnt Martin, nu 's boĭerul. (se retrage în fund.)

Contesa. — (oprindu-se) *Fi! quelle horreur!* (zărind pe Rufineasca) *Ah! une dame?*

Rufineasca. — (ridicându'şĭ voalul) *Chère comtesse!* nu mĕ cunoştĭ?

Contesa. — Enăchiţa!.. Dumneata eştĭ, dragă?.. când aĭ venit?.. cum aĭ petrecut?.. aĭ fost sănĕtoasă?.. ean sĕ te vĕd maĭ bine. *Toujours belle!*.. *que je vous embrasse*... (sérută pe Rufineasca.)

Rufineasca. — *Chère amie*...

Contesa. — Spune'mĭ... *racontarisesce'mĭ* ce-aĭ maĭ făcut pe la Paris?.. Făcut'aĭ *conquete* multe?.. cumpĕratu'ţĭ-aĭ lucrurĭ frumoase?.. toalete... bijuteriĭ?.. Sĕ mi le arăţĭ pe toate... *Ah! chère amie!* cât doream sĕ te vĕd ca sĕ maĭ vorbim despre a le tinereţiĭ, despre amor, căcĭ fără amor viaţa 'ĭ o ilusie, un pustiŭ întunecat.

Rufineasca. — *N'est-ce pas?*

Contesa. — *Helas! oui...* Ce'ţĭ folosesce sĕ fiĭ tênĕră? sĕ fiĭ frumoasă, dacă nu profiţĭ de tinereţe şi frumuseţe?.. Dar' te vorbesce lumea?.. Las'o sĕ vorbească şi nu băga de seamă, că doar' ea nu 'ĭ maĭ detreabă.

Rufineasca. — *N'est-ce pas?*

Contesa. — De aceea eŭ una 'ţĭ daŭ dreptate, Enăchiţo, că nu 'ţĭ perḑĭ timpul *comme une sotte*, jertfindu'ţĭ viaţa şi pornirile inimiĭ unuĭ barbat ce nu scie sĕ te preţuească şi nu merită nicĭ un sacrificiŭ.

Rufineasca. — *N'est-ce pas? Ah! chère comtesse!* cât sûnt de fericită că te aud vorbind astfel!

Contesa. — D'apoĭ cum?.. încaĭ dacă eŭ am fost o proastă, nu vreŭ sĕ fiŭ egoistă.

Rufineasca. — Cum?

Contesa. — (cu mâhnire) Proastă! proastă, soro!.. n'am sciut sĕ gust mulţemirile lumiĭ!.. Bată-mĕ pustia! cine 'mĭ-a ḑis sĕ fiŭ aşa de cinstită!

Rufineasca. — (în parte) Auḑĭ? (tare) Ce maĭ face Tachi?

Contesa. — *Ah! chère amie*, nu'mĭ vorbi de dênsul!.. un berbant, un nestatornic, un infam care 'mĭ-a mâncat o mulţime de banĭ, şi pe urmă m'a *plantarisit*... Ah! ah! (scapă perna jos.)

Rufineasca. — Ce pernă 'ĭ asta?

Contesa. — O pernă câştigată de amicul nostru Antohi la loteria orfanilor... Sciĭ că luase 50 de bilete.

Rufineasca. — De cine 'ĭ cusută?

Contesa. — De copilele orfane... Am adus-o s'o daŭ luĭ Antohi ca un *souvenir* de binefacere.

Rufineasca. — Haĭde s'o așeḑăm pe crivatul luĭ, ca sĕ'ĭ menagiăm o surprisă.

Contesa. — Da Antohi nu 'ĭ acasă?

Rufineasca. — Nu.

Contesa. — Minunat! Haĭ degrabă în etac. Unde 'ĭ etacul?

Rufineasca. — (arătând în stânga) Aci.

Contesa. — (zimbind) *Ah! petite friponne!..* (intră amêndouĕ în stânga riḑênd.)

Martin. — Eaca, eaca! Unde se ducŭ?.. Cucoană contesă...

SCENA IX.

Martin, Tribunescu, Cleveticĭ.

Cleveticĭ. — (arătându-se la ușa din stânga) Pst, pst, cetățene Martine.

Martin. — Ce maĭ este?

Cleveticĭ. — S'a deșteptat Mecena?

Martin. — Care Mecenă?

Cleveticĭ. — Mecena Sgârcea, amicul nostru politic.

Martin. — Ba...

Cleveticĭ. — Ba?.. Încă tot stă în braçele luĭ Morfeŭ?

Martin. — Care braçe? Care Morfeŭ?.. Ce spuĭ, domnule?

Cleveticĭ. — (în cantonadă) Intră, amice Tribunescule, că Mecena încă tot doarme.

Tribunescu. — (intrând) Tot! pe la 11 ore? Somnul lung e pernicios!

Martin. — Cine doarme? Cine v'a spus că doarme? Se vede că visaţĭ.

Cleveticĭ. — Ha, ha, ha! E *kabaz* cetăţeanul Martin!.. Mecena aromează şi noĭ visăm!

Martin. — (în parte) Vorbescŭ într'aĭurea, pre legea mea!

Tribunescu. — Amice Cleveticĭ, sĕ aşteptăm aci până se va deştepta. Cetăţene Martine, aĭ ceva cald pentru dejun?

Martin. — (eşind prin fund) Ba nicĭ rece. Puneţi-vĕ pofta 'n cuiŭ.

SCENA X.

Cleveticĭ, Tribunescu.

Tribunescu. — Mi se pare că acest împiegat subaltern nu ne dă respectul cuvenit. Trebue înfrênată plebea.

Cleveticĭ. — Nu scie, ignorantul, că noĭ amŭ fostŭ aleşĭ de curênd în provincie!

Tribunescu. — O! Cleveticĭ, scumpul meŭ amic! De când mĕ sciŭ cu mandat, amoarea mea de Patrie, de glorie şi de popularitate a developat dispuseciunile mele de orator într'un grad astfel de mare, încât îmĭ vine sĕ cer cuvêntul neîncetat. Am sĕ inund Camera sub valurile elocinţeĭ mele şi sĕ fac pe Ministri a tremura pe banca lor.

Cleveticĭ. — Nu am dubiŭ că ’ĭ vor apuca frigurile; căcĭ o sĕ prefacem banca ministeriélă într’o adevĕrată bancă de criminaliştĭ.

Tribunescu. — O! Cleveticĭ, scumpe frate cauzaş! trebue sĕ ’ţĭ fac aci confesiunea că şérpele ambiţiuniĭ m’a muşcat de inimă de când m’am vĕḑut chĭemat a re-presinta Naţiunea. Scaunul de deputat, pe care mĕ simt *deja* aşeḑat, mĕ face a visa la fotoliul ministerieal, şi chĭar... la tronul luĭ Mihaĭ Viteazul! şi de ce nu?.. cer cuvêntul... Aŭ doară nu posed toate calităţile unuĭ om de Stat? n’am patriotism, n’am esperienţă, n’am elocinţă, n’am iniţiativă?.. Spune, Cleveticĭ, spune.

Cleveticĭ. — Frate! confesiunea ta deschide un noŭ orizon d’inaintea ochilor meĭ... Dar! de ce nu? Stăĭ!.. (se lovesce cu palma peste frunte) Un plan machiavelic *spuntă* din *cervela* mea, precum odinioară Minerva din capul luĭ Jupiter!

Tribunescu. — Un plan?.. şi eŭ am unul.

Cleveticĭ. — (primblându-se pe scenă inspirat) Întrând în Cameră, sĕ facem o implacabilă oposiţiune la toate actele Guvernuluĭ!

Tribunescu. — (asemenea) *Secundo.* Sĕ dăm *incontinuo voturĭ de blam* Ministerelor, şi chiar sĕ cerem punerea lor în acusaţiune, pentru ca sĕ le resturnăm!

Cleveticĭ. — Perfect!.. astfel înpedecăm carul Statuluĭ de a merge înainte.

Tribunescu. — *Terţio.* Sĕ perdem tot timpul sesiuniĭ în discuţiunĭ violinte, pentru ca sĕ nu se voteze nicĭ budgetele, nicĭ proĭectele de legĭ a Ministrilor.

Cleveticĭ. — *Quarto.* Sĕ dăm mâna cu inimiciĭ noştri politicĭ, de câte orĭ se va arata vr'o ocasiune de a pune pe Guvern în posiţiune critică, pentru ca sĕ 'l silim de a conta cu noĭ.

Tribunescu. — *Quinto.* Ministeriul cădênd, noĭ ajungem la putere!

Cleveticĭ şi Tribunescu. — (oprindu-se faţă în faţă) Eată-ne Ministri!

Cleveticĭ. — Îndată ce ne-amŭ suitŭ pe fotoliul ministerieal, sĕ pretindem schimbarea tuturor amploaĭaţiţilor civilĭ...

Tribunescu. — Şi militarĭ, pentru ca sĕ producem o confusiune generală în ţeară.

Cleveticĭ. — Sĕ suspendăm diarele şi sĕ închidem diariştiĭ, pentru ca sĕ înveninăm presa în contra Guvernuluĭ.

Tribunescu. — Sĕ luăm un şir de mĕsurĭ arbitrare, care sĕ producă turburărĭ, conflicte între cetăţenĭ şi oameniĭ Guvernuluĭ, spre a da Camereĭ motive de interpelaţiunĭ, de protestaţiunĭ, de acusaţiunĭ şi de discuţiunĭ pentru maĭ multe sesiunĭ...

Cleveticĭ. — Şi în fine sĕ disolvăm Camera, pentru a mări confusiunea, etc. etc. şi în tot timpul acesta proĭectele utile de drumurĭ de fer, băncĭ şi înbunătăţirĭ publice rĕmânŭ nediscutate, nevotate, şi discreditul Guvernuluĭ se lăţesce, se măresce pe nesimţite de la o margine la alta a ţeriĭ.

Tribunescu. — Sublim!

Cleveticĭ. — Însă mĕ gândesc, amice, la un lucru.

În acel discredit generale poate chiar şi numele noastre sĕ fie înecate?

Tribunescu. — (într'o pausă tragică) Peară aceste nume glorioase! Causa sĕ reuşeze!

Cleveticĭ. — *Işala!..* Acum sĕ ne preocupăm de altă cestiune, amice.

Tribunescu. — Care?

Cleveticĭ. — Când se va face verificarea titlurilor, cum vom proba un venit de 400 galbenĭ, potrivit anecseĭ?

Tribunescu. — *Audaces fortuna juvat!* Bine că s'a întors Mecena. El ne va da negreşit fiecăruĭa câte un sinet de 4000 galbenĭ, precum ne-a promis, ş'atuncĭ luăm tribuna cu asalt în *otcup.*

Cleveticĭ. — (făcênd o piruetă) *Hupsana!* Antohi are sĕ ne scape de ruşine, căcĭ fără ajutorul luĭ sûntem raşĭ.

Tribunescu. — (cu demnitate) Raşĭ?..

Cleveticĭ. — Adică daţĭ afară din Cameră. *Ergo,* Antohi sĕ trăească!

Tribunescu. — Antohi sĕ trăească!

Cleveticĭ şi Tribunescu. — (cu entusiasm) Antohi sĕ trăească! Ura!

SCENA XI.

Cleveticĭ, Tribunescu, Sandu, Martin, contesa, Rufineasca.

Sandu. — (arătându-se galben şi spăriet la uşa din drépta) A murit Antohi!

Contesa. —
Rufineasca. — (viind iute pe scenă) Ce?
Martin. —

Sandu. — (tremurând) A murit Antohi!

Toţi. — A murit!.. cum? Unde 'i?

Sandu. — L'a înpuşcat maiorul la duel!

Toţi. — La duel!.. Da unde 'i?

Sandu. — Îl aducŭ aci, sermanul!..

Martin. — (alergând nebun la uşa din drépta) Stăpânul meŭ!

SCENA XII.

Ceĭ de'nainte, **Antohi, doctorul, Ischiuzarliu, Rufinescu.**

Doctorul. — (de afară) Tot încet, tot încet, mergeţĭ lin. (Pe urmă el intră în salon înpreună cu Rufinescu şi Tachi, carii aducŭ în braçe pe Antohi rănit şi leşinat.) Culcaţi'l pe canapea... Martine, Martine.

Martin. — (buimăcit) Aud?

Doctorul. — Adă o pernă.

Martin. — Nu maĭ avem nicĭ o pernă în casă...

Contesa. — Ba este perna orfanilor!.. (intră în etac şi aduce perna.)

Rufineasca. — (se apropie spărietă de Antohi întins pe canape) A murit?.. murit? A! (ĭi vine slăbiciune.)

Rufinescu. — Enăchiţa! aci?.. (se răpede de susţine pe Rufineasca şi o duce de o pune pe fotoliul de lângă mesuţa din drépta.)

Contesa. — Eaca perna... Cine credea c'a sĕ 'ĭ slujească la moarte!.. (merge de aşédă perna sub capul luĭ Antohi.)

Doctorul. — Martine, adă puçină apă ca sĕ spălăm rana.

Martin. — (plângênd) Sermanul! sermanul!

Contesa. — Doctore... Nu maĭ este nicĭ o speranţă?

Doctorul. — (pipăind mâna luĭ Antohi) Nu cred... Nenorocitul e în agonie!

Tribunescu. — (incet luĭ Cleveticĭ) În agonie!.. mandatul nostru e în pericol, amice!..

Cleveticĭ. — (oftând) De-a muri, sûntem sterşĭ din rêndul deputaţilor!.. Trist!

Tribunescu. — *Alea jacta est!*

Antohi. — (se mişcă gemând) A!.. Polidor!.. Polidor!..

Sandu. — Sermanul!.. tot la fiul seŭ gândesce pănă şi în *ceasul* morţiĭ!

Antohi. — (deschiḑênd ochiĭ) În mine?.. în mine vreĭ sĕ tragĭ, Polidor!.. O!.. (închide ochiĭ.)

Toţĭ. — (înspăĭmântaţĭ) Ce ḑice?

Antohi. — (se scoală de se razimă pe pernă. Ochiĭ sûntŭ ţintiţĭ şi faça turburată. Îl apucă delirul) Eaca, colo... colo... un sipet plin cu galbenĭ!.. o comoară!.. se deschide?.. ad'o încoacĭ... adă!.. Ba nu... nu 'ĭ sipet... îĭ un cosciug!.. un cosciug?.. cine mĕ 'npinge în el?.. Polidor!.. tu?.. tu, pe mine?.. Lasă-mĕ... nu vreŭ sĕ mor... 'mĭ-e frică de moarte!.. (ţipând) A!.. m'aĭ lovit drept în inimă!.. aĭ tras în tată-tĕŭ, nenorocitule!.. (respiră greŭ.)

Rufineasca. — (cu spaĭmă) A! nu pot sĕ maĭ staŭ aci... (voĭesce sĕ se scoale de pe canape, dar' se opresce îngrozită, întêlnind ochiĭ luĭ Antohi.)

Antohi. — (privind la Rufineasca) Cine-a vorbit?.. (privesce lung la Rufineasca, îşĭ freacă ochiĭ şi apoĭ zimbesce cu durere) Enăchiţa!.. aci?.. Aĭ venit după mine, draga mea?.. nu te-aĭ săturat de banĭ?.. maĭ vreĭ încă?.. aud?.. Aĭ nevoe ca sĕ 'ţĭ hrănescĭ barbatul?..

Rufineasca. — (căḑênd pe fotoliŭ) O! Dumneḑeule!

Antohi. — Barbatu-tĕŭ n'are altă avere decât frumuseţa femeiĭ luĭ?.. n'are altă meserie decât sĕ te precupeţească?.. Sermană femee!.. mare ticălos barbat aĭ!.. Eĭ! vină sĕ te maĭ ajut... na'ţĭ un sinet... na!.. (scoate ravaşul Rufineascăĭ din buzunar.)

Doctorul. — (în parte) Ravaşul eĭ!

(Rufineasca scoate un ţipet şi leşină. Barbatul seŭ îĭ dă ajutor.)

Antohi. — Na o *tratŭ* la actorul din Paris... Mergĭ de scoate nume rĕŭ în străinătate damelor române!.. fă-le de ris şi de ruşine!.. na!.. (scapă ravaşul) Apă... apă... daţi'mĭ un pahar cu apă, că mĕ arde colea în pept.

Martin. — (dându'ĭ o ulcică) Ţine, cucoane.

Antohi. — (bea cu lăcomie) Adă... adă... (dă ulcica lui Martin) Martine! mor, dragă Martine!.. veḑĭ tu?.. nu 'ţĭ spuneam eŭ aḑĭ dimineaţă c'oĭŭ sĕ mĕ pornesc înaintea ta?..

Martin. — (plângênd) Aĭ vorbit într'un *ceas* rĕŭ, cucoane!

Antohi. — Lasă... lasă, frate, nu maĭ plânge, c'aşa a vrut Dumneḑeŭ!.. Vină de stă colea lângă mine... şi Sandu şi doftorul... şi... (vede pe Cleveticĭ şi Tribunescu) Cine 'sŭ ăştiea?

Cleveticĭ. — Amiciĭ dumneavoastră, Cleveticĭ şi Tribunescu.

Antohi. — Patrioţiĭ ceĭ falşĭ?.. ceĭ cariĭ, în loc sĕ cate a înfrăţi pe toţĭ Româniĭ într'o familie... îĭ desbină cu cuvinte secĭ de partidă progresistă... partidă moderată... partidă retrogradă... partidă naţională... partidă trădătoare?.. Ceĭ cariĭ facŭ din patriotism o speculaţie şi din presă o tarabă de marfă mincĭunoasă?.. Aţĭ venitŭ sĕ vĕ daŭ banĭ?.. sĕ vĕ daŭ sinete ca sĕ înşelaţĭ lumea c'aveţĭ stare?.. s'ajungeţĭ printr'o mincĭună a fi representanţiĭ ţeriĭ? (oftează) Arŭ vrea şarlataniĭ sĕ se bage în rêndul adevĕraţilor patrioţĭ, precum aŭ cercatŭ a lua loc în rêndul adevĕraţilor jurnaliştĭ!.. Arŭ vrea sĕ 'mĭ încheĭŭ viaţa cu trădarea Patrieĭ mele!.. Apă... apă... adă, Martine. (Ĭea ulcica, şi până a nu o da îndĕrăt luĭ Martin, rĕmâne încremenit la vocea luĭ Polidor.)

SCENA XIII.

Ceĭ de'nainte, **Polidor.**

Polidor. — (de afară) Tată-meŭ!.. tată-meŭ a murit!.. (deschide uşa din drépta şi zărind pe Antohi, întinde mânile spre el şi cade în genunchĭ, strigând:) Tată!.. tată, ertare!

Antohi. — Polidor!.. tu aci, nelegĭuitule! aĭ alergat ca sĕ mĕ vedĭ murind?.. aĭ socotit că 'ĭ găsi ear' un sipet cu galbenĭ?.. sĕ jocĭ şi sĕ cânţĭ de bucurie?

Polidor. — (plângênd) Ertare!.. fie'ţĭ milă!

Antohi. — Milă de-un ticălos care 'şĭ vinde nevasta?.. Ertare unuĭ mişel care n'are curagĭŭ decât a pri-

mi palme?.. milă de-un nelegiuit ce 'mĭ-a amărît sufletul şi m'a adus acum la gura morţiĭ?.. Blestem! blestem! blestem!

Toţĭ. — (cu înfiorare) O! Dumneḑeule!

Antohi. — (în delirul morţiĭ) Ce maĭ vreţĭ de la mine?.. Banĭ?.. (ride cu spasmurĭ) Ha, ha, ha!.. 'Ĭ-am mâncat pe toţĭ!.. Din toată averea mea n'a rĕmas clironomie decât ulcica asta... şi nicĭ asta întreagă... Na!.. culegeţĭ!.. (aruncă jos ulcica de o strică, apoĭ cade pe pernă, dă un gemet lung şi moare.)

Doctorul. — A murit!

Toţĭ. — A!..

(Polidor se scoală turburat, dar' întorcêndu-se, întêlnesce pe comisarul de poliţie.)

SCENA XIV.

Ceĭ de'nainte, **comisarul.**

Comisarul. — (întrând prin dreapta) Domnule Polidor, din ordinul Ministruluĭ te arestez!

(tabloŭ.)

(Cortina cade.)

ESPLICAREA

CUVINTELOR VECHĬ

ŞI A CELOR

STRĂINE.

ESPLICAREA

cuvintelor vechĭ ce aparţênŭ jargonuluĭ moldav şi a celor străine, care se află în acest uvragiŭ.

Pag.	3	ţopêrlanc	însémnă:	mojice.
»	4	sucman	»	zeghe.
»	»	chilug	»	pilug.
»	»	şagă	»	glumă.
»	»	mustru	»	esercițiŭ militar.
»	»	palmac	»	deget (mĕsură).
»	5	palamar	»	paraclisier.
»	»	ticnă	»	linişte.
»	»	propele	»	pumnĭ.
»	»	ceacârĭ	»	ochĭ spălăciţĭ.
»	10	pipăruşĭ	»	ardeĭ.
»	»	cindură	»	fiind că.
»	»	cucoara	»	cocor.
»	»	bănat	»	supĕrare.
»	»	hardughită	»	ruinată.
»	12	coteĭ	»	căţeĭ.
»	»	harapnicile	»	bice de surugiŭ.
»	»	cleveteascĕ	»	calomnieze.
»	»	greş	»	sminteală.
»	13	gospodărieĭ	»	menajuluĭ.

Pag.	14	harbujĭ	însémnă:	pepenĭ verḑĭ.
»	»	bocăni	»	toca.
»	19	arihnăndă tatnără	»	injurie evreéscă.
»	»	cibuţele	»	ghete femeescĭ.
»	20	moţpănoĭ	»	berbant grosolan.
»	»	ghicĭ	»	bicĭŭ.
»	21	otcup	»	antreprisă.
»	22	ghiraĭ schwartz	»	injurie evreéscă.
»	»	gutunar	»	guturaĭu.
»	»	rufos	»	sdrenţeros.
»	23	harabagiŭ	»	căruţaş evreŭ.
»	»	matahale	»	namilă.
»	»	cuşmă	»	căcĭulă.
»	»	chitie	»	fes evreesc.
»	24	zăvoḑĭ	»	cânĭ marĭ.
»	»	păpşoĭ	»	porumb.
»	»	ghevalt	»	ajutor.
»	»	ghicischi	»	bicĭuşcă.
»	25	ghermesit	»	tibet (o materie).
»	»	grof	»	graf.
»	26	lifchi	»	(?)
»	»	stupesce	»	scuĭpă.
»	»	gruşĭ	»	groşuţ.
»	29	gog	»	tont.
»	31	caua	»	gogoriţa.
»	32	hărţăgos	»	gâlcevitor.
»	33	ilot	»	proletar.
»	37	puşchi	»	ştrengar.
»	38	posderie	»	mulţime.
»	»	burzuluit	»	resculat.
»	»	simandicoşĭ	»	însemnaţĭ.
»	»	ighemonicoşĭ	»	de neam mare.
»	»	dârvală	»	de clacă.
»	39	tureatcă	»	carâmb.
»	»	sevas	»	respect.

Pag.	39 hristoitie	însémnă:	evlavie.
»	» bairacul	»	steagul.
»	» bacalul	»	bacanul.
»	» taĭfasurĭ	»	palavre.
»	40 ostropĕţ	»	ostropel.
»	» baş-cĭohodar	»	rang turcesc.
»	» chitit	»	socotit.
»	41 tij	»	asemenea.
»	» hojma	»	necontenit.
»	» abraşĭ	»	nereuşit.
»	» lĭude	»	scutit de dărĭ.
»	» ghĭosghĭore	»	pe de'ntregul.
»	42 getbeget	»	întocmaĭ.
»	45 imaş	»	islaz.
»	» carboanţă	»	rublă.
»	46 chiteală	»	nimereală.
»	» tînjală	»	ţăcăneală.
»	» rădvan	»	calească veche.
»	47 jac	»	jaf.
»	» jitarĭ	»	caraulaşĭ.
»	» vicol	»	viscol.
»	» kald, sapperment	»	frig, al draculuĭ.
»	» bocnă	»	îngheçat.
»	48 panaghia mu	»	Maĭcă precurată.
»	» posesoraş	»	arendaş.
»	» neski	»	dar.
»	49 se tupilă	»	se piti.
»	» avan	»	grozav.
»	» harţagan	»	eartagan.
»	» stâlcească	»	sdrobească.
»	51 puha	»	bicĭu surugiesc.
»	52 stricnesc	»	pişcat păn' la sânge.
»	» sfichĭu	»	vêrful bicĭuluĭ.
»	» alivencile	»	plăcinte micĭ de ţéră.
»	58 sgâlţîit	»	sgnduit.

Pag.	59	câşlegĭ	însémnă:	carnaval.
»	»	spăsenie	»	smerenie,
»	»	parapanghelos	»	vecĭnica pomenire.
»	60	balamiş-balmuş	»	talmeş-balmeş.
»	»	dugheană	»	prăvălie.
»	»	baros	»	cĭocanul mare.
»	61	cĭomofaĭu	»	un fel de plantă.
»	»	ghit sabăs	»	bună serbătoare.
»	62	privighitor	»	subprefect.
»	»	strunesce	»	stringe frêul caluluĭ.
»	63	hălădui	»	petrece în pace.
»	»	ţîră	»	puçin.
»	»	plipomaţie	»	diplomaţie.
»	69	şotiĭ	»	scrintelĭ.
»	»	sdragon	»	soldat voĭnic.
»	70	plodu	»	copil mic.
»	»	cotorosit	»	scăpat.
»	»	zaifeturí	»	petrecerĭ.
»	»	ighemonicon	»	mărire îngânfată.
»	71	cotrobăi	»	scotoci
»	»	fui taifel	»	fi drace.
»	»	metahirisesc	»	obicĭnuesc.
»	»	rast	»	vătămătură.
»	72	auf Ehre	»	pe onor.
»	»	ghiduş	»	bufon.
»	»	catartosit	»	parvenit.
»	»	hrubă	»	boltă.
»	»	tropos	»	manieră.
»	»	potlogaru	»	pungaşul.
»	»	andenken	»	suvenir.
»	74	irmilic	»	icosar.
»	»	chirciţĭ	»	piperniciţĭ.
»	»	cheschet	»	pasquet.
»	75	fantacsit	»	'mĭ-am făcut plăcere
»	»	spanchia	»	sbănghiea.

Pag.	80	dîrdăesce	însémnă:	bonbănesce.
»	»	scripcarĭ	»	lăutarĭ.
»	»	beniş	»	biniş.
»	81	cerdac	»	foişor.
»	»	citarea	»	materie turcéscă.
»	»	pambriŭ	»	materie de lână.
»	»	chicote	»	risete.
»	82	mestiĭ	»	meşĭ.
»	»	aleanu	»	durerea.
»	83	se stîrniaŭ	»	se scorneaŭ.
»	»	holbaţĭ	»	ochĭ deschişĭ prea tare.
»	»	de şanţ	»	curios.
»	84	buhna	»	bufniţă.
»	89	nemetahirisit	»	neîntrebuinţat.
»	»	sintagmatisit	»	învĕţat.
»	»	buĭurdisit	»	întărit.
»	»	adiaforisit	»	părăsit.
»	»	blendisit	»	respins.
»	90	teşcherele	»	acte.
»	»	pajure	»	marca.
»	»	pol	»	jumătate.
»	»	telos pandon	»	în fine.
»	»	gospod	»	ohavnic.
»	91	catatricsit	»	persecutat.
»	92	hristoitic	»	frica de Dumneḑeŭ.
»	»	zavergisit	»	revoltat.
»	»	ena mu che ena su	»	tot una.
»	»	corifenţiĭ	»	corifeiĭ.
»	»	ticsită	»	îndesată.
»	»	zaiflîc	»	petrecere.
»	»	vătrar	»	vătraĭu.
»	93	filonichiile	»	discuţiile.
»	»	hapca	»	deasila.
»	94	se ţin grapă	»	mereŭ.
»	95	proeres	»	bună voinţă.

Pag.	95	pliroforiţiune	însémnă:	lămurire.
»	»	serbuşcă	»	zamă.
»	»	isvodi	»	inventa.
»	»	ţunţurluĭ	»	ţanţoş.
»	99	uĭtită	»	uĭtucă.
»	»	beicache	»	domnişorule.
»	»	rînză	»	pipotă.
»	100	sofologhiotatos	»	savant.
»	»	helbet	»	las' pe mine.
»	»	bei mu	»	domnul meŭ.
»	101	felegean	»	céscă fără tórtă.
»	»	Cichirgi-başa	»	purtător de dulceţĭ.

» 103 Esplicarea strofeĭ grecescĭ este:

Afrodita me, ah!
M'am hotărît sĕ 'mĭ arunc speranţa
Îmĭ arunc chĭar viéţa, sĕ mĕ perd de pe pămênt.
Porumbiţa me, ah!
Află însă şi acésta că te-aĭ făcut omorîtóre,
Şi ca un tiran fără milă mĕ chinuescĭ necontenit.

»	»	isvodu	însémnă:	lista.
»	»	ogeagu	»	coşul.
»	104	povidlă	»	pistil.
»	»	loghiotatos	»	dascăl învĕţat.
»	105	bacalu	»	bacanu.
»	106	ischĭuzar	»	pişicher.
»	112	şatra	»	cortul ţigănesc.
»	113	huzur.	»	în linisce.
»	»	bîrloc	»	vizuniea ursuluĭ.
»	»	forul	»	domiciliul.
»	114	tertip	»	mijloc viclén.
»	»	hojma	»	necontenit.
»	115	sanche	»	vorbă sĕ fie.
»	»	suitariĭ	»	bufonĭ turcĭ.
»	119	blendo	»	tifle.
»	124	anapoda	»	pe dos.

Pag.	125	ke ta lipa	însémnă:	şi cele-l-alte.
»	»	chiulaf	»	fes mare.
»	126	cichirgiĭ	»	cofetarĭ turcĭ.
»	»	mahmur	»	posomorît.
»	»	ritos	»	categoric.
»	»	ştaer	»	valţ ordinar.
»	135	breslaşĭ	»	meserieaşĭ.
»	136	locmale	»	plăcinte grase.
»	137	çelebi	»	domnule.
»	»	oriste	»	poftim.
»	»	nu metahirisescĭ	»	nu poftescĭ.
»	»	ohi	»	nu.
»	»	çilibidachi	»	domnişorule.
»	138	evghenistico	»	nobil.
»	»	budalas	»	prost.
»	»	sborşit	»	posomorît.
»	»	poznă	»	bukluk.
»	»	parpaleci	»	grecĭ ordinarĭ.
»	139	tererem	»	fineţă.
»	141	na m'agapas	»	sĕ mĕ ĭubescĭ.
»	142	nazar	»	favor.
»	146	pospăită	»	spoită.
»	»	afif	»	tufă de parale.
»	»	fêrţoagă	»	zglobie.
»	154	nărtos	»	cu nas mare.
»	162	blajîn	»	blând.
»	»	oţărescĭ	»	înfiorezĭ.
»	163	drit	»	drept.
»	164	schivernisit	»	iconomisit.
»	165	hălăduesc	»	petrec în pace.
»	166	rĕzleţită	»	înprăştietă.
»	167	înglodat	»	înoroeat.
»	»	sucman	»	dimie.
»	175	matuf	»	misantrop.
»	176	pliscul	»	cĭocul.

Pag.	176	poeată	însémnă:	coteaţă.
»	179	drăguş la căuş	»	sě 'mĭ viĭ în mână.
»	»	căţerându-mě	»	acăţându-mě.
»	180	huet	»	sgomot.
»	181	o merţă	»	10 baniţĭ.
»	»	halastâncă	»	stambă proastă.
»	»	ghiurghiulie	»	stacojiŭ.
»	»	durez	»	construez.
»	»	dimerlie	»	baniţă.
»	»	cĭuboţica	»	ghetă femeéscă.
»	186	cortel	»	umbrelă.
»	»	zumaricale	»	zaharicale.
»	187	bulgur	»	grâŭ pisat.
»	188	kabazlîkurĭ	»	bufoneriĭ.
»	»	cĭondănesce	»	ocăresce.
»	189	lucrate ajur	»	lucrate cu micĭ găurele.
»	190	gâtiţa	»	gâtlej.
»	191	urnesce	»	mişcă.
»	195	calindroĭule	»	berbant bětrân.
»	196	moţpanu	»	berbantul.
»	197	ţopăesce	»	bate din picĭor la joc.
»	200	săcultéţă	»	pungă mare de pânză.
»	201	hîtru	»	urît.
»	203	mucalit	»	glumeţ.
»	215	poznaş	»	glumeţ.
»	»	ţîrucă	»	niçică.
»	»	catrinţe	»	fote, zuvelcă.
»	»	buraticĭ	»	brotăceĭ.
»	216	tupiluş prin năgăruş	»	(proverb).
»	»	greş	»	greşală.
»	215	kirie eleison	»	dómne miluesce.
»	»	dopros	»	interogatoriŭ.
»	226	bozul	»	boziŭ.
»	»	sămişieĭ	»	casierieĭ.
»	227	chitic	»	pitic.

Pag.	228	prăbuşesce	însémnă:	se ruinează.
»	230	orêndă	»	cârcîma satuluî.
»	»	ghîuju	»	om bĕtrân.
»	233	hoisa	»	la stânga.
»	»	ceala	»	la drépta.
»	»	şoldanul	»	epuraşul.
»	235	mâţa	»	pisica.
»	236	'ţî găsescî Bacău	»	daî de belea.
»	»	chisăliţă	»	compot de prune
»	»	schingiuesce-mĕ	»	tortureză-mĕ.
»	237	cofă	»	doniţă.
»	239	duşcă	»	înghiţitură.
»	241	ţuşcă	»	?
»	242	căpcană	»	cursă.
»	247	fevghe satana	»	peî drace.
»	251	laiţă	»	laviţă.
»	»	hârjonescî	»	glumescî.
»	»	alint	»	fasolesc.
»	»	nurlie	»	atracţiósă.
»	254	şivóe	»	şiróe.
»	»	baştină	»	origină.
»	255	mursa	»	sirop.
»	256	perje	»	prune.
»	»	ispisócele	»	documente.
»	257	şuruburî cârcîogărescî	»	viclenii advocăţescî.
»	»	ţine clanţ	»	face gură.
»	258	ghilită	»	înălbită.
»	259	mâncăul	»	mâncăcîosul.
»	260	aghesmuesc	»	stropesc cu aghîasmă.
»	261	tamazlîcul	»	turma.
»	266	motanul	»	cotoîul.
»	267	cardama	»	o plantă.
»	269	desberî	»	îndrepţî de la un lucru reŭ.
»	»	mântui	»	termina.

Pag.	270	perjerie	însémnă:	prunărie.
»	271	perjar	»	prunar.
»	272	colb	»	praf.
»	»	ispisócele	»	documente.
»	274	stâlcit	»	sdrobit.
»	»	mangositule	»	ticălosule.
»	»	plodĭ	»	copiĭ micĭ.
»	»	haĭhuĭule	»	năucule.
»	»	basaochiul	»	dişănţatul.
»	»	şuerat	»	fluerat.
»	»	stropşitule	»	stricatule.
»	»	sturluĭbaţĭ	»	nebunĭ.
»	275	cosorul	»	un fel de cuţit în
»	276	cofele	»	doniţele.
»	»	puşche	»	bubuşóră pe limbă
»	»	potlogarule	»	pungaşule.
»	283	colţum	»	cĭorap.
»	284	hâciul	»	crâng de spinĭ.
»	»	cimilitură	»	gâcitură.
»	296	pacoste	»	belea.
»	301	duducă	»	domnişóră.
»	394	chipfle	»	cornurĭ.
»	316	trudit	»	ostenit.
»	»	vuet	»	sgomot.
»	»	prăvale	»	restórnă.
»	318	feredeŭ	»	baĭe.
»	»	oţĕrĕsc	»	înfiorez
»	»	sgâlţie	»	clatină tare.
»	323	balmuş	»	mâncare ordinară.
»	324	şonţĭ	»	nemţĭ proştĭ.
»	»	cĭudă	»	necaz.
»	328	du bist ein hunţ-gemeiner	»	tu escĭ o javră
»	»	Don Jian	»	Don Juan.
»	»	cotorosesc	»	scap.

—

Pag.	329	strună	însémnă:	córdă.
»	»	clanţul	»	botul.
»	334	stancă	»	cĭóră.
»	»	plisc	»	botul.
»	336	terteifel	»	dracu.
»	340	hulubaşĭ	»	porumbaşĭ.
»	»	hulubărie	»	porumbărie.
»	341	odogaciu	»	un fel de parfum.
»	342	telăliţă	»	teleleĭcă.
»	343	a vo suhe	»	după dorinţa d-tale.
»	347	aber	»	însă.
»	»	sălaşe	»	familiĭ.
»	348	vas ist das?	»	ce 'ĭ asta.
»	»	mein Gott	»	Dumneḑeul meŭ.
»	»	ale zvei	»	amêndouĕ.
»	349	tonerveter	»	dare-ar dracu.
»	»	chel orior	»	ce grozăvie.
»	»	şip	»	sticlă.
»	350	saperment ein mal	»	saperment odată.
»	351	năstruşnică	»	grozavă.
»	352	baragladină	»	ţigancă obrasnică.
»	359	boscorosescĭ	»	bodogănescĭ.
»	360	eştĭ contan?	»	eştĭ mulţemit?
»	»	urnit	»	mişcat din loc.
»	361	aber das ist eine inconvenientisches	»	dar' acésta este o inconvenienţă.
»	366	ciof	»	moţ.
»	367	tipto, tiptis, tipti	»	bat, baţĭ, bate.
»	»	pipto, piptis, pipti	»	cad, caḑĭ, cade.
»	368	hultuesc	»	vaccines.
»	»	aman	»	vaĭ.
»	»	me scotosen	»	m'a omorît.
»	»	ton etipsa	»	'l-am lovit.
»	»	esi katergari	»	tu eştĭ ştrengar.

Pag.	368	tufeki la ipochimeno a me?	însémnă:	puşca 'n mine.
»	»	me to kapra su, me olo	»	cu capra ta cu tot
»	»	kateramene	»	blăstematule.
»	369	mesa is to pipăruş	»	în întru în piper.
»	370	oriste?	»	aud?
»	»	se parakalo	»	te rog.
»	»	megas	»	mare.
»	»	kalispera spera	»	buna séra.
»	»	kakisu imera	»	cum aĭ petrecut ast
»	»	file, ti mandata?	»	amice, ce poftescĭ.
»	»	psomi ke salata	»	pâne şi salată.
»	371	çuda	»	mânie.
»	»	paradosa faneros	»	preda lămurit.
»	»	ap'edo'p'eki	»	pe-aicĭ pe-acolo.
»	»	sopate diavolo	»	tacetĭ draculuĭ.
»	372	matima	»	lecţie.
»	»	ela do	»	vin aicĭ.
»	»	oriste didascale	»	poftim profesorule.
»	»	ela do, pes mu: posa ine ta meri tu logu	»	vin aicĭ, spune'mĭ: c sûnt părţile cuvîntu
»	»	decapente	»	cincĭ-spre-ḑece.
»	»	decapente fores na scasis, anoite	»	de cincĭ-spre-ḑece sĕ crăpĭ, prostul
»	»	ke dos tu, ke dos tu	»	şi dăĭ, şi dăĭ.
»	»	matia mu	»	ochiĭ meĭ.
»	»	indirnetico	»	de la Andrianopoli.
»	»	ohi	»	nu.
»	373	is to borsi mesa	»	în borş.
»	»	tora, tora gligora	»	acuş, acuş îndată.
»	374	na tos!	»	eată'l.
»	»	hondrokefale	»	cap gros.
»	»	vodia	»	boĭ.
»	»	esi ise	»	tu eştĭ.

—

Pag.	374	ma ego ime loghiotatos apo to Tenedosi	însémnă:	însă eŭ sûnt învĕţat de la insula Tenedos.
»	375	neschi	»	dar.
»	377	prohodea	»	făcea serviciŭ funebru.
»	383	sopa bre	»	tacĭ bre.
»	384	o dulo sas tapinos	»	plecatul d-v. serv.
»	»	to matima tu	»	lecţiea ta.
»	»	scrînciobul	»	dulapul.
»	385	kakohrononaki	»	blăstem grec.
»	»	ela more	»	vin, măĭ omule.
»	»	apo to	»	de la.
»	386	ta pentakosia grosia?	»	cele 500 de leĭ.
»	»	malista	»	dar.
»	»	kakorizike	»	ticălosule.
»	387	ohi, varvari	»	nu, barbare.
»	»	to piperi	»	piperul.
»	»	ipokimeno	»	persónă.
»	»	apo to ostrovi	»	de la insula
»	»	mateotis, mateotiton, ta panta mateotis	»	deşertăciunea deşertăciunelor, tóte sûnt deşertăcĭunĭ.
»	»	rĕgea	»	intervenire.
»	391	omĕt	»	zăpadă.
»	392	pliscul	»	cĭocul.
»	»	pikirisit	»	supĕrat.
»	»	moachĭa	»	prósta.
»	393	dârzie	»	îndrăzneală.
»	394	covăţele	»	albiĭ micĭ.
»	»	jărpanilor	»	cailor slabĭ.
»	»	rădvanul	»	trăsură veche.
»	395	kera mu	»	dómna me.
»	»	ghĭorlanĭ	»	mojicĭ.
»	396	cepeleag	»	peltic.
»	»	alintat	»	resfăçat.
»	»	contăş	»	spenţer blănit.

Pag.	397	otcupcicul ghipcanilor	însémnă:	antreprenorul postel
»	»	engolpion	»	cuvêntare.
»	»	căpiţele.	»	frêne.
»	398	benghiurĭ	»	murse.
»	»	iarmaroc	»	bâlciu.
»	399	sfrijitule	»	slăbănogule.
»	400	no gut	»	nu bine.
»	»	meine herenn	»	domniĭ meĭ.
»	»	cenuşerule	»	copist prost.
»	401	momiţă	»	maĭmuţă.
»	»	niboĭsa	»	nu te teme.
»	»	mâţa	»	pisica.
»	402	închiorchioşa	»	a umfla în pene.
»	»	boscărie	»	scamatorie.
»	»	matrapazlărie	»	pehlivănie.
»	»	ruşfetărie	»	mită.
»	»	potlogărie	»	pungăşie.
»	»	mertepea	»	de la róte.
»	403	rutéoa	»	termin de joc de căı
»	404	nurliŭ	»	drăgălaş.
»	405	câşlegile	»	carnavalul.
»	»	lehamete	»	slăbesce-mĕ.
»	406	pupuică	»	frumuşică.
»	»	scarpilor	»	pantofilor.
»	407	no! lasen sie şon geen	»	nu! las sĕ se ducă.
»	408	gut... gut ser bevol	»	bine... fórte potrivi
»	409	sastisescĭ	»	uĭmescĭ.
»	411	du-te pârliĭ	»	du-te pe pustiŭ.
»	»	şonţule	»	neamţule.
»	»	prăbuşesc	»	ruinez.
»	»	gavanoşele	»	borcănele.
»	412	meşterit	»	meşteşugit.
»	»	badanale	»	bidinele.
»	413	sbănţuit	»	ştrengărit.
»	»	scânci	»	plânge înnĕduşit.

Pag.	414	cheraţită	însémnă:	coquetă grécă.
»	»	ghicanĭ	»	caĭ de postă.
»	415	ghilosesce	»	spilcuesce.
»	416	botine de glanţ	»	cipicĭ de lac.
»	418	huesce	»	vuesce.
»	»	bondarĭu	»	cărăbuş.
»	419	cucoare	»	cocorĭ.
»	420	mozni	»	fîsîi.
»	421	ritos	»	categoric.
»	»	ghilosite	»	spălate.
»	»	impopoţonate	»	înţoţonate.
»	422	morocănoşĭ	»	tonţĭ tăcuţĭ.
»	»	boit-o	»	văpsit-o.
»	»	cotrobăit	»	scotocit.
»	423	quel drole de monsieur	»	ce om posnaş.
»	424	codălghit	»	păţit.
»	425	petit fat	»	lion prost.
»	»	ţuţuĭanu	»	ţeran de munte.
»	»	bălălăescĭ	»	bălăbănescĭ.
»	427	dă la om fără băţ	»	obraznic.
»	»	catadicsesc	»	înjosesc.
»	»	porumbiţe cucuete	»	porumbiţe moţate.
»	429	coţcă	»	şmecherie.
»	»	la dubit	»	la închisóre.
»	430	ischĭuzar	»	berbant.
»	»	îmĭ vine la merchez	»	îmĭ vine la îndĕmână.
»	432	hulubĭ	»	porumbĭ.
»	»	oghealurĭ	»	plapome.
»	433	calăfurĭ	»	tocurĭ de imamele.
»	»	muţunachi	»	miniatură.
»	»	proeresul	»	filotimia.
»	434	siiţĭ	»	timidĭ.
»	435	bufnă	»	bufniţă.
»	»	cuţă	»	desmerdare.
»	436	cotorosit	»	scapat.

Pag.	437	anina un dobru	însémnă:	adăogi un D.
»	438	purces	»	pornit.
»	441	că era sĕ facă bîca	»	era sĕ dea jos.
»	442	glodul	»	noroĭul.
»	»	colbăria	»	prăfăria.
»	»	fanarele	»	felinarele.
»	»	coclaură	»	loc ascuns.
»	443	parastnesce	»	represintă.
»	444	manine	»	matahale.
»	446	carcanu	»	cancanu.
»	»	titirez	»	o jucărie de copiĭ.
»	447	zurgalăĭ	»	clopoţeĭ de sanie.
»	452	teşmecheriile	»	şarlataniile.
»	453	catigorie	»	calomnie.
»	»	catahrismie.	»	abus.
»	454	englendisit	»	ocupat.
»	»	apotichi ton pedon	»	carte didactică pen copiĭ.
»	»	parcsîn	»	straniŭ.
»	455	de alamâe?	»	de lĕmôe.
»	456	moachele	»	tóntele.
»	457	oriste?	»	poftim?
»	»	şăgalnic	»	glumeţ.
»	460	am codălghit-o	»	am păţit-o.
»	»	to esfeklisa	»	am sfeclit-o.
»	»	katahris.	»	abatere de la lege.
»	462	marghĭoliile	»	fasoanele.
»	»	neski	»	aşa.
»	»	horăi	»	sforăi.
»	463	hêrzob	»	coşuleţ de brad.
»	»	litopisiţu	»	hronica.
»	464	avan	»	grozav.
»	469	cerdac	»	balcon.
»	»	ostreţile	»	grilajul.
»	471	o falce	»	3 pogóne (mĕsură)

Pag.	471	hurducă	însémnă:	sdruncină.
»	473	agilitaua	»	uşurinţa.
»	»	buşiturĭ	»	împinsăturĭ.
»	479	sburdatic	»	sglobiv.
»	481	talgere	»	talere.
»	484	megieşiĭ	»	veciniĭ.
»	497	chicotesce	»	ride cu hohot.
»	»	chichirneţ	»	un fleac.
»	501	cuşmele	»	căcĭulele de óĭe.
»	502	şaferĭ	»	şireţĭ.
»	503	strae	»	haĭne.
»	504	bumbiĭ	»	nasturiĭ.
»	505	prichit	»	grăbit.
»	»	plachie	»	o mâncare de pesce.
»	»	tandur	»	divan.
»	508	teptil	»	pe furiş.
»	»	chilesc	»	beŭ.
»	510	nicsis	»	supĕrare.
»	511	ipochimen	»	persónă.
»	»	năsele	»	pat de mort.
»	»	zarnacade	»	o flóre albă.
»	512	baborniţă	»	babă bĕtrână.
»	513	cheremul	»	la îndemână.
»	515	ţincariu	»	băet mic.
»	517	zacuscă	»	dejun.
»	»	nagâţĭ	»	o pasere de baltă.
»	518	chitélă	»	nimerélă.
»	522	cocolitule	»	desmerdatule.
»	527	bricĭcar	»	birjar.
»	528	jalobă	»	jalbă.
»	529	sĕ 'ĭ durez	»	sĕ 'ĭ construez.
»	»	cu bănat	»	cu supĕrare.
»	530	vipiscă	»	un fel de găitan.
»	»	rătăcăniile	»	locurĭ sĕlbatice.
»	»	afif	»	falit.

Pag.	531	daradaĭcă	însémnă:	trăsură veche.
»	533	dârdâeaĭ	»	spuneaĭ fleacurĭ.
»	534	şugubăţ	»	glumeţ.
»	539	chitarĭ	»	brutarĭ.
»	»	parastuesce	»	represintă.
»	540	busta	»	năvală
»	»	kera mo	»	dómna me.
»	543	de istov	»	de tot.
»	546	de haram	»	degeaba.
»	548	jacaş	»	jăfuitor.
»	551	antal	»	bute mare.
»	552	melesteŭ	»	făcăleţ.
»	»	a cĭto ti tam?	»	ce este?
»	»	haraşo	»	bine.
»	»	pan	»	domnule.
»	533	duşinca, no	»	sufletul meŭ, nu.
»	»	po lipovanţchi	»	pe lipovenesce.
»	»	nĭet	»	nu.
»	»	pojalosti	»	mĕ rog.
»	»	eazuluĭ	»	cleşteluĭ.
»	554	strofa rusă este un cântec rus.		
»	555	bojî moi!	însémnă:	Dumnedeul meŭ.
»	»	zĕmoşĭ	»	pepenĭ galbenĭ.
»	»	paĭdi	»	mişcă.
»	»	ti padleţ	»	blăstĕmat.
»	557	na! tin scatina	»	termin rus de ocară.
»	»	ia	»	da.
»	»	pastoĭ	»	stăĭ pe loc.
»	»	precrasnaĭ	»	prea frumos.
»	560	paĭdĭom	»	haĭdem.
»	563	sprafcă	»	cercetare.
»	»	natpis	»	adeverinţă.
»	»	comă	»	virgulă.
»	569	ghiftuit	»	săturat.
»	571	tagma	»	clasa.

Pag.	573	nurĭ	însémnă:	graţiĭ.
»	574	braşóve	»	minciunĭ.
»	576	lepşit	»	smintit.
»	578	tueş	»	smintit.
»	584	cantora	»	contoar.
»	»	hardughic	»	casă ruinată.
»	»	pojarniciĭ	»	pompieriĭ.
»	587	marojna	»	îngheçată.
»	588	davaĭ	»	dă.
»	»	nima?	»	nu?
»	592	sfeti	»	sfêntul.
»	593	paşol... scari	»	mergĭ... ĭute.
»	»	also fort, fort... gleich	»	aşa dar eşĭ afară curênd.
»	»	hârbuesc	»	ruĭnez.
»	»	no; paĭdi suda	»	nu; vin încóce.
»	595	ah! ti şelma	»	ştrengar
»	599	velniţile	»	povernele.
»	601	de olac	»	de pomană.
»	602	făcăluită	»	bătută.
»	603	chistruĭ	»	pistruĭ.
»	604	mătrăşesc	»	espedez.
»	608	nieznaĭu	»	nu sciŭ.
»	»	stuh	»	stuf.
»	»	nima, nima	»	nu, nu.
»	609	jandarniciĭ	»	jandarmiĭ.
»	»	uvăĭ	»	vaĭ.
»	»	bogdaprosti	»	mulţemim.
»	616	stihiile	»	fiinţĭ fantastice.
»	»	moroiĭ	»	fiinţĭ fantastice.
»	»	draciĭ din tăŭ	»	fiinţĭ fantastice.
»	»	simzienile	»	fiinţĭ fantastice.
»	»	strigiile	»	fiinţĭ fantastice.
»	»	turca	»	fiinţĭ fantastice.
»	»	chiraleĭsa	»	fiinţĭ fantastice.
»	623	toropala	»	toroĭpan.

Pag.	624	năstrușnică	însémnă:	grozavă.
»	625	nazat	»	îndĕrăt.
»	634	umblăcit	»	bătut.
»	645	tainiți	»	ascundĕtorĭ.
»	648	zdaro	»	sănĕtos.
»	649	gospodi pomiluĭ	»	Dómne miluesce.
»	650	malerchi	»	nume pentru caĭ.
»	655	schinurĭ	»	spinĭ.
»	656	răgaz	»	odihnă.
»	»	anocato	»	harababura.
»	»	hurez	»	pasere de nópte.
»	»	iscodélă	»	invenție.
»	»	altițe	»	cusuturile cămeșilor rănescĭ.
»	»	oposum	»	orĭ și cum.
»	»	anapoda	»	pe dos.
»	657	țipenie	»	nimene.
»	»	zăvod	»	câne mare.
»	»	cotarlă	»	câne prost.
»	»	hereseŭ	»	ferestreŭ.
»	658	cabazul	»	gluma.
»	662	ton patera	»	bakcea.
»	665	hârjoană	»	glumă próstă.
»	671	buhaĭ	»	taur.
»	675	pareksilose	»	s'a întrecut cu glu
»	»	anapodos kosmos	»	lume pe dos.
»	677	privighitorițe	»	subprefectorese.
»	689	zăplazul	»	ulucul.
»	691	pe nică, pe ceas	»	necontenit.
»	»	malote	»	o haĭnă blănită.
»	693	popușoĭuluĭ	»	porumbuluĭ.
»	»	buimăcit	»	amețit.
»	»	de istov	»	de tot.
»	»	teleagă	»	căruță próstă.
»	694	prundueascá	»	a pune petriș.

Pag.	695	curechiu	însémnă:	varḑă.
»	»	tabloane	»	tablourĭ.
»	»	potrocoale de recesemênţă	»	registre de recensemênt.
»	697	buleandră	»	haĭnă veche.
»	699	a sĕ dura	»	a sĕ construi.
»	»	năsbutiĭ	»	nebuniĭ.
»	700	cislă	»	socotélă ţĕrănéscă.
»	»	sĕ mĕ capiscĭ	»	sĕ mĕ înţelegĭ.
»	701	dixi	»	am ḑis.
»	702	catrinţă	»	fustă ţĕrănéscă
»	»	strujeniĭ	»	coceniĭ.
»	703	lanu	»	ogorul.
»	704	hemesîtule	»	flămêndule.
»	705	belă	»	frumósă.
»	»	floreliute	»	înflorită.
»	»	beleţe	»	frumuseţe.
»	»	păşiune	»	pasiune.
»	»	pudóre	»	ruşine.
»	»	oficiolată	»	înpiegată.
»	707	etufa	»	înĕduşa.
»	708	salve	»	fiĭ sănĕtos.
»	711	ţinutaşĭ	»	judeçenĭ.
»	721	căina	»	tângui.
»	»	gigât	»	subţire.
»	723	amandea	»	dă năvală.
»	725	propice	»	favorabil.
»	»	haĭtă	«	câne prost.
»	733	gut	»	bine.
»	734	poeată	»	cotéţă.
»	»	ia wohl	»	eŭ voĭesc.
»	»	befehlen	»	poronciţĭ.
»	»	bitte	»	te rog.
»	»	dintr'o duşcă	»	de-odată
»	735	donnerwetter	»	drace.

Pag.	735	a schön, a sehr schön	însémnă:	bine, foarte bine.
»	736	ibovnica	»	amanta.
»	»	mocles	»	tăcut.
»	»	vas ist?	»	ce este?
»	737	işala şi maşala, maşala şi evala	»	esclamaţiĭ, turce.
»	»	urducat	»	struncinat.
»	740	şucada	»	coşcogea.
»	»	schnell, geschwind	»	curênd îndată.
»	741	gleich	»	îndată.
»	742	bez	»	osebit de
»	743	hep, hep, hep	»	glumă pentru evreĭ.
»	744	ecce homo	»	eată omul.
»	746	boldescĭ	»	deschiḑĭ ochiĭ marĭ.
»	749	stomahikon	»	bun pentru stomah.
»	751	guzgan	»	chiţcan.
»	752	postmeister	»	căpitan de postă.
»	755	ţopêrcă	»	ţeran prost.
»	764	adiafora	»	indiferent.
»	765	hristoitie	»	evlavie.
»	»	fein	»	fin.
»	766	sinchisi	»	deconcerta.
»	772	arhon	»	boer.
»	774	pliroforiĭ	»	lămuriri.
»	777	haĭu-huĭu	»	năuc.
»	791	vadea	»	termin.
»	794	boţ	»	o bucată rotundă.
»	795	scâncind	»	plângênd încet.
»	798	duluţă	»	termin popular.
»	807	batojit	»	svêntat.
»	811	sastisită	»	uĭmită.
»	813	ţonţoroĭu	»	ţanţoş.
»	814	poponeţ	»	lampion.
»	851	gheridon	»	mĕsuţă rotundă.
»	852	resor	»	resorul trăsureĭ.

Pag.	852	sbanţurĭ	însémnă:	legăturĭ de fer.
»	»	sbêrciog	»	un fel de cĭupercă.
»	853	servus	»	sluga.
»	855	umilisimus	»	cel maĭ supus.
4	860	afanisemo	»	m'a prăpădit.
»	»	lipon	»	aşa dar.
»	»	şuşanea	»	puşcă lungă.
»	861	caifetul	»	lucsul.
»	863	pliroforte-mĕ.	»	lămuresce-mĕ.
»	865	şagrină	»	supĕrare.
»	882	a prima vista	»	la ântêĭa vedere.
»	895	bageacă.	»	gura de jos a coşuluĭ.
»	896	ţĕpoiul	»	furcea.
»	»	palamarĭuluĭ	»	paraclisieruluĭ.
»	904	telińca	»	clopot de vite.
»	906	clesonurile	»	trompetele.
»	908	baraboĭu	»	un fel de plântă
»	»	catalicĭ	»	târlicĭ.
»	911	bobote	»	vorbesce într'aĭurea.
»	»	şartul	»	rênduĭala.
»	912	dubit	»	tăbăcit.
»	»	cĭubotarĭu	»	cismarul.
»	913	hlizescĭ	»	zimbescĭ de ris.
»	914	pojîjia	»	menajul.
»	916	ulucu	»	zgheabul.
»	918	ţinut	»	judeç.
»	920	oborócă	»	căcĭulă mare.
»	»	fesfesele	»	dichisurĭ femeescĭ.
»	»	próşcă	»	praştie.
»	»	fîşnele	»	sgomotele fustelor.
»	»	marmuzică	»	demoazelă.
»	922	buĭmăcindu-se	»	năucindu-se.
»	923	scăueş	»	scăunaş.
»	926	zuliea	»	geloziea.
»	928	aleanu	»	focul inimeĭ.

Pag.	930	şonţîtule	însémnă:	strêmbule.
»	»	bâĭguind	»	vorbind prin somn.
»	939	strofa acésta este un cântic ţigănesc.		
»	941	vlagă	însémnă:	putere.
»	»	sbêrcĭog	»	cĭuciulete.
»	947	popâc	»	tronc.
»	954	desghină	»	desbină.
»	958	kirie ton dinameon	»	Dómne al puterilor.
»	965	maştigă	»	vitrigă.
»	»	bujăniţă	»	muşchĭŭ de căprioară afumată.
»	969	cotigesce	»	se dă furiş.
»	975	hapsînu		hainul.
»	990	strădănuit	»	ostenit.
»	997	cataroile	»	gutuuarele.
»	1006	sângeapă	»	cinzeacă.
»	1009	vergură	»	virgină.
»	»	sas agapo	»	te ĭubesc.
»	»	ich liebe ihnen	»	vĕ ĭubesc.
»	1011	pasiea	»	pasiunea.
»	»	cârchit	»	ameţit.
»	1017	prilejul	»	ocasiea.
»	1019	eţi na ziso	»	aşa sĕ trăesc.
»	»	ma ohi eţi	»	da nu aşa.
»	1020	mite ego, ma	»	nicĭ eŭ; dar.
»	»	ke o kisa de kapnos	»	şi o chesa de tutun.
»	»	elpizo	»	sper.
»	»	sohpeti	»	petrecerĭ.
»	»	ostoson tora ime siguros	»	aşa dar acum sûnt sigur.
»	»	matia mu	»	ochiĭ meĭ.
»	»	palikaris	»	grec prost.
»	»	kefali	»	cap.
»	»	bostani	»	dovleac.
»	»	teşmecheriĭ	»	şarlataniĭ.

Pag.	1021	paradigmatos harin	însémnă:	de esemplu.
»	»	omos	»	însă.
»	»	fos mu	»	lumina me.
»	1022	malista psihi mu	»	dar sufletul meŭ.
»	»	urdiea	»	grămada de ómenĭ.
»	»	elate kakohrononaki	»	venițĭ dieavolilor.
»	»	'ĭ făceam kes	»	îĭ tăeam.
»	1023	natos ke	»	eată și.
»	»	kalimera sas	»	buna dimineața.
»	»	poli me kakofeni	»	mult mĕ supĕră.
»	»	ela	»	vino.
»	1026	kitakse	»	poftim.
»	»	pes mu	»	spune'mĭ.
»	»	orologhion	»	orologiŭ.
»	1027	tin patzirisa hiotiki	»	am pățit-o hioticesce.
»	1031	huzur	»	în pace.
»	1035	stacană	»	o cană mare.
»	»	niks erdäpfel	»	nu cartofe.
»	1036	mein Gott	»	Dumnedeul meŭ.
»	»	bier in Oestereich	»	berea în Austria.
»	»	cĭubotăria	»	cismăriea.
»	»	ich danken	»	îțĭ mulțemesc.
»	1039	ma staso	»	da stăĭ.
»	1040	telos pandon	»	în fine.
»	»	eți	»	așa.
»	»	dioti	»	fiind că.
»	»	dos tu ke dos tu	»	dă'ĭ și dă'ĭ.
»	»	harapnico	»	bicĭu mare.
»	»	chihai	»	staroste de surugiŭ.
»	»	file	»	amice.
»	»	patrida	»	patriea.
»	»	omos tora	»	însă acum.
»	1041	sas parakalo	»	vĕ rog.
»	»	pios	»	cine.
»	»	kira	»	dómna.

Pag.	1041	me sinhorese.	însémnă:	mě eartă.
»	»	ti puskis	»	ce ştrengar.
»	»	katergari	»	ştrengar.
»	1043	lehăit	»	vorbit prost.
»	»	puşchineţe	»	bubuşóre pe limbă.
»	1045	kaftan	»	haĭnă de boĭerie.
»	1046	isos	»	dar.
»	»	anoite	»	ticălosule.
»	»	in das Herţ	»	în inimă.
»	»	ich verstehe nicht	»	nu 'nţeleg.
»	1047	ma pu ine	»	da unde este
»	»	as pame	»	haĭ sě mergem.
»	»	culbecĭ	»	melcĭ.
»	1048	me katigoria	»	cu critică.
»	1049	ein, zvei, drei	»	una, douě, treĭ
»	1050	maskaraliki	»	batjocură.
»	1051	na skaso an den itan skaraoţki	»	sě crăp dacă n'a f dieavol.
»	»	liebe	»	dragă.
»	»	du biest meine liebe	»	eştĭ ĭubita me.
»	1060	încâlcit	»	încurcat.
»	»	boţěştĭ	»	şifonezĭ.
»	»	prejma	»	în faça.
»	1062	parapanghelos	»	vecĭnica pomenire.
»	1064	l'am pus platcă	»	l'am rěmas.
»	1065	vajnicĭ	»	grozavĭ.
»	»	das ist gut	»	iĭ bun.
»	»	das ehre	»	onórea.
»	»	sehr wenig	»	prea puçin.
»	1066	ist ales einz	»	tot una 'ĭ.
»	»	sechs paar	»	6 perechĭ.
»	»	stiefel	»	cisme.
»	»	Gott bewahr	»	Dumnedeŭ ferescă.
»	»	cârpit	»	călit.
»	»	verstehen sie?	»	înţelegĭ?

Pag.	1066	ich bin kaiserliche koeniglische stiefel meister	însémnă:	eŭ sûnt cismar împĕrătesc şi crăesc.
»	»	sehr gut	»	fórte bine.
»	1067	udaaciŭ	»	odogacĭu.
»	»	tidva	»	căpăţina.
»	»	cĭubeĭcă	»	lĭulea próstă.
»	1070	dva	»	două.
»	»	machen sie auf	»	deschide.
»	»	anikse bre	»	deschide mă.
»	»	herein	»	afară.
»	»	gute nacht	»	nópte bună.
»	»	ke is hronus polus	»	şi la mulţĭ anĭ.
»	»	pola-kala	»	fórte bine.
»	1071	vasilisc	»	pasere fantastică
»	1073	anikse pusti	»	deschide diavole.
»	»	dumer kerl	»	ticălos.
»	»	das ist eine schulerei	»	asta 'ĭ o tălhărie.
»	1074	sie?	»	dumneata.
»	»	ez ist der posessor	»	este arendaşul.
»	1075	provata	»	oĭ.
»	»	und ich	»	şi eŭ.
»	1076	artîc	»	cuvênt armenesc.
»	»	Ich habe die ehre	»	an onorul
»	»	filo to heri	»	sărut mâna.
»	»	sabansaĭrosum	»	plecăcĭune.
»	»	kali spera	»	séra bună.
»	1079	seceaş	»	îndată.
»	1086	nătîngă	»	încăpăţinată.
»	1088	avidoma	»	în realitate.
»	1089	cfartaluluĭ	»	mahalaleĭ.
»	»	proslăvescĭ	»	glorificĭ.
»	»	dele	»	dosare.
»	»	cârcĭocurilor	»	tertipurilor.
»	»	sturluĭbat	»	nebun.

Pag.	1093	cornet	însémnă:	rang militar.
»	»	cinurĭ	»	rangurĭ.
»	1097	buntaşĭ	»	revoltanţĭ.
»	1105	culucciŭ	»	păzitor de nópte.
»	1108	Gott verlast kein deitscher nicht	»	Dumneḑeŭ nu părăse pe nicĭ un némţ.
»	»	strune	»	córde.
»	1109	scripcele	»	viórele.
»	1111	căpcană	»	prinḑĕtóre.
»	1112	jignicerul	»	rang de boĭerie.
»	1114	contăş	»	o haĭnă cu blană.
»	1115	ocrotirea	»	protecţiea.
»	1116	hărăzesc	»	ofer.
»	1118	lehamite	»	de prisos.
»	1119	cocĭugul	»	coşul.
»	1122	banabak	»	cautä la mine bre.
»	»	mane ghiuzel	»	cântic frumos.
»	»	aferim ciugiuk	»	bravo.
»	1123	efendi	»	domnule.
»	»	buuum	»	spumă.
»	»	kapioldaş	»	termin turc.
»	1124	peki	»	bine.
»	»	la dică	»	la nevoĭe.
»	1125	ĭuruş	»	năvală.
»	1126	hăcuesc	»	taĭ în bucăţĭ fórte mi
»	1128	to paroksilose	»	a scrintit-o.
»	1132	ţiitura	»	un fel de joc.
»	1134	schiţe	»	spiţe.
»	1135	buluk	»	grămadă.
»	1139	cĭondăni	»	certa.
»	1146	mesa	»	în întru.
»	»	na se haro	»	sĕ te ĭubesc.
»	1147	eros mu	»	amorul meŭ.
»	»	komatia	»	bucăţele.
»	»	gligora	»	îndată.

Pag.	1149	sosta	însémnă:	tocma.
»	»	amartia	»	pĕcate.
»	»	fos mu	»	lumina me.
»	1150	zoí mu	»	vieaţa me.
»	»	elpida mu	»	speranţa me.
»	»	kinuria	»	roşiĭ.
»	»	bosmachiĭ	»	papucĭ.
»	1153	nurcă	»	o blană.
»	1156	meteahnă	»	defect.
»	1157	bechĭu	»	de loc.
»	1158	crivatul	»	patul.
»	1161	hübsch	»	frumos
»	1163	poloboçelo	»	butoĭaş.
»	1164	o vasilevs tot Galon	»	împĕratul francesilor.
»	»	ora kali	»	drum bun.
»	1165	codălghit'o	»	păţit-o.
»	»	capchiŭ	»	năuc.
»	1166	stavro voifise	»	cruce-ajută.
»	»	sopa esi	»	tacĭ tu.
»	»	se parakalo	»	te rog.
»	»	pragma	»	lucru.
»	1167	edo	»	aicĭ.
»	»	emba mesa	»	intră în întru.
»	»	aksiologo	»	minunat.
»	»	orismo sas	»	poftim.
»	1168	oheske	»	nu.
»	1169	tora	»	acum.
»	»	pasis haras	»	veselie deplină.
»	»	nostimades	»	dulceaţă.
»	1171	sinanastrofia	»	adunare.
»	1172	steka	»	stăĭ.
»	»	tipote	»	nimic.
»	»	malista	»	dar.
»	1173	zaifeti	»	petrecere.
»	»	casapesco	»	măcelăresc.

Pag.	1173	pas' to diavolo	insémnă:	megĭ la diavolu.
»	»	i se năzare	»	i se pare.
»	1175	predmetul	»	în privința.
»	1177	mastakino	»	rahat.
»	»	horis mandili	»	fără basma.
»	1178	ke mi kirknis	»	şi nu maĭ dice nim
»	1179	anatema su	»	blăstem ție.
»	»	is to etaki mu mesa	»	în camera me de culc
»	»	more	»	bre.
»	1180	pu ine	»	unde 'ĭ.
»	»	kaimene	»	sĕrmane.
»	»	ke esena	»	şi ție.
»	1181	luludia	»	florĭ.
»	»	spasesti	»	smerescĭ.
»	1184	pupuică	»	frumuşică.
»	1186	la grosi mesa	»	în puşcărie.
»	1187	ich mache sie mein kniks	»	îțĭ fac complimen meŭ.
»	»	aber	»	însă.
»	1188	hurduzi burduzi	»	espresie turcă.
»	»	parigoria	»	mângâere.
»	1189	kirie ton dinameon	»	Dómne al puterilor.
»	»	na tos	»	eată'ĭ.
»	»	hondrokefal	»	cap gros.
»	1190	ghidi anoite	»	sărace prostule.
»	»	anghelaki	»	îngeraş.
»	1192	proton	»	cel întêĭ.
»	»	acomi	»	încă.
»	1193	ke is hronus polus	»	şi la mulțĭ anĭ.
»	»	pame	»	sĕ mergem.
»	»	steka oligo	»	stăĭ puçin.
»	»	is tin Ibraila	»	la Brăila.
»	1199	chircită	»	pĕcătósă.
»	1201	nătângie	»	prostie.
»	1204	țĕl.	»	scop.

Pag.	1205	hăugaşe	însémnă:	urmă de rótă.
»	1220	mucalit	»	glumeţ.
»	1223	dugheană	»	prăvălie.
»	1228	bei mu	»	domnul meŭ.
»	»	evghenieĭ	»	boĭerieĭ.
»	»	proskalisit	»	invitat.
»	»	aporie	»	îndoeală.
»	1229	colakiŭ	»	linguşitor.
»	»	pan evghenieĭ	»	înalteĭ nobleţe.
»	1230	ilikia	»	vîrsta.
»	1231	arhontologhie	»	cartea boĭerieĭ.
»	»	iskĭuzarliĭ	»	pehlivanĭ.
»	»	ipolipsis	»	consideraţie.
»	»	aferim	»	bravo.
»	»	sfetnik	»	consilier.
»	»	ama	»	ce maĭ trébă.
»	1232	parimiĭ	»	esemple.
»	»	eksighisescĭ	»	esplicĭ.
»	»	tropos	»	mod.
»	»	silemet	»	falit.
»	»	ithiki	»	religie.
»	1233	oktoihul	»	cântare de biserică.
»	»	papalugă	»	paparudă.
»	»	turkomerit	»	turcit.
»	»	marafet	»	cu meşteşug.
»	1234	hojma	»	necontenit.
»	»	skopos	»	scop.
»	»	ekpaeaoa	»	partida.
»	»	katortosască	»	isbutéscă.
»	»	prokopsală	»	învĕţătură.
»	1237	calembek	»	lemn negru.
»	»	pazarlîcurĭ	»	negustoriĭ.
»	»	protipenda	»	aristocraţie.
»	»	spudaksit	»	studieat.
»	»	sturluĭbat	»	nebun.

Pag.	1237	familiot	însémnă:	de familie.
»	1238	prokimen	»	la scop.
»	»	englendisit	»	petrecut.
»	»	pitak	»	act de boerie.
»	»	sevas	»	respect.
»	»	nikokera	»	stăpâna caseĭ.
»	1240	huzmet	»	funcţie productivă.
»	1241	paratirisit	»	observat.
»	1242	rĕsmiriţeĭ	»	revoluţieĭ.
»	»	noĭma	»	înţelesul.
»	1243	balercă	»	butoïaş.
»	1244	mein Gott	»	Dumnedeul meŭ.
»	1245	fürst	»	prinç.
»	1246	perge	»	prune.
»	»	cĭomofaĭu	»	plântă otrăvitóre.
»	»	hosentraĭ	»	pacheştĭ.

» » Diealogul între aceştĭ doĭ jidanĭ asupra carabineĭ este următorul:

— Ce 'ĭ asta carabină?

— Nu sciĭ ce 'ĭ carabină?

— Bine... carabina este o carabină cu técă.

— Da spune'mĭ ce lucru 'ĭ acesta?

— Ascultă dar'; eŭ 'ţĭ-oĭŭ spune! carabina este un obiect, care are ţévă, jos un pat, la o parte o tigăiţă, dedesubt limba şi sus cocoşul. Dacă puĭ un glonţişor, earbă de puşcă şi câlţĭ, şi facĭ limbeĭ o mişcare, limba face plosc, cocoşul trosc şi ţéva produce o mare detunare şi cadĭ mort ca un câne.

— Ah! vaĭ de mine.

— Ce este?

— Câne prost, ce eştĭ.

— Tacĭ, tu eştĭ o mascara.

»	1248	ke ta lipa	însémnă:	şi cele-l-alte.
»	1250	abraş	»	nereuşit.
»	1251	sineturile	»	chitançele.

Pag.	1251	naht	însémnă:	în numerariŭ.
»	1252	ornic	»	ceasornic.
»	1255	scâncițĭ	»	plângețĭ.
»	1256	obligă	»	poliță.
»	1258	afierosască	»	risipéscă.
»	1159	printanière	»	supă.
»	»	bisque	»	supă de racĭ.
»	1260	truffe	»	un fel de cĭupercĭ.
»	»	curechĭu	»	varḑă.
»	1261	holbațĭ	»	ochĭ sgâițĭ
»	1264	sĕ daĭ iama	»	năvala.
»	»	am chitit	»	am creḑut.
»	»	țintilom	»	gentilom.
»	1265	zlot	»	30 parale.
»	1269	kikloforia	»	circularea sângeluĭ.
»	1270	fiong	»	fundă.
»	»	odogaciu	»	un fel de miodenie.
»	1271	sorta	»	tocmaĭ.
»	1272	pravoslavnicul	»	ortodocsul.
»	1276	Pronia	»	Providența.
»	1277	katergar	»	ștrengar.
»	1278	apelpisie	»	desperare.
»	»	'țĭ-am dat în pârte	»	nimerit.
»	1279	to prokopsamen	»	am pățit-o.
»	»	îngurluit	»	angageat.
»	»	pehlivan	»	șarlatan.
»	1328	brutar	»	pitar, pânar.
»	»	ogradă	»	curte.
»	»	mendrile	»	trebușórele, farsele.
»	»	arhontologhie	»	cartea boĭeriilor.
»	1329	țanțoș	»	trufaș, mândru.
»	1330	file	»	amice.
»	»	pan evghenestato	»	prea nobil.
»	»	heretismos	»	felicitare.
»	»	baștină	»	origină.

Pag.	1331	temenele	însémnă:	complimente turce.
»	»	eklambrotate	»	prea luminate.
»	»	Proniea	»	Provedinţa.
»	»	ke megas	»	şi mare.
»	»	ungher	»	unghiŭ.
»	1332	Ma	»	dar', însă.
»	»	arhontas	»	boier.
»	»	sopa	»	tacĭ.
»	»	sopa	»	bâtă.
»	»	kapnos	»	tutun.
»	»	metahirisiţĭ	»	întrebuinţaţĭ.
»	»	tabieti	»	deprindere, obiceiŭ.
»	»	ighemonikon	»	mărire încânfată.
»	»	talîm	»	manieră.
»	1333	ogurliŭ	»	bun augur.
»	»	obijduiţĭ	»	asupriţĭ.
»	»	nato	»	poftim.
»	»	to prokopsamen	»	am păţit-o.
»	»	oboroaca	»	baniţa.
»	»	şlik	»	căciulă fanariotă.
»	1334	zaifă	»	indispusă.
»	1336	spudaksit	»	studieat.
»	»	sevas	»	respectos.
»	1337	dârvală	»	de clacă.
»	1338	katahrisurĭ	»	abusurĭ.
»	»	pristavilisit	»	recomandat.
»	»	adieaforisirea	»	indiferenţa.
»	»	buiurdisiţĭ	»	întăriţĭ prin decrete.
»	»	vurta	»	cu rîdicata, en gros.
»	»	hareciluesc	»	liciteazã.
»	»	cinurĭ	»	rangurĭ.
»	»	pil	»	prinde.
»	»	protipendişţĭ	»	boierĭ marĭ.
»	1339	hula	»	critică înjurătóre.
»	1340	dosĕlnice	»	ascunse.

Pag.	1341	pălămidă	însémnă:	o buruéană rea.
»	»	neprihănit	»	neatins.
»	»	samovolnicíea	»	arbitrarul.
»	1342	fevga	»	fugĭ.
»	»	disbăra	»	a sĕ debarasa.
»	1343	gherghir	»	cămară boltită.
»	»	mişină	»	furnicar.
»	1344	dele	»	dosare.
»	»	faur	»	ferar.
»	»	cârcíocurĭ	»	şiretlicurĭ judecătorescĭ.
»	»	spovĕduit	»	confesat.
»	»	gudurându-se	»	linguşindu-se cânesce.
»	»	pehlivăniĭ	»	şarlataniĭ.
»	1346	trezeşte-te	»	deştéptă-te.
»	1348	oblăduire	»	protecţie.
»	1349	cârteştĭ	»	arăţĭ nemulţĕmirĭ.
»	»	uneltirĭ	»	comploturĭ.
»	»	bei mu	»	Măriea ta.
»	»	kaimeno	»	sĕrmanul.
»	1350	na zisis	»	sĕ trăescĭ.
»	»	pulbere	»	praf, colb.
»	»	cíuturĭ	»	găleţĭ.
»	»	parimie	»	esemplu.
»	»	ghiduş	»	bufon.
»	1351	ci că	»	ḑice că.
»	1353	irmilicĭ	»	icosarĭ.
»	»	carboave	»	ruble.
»	»	rohatcă	»	barieră.
»	»	posesorul	»	arendaşul.
»	1355	Gavril buzatu	»	calĕŭ vestit.
»	1356	peşcheş	»	present.
»	»	zêmbilurĭ	»	coşurĭ de băcănie.
»	»	hêrzoabe	»	coşuleţe de frunḑe de brad.

Pag.	1356	prohorisi	însémnă:	înainta.
»	1357	Dănilă	»	darnic.
»	»	pristavlisesc.	»	înfăçişez.
»	»	jalbă	»	petiţie.
»	»	predmetul	»	obiectul.
»	»	peripisce	»	motiv de proces.
»	»	rĕşlueştĭ	»	cotropescĭ.
»	»	hapca	»	cu sila.
»	1358	sprafcă	»	cercetarea unuĭ dosar.
»	»	ispisoacele	»	documentele vechĭ.
»	»	doslogit	»	lămurit.
»	»	holdul	»	cuprinsul.
»	»	leat	»	anul.
»	»	hirtă	»	firtă, patrar.
»	»	zdelcă	»	proĭect de act de vên-ḑare.
»	»	presustviea	»	pretoriul.
»	»	scripisite	»	parafate.
»	»	povescă	»	raport.
»	»	ponos	»	acusare.
»	»	i	»	şi.
»	»	insovolnicie	»	arbitrar personal.
»	»	vigavor	»	reprimandă.
»	»	decladariseşte	»	referéză.
»	»	stolnacĭalnic	»	şef de bĭuroŭ.
»	»	comandirovcă	»	anchetă.
»	»	cinovnicul	»	funcţionarul.
»	»	podorojnă	»	bilet de postă.
»	»	podpiscă	»	recepisă.
»	»	rodpiscă	»	adeverinţă.
»	»	ostanovcă	»	manc.
»	»	otnogenie	»	raport.
»	»	tricapel	»	marcată.
»	»	raspolojenie	»	formă judecătoréscă.
»	1359	nacazanie	»	pedépsă.

Pag.	1359	rușfert	însémnă:	mită, plată.
»	»	katortosit	»	isbutit.
»	»	iproci	»	și cele-l-alte.
»	»	obișnenie	»	lămurire.
»	1360	chilos	»	gros în céfă.
»	»	posvolit	»	permis.
»	1361	ocrotește	»	protege.
»	1365	cășuneze	»	causeze.
»	1369	metehnele	»	defectele.
»	»	bêrlog	»	vizuina ursuluĭ
»	1370	pitace	»	decrete de boĭerie
»	1372	omĕt	»	zăpadă.
»	1376	pliroforisit	»	lămurit.
»	»	dugheni	»	magasieĭ.
»	»	băt	»	tocmaĭ.
»	1377	dicanicesc	»	judecătoresc.
»	»	pușchiul	»	ștrengarul.
»	1378	cursă	»	pastilă de Serail.
»	1379	pîrte	»	nimeresce.
»	»	domesnicit	»	înblândit.
»	»	înjghebându'ți	»	formându'ți.
»	1381	ghizdanul	»	portofoliul.
»	»	șleapca	»	tricornul.
»	1386	ișala	»	bravo turc.
»	1387	polcovnice	»	colonele.
»	»	vajnice	»	importate.
»	»	Sfatul	»	Consiliul de ministri.
»	»	prinosul	»	darul.
»	»	poclon	»	cadoŭ.
»	»	ke te lipa	»	și cele-l-alte.
»	1388	simandikoase	»	însemnate.
»	»	pașol	»	lipseseĭ.
»	»	otcupul	»	antreprisa.
»	»	hazna	»	fisc.
»	»	Saranta Eklisia	»	oraș grec.

Pag.	1388	hristoitie	însémnă:	frică de Dumnedeŭ.
»	1389	anaforaoa	»	raportul la Domn.
»	1390	pravoslavnicĭ	»	ortodocsĭ.
»	1391	ulița	»	strada.
»	»	țipenie	»	nicĭ umbră de om.
»	»	Litve	»	némurĭ străine.
»	1392	imamea	»	vîrful ciubucululuĭ.
»	»	prigonească	»	persecute.
»	»	de la o-l-altă	»	înpreună.
»	1393	harnic	»	activ.
»	»	sudițĭ	»	supușĭ străinĭ.
»	1394	graniță	»	frontieră.
»	1396	katigorisescŭ	»	critică.
»	1397	căldărăngiĭ	»	paveluitorĭ.
»	1398	rĕsvrătitorilor	»	revoluționarilor.
»	»	dopros	»	interogatoriŭ.
»	1401	ticseștĭ	»	grămădescĭ.
»	»	chiral	»	plântă ce vatămă grâul
»	1403	iscodim	»	inventăm.
»	»	tertip	»	mijloc viclén.
»	1404	plihtisisem	»	mi se urîsc.
»	»	sfetnicĭ	»	consilierĭ.
»	1405	sinhisesc	»	sfiescŭ.
»	1407	surgun	»	ecsiliŭ.
»	1409	sĕhăstrie	»	schit isolat.
»	»	smomit	»	scos din minte.
»	»	mrejele	»	cursele.
»	1415	pecĭul	»	certificatul de căsătorie
»	»	asudat	»	nĕdușit.
»	1416	brêndușă	»	flóre de tómnă.
»	1417	tuĭurĭ	»	stindard de codĭ de caĭ
»	»	dumeresc	»	lămuresc.
»	1418	ghĭuzel	»	frumósă.
»	»	hoș ghĭoldum?	»	ce maĭ facĭ?
»	»	kefinis ei?	»	keful 'ți-e bun?

Pag.	1419	Allah amanetoolu	însémnă:	mulţemesc luĭ D-ḑeŭ.
»	1420	buĭur	»	poftim.
»	1422	defteros	»	al doilea.
»	1427	anostie	»	fleac.
»	»	hlizescŭ	»	ridŭ tare.
»	1433	bazaconie	»	istorie ciudată.
»	»	apele	»	disposiţiile.
»	1434	mata	»	domniea ta.
»	1435	cireaciĭ	»	oamenĭ de casă.
»	1436	rad	»	rĕfuesc.
»	1437	Epanastasis	»	revoluţie.
»	1438	to spati	»	sabiea.
»	1439	hrăpească	»	răpéscă.
»	»	abraş.	»	falş.
»	1440	veneticilor	»	străinilor.
»	1441	rĕdĭu	»	pădurice frumósă.
»	»	sumeaţă	»	îndrĕznéţă.
»	»	unicelul	»	copil mic.
»	»	pîrîi	»	face sgomot.
»	»	cangea	»	labă cu unghiĭ.
»	»	pârle	»	naĭbeĭ.
»	1442	ĭuruş	»	eama.
»	1443	hal	»	stare.
»	»	buchisală	»	bătae înnădușită.
»	»	şelma	»	injurie rusă.
»	1447	sbiriĭ	»	calĕiĭ.
»	1453	dihaĭ	»	mult.
»	1463	Caĭnicul	»	sĕrmanul.
»	1466	procleţilor	»	blăstĕmaţilor.
»	1467	mezat	»	licitaţie.
»	1469	ghĭoşgorea	»	pe de'ntregul.
»	1470	adikie	»	nedreptate.

ERATA

Pag.	272	în loc de	**am** cap de cuc	**citesce:**	**ama!** cap de cuc.
„	283	„	**mergi** scumpul **meŭ**	„	**merci** scumpul meŭ.
„	300	„	ca sĕ citescĭ **ravaşul**	„	ca sĕ citescĭ **ravaşele.**
„	370	„	remâĭ **to** la nuntă	„	remâĭ **tu** la nuntă.
„	382	„	**acu** şirata	„	**acus** (audĭ) sirata.
„	386	Frasa: **Ce vĕd? Tatăl meŭ mĕ chiamă,** etc. trebue sĕ fie rostită de Alecu, ear' nu de Frundă.			
„	408	în loc de	**Eĭ, bine,** căţĭ cumpĕr,	citesce:	**Eĭ, vină** căţĭ cumpĕr
„	514	în cuplet lipsesce versul al 10-lé: **Ca sĕ'ĭ daĭ sè înţelégă.**			
„	544	în loc de	**urs**	citesce:	**ours.**
„	746	„	**vreĭ** sĕ te încredinţez	„	**vreŭ** sĕ te încredinţez.
„	793	„	pe ferestele	„	pe păretele.
„	863	„	m'am răpeḑit **pe** oblon	„	m'am răpeḑit **la** oblon.
„	869	„	trezător	„	trădător.
„	870	„	pentru **că** sûnt in stare	„	pentru **ca** sûnt în stare.
„	931	„	**Un** înţeles	„	**am** înţeles
„	944	„	**te-o** găsit	„	**te-aĭ** găsit.
„	959	„	**Eĭ!**	„	**Eŭ.**
„	957	(Arie din *Domino noir:* Ah! quelle nuit!)			
„	961	în loc de, observând mâna Caliopiĭ, citesce: observând pe Caliopi.			
„	962	(Arie din *Dame blanche:* D'ici voyez ce beau domaine.)			
„	972	în loc de,	şi riurĭ, mărĭ	citesce:	şi riurĭ marĭ.
„	982	„	suflet românesc	„	suflet omenesc.
„	1222	„	schit de pustiĭu	„	schit de pustnicĭ.
„	1226	„	sûnt mulţemit tocmaĭ acum.	„	sûnt mulţem. **că aĭ venit** tocmaĭ acum.
„	1231	„	iskĭuzarliĭ	„	iskĭuzarlik.
„	1235	„	ocârmuirliĭ	„	ocârmuirlic.
„	1236	„	arma!	„	ama!
„	1239	„	pentru cele micĭ ale lumiĭ	„	pentru micşurătăţile lumiĭ.
„	1252	„	Nu 'ĭ vorba de noĭ	„	Nu 'ĭ vorba de nas.
„	1258	„	Astfel e amorul	„	astfel e onorul.
„	1267	„	Haĭ aşa?	„	Nu 'ĭ aşa?
„	1271	„	daŭ **sorta**	„	daŭ **sosta.**
„	1280	„	mĕ omorîţĭ în casa me	„	mĕ ameninţĭ in casa me.
„	1280	„	**aveţi** dreptate	„	**aĭ** dreptate.
„	1313	„	bocăn	„	pogan.
„	1362	„	lurcurĭ	„	lucrurĭ.
„	1612	Tabloul I ḑin actul IV se termină cu frasa: **Nu, nu; dar' haĭ maĭ degrabă,** ḑisă de Rucsanda.			
„	1641	în loc de,	fase	citesce:	faşe.

